

BILTEN
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2005. GODINA - II dio

БИЛТЕН
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2005. ГОДИНА - II дио

Sarajevo, 2006.

BILTEN USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

2005. GODINA – II dio

BROJ 13

ISSN: 1512-6366

IZDAVAČ:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, Ulica Reisa Džemaludina Čauševića 6/III

ZA IZDAVAČA:

MATO TADIĆ

UREDNIK:

FARIS VEHABOVIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:

JOVO ROSIĆ

DUŠAN KALEMBER

Mr. MARIJA KOVAČIĆ

LEKTOR-KOREKTOR:

MARIJA KOVAČIĆ

DTP:

AMELA HARBA-BAŠOVIĆ

ŠTAMPA:

BLICDRUK d.o.o Sarajevo

KAZALO

Uvodna riječ	9
Odluka U 10/05	13
Izuzeto mišljenje sutkinje Valerije Galić	39
Izjava predsjednika Ustavnog suda BiH Mate Tadića	43
Odluka U 14/05	45
Odluka U 6/05	51
Odluka U 7/05	55
Odluka U 14/05	73
Rješenje U 44/01	103
Odluka AP 1404/05	109
Odluka AP 1460/05	115
Odluka AP 1925/05	121
Odluka AP 929/04	129
Odluka AP 640/04	137
Odluka AP 659/04	147
Odluka AP 953/04	159
Odluka AP 1393/05	167
Odluka AP 1116/04	175
Odluka AP 207/05	181
Odluka AP 968/04	187
Odluka AP 258/04	193
Odluka AP 228/04	197
Odluka AP 228/04	205
Odluka AP 1126/04	209
Odluka AP 943/04	215
Odluka AP 747/04	221
Odluka AP 917/04	225
Odluka AP 764/04	229
Odluka AP 840/04	233
Odluka AP 1045/04	237
Odluka AP 228/04	257
Odluka AP 696/04	275
Odluka AP 301/04	303
Odluka AP 542/04	319
Odluka AP 599/04	337
Odluka AP 602/04	351
Odluka AP 620/04	365

Odluka AP 637/04	377
Odluka AP 662/04	389
Odluka AP 694/04	407
Odluka AP 743/04	419
Odluka AP 767/04	439
Odluka AP 770/04	455
Odluka AP 795/04	469
Odluka AP 807/04	487
Odluka AP 836/04	499
Odluka AP 938/04	515
Odluka AP 949/04	531
Odluka AP 979/04	553
Odluka AP 981/04	577
Odluka AP 994/04	591
Odluka AP 1094/04	601
Odluka AP 1097/04	619
Odluka AP 1101/04	635
Odluka AP 1124/04	651
Odluka AP 1145/04	665
Odluka AP 19/05	687
Odluka AP 86/05	703
Odluka AP 1391/05	723
Odluka AP 787/04	737
Odluka AP 130/04	757
Odluka AP 528/04	791
Odluka AP 639/04	803
Odluka AP 740/04	813
Odluka AP 856/04	825
Odluka AP 1048/04	841
Odluka AP 1086/04	855
Odluka AP 1115/04	873
Odluka AP 487/05	889
Odluka AP 625/04	965
Rješenje AP 655/04	981
Rješenje AP 285/05	987
Registar odluka po nadležnosti	995
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	1007
Registar odluka po katalogu prava	1011

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	9
Одлука У 10/05	13
Издвојено мишљење судије Валерије Галић	39
Изјава председника Уставног суда БиХ Мате Тадића	43
Одлука У 14/05	45
Одлука У 6/05	51
Одлука У 7/05	55
Одлука У 14/05	73
Рјешење У 44/01	103
Одлука АП 1404/05	109
Одлука АП 1460/05	115
Одлука АП 1925/05	121
Одлука АП 929/04	129
Одлука АП 640/04	137
Одлука АП 659/04	147
Одлука АП 953/04	159
Одлука АП 1393/05	167
Одлука АП 1116/04	175
Одлука АП 207/05	181
Одлука АП 968/04	187
Одлука АП 258/04	193
Одлука АП 228/04	197
Одлука АП 228/04	205
Одлука АП 1126/04	209
Одлука АП 943/04	215
Одлука АП 747/04	221
Одлука АП 917/04	225
Одлука АП 764/04	229
Одлука АП 840/04	233
Одлука АП 1045/04	237
Одлука АП 228/04	257
Одлука АП 696/04	275
Одлука АП 301/04	303
Одлука АП 542/04	319
Одлука АП 599/04	337
Одлука АП 602/04	351
Одлука АП 620/04	365

Одлука АП 637/04	377
Одлука АП 662/04	389
Одлука АП 694/04	407
Одлука АП 743/04	419
Одлука АП 767/04	439
Одлука АП 770/04	455
Одлука АП 795/04	469
Одлука АП 807/04	487
Одлука АП 836/04	499
Одлука АП 938/04	515
Одлука АП 949/04	531
Одлука АП 979/04	553
Одлука АП 981/04	577
Одлука АП 994/04	591
Одлука АП 1094/04	601
Одлука АП 1097/04	619
Одлука АП 1101/04	635
Одлука АП 1124/04	651
Одлука АП 1145/04	665
Одлука АП 19/05	687
Одлука АП 86/05	703
Одлука АП 1391/05	723
Одлука АП 787/04	737
Одлука АП 130/04	757
Одлука АП 528/04	791
Одлука АП 639/04	803
Одлука АП 740/04	813
Одлука АП 856/04	825
Одлука АП 1048/04	841
Одлука АП 1086/04	855
Одлука АП 1115/04	873
Одлука АП 487/05	889
Одлука АП 625/04	965
Рјешење АП 655/04	981
Рјешење АП 285/05	987
Registar odluka po nadležnosti	995
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	1007
Registar odluka po katalogu prava	1011

SADRŽAJ

Uvodna riječ	9
Odluka U 10/05	13
Izuzeto mišljenje sutkinje Valerije Galić	39
Izjava predsjednika Ustavnog suda BiH Mate Tadića	43
Odluka U 14/05	45
Odluka U 6/05	51
Odluka U 7/05	55
Odluka U 14/05	73
Rješenje U 44/01	103
Odluka AP 1404/05	109
Odluka AP 1460/05	115
Odluka AP 1925/05	121
Odluka AP 929/04	129
Odluka AP 640/04	137
Odluka AP 659/04	147
Odluka AP 953/04	159
Odluka AP 1393/05	167
Odluka AP 1116/04	175
Odluka AP 207/05	181
Odluka AP 968/04	187
Odluka AP 258/04	193
Odluka AP 228/04	197
Odluka AP 228/04	205
Odluka AP 1126/04	209
Odluka AP 943/04	215
Odluka AP 747/04	221
Odluka AP 917/04	225
Odluka AP 764/04	229
Odluka AP 840/04	233
Odluka AP 1045/04	237
Odluka AP 228/04	257
Odluka AP 696/04	275
Odluka AP 301/04	303
Odluka AP 542/04	319
Odluka AP 599/04	337
Odluka AP 602/04	351
Odluka AP 620/04	365

Odluka AP 637/04	377
Odluka AP 662/04	389
Odluka AP 694/04	407
Odluka AP 743/04	419
Odluka AP 767/04	439
Odluka AP 770/04	455
Odluka AP 795/04	469
Odluka AP 807/04	487
Odluka AP 836/04	499
Odluka AP 938/04	515
Odluka AP 949/04	531
Odluka AP 979/04	553
Odluka AP 981/04	577
Odluka AP 994/04	591
Odluka AP 1094/04	601
Odluka AP 1097/04	619
Odluka AP 1101/04	635
Odluka AP 1124/04	651
Odluka AP 1145/04	665
Odluka AP 19/05	687
Odluka AP 86/05	703
Odluka AP 1391/05	723
Odluka AP 787/04	737
Odluka AP 130/04	757
Odluka AP 528/04	791
Odluka AP 639/04	803
Odluka AP 740/04	813
Odluka AP 856/04	825
Odluka AP 1048/04	841
Odluka AP 1086/04	855
Odluka AP 1115/04	873
Odluka AP 487/05	889
Odluka AP 625/04	965
Rješenje AP 655/04	981
Rješenje AP 285/05	987
Registar odluka po nadležnosti	995
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	1007
Registar odluka po katalogu prava	1011

UVODNA RIJEČ

Zbog izuzetno velikog broja riješenih predmeta i donesenih odluka za 2005. godinu, Ustavni sud tiska bilten odluka koje su donesene u 2005. godini u dvije knjige. Naravno, neće biti tiskane sve donesene odluke jer je to, imajući u vidu naše financijske mogućnosti, jednostavno nemoguće. Stoga su u ovom dvobroju biltena za 2005 godinu tiskane odluke o meritumu, prije svega one koje predstavljaju novi pravni slučaj, kao i vodeće odluke u pojedinim apelacijama gdje se pojavio velik broj apelanata s istim ili sličnim činjeničnim i pravnim pitanjima.

Svakako da u cijelosti tiskamo odluke koje se odnose na zahtjeve za ocjenu ustavnosti, kao i zahtjeve za tzv. »deblokadu Parlamenta«, članak IV/3.(f) Ustava BiH.

Zbog lakšeg snalaženja i preglednosti, u ovom dvobroju smo razvrstali odluke o dopustivosti prema pravnom osnovu iz Pravila Ustavnog suda, a u pogledu odluka o meritumu prema osporenim ustavnim pravima i povredama iz Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Na ovaj način, kada čitatelja interesira stajalište Ustavnog suda samo o, npr., članku II/3.(e) Ustava BiH ili članku 6. Europske konvencije (pravično suđenje), može lako pronaći te odluke i usmjeriti svoju pažnju na pravna stajališta data u tim odlukama.

Skrećemo pozornost na nekoliko odluka donesenih u 2005. godini kao što su odluke u predmetima broj U 7/05, U 14/05 i AP 696/04.

Inače, sve odluke Ustavnog suda BiH, uključujući i one koje se odnose samo na dopustivost, kao i na privremene mjere, mogu se naći na web stranici Ustavnog suda www.ccbh.ba.

Radi ravnopravnosti dva pisma i tri službena jezika u Bosni i Hercegovini i ovaj bilten tiskamo kombinirano, što neće, nadamo se, stvarati ozbiljnije teškoće u korištenju.

Uvjereni smo da će već ustaljena praksa, koja na ovaj način čini dostupnim dio odluka Ustavnog suda BiH, biti od koristi široj pravničkoj publici ali i svim drugim građanima. Također, bili bismo zahvalni za svaku dobronamjernu sugestiju oko poboljšanja ovog vida publikacije naših odluka.

Sarajevo,
prosinac 2005. godine

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

ОДЛУКЕ
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Predmet broj U 10/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Zahtjev predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Velimira Jukića kojim traži ispitivanje regularnosti postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavnog utemeljenja da se Prijedlog zakona o Javnom radio-televizijskom sustavu Bosne i Hercegovine smatra destruktivnim po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini

Odluka od 22. srpnja 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 10/05**, rješavajući zahtjev **predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Velimira Jukića**, na temelju članka IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. točka 2. i članka 61. st. 1. i 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 2/04), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 22. srpnja 2005. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Utvrđuje se da Izjava Kluba delegata hrvatskog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini Prijedloga zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine ne ispunjava uvjete proceduralne ispravnosti zato što Prijedlog zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine nije destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

Postupak donošenja Zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine treba provesti prema proceduri iz članka IV/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Velimir Jukić (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) je podnio 6. srpnja 2005. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev kojim traži ispitivanje regularnosti postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavnog utemeljenja da se Prijedlog zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon) smatra destruktivnim po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. stavak 1. Poslovnika Ustavnog suda, od Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine – Klubova poslanika bošnjačkog, srpskog i hrvatskog naroda je, 7. srpnja 2005. godine, zatraženo dostavljanje odgovora na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

3. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu Vijeće ministara) je 9. veljače 2005. godine dostavilo Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) Prijedlog zakona, sa zahtjevom da se razmatra sukladno članku 99. Poslovnika Doma naroda (razmatranje zakona po žurnom postupku). Dom naroda je na 38. sjednici, održanoj 22. veljače 2005. godine, usvojio zahtjev Vijeća ministara da se Prijedlog zakona razmatra po žurnom postupku, sukladno članku 99. Poslovnika Doma naroda. Prijedlog zakona utvrđuje sljedeće: a) jedinstveni javni sustav emitiranja koji se sastoji od tri pravno odvojena javna servisa koji se između sebe dopunjuju: jedan osigurava usluge na čitavom teritoriju države, a druga dva pružaju usluge u njihovim entitetima; svaki je servis odgovoran za sadržaj svog programa, uključujući vijesti i financijsko rukovođenje, te ispunjavanje obveza koje proizlaze iz dozvole za rad; b) Korporaciju javnih RTV servisa kao zajedničkog pravnog

subjekta za infrastrukturu, međunarodno predstavljanje javnih servisa, prava u svezi inozemnih programa i oglašavanje; c) tri organizacijske jedinice Korporacije sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjaluci koje sudjeluju u produkciji programa javnog RTV sustava Bosne i Hercegovine; d) Odbor JRT sustava, koji ima ulogu tijela koje rukovodi radom Korporacije i e) jedinstveni sustav naplate radio i televizijske pretplate koja treba osigurati financijsku neovisnost JRTV sustava, itd. Sukladno Poslovniku Doma naroda, Ustavno-pravno povjerenstvo se na 39. sjednici, održanoj 7. ožujka 2005. godine, izjasnilo da je Prijedlog zakona sukladan Ustavu Bosne i Hercegovine.

4. Osim toga, Povjerenstvo za vanjsku i trgovinsku politiku Doma naroda, kao ovlaštenu predlagač Zakona, je dostavilo 28. lipnja 2005. godine Domu naroda izvješće sa sljedećim zaključcima: a) da je Povjerenstvo većinom glasova podržalo principe predloženog Zakona, b) konstatirano je da su amandmane na Prijedlog zakona uložili Klub poslanika hrvatskog naroda (13 amandmana), kao i poslanici Ruža Stojanović (četiri amandmana) i Hasan Čengić (šest amandmana), i c) da su usvojena četiri amandmana Ruže Stojanović i jedan amandman Kluba poslanika hrvatskog naroda, koji je istovjetan sa jednim amandmanom poslanice Ruže Stojanović.

5. Nakon toga je Klub poslanika hrvatskog naroda, sukladno članku 89. Poslovnika Doma naroda, obnovio amandmane na Prijedlog zakona. Na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 29. lipnja 2005. godine, je usvojen na prvom čitanju Prijedlog zakona, bez glasova delegata iz reda hrvatskog naroda. Na istoj je sjednici Prijedlog zakona razmatran i na drugom čitanju, kada se vodila rasprava o predloženim amandmanima i kada se glasovalo o njima. Obzirom da su odbijeni amandmani koje je predložio Klub poslanika hrvatskog naroda, prije zaključivanja rasprave o tom pitanju na sjednici Doma naroda, Klub poslanika hrvatskog naroda je, sukladno članku IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, podnio Izjavu da je Prijedlog zakona destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

6. Suština Izjave Kluba poslanika hrvatskog naroda, kojom se tvrdi da je Prijedlog zakona destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, sastoji se u sljedećem:

a) Predlagatelj nije dovoljno precizno slijedio obvezujuće norme Ustava Bosne i Hercegovine, kao i odgovarajuće odredbe međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima koja se u jednakoj mjeri moraju osigurati za sve, te da predloženi Zakon nije u potpunosti slijedio niti europske standarde, niti praksu kojima se uređuje ovo pitanje u državama višejezičnih zajednica.

b) Razlozi za to nalaze se prvenstveno u činjenici da predloženi Nacrt zakona utvrđuje da sustav javnog emitiranja u Bosni i Hercegovini sačinjavaju tri javna RTV servisa, i to: a) RTV BiH, kao javni radiotelevizijski servis Bosne i Hercegovine; b) RTV FBiH, kao javni radiotelevizijski servis Federacije BiH i c) RTV RS, kao javni radiotelevizijski servis Republike Srpske. Sa druge strane, Klub poslanika hrvatskog naroda je predlagao da osim državnog javnog RTV servisa postoje još tri javna RTV servisa, i to: a) RTV FBiH Sarajevo, kao javni radiotelevizijski servis Federacije BiH na bosanskom jeziku; b) RTV FBiH Mostar, kao javni radiotelevizijski servis na hrvatskom jeziku i c) RTV RS Banjaluka, kao javni radiotelevizijski servis na srpskom jeziku. Sukladno navedenom, Klub poslanika je tražio da se sve odredbe predloženog Zakona prilagode tomu da, osim državnog javnog RTV servisa, postoje i još tri javna RTV servisa na službenim jezicima konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini, te da se Vijeće ministara obveže da, najkasnije do 30. srpnja 2006. godine, osigura sve financijske i tehničke uvjete za emitiranje programa javnog RTV servisa na tri kanala i tri službena jezika konstitutivnih naroda. Osim toga, traženo je i da se Vijeće ministara obveže osigurati, zajedno sa Vladom Federacije BiH, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona, sve financijske i tehničke uvjete za uspostavu Javnog RTV servisa Federacije BiH na hrvatskom jeziku.

c) Dalje, u predloženom je Zakonu predviđeno postojanje Odbora Javnog radiotelevizijskog sustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odbor Sustava) koji podstiče i usmjerava izvršenje obveza definiranih Zakonom, putem Korporacije javnih RTV servisa u Bosni i Hercegovini. Odbor Sustava bi se sastojao od 12 članova. Odbor Sustava sačinjavali bi svi članovi upravnih odbora javnih RTV servisa (po četiri člana iz svakog javnog RTV servisa), koji su članovi Odbora po službenoj dužnosti. S druge strane, Klub poslanika hrvatskog naroda je predlagao da se Odbor Sustava sastoji od deset članova, po tri iz reda konstitutivnih naroda i jedan iz reda Ostalih. Odbor Sustava birala bi Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na razdoblje od četiri godine. Odbor Sustava bira se nakon provedene procedure javnog natječaja koji raspisuje i provodi Regulatorna agencija za komunikacije i utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uvjete.

d) U obrazloženju svojih navoda o pitanjima iz Izjave o ugroženosti vitalnih nacionalnih interesa hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, poziva se na pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), odnosno na Izvješće iz 2002. godine ekspertne grupe Vijeća Europe – Nadzorni komitet za masovne medije, gdje se naglašava praksa Europskog suda za ljudska prava, koji ističe da članak 10. Europske konvencije ne samo da štiti individualna prava na medijske slobode, već propisuje i obvezu da se osigura pluralizam mišljenja i kulturne raznolikosti medija, u interesu provođenja demokracije i

slobode informiranja za sve, te da vlade država članica trebaju djelovati protiv sve veće koncentracije u medijima. S tim u svezi, poziva se i na pravo na zabranu diskriminacije iz članka 14. Europske konvencije o pitanju korištenja jezika i informiranja na svojem jeziku, te zastupljenosti kulture i tradicijske baštine na programima javnih RTV servisa. Potom se poziva na ustavni princip jednakih prava za sve konstitutivne narode za koji se smatra da je narušen, kao uostalom i prava iz čl. 10. i 14. Europske konvencije. Također, poziva se i na članak 11. Europske povelje o regionalnim jezicima i jezicima manjina, kojom se državama potpisnicama stavlja u obvezu da se onima koji se služe regionalnim ili jezicima manjina osigura osnivanje najmanje jedne radiopostaje i televizijskog kanala na regionalnim jezicima ili jezicima manjina, te se ističe da nacionalne manjine u europskim zemljama mogu imati radiotelevizijske kanale na svojem jeziku, dok Hrvati u Bosni i Hercegovini ne mogu imati jedan radiotelevizijski kanal na svojem jeziku, iako nisu nacionalna manjina već konstitutivni narod. U konačnici se poziva i na preporuke Vijeća Europe br. 748. i 1147. iz 1975. i 1991. godine (kojima se državama članicama preporuča da prilikom nacionalnog emitiranja uvažavaju interese regija i manjina, kao i da ne postoji jedinstven model organiziranja radija i televizija), za koje se također smatra da su prekršene predloženim Zakonom.

e) U suštini, tvrdi se kako su predloženim Zakonom Hrvati u Bosni i Hercegovini, odnosno njihova kultura i tradicijska baština, stavljeni u diskriminirajući položaj u odnosu na druga dva konstitutivna naroda, zbog toga što su Hrvati onemogućeni da imaju radiotelevizijski kanal na svojem jeziku, dok to isto, praktično, imaju druga dva naroda. S tim u svezi, navodi se kako su *de facto* druga dva kanala (RTV FBiH i RTV RS) isključivo na bosanskom i srpskom jeziku, pri čemu „*Hrvate u Bosni i Hercegovini ne mogu zadovoljiti povremene informativne i druge prigodničarske emisije, uz katoličke blagdane, najčešće na lošem hrvatskom jeziku*“. Naglašava se i da su predsjednik Vijeća ministara kao i entitetski premijeri potpisali, 6. studenoga 2003. godine, Sporazum o temeljnim principima za Javni RTV sustav Bosne i Hercegovine, koji sačinjavaju tri RTV servisa i zajednička infrastruktura. Ovaj je sporazum potpisan bez Hrvata, iako je ovo jedno vrlo važno pitanje od značaja za njihove vitalne nacionalne interese. Također, ističe se i da predloženim Zakonom nisu definirani mehanizmi provedbe programskih načela iz članka 26. navedenog zakona, čime je ostavljena mogućnost slobodne odluke ovlaštenicima u kadrovskoj strukturi javnih emitera da, kao i do sada, samostalno odmjere kada i koliko će se koji od službenih jezika čuti u programu javnih medija, te da li će i u kojoj mjeri uvažiti nacionalne, regionalne, tradicijske, vjerske i kulturne karakteristike konstitutivnih naroda, što je sve za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini apsolutno neprihvatljivo i predstavlja opravdanu opasnost od daljnjeg nejednakopravnog tretmana tog naroda u javnim RTV servisima.

7. Nakon podnošenja, odnosno elaboriranja, Izjave o ugroženosti vitalnog nacionalnog interesa prekinuta je rasprava o Prijedlogu zakona, sukladno članku 134. stavak 3. Poslovnika Doma naroda, te je otvorena rasprava o Izjavi, nakon čega je Klub poslanika bošnjačkog naroda najavio prigovor na Izjavu o vitalnom interesu. Na sjednici, tj. 29. lipnja 2005. godine, imenovano je zajedničko povjerenstvo u sastavu: Halid Genjac (Klub bošnjačkih delegata), Ilija Filipović (Klub hrvatskih delegata) i Vinko Radovanović (Klub srpskih delegata), koja se treba sastati u roku od pet dana i pokušati pronaći rješenje. Sukladno članku 135. stavak 1. Poslovnika Doma naroda, Klub delegata bošnjačkog naroda je, 30. lipnja 2005. godine, dostavio u pisanom obliku Prigovor na Izjavu o ugroženosti vitalnog interesa. Suština navedenog prigovora se sastoji u sljedećem: a) odredbe članka 26. st. 1, 3, 4. i 5. predloženog Zakona precizno obvezuju na poštivanje normi Ustava Bosne i Hercegovine, kao i odgovarajućih odredbi međunarodnih pravnih akata o osiguranim ljudskim pravima pod jednakim uvjetima za sve; b) odredbe članka 27. predloženog Zakona u cijelosti su posvećene ostvarivanju programskih načela na način koji garantira poštivanje članka 10. Europske konvencije, precizirajući odredbe koje osiguravaju pluralizam političkih, religijskih i svih drugih ideja na programima javnih RTV servisa u Bosni i Hercegovini i c) pozivanje na Europsku povelju o regionalnim jezicima i jezicima manjina je neadekvatno u ovom kontekstu, jer je hrvatski narod konstitutivan narod u Bosni i Hercegovini, a poštivanje prava svih konstitutivnih naroda predviđeno je člankom 26. predloženog Zakona.

8. Nakon podnošenja Prigovora, Zajedničko se povjerenstvo sastalo 30. lipnja 2005. godine i nije pronašla rješenje, već je ustvrdilo da cjelokupan predmet treba uputiti Ustavnom sudu na daljnji postupak. Podnositelj zahtjeva je 6. srpnja 2005. godine podnio zahtjev Ustavnom sudu sukladno članku IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjev

9. Klub poslanika hrvatskog naroda (Velimir Jukić, Branko Zrno i Ilija Filipović) u Domu naroda je 11. srpnja 2005. godine obavijestio Ustavni sud da, u cijelosti, ostaje kod argumentacije iz Izjave o štetnosti po vitalni nacionalni interes predloženog zakona, te kod diskusije, u svezi predmetnog zakona, iznijete na sjednici Doma naroda.

IV. Relevantni propisi

10. **U Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Članak 4.

3: (...)

(d) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova nazočnih članova koji su glasovali. Delegati i članovi će uložiti maksimalne napore kako bi ta većina uključivala barem jednu trećinu glasova delegata ili članova s teritorija svakog entiteta. Ako većina glasova ne uključuje po jednu trećinu glasova delegata ili članova s teritorija svakog entiteta, predsjedatelji i dopredsjedatelj sastat će se kao povjerenstvo, i pokušati ishoditi suglasnost u roku od tri dana nakon glasovanja. Ako ovi napori ne uspiju, odluke će se usvajati većinom onih koji su nazočni i koji glasuju, pod uvjetom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, delegata ili članova iz jednog ili drugog entiteta.

(e) Neka se predložena odluka Parlamentarne skupštine može proglasiti štetnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova bošnjačkih, odnosno hrvatskih, odnosno srpskih delegata izabranih sukladno stavku 1, točka (a). Za takvu će predloženu odluku u Domu naroda, biti potrebita suglasnost većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su nazočni i koji glasuju.

(f) U slučaju protivljenja većine bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata pozivanjem na točku (e), predsjedatelj Doma naroda odmah će sazvati Zajedničko povjerenstvo, sastavljeno od tri delegata, od kojih su po jednog izabrali bošnjački, hrvatski i srpski delegati, u svrhu rješavanja spornog pitanja. Ako Povjerenstvo u roku od pet dana ne uspije to pitanje riješiti, predmet će se uputiti Ustavnom sudu koji će ga po žurnom postupku ispitati da vidi ima li postupovnih nepravilnosti.

(...)

11. U Ustavu Republike Srpske relevantne odredbe glase:

«Amandman LXXVII

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na sljedeći način:

[...]

jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;

obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe;

[...]"

12. **U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

*«Amandman XXXVII
Definicija vitalnog interesa*

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na sljedeći način:

[...]

jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;

obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe;

[...]»

13. **U Prijedlogu zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

„Članak 3.

(1) Sustav javnog emitiranja u Bosni i Hercegovini sačinjavaju:

a) Radiotelevizija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu BHRT) kao javni radiotelevizijski RTV servis Bosne i Hercegovine.

b) Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: RTFBiH) kao javni RTV servis Federacije Bosne i Hercegovine.

c) Radiotelevizija Republike Srpske (u daljnjem tekstu RTRS) kao javni RTV servis Republike Srpske.

d) Korporacija javnih RTV servisa BiH (u daljnjem tekstu Korporacija).

(2) Zakoni o BHRT, RTRS i RTFBiH bit će usklađeni sa odredbama ovog zakona.

(3) Promet robe i usluga između članova sustava ne podliježe porezu na promet.

Članak 7.

(1) Ovim se zakonom uspostavlja Odbor JRTS sustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odbor Sustava). Radi racionalnijeg i efikasnijeg funkcioniranja JRTSBiH podstiče i usmjerava izvršenje obveza iz članka 6. ovog zakona putem Korporacije javnih RTV servisa BiH.

(2) Odbor Sustava se sastoji od 12 članova. Odbor Sustava sačinjavaju svi članovi upravnih odbora javnih RTV servisa (po četiri člana iz svakog javnog RTV servisa), koji su članovi Odbora po službenoj dužnosti.

(3) Odborom Sustava predsjedava predsjedatelj Upravnog odbora javnog radiotelevizijskog servisa BiH.

(4) Javni RTV servisi će podjednako osigurati sredstva za financiranje rada Odbora Sustava.

Članak 9.

(1) Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine dodjeljuje frekvencije javnim, RTV servisima za jednu TV i dvije radiopostaje za cijeli teritorij Bosne i Hercegovine, dvije TV postaje i dvije radiopostaje za područje određenog entiteta po cijenama koje utvrdi Regulatorna agencija. Dodijeljene frekvencije moraju biti dostatne da bi se osiguralo da što veći broj stanovnika Bosne i Hercegovine može imati nesmetan prijam programa BHRT, da što veći broj stanovnika u Federaciji Bosne i Hercegovine može imati nesmetan prijam programa RTBiH, te da što veći broj stanovnika u Republici Srpskoj može imati nesmetan prijam programa u RTRS, u mjeri u kojoj je to praktično izvodljivo.

(2) Vijeće ministara ima pravo pokrenuti proceduru za osnivanje novog RTV kanala unutar Sustava nakon konsultacija sa Regulatornom agencijom i Odborom Sustava. Vijeće ministara će razmotriti inicijative nakon izrade neovisne, transparentne i opsežne analize koja obuhvaća program, spektar, tehničke, financijske i druge informacije kojima se opravdava osnivanje novog kanala.

Članak 26.

(1) Program javnih RTV servisa služi interesu javnosti i mora biti sukladan profesionalnim standardima i propisima i pravilima Regulatorne agencije. Javni servisi su dužni osigurati raznovrstan i izbalansiran radijski i televizijski program, koji ispunjava visoke etičke standarde i standarde kvaliteta, poštivanja ljudskog života, dostojanstva i fizičkog integriteta osobe, te promoviranja demokratskih sloboda, društvene pravde i međunarodnoga razumijevanja i mira.

(2) Program javnih RTV servisa uključuje informacije, kulturu, obrazovanje, zabavu i sport.

(3) Programi javnih RTV servisa će uvažavati nacionalne, regionalne, tradicijske, vjerske, kulturne, jezičke i druge karakteristike konstitutivnih naroda i svih građana Bosne i Hercegovine. Program javnih servisa također će afirmirati kulturne i druge potrebe nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

(4) Programi javnih RTV servisa uvažavat će prava konstitutivnih naroda i ostalih i bit će uređivani ravnopravno na tri službena jezika i dva pisma.

(5) U proizvodnji vlastitoga programa i programa u koprodukciji javni RTV servisi osigurat će jednakopravnu zastupljenost sadržaja koji odgovaraju tradicijskoj baštini sva tri naroda i adekvatnu zastupljenost ostalih.

(6) Javni RTV servisi proizvodit će i uređivati programe sukladno najvišim profesionalnim kriterijima uz poštivanje umjetničkih i stvaralačkih sloboda, neovisno o stavovima državnih tijela, političkih stranaka i drugih interesnih skupina.

(7) Javni RTV servisi imaju pravo, sukladno svojim uređivačkim smjernicama, prenositi sjednice ili dijelove sjednica parlamenta. Javni RTV servisi imaju obvezu da na drugi pogodan način informiraju javnost o parlamentarnim aktivnostima. U tu svrhu javni servisi imaju slobodan pristup sjednicama parlamenta.

(8) Javni RTV servisi su dužni parlamentima i javnosti predstaviti svoje godišnje planove programa i izvješća o realizaciji tih planova. Svaka osoba ima pravo predati javnim servisima prigovore i prijedloge koji se odnose na njihov program.

(9) Jednom godišnje javni RTV servisi Parlamentarnoj skupštini BiH, Parlamentu FBiH, odnosno Narodnoj skupštini RS dostavit će izvješće o svojim aktivnostima, uključujući i financijsko izvješće zajedno sa izvješćem o reviziji financijskog poslovanja.

Članak 27.

(1) U ostvarivanju temeljnih programskih načela javni RTV servisi će osobito:

a) istinito, cjelovito, nepristrano i pravodobno informirati javnost o političkim, ekonomskim, obrazovnim, znanstvenim, religijskim, kulturnim, sportskim i drugim događajima u zemlji i svijetu,

b) osigurati otvorenu i slobodnu raspravu o pitanjima od javnog interesa, vodeći računa o zastupljenosti svih interesa i ukusa,

c) poštivati i podsticati pluralizam političkih, religijskih i drugih ideja,

d) sva politička, ekonomska, obrazovna, naučna, religijska, kulturna i druga pitanja tretirati nepristrano, omogućavajući jednakopravno sučeljavanje različitih gledišta s ciljem jačanja demokratskog duha, međusobnog razumijevanja i tolerancije,

e) njegovati i razvijati sve oblike stvaralaštva koji doprinose razvoju kulture, umjetnosti i zabave,

f) pridonositi poštovanju i promociji temeljnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti i institucija, te unapređenju kulture javnog dijaloga,

g) poštivati privatnost, dostojanstvo, ugled i čast čovjeka i temeljna prava drugih, a posebice djece i mladeži,

h) javni RTV servisi dužni su prilagoditi praćenje informativnog, kulturnog, obrazovnog i zabavnog programa potrebama osoba oštećenog sluha i drugih osoba s posebnim potrebama.

(2) Vijesti moraju biti nepristrane, neovisne i točne. Prije objavljivanja, sa razumnom pozornošću, ovisno o okolnostima, moraju se provjeriti sadržaj, porijeklo i istinitost informativnog materijala predviđenog za vijesti. Komentari moraju biti na razvidan način odvojeni od vijesti.“

V. Dopustivost

14. Zahtjev je podnio predsjedatelj Doma naroda. Dakle, glede ovlaštenog podnosioca, zahtjev ispunjava jedan od kriterija dopustivosti.

15. Institut zaštite vitalnih interesa jednog naroda je veoma važan u državama u kojima postoje multietničke, multijezične, multireligijske zajednice ili zajednice koje su tipične po svojim razlikama. S druge strane, svako pozivanje na vitalni interes ima za posljedicu pojačan kriterij za donošenje općih akata, uključujući i poseban uvjet većine glasova (članak IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine) ili, u krajnjem slučaju, postupak pred Ustavnim sudom. Posljedica toga su prekidi parlamentarnih procedura koje mogu proizvesti negativne posljedice za rad zakonodavnog tijela i samim tim na funkcioniranje države. Iz toga razloga, kao što je to Ustavni sud ustvrdio u svojim odlukama U 2/04 (28. svibnja 2004. godine, “Službeni list BiH”, br. 98/04, točka 18) i U 8/04 (25. lipnja 2004. godine, “Službeni list BiH”, br. 40/04, točka 22) na postupak iz članka IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine se treba pozivati ako postoji razlog za mišljenje da je Prijedlog zakona destruktivan po vitalni interes jednog konstitutivnog naroda i/ili ako postoji ozbiljna kontroverza u mišljenju ili dvojba u svezi pitanja jesu li procedure iz članka IV/3.(e) i (f) pravilno ispoštovane.

S druge strane, ako se radi o zahtjevu Ustavnom sudu o povredi članka IV/3.(f), jednog zakonodavnog tijela, kao političkog tijela, takav zahtjev se može smatrati dopustivim sve dok postoji objektivni interes za razrješenje spora čak i ako podnositelj ne izražava subjektivni interes za samo razrješenje spora. U svezi s tim, Ustavni sud nije vezan za sam zahtjev, jer opći javni interes prevladava nad samim zahtjevom.

16. U konkretnom slučaju, Izjava Kluba delegata hrvatskog naroda upućuje na vitalni interes tog naroda. Izjava sadrži više razloga zbog kojih se smatra da je Prijedlog zakona destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda. Suština razloga, iz Izjave o destruktivnosti po vitalni nacionalni interes, je u tomu što se tvrdi da se predloženim Zakonom krše prava hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije, jer im se ne dopušta da imaju jedan radiotelevizijski kanal na svojem jeziku, kao i da su izloženi diskriminaciji u odnosu na bošnjački i srpski narod, jer ta dva naroda *de facto* imaju radiotelevizijske kanale na svojim jezicima, te da su, također, diskriminirani u pitanju zastupljenosti njihove kulture i tradicijske baštine na programima javnih radiotelevizijskih emitera, u odnosu na druga dva konstitutivna naroda. Osim toga, tvrdi se i da predloženi Zakon ne pruža mehanizme za provedbu programskih načela javnih RTV servisa, koja su definirana u članku 26. citiranog Zakona, odnosno da sastav Odbora Sustava ne daje garancije da će u njemu biti jednakopravno zastupljeni zastupnici svih konstitutivnih naroda.

17. Iz analize proceduralne ispravnosti razvidno proizlazi da je Izjavu Kluba delegata hrvatskog naroda, broj 02-02-3-6/05 od 29. lipnja 2005. godine, potpisala većina delegata, i to: Ilija Filipović, Velimir Jukić, Anto Spajić i Branko Zrno. Prigovor Kluba delegata bošnjačkog naroda, broj 02-02-3-6/05 od 30. lipnja 2005. godine, potpisalo je svih pet delegata Kluba, i to: Osman Brka, Halid Genjac, Hilmo Neimarlija, Hasan Čengić i Mustafa Pamuk. Istog je dana formirano Zajedničko povjerenstvo, i to u sastavu: Ilija Filipović, Halid Genjac i Vinko Radovanović. Zajedničko je povjerenstvo zasjedalo jedan dan, 30. lipnja 2005. godine, i nije pronašlo rješenje pa je ustvrdilo da cjelokupan predmet treba uputiti Ustavnom sudu na daljnji postupak. Podnositelj zahtjeva je podnio zahtjev Ustavnom sudu 6. srpnja 2005. godine, uz koji je priložio ovjeren prijepis Prijedloga zakona, što je sukladno članku 20. Poslovnika Ustavnog suda.

18. Prema tomu, Ustavni je sud ustvrdio da je predmetni zahtjev podnio ovlašteni subjekt i da su ispunjeni preduvjeti u smislu članka IV/3.(e) i (f) Ustava Bosne i Hercegovine, te ispunjeni formalni uvjeti iz članka 16. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda.

19. Slijedi da je predmetni zahtjev dopustiv.

VI. Meritum

20. Podnositelj zahtjeva traži da se ispita proceduralna ispravnost Izjave Kluba delegata hrvatskog naroda u Domu naroda da je predloženi Zakon destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Posljedice dopuštanja pozivanja na posebnu proceduru iz članka IV/3.(e) kad se predstavnici konstitutivnih naroda ne mogu dogovoriti je li neka predložena odluka destruktivna po vitalni interes jednog ili više naroda su ozbiljne. One uključuju blokadu rada Parlamentarne skupštine glede predmetnog pitanja obzirom da je malo vjerojatno da će predložena odluka dobiti podršku većine delegata barem jednog konstitutivnog naroda. Iz tog razloga, Ustavni je sud prethodno ustvrdio da članak IV/3.(f) zahtijeva da Ustavni sud, kao vrhovni zaštitnik Ustava Bosne i Hercegovine, pruži pomoć u deblokiranju rada Parlamentarne skupštine u slučaju da Parlamentarna skupština ne može riješiti postojeći problem. Da bi se to ostvarilo, Ustavni sud smatra da mora razmotriti dva pitanja u meritumu:

- a) utiče li predložena odluka objektivno na vitalni interes jednog ili više konstitutivnih naroda; i
- b) ako je to slučaj, bi li predložena odluka bila destruktivna po taj interes.

(Vidi Odluku Ustavnog suda broj U 2/04 od 28. svibnja 2004. godine, objavljenu u “Službenom listu BiH”, br. 98/04, toč. 27. i 28.) Drugim riječima, smatrat će se da izjava koju je dala većina delegata jednog konstitutivnog naroda na temelju članka IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine ne ispunjava uvjet proceduralne ispravnosti ako, kao objektivno ustavno pitanje, interes na koji utiče predložena odluka nije vitalni interes jednog ili više konstitutivnih naroda ili da predložena odluka nije destruktivna po taj interes.

21. Da bi ispitao zahtjev u smislu je li predloženi Zakon destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, Ustavni sud, prije svega, mora odlučiti utiče li predloženi Zakon na “vitalni interes” u smislu članka IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VI.1. Pojam vitalnog interesa konstitutivnog naroda

22. U svezi činjenice da Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži definiciju “vitalnog interesa”, Ustavni je sud ranije odbijao definirati ili detaljno navesti elemente koji čine vitalne interese konstitutivnih naroda. S druge strane, Ustavni je sud naveo nekoliko faktora koji oblikuju razumijevanje navedenog pojma: odluka Ustavnog suda u predmetu U 4/02, točka 31. i dalje. Prvo, pojam “vitalnog interesa” je funkcionalna kategorija: ne može se promatrati

odvojeno od pojma konstitutivnosti konstitutivnih naroda čije vitalne interese štiti članak IV/3.(e) i (f) Ustava Bosne i Hercegovine. U zadnjoj alineji Preambule Ustava Bosne i Hercegovine, Bošnjaci, Hrvati i Srbi su definirani kao “konstitutivni narodi (u zajednici sa Ostalim), i građani Bosne i Hercegovine”. Ustavni je sud, u svojoj Trećoj djelomičnoj odluci broj U 5/98 (odluka od 7. siječnja 2000. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, broj 23/00, stav 52) zaključio da “kako god neodređen bio jezik Preambule Ustava BiH zbog ovog nedostatka definicije statusa Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda, ona razvidno označava sve njih kao konstitutivne narode, tj. kao narode”. Ustavni je sud, dalje, zaključio da “gledano u svezi članka I Ustava, tekst Ustava BiH zato razvidno razlikuje konstitutivne narode od nacionalnih manjina, sa namjerom afirmiranja kontinuiteta Bosne i Hercegovine kao demokratske multinacionalne države” (ibid., točka 53).

23. Drugo, pojam konstitutivnosti naroda nije apstraktan pojam, već on inkorporira određene principe bez kojih jedno društvo, sa ustavno zaštićenim razlikama, ne bi moglo efikasno funkcionirati (Odluka Ustavnog suda broj U 2/04, točka 33). Prema tomu, postoji veća vjerojatnost da će predložena odluka Parlamentarne skupštine koja utiče na sposobnost države da funkcionira na efikasan način prilikom zaštite takvih razlika imati veći utjecaj na vitalni interes konstitutivnog naroda nego druge predložene odluke.

24. Treće, značenje “vitalnog interesa” je djelomično oblikovano člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, koji naglašava da je Bosna i Hercegovina demokratska država, odnosno “da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje stvaraju miroljubive odnose unutar pluralističkog društva” (alineja 3. Preambule). S tim u svezi, interes konstitutivnih naroda da u punom kapacitetu sudjeluju u sustavu vlasti i aktivnostima javnih tijela vlasti se može promatrati kao vitalni interes. Ustav Bosne i Hercegovine sadrži o ovome odredbe u kojima se traži da funkcionari koji se biraju na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine “u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine” (članak IX/3). S jedne strane ovo znači da, u principu, državna tijela trebaju reprezentativno odražavati poboljšanu koegzistenciju svih naroda u Bosni Hercegovini, uključujući nacionalne manjine i Ostale. S druge strane, “efikasno sudjelovanje konstitutivnih naroda u tijelima vlasti”, ako nastaje izvan ustavnih okvira, se nikad ne smije provoditi ili nametati na račun efikasnog funkcioniranja države i njezinih tijela vlasti. S tim u vezi, Ustavni sud obrazlaže da “nijedna odredba Ustava ne dopušta zaključak da se navedena specijalna prava za predstavljanje i sudjelovanje konstitutivnih naroda u institucijama Bosne i Hercegovine mogu također primijeniti i na ostale institucije ili procedure. Dapače, u onoj mjeri u kojoj navedena specijalna prava mogu povrijediti odredbe o zabrani diskriminacije, (...) ona su legitimna isključivo na temelju njihovog ustavnog ranga te ih

stoga treba usko tumačiti. Osobito, ne može se zaključiti da Ustav Bosne i Hercegovine pruža opći institucionalni model koji bi se mogao prenijeti na razinu entiteta ili da etnički definirane institucionalne strukture na razini entiteta ne trebaju ispunjavati obvezujući standard zabrane diskriminacije sukladno članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i ustavnom principu kolektivne jednakosti konstitutivnih naroda” (vidi Ustavni sud, Treća djelomična odluka, točka 68). Prema navedenome, ispravan zaključak koji treba slijediti je da su etnički definirane institucionalne strukture jedini način za postizanje kompromisa između biranja sustava institucija na temelju kolektivnog predstavljanja konstitutivnih naroda, s jedne strane, i biranja sustava institucija na temelju izbornih rezultata glasovanja građana pojedinaca, s druge strane. Ustav Bosne i Hercegovine također nameće kvotu za određivanje sastava Doma naroda (članak IV/1), imenovanje predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja domova Parlamentarne skupštine (IV/3.(b)), sastav Predsjedništva Bosne i Hercegovine (članak V) i prvi sastav Upravnog odbora Centralne banke Bosne i Hercegovine (članak VII stavak 1. točka 2). Pored sustava utemeljenog na kvotama, članak IV/1.(b) Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje način donošenja odluka u Domu naroda pri čemu se zahtijeva minimalan broj delegata svakog konstitutivnog naroda. Konačno, članak IV/3.(e) i (f) i članak V/2.(d) Ustava Bosne i Hercegovine uvode princip zaštite vitalnih interesa konstitutivnih naroda kao dodatni mehanizam ustavne zaštite.

25. Što znače ovi mehanizmi protumačio je Ustavni sud u svojoj citiranoj odluci broj U 5/98, u kojoj je naglasio da “općepriznat princip, koji proizlazi iz liste međunarodnih instrumenata iz Aneksa I Ustava BiH, jeste da vlada mora predstavljati čitav narod sa teritorija bez bilo kakvih razlika, time zabranjujući, posebice člankom 15. Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koja je inkorporirana u Ustav Bosne i Hercegovine preko Aneksa I - više ili manje potpunu blokadu svog efektivnog sudjelovanja u procesu donošenja odluka. Budući da je efektivno sudjelovanje etničkih grupa važan element demokratskih institucionalnih struktura u multinacionalnoj državi, demokratsko donošenje odluka bi bilo preobraženo u etničku dominaciju jedne ili više grupa ako bi im npr. bila dodijeljena apsolutna i/ili neograničena moć veta, time omogućujući brojnoj manjini predstavljenoj u vladinim institucijama da zauvijek nameće svoju volju većini” (ibid., točka 55). Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u procesu donošenja političkih odluka, u smislu sprječavanja apsolutne dominacije jedne grupe nad drugom, predstavlja vitalni interes svakog konstitutivnog naroda.

26. Četvrto, vitalni interesi konstitutivnih naroda uključuju zaštitu raznih prava i sloboda koji pružaju značajnu pomoć u osiguravanju da konstitutivni narodi mogu iznijeti svoje interese u okviru kolektivne jednakosti i sudjelovanja u funkcioniranju države. Pored toga što je to ustavno pravo (vidi članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi čl. I/4, II/3.(m)

i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine, Europsku povelju za regionalne jezike i jezike manjina i Četvrtu djelomičnu odluku Ustavnog suda br. U 5/98 od 18. i 19. kolovoza 2000. godine, objavljenu u "Službenom listu BiH", br. 36/00, točka 34), sloboda korištenja svojeg jezika u sudjelovanju i pristupu obrazovanju, informacijama i idejama na tom jeziku spada u vitalne interese (vidi Odluku Ustavnog suda U 8/04, toč. 38-41). Isto se odnosi na slobodu na multikulturalni religijski život (ibid., točka 34; Četvrta djelomična odluka br. U 5/98 od 18. i 19. kolovoza 2000. godine, točka 44).

27. Rezimirajući navedeno i bez daljnjeg upuštanja u taksativno nabranje elemenata vitalnog interesa jednog naroda, pojam vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda je funkcionalna kategorija i potrebno mu je pristupiti s te točke motrišta. Ustavni je sud, sukladno članku VI/3. stavak 1. Ustava Bosne i Hercegovine, zaštitnik Ustava i njime je ograničen glede funkcionalnog tumačenja. U svezi s tim, pri razmatranju svakog konkretnog slučaja, Ustavni će se sud, u zadatim ustavnim okvirima, rukovoditi vrijednostima i principima koji su od suštinske važnosti za slobodno i demokratsko društvo koje otjelovljuje, između ostalog, poštovanje inherentnog dostojanstva čovjeka, ugađanje velikoj raznolikosti vjerovanja, poštovanje kulturnog identiteta i identiteta skupina, i vjera u društvene i političke institucije koje unapređuju sudjelovanje pojedinaca i grupa u društvu. S druge strane, zaštita vitalnog interesa ne smije ugroziti funkcionalnost države koja je usko povezana sa neutralnim i suštinskim shvaćanjem pojma državljanstva, kao kriterija pripadnosti "naciji". Drugim riječima, zaštita vitalnog interesa ne smije voditi nepotrebnoj dezintegraciji građanskog društva, kao nužnog elementa moderne državnosti.

VI.2. Postojanje vitalnog interesa hrvatskog naroda

28. U svezi navedenog, Ustavni sud smatra da zvanična uporaba jezika predstavlja vitalni interes konstitutivnih naroda. To podrazumijeva slobodu korištenja svojeg jezika u svim aspektima javnog života, uključujući programe na javnim radiotelevizijskim kanalima.

29. Također, efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka (uključujući i one procese koji se odnose na funkcioniranje javnih RTV servisa), u smislu sprječavanja apsolutne dominacije jedne skupine nad drugom, predstavlja vitalni interes svakog konstitutivnog naroda.

30. Ustavni sud primjećuje da entitetski ustavi na identičan način definiraju vitalne nacionalne interese konstitutivnih naroda tako da, između ostalog, navode "jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka; obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno naslijeđe" (vidi Amandman LXXVII na Ustav

Republike Srpske i Amandman XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine). Iako Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži takvu odredbu, Ustavni sud smatra da su izričiti termini koje koriste entitetski ustavi ubjedljivi u ovom pogledu.

31. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da predloženi Zakon i Izjava Kluba poslanika hrvatskog naroda pokreću legitimna pitanja koja se odnose na utjecaj predloženog Zakona na vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, obzirom da predloženi Zakon upravo regulira i pitanja uporabe službenih jezika konstitutivnih naroda, kao i zastupljenosti tradicije i kulturne baštine u programima javnih RTV servisa, kao i kontrolu provedbe programskih načela javnih RTV servisa od Odbora Sustava, dok Izjava Kluba poslanika hrvatskog naroda prigovara da se takvim rješenjima hrvatski narod diskriminira u odnosu na druga dva konstitutivna naroda, te da mu se narušavaju prava na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije.

32. Za Ustavni sud ostaje još da ispita je li prijedlog Zakona destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

VI.3. Destrukcija vitalnog interesa

33. Ustavni sud ponovo podsjeća da Izjava Kluba poslanika hrvatskog naroda o destruktivnosti po vitalni interes hrvatskog naroda posebice iznosi sljedeća suštinska pitanja: a) predloženim zakonskim rješenjima krše se prava na slobodu izražavanja hrvatskog naroda, jer ne mogu imati jedan radiotelevizijski kanal na svojem jeziku; b) predloženim zakonskim rješenjima hrvatski je narod diskriminiran u uporabi svojeg jezika na programima javnih radiotelevizijskih emitera, te u zastupljenosti kulture i tradicijske baštine na programima javnih radiotelevizijskih emitera u odnosu na druga dva konstitutivna naroda, i c) predloženim zakonskim rješenjima ne daju se garancije da će se provoditi programska načela definirana Zakonom, na što upućuje predloženi sastav Odbora Sustava. Moguće je da postojeća *de facto* rješenja, koja se tiču sustava javnih servisa u Bosni i Hercegovini i entitetima kao i Prijedlog zakona, rezultiraju neustavnom diskriminacijom konstitutivnih naroda ako bi Prijedlog zakona bio usvojen i implementiran na način da se ne osigura uklanjanje *de facto* oblika diskriminacije. Ako bi to bio slučaj, onda bi se mogao pokrenuti postupak da se ustavna prava provedu na uobičajen način. Međutim, Ustavni sud nije nadležan da utvrđuje ustavnost postojećih i mogućih rješenja u kontekstu zahtjeva iz članka IV/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine.

34. Prilikom ocjene navedenih argumenata, članak IV/3. Ustava Bosne i Hercegovine niti obvezuje niti daje ovlasti Ustavnom sudu da odluči bi li predloženi Zakon, ukoliko

se usvoji, povrijedio ustavna prava ili bi li bio neustavan po nekom drugom osnovu. Isključiva zadaća Ustavnog suda je da odluči je li predloženi Zakon destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda glede (a) uporabe hrvatskog jezika, (b) predstavljanja tradicije i kulturne baštine hrvatskog naroda u programima i (c) kontrole donošenja odluka u svezi implementacije programskih principa.

VI.3.1. Pitanje jezika u kontekstu slobode izražavanja iz članka 10. Europske konvencije

35. Na temelju navedenog, prava konstitutivnih naroda na jezik mogu predstavljati vitalne interese. Članak 10. Europske konvencije naglašava važnost izražavanja i jezika kao sredstva izražavanja:

«1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje (su) neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva».

36. Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u svojim presudama daje ogroman značaj pravu na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije. Primjerice, u predmetu *Handyside* (vidi Europski sud, presuda od 7. prosinca 1976. godine, serija A-24) Europski je sud zauzeo stav da sloboda izražavanja predstavlja “jedan od osnovnih temelja demokratskog društva i jedan od temeljnih uvjeta za napredak...”. Osim toga, Europski je sud naglasio da je obveza tiska, odnosno tiskanih medija i audiovizualnih medija prenošenje informacije i ideje značajne za javni interes i da javnost ima pravo biti upoznata s njima (vidi Europski sud, *Jersild*, presuda od 23. rujna 1994. godine, serija A-298), jer u protivnom tisk ne bi bio u mogućnosti “igrati ključnu ulogu javnog psa čuvara” (stavak 35) (vidi Europski sud, *The Observer and Guardian*, presuda od 26. studenoga 1991. godine, serija A, broj 216, stavak 59).

37. Obzirom da se u konkretnom slučaju radi o Prijedlogu zakona za koji podnositelj zahtjeva tvrdi da je destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini,

jer se njime ne garantira sloboda izražavanja na hrvatskom jeziku, čime se navodno krše kolektivna i pojedinačna prava hrvatskog naroda na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije, Ustavni će se sud pozvati na praksu Europskog suda za ljudska prava prilikom rješavanja slučajeva gdje se kao apelanti pojavljuju radio i televizijske kompanije.

38. U slučaju *Informationsverein Lentia* (vidi Europski sud, presuda od 24. studenoga 1993. godine, serija A-276), koji obuhvaća pet apelacija za dobivanje dozvola za emitiranje (jedna za televiziju, četiri za radio), koje su odbijene jer je austrijska kompanija za emitiranje imala monopol za javno emitiranje. Austrijska se vlada pozvala na treću rečenicu članka 10. stavak 1. Europske konvencije, ili alternativno na ograničenja iz članka 10. stavak 2, tvrdeći da je monopol omogućio državi reguliranje tehničkih aspekata audiovizualnih djelatnosti, kao i utvrđivanje njihovog mjesta i uloge u modernom društvu. Europski je sud za ljudska prava ustvrdio povredu članka 10. Europske konvencije u ovom slučaju, navodeći da je država “konačni garant” pluralizma, te da se monopol nad javnim emitiranjem ne može opravdati

39. Osim toga, Europski je sud naglasio da država mora voditi računa da u reguliranju javnog emitiranja ne povrijedi pravo osobe da dobije informaciju. U predmetu *Autronic AG* (vidi Europski sud, presuda od 22. svibnja 1990. godine, serija A-178), švicarska je vlada odbila dozvolu navedenoj kompaniji, specijaliziranoj za rad sa kućnim električnim aparatima, da prima programe sa sovjetskog satelita, te je stoga utvrđena povreda prava iz članka 10. Europske konvencije.

40. Iz navedene se prakse Europskog suda može zaključiti kako javne monopole u audiovizualnim medijima Europski sud smatra oprečnim članku 10. Europske konvencije prvenstveno zato što ne mogu osigurati više različitih izvora informacija i pluralizam motrišta. Međutim, u konkretnom se slučaju ne radi o pluralizmu motrišta već o uporabi jezika. Predloženi Zakon ne isključuje bilo koji jezik konstitutivnih naroda, niti favorizira jezik jednog konstitutivnog naroda u odnosu na druge, već upravo u članku 26. st. 4. i 5. garantira jednakost sva tri službena jezika konstitutivnih naroda. Predloženi Zakon ne sadrži odredbe koje bi očito (*prima facie*) ili nužno ukazivale da hrvatski jezik neće biti jednakopravno zastupljen u odnosu na druga dva službena jezika konstitutivnih naroda, a članak 26. st. 4. i 5. garantira jednaku zastupljenost hrvatskog jezika. Ovim se pravi razlika između predmetnih odredbi i odredbi Okvirnog zakona o visokom obrazovanju za koji je Ustavni sud utvrdio da je destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda (i drugih konstitutivnih naroda) u Bosni i Hercegovini u Odluci br. U 8/04 od 25. lipnja 2004. godine, točka 49.

41. Ustavni sud također odbacuje pozivanje Kluba delegata hrvatskog naroda na prava koja Europska povelja za regionalne jezike i jezike manjina garantira nacionalnim manjinama. Europska povelja za regionalne jezike i jezike manjina obvezuje države-stranke da osiguraju osnivanje najmanje jedne radiopostaje i jednog televizijskog kanala na regionalnim ili jezicima manjina. Europska povelja za regionalne jezike i jezike manjina garantira specijalna prava nacionalnim manjinama. Klub delegata hrvatskog naroda smatra da bi hrvatski narod, kao konstitutivni narod u BiH, trebao imati prava barem u onom opsegu u kojem se ona garantiraju navedenom Poveljom. Da bi se moglo pozivati na ostvarivanje navedenih prava, određena skupina ljudi mora biti definirana kao nacionalna manjina u pozitivnim propisima određene države. Hrvatski narod nije nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini već konstitutivan narod kao što je to navedeno u zadnjoj alineji Preambule Ustava Bosne i Hercegovine. Prema tomu, on se ne može pozivati na specijalna prava koja pripadaju isključivo nacionalnim manjinama. Cilj Europske povelje za regionalne jezike i jezike manjina je zaštititi skupine koje, zbog svojeg statusa nacionalne manjine, nemaju efikasnu zaštitu svojih prava na jezik kojima dominiraju jezici većinskih skupina. Prava konstitutivnih naroda na jezik uživaju široku zaštitu prema Ustavu Bosne i Hercegovine i relevantnim propisima. Ustavni princip kolektivne jednakosti konstitutivnih naroda zahtijeva jednak tretman javnih vlasti i javnih servisa u Bosni i Hercegovini i entitetima prema svim konstitutivnim narodima. Ovo se primjenjuje i na njihova prava da koriste svoje vlastite jezike i da ispoljavaju svoje kulturne tradicije. Kao što je navedeno, članak 26. st. 4. i 5. predloženog Zakona štiti prava hrvatskog naroda na jezik. Imajući u vidu navedeno, nema potrebe da se ovim pravima osigura dodatna zaštita tako što će se osigurati posebni radio i televizijski servisi na hrvatskom jeziku da bi se tako unaprijedili hrvatski jezik i tradicija. Prema tomu, Europska povelja za regionalne jezike i jezike manjina ne može biti osnova za zahtjev da je predloženi Zakon destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda.

42. Prema navedenom, Ustavni sud smatra da predloženi Zakon nije destruktivan po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini glede uporabe hrvatskog jezika.

VI.3.2. Pitanje položaja i zastupljenosti hrvatskog jezika, kulture i tradicijske baštine u odnosu na druga dva konstitutivna naroda po Prijedlogu zakona, imajući u vidu zabranu diskriminacije iz članka 14. Europske konvencije

43. Zbog navedenih razloga, Ustavni Sud Bosne i Hercegovine smatra da za određenu odluku koju predloži Parlamentarna skupština koja je diskriminirajuća u odnosu na jedan konstitutivni narod postoji velika vjerojatnost da bude destruktivna po vitalne interese jednog naroda. Konstitutivni značaj principa kolektivne jednakosti istaknut je u Trećoj

djelomičnoj odluci Ustavnog suda u predmetu U 5/98 od 1. srpnja 2000. godine (vidi “Službeni list BiH”, br. 23/00). Navedeni princip je dodatno naglašen člankom 14. Europske konvencije koji glasi:

”Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.”

44. Ustavni je sud ukazao na principe pomoću kojih se ispituje kada neki zakon pokazuje „diskriminacijsku namjeru ili efekt“ u svojoj Trećoj djelomičnoj odluci u predmetu U 5/98 III točka 79. Ustavni sud smatra da se navedeni principi mogu primjenjivati i u konkretnom slučaju, te ih stoga ponavlja:

a) Zakon diskriminira *prima facie*, tj. eksplicitnim terminima, korištenjem kriterija kao što su jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno podrijetlo, povezanost sa nacionalnom manjinom ili bilo koji drugi status za klasifikaciju kategorijā ljudi koje se onda, po toj osnovi, drukčije tretiraju. Međutim, ako bi svaka razlika po toj osnovi bila zabranjena, to bi vodilo očito apsurdnim rezultatima. Postoje situacije i problemi koji, zbog razlika koje su im inherentne, zahtijevaju različita pravna rješenja; štoviše, neke pravne nejednakosti su nekad nužne da se isprave faktičke nejednakosti. Stoga, Europski sud za ljudska prava je razradio standard za tumačenje prema kojem je princip jednakog tretmana prekršen ako razlikovanje nema utemeljenog obrazloženja. Postojanje takvog obrazloženja mora biti procijenjeno u svezi s ciljem i efektima mjere koja se razmatra. Zato, razlika u tretmanu prilikom ostvarivanja prava ne smije samo težiti legitimnom cilju glede principa koji inače prevladavaju u demokratskim društvima. Odredba o nediskriminaciji se, također, krši i kada je razvidno ustanovljeno da ne postoji razumno razmjern odnos između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi postići. Princip proporcionalnosti, zato, pretpostavlja četiri koraka u razmatranju: postoji li opravdan javni cilj, mogu li uporabljena sredstva postići legitiman cilj, jesu li sredstva nužna, tj. imaju li najmanju težinu za postizanje cilja, i konačno, jesu li nametnuta opterećenja razmjerna u usporedbi s važnošću cilja;

b) Zakon je diskriminirajući kada je, iako *prima facie* neutralan, provođen na diskriminacijski način;

c) Zakon je diskriminirajući, iako je *prima facie* neutralan i primjenjivan sukladno svojim pretpostavkama, kada je donesen s ciljem diskriminiranja, što proizlazi iz povijenog

tumačenja zakona, izjava zakonodavaca, disparatnog utjecaja zakona, ili drugih posrednih dokaza o namjeri;

d) Diskriminacija postoji ako efekte prethodne *de jure* diskriminacije podržavaju odgovarajuća javna tijela na svim državnim razinama, ne samo svojim djelovanjem, već i nedjelovanjem.

45. Prvo postavljeno pitanje je jesu li predložena rješenja u prijedlogu zakona diskriminirajuća u odnosu na hrvatski narod u Bosni i Hercegovini glede njihovog jezika, kulture i tradicijske baštine u odnosu na druga dva konstitutivna naroda. Ako je to slučaj, prijedlog Zakon bi bio destruktivan po vitalne nacionalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Jesu li predložene odredbe u Prijedlogu zakona *prima facie* diskriminirajuće zbog korištenja kriterija kao što su jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno podrijetlo, povezanost sa nacionalnom manjinom ili bilo koji drugi status za klasifikaciju kategorijā ljudi koje se onda, po toj osnovi, drukčije tretiraju? Za Ustavni je sud, bez ikakve dvojbe, razvidno da predloženi Zakon ne daje bilo kakvog osnova da bi se moglo zaključiti da će Hrvati biti diskriminirani u odnosu na druga dva naroda glede zastupljenosti hrvatskog jezika, kulture i tradicijske baštine na programima javnih radiotelevizijskih servisa. Naime odredbe članka 26. st. 4. i 5. predloženog Zakona razvidno propisuju da će u programima javnih RTV servisa jednakopravno biti zastupljeni službeni jezici sva tri konstitutivna naroda i dva pisma, te njihova kultura i tradicijska baština. Kao što je navedeno, zbog toga postoji velika razlika između ovog predmeta i Odluke broj U 8/04 od 25. lipnja 2004. godine, gdje relevantne odredbe navedenog zakona izričito navode mogućnost uporabe samo jednog ili dva službena jezika kao zvaničnog jezika ili jezika u visokoškolskim ustanovama. Ništa na prvi pogled, u ovom slučaju, ne govori da je predloženi Zakon suštinski diskriminirajući ili da će biti primijenjen na diskriminirajući način. Dapače, indikacije govore upravo oprečno.

46. Ustavni sud napominje da se kao argumenti da je predloženi Zakon destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini ne mogu koristiti tvrdnje da su postojeće televizijske postaje Federacije BiH i Republike Srpske navodno *de facto* televizijske postaje na bosanskom i srpskom jeziku i da zadovoljavaju potrebe samo bošnjačkog i srpskog naroda. Ustavni sud ne prihvata taj argument. Ustavni sud smatra da se programska načela i standardi definirani u čl. 26. i 27. (posebce naglašavajući jednakopravnu zastupljenost sva tri službena jezika, dva pisma, kao i kulture i tradicijske baštine konstitutivnih naroda u emitiranju programa) predloženog Zakona moraju primjenjivati na sve radiotelevizijske emitere na svim razinama (državnoj, entitetskoj, županijskoj, općinskoj). Ako se pravilno implementira, predloženi bi Zakon trebao

osigurati da svi RTV servisi budu više otvoreni za jezik, kulturu i tradicije sva tri konstitutivna naroda. Zato, Ustavni sud ne smatra predloženi Zakon destruktivnim po vitalne interese hrvatskog naroda čak i ako je u ovom trenutku ispravno reći da ostali kanali u državnom vlasništvu preferiraju emitiranje programa druga dva konstitutivna naroda (za što Ustavnom sudu nije podnesen nikakav dokaz).

47. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nema osnova za zaključak da se predloženim Zakonom pripadnici hrvatskog naroda diskriminiraju u odnosu na druga dva konstitutivna naroda, te zato predloženi Zakon nije destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini u odnosu na diskriminaciju zastupljenosti njihovog jezika, kulture i tradicijske baštine u programima javnih RTV servisa.

VI.3.3. Pitanje sudjelovanja hrvatskog naroda u Odboru Sustava, kao i provođenje programskih načela iz čl. 26. i 27. predloženog Zakona

48. Ustavni je sud u svojoj ranijoj praksi razvidno ukazao da je „efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u državnim tijelima“ element inherentan pojmu vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda (vidi *mutatis mutandis* Treću djelomičnu odluku Ustavnog suda broj U 5/98 III od 1. srpnja 2000. godine). Međutim, isto tako Ustavni je sud i zauzeo stav da „*efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u vlasti, ako se prevazilazi ustavni okvir, nikad se ne smije provoditi ili nametati na štetu efektivnog funkcioniranja države i njezinih organa*“ (vidi *mutatis mutandis* Odluku Ustavnog suda broj U 8/04 od 25. lipnja 2004. godine). Također, u svojoj praksi Ustavni je sud donosio i odluke kojima je konstatirao da je narušen ustavni princip konstitutivnosti naroda na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine u slučaju kada jednom konstitutivnom narodu nije bilo garantirano sudjelovanje u zastupničkom tijelu, koje je bilo garantirano za druga dva konstitutivna naroda (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 4/05 od 22. travnja 2005. godine, objavljenu u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj 32/05).

49. U konkretnom slučaju, Ustavni je sud mišljenja da se Odbor Sustava ne može smatrati „državnim tijelom“ na isti način na koji se smatraju Parlamentarna skupština, vlada, ministarstva i slično. Odbor Sustava ne bi primjenjivao zakonodavnu niti izvršnu vlast države, ali bi bio odgovoran za primjenu principa i zakonodavnih pravila koje donose druga tijela. Također, za Odbor Sustava se ne može reći niti da predstavlja zastupničko tijelo, koje je ovlašteno donositi pravno obvezujuće akte iz svoje nadležnosti, kao što je primjerice bio slučaj kada se odlučivalo o ustavnosti izbora za konstituiranje Gradskog vijeća Grada Sarajeva. Zato se dolazi do zaključka da nije bilo nužno u Zakonu normirati sastav Odbora Sustava glede zastupljenosti konstitutivnih naroda i Ostalih.

Glede nadležnosti Odbora Sustava, osobito glede programskih principa koji se odnose na nacionalni, vitalni interes svih konstitutivnih naroda i primjenu ovih principa u praksi, Ustavni sud smatra da bi bilo veoma poželjno i možda ustavno nužno za sve konstitutivne narode i Ostale da budu na odgovarajući način zastupljeni u Odboru. Ovo bi pomoglo da se osigura donošenje odluka Odbora na način koji bi osigurao primjenu ovih principa, i da se smanji rizik od naknadnih izazova u svezi ustavnosti sastava Odbora i njegovih odluka. Međutim, odredbe predloženog zakona ne sprječavaju članove Odbora Sustava (i odbore sastavnih elemenata u javnom sustavu emitiranja Bosne i Hercegovine) da budu izabrani na način na koji će se zadovoljiti ovaj cilj. Prema tomu, nema osnova tvrditi kako je, u konkretnom slučaju, predloženi Zakon destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, zato što u njemu nije propisano da u Odbor Sustava moraju biti izabrani zastupnici svih konstitutivnih naroda i Ostalih.

VIII. Zaključak

50. Izjava Kluba delegata hrvatskog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti Zakona po vitalni interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, koja je data sukladno proceduri propisanoj člankom IV/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, ne ispunjava uvjet proceduralne ispravnosti kao što je to navedeno u članku IV/3.(f) zato što predloženi Zakon nije destruktivan po vitalne nacionalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Odgovarajuća procedura u daljem postupku pred Parlamentarnom skupštinom za donošenje zakona je ona koja je propisana člankom IV/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine.

51. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni je sud većinom glasova odlučio kao u dispozitivu ove odluke. Sastavni dio ove odluke čine izuzeto mišljenje, suprotno Odluci, sutkinje Valerije Galić i Izjava predsjednika Ustavnoga suda Mate Tadića o pridruživanju izuzetom mišljenju o neslaganju sutkinje Valerije Galić.

52. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

**Izuzeto mišljenje
Valerije Galić, sutkinje Ustavnog suda BiH u predmetu
broj U 10/05**

Sukladno članku 41. Poslovnika Ustavnog suda BiH-Novi prečišćeni tekst («Službeni glasnik BiH», broj 2/04) izuzimam svoje mišljenje u navedenoj odluci iz slijedećih razloga:

Sušтина mog prvog neslaganja sa većinskom odlukom Ustavnog suda BiH u navedenom predmetu odnosi se na zaključak u točki 42. Odluke u svezi odredbe članka 26. Prijedloga zakona po pitanju ravnopravnosti jezika u kontekstu slobode izražavanja iz članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

1. U kontekstu razmatranja spornog članka 26. Prijedloga zakona potrebno je podsjetiti na relevantne odredbe Ustava BiH, Odluku Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti, Europsku konvenciju o ljudskim pravima, kao i niz drugih međunarodnih dokumenata o zaštiti ljudskih prava (članak 2.1. Opće deklaracije o ljudskim pravima, članak 19.2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, članak 11.-Mediji- Europske povelje o regionalnim jezicima i jezicima manjina) iz kojih se može sažeto zaključiti da svi ti dokumenti naglašavaju vrijednost međukulturalizma i višejezičnosti.

2. Očuvanje etničkog, kulturnog, jezičnog, vjerskog i drugog identiteta, posebno manjinskog naroda i manjina predstavlja vrijednost koja je rezultat dosadašnjeg civilizacijskog razvoja, naravno pod uvjetom da ne ugrožava druge važne vrijednosti, kao što je teritorijalni integritet države. Potrebno je podsjetiti da i Europska povijest pokazuje da se veliki broj ratova vodio zbog neriješenih nacionalnih pitanja i nepostojanja adekvatnih mehanizama zaštite manjinskih naroda i manjina. Zato se u većini europskih dokumenata naglašava zaštita i promicanje vrijednosti međumultikulturalizma, višejezičnosti, medijskog pluralizma i raznolikosti, koja predstavlja važan doprinos u izgradnji Europe na načelima demokracije i kulturne različitosti u okviru nacionalne suverenosti i teritorijalne cjelovitosti. Pozitivni modeli uvjetovani povijesnim naslijeđem u zemljama poput Finske, Belgije, Njemačke, Danske, Velike Britanije, Švicarske, primjer su gdje je to pitanje na zadovoljavajući način riješeno.

3. Također je potrebno istaknuti i stajališta ekspertnih skupina Vijeća Europe zaduženih za resor medija, koji potenciraju potrebu garantiranja medijskog pluralizma kao fundamentalnog načela europske medijske politike; kulturne raznolikosti kao sastavnog

dijela kulturnog identiteta ne dozvoljavajući da neke kulture nadvladaju nad manjim kulturama. U tom pravcu su i preporuke Parlamentarne skupštine Vijeća Europe na koje se pozivaju i podnositelji zahtjeva kao i Klub izaslanika bošnjačkog naroda u svom prigovoru na Izjavu. Pored toga, smatram značajnim i mišljenje Venecijanske komisije o «vetu na temelju vitalnog interesa» iz ožujka 2005. godine koje u točki 33. upućuje da definicija vitalnog interesa ne treba biti pretjerano široka, već usmjerena na prava od posebnog značaja za date narode, prvenstveno u područjima kao što su jezik, obrazovanje i kultura. Posebno bih podsjetila i na Rezoluciju Parlamentarne skupštine Vijeća Europe - Komiteta za nadzor poštivanja dužnosti i obveza država članica Vijeća Europe, koja se odnosi na poštovanje dužnosti i obveza Bosne i Hercegovine i koja u preporukama naglašava da između ostalog pomno prati pitanje slobode medija u Bosni i Hercegovini, uključujući i nezavisnost CRA BiH, te potrebe da se osigura da zakoni o javnom RTV servisu i emitiranju budu usvojeni i provedeni što prije u skladu sa relevantnim europskim standardima.

4. U odnosu na konkretan slučaj posebno je važan članak 10. Europske konvencije, koji prema stajalištu Europskog suda za ljudska prava predstavlja jedan od osnovnih temelja demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta za napredak. Na temelju ovog polazišta Europskog suda, koje se može smatrati stalnom sudskom praksom, Europski sud je razvio široku interpretaciju prava sadržanih u članku 10. Europske konvencije, koja uključuju slobodu misli, primanja i prenošenja informacija.

5. Slijedom navedenih standarda Europskog suda, kao i demokratskih kriterija sadržanih u naprijed navedenim dokumentima, a koji se odnose na jamčenje slobode i pluralizma medija, samim tim i jezika, kulture i drugih vrijednosti konstitutivnih naroda BiH, u konkretnom slučaju podnositelja Izjave, smatram da članak 26. Prijedloga zakona ne zadovoljava ove standarde, u čemu i jeste moje ključno neslaganje sa Odlukom.

6. Naime, nesporno je da članak 26. Prijedloga zakona garantira u okviru programskih načela uvažavanje načela ravnopravnosti uporabe sva tri službena jezika konstitutivnih naroda i svih građana Bosne i Hercegovine. Po mom mišljenju navedena odredba je jedna prilično općenita norma, koja daje samo naznaku da će se poštovati svi principi navedeni u toj odredbi. Međutim, polazeći, kako od standarda Europskog suda, tako i načela vladavine prava, da zakoni moraju biti formulirani sa dovoljnom preciznošću, da zakonske posljedice moraju biti izvjesne i primjerene legitimnim očekivanjima za one na koje će se primjenjivati, smatram da članak 26. Prijedloga zakona ne zadovoljava ove standarde. S obzirom na značaj oblasti koja se ovim zakonom regulira po mom mišljenju ovom pitanju trebalo je pristupiti fleksibilnije i imati suptilniji pristup u svezi sa zahtjevima

koje su u parlamentarnoj proceduri isticali podnositelji Izjave u cilju konkretizacije ove odredbe. Ne prejudicirajući da je prijedlog podnositelja Izjave, koji se odnosi na tri kanala na tri službena jezika najoptimalnije rješenje, smatram da je principe navedene u članku 26. trebalo operacionalizirati kako bi se mogli osigurati i zadovoljavajući efekti u primjeni ovog zakona. Članak 26. Prijedloga zakona na način kako je koncipiran je samo deklaratorne naravi.

Pored toga, smatram da, u konkretnom slučaju, navodi iz točke 41. Odluke ne mogu pružiti uporište Ustavnom sudu da ocijeni neopravdanim pozivanje Kluba izaslanika hrvatskog naroda na Europsku povelju za regionalne jezike i jezike manjina. Naime, zaključak iz ove točke po mom mišljenju implicira da bi hrvatskom narodu u cilju ostvarivanja svojih legitimnih prava bolje odgovarao status «nacionalne manjine».

7. Slijedeće moje neslaganje je sa zaključcima iz Odluke u odnosu na pitanje sudjelovanja hrvatskog naroda u Odboru RTV sustava, kao i provođenje programskih načela iz čl. 26. i 27. predloženog zakona. Odbor RTV sustava iz čl. 7. i 8. Prijedloga zakona je značajno tijelo u okviru RTV sustava i ima značajne ovlasti u okviru područja svog djelovanja, kao i niz diskrecionih ovlaštenja. Slijedeći europske standarde, prema kojima razina preciznosti zakona koja se zahtjeva u unutarnjem zakonodavstvu zavisi od znatnog stupnja sadržaja instrumenata u pitanju oblasti koje treba zakon da pokriva, te da zaštita mora postojati posebno u slučajevima gdje tekst prenosi diskreciona ovlaštenja, smatram da je sasvim osnovano i legitimno traženje podnositelja zahtjeva za preciziranje ravnopravnog sudjelovanja članova iz reda konstitutivnih naroda u Odboru RTV sustava. Nesporo je da je Odbor RTV sustava javno tijelo na razini BiH. U većini zakona u kojima se uspostavljaju javni organi na razini BiH u pravilu precizira se ravnopravan sastav članova tih organa iz reda konstitutivnih naroda BiH, pa se postavlja pitanje zašto se takva praksa nije slijedila i u ovom zakonu. Pored toga, smatram da će u praksi biti veoma teško sprovesti odredbu o sastavu Odbora RTV sustava s obzirom na broj, sastav i tijela koja imenuju upravne odbore javnih RTV sustava na razini entiteta i razini BiH, uspostavljenih prema važećim zakonima. Smatram da način na koji je Odbor RTV sustava koncipiran u čl. 7. i 8. Prijedloga zakona, ne osigurava ni minimum ostvarivanja ravnopravnosti sva tri konstitutivna naroda. Naime, Odbor se sastoji od 12 članova, po četiri iz javnih RTV servisa, a kvorum za rad čini sedam članova, dok se odluke mogu donositi većinom nazočnih (četiri člana), što znači *de iure* i *de facto* predstavnici jednog RTV servisa mogu donijeti tako važne odluke za sva tri konstitutivna naroda.

8. Zbog svega izloženog, ne mogu se složiti sa zaključcima iz Odluke da Prijedlog zakona nije destruktivan po vitalne interese hrvatskog naroda. Po mom mišljenju donesena

Odluka predstavlja pragmatični ustupak Parlamentarnoj skupštini BiH u deblokadi njenog rada u odnosu na donošenje spornog zakona. Na funkcionalno pragmatičnoj razini odnosa između Ustavnog suda BiH i Parlamentarne skupštine BiH, posebno kada je u pitanju nadležnost iz članka IV/3.(f) Ustava BiH, u ostvarivanju ove nadležnosti, s jedne strane Ustavni sud može uspješno utjecati na političke procese i doprinijeti racionalizaciji procesa odlučivanja. Međutim, s druge strane, uloga Ustavnog suda kao čuvara objektivnog ustavno-pravnog poretka, a u ostvarivanju ove nadležnosti je, također, i zaštita prava parlamentarne manjine, odnosno zadržavanje parlamentarne većine u okviru ustavnih ovlasti, što u konkretnom slučaju, po mom mišljenju nije ostvareno.

9. Bojazan jednog naroda, u konkretnom slučaju Hrvata kao manjinskog naroda, da ne može formalno izboriti kroz zakon očuvanje etničkog, jezičnog, kulturnog identiteta, koji predstavljaju vrijednosti značajne u civilizacijskom razvoju, pod uvjetom da se ne ugrožava teritorijalni integritet države, za mene će uvijek predstavljati vitalni interes određenog naroda. Nemogućnost predavljanja vitalnog interesa sukladno demokratskim standardima kroz zakon, po mom mišljenju, taj zakon čini destruktivnim po interese određenog naroda. Zbog toga, inzistiranje podnositelja Izjave na donošenju zakona koji će zadovoljiti demokratske standarde u ostvarivanju i njegovanju njihovog nacionalnog, kulturnog, jezičnog i drugog identiteta kroz javne medije ne može se smatrati kao želja za suverenosti ili političkom autonomijom, već po mom mišljenju, treba razumjeti, prije svega, kao borba za potpunu ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda i kao bojazan hrvatskog naroda kao manjinskog konstitutivnog naroda da ne bude izložen ubrzanoj asimilaciji zbog toga što ne može izboriti kroz zakon, a samim tim i *de facto* svoje vitalne interese.

Sutkinja
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

**Izjava
Predsjednika Ustavnog suda BiH, Mate Tadića
o neslagannju sa Odlukom Ustavnog suda BiH,
broj U 10/05**

Na temelju članka 41. Poslovnika Ustavnog suda BiH-Novi prečišćeni tekst («Službeni glasnik BiH», broj 2/04) izjavljujem da se ne slažem sa većinskom Odlukom Ustavnog suda BiH, donesenoj u predmetu broj U 10/05 i pridružujem se u cijelosti izuzetom mišljenju Valerije Galić, sutkinje Ustavnog suda BiH oprečnom Odluci Ustavnog suda BiH u navedenom predmetu.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број У 14/05

ОДЛУКА О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Захтјев Николе Шпирића, предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за доношење привремене мјере, а у вези са захтјевом за оцијену усаглашености са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измиривања унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине, Закона о утврђивању и начину измиривања унутрашњег дуга Републике Српске и Закона о измиривању обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

Одлука од 23. септембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Tudor Pantiru, Миодраг Симовић и Хатица Хаџиосмановић, судије David Feldman, Валерија Галић, Јово Росић и Constance Grewe, на сједници одржаној 23. септембра 2005. године, у предмету број У 14/05, рјешавајући захтјев **Николе Шпирића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 5 и члана 77 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Одбија се као неоснован захтјев Николе Шпирића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за доношење привремене мјере.

Образложење

1. Никола Шпирић, председавајући Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 13. септембра 2005. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев да се оцијени усаглашеност са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измиривања унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04), Закона о утврђивању и начину измиривања унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04) и Закона о измиривању обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04), (у даљњем тексту: оспорени закони). Подносилац захтјева је, такође, затражио да се донесе привремена мјера, којом би Уставни суд „забранио даљњи рад на пословима верификације старе девизне штедње док се не донесе одлука о захтјеву.“

2. Подносилац захтјева је навео да су сва три оспорена закона дефинисала стару девизну штедњу као унутрашњи дуг ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, те да су прописали поступак верификације старе девизне штедње. Под “старом девизном штедњом“ се, у смислу оспорених закона, како се даље наводи у захтјеву, подразумијева штедња грађана у чврстој валути положена код комерцијалних банака или њихових филијала прије него што је проглашена независност Босне и Херцеговине. Подносилац захтјева је навео да „стара девизна штедња“ не може да буде регулисана законима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ јер се ради о материји која је у надлежности Босне и Херцеговине, те су стога оспорени закони у супротности са чланом III Устава Босне и Херцеговине. У захтјеву за привремену мјеру подносилац захтјева је навео да су ентитети и Брчко Дистрикт БиХ већ започели поступак верификације „старе девизне штедње“, те да ти поступци узрокују велике трошкове и додатно малтретирање штедиша. Подносилац захтјева је, такође, навео да верификација нема за циљ да ријешити проблем исплате старе девизне штедње, већ њено одлагање и стварање утиска како се наводно ради на рјешавању овог проблема, те како оставља простора за разне манипулације. На крају је наведено да праве податке о „старој девизној штедњи“ имају само пословне банке и правни наслѣдници бивших банака и није потребна никаква накнадна верификација неког органа који нема везе са пословањем банака и “старом девизном штедњом“.

3. Приликом испитивања основаности захтјева да донесе привремену мјеру, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 77 став 1 Правила Уставног суда.

Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између два ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког дома законодавног вијећа једног ентитета».

Члан 77 став 1 Правила Уставног суда гласи:

«Мало вијеће може, на захтјев подносиоца захтјева или апеланта, да одреди странкама сваку привремену мјеру за коју сматра да треба да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка.»

4. Уставни суд наглашава да доношење привремене мјере има смисла и налази своје оправдање једино у ситуацији када будућа штета, чије је наступање недвосмислено назначено у захтјеву и приложеним доказима, може да буде спријечена или ограничена увођењем привремених мјера.

5. Такође, Уставни суд напомиње да се основаност захтјева испитује одвојено од основаности захтјева да се донесе привремена мјера. Дакле, разлози којима се руководи Уставни суд приликом усвајања или неусвајања захтјева да донесе привремену мјеру су различити од разлога којима се Уставни суд руководи приликом одлучивања о захтјеву. Разлози и докази које је подносилац захтјева навео у погледу наводне неуставности оспореног општег акта не могу да се примјене аналогно приликом одлучивања о основаности захтјева да донесе привремену мјеру. Стога слиједи да подносилац захтјева мора посебно да образложи и докаже зашто тражи да се донесе привремена мјера.

6. Подносилац захтјева је у захтјеву за привремену мјеру затражио од Уставног суда да „забрани даљњи рад на верификацији старе девизне штедне док се не донесе коначна одлука о уставности оспорених закона“. У прилог захтјева за привремену мјеру подносилац захтјева је навео следеће: да процес верификације узрокује велике трошкове и додатно малтретирање штедиша, да тај процес нема за циљ да ријеша проблеме исплате старе девизне штедне него да их одложи, да начин на који је замишљен процес верификације оставља простор штедишама за манипулације, те да није потребна никаква накнадна верификација јер податке о девизној штедни имају само пословне банке које су правни насљедници бивших банака.

7. Уставни суд сматра да у конкретном случају, сем својих навода, подносилац захтјева не нуди никакве доказе који иду у прилог одлуке да би требало да се донесе привремена мјера како би се спријечило да наступе евентуалне неотклоњиве штетне посљедице, које су у супротности за законитим циљем. Наиме, сви наводи у захтјеву за доношење привремене мјере су паушални и нису поткријепљени никаквим конкретним доказима и заснивају се на претпоставкама.

8. Даље, Уставни суд сматра да постоје додатни аргументи који иду у прилог одлуке да се захтјев за привремену мјеру одбије. Наиме, уколико Уставни суд одбије захтјев за привремену мјеру, а накнадно одлучи да оспорени закони нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине, евентуални ефекти досадашње имплементације закона, укључујући и ефекте процеса верификације, биће поништени. Уколико би, пак, Уставни суд одлучио да усвоји захтјев за привремену мјеру и забрани даљњи рад на верификацији старе девизне штедње, а касније одлучио да су оспорени закони у складу са Уставом Босне и Херцеговине, застој у имплементацији оспорених закона узрокован привременом мјером довео би до додатног одлагања процеса исплате старе девизне штедње. На основу изложеног, Уставни суд сматра да је захтјев да донесе привремену мјеру неоснован.

9. На основу изложеног, одлучено је као у диспозитиву ове одлуке.

10. Уставни суд подсјећа да одлука о привременој мјери, ни у ком случају, не прејудуцира одлуку о допуствости, односно о меритуму, предметног захтјева.

11. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj U 6/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Zahtjev Save Latinovića za ocjenu ustavnosti člana 13. Priloga roba oslobođenih od plaćanja uvoznih dažbina, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

Odluka od 22. jula 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: potpredsjednici Tudor Pantiru, Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije David Feldman, Valerija Galić, Jovo Rosić i Constance Grewe, na sjednici održanoj 22. jula 2005. godine, u predmetu broj U **6/05**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. tačka 5. i člana 59. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 2/04), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev Save Latinovića za ocjenu ustavnosti člana 13. Priloga roba oslobođenih plaćanja uvoznih dažbina („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 57/04), jer ga je podnijelo neovlašteno lice.

Obrazloženje

1. Savo Latinović (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva) iz Banje Luke podnio je 18. maja 2005. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 13. Priloga roba oslobođenih od plaćanja uvoznih dažbina, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a objavljen je u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/04 od 16. decembra 2004. godine.
2. Podnosilac zahtjeva, koji navodi da je mirnodopski vojni invalid III. grupe sa 90% invaliditeta, tražio je da Ustavni sud ocijeni ustavnost člana 13. Priloga roba oslobođenih od plaćanja uvoznih dažbina. Suština zahtjeva za ocjenu ustavnosti jeste da podnosilac zahtjeva smatra kako osporena odredba izražava diskriminacijski stav prema „mirnodopskim vojnim invalidima“ u odnosu na „ratne vojne invalide“, kojima se daju veća prava.
3. Prilikom ispitivanja dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda.

Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.»

Član 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

„Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od slijedećih slučajeva:

(...)

5. Zahtjev/apelaciju je podnijelo neovlašteno lice“.

4. Iz navedenog proizlazi da podnosilac zahtjeva ne spada u subjekte koji imaju pravo da pokrenu spor ove vrste pred Ustavnim sudom.

5. Imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda, po kojoj će se zahtjev odbaciti kao nedopušten ukoliko ga je podnijelo neovlašteno lice, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

6. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj U 7/05

ODLUKA O MERITUMU

Zahjev Sulejmana Tihica, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenom ustavnosti Statuta Grada Istočno Sarajevo i Odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i to: Odluka Skupštine Općine Sokolac broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Pale broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Lukavica broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Kasindo, broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Trnovo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Istočni Stari Grad od 4. travnja 2005. godine, kao i Statuta Grada Banjaluka i konstituiranja Skupštine Grada Banjaluka na temelju rezultata lokalnih izbora održanih 2004. godine u Bosni i Hercegovini

Odluka od 2. prosinca 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 7/05**, rješavajući zahtjev **Sulejmana Tihća, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 2. prosinca 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se zahtjev Sulejmana Tihća, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se da su Statut Grada Istočno Sarajevo („Službene novine Grada Istočno Sarajevo“ br. 10/00 i 1/02) i Statut Grada Banjaluka („Službeni glasnik Grada Banjaluka“ broj 4/00) sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se da je konstituiranje Skupštine Grada Istočno Sarajevo na temelju sljedećih odluka: Odluka Skupštine Općine Sokolac o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine; Odluka Skupštine Općine Pale o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine; Odluka Skupštine Općine Lukavica o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine;

Odluka Skupštine Općine Kasindo o izboru i imenovanju odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine; Odluke Skupštine Općine Trnovo o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine; Odluka Skupštine Općine Istočni Stari Grad o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo od 4. travnja 2005. godine, te konstituiranje Skupštine Grada Banjaluka, sukladne članku I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Sulejman Tihić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), je podnio 31. svibnja 2005. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenom ustavnosti Statuta Grada Istočno Sarajevo („Službene novine Grada Istočno Sarajevo“ br. 10/00 i 1/02) i Odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i to: Odluka Skupštine Općine Sokolac broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Pale broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Lukavica broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Kasindo, broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine [u zahtjevu je pogrešno naveden broj 02-083-113/05], Odluka Skupštine Općine Trnovo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine [u zahtjevu je pogrešno naveden broj 01-32/05], Odluka Skupštine Općine Istočni Stari Grad od 4. travnja 2005. godine, kao i Statuta Grada Banjaluka („Službeni glasnik Grada Banjaluka“ broj 4/00) i konstituiranja Skupštine Grada Banjaluka na temelju rezultata lokalnih izbora održanih 2004. godine u Bosni i Hercegovini.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Skupštine Grada Istočno Sarajevo, Skupštine Grada Banjaluka, Skupštine Općine Sokolac, Skupštine Općine Pale, Skupštine Općine Lukavica, Skupštine Općine Kasindo, Skupštine Općine Trnovo

i Skupštine Općine Istočni Stari Grad zatraženo je, 13. i 14. listopada 2005. godine, da dostave odgovor na zahtjev.

3. Odgovor na zahtjev Skupština Grada Banjaluka je dostavila 27. listopada 2005. godine, Grad Istočno Sarajevo 27. listopada 2005. godine, a Skupština Općine Sokolac 31. listopada 2005. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na zahtjev su dostavljeni podnositelju zahtjeva 7. studenoga 2005. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva u svezi Statuta Grada Istočno Sarajevo

5. Podnositelj zahtjeva je naveo da je odlukama o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo, skupštine općina Sokolac, Pale, Lukavica, Kasindo, Trnovo i Istočni Stari Grad izabran u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo 31 odbornik, čija je nacionalna struktura gotovo u cijelosti monoetnička, jer je 30 odbornika iz reda srpskog naroda, dok je samo jedan odbornik iz reda bošnjačkog naroda. Takav je izbor odbornika, kako se navodi u zahtjevu, omogućen Statutom Grada Istočno Sarajevo, koji niti jednom svojom odredbom ne osigurava minimalnu zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, Bošnjaka, Srba, Hrvata i pripadnika Ostalih u Skupštini Grada Istočno Sarajevo. Podnositelj zahtjeva je naveo da se na takav način omogućuje provedba diskriminacije nad Bošnjacima i Hrvatima, kao konstitutivnim narodima Bosne i Hercegovine, kao i svim ostalim građanima Bosne i Hercegovine u tijelima Grada Istočno Sarajevo, jer izabrani sastav Skupštine Grada Istočno Sarajevo ni u kojem slučaju ne odgovara temeljnim principima o konstitutivnosti naroda u Bosni i Hercegovini.

6. Npropisivanjem, odnosno neosiguravanjem minimalne zastupljenosti konstitutivnim narodima u tijelima Grada Istočno Sarajevo, navedeno je u zahtjevu, omogućuje se jednom narodu (srpskom) provedba diskriminacije nad pripadnicima druga dva naroda (bošnjačkog i hrvatskog) u Skupštini Grada Istočno Sarajevo, kao i drugim tijelima tog grada.

7. Podnositelj je, također, naveo da ukoliko Statut Grada Istočno Sarajevo dopušta takav izbor u čijem ukupnom broju (31) će 30 odbornika biti iz reda srpskog naroda, to znači da su druga dva konstitutivna naroda, kao i pripadnici Ostalih, onemogućeni sudjelovati u vlasti na razini tog grada, te da im je onemogućen pristup, pod jednakim uvjetima, javnim funkcijama na ovoj razini. Isto tako, navedeno je u zahtjevu, na taj način ne samo da se uvodi diskriminacija u tijela Grada Istočno Sarajevo, nego se ona „ovjekovječuje“,

jer mjerodavna tijela ne čine ništa kako bi „izmijenili, poništili ili ukinuli takav propis koji ovjekovječuje diskriminaciju tamo gdje ona postoji“ čime je prekršen članak 2. stavak 1.c) i članak 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

8. Podnositelj zahtjeva je predložio da Ustavni sud ustvrdi da Statut Grada Istočno Sarajevo nije u suglasnosti sa člankom I/2. i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka 2. stavak 1.c) i članka 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Također je predloženo da Ustavni sud ustvrdi da konstituiranje Skupštine Grada Istočno Sarajevo na temelju odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i to: Odluke Skupštine Općine Sokolac broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Pale broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Lukavica broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Kasindo broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Trnovo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Istočni Stari Grad od 4. travnja 2005. godine, nije u suglasnosti sa člankom I/2. i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka 2. stavak 1. točka c) i člankom 5. stavak 1. točka c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

b) Navodi iz zahtjeva u svezi Statuta Grada Banjaluka

9. Podnositelj zahtjeva je naveo da Statut Grada Banjaluke u svom članku 13. sadrži odredbu po kojoj se odbornici biraju na neposrednim izborima na području cijelog Grada, sukladno zakonu. Nepropisivanjem načina na koji bi se osigurala minimalna zastupljenost konstitutivnih naroda u Skupštini Grada Banjaluka, navedeno je u zahtjevu, stvoreni su uvjeti da se na lokalnim izborima održanim 2004. godine u Skupštinu Grada Banjaluka izabere 31 odbornik, od kojih je 30 srpske nacionalnosti. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, na taj su način prekršeni temeljni principi Odluke Ustavnog suda broj U 5/98 o konstitutivnosti naroda, jer se bez ikakvog razumnog i objektivnog opravdanja, pravnim nereguliranjem, omogućuje jednom narodu da ostvari skoro apsolutno predstavljanje u tijelima vlasti Grada Banjaluke na štetu druga dva konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini. U zahtjevu je navedeno da iz Odluke o konstitutivnosti naroda proizlazi „da ako je uspostavljen sustav vlasti koja rezervira sve javne položaje samo za pripadnike određenih etničkih skupina, pravo na sudjelovanje u izborima, na sudjelovanje u vlasti, kao i vođenju javnih poslova na bilo kojoj razini i pravo na jednak pristup javnim službama je ozbiljno prekršeno za sve one osobe ili građane koji ne pripadaju tim etničkim skupinama, obzirom da je njima a priori onemogućeno predstavljanje kao kandidata za

takve vladine ili javne položaje.“ Podnositelj zahtjeva smatra da se „pod rezerviranjem položaja za pripadnike samo jednog naroda svakako može podrazumijevati i neadekvatno pravno propisivanje, ili nepropisivanje mehanizama kojima bi se spriječila ovakva etnička dominacija u strukturama vlasti, pa makar to bila i tijela koja se biraju na neposrednim tajnim izborima.“ Podnositelj zahtjeva se pozvao i na Odluku Ustavnog suda broj U 4/05 kojom je odlučeno o ustavnosti Statuta Grada Sarajeva i Odluku o izboru vijećnika u Gradsko vijeće Grada Sarajeva u dijelu u kojem je naglašena „obveza političkih stranaka da na svim razinama vlasti, za koje se predlažu njihovi kandidati, ispoštuju načela Odluke broj U 5/98 o konstitutivnosti naroda, koji su prvenstveno bazirani na popisu stanovništva iz 1991. godine“. S tim u svezi, podnositelj zahtjeva je naveo da je, obzirom da je prema popisu stanovništva iz 1991. godine u Gradu Banjaluka živjelo 106.826 Srba (54,59%), 29.026 Hrvata (14,83%), 28.558 Bošnjaka (14,59%), 23.656 Jugoslavena (12,09%) i 7626 Ostalih (3,9%), očito da sastav Skupštine Grada Banjaluke ne osigurava zastupljenost konstitutivnih naroda i pripadnika Ostalih po popisu stanovništva iz 1991. godine. Takav sastav gradskog zastupničkog tijela je, kako je navedeno u zahtjevu, oprečan Ustavu Bosne i Hercegovine i Odluci o konstitutivnosti naroda, i tako krši odredbe međunarodnih dokumenata kojima se zabranjuje svaki vid diskriminacije utemeljen na etničkom ili nacionalnom podrijetlu, a za koju ne postoji objektivno i razumno opravdanje.

10. Podnositelj zahtjeva je naveo da sve ovo nije u suglasnosti sa člankom I/2. i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka 2. stavak 1.c) i članka 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

b) Odgovor na zahtjev

Odgovor Grada Istočno Sarajevo

11. Grad Istočno Sarajevo je naveo da se pred Ustavnim sudom kao jedinstveni sudionici pojavljuju Grad Istočno Sarajevo sa općinama Sokolac, Pale, Lukavica, Kasindo, Trnovo i Istočni Stari Grad. U odgovoru je navedeno da se ne pobija nadležnost Ustavnog suda za postupanje niti ovlast predlagača za pokretanjem postupka, ali da se zahtjev pobija iz razloga koji su dalje navedeni u odgovoru. Navedeno je da članci I/2. i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, koji predviđaju opća načela vladavine prava i demokratije, nisu pobijanim Statutom i odlukama skupština općina ničim dovedeni u pitanje, niti na bilo koji način prekršeni. Navedeno je da podnositelj zahtjeva pobija odluke skupština općina koje čine Grad Istočno Sarajevo, kojim su delegirani odbornici u Skupštinu Grada, iako se te odluke ne baziraju na odredbama pobijanog Statuta, nego na odredbama Izbornog zakona Republike Srpske i statuta tih općina.

12. Dalje je navedeno da je potpuno pogrešan pristup predlagača u usporedbi Grada Sarajevo i Grada Istočno Sarajevo jer je Grad Sarajevo konstituiran prvenstveno kao politički organizam, u čijoj je suštini (a i normativno) ravnopravna nacionalna (pa i anacionalna) predstavljenost, što je Statutom tog Grada bilo i definirano, ali samo za neke narode, dok je jedan bio isključen, te je sasvim normalno bilo da Ustavni sud poništi odredbu Statuta, koja je eksplicitno potvrđivala nacionalnu nejednakopravnost. U odgovoru je, dalje, navedeno da Grad Istočno Sarajevo nije tako uređen, jer se radi prvenstveno o zajednici općina baziranoj na ekonomskom načelu, što je precizno uređeno člankom 1. pobijanog statuta. Tom tijelu, kako se navodi u odgovoru, zajednici općina nazvanom Grad, općine su prenijele dio svojih nadležnosti (članak 10. st. 1. al. 2, 3, 5, 6. i 7, a u svezi članka 11. pobijanog statuta), a ta su pitanja dodatno regulirana statutima općina, Izbornim zakonom RS-a, Zakonom o Gradu Istočno Sarajevo, Izbornim zakonom BiH, Zakonom o upravi i lokalnoj samoupravi RS-a, Zakonom o teritorijalnom ustroju RS-a. Obzirom da je Izorno povjerenstvo verificiralo izbor svih odbornika u općinama, kao i činjenicu da je potvrdilo izbore iz tih općina u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo, odnosno po službenoj dužnosti utvrdilo da nije bilo kršenja zakona, niti općih načela Izbornog zakona BiH, Skupština Grada Istočno Sarajevo je konstituirana na temelju Ustava, važećih zakona i drugih propisa.

13. Također je navedeno da podnositelj zahtjeva „veoma tendenciozno, neargumentirano pristupa nacionalnom prebrojavanju odbornika izabranih u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo“, a da ni on niti bilo tko drugi zna koji su od odbornika koje nacije jer to nije bio podatak koji bi bio verificiran ni prigodom kandidature bilo kojeg odbornika na općinskim izborima koje je provodilo Izorno povjerenstvo BiH, a koji su bili osnova za daljnje posredno biranje u Skupštinu Grada.

14. U odgovoru je, također, navedeno da u zahtjevu postoje kontradiktornosti jer se prvo navodi da Bošnjacima i Hrvatima nije omogućen izbor u Skupštinu Grada, a potom se tvrdi da po brojanju podnositelja ima izabran samo jedan Bošnjak. Također je navedeno u odgovoru da se „u obrazloženju zahtjeva prepisuje obrazloženje Ustavnog suda u predmetu broj U 4/05, koje se odnosi na nacionalnu zastupljenost pojedinih naroda u Gradu Sarajevo po popisu iz 1991. godine. Pri tomu se namjerno zaboravlja da su to podaci koji se odnose na Grad Sarajevo u tadašnjim granicama sa tadašnjih 10 općina, a čijim se pravnim sljedbenikom pokušava predstaviti sadašnji Grad Sarajevo (FBiH), i čija odredba statuta je poništena tom odlukom suda. Za današnje područje Grada Istočno Sarajevo ne postoje relevantni pokazatelji nacionalne strukture stanovništva ni tada (1991. godine), a ni sada, pošto su to poglavito samo ruralni dijelovi nekadašnjih općina koje su činile tadašnji Grad Sarajevo, i upravo je to bila osnova za povezivanje ovih općina u

kakvu-takvu zajednicu, prvenstveno funkcionalniju sa ekonomskog stajališta. Pri tomu ne treba zaboraviti da su upravo podnositelj zahtjeva osobno, politička stranka kojoj je on na čelu i njegova politička opcija najžešći protivnici popisa stanovništva, upravo da bi se i na ovakav način moglo politički djelovati. Sve ovo ukazuje da ovdje nije u pitanju ustavno-pravna pozicija građana, odnosno pripadnika konstitutivnih naroda sa aspekta jednakopravnosti i nediskriminacije nego samo politička pozicija podnosioca zahtjeva.“

15. U konačnici je navedeno da „Grad Istočno Sarajevo, onako kako je on zakonom i statutom definiran i kako faktički djeluje, nije mjesto pogodno za ostvarivanje bilo kakve nacionalne jednakopravnosti, pa s tim konsekvntno ni nejednakopravnosti. Mnogo prije bi to bile općine, međutim, za općine u cijeloj BiH se ne traži to što predlagač traži za Grad Istočno Sarajevo. Nadležnosti Grada su derivativne, proizlaze iz nadležnosti općina koje ga čine, pa općine na grad ne mogu prenijeti više prava, a ni Grad ih imati nego što to općine imaju. Ovdje se misli na prava za koja predlagač smatra da su ugrožena.“

16. Predloženo je da se zahtjev odbije jer ne postoji povreda Ustava Bosne i Hercegovine.

Odgovor Skupštine Grada Banjaluka

17. Skupština Grada Banjaluka je navela da procent zastupljenosti konstitutivnih naroda nije materija koja se regulira statutom nego je određena Ustavom i zakonom. Način izbora odbornika je propisan Izbornim zakonom Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 34/02) i Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04 i 20/04). Dalje je navedeno da je na lokalnim izborima 2004. godine sudjelovalo 30 ovjerenih političkih partija i četiri neovisna kandidata sa listama koje je ovjeralo Izorno povjerenstvo BiH sukladno članku 12. točka 5* Izbornog zakona BiH i na izbornim su listama bili zastupljeni kandidati sva tri konstitutivna naroda, znači zastupnici srpskog, bošnjačkog i hrvatskog naroda. Sukladno članku 2.9 točka 10. Izbornog zakona BiH, Izorno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je potvrdilo, ovjeralo i objavilo rezultate izbora, te izdalo uvjerenja osobama koje su dobile mandat za Skupštinu Grada Banjaluka. Također je navedeno da je prema članku 2.9 Izbornog zakona BiH Izorno povjerenstvo neovisno tijelo koje koordinira, nadgleda i regulira zakonitost rada svih izbornih povjerenstava i biračkih odbora sukladno izbornom zakonu.

18. U odgovoru je dalje navedeno da su građani na neposrednim tajnim izborima izabrali iz reda bošnjačkog i hrvatskog naroda kandidate koji su se nalazili na listi stranke SNSD Milorad Dodik i to: 1 Bošnjak, 2 Hrvata i 2 kandidata ostalih naroda. Dakle, kako je

zaključeno, netočna je tvrdnja podnositelja zahtjeva da je trideset odbornika u Skupštini Grada Banjaluke iz reda srpskog naroda.

19. Navedeno je, također, da se podnositelj zahtjeva pozvao na popis stanovništva iz 1991. godine, ali da je očito da se struktura stanovništva po nacionalnoj pripadnosti izmijenila, što upravo ukazuje na nužnost provođenja popisa stanovništva jer nije moguće ustvrditi broj građana po nacionalnoj strukturi.

20. Konačno je navedeno da su u tijelima Grada Banjaluka zastupljena sva tri konstitutivna naroda i to: zamjenik gradonačelnika – Bošnjak, zamjenik predsjednika Skupštine Grada – Hrvat. Predsjednik Skupštine Grada Banjaluka i gradonačelnik izabrani su iz reda srpskog naroda i time nije povrijeđen članak 3. Zakona o lokalnoj samoupravi obzirom da srpski narod ima, sukladno članku 3. stavak 4. Zakona o lokalnoj samoupravi, natpolovičnu većinu prema posljednjem popisu uz 1991. godine.

Odgovor Skupštine Općine Sokolac

21. Skupština općine Sokolac je navela da je Odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo donesena nakon drugog kruga izbora, a sukladno odredbama Izbornog zakona BiH, a prema Uputi Izbornog povjerenstva BiH broj 06-50-6208/04. Dalje je navedeno da je Izorno povjerenstvo, nakon dostave dokumentacije o provedenom drugom krugu izbora Skupštine općine Sokolac, uputila obavijest broj 01-07-1417/05 od 20. svibnja 2005. godine kojom konstatira da su izbori provedeni sukladno Izbornom zakonu BiH, te obavijest pod istim brojem od 25. svibnja 2005. godine kojom je verificirala mandate odbornicima u Skupštinu Grada.

IV. Relevantni propisi

22. Ustav Bosne i Hercegovine

«Preambula

[...]Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s Ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine.

Članak I/2.

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniра sukladno zakonu i temeljem slobodnih i demokratskih izbora.

Članak II/4.

Uživanje prava i sloboda, predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.”

23. Aneks I na Ustav Bosne i Hercegovine – Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini.

„Aneks I točka 6.

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1965).“

24. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije

„Članak 2. stavak 1. točka c)

1. Države članice osuđuju rasnu diskriminaciju i obvezuju se da svim odgovarajućim sredstvima i bez odgode provode politiku koja teži ukidanju svakog oblika rasne diskriminacije i potpomažu razumijevanju između svih rasa, i u tu svrhu:

c) Svaka država članica treba poduzeti efikasne mjere radi ponovnog razmatranja nacionalne i lokalne vladine politike i izmjene, ukidanja ili poništavanja svakog zakona i svakog propisa koji ima svrhu uvođenja rasne diskriminacije ili ovjekovječivanja tamo gdje ona postoji.

Članak 5. stavak 1. točka c)

1. Prema temeljnim obvezama navedenim u članku 2. ove konvencije, države članice se obvezuju zabraniti i ukinuti rasnu diskriminaciju u svim njezinim oblicima i jamčiti pravo svakomu na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili nacionalno ili etničko podrijetlo, osobito glede uživanja sljedećih prava:

c) politička prava, osobito prava sudjelovanja na izborima, prava glasa i kandidature – prema sustavu općeg i jednakog prava glasa, prava sudjelovanja u vladi kao i upravljanju javnim poslovima, na svim razinama, i prava pristupa, pod jednakim uvjetima, javnim funkcijama“.

25. Statut Grada Istočno Sarajevo („Službene novine Grada Istočno Sarajevo“ broj 10/00 i 1/02)

„Članak 16

Odbornici se biraju sukladno Zakonu o izboru narodnih poslanika i odbornika, kao i odluci Skupštine, odnosno na delegatskom načelu do prvih općih izbora.

Izbornu jedinicu za izbor odbornika u Skupštini čini područje Grada.

26. **Statut Grada Banjaluka** („Službeni glasnik Grada Banjaluka“ broj 4/00)

„Članak 13.

Odbornici se biraju na neposrednim tajnim izborima na području cijelog grada, sukladno zakonom.“

V. Dopustivost

27. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedatelj Vijeća ministara, predsjedatelj ili dopredsjedatelj jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta».

28. Ustavni je sud u svojoj praksi već elaborirao pitanje svoje nadležnosti iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, u sličnoj situaciji kada je predmet ocjene bio Statut Grada Sarajeva i zaključio da je “kao institucija koja podržava Ustav Bosne i Hercegovine, mjerodavan ispitivati ustavnost svih akata, bez obzira na donositelja, ako je pitanje pokrenuto prema jednoj od nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine. Sukladno argumentaciji o ljudskim pravima, Ustavni je sud mišljenja da, kad god je to moguće, mora interpretirati svoju jurisdikciju tako da dopusti najširu mogućnost otklanjanja posljedica kršenja tih prava. U konkretnom slučaju, zahtjev za ocjenom ustavnosti se upravo odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava i tiče se ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih načela, kao što je načelo konstitutivnosti naroda i

pravo na zabranu diskriminacije“ (vidi Odluku Ustavnog suda, broj U 4/05 od 22. travnja 2005. godine, st. 14. do 17).

29. Rukovodeći se načelima iz navedene odluke, Ustavni se sud i u konkretnom slučaju smatra mjerodavnim za ocjenom ustavnosti. I ovdje se radi o zahtjevu za ocjenom ustavnosti koji se odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma o zaštiti ljudskih prava, odnosno zaštite ljudskih prava i ostvarenje načela konstitutivnosti i prava na zabranu diskriminacije.

30. Dalje, Ustavni je sud ustvrdio da je podnositelj zahtjeva član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Zahtjev za ocjenom ustavnosti se odnosi na odlučivanje jesu li odredbe pobijanih akata sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine. Konačno, zahtjev sadrži potrebne činjenice i navode na kojima se temelji.

31. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlaštenu subjekt, i da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

32. Podnositelj zahtjeva pobija Statut Grada Istočno Sarajevo i Statut Grada Banjaluka, ustavnost odluka skupština općina: Sokolac, Pale, Lukavica, Kasindo, Trnovo i Istočni Stari Grad, o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo, kao i konstituiranje Skupštine Grada Banjaluka, navodeći da oni nisu u suglasnosti sa člankom I/2. i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka 2. stavak 1.c) i članka 5. stavak 1. točka c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Podnositelj zahtjeva, prvenstveno, smatra da pobijani statuti nijednom odredbom ne osiguravaju zastupljenost konstitutivnih naroda i pripadnika Ostalih u tijelima Grada Istočno Sarajevo i Grada Banjaluka.

33. Sljedeće odredbe pobijanih statuta reguliraju pitanje izbora odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i Skupštinu Grada Banjaluka.

34. Članak 16. Statuta Grada Istočno Sarajevo glasi:

„Odbornici se biraju sukladne Zakonu o izboru narodnih poslanika i odbornika, kao i odluci Skupštine, odnosno na delegatskom načelu do prvih općih izbora.

Izbornu jedinicu za izbor odbornika u Skupštini čini područje Grada.“

Članak 13. Statuta Grada Banjaluka glasi:

„Odbornici se biraju na neposrednim tajnim izborima na području cijelog grada, sukladno zakonu.“

35. Podnositelj zahtjeva smatra da je nepropisivanjem odredbi u pobijanim statutima, kojim bi se osigurala minimalna zastupljenost konstitutivnih naroda u Skupštini Grada Banjaluka i Skupštini Grada Istočno Sarajevo, povrijeđeno načelo konstitutivnosti naroda. Podnositelj zahtjeva se s tim u svezi pozvao na Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 4/05 u kojoj je Ustavni sud odlučivao o usklađenosti Statuta Grada Sarajeva s načelom konstitutivnosti naroda u Bosni i Hercegovini.

36. U svojoj odluci broj U 4/05, na koju se poziva podnositelj zahtjeva, Ustavni je sud konstatirao da je narušen ustavni princip konstitutivnosti naroda na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine u slučaju kada jednom konstitutivnom narodu nije bilo garantirano sudjelovanje u zastupničkom tijelu, koje je bilo garantirano za druga dva konstitutivna naroda (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 4/05 od 22. travnja 2005. godine, objavljenu u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05). Ustavni je sud ustvrdio da je neustavna odredba Statuta Grada Sarajeva kojom je garantiran određen procent minimalne zastupljenosti bez obzira na izborne rezultate u korist bošnjačkog i hrvatskog naroda i skupine Ostalih, dok iste garancije nisu postojale za srpski narod. Također, Ustavni je sud ustvrdio i da pobijana odredba Statuta Grada Sarajeva krši pravo Srba na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u odnosu na politička prava iz članka 5. stavak 1. točka c) Konvencije o eliminiranju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine.

37. Ustavni sud smatra da se ovdje ne radi o takvom slučaju. Naime, pobijani statuti ne sadrže niti jednu odredbu kojom se nekom od konstitutivnih naroda omogućuje privilegiran status. Također, Ustavni sud uočava da ne postoji odredba u Ustavu Bosne i Hercegovine ili ustavima entiteta, koja nameće obvezu da u statutima gradova ili općina postoji odredba o minimalnoj zastupljenosti konstitutivnih naroda bez obzira na izborne rezultate. Takva odredba nije sadržana ni u Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine, koji sadrži isključivo odredbe kojima se predviđa zabrana diskriminacije. Obzirom na nepostojanje takve izričite odredbe, Ustavni sud smatra da bi bilo pogrešno da Ustavni sud zakonodavnim tijelima nameće obvezu donošenja novih statuta gradova i općina u kojima bi se ugradila odredba o minimalnoj zastupljenosti konstitutivnih naroda bez obzira na izborne rezultate.

38. Podnositelj zahtjeva je naveo da su posljedice ovakvog pravnog nereguliranja takve da je u Skupštinu Grada Banjaluke i Skupštinu Grada Istočno Sarajevo od 31 odbornika izabrano 30 odbornika srpske nacionalnosti.

39. Ustavni je sud u svojoj ranijoj praksi razvidno ukazao da je „efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u državnim tijelima“ element inherentan pojmu vitalnog interesa jednog konstitutivnog naroda (vidi *mutatis mutandis* Treću djelomičnu odluku Ustavnog suda broj U 5/98 III od 1. srpnja 2000. godine). Ustavni sud smatra da je evidentno da dosljedna primjena demokratskog načela glasovanja jedan birač – jedan glas u postojećim političkim okolnostima u Bosni i Hercegovini nosi potencijalni rizik da u sredinama u kojima je jedan od konstitutivnih naroda većinski bude izabrana monoetnička vlast. Takav je primjer Skupština Grada Banjaluka u kojem je od 30 odbornika u Skupštini Grada Banjaluka samo jedan Bošnjak, dva Hrvata i dva kandidata iz reda ostalih naroda, kako je to navedeno u odgovoru na zahtjev Skupštine Grada Banjaluka. Isti je slučaj i sa Skupštinom Grada Istočno Sarajevo, iako se u odgovoru na zahtjev Skupštine Grada Istočno Sarajevo pobija takav način „prebrojavanja“ poslanika jer, kako je navedeno u odgovoru, „to nije bio podatak koji je bio verificiran prigodom kandidature za izbor“.

40. Međutim, isto tako Ustavni sud ovdje želi naglasiti već ranije izraženi stav da pitanje tumačenja pojma “efektivnog sudjelovanja konstitutivnih naroda u državnoj vlasti” koji je već spomenut u ovoj odluci, primjenjujući ga van ustavnih odredbi koje su prethodno citirane, treba primjenjivati funkcionalno i sukladno članku IX/3. Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojoj “funkcionari imenovani na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine, u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine”. To znači, s jedne strane, da državna vlast treba biti, u načelu, reprezentativan odraz napredne koegzistencije svih naroda u Bosni i Hercegovini, uključujući i nacionalne manjine i Ostale. S druge strane, “efektivno sudjelovanje konstitutivnih naroda u vlasti”, ako se prevazilazi ustavni okvir, nikada se ne smije provoditi ili nametati na štetu efektivnog funkcioniranja države i njezinih tijela. U tom smislu, Ustavni je sud obrazložio da “nijedna odredba Ustava ne omogućuje zaključak da se ova specijalna prava za zastupanje i sudjelovanje konstitutivnih naroda u institucijama BiH mogu primijeniti također i na druge institucije ili procedure. Dapače, u onoj mjeri u kojoj bi ova specijalna kolektivna prava mogla kršiti odredbe o nediskriminaciji [...] ona su legitimizirana samo njihovim ustavnim rangom i, stoga, moraju biti usko formulirana. Posebice, ne može se zaključiti da Ustav Bosne i Hercegovine predviđa opći institucionalni model koji se može prenijeti na razinu entiteta, ili da slične, etnički definirane institucionalne strukture na razini entiteta, ne moraju zadovoljavati globalni obvezujući standard nediskriminacije Ustava Bosne i Hercegovine prema članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, ili ustavno načelo jednakosti konstitutivnih naroda” (ibid., točka 68). Prema tomu, iz toga se izvodi pravilan zaključak da se samo na taj način može uspostaviti kompromisan odnos između pripadnosti jednom konstitutivnom narodu i građanskoj opciji (vidi odluku Ustavnog suda broj U 8/04 od 25. lipnja 2004. godine).

41. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da nepropisivanjem minimalne zastupljenosti konstitutivnih naroda bez obzira na izborne rezultate u pobijanim statutima nije narušeno načelo konstitutivnosti, odnosno da su pobijani statuti sukladni Ustavu Bosne i Hercegovine. Dalje, Ustavni sud zaključuje da je konstituiranje Skupštine Grada Istočno Sarajevo na temelju odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i to: Odluke Skupštine Općine Sokolac broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Pale broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Lukavica broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Kasindo broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine, Odluke Skupštine Općine Trnovo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine i Odluke Skupštine Općine Istočni Stari Grad od 4. travnja 2005. godine, te konstituiranje Skupštine Grada Banjaluka, sukladno članku I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

42. Ustavni će sud ispitati i navode podnositelja zahtjeva da se nepropisivanjem odredaba kojima se garantira minimalna zastupljenost konstitutivnih naroda u tijelima Grada Istočno Sarajevo i Grada Banjaluka omogućuje jednom narodu (srpskom) provedba diskriminacije nad pripadnicima druga dva naroda (bošnjačkog i hrvatskog). Podnositelj zahtjeva smatra da su Bošnjaci i Hrvati diskriminirani u uživanju prava iz članka 2. stavak 1. točka c) i članka 5. stavak 1. točka c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

43. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine propisuje načelo nediskriminacije u odnosu na uživanje prava i sloboda predviđenih u ovom članku ili međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I na ovaj ustav.

44. Člankom 2. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije je propisana pozitivna obveza država da svim odgovarajućim sredstvima provode politiku koja teži ukidanju svakog oblika rasne diskriminacije, dok su se člankom 5. stavak 1. točka c) države obvezale na zabranu i ukidanje rasne diskriminacije osobito glede uživanja političkih prava koja, između ostalog, uključuju i pravo sudjelovanja u vlasti kao i u upravljanju javnim poslovima na svim razinama pod jednakim uvjetima.

45. U svojoj odluci broj *U 4/05* Ustavni je sud ustvrdio da su Srbi diskriminirani u odnosu na Bošnjake i Hrvate, jer je Statut Grada Sarajeva sadržao eksplicitnu odredbu kojom je samo Bošnjacima i Hrvatima i pripadnicima Ostalih garantiran minimalan broj mjesta u Gradskom vijeću Sarajeva bez obzira na izborne rezultate. Ustavni se sud tom prigodom pozvao na svoj stav iz Odluke broj *U 5/98* o konstitutivnosti naroda od 1. srpnja 2000. godine (*ibid.*, stavak 115) koji glasi: „*Međutim, ako je uspostavljen sustav vlasti*

koji rezervira sve javne položaje samo za pripadnike određenih etničkih skupina, 'pravo na sudjelovanje u izborima, na sudjelovanje u vlasti kao i u vođenju javnih poslova na bilo kojoj razini i pravo na jednak pristup javnim službama' je ozbiljno prekršeno za sve one osobe ili građane koji ne pripadaju tim etničkim skupinama, obzirom da je njima a priori onemogućeno da se predstave kao kandidati za takve vladine ili javne položaje“.

46. U slučaju konkretnog zahtjeva, Ustavni je sud ustvrdio da pobijani statuti ne sadrže odredbe kojima se garantira minimalna zastupljenost konstitutivnim narodima i pripadnicima Ostalih u skupštinama grada bez obzira na izborne rezultate. Dakle, nijednom od konstitutivnih naroda pobijanim statutima nije dat privilegiran položaj, odnosno pobijani statuti kao takvi ne predstavljaju „sustav koji rezervira sve javne položaje samo za pripadnike određenih skupina“. Podnositelj zahtjeva diskriminaciju vidi u činjenici da je, kako je naveo, od 31 odbornika u Skupštini Grada Istočno Sarajevo i Skupštini Grada Banjaluka na izborima 2004. godine izabrano 30 odbornika iz reda srpskog naroda, te da su zbog toga druga dva konstitutivna naroda onemogućena da sudjeluju u vlasti u tim gradovima.

47. Ustavni sud smatra da, nepropisivanjem odredaba o garantiranoj minimalnoj zastupljenosti konstitutivnih naroda, Bošnjaci i Hrvati nisu diskriminirani u uživanju svojih političkih prava, obzirom da im pobijanim statutima nije onemogućena jednakost u uživanju političkih prava iz članka 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Naime, Bošnjaci i Hrvati, kao i Srbi, pod jednakim uvjetima imaju pravo glasa i kandidature, te pravo sudjelovanja na izborima, od čijeg ishoda kasnije ovisi sudjelovanje u vlasti. Nepropisivanje odredaba o garantiranoj minimalnoj zastupljenosti može potencijalno dovesti do toga da bilo koji od konstitutivnih naroda budu u apsolutnoj većini na gradskoj razini vlasti, ali to bi uvijek ovisilo o ishodu izbornih rezultata. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da nepropisivanjem garantirane minimalne zastupljenosti, bez obzira na izborne rezultate u Statutu Grada Istočno Sarajevo i Statutu Grada Banjaluka, Srbi nisu dovedeni u privilegiran položaj u odnosu na Bošnjake i Hrvate, obzirom da takav privilegiran položaj nije u pobijanim statutima dat nijednom od konstitutivnih naroda.

48. Ustavni sud zaključuje da nepropisivanjem odredaba kojima se garantira minimalna zastupljenost konstitutivnim narodima nije došlo do diskriminacije Bošnjaka i Hrvata u uživanju njihovih prava iz članka 2. stavak 1.c) i članka 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

VIII. Zaključak

49. Ustavni sud smatra da, nepropisivanjem odredaba o garantiranoj minimalnoj zastupljenosti konstitutivnih naroda, Bošnjaci i Hrvati nisu diskriminirani u uživanju svojih političkih prava, obzirom da im pobijanim statutima nije onemogućena jednakost u uživanju političkih prava iz članka 5. stavak 1.c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Naime, Bošnjaci i Hrvati, kao i Srbi, pod jednakim uvjetima imaju pravo glasa i kandidature, te pravo sudjelovanja na izborima, od čijeg ishoda kasnije ovisi sudjelovanje u vlasti. Nepropisivanje odredaba o garantiranoj minimalnoj zastupljenosti može potencijalno dovesti do toga da bilo koji od konstitutivnih naroda bude u apsolutnoj većini na gradskoj razini vlasti, ali to bi uvijek ovisilo o ishodu izbornih rezultata. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da nepropisivanjem garantirane minimalne zastupljenosti bez obzira na izborne rezultate u Statutu Grada Istočno Sarajevo i Statutu Grada Banjaluka, Srbi nisu dovedeni u privilegiran položaj u odnosu na Bošnjake i Hrvate, obzirom da takav privilegiran položaj nije u pobijanim statutima dat nijednom od konstitutivnih naroda.

50. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

51. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број У 14/05

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Захтјев Николе Шпирића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, за оцјену усаглашености са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине, Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске и Закона о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

Одлука од 2. децембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број У 14/05, рјешавајући захтјев **Николе Шпирића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 63 ст. 2 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Tudor Pantiru, потпредседник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хациосмановић, потпредседник

David Feldman, судија

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

Constance Grewe, судија

на сједници одржаној 2. децембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се захтјев **Николе Шпирића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за оцјену усаглашености са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04), Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04) и Закона о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04).

Утврђује се да Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04) и одредбе Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04) и Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04) који се тичу старе девизне штедње нису у складу са чланом III Устава Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 63 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине укидају се:

Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04),

у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04): члан 2 став 2 у дијелу који гласи: „Ова процјена искључује износ обавеза за стару девизну штедњу с обзиром на то да ће се он утврдити у поступку верификовања“, члан 2 став 4 у дијелу који гласи: „укључујући и стару девизну штедњу“, члан 3 став 1 у дијелу који гласи: „искључујући износ обавезе за стару девизну штедњу који ће се утврдити у поступку верификовања“, члан 3 став 1 тачка 3, члан 3 став 2 у дијелу који гласи: „изузев за стару девизну штедњу“, чл. 9 до 16, члан 21 став 1 у дијелу који гласи: „обавеза за стару девизну штедњу“, члан 21 став 2 у дијелу који гласи: „измирење обавеза за стару девизну штедњу“ и члан 21 став 4 у дијелу који гласи: „старе девизне штедње“,

у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04): члан 3 став 1 тачка 2, члан 4 став 1 тачка 4 у дијелу који гласи: „искључујући судске одлуке и одлуке других надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона“, члан 9 став 1 тачка 2 у дијелу који гласи: „искључујући судске одлуке

и одлуке других надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона” и чл. 11 до 18.

У складу са чланом 63 став 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине укинута одредбе престају да важе наредног дана од дана објављивања ове одлуке у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине».

Налаже се Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да у року од 3 мјесеца од дана објављивања ове одлуке у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ донесе закон којим ће се регулисати питање исплате старе девизне штедње.

Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине се налаже да у року од три мјесеца од дана објављивања ове одлуке у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ обавијести Уставни суд о мјерама које су предузете, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Никола Шпирић, предсједавајући Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 13. септембра 2005. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену усаглашености са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04), Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04) и Закона о измирењу обавеза по основу

старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04) (у даљњем тексту: оспорени закони). Подносилац захтјева је, такође, затражио да се донесе привремена мјера којом би Уставни суд „забранио даљњи рад на пословима верификације старе девизне штедње док се не донесе одлука о захтјеву“.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 77 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је Одлуком о привременој мјери број У 14/05 од 23. септембра 2005. године одбио подносиоцев захтјев да се донесе привремена мјера.

3. На основу члана 22 став 1 Правила Уставног суда, од Парламента Федерације Босне и Херцеговине, Народне скупштине Републике Српске и Скупштине Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине затражено је 5. и 6. октобра 2005. године да доставе одговоре на захтјев.

4. Народна скупштина Републике Српске је 24. октобра 2005. године доставила одговор на захтјев, а Парламент Федерације Босне и Херцеговине 31. октобра 2005. године доставио је одговор на захтјев. Скупштина Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине није доставила одговор на захтјев.

5. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор на захтјев Народне скупштине Републике Српске достављен је подносиоцу захтјева 31. октобра 2005. године.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

6. Подносилац захтјева је навео да су сва три прописа чија се оцјена тражи дефинисала стару девизну штедњу као унутрашњи дуг ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Брчко Дистрикт), прописала поступак верификације и исплате старе девизне штедње која подразумијева штедњу грађана у чврстој валути положену код комерцијалних банака или њихових филијала прије датума на који је држава Босна и Херцеговина прогласила независност (у даљњем тексту: стара девизна штедња). Даље, у захтјеву је наведено да је, при полагању валуте на штедњу, гаранцију за штедне улоге давала бивша држава Социјалистичка

Федеративна Република Југославија (у даљњем тексту: СФРЈ), те да је, дакле, стара девизна штедња дуг бивше државе.

7. Подносилац захтјева је, такође, навео да је Споразумом о питањима сукцесије који је ратификовало Предсједништво Босне и Херцеговине 28. новембра 2001. године (у даљњем тексту: Споразум о сукцесији), а који има карактер међународног уговора, утврђено да је Босна и Херцеговина једна од пет једнако суверених држава наследица бивше СФРЈ и да је као таква преузела права и обавезе који јој припадају као наследици бивше државе. Чланом 7 Анекса Ц Споразума о сукцесији, како је даље наведено у захтјеву, државе уговорнице су се обавезале да ће преговарати без одгађања о гаранцијама бивше СФРЈ за штедњу чврсте валуте, водећи нарочито рачуна о потреби да се заштити штедња чврсте валуте појединаца, а чл. 1 и 2 Анекса Г Споразума државе наследице су се обавезале да ће заштитити приватну својину и стечена права грађана.

8. Подносилац захтјева је, такође, навео да чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине Босна и Херцеговина гарантује право на имовину, а чланом III Устава Босне и Херцеговине прописано је, између осталог, да су спољна политика, монетарна политика, финансирање међународних обавеза Босне и Херцеговине у надлежности институција Босне и Херцеговине. Стара девизна штедња је, сходно мишљењу подносиоца захтјева, обавеза Босне и Херцеговине преузета међународним уговором, односно Споразумом о сукцесији, што значи да је Босна и Херцеговина обавезна да јединствено ријеши проблем исплате старе девизне штедње на цијелом свом простору. Стара девизна штедња, како је даље наведено у одговору, није унутрашњи дуг ентитета, нити Брчко Дистрикта, нити је рјешавање тог проблема у њиховој надлежности.

9. Подносилац захтјева је закључио да су прописи чија се оцјена уставности тражи супротни Уставу Босне и Херцеговине и да као такви треба да буду укинати, као и све радње извршене на основу тих закона. У захтјеву је, такође, наведено да су законима чија се оцјена усклађености са Уставом Босне и Херцеговине тражи повријеђене одредбе прописане чланом III Устава Босне и Херцеговине, које се односе на надлежности Босне и Херцеговине и њених ентитета, тако што су ентитети БиХ и Брчко Дистрикт донијели пропис из области која не спада у њихову надлежност.

10. Подносилац захтјева је предложио да Уставни суд донесе одлуку да оспорени закони нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине, те да их стави ван снаге.

b) Одговор на захтјев

Одговор Народне скупштине Републике Српске

11. Народна скупштина Републике Српске је навела да је оспорени Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске донесен на основу тач. 6, 7, 8 и 17 Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којима се регулишу економски односи са иностранством, монетарни, банкарски, девизни, царински и порески систем, основни циљеви и правци развоја и мјере за усмјеравање развоја, као и финансирање и остваривање права и дужности Републике. Даље је наведено да је, имајући у виду да се дуг Републике Српске дијели на спољни и унутрашњи дуг с тим да спољни дуг приоритетно мора да се измирује на основу међународних и домаћих прописа, Република Српска приступила евидентирању и утврђивању унутрашњег дуга.

12. Народна скупштина је, такође, навела да је 2003. године, с циљем да ријешити проблем унутрашњег дуга, Министарство финансија Републике Српске затражило стручну помоћ Међународног монетарног фонда и Канцеларије Високог представника за Босну и Херцеговине ради изналажења оптималног рјешења, како за појединце тако и за правна лица која потражују средства од Републике Српске. С тим у вези, Влада Републике Српске је усвојила Одлуку о оквиру за свеобухватну стратегију за измирење унутрашњих потраживања према Влади Републике Српске („Службени гласник РС“ број 102/03) и Одлуку о стратешком плану за измирење унутрашњих потраживања према Влади Републике Српске („Службени гласник РС“ број 108/03). Наведеним одлукама, како се наводи у одговору, утврђено је и да се обавезама буџета Републике Српске сматрају опште неизмирене обавезе за тзв. стару девизну штедњу, те су предвиђени извори средстава за измирење утврђених обавеза, и то средства са посебних, тзв. есглов рачуна (средства од приватизације државног капитала и средства од сукцесије имовине бивше СФРЈ) и редовна буџетска средства.

13. Народна скупштина је, такође, навела да је у току израда оквирног закона у Босни и Херцеговини којим би се принципијелно ријешити постојећи проблем старе девизне штедње. С тим у вези, наведено је у одговору, Република Српска ће поступити тако да ће сва питања која буду ријешена на други начин у односу на оспорени закон регулисати амандманом на тај закон. Наведено је, такође, да је с циљем да утврди цјелокупна потраживања по основу унутрашњег дуга у току верификација потраживања по основу општих обавеза [укључујући и стару девизну штедњу] и да ће се након извршене верификације утврдити дуг у укупном износу

како би се дио платио у готовини, а дио обвезницама са којим ће одмах моћи да се тргује на берзи. Такође је наведено да је Влада Републике Српске донијела одлуку о готовинској исплати старе девизне штедње сваком власнику старе девизне штедње до 100 КМ након извршене верификације.

14. Народна скупштина је закључила да сматра да ће наведеним процедурама, укључујући и верификацију, Република Српска доћи до коначног износа потраживања по овом основу и утврдити своје обавезе, а да, зависно од коначног износа, може да дође до измјене законских рјешења, тј. до смањења рокова при исплати обвезницама. Имајући у виду све наведено, Народна скупштина је предложила да се предметни захтјев одбије.

Одговор Парламента Федерације Босне и Херцеговине

15. Парламент Федерације Босне и Херцеговине није се посебно изјаснио о наводима из захтјева о ненадлежности за доношење оспореног закона. У одговору је наведено да је Федерација Босне и Херцеговине, свјесна својих обавеза према власницима старе девизне штедње који су штедјели у банкама или њиховим организационим јединицама на подручју Федерације БиХ, прихватила своје обавезе да измири потраживања по основу старе девизне штедње и утврдила начин измирења у оспореном закону.

16. Даље је наведено да је, сходно њиховим сазнањима, урађена радна верзија Оквирног закона о верификацији и измирењу обавеза по основу старе девизне штедње на нивоу Босне и Херцеговине и да се очекује да га скоро усвоји и Парламент Босне и Херцеговине. По усвајању тог закона на нивоу Босне и Херцеговине Федерација БиХ, како се наводи у одговору, ускладиће своје прописе са тим законом и у потпуности ће имплементирати досадашње одлуке Уставног суда које се односе на стару девизну штедњу.

IV. Релевантни прописи

17. Устав Босне и Херцеговине

Члан III ст. 1 и 5а)

“1. Сљедећа питања спадају у надлежност институција Босне и Херцеговине

а) Спољна политика

b) Спољнотрговинска политика

c) Царинска политика

d) Монетарна политика, како је одређена чланом VII

e) Финансирање институџија и међународних обавеза Босне и Херџеџовине

f) Политика и регулатива за усељавање, избјеглице и азил

g) Спровођење међународних и медуентитетских кривичноправних прописа, укључујући и односе са Интерполом

h) Успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникаџија

i) Регулисање саобраћаја између ентитета

j) Контрола ваздушног саобраћаја

5. Додатне надлежности:

a) Босна и Херџеџовина ће преузети надлежност и за друге послове о којима се ентитети договоре; за послове предвиђене Анексима 5-8 Општег оквирног споразума; или који су потребни за очување суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херџеџовине, у складу са подјелом надлежности између институџија Босне и Херџеџовине. По потреби могу да се формирају и додатне институџије за обављање ових надлежности.”

18. Анекс 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херџеџовини:

„Република Босна и Херџеџовина, Федерација Босне и Херџеџовине и Република Српска (стране) су се договориле као што слиједи:

Члан 1 став 1 тачка II

Стране ће обезбиједити свим лиџима унутар њихове јурисдикџије највиши ниво међународно признатих права и фундаменталних слобода, укључујући права и слободe који су обезбијеђени Европском конвенџијом за заштиту људских права и основних слобода и протокола уз њу и међународним споразумима који су наведени у додатку на овај анекс. То су:

II. право на имовину.“

19. Уредба са законском снагом о девизном пословању (“Службени лист Републике Босне и Херцеговине” број 2/92)

Члан 9 у релевантном дијелу гласи:

„За девизе на девизним рачунима и девизним штедним уложима јемчи Република.“

20. Уредба са законском снагом о девизном пословању (“Службени лист Републике Босне и Херцеговине” бр.10/94 и 13/94)

Члан 3

„Девизе могу да се користе само за плаћање према иностранству осим ако овом уредбом није другачије одређено.“

Члан 12

„Домаћа и страна физичка лица могу девизе да држе на рачуну код банке и слободно их користе.“

Члан 44

„Девизне резерве чине потраживања на рачунима у иностранству, ефективни страни новац и вриједносни папири издати у иностранству [депоновани] код Народне банке [Босне и Херцеговине] и [овлашћених] банака.“

21. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 44/01)

„Овим законом уређују се начин и поступак утврђивања и измиревања неизмиреног унутрашњег дуга Босне и Херцеговине према буџетским корисницима до 31. децембра 2002. године, искључујући обавезе на основу извршних одлука (у даљњем тексту: унутрашњи дуг).

Члан 2

1. Унутрашњи дуг из члана 1 овог закона који је, према налазу Канцеларије за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине, означен као ‘спорне’ обавезе износи 501.305,00 КМ.

2. *Неизмирени унутрашњи дуг из става 1 овог члана обухвата обавезе према буџетским корисницима, и то:*

a) Министарство спољне трговине и економских односа БиХ 80.461,00 КМ,

b) Архив БиХ 158.974,00 КМ,

c) Министарство спољних послова БиХ 249.631,00 КМ,

d) Министарство за људска права и избјеглице 12.239,00 КМ.”

22. **Одлука о циљевима и задацима монетарно-кредитне политике** („Службени лист Републике Босне и Херцеговине“ бр. 11/95 и 19/95)

Тачка 12

„Депонована девизна штедња грађана трајно ће се ријешити доношењем закона о јавном дугу Републике до краја првог полугодишта 1995. године.“

23. **Одлука о циљевима и задацима девизне политике** («Службени лист Републике Босне и Херцеговине» број 13/96)

Тачка 7

«Девизна штедња грађана депонована код бивше Народне банке Југославије, заједно са каматом на ову штедњу, рјешаваће се доношењем закона о јавном дугу Босне и Херцеговине, или на други начин у склопу укупне консолидације дуга Босне и Херцеговине заједно са међународном заједницом.»

24. **Споразум о питањима сукцесије** (“Службени гласник БиХ” број 10/01)

Анекс Ц

Члан 2 став 3а)

“ [...]

Остала финансијска дуговања (СФРЈ) укључују:

(a) јемства СФРЈ или њене Народне банке Југославије за штедњу у чврстој валути положену код комерцијалних банака или њихових филијала у било којој држави сљедници прије датума ког је она прогласила независност;»

Члан 7

“Јемства бивше СФРЈ или њене НБЈ за штедњу чврсте валуте положену код комерцијалне банке или неке од њених филијала у било којој држави сљедници прије датума када је та држава прогласила независност предмет су преговара без одгађања, водећи нарочито рачуна о потреби заштите штедње чврсте валуте појединаца. Ови преговори ће се одвијати под покровитељством Банке за међународна поравнања.”

Анекс Г

Члан 1

“Приватна својина и стечена права грађана и других правних лица бивше СФРЈ ће бити заштићени од држава насљедница у складу са одредбама овог анекса.”

Члан 2

“1) а) Права на покретну и непокретну имовину која се налази у држави насљедници и на коју су грађани или друга правна лица имали право 31. децембра 1990. године ће бити призната, заштићена и враћена од те државе у складу са успостављеним стандардима и нормама међународног права и независна од националности, држављанства, мјеста боравка или домицила тих лица. Ово ће обухватати лица која након 31. децембра 1990. године стичу држављанство или успостављају мјесто боравка или домицила у другој држави која није држава насљедница. Лица која нису у стању да остваре таква права имаће право на обештећење у складу са нормама грађанског и међународног права.

б) Сваки тобожњи пренос права на покретну или непокретну имовину учињен након 31. децембра 1990. године и закључен под присилом или у супротности са подставом (а) овог члана ће бити беспредметан и неважећи.

2) Сви уговори закључени од грађана или других правних лица бивше СФРЈ од 31. децембра 1990. године, укључујући и оне закључене од државних предузећа, поштоваће се без дискриминације. Државе насљеднице ће обезбиједити да се изврше обавезе према таквим споразумима гдје је испуњавање таквих споразума било спријечено распадом бивше СФРЈ.”

Члан 4

“Државе наслѣднице ће предузети такве радње које могу да се захтијевају према општим принципима закона и које су иначе одговарајуће за обезбјеђење ефикасне примјене принципа наведених у овом анексу као што су закључивање билатералних споразума и обавјештавање судова и других надлежних власти.”

Члан 8

“Наведене одредбе овог анекса неће прејудииирати гаранције недискриминације у односу на приватну својину и стечена права која постоје у домаћем законодавству држава наслѣдница.”

25. Оквирни закон о приватизацији предузећа и банака у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 14/98 и 12/99)

Члан 2

„У складу са GFAP, овај закон изричито признаје право ентитета да приватизују предузећа и банке смјештене на њиховој територији који нису у приватној својини.”

Члан 4 став 2

“Потраживања према предузећима и банкама које се приватизују сматраће се одговорношћу ентитета који врши приватизацију.”

26. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04)

Члан 2 у релевантном дијелу гласи:

„1. [...] Ова процјена искључује износ обавеза за стару девизну штедњу с обзиром на то да ће се он утврдити у поступку верификовања.

2. [...] укључујући и стару девизну штедњу [...].”

Члан 3 у релевантном дијелу гласи:

“1. [...] искључујући износ обавезе за стару девизну штедњу који ће се утврдити у поступку верификовања, а чине га:

[...]

3) обавезе за стару девизну штедњу у износу који ће бити утврђен по верификовању обавеза, на начин прописан у члану 12 овог закона.

2. [...] изузев за стару девизну штедњу. [...]"

Члан 9

“Федерација преузима обавезе по основу старе девизне штедње остварене у најнижим пословним јединицама банака (подружница и/или агенција) на територији Федерације. Уколико банка нема пословних јединица, онда се сједиште банке сматра најнижом пословном јединицом.

Обавезе по основу старе девизне штедње дефинисане ставом 1 овог члана не обухватају обавезе по основу старе девизне штедње депоноване у Љубљанској банци и Инвестбанци с обзиром на то да ће се оне рјешавати у поступку сукцесије имовине бивше СФРЈ. Обавезе по основу старе девизне штедње из члана 3 овог закона Федерација ће измирити исплатом у готовини и издавањем обвезница.

Камате на стару девизну штедњу од 1. јануара 1992. године се отписују.”

Члан 10

“Када се верификују потраживања за стару девизну штедњу, на начин предвиђен чланом 12 овог закона, Влада Федерације ће посебним прописом утврдити метод и висину исплате у готовини за стару девизну штедњу сваком физичком лицу носиоцу старе девизне штедње до износа прописаног у члану 2 овог закона.”

Члан 11

“Готовинске исплате за стару девизну штедњу, на начин предвиђен чланом 12 овог закона, Влада Федерације ће посебним прописом утврдити метод и висину исплате у готовини за стару девизну штедњу сваком физичком лицу носиоцу старе девизне штедње до износа прописаног у члану 2 овог закона.”

Члан 12

“Верификовање свих потраживања за стару девизну штедњу обавиће се на основу базе података која је установљена Законом о утврђивању и остваривању потраживања грађана у поступку приватизације („Службене новине Федерације

БиХ“ бр. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03 и 20/04) и другим прописима доненим на основу Закона о бази података које посједују банке.

Проџес верификовања потраживања за стару девизну штедњу окончаће се у року од девет мјесеџи од ступања на снагу овог закона.

Федерални министар финансија донијеће подзаконске акте о верификовању свих потраживања за стару девизну штедњу у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.”

Члан 13

“За обавезе за стару девизну штедњу које не буду измирене исплатом у готовини, у складу са чл. 9 и 10 овога закона, издаће се обвезнице до износа који је потребан за измирење кумулативних потраживања.”

Члан 14

“Када се верификују потраживања за стару девизну штедњу на начин предвиђен чланом 12 овог закона, Влада Федерације ће посебним прописом утврдити модел издавања обвезница, прописујући рок доспијећа обвезница, висину камате на обвезнице и дужину граџе периода, а до износа који се утврди као главница у поступку верификовања потраживања на основу старе девизне штедње до износа прописаног у члану 2 овог закона.

Како би обезбиједила додатна финансијска средства носиоцима обвезница из члана 13 овог закона, Влада Федерације у својству дионичара, а у складу са важећим прописима, својом Одлуком распоредиће до 15% дивиденде из привредних друштава са државним капиталом како би откупљивала јавне обвезнице путем понуде по тржишној цијени, исплаћујући их како је предвиђено годишњим буџетом, почев од обвезница с најнижом номиналном вриједношћу и прогресивно кренуто ка обвезницама с вишом номиналном вриједношћу.”

Члан 15

“Влада Федерације ће три одсто износа који се оствари од продаје предузећа ЈП „БХ Телеџом“, ЈП „Електропривреде БиХ“ д.д., ЈП „Електропривреде ХЗХБ“ д.д. и „Хрватске телекомуникаџије“ д.о.о. Мостар уплатити на посебан рачун.

Средства остварена на посебном рачуну из става 1 овог члана ће се користити с циљем пријевременог откупа обвезница по основу старе девизне штедње по

тржишној цијени, и то укључујући првенство у исплати – откупу обвезница сопственика старе девизне штедње, и то понудом откупљења обвезница с најнижом номиналном вриједношћу, а затим обвезница са вишом номиналном вриједношћу.

Федерални министар финансија донијеће подзаконске акте о начину располагања средствима депонованим на рачуну из претходног става, односно о модалитетима исплате власника обвезница, према остварењу средстава из овог члана.”

Члан 21 у релевантном дијелу гласи:

“1. [...] за стару девизну штедњу [...],

2. [...] обавеза за стару девизну штедњу [...],

3. [...] по основу старе девизне штедње [...].“

27. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04)

Члан 3 став 1 тачка 2 гласи:

“2) [...] обавезе по основу девизне штедње депоноване код банака на територији Републике Српске до 31. децембра 1991. године (у даљњем тексту: стара девизна штедња) у износу од 774,9 милиона КМ.”

Члан 4 став 1 тачка 4 у релевантном дијелу гласи:

“4) [...] искључујући судске одлуке и одлуке других надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона [...].”

Члан 9 став 1 тачка 2 у релевантном дијелу гласи:

“2) [...] искључујући судске одлуке и одлуке надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона [...].”

Члан 11

“Под старом девизном штедњом подразумева се девизна штедња депонована у најнижим пословним јединицама банака (филијалама) на територији Републике Српске, са стањем на дан 31. децембра 1991. године, умањена за износ пренесених средстава на јединствени приватизациони рачун и јединствени рачун власника

старе девизне штедње и износ исплаћен до истека рока за верификацију утврђеног чланом 12 овог закона, у укупном износу до 774,9 милиона КМ.

Стара девизна штедња, дефинисана ставом 1 овог члана, не обухвата девизну штедњу депоновану у филијалама Љубљанске банке и Инвестбанке на територији Републике Српске која ће се рјешавати у процесу сукцесије имовине бивше СФРЈ.”

Члан 12

“Влада Републике Српске ће у року до 90 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети акт којим ће се регулисати ближи услови, поступак и рокови појединачне верификације обавеза из члана 11 овог закона.

Обавезе по основу старе девизне штедње из члана 11 овог закона прерачунавају се у КМ по средњем званичном курсу Централне банке БиХ који важи на дан 31. августа 2004. године.”

Члан 13

“Обрачуната неисплаћена или неискоришћена камата на стару девизну штедњу од 1. јануара 1992. године отписује се у цијелости, а највише до износа стања девизне штедње на дан верификације и не представља обавезу Републике Српске.

Обавезе по основу старе девизне штедње које нису верификоване у складу са одредбама члана 12 овог закона се отписују и не представљају обавезу Републике Српске.

Уколико су обавезе верификоване на начин прописан чланом 12 овог закона веће од износа утврђеног у члану 11 овог закона, разлика се отписује сразмјерним умањењем појединачних обавеза и не представља обавезу Републике Српске.”

Члан 14

“Обавезе дефинисане чланом 11 овог закона измирују се исплатом у готовини и емисијом обвезница.”

Члан 15

“Дио обавеза по основу старе девизне штедње у износу од 16,0 милиона КМ измириће се исплатом у готовини сваком сопственику старе девизне штедње до 100 КМ приликом поступка верификације.

Износ до 100 КМ из претходног става укључује верификована потраживања по свим штедним рачунима сопственика старе девизне штедње.

Прије исплате у готовини, као што је предвиђено претходним ставом овог члана, појединачна потраживања ће се верификовати на начин предвиђен чланом 12 овог закона.

Дио обавеза по основу старе девизне штедње у износу до 39,1 милион КМ измириће се исплатом у готовини сваком власнику старе девизне штедње до 1.000 КМ.

Обавезе по основу старе девизне штедње из става 4 овог члана ће се измирити у периоду од четири године, са почетком у фискалној 2004. години.

Влада Републике Српске ће у року до 90 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети акт којим ће одредити динамику и висину готовинске исплате.”

Члан 16

“Преостале обавезе по основу старе девизне штедње које нису исплаћене по члану 15 овог закона у износу од 719,8 милиона КМ измириће се емисијом дугорочних обвезница под следећим условима:

- 1. са роком доспијећа до 30 година,*
- 2. исплатом у десет једнаких годишњих рата почев од девете године прије крајњег датума доспијећа и*
- 3. без камате.”*

Члан 17

“Обвезнице издате с циљем измирења унутрашњих потраживања према Републици Српској не могу да се користе у приватизацији државне имовине. Стара девизна штедња може и даље да се користи у процесу приватизације до дана када ће се она моћи да претвори у обвезнице, у складу са законским прописима који регулишу приватизацију државног капитала.”

28. Закон о подмирењу обавеза по основу старе девизне штедње („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“ број 27/04)

Члан 1

„Овим законом се уређују поступак, начин и рокови утврђивања и подмиривања обавеза Брчко Дистрикта по основу старе девизне штедње у износу од 94 милиона КМ (у даљњем тексту: обавезе по основу старе девизне штедње), као дијела унутрашњег дуга Босне и Херцеговине.

У смислу овог закона, под старом девизном штедњом подразумевају се девизна средства депонована у пословним јединицама банака на територији Брчко Дистрикта (банке које су раније пословале под називом Привредна банка Сарајево, Подружница Брчко, и Кристал-банка а.д. Бања Лука - Подружница Брчко) са стањем на дан 31. децембра 1991. године, умањена за износ средстава пренесених на јединствени приватизациони рачун и јединствени рачун сопственика старе девизне штедње и износ исплаћен до истека рока за верификацију утврђеног чланом 3 овог закона.“

V. Допустивост

29. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«Уставни суд има искључиву надлежан да одлучује у споровима који по овом уставу настају између два ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у складу са овим уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег, било ког вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова/делегата било ког вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина чланова било ког дома законодавног вијећа једног ентитета.»

30. Уставни суд сматра да се предметни захтјев односи на питање које се убрја у оквир члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине с обзиром на то да се захтјевом оспорава усклађеност ентитетских закона и закона Брчко Дистрикта са Уставом Босне и Херцеговине.

31. Даље, Уставни суд је утврдио да је подносилац захтјева предсједавајући Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, дакле, овлашћени подносилац из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

32. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 17 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је предметни захтјев допустив, јер је захтјев поднио овлашћени субјекат и не постоји ниједан формални разлог из члана 17 став 1 Правила Уставног суда због ког захтјев није допустив.

VI. Меритум

33. Подносилац захтјева је навео да су ентитети и Брчко Дистрикт донијели оспорене законе из области која не спада у њихову надлежност због чега је повријеђен члан III Устава Босне и Херцеговине. Неспорно произилази да се предметним захтјевом оспорава само уставни основ за доношење оспорених закона од ентитета и Брчко Дистрикта. С тим у вези, Уставни суд ће се ограничити само на испитивање уставности оспорених закона у дијеловима којима је регулисано питање старе девизне штедње.

а) Стара девизна штедња

34. Под појмом старе девизне штедње, у смислу оспорених закона, подразумијевају се девизна средства депонована код комерцијалних банака, односно њихових филијала на територији Босне и Херцеговине 31. децембра 1991. године. Сходно законодавству које је било на снази прије распада СФРЈ, новчана средства у чврстој валути која су била депонована код комерцијалних банака могла су да буду прослијеђена Народној банци Југославије и за њих је гарантовала СФРЈ, или су остајала код комерцијалних банака у матичним земљама и банке су тим средствима слободно располагале. С обзиром на монетарну кризу, која је започела и прије распада СФРЈ, повлачење тих средстава са индивидуалних рачуна, односно старе девизне штедње, било је прогресивно ограничавано још у то вријеме законодавством које је усвојено између 1980. и 1990. године. Већ од тога периода власници старе девизне штедње су се суочили са проблемом немогућности да подигну своја новчана средства. Након распада СФРЈ, односно након проглашења независности Босне и Херцеговине, све до данас власници старе девизне штедње нису у могућности да подигну своју стару девизну штедњу. Њихови покушаји да то учине су били безуспјешни. Неки од власника старе девизне штедње су покренули судске поступке да би остварили исплату старе девизне штедње, али ти поступци никада нису постигли никакав успјех. Њихови захтјеви да им се исплати стара девизна штедња су одбијани позивањем на законодавства СФРЈ, затим Републике Босне и Херцеговине и касније Федерације Босне и Херцеговине, односно Републике Српске, која су требала генерално да ријеше питање старе девизне штедње.

35. Уставни суд сматра да је с циљем даљњег разумијевања овог сложеног проблема, а у оквиру разматрања предметног захтјева, потребно да се изложе радње које су предузеле Република Босна и Херцеговина, односно Босна и Херцеговина, те ентитети и Брчко Дистрикт да би ријешили проблем старе девизне штедње.

b) Република Босна и Херцеговина

36. Република Босна и Херцеговина након проглашења своје независности донијела је неколико законодавних аката којима је на директан или индиректан начин регулисала питање старе девизне штедње. Конкретно, у члану 9 Уредбе са законском снагом о девизном пословању из 1992. године било је регулисано питање држања девизне штедње, односно девизних штедних улога код тада овлашћених банака, а у члану 144 било је предвиђено да ће се питање враћања девиза грађанима из депозита Народне банке Југославије утврдити посебним прописом. Ступањем на снагу ове уредбе престао је да важи Закон о девизном пословању СФРЈ, чиме је Република Босна и Херцеговина преузела надлежност за рјешавање проблема старе девизне штедње.

37. Република Босна и Херцеговина је 1994. године донијела нову Уредбу са законском снагом о девизном пословању, која је касније усвојена као закон, која је регулисала питање коришћења девиза и девизне штедње, те у којој је било наведено у чл. 19 и 25 да ће Народна банка Босне и Херцеговине регулисати вођење девизног пословања и плаћање према вани. У тој уредби није било конкретних одредби које су се односиле на стару девизну штедњу. Тек наредне године Република Босна и Херцеговина одредила се према проблему старе девизне штедње, и то у Одлуци о циљевима и задацима монетарно-кредитне политике (9. април 1995. године) у којој је било наведено да ће се депонована девизна штедња грађана трајно ријешити доношењем закона о јавном дугу Републике до краја првог полугодишта 1995. године. Та одлука 2. јуна 1995. године измијењена је и допуњена, и то у тачки 12, тако да је било предвиђено да треба да се донесе закон о јавном дугу прије краја септембра 1995. године. Такође, у одлуци је било предвиђено да Народна банка Босне и Херцеговине може, уз сагласност Министарства финансија, да исплаћује девизну штедњу у одговарајућем износу у динарима припадницима Армије Републике Босне и Херцеговине за подмиривање трошкова њиховог лијечења и лијечења њихових породица. Након тога, 10. априла 1996. године, донесена је Одлука о циљевима и задацима девизне политике у којој је у тачки 7 било предвиђено да ће се девизна штедња грађана, депонована код бивше Народне банке Југославије, заједно са

каматом на ову штедњу, рјешавати доношењем закона о јавном дугу Босне и Херцеговине или на други начин у оквиру укупне консолидације дуга Босне и Херцеговине заједно са међународном заједницом.

с) Босна и Херцеговина

38. Сходно члану I Устава Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина наставља да правно постоји према међународном праву као држава и тако наслеђује статус бивше Републике Босне и Херцеговине. Даље, сходно Анексу II/2 Устава Босне и Херцеговине, прописан је континуитет правних прописа сходно коме *«сви закони, прописи и судски пословници који су на снази на територији Босне и Херцеговине у тренутку када Устав ступи на снагу, остаће на снази у оној мјери у којој нису у супротности са Уставом док другачије не одреди надлежни орган власти Босне и Херцеговине»*. *In conclusio*, сви општи акти који су усвојени до ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине остају на снази у пуном капацитету све док другачије не одреди надлежни орган власти Босне и Херцеговине. Тиме је и надлежност коју је преузела Република Босна и Херцеговина, како је описано у претходним ставовима ове одлуке, прешла на Босну и Херцеговину без икаквих ограничења. Другим ријечима, јасно је видљив континуитет обавеза Босне и Херцеговине у вези са питањем старе девизне штедње од периода распада бивше СФРЈ па све до данас. Штавише, Споразумом о питањима сукцесије, у члану 7 Анекса Ц, Босна и Херцеговина се јасно обавезала да ће преговарати без одгађања о девизној штедњи чврсте валуте, нарочито водећи рачуна о потреби да се заштити штедња чврсте валуте појединаца. Такође, Босна и Херцеговина Анексом Г наведеног споразума обавезала се на заштиту приватне својине и стечених права грађана и других правних лица, у складу са успостављеним стандардима и нормама међународног права независно од националности, држављанства, мјеста боравка и домицила тих лица.

39. Босна и Херцеговина је усвајањем Оквирног закона о приватизацији банака и предузећа утврдила одређене опште принципе у приватизацији. У члану 4 тог закона је наведено да *„потраживања према предузећима и банкама који се приватизују сматраће се одговорношћу ентитета који врши приватизацију“*. Босна и Херцеговина у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 44/04) није предвидјела стару девизну штедњу као унутрашњи дуг Босне и Херцеговине.

d) Ентитети и Брчко Дистрикт

40. Уставни суд је утврдио да су ентитети и Брчко Дистрикт питање старе девизне штедње у периоду од 1997. године до доношења оспорених закона покушали да ријеше у процесу приватизације банака и предузећа. У поступку приватизације власницима старе девизне штедње је било омогућено да своја потраживања региструју на јединственом рачуну грађана, након чега би добили сертификате које су могли да користе у поступку приватизације са ограниченим роком од двије године, а власници старе девизне штедње који се нису одлучили за ту могућност, с обзиром на начин како је оспореним законима сада регулисано питање старе девизне штедње, сада су у ситуацији да њихова цјелокупна штедња, након што буде верификована, улази у унутрашњи дуг и исплаћиваће се сходно одредбама тих закона.

41. Уставни суд је утврдио да је оспореним законима стара девизна штедња утврђена као унутрашњи дуг ентитета, односно у случају Брчко Дистрикта као дио унутрашњег дуга Босне и Херцеговине, чију обавезу измирења преузима Брчко Дистрикт. Евидентно је да су ова три закона различита према својој суштини у одредбама које се тичу исплате старе девизне штедње, јер су на сасвим неједнак начин регулисали модалитете исплате. Тако, на примјер, Федерација Босне и Херцеговине предвиђа исплаћивање, *inter alia*, у новцу у периоду од четири године (члан 11 Закона), а доспјеће обвезница још није регулисано. Република Српска је предвидјела друге модалитете новчане исплате (члан 15 Закона), а обвезнице имају рок доспјећа 30 година (члан 16 став 1 тачка 1). Брчко Дистрикт је предвидио рок од три године за новчану исплату (члан 2 став 1 Закона), а обвезнице имају рок доспјећа 25 година (члан 2 став 2а Закона).

42. Такође, у контексту ове одлуке потребно је да се нагласи да је у Брчко Дистрикту оспореним законом регулисано само питање измирења обавеза по основу девизне штедње, а оспореним законима ентитета утврђено је свеобухватно измирење унутрашњег дуга ентитета чији је један од елемената стара девизна штедња. С тим у вези, Уставни суд ће испитати уставност оспореног закона Брчко Дистрикта у цијелости, а у случају оспорених закона ентитета ограничиће се само на релевантне одредбе које се тичу старе девизне штедње.

43. Подносилац захтјева је навео да стара девизна штедња није унутрашњи дуг ентитета, већ да се ради о обавези државе Босне и Херцеговине, коју је она дужна да јединствено ријеша на цијелом свом простору, те да, стога, није било у надлежности

ентитета и Брчко Дистрикта да донесу прописе из ове области у смислу члана III Устава Босне и Херцеговине.

44. Уставни суд у наредним ставовима испитаће ове наводе из захтјева у оквиру релевантних одредби Устава Босне и Херцеговине и принципа заштите људских права и основних слобода.

45. У складу са чланом III/1e) Устава Босне и Херцеговине, у искључиву надлежност Босне и Херцеговине убраја се финансирање институција и међународних обавеза Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да рјешавање питања старе девизне штедње мора да се доведе у везу са надлежношћу Босне и Херцеговине на пољу испуњавања њених међународних обавеза. Босна и Херцеговина не располаже тачним подацима о укупном износу који потражују власници старе девизне штедње. Међутим, несумњиво се ради о великој финансијској обавези која мора да има непосредне реперкусије на међународне обавезе Босне и Херцеговине.

46. Босна и Херцеговина, у смислу алинеје 4 Преамбуле Устава Босне и Херцеговине, која има нормативни карактер, у складу са одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине (види дјелимичну Одлуку Уставног суда број У 5/98 III од 30. јуна и 1. јула 2000. године, тачка 17), обавезна је да *подстакне опште благостање и економски развој кроз заштиту приватне својине и унапређење тржишне привреде*. Настављајући државноправни континуитет Републике Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина је морала да настави да рјешава питања старе девизне штедње, које је започела одлукама из 1995, односно 1996. године. Уставни суд сматра да је очигледно да рјешавање проблема старе девизне штедње подразумијева рјешавање низа питања која нису само економске него и политичке природе. Ту се посебно мисли и на чињеницу да ефикасно рјешавање тог проблема зависи и од рјешавања питања сукцесије имовине бивше СФРЈ, односно имплементације Споразума о питању сукцесије. Босна и Херцеговина и у складу са тим споразумом, који је ратификован 2001. године, има обавезу да предузме све неопходне активности како би се ријешио проблем старе девизне штедње.

47. Сходно члану II/1 Устава Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина и њени ентитети треба да обезбиједи највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода, а у складу са чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине, права и слободe предвиђене Европском конвенцијом и њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини.

48. Чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају право на имовину. Уставни суд сматра неспорним да потраживања власника старе девизне штедње представљају њихову имовину у смислу члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Такав став је донио и Дом за људска права за Босну и Херцеговину у својим одлукама о старој девизној штедњи закључивши да „*стара девизна штедња представља имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Дом је утврдио да, без обзира на финансијску ситуацију банака и општу економску ситуацију у држави и Федерацији Босне и Херцеговине, те ограничења у подизању старе девизне штедње или de facto блокирање те штедње, новац који је депонован на рачунима подносилаца пријава представља економску вриједност. Потраживања подносилаца пријава код банака по основу њихове девизне штедње тако представљају својину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију*“ (види наведену одлуку, *Поропат и други против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине*, став 161).

49. Члан III Устава Босне и Херцеговине генерално регулише надлежности и односе између Босне и Херцеговине и ентитета тако да су у ставу 1 експлицитно наведена питања која спадају у искључиву надлежност институција Босне и Херцеговине. У члану III/2ц) Устава Босне и Херцеговине је утврђено да „*ће ентитети испунити све услове за правну сигурност и заштиту лица под њиховом јурисдикцијом, одржавањем цивилних установа за примјену правних прописа које ће радити у складу са међународно признатим стандардима, поштујући међународно призната људска права и основне слободе из члана II Устава и предузимањем других одговарајућих мјера*“. У члану III/5а) Устава Босне и Херцеговине су предвиђени услови под којима Босна и Херцеговина преузима додатне надлежности, између осталог, надлежности у „*стварима које су предвиђене Анексима 5-8 Општег оквирног споразума*“. Уствари, држава је, тумачећи прави смисао овог члана, у специфичним друштвеним околностима надлежна, односно дужна да преузме надлежности, између осталог, у оним „*стварима које су предвиђене Анексима 5-8 Општег оквирног споразума*“.

50. Уколико би се ова одредба повезала са другим уставним обавезама, као нпр. «*успостављању демократског друштва*», «*владавини права*», поштовању људских права и прихватању тзв. *четири слободе ЕУ*, као основним стубовима уставног система Босне и Херцеговине, јасно се намеће закључак да смисао члана III/5а) Босне и Херцеговини даје надлежност с циљем, на примјер, регулисања у

стварима које су предвиђене Анексима 5-8 Општег оквирног споразума или очувања међународног субјективитета Босне и Херцеговине», јер непоштовање људских права и основних слобода и неиспуњење међународних обавеза неизбјежно воде у међународну изолацију и, кроз непризнавање институција такве државе, у нестанак тог субјективитета.

51. Анекс 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Општи оквирни споразум) представља споразум о људским правима у коме су се договориле Република Босна и Херцеговина, Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска да ће поштовати људска права, и то тако што ће „[...]обезбиједити свим лицима унутар њихове јурисдикције највиши ниво међународно признатих људских права и фундаменталних слобода, укључујући права и слободе који су обезбијеђени Европском конвенцијом и њеним протоколима и осталим међународним споразумима који су наведени у додатку на овај анекс. То су: [...]право на својину“.

52. Анексом 6 Општег оквирног споразума предвиђено је да постоје институције за заштиту људских права на нивоу Босне и Херцеговине са искључивом надлежношћу да испитују повреде људских права и слобода из Европске конвенције. Из члана II/1 Устава Босне и Херцеговине неспорно произилази да су, сем Босне и Херцеговине, и ентитети дужни да обезбиједе највиши ниво међународно признатих људских права и слобода. Међутим, из Анекса 6 Општег оквирног споразума произилази да је интенција његових твораца била да се првенствено на нивоу државе Босне и Херцеговине обезбиједе механизми заштите људских права и слобода, односно да је држава та која мора да створи оквир за заштиту људских права и слобода. У остварењу тог свог „задатка“ из Општег оквирног споразума Босна и Херцеговина је обезбиједила механизме за заштиту људских права на нивоу државе, оснивањем институција за заштиту људских права, како је то и предвидио Анекс 6. Међутим, Босна и Херцеговина, када су у питању имовинска права власника старе девизне штедње, пропустила је да предузме све неопходне мјере како би тим лицима обезбиједила да остваре суштину својих права на имовину из Устава Босне и Херцеговине, односно Европске конвенције. Босна и Херцеговина је пропустила да створи законодавни и институционални оквир за уједначено рјешавање тог проблема на цијелој територији Босне и Херцеговине.

53. Босна и Херцеговина, у смислу својих обавеза из Анекса 6 Општег оквирног споразума да „обезбиједи свим лицима унутар њихове јурисдикције највиши ниво

међународно признатих људских права и фундаменталних слобода“, није смјела да се поузда да ће ентитети и Брчко Дистрикт, у оквиру својих надлежности у области монетарне политике, ефикасно и ефективно ријешити тај проблем. Уставни суд сматра да је Босна и Херцеговина доношењем оквирног закона о приватизацији предузећа и банака дала „зелено свјетло“ да отпочне процес приватизације у Босни и Херцеговини, а да није обезбиједила јасне и јединствене оквире за рјешавање проблема старе девизне штедње процесом приватизације. Другим ријечима, Босна и Херцеговина није могла да се ослободи обавезе да гарантује поштовање конституисаних имовинских права ималаца девизне штедње без претходног обезбјеђења довољно гаранција за адекватно рјешавање овог проблема, у складу са, између осталог, стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

54. И Дом за људска права за Босну и Херцеговину у својој одлуци о старој девизној штедњи грађана закључио је да је држава одговорна за повреду члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер је пропустила да предузме одређену радњу и тако оставила *штедише у ситуацији у којој није било правног основа према коме су они могли да траже исплату своје штедње било директно од банака или индиректно од државе кроз плаћање јавног дуга* (види наведену Одлуку Дома за људска права број СН/97/48, тач. 164 -167). Три године послје у новој одлуци Дома за људска права о старој девизној штедњи, односно одлуци о даљњим правним лијековима из октобра 2003. године, закључено је: [...] *да Босна и Херцеговина остаје одговорна за налаз заједничког рјешења за проблем старих банковних рачуна. Босна и Херцеговина је укључена у државне преговоре у вези са питањима као што су одговорности банака из иностранства (као што су Љубљанска банка и Унионбанка, бивша Југобанка), права економске сукцесије и друга питања која утичу на имаоце девизних штедних рачуна, укључујући и подносиоце ових пријава. Дом, због тога, налази да су те пријаве прихватљиве против Босне и Херцеговине у вези са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (види Одлуку о прихватљивости и меритуму Дома за људска права, Ненад Ђурковић и други против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине, број СН/98/377 од 8. октобра 2003. године, став 204).* Даље, у својој одлуци о старој девизној штедњи, која је усвојена 6. априла 2005. године, Комисија за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине наредила је Босни и Херцеговини да по хитном поступку, а најкасније у року од 6 мјесеци од дана пријема њихове одлуке, донесе оквирни закон или други законски оквир који би, у складу са образложењем и закључцима њихове одлуке, принципијелно ријешити постојећи проблем у вези са старом девизном штедњом на територији цијеле Босне и Херцеговине (види Одлуку о прихватљивости и меритуму Комисије за људска

права при Уставном суду Босне и Херцеговине, *Ђорђе Бесаровић и други против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине*, број СН/98/375 и др. од 6. априла 2005. године, став 1268 тачка 11). Босна и Херцеговина, и након што јој је одлукама Дома за људска права за Босну и Херцеговину и Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине наложено да пронађе заједничко рјешење за проблем старе девизне штедње, остала је пасивна, чиме је прекршила своје обавезе из Анекса 6 Општег оквирног споразума које се тичу поштовања и извршавања коначних и обавезујућих одлука Дома за људска права за Босну и Херцеговину.

55. Иако се предметним захтјевом оспорава уставни основ за надлежности ентитета и Брчко Дистрикта да доносе оспорене законе, а не сама суштина тих закона, Уставни суд сматра да је у контексту ове одлуке потребно да се напомене и то да се Уставни суд већ бавио питањем „квалитета“ оспорених закона. Наиме, у својим ранијим одлукама Уставни суд је утврдио да је дошло до повреде имовинских права апеланата из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију везано, *inter alia*, и за примјену одредби оспорених закона које се односе на питање „материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дјеловања“, које, такође, као и стара девизна штедња, улази у унутрашњи дуг Републике Српске, односно Федерације Босне и Херцеговине. Уставни суд је том приликом обавезао ентитетске владе да обезбиједи уставна права апеланата и закључио: „[...] и поред евидентног јавног интереса државе да донесе наведени закон, због огромног дуга који је настао по основу материјалне и нематеријалне штете настале у току ратних дјеловања, а који је наведен у члану 18 цитираног закона, Уставни суд сматра да је доношењем таквог закона стављен ‘претјеран терет на појединце’, те да због тога није испуњен услов пропорционалности између јавног интереса заједнице и основних права појединаца. Основни разлог у коме Уставни суд види претјеран терет према појединцима јесте чињеница да је, у члану 21 став 1 тачка 1 овог закона, прописано да ће потраживања која су утврђена правоснажним судским пресудама бити измирена ‘емитовањем обвезница са роком доспијећа до 50 година’ услед чега се оправдано поставља питање да ли ће ико од грађана који ће посједовати такву врсту обвезница доживјети могућност наплате обвезница и тако ефективно остварење својих права. Осим тога, спорним законом је предвиђено да ће се обавезе измирити без камате, што, када се узме у обзир наведени период одгоде, свакако значи ефективно умањење износа који ће бити исплаћен појединцима“ (види Одлуку Уставног суда број АП 288/03 од 17. децембра 2004. године објављену у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 8/05, став 34).

56. Уставни суд сматра да је Босна и Херцеговина, у оквиру својих надлежности у смислу члана III/5a) Устава Босне и Херцеговине, а с циљем да испуни своје обавезе из Анекса 6 Општег оквирног споразума, надлежна да донесе законодавни оквир за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине. Та обавеза Босне и Херцеговине произилази и из њених искључивих надлежности из члана III/1e) Устава Босне и Херцеговине. Тек по испуњењу тог услова ентитети и Брчко Дистрикт би могли, у оквиру повјерених овлашћења, да регулишу то питање у складу са принципима претходно утврђеним јединственим законодавством на нивоу Босне и Херцеговине.

57. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и одредбе које се тичу старе девизне штедње у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине и Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске нису у складу са чланом III Устава Босне и Херцеговине.

VII. Закључак

58. Босна и Херцеговина није могла да се ослободи обавезе да гарантује да ће се поштовати конституисана имовинска права ималаца девизне штедње без претходног обезбјеђења довољно гаранција за адекватно рјешавање овог проблема доношењем законодавног оквира за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине, у складу са, између осталог, стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

59. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 63 ст. 2 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

60. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj U 44/01

RJEŠENJE

Zahtjev Drage Bundala, načelnika općine Bosanska Kostajnica, za preispitivanje Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine.

Rješenje od 22. jula 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Tudor Pantiru, Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije David Feldman, Valerija Galić, Jovo Rosić i Constance Grewe, na sjednici održanoj 22. jula 2005. godine, u predmetu broj **U 44/01**, po zahtjevu **Drage Bundala**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 3. i člana 71. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio je:

RJEŠENJE

Odbacuje se kao nedopušten zahtjev Drage Bundala, načelnika općine Bosanska Kostajnica, za preispitivanje Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine.

Obrazloženje

1. Drago Bundalo, načelnik općine Bosanska Kostajnica (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva za preispitivanje), podnio je 29. marta 2005. godine zahtjev Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine.
2. Ustavni sud je rješavajući zahtjev Sejfudina Tokića, u vrijeme podnošenja zahtjeva zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Odlukom broj U 44/01 od 27. februara 2004. godine utvrdio da dio člana 11. Zakona o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 11/94, 6/95, 26/95, 15/96, 17/96, 19/96 i 6/97) i naziv i čl. 1. i 2. Zakona o Gradu Srpsko Sarajevo (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 25/93, 8/96, 27/96 i 33/97), u odnosu na nazive: Grad Srpsko Sarajevo, Srpski Drvar, Srpski Sanski Most, Srpski Mostar, Srpsko Goražde, Srbinje, Srpski Ključ, Srpska Kostajnica, Srpski Brod, Srpska Ilidža, Srpsko Novo Sarajevo, Srpski Stari Grad i Srpsko Orašje, nije u skladu sa članom II/4. u vezi sa čl. II/3. i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine. Narodnoj skupštini Republike Srpske naloženo je da, u skladu sa članom 63. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, najkasnije u

roku od tri mjeseca od dana objavljivanja ove odluke u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», uskladi član 11. Zakona o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi i naziv i čl. 1. i 2. Zakona o Gradu Srpsko Sarajevo sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

3. Ustavni sud je Rješenjem broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine utvrdio da Narodna skupština Republike Srpske nije izvršila Odluku Ustavnog suda broj U 44/01 od 27. februara 2004. godine u ostavljenom roku od tri mjeseca od dana objavljivanja ove odluke u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”.

4. Ustavni sud je Odlukom broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine utvrdio da dio člana 11. Zakona o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 11/94, 6/95, 26/95, 15/96, 17/96, 19/96 i 6/97) i naziv i čl. 1. i 2. Zakona o Gradu Srpsko Sarajevo (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 25/93, 8/96, 27/96 i 33/97), u odnosu na nazive: Grad Srpsko Sarajevo, Srpski Drvar, Srpski Sanski Most, Srpski Mostar, Srpsko Goražde, Srbinja, Srpski Ključ, Srpska Kostajnica, Srpski Brod, Srpska Ilidža, Srpsko Novo Sarajevo, Srpski Stari Grad i Srpsko Orašje, prestaju da važe na osnovu člana 63. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Privremeno, dok Narodna skupština Republike Srpske ne otkloni utvrđene nesaglasnosti u skladu sa Odlukom Ustavnog suda broj U 44/01 od 27. februara 2004. godine, nazivi koji su prestali da važe, zamijenjeni su drugim nazivima, između ostalog, naziv: “Srpska Kostajnica” zamijenjen je nazivom “Bosanska Kostajnica”.

5. Podnosilac zahtjeva za preispitivanje navedene odluke Ustavnog suda zahtijeva izmjenu odluke u dijelu u kojem je privremeno utvrđen naziv «Bosanska Kostajnica», umjesto ranijeg naziva «Srpska Kostajnica». On predlaže da novi privremeni naziv bude «Kostajnica». Svoj prijedlog obrazlaže time što je, navodno, Privremena izborna komisija Bosne i Hercegovine, odlukom od 15. marta 1999. godine, utvrdila novi naziv «Kostajnica», pa smatra da je time bio stavljen van snage i osporeni član 11. Zakona o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi u pogledu ovog naziva i to prije donošenja Odluke Ustavnog suda broj U 44/01 od 27. februara 2004. godine. Dalje, navodi da postoje brojni historijski i politički razlozi za utvrđivanje naziva «Kostajnica», potreba razlikovanja od «Hrvatske Kostajnice» u Republici Hrvatskoj, te da bi se izbjegli nepotrebni troškovi građana.

6. Prilikom ispitivanja dopustivosti zahtjeva za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj U 44/01 od 22. septembra 2004. godine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana 71. Poslovnika Ustavnog suda koje u relevantnom dijelu glase:

“Član 71.

(1) U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj prirodi mogla uticati na ishod spora i koja, kad je odluka bila donesena, nije bila poznata Sudu i nije razumno mogla biti poznata stranci, ta stranka može u roku od šest mjeseci, nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, podnijeti zahtjev Sudu za preispitivanje te odluke.

(2) U zahtjevu iz stava 1. ovog člana treba navesti odluku čije se preispitivanje traži, kao i potrebne podatke koji ukazuju da su ispunjeni uvjeti u stavu 1. ovog člana. U prilogu zahtjeva dostavljaju se svi dokazi koji ga potkrepljuju. Zahtjev i dokumenti dostavljaju se Sekretarijatu Suda.

[...]

(4) Zahtjev za preispitivanje odluke prethodno razmatra Malo vijeće koje prosljeđuje prijedlog Sudu u plenarnoj sjednici.

[...]

(6) Preispitivanje odluke Suda nije moguće ako je od njenog donošenja prošlo više od jedne godine.»

7. Iz navedenog člana Poslovnika Ustavnog suda proizlazi da su uvjeti za usvajanje zahtjeva za preispitivanje odluke Ustavnog suda, postojanje činjenica koje su po svojoj prirodi mogle odlučno uticati na ishod spora i koje, kad je odluka bila donesena, nisu bile poznate Ustavnom sudu i nisu razumno mogle biti poznate stranci, te da je zahtjev podnesen najkasnije u roku od šest mjeseci od dana saznanja o tim činjenicama, ali ne kasnije od godinu dana od donošenja odluke čije se preispitivanje zahtijeva.

8. U konkretnom slučaju, odluka čije se preispitivanje zahtijeva ne predstavlja odluku kojom je odlučeno o ustavnopravnom sporu i koja bi mogla biti predmet preispitivanja. Naime, ovom odlukom je, nakon što je prethodno donesena odluka o konkretnom ustavnopravnom sporu broj U 44/01 od 27. februara 2004. godine, utvrđeno da osporena zakonska odredba prestaje da važi i privremeno, do postupanja nadležnog tijela, utvrđeni su nazivi pojedinih općina i grada. Pored toga, potrebno je istaći da su, u smislu člana 15. stav 1.a) Poslovnika Ustavnog suda, stranke u postupku ocjene ustavnosti, kakav je bio i konkretni postupak, pokretači sporova iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i donosioci akata koji su predmet spora. Podnosilac zahtjeva za preispitivanje ne spada u navedene subjekte.

9. Prema navedenom, konkretni zahtjev za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj U 44/01 od 22 septembra 2004. godine nije dopustiv.

10. Iz navedenih razloga, na prijedlog Malog vijeća Ustavnog suda, a polazeći od odredaba člana 71. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio jednoglasno kao u dispozitivu ovog rješenja.

11. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 1404/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI

Zahtjev Zijada Pite za donošenje privremene mjere podnesen uz apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zbog nedonošenja meritorne odluke u razumnom roku po zahtjevu za povrat stana u posjed u predmetu Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo broj 23/6372-P-3801/98

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Malom vijeću, u sastavu: predsjednik Mato Tadić i dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, na sjednici održanoj 13. rujna 2005. godine, u predmetu broj **AP 1404/05**, rješavajući zahtjev **Zijada Pite** za donošenje privremene mjere, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 5. i članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), donio

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev Zijada Pite za donošenjem privremene mjere.

Obustavlja se postupak otkupa stana u Sarajevu u Ulici Muhameda ef. Pandže broj 391/I.

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o apelaciji ili dok Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnoj sjednici, odnosno u Vijeću od pet sudaca, ne odluči drukčije.

Obrazloženje

1. Zijad Pita (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojega zastupa Aida Pita iz Sarajeva, podnio je 1. srpnja 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja meritorne odluke u razumnom roku po zahtjevu za povrat stana u posjed u predmetu Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo broj 23/6372-P-3801/98. Apelant je 30. kolovoza 2005. godine, dopunio apelaciju. Apelant je također podnio zahtjev da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će privremenom korisniku zabraniti otkup stana u Sarajevu, u Ulici Muhameda efendije Pandže broj 391/I.

2. Apelant je nositelj stanarskog prava na prijepornom stanu, a na temelju Rješenja o dodjeli stana i zaključenog Ugovora o korištenju stana broj 05-ON-1-2236/85 od 9. prosinca 1998. godine. Predmetni je stan apelant napustio 19. siječnja 1990. godine, radi

odlaska na rad u inozemstvo, a u stanu je ostao i nastavio ga koristiti jedan član apelantovog obiteljskog kućanstva sve do 29. prosinca 1993. godine. Davatelj stana, kako je vidljivo iz dokumentacije i spisa predmeta, nije nikad pokrenuo postupak za otkaz stanarskog prava apelantu. Apelant je pravodobno podnio zahtjev za povrat predmetnog stana u posjed, a sukladno Zakonu o prestanku važenja Zakona o napuštenim stanovima.

3. Uprava za stambena pitanja Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Uprava) je Rješenjem broj 23/6-372-P-3801/98 od 14. srpnja 2000. godine kao neutemeljen odbila apelantov zahtjev za povrat stana u posjed, s obrazloženjem da je prijeporni stan napustio još 4. prosinca 1989. godine, zaključivši sporazumni raskid radnog odnosa zbog odlaska u inozemstvo. Predmetno je rješenje doneseno na temelju članka 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, prema kojem nositelj stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim, kao i članovi njegovog obiteljskog kućanstva, nemaju pravo na povrat stana jer su zakonito prestali biti nositeljima stanarskog prava.

4. Rješenjem Ministarstva stambenih poslova Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 27/02-23-3735/01 od 7. ožujka 2002. godine poništeno je navedeno prvostupanjsko rješenje i predmet vraćen Upravi na ponovni postupak.

5. U ponovljenom postupku Uprava je Rješenjem broj 23/6-372-P-3801/98 od 7. lipnja 2004. godine odbila apelantov zahtjev za povrat stana u posjed kao neutemeljen.

6. Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-2084/04 od 13. listopada 2004. godine je poništeno navedeno rješenje i predmet ponovno vraćen prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak.

7. Uprava je novim Rješenjem broj 23/6-372-P-3801/98 od 30. svibnja 2005. godine ponovno odbila apelantov zahtjev za povrat stana u posjed kao neutemeljen.

8. Na novo Rješenje Uprave broj 23/6-372-P-3801/98 od 30. svibnja 2005. godine apelant je uložio priziv, pa je Ministarstvo Rješenjem broj 27/02-23-13665/05 od 5. srpnja 2005. godine poništilo navedeno rješenje Uprave i predmet 15. srpnja 2005. godine vratilo prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak.

9. Apelant se žali da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

10. Prigodom ispitivanja utemeljenosti zahtjeva za donošenjem privremene mjere, Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Malo vijeće može, na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.»

11. Ustavni sud podsjeća da je članak 77. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u situacijama u kojima Ustavni sud ocijeni da bi mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice, čije eventualno nastupanje Ustavni sud može cijeniti jedino na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenjem privremene mjere, odnosno uz apelaciju.

12. U konkretnom slučaju je očividno da okolnosti ovog slučaja pokreću pitanje, prije svega, iz članka 6. Europske konvencije, posebice pitanje razumnog roka kao jednog od elemenata ovog ustavnog prava koji je zaštićen ovim člankom. Ovakav se zaključak donosi na temelju činjenice da postupak po apelantovom zahtjevu za povrat stana traje sedam godina, a da okolnosti slučaja ne ukazuju da je predmet činjenično i pravno toliko složen da bi iziskivao tako dug pravni postupak za njegovo rješavanje.

13. Ustavni sud napominje da se apelantima mora osigurati uživanje ustavnih prava, kao i njihova učinkovita sudska zaštita u slučaju kada prijete realna opasnost od povrede Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava. Ova zaštita podrazumijeva i učinkovito zaustavljanje svake prijetnje upravnih tijela, prije svega, u slučajevima u kojima upravna tijela postupaju proizvoljno, a s druge strane i zabrana odnosno obustava pravnih postupaka koji se mogu poduzeti zbog nepravodobnog postupanja upravnih tijela i donošenja odgovarajuće konačne odluke. U svezi s tim, Ustavni sud napominje da upravna tijela moraju postupati sukladno zakonima, jer je to jedno od temeljnih načela pravne države i načela podjele vlasti u državi prema članku I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. I konačno, to postupanje mora biti u razumnom roku kako se ne bi nepotrebno odugovlačilo donošenje

konačne odluke o apelantovom pravu i time ugrozilo ostvarivanje njegovih ustavnih prava, ne ulazeći u utemeljenost apelantovog zahtjeva o povratu predmetnog stana.

14. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zaključuje da eventualno omogućavanje otkupa predmetnog stana privremenom korisniku, a da se nije odlučilo meritorno i konačno o apelantovom pravu na povrat predmetnog stana u njegov posjed, pogađa, pravno i faktično, apelanta i prijeti da dovede do neotklonjive štete. S druge strane, Ustavni sud napominje da ostvarivanje prava, kao i njihovo oduzimanje, u upravnom postupku ne smije biti na štetu prava drugih osoba, jer to bi vodilo ka pravnoj anarhiji. Iz ovih razloga Ustavni sud smatra da bi, zbog nepravodobnosti donošenja odluke o povratu stana u posjed, za apelanta mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice. S druge strane, Ustavni sud ne vidi blažu mjeru kojom bi se postigao isti cilj. Ovo su dovoljni razlozi da Ustavni sud ocijeni da su ispunjeni uvjeti da, do donošenja meritorne odluke, donese privremenu mjeru kojom se privremenom korisniku privremeno zabranjuje otkup prijepornog stana u Sarajevu u Ulici Muhameda efendije Pandže broj 391/I. To stoga što Ustavni sud smatra da bi, ukoliko bi privremeni korisnik izvršio otkup prijepornog stana, mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice za apelanta što je dovoljan razlog za donošenjem privremene mjere.

15. Imajući u vidu odredbe članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio usvojiti zahtjev za donošenjem privremene mjere.

16. U smislu članka 77. stavak 6. Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke o apelaciji ili dok Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno u Vijeću od pet sudaca, ne odluči drukčije.

17. Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

18. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri, ni u kojem slučaju, ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu, predmetne apelacije.

19. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1460/05

ОДЛУКА О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Захтјев М. Л. за доношење привремене мјере поднесен уз апелацију против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци број Гж-1523/04 од 13. маја 2005. године и Рјешења Основног суда у Новом Граду број П-71/04 од 30. јуна 2004. године

Одлука од 13. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Малом вијећу, у саставу: предсједник Мато Тадић, потпредсједници Миодраг Симовић и Хатица Хациосмановић, на сједници одржаној 13. јула 2005. године, у предмету број АП 1460/05, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 тачка 5 и члана 78 став 1 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Одбија се као неоснован захтјев М. Ј. за доношење привремене мјере.

Образложење

1. М. Ј. (у даљњем тексту: апелант) из Новог Града поднио је 7. јула 2005. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту Окружни суд) број Гж-1523/04 од 13. маја 2005. године и Рјешења Основног суда у Новом Граду (у даљњем тексту: Основни суд) број П-71/04 од 30. јуна 2004. године. Апелант је истовремено поднио и захтјев да се донесе привремена мјера, којом би Уставни суд обуставио извршење рјешења Основног суда број П-71/04 од 30. јуна 2004. године и И-122/05 од 22. јуна 2005. године, док се не донесе одлука о апелацији.

2. Рјешењем Основног суда број П-71/04 од 30. јуна 2004. године, које је потврђено Рјешењем Окружног суда број Гж-1523/04 од 13. маја 2005. године, утврђено је да је апелант као тужени сметао тужиоца А.Д. за трговину и угоститељство «Јединство» Нови Град у мирном посједу киоска-продајног објекта број 28 у Новом Граду, ул. Карађорђа Петровића, тако што је 18. априла 2004. године уклонио наведени киоск, након што га је претходно искључио са довода струје, те киоск премјестио на слободан простор пред објекат робне куће у Новом Граду да би поставио свој киоск који је прикључио на струју, воду и канализацију. Апеланту је наложено да у року од осам дана, под пријетњом принудног извршења, успостави пређашње посједовно

стање тако што ће уклонити свој киоск и вратити киоск тужиоца ког ће спојити на струју. Апеланту је наложено да се убудуће уздржи од наведеног или сличног сметања посједа тужиоца и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 475 КМ.

3. Рјешењем о извршењу Основног суда број И-122/05 од 22. јуна 2005. године дозвољено је тражено извршење на основу правоснажног и извршног рјешења Основног суда број П-71/04 од 30. јуна 2004. године.

4. Апелант наводи да су му оспораваним рјешењима повријеђена уставна права, јер му је због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и произвољне примјене закона ускраћено право на правично суђење загарантовано чланом II(3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант истиче да се пред надлежним општинским управним органом води поступак због постављања киоска, чији исход још није познат, тврдећи да посједује урбанистичку сагласност и грађевинску дозволу.

5. Апелант није посебно образложио свој захтјев да се донесе привремена мјера.

6. Приликом испитивања основаности захтјева да донесе привремену мјеру, Уставни суд је пошао од одредби члана VI(3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 78 став 1 Пословника Уставног суда.

7. Члан VI(3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

8. Члан 78 став 1 Пословника Уставног суда гласи:

«Мало вијеће може, до доношења коначне одлуке, на захтјев странке, да одреди странкама сваку привремену мјеру за коју сматра да треба да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка пред Судом.»

9. Уставни суд подсјећа да је члан 78 Пословника Уставног суда примјенљив у ситуацијама у којима Уставни суд оцијени да би могле да наступе неотклоњиве

штетне посљедице чије евентуално наступање Уставни суд може, у принципу, да цијени једино на основу разлога и доказа о оправданости достављених уз захтјев за усвајање привремене мјере, односно уз апелацију. Сем тога, Уставни суд напомиње да се основаност апелације испитује одвојено од основаности захтјева за доношење привремене мјере. Дакле, разлози којима се руководи Уставни суд приликом усвајања или неусвајања захтјева за доношење привремене мјере различити су од разлога којима се Уставни суд руководи приликом одлучивања о апелацији. Разлози и докази које је апелант навео у погледу наводних кршења уставних права од Окружног суда и Основног суда, не могу аналогно да се примијене приликом одлучивања о основаности захтјева за доношење привремене мјере. Стога, слиједи да апелант мора посебно да образложи и докаже зашто тражи да се донесе привремена мјера.

10. Апелант, сем навода из апелације, не нуди никакве конкретне чињенице и доказе који иду у прилог томе да се усвоји захтјев да се донесе привремена мјера, због евентуалне могућности наступања неотклоњивих штетних посљедица, које су у супротности са законитим циљем. На основу изложеног, Уставни суд сматра апелантов захтјев неоснованим.

11. Имајући у виду одредбе члана 78 став 1 Пословника Уставног суда, Уставни суд је одлучио да одбије захтјев да донесе привремену мјеру.

12. На основу изложеног једногласно је одлучено као у диспозитиву ове одлуке.

13. Уставни суд подсјећа да одлука о привременој мјери, ни у ком случају, не прејудуцира одлуку о допустивости, односно о меритуму, предметног случаја.

14. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 1925/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI

Zahtjev Nazifa Bajramovića za donošenje privremene mjere podnesen uz apelaciju podnesenu zbog dužine trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Prnjavoru broj P-249/00.

Odluka od 13. oktobra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Malom vijeću, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, na sjednici održanoj 13. oktobra 2005. godine, u predmetu broj **AP 1925/05**, rješavajući zahtjev **Nazifa Bajramovića** za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 5. i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev Nazifa Bajramovića za donošenje privremene mjere.

Zabranjuje se svako dalje rušenje nekretnina na zemljištu označenom kao k.č. broj 789/2, zv. kućište, kuća i dvorište u površini od 109 m², k.o. Prnjavor (stari broj 14/7 zk.ul. broj 1183 k.o. Prnjavor), kao i svako dalje fizičko raspolaganje navedenim nekretninama.

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o apelaciji, ili dok Ustavni sud Bosne i Hercegovine ne odluči drugačije.

Obrazloženje

1. Nazif Bajramović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Prnjavora podnio je 14. septembra 2005. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju zbog dužine trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Prnjavoru (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-249/00. Apelant je podnio zahtjev za donošenje privremene mjere, kojom bi Ustavni sud naložio da se zabrani svako daljnje rušenje nekretnina na zemljištu označenom kao k.č. broj 789/02, zv. kućište, kuća i dvorište u površini 109 m², k.o. Prnjavor (stari broj 14/7 zk. ul. broj 1183 k.o. Prnjavor), te da se zabrani Goranu Debeljaku da njima i dalje raspoláže do donošenja odluke o apelaciji.

2. Apelantov otac Avdaga Bajramović je 22. juna 1994. godine sa Ljubomirom Pavlovićem i Vladom Nunićem zaključio Ugovor o kupoprodaji nekretnina označenih kao k.č. broj 789/2, zv. kućište, kuća i dvorište u površini 109 m², k.o. Prnjavor (stari broj 14/7 zk. ul. broj 1183 iste k.o.) ovjeren kod Osnovnog suda, OV broj 1244/94 od 23. juna 1994. godine, po cijeni od 2000 dinara, koju su Ljubomir Pavlović i Vlado Nunić isplatili Avdagi Bajramoviću. Nakon zaključenja navedenog ugovora Ljubomir Pavlović je svoj dio kupljenih nekretnina od ½ dijela prenio ugovorom na Nedeljka Pavlovića.

3. Nakon zaključenja navedenog ugovora o kupoprodaji nekretnina, otac podnosioca apelacije je umro, te su njegovi zakonski nasljednici Habiba Bajramović (supruga), Nermin Bajramović i apelant 9. maja 2000. godine podnijeli tužbu Osnovnom sudu radi utvrđivanja pravne nevažnosti ugovora o kupoprodaji nekretnina protiv tuženih Ljubomira Pavlovića, Vlade Nunića i Nedeljka Pavlovića.

4. U međuvremenu su Vlado Nunić i Nedeljko Pavlović navedene nekretnine iz spomenutog ugovora prodali Goranu Debeljaku, koji je podnio tužbu Osnovnom sudu protiv apelanta 2001. godine, radi utvrđenja vlasništva i predaje navedenih nekretnina u posjed. Osnovni sud je usvojio tužbeni zahtjev Gorana Debeljaka i donio Presudu broj P-172/01 od 28. decembra 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1395/02 od 20. jula 2004. godine.

5. Osnovni sud je donio Rješenje o izvršenju broj I-145/04 od 22. novembra 2004. godine, kojim je određeno izvršenje protiv apelanta koji je u svome posjedu držao navedene nekretnine, ispražnjenjem od lica i stvari i predajom navedenih nekretnina Goranu Debeljaku. Apelant je uložio prigovor protiv navedenog rješenja i prijedlog za obustavu postupka izvršenja sve dok se pravosnažno ne okonča parnični postupak P-249/00. Osnovni sud je odbio prigovor i nije uvažio prijedlog za obustavu izvršenja, tako da je apelant iseljen iz kuće i udaljen sa predmetnih nekretnina sudskim putem.

6. Osnovni sud je nakon četiri godine od prijema tužbe u predmetu P-249/00 zakazao pripremno ročište za 22. septembar 2004. godine, na kojem je doneseno rješenje da se rasprava odlaže na neodređeno vrijeme jer je dostava poziva tuženim bila neuredna.

7. U međuvremenu je apelant pismenim podneskom od 2. januara 2005. godine proširio svoju tužbu i na Gorana Debeljaka. Pripremno ročište u ovom predmetu je zakazano za 26. oktobar 2005. godine.

8. Apelant je podnio apelaciju Ustavnom sudu u kojoj je naveo da je nedonošenjem presude u predmetu P-249/00 Osnovni sud povrijedio njegova ustavna prava, i to: pravo na pravičan postupak zaštićen članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku zaštićen članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 8. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na zabranu diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije. Apelant je, također, podnio zahtjev za donošenje privremene mjere, kojom bi Ustavni sud zabranio Goranu Debeljaku svako daljnje rušenje nekretnina na zemljištu označenom kao k.č. broj 789/02, zv. kućište, kuća i dvorište u površini 109 m², k.o. Prnjavor (stari broj 14/7 zk. ul. broj 1183 iste k.o.) kao i daljnje raspolaganje nekretninama do donošenja odluke o apelaciji. Apelant ističe da se sa suprugom i četvero djece sklonio na tavan kuće svoje majke, gdje ne postoje nikakvi uvjeti za smještaj.

9. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Malo vijeće može, na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.»

10. Ustavni sud naglašava da donošenje privremene mjere ima smisla i nalazi svoje opravdanje jedino u situaciji kada buduća šteta, čije je nastupanje nedvosmisleno naznačeno u apelaciji i priloženim dokazima, može biti spriječena ili ograničena uvođenjem privremenih mjera. Također, Ustavni sud podsjeća da je član 77. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u situacijama u kojima Ustavni sud ocijeni da bi mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice, čije eventualno nastupanje Ustavni sud može, u principu, cijeliti jedino

na osnovu razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za usvajanje privremene mjere, odnosno uz apelaciju.

11. U konkretnom slučaju je očigledno da okolnosti ovog slučaja ozbiljno pokreću pitanje moguće povrede apelantovih ustavnih prava, prije svega prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) i člana 6. Evropske konvencije, posebno pitanje razumnog roka i pristupa sudu kao elemenata ovog ustavnog prava. Ovakav zaključak se donosi na osnovu činjenice da je postupak po zahtjevu apelanta za poništenje spornog kupoprodajnog ugovora još uvijek u početnoj fazi, jer je pripremno ročište zakazano za 26. oktobar 2005. godine iako je tužba podnesena 9. maja 2000. godine, a da okolnosti slučaja ne ukazuju da je predmet činjenično i pravno toliko složen da bi iziskivao tako dug pravni postupak za njegovo rješavanje, posebno imajući u vidu da je parnica po zahtjevu Gorana Debeljaka pred istim sudom okončana u znatno kraćem roku.

12. Ustavni sud ističe da je prema njegovoj ocjeni pravna valjanost kupoprodajnog ugovora zaključenog između apelantovog pravnog prednika i pravnih prednika Gorana Debeljaka prethodno pitanje u odnosu na pitanje pravne valjanosti kupoprodajnog ugovora koji je Goran Debeljak zaključio s Nedeljkom Pavlovićem i Vladom Nunićem. Ustavni sud primjećuje da je Osnovni sud propustio da prvo riješi to prethodno pitanje, a da je riješio tužbeni zahtjev Gorana Debeljaka radi utvrđenja prava vlasništva i predaje u posjed spornih nekretnina u roku od godinu dana, te da je na osnovu prijedloga za izvršenje deposedirao apelanta koji je u svom posjedu držao navedene nekretnine.

13. Ustavni sud napominje da se apelantima mora osigurati uživanje ustavnih prava, kao i njihova efektivna sudska zaštita u slučaju kada prijeti realna opasnost od povrede Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava. Ova zaštita podrazumijeva i efektivno zaustavljanje svake prijetnje državnih organa, prije svega u slučajevima u kojima državni organi postupaju proizvoljno, ili tako da krše ustavna prava. U vezi s tim, Ustavni sud napominje da državni organi moraju postupati u skladu sa zakonima, jer je to jedan od osnovnih principa pravne države i principa podjele vlasti u državi prema članu I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. I konačno, to postupanje mora biti u razumnom roku kako se ne bi nepotrebno odugovlačilo donošenje konačne odluke o apelantovom pravu i time ugrozilo ostvarivanje njegovih ustavnih prava.

14. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zaključuje da eventualno omogućavanje Goranu Debeljaku da i dalje raspolaze spornim nekretninama uključujući i njihovo daljnje rušenje, a da nije odlučeno meritorno i konačno o apelantovom zahtjevu za poništenje kupoprodajnog

ugovora zaključenog između apelantovog pravnog prednika i pravnih prednika Gorana Debeljaka, kao o prethodnom pitanju za rješenje cjelokupnog slučaja, pogađa, pravno i faktički, apelanta i prijeti da dovede do neotklonjive štete. S druge strane, Ustavni sud napominje da ostvarivanje prava, kao i njihovo oduzimanje, u sudskom postupku mora biti u skladu sa zakonom i ne smije biti na štetu prava drugih osoba, jer to bi vodilo ka pravnoj anarhiji. Iz ovih razloga Ustavni sud smatra da bi, zbog faktičke nemogućnosti pristupa sudu i neblagovremenosti donošenja odluke o apelantovom tužbenom zahtjevu za poništenje spornog kupoprodajnog ugovora, a omogućavanjem tuženom da raspolaže spornim nekretninama, mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice za apelanta. Ustavni sud ne vidi blažu mjeru kojom bi se postigao isti cilj sprječavanja ili ograničavanja buduće štete.

15. Ovo su dovoljni razlozi da Ustavni sud ocijeni da su ispunjeni uvjeti da, do donošenja meritorne odluke, donese privremenu mjeru kojom se Goranu Debeljaku privremeno zabranjuje raspolaganje spornim nekretninama i njihovo daljnje rušenje. Ustavni sud smatra da bi, ukoliko bi Goran Debeljak nastavio sa daljnjim rušenjem i raspolaganjem spornim nekretninama, mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice za apelanta, što je dovoljan razlog za donošenje privremene mjere.

16. Imajući u vidu odredbe člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio da usvoji zahtjev za donošenje privremene mjere.

17. U smislu člana 77. stav 6. Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno dejstvo do donošenja konačne odluke o apelaciji ili dok Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno u Vijeću od pet sudija, ne odluči drugačije.

18. Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

19. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri, ni u kojem slučaju, ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu, predmetne apelacije.

20. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 929/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Danice Rakić i dr. protiv Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 58-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 132-1 od 20. ožujka 2001. godine, Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjeka Bijeljina broj 05-050-03-R/00 D.S. od 28. lipnja 2003. godine, Presude Osnovnog suda u Bijeljini broj P-807/00 od 17. svibnja 2001. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 57-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva broj 176-1 od 20. ožujka 2001. godine, Presude Osnovnog suda broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, Zaključka o dozvoli izvršenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-Z-1538/03 D.S. od 10. studenoga 2003. godine, Rješenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-R-534/99 od 12. listopada 2004. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 55-2 od 17. srpnja 2001. godine i Rješenja Stambenog povjerenstva broj 135-1 od 20. ožujka 2001. godine

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. rujna 2005. godine, u predmetu broj **AP 929/04**, rješavajući apelaciju **Danice Rakić i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavak 4. toč. 4, 5, 14. i 15. i članka 59. stavak 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Danice Rakić, Milosava Uzelca i Cvije Pavlovića protiv Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjek Bijeljina broj 05-050-03-R/00 D.S. od 28. lipnja 2003. godine, Zaključka o dozvoli izvršenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjek Bijeljina broj 05-050-03-Z-1538/03 D.S. od 10. studenoga 2003. godine i Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjek Bijeljina broj 05-050-03-R-534/99 od 12. listopada 2004. godine, jer je preuranjena.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Jovana Gajića podnesena protiv Presude Osnovnog suda u Bijeljini broj P-807/00 od 17. svibnja 2001. godine, zbog proteka roka za podnošenje.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Danice Rakić, Milosava Uzelca i Slobodana Kuzmana protiv Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 58-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 132-1 od 20. ožujka 2001. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 57-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 176-1 od 20. ožujka 2001. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 55-2 od 17. srpnja 2001. godine i Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 135-1 od 20. ožujka 2001. godine, zbog neiscrpljivanja pravnih lijekova.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Milosava Uzelca protiv Presude Osnovnog suda u Bijeljini broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, jer ju je podnijela neovlaštena osoba.

Obrazloženje

1. Danica Rakić, Jovan Gajić, Milosav Uzelac, Cvijko Pavlović i Slobodan Kuzman (u daljnjem tekstu: apelanti), svi iz Bijeljine, koje zastupa Jezdimir Spasojević, odvjetnik iz Bijeljine, podnijeli su 25. listopada 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina (u daljnjem tekstu: Više stambeno povjerenstvo) broj 58-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina (u daljnjem tekstu: Stambeno povjerenstvo) broj 132-1 od 20. ožujka 2001. godine, Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjeka Bijeljina (u daljnjem tekstu: Odsjek Ministarstva) broj 05-050-03-R/00 D.S. od 28. lipnja 2003. godine, Presude Osnovnog suda u Bijeljini (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-807/00 od 17. svibnja 2001. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 57-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva broj 176-1 od 20. ožujka 2001. godine, Presude Osnovnog suda broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, Zaključka o dozvoli izvršenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-Z-1538/03 D.S. od 10. studenoga 2003. godine, Rješenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-R-534/99 od 12. listopada 2004. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 55-2 od 17. srpnja 2001. godine i Rješenja Stambenog povjerenstva broj 135-1 od 20. ožujka 2001. godine. Apelanti su 1. lipnja 2005. godine dopunili apelaciju.

2. Apelanti su tijekom 1992. godine od Komande Garnizona Bijeljina Vojske Republike Srpske dobili na korištenje stanove u Bijeljini. Nakon toga, tijekom 2000. godine, prethodni nositelji stanarskih prava su podnijeli zahtjev za povrat u posjed predmetnih stanova koji su bili proglašeni napuštenim.

3. Navedenim je rješenjima Stambenog povjerenstva obustavljen postupak potvrđivanja privremenih rješenja o dodjeli stanova na korištenje apelantima dok se pravomoćno ne riješe zahtjevi za povrat stanova koje su podnijeli prethodni nositelji stanarskog prava. Rješenjima Višeg stambenog povjerenstva su odbijeni prigovori apelanata na rješenja Stambenog povjerenstva. Prema pouci o pravnom lijeku, prvoapelantica, trećeapelant

i petoapelant su protiv rješenja Višeg stambenog povjerenstva mogli pokrenuti upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske, što su oni propustili učiniti.

4. Navedenim rješenjima Odsjeka Ministarstva, ranijim nositeljima stanarskih prava su vraćeni u posjed stanovi koje su apelanti koristili kao privremeni korisnici. Na rješenja Odsjeka Ministarstva apelanti su pravodobno izjavili prizive Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske koje još nije odlučivalo o prizivima, iz čega slijedi da je postupak u tijeku.

5. Drugoapelant je podnio apelaciju protiv Presude Osnovnog suda broj P-807/00 od 17. svibnja 2001. godine, kojom je pravomoćno okončan parnični postupak utvrđivanja prestanka stanarskog prava, u kojem je apelant sudjelovao kao umješać na strani tužitelja.

6. Trećeapelant je podnio apelaciju, pored navedenih pravnih akata, i protiv Presude Osnovnog suda broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev Vojnog pravobraniteljstva Republike Srpske da se utvrdi da je tuženom Ramizu Šćuku prestalo stanarsko pravo na prijepornom stanu.

7. Apelanti se žale da im je navedenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično saslušanje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

8. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavak 4. toč. 4, 5, 14. i 15. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući po zakonima i ako se podnese

u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio».

Članak 16. stavak 4. toč. 4, 5, 14. i 15. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:»

(...)

4. protekao rok za podnošenje apelacije;

5. zahtjev/apelaciju je podnijela neovlaštena osoba;

14. apelacija je preuranjena;

15. apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće po zakonu».

9. Prvoapelantica je podnijela apelaciju protiv odluka koje su navedene u dispozitivu ove odluke. Sukladno navedenim odredbama Pravila Ustavnog suda, apelacija se može podnijeti samo protiv presude kojom je postupak u određenom predmetu završen i samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

10. Prvoapelantica pobija rješenje Odsjeka Ministarstva kojim je prijeporni stan vraćen u posjed ranijim nositeljima stanarskog prava, a njoj, kao privremenoj korisnici, naloženo da se u određenom roku iseli. Međutim, protiv pobijanog rješenja Odsjeka Ministarstva prvoapelantica je izjavila priziv Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske, kao drugostupanjskom tijelu. Prema obavijesti od 1. lipnja 2005, koju je Ustavni sud dobio od zastupnika prvoapelantice, drugostupanjsko tijelo nije donijelo odluku o izjavljenom prizivu. Slijedi da je apelacija u dijelu koji se odnosi na rješenja Odsjeka Ministarstva preuranjena.

11. Dalje, prvoapelantica se, pored navedenog rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe, žali i na rješenje Višeg stambenog povjerenstva, kojim je potvrđeno rješenje Stambenog povjerenstva, a prvoapelantica nije, kako je izričito naveo u apelaciji, pokretala upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske, iako je imala pravo tražiti preispitivanje drugostupanjskog upravnog rješenja u upravnom sporu. Prvoapelantica, dakle, nije pokrenula upravni spor protiv drugostupanjskog upravnog akta, sukladno

pozitivnim propisima, kako bi se došlo do konačne odluke, koja bi, potom, mogla biti predmetom pobijanja pred Ustavnim sudom, odnosno nije iscrpila učinkovite pravne lijekove u smislu članka 15. stavak 3. Pravila Ustavnog suda. Slijedi da prvoapelantica u odnosu na rješenje Višeg stambenog povjerenstva nije iscrpila sve pravne lijekove moguće po zakonu.

12. Drugoapelant pobija Presudu Osnovnog suda u Bijeljini broj P-817/00 od 17. svibnja 2001. godine, kojom je odbijen tužiteljev tužbeni zahtjev, na čijoj je strani drugoapelant sudjelovao kao umješak. Obzirom da je izvjesno da je apelant pobijanu presudu primio tijekom srpnja 2001. godine, a da je apelacija podnesena 25. listopada 2004. godine, proizlazi da je apelacija podnesena nakon što je protekao rok za podnošenje apelacije predviđen člankom 15. stavak 3. Pravila Ustavnog suda. Sukladno navedenom, Ustavni je sud zaključio da je apelacija u odnosu na navedenu presudu podnesena nepravodobno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada je apelant primio pobijanu presudu Osnovnog suda.

13. Trećeapelant, prema navodima apelacije, nije pokretao upravni spor protiv konačnog rješenja Višeg stambenog povjerenstva, pa je u tom djelu apelacija nedopustiva zbog neiscrpljivanja pravnih lijekova, kako je propisano odredbom članka 15. stavak 3. Pravila Ustavnog suda. U odnosu na priziv na Zaključak o dozvoli izvršenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjeka Bijeljina broj 05-050-03-Z-1538/03 D.S. od 10. studenoga 2003. godine, apelacija trećeapelanta je preuranjena, pošto prizivni postupak pred drugostupanjskim upravnim tijelom još nije okončan. Trećeapelant je podnio apelaciju i protiv Presude Osnovnog suda broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev Vojnog pravobraniteljstva Republike Srpske da se ustvrdi da je Ramizu Šćuku prestalo stanarsko pravo. U ovom parničnom postupku apelant nije bio sudionikom, pa proizlazi da apelant nije osoba koja, sukladno članku 16. stavak 2. točka 5. Pravila Ustavnog suda, ima pravo pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom.

14. Četvrtoapelant je protiv pobijanog Rješenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-R-534/99 od 12. listopada 2004. godine podnio priziv Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske o kojem još nije odlučivano. Slijedi da je apelacija četvrtoapelanta u odnosu na navedeno rješenje preuranjena.

15. Petoapelant pobija Rješenje Višeg stambenog povjerenstva broj 55-2 od 17. srpnja 2001. godine, kojim je odbijen njegov priziv, izjavljen protiv prvostupanjskog rješenja Stambenog povjerenstva. Apelant je u apelaciji naveo da nije protiv navedenog konačnog

upravnog akta podnio tužbu i pokrenuo upravni spor. Prema tomu, za razmatranje apelacije nije ispunjen uvjet iscrpljivanja svih pravnih lijekova mogućih po zakonu.

16. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 4. toč. 4, 5, 14. i 15. Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je protekao rok za podnošenje apelacije, odnosno ukoliko je zahtjev/apelaciju podnijela neovlaštena osoba, odnosno ako je apelacija preuranjena i, konačno, ukoliko apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće po zakonu, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

17. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 640/04,

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација Туње Криштића против
Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Гж-23/04
од 6. маја 2004. године и Пресуде
Кантоналног суда у Оцаку број П-
3/02 од 30. децембра 2003. године

Одлука од 13. септембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хациосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 13. септембра 2005. године, у предмету број АП 640/04, рјешавајући апелацију **Туње Криштића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 2 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Туње Криштића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-23/04 од 6. маја 2004. године и Пресуде Кантоналног суда у Оцаку број П-3/02 од 30. децембра 2003. године, зато што је очигледно (prima facie) неоснована.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

1. Туњо Криштић (у даљњем тексту: апелант) из Орашја, ког заступа Енвер Хогић, адвокат из Тузле, поднио је 19. јула 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Гж-23/04 од 6. маја 2004. године и Пресуде Кантоналног суда у Оцаку (у даљњем тексту: Кантонални суд) број П-3/02 од 30. децембра 2003. године.

2. Уставни суд је 11. фебруара 2005. године од Врховног и Кантоналног суда, те од ДД «Полиронд» из Орашја (у даљњем тексту: првотужени), као учесника у поступку, затражио да доставе одговоре на апелацију. Врховни суд није доставио одговор.

Кантонални суд је доставио одговор 28. фебруара 2005. године, а првотужени 4. марта 2005. године.

3. Апелант је, као дионичар, поднио тужбени захтјев против првотуженог, те Ђуре Марковића (у даљњем тексту: друготужени) и Емсије Мехмедалић (у даљњем тексту: трећетужена) ради утврђивања да је Скупштина првотуженог незаконито сазвана и одржана 7. октобра 2002. године, те да се као незаконите поништавају и све одлуке које су на тој Скупштини донесене. Апелант је накнадно тужбу проширио и на физичка лица као чланове Скупштине првотуженог, и то њих 59 (у даљњем тексту: остали тужени) која су, како је навео, «учествовала у раду незаконите Скупштине».

4. Пресудом број П-3/02 од 30. децембра 2003. године Кантонални суд је одбио апелантов тужбени захтјев у односу на друготуженог, трећетужену и остале тужене, а у односу на првотуженог тужбу је одбацио. На основу спроведених доказа Кантонални суд је закључио да из Закона о привредним друштвима може да се закључи да поступак за поништавање и оспоравање одлука скупштине дионичког друштва може да се води само против друштва, јер се ради о одлукама органа тог друштва. С обзиром на то Кантонални суд је закључио да друго, треће и остали тужени нису пасивно легитимисани у конкретной правној ствари, будући да су само присуствовали Скупштини, те да «не постоји материјално-правни интерес између њих и предмета спора», па је у односу на њих одбио тужбени захтјев. Кантонални суд је, такође, утврдио да су послје одржавања Скупштине, 7. октобра 2002. године, донесене нове одлуке Скупштине о избору органа и усвајању Статута, и то 23. новембра 2002. године, на основу којих је извршен упис у судски регистар усклађивања статуса првотуженог са Законом о привредним друштвима и упис извршене приватизације, а на основу Рјешења Кантоналног суда број У/1-59/03 од 23. априла 2003. године. На основу тога Кантонални суд је закључио да је након доношења одлука 23. новембра 2002. године и уписа у судски регистар «престао [апелантов] правни интерес на тужбу за утврђивање» да је Скупштина првотуженог сазвана незаконито, или да су одлуке које је та Скупштина донијела незаконите. Стога је у односу на првотуженог Кантонални суд тужбу одбацио.

5. Оспореном Пресудом број Гж-23/04 од 6. маја 2004. године Врховни суд је апелантову жалбу дјелимично уважио, и то само у односу на одлуку о трошковима поступка, а у осталом дијелу првостепена пресуда је потврђена. У образложењу своје одлуке Врховни суд наводи да, сходно Закону о привредним друштвима, поступак за оспоравање и поништавање одлуке скупштине друштва може да се покрене у

року од 60 дана од дана одржавања скупштине. Против првотуженог, друготуженог и трећетужене апелант је тужбу поднио у прописаном року, а у односу на остале тужене апелант је тужбу поднио након протока овог рока, односно тек поднеском којим је проширио тужбени захтјев и на њих, а који је примљен 15. октобра 2003. године. С обзиром на то да је спорна Скупштина одржана 7. октобра 2002. године, Врховни суд је закључио да је у односу на остале тужене тужбу требало да одбаци, а не одбије. Међутим, Врховни суд је закључио да није потребно да преиначава првостепену пресуду у том дијелу, будући да је одбијање тужбеног захтјева због недостатка пасивне легитимације било повољније за апеланта, па је у том дијелу првостепену пресуду потврдио.

6. Такође, Врховни суд је закључио да је првостепени суд правилно оцијенио да поступак за поништење одлука скупштине дионичког друштва може да се води само против друштва као правног лица. Будући да је апелант био дионичар и директор, тј. члан Управе првотуженог, Врховни суд је оцијенио правилним закључак првостепеног суда о томе да не постоји апелантов правни интерес за вођење оваквог спора, нарочито због чињенице да је извршен упис промјена у регистар предузећа, а који није обухватио одлуке спорне Скупштине. Наиме, одлуке донесене на спорној Скупштини 7. октобра 2002. године нису спроведене у судском регистру, па се сматра да нису ни донесене. С обзиром на то да оне нису проузроковале правне посљедице, сматра се да тужиочево право као дионичара није ни угрожено, а тиме му недостаје правни интерес за предметну тужбу. Због тога је Врховни суд закључио да је првостепени суд правилно одбацио апелантову тужбу у односу на првотуженог.

7. Апелант сматра да му је овим одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Такође, апелант сматра да је био дискриминисан током поступка «у вези са заштитом његових имовинских права, сходно члану 14 Конвенције у вези са чланом 8 Европске конвенције». Повреду права на правично суђење апелант види у томе што је суд погрешно оцијенио спроведене доказе и погрешно примиженио материјално право. Апелант сматра да је оваквом одлуком Врховни суд «избјегао да потврди апелантово право на заштиту имовинског, односно управљачког права, јер је мимо његовог гласа као дионичара одлучено о нечему о чему без сагласности дионичара на скупштини не може да се одлучује». Такође, апелант сматра да се при одлучивању о жалби Врховни суд није децидирано изјаснио о свим жалбеним наводима, што, такође, представља «нефер однос суда према апеланту».

8. У одговору на апелацију Кантонални суд наводи да је поступак у конкретном случају спроведен према правилима парничног поступка, те да су неосновани наводи да је прекршено било које апелантово уставно право на које се он позива. Кантонални суд сматра да је апелант имао право на правично суђење, те да апелантово правно схватање не може да се доводи у везу са повредом овог права. Апеланту је, како се даље у одговору наводи, био омогућен приступ суду и формално и суштински, а суд га је упозорио и на промашену активну и пасивну легитимацију и позвао га да у вези с тим отклони недостатке, «што суд није био дужан, јер је то питање материјалног права, а не процесног права». Такође, Кантонални суд сматра да апелант није ни на који начин различито третиран, те да су и његови наводи о дискриминацији неосновани. У вези са наводима о кршењу права на имовину Кантонални суд сматра да су и ови наводи неосновани, будући да појам «имовина» «укључује само стечена права на одређену економску вриједност», те да члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не штити право на стицање имовине.

9. У одговору првотужени је навео да апелант своје наводе о кршењу права на правично суђење заснива само на тврдњама о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и погрешној примјени материјалног права. С обзиром на праксу Уставног суда, првотужени сматра да је због тога апелација *prima facie* неоснована, те да је треба одбацити. Међутим, ако би Уставни суд и одлучио да мериторно испита конкретну апелацију, првотужени сматра да су апелантови наводи о кршењу уставних права у цијелости неосновани. Наиме, апеланту је омогућено да учествује у судском поступку на једнак начин као и другим учесницима, а то што је његов тужбени захтјев одбијен не значи да му је прекршено право на правично суђење. Наводи о томе да се другостепени суд није изјаснио о свим наводима апелантове жалбе су, такође, сходно мишљењу првотуженог, одбијени зато што суд није дужан да се изјасни о сваком наводу, већ само о «битним жалбеним наводима». У вези са наводима о дискриминацији првотужени сматра да апелант ничим не образлаже чиме је и у односу на кога био дискриминисан у конкретном поступку.

10. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 2 Правила Уставног суда.

11. Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 2 Правила Уставног суда гласи:

«[...] 2. Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (*prima facie*) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице ни на који начин не могу оправдати тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења Уставом заштићених права тако да је испитивање меритума апелације непотребно.»

12. У фази испитивања допустивости предмета, Уставни суд мора да утврди, између осталог, и да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 16 став 2 Правила Уставног суда. У вези с тим, Уставни суд указује да, сходно сопственој јуриспруденцији и пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), апелант мора да наведе повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и ове повреде морају да дјелују увјерљиво. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који довољно јасно показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види Европски суд, *Vanek против Словачке*, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број 53363/99, и Уставни суд, Одлука број АП 156/05 од 18. маја 2005. године), ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема «оправдан захтјев» (види Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat против Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02), као и кад се утврди да апелант не сноси посљедице кршења Уставом заштићених права.

Наводи о кршењу права на правично суђење

13. У конкретном случају апелант се жали на повреду права из члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције у вези са различитим аспектима овог права. Будући да је у конкретном случају вођен судски поступак у ком је апелант учествовао и у ком су донесене оспорене одлуке, Уставни суд сматра да *prima facie* постоји могућност да је дошло до кршења права на правично суђење. Стога ће Уставни суд испитати да ли апелант има «оправдан захтјев», тј. да ли су његове тврдње о наводном кршењу права на која се позива довољно поткријепљене да би ти наводи требало мериторно да се испитају.

14. Апелант сматра да није имао правично суђење због тога што су судови погрешно и непотпуно утврдили чињенично стање и погрешно примијенили материјално

право. Међутим, сходно пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је поступак у цјелини био правичан на начин на који то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције, те да ли одлуке редовних судова крше уставна права (види Уставни суд, Одлука број *АП 20/05* од 18. маја 2005. године).

15. У конкретном случају само апелантово незадовољство оспореним одлукама не покреће питања у вези са заштићеним уставним правима или правима из Европске конвенције, а апелант не наводи никакве процедуралне грешке, нити су такве грешке очигледне (види Европски суд, већ цитирана одлука *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat*). Такође, Уставни суд није пронашао ништа у конкретном случају што би указало да су материјално-правни прописи произвољно или неправично примјењени. Стога је Уставни суд закључио да је апелација у вези са овим наводима о кршењу права на правично суђење очигледно (*prima facie*) неоснована, јер апелант нема «оправдан захтјев» у смислу члана 16 став 2 Правила Уставног суда.

16. У вези са апелантовим наводима о томе да се Врховни суд није децидирано изјаснио о свим жалбеним наводима, Уставни суд подсјећа да члан 6 став 1 Европске конвенције обавезује судове да дају образложење за своје пресуде, али то не може да се тумачи као обавеза да се да одговор на сваки навод (види Европски суд за људска права, *Harutyunyan против Арменије*, дјелимична одлука о допустивости од 5. јула 2005. године, апликација број 36549/03). У конкретном случају судови су у двије инстанце дали детаљна образложења својих закључака изведених из спроведених доказа. Сходно стању у спису и наводима из апелације, Уставни суд није могао да закључи да постоји било шта што би указивало да су судови пропустили да образложе оспорене пресуде, или да су та образложења произвољна. На основу тога Уставни суд је закључио да је апелација у вези са овим наводима о кршењу права на правично суђење очигледно (*prima facie*) неоснована, јер апелант нема «оправдан захтјев» у смислу члана 16 став 2 Правила Уставног суда.

17. На основу изложеног Уставни суд сматра да у вези са апелантовим наводима о кршењу права на правично суђење нема ништа што указује да апелант има «оправдан захтјев» који покреће питања из Устава БиХ или Европске конвенције која би требало да се мериторно испитају. Због тога, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о кршењу права из члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције очигледно (*prima facie*) неосновани.

Право на недискриминацију у вези са правом на имовину

18. Апелант се жали да је оспореним одлукама дискриминисан у вези са својим имовинским правима, али се погрешно позива на члан 8 Европске конвенције. Стога, Уставни суд сматра да се апелант жали на повреду права на недискриминацију из члана 14 Европске конвенције, у вези са правом на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

19. Сходно правној пракси Европског суда за људска права, право на недискриминацију из члана 14 Европске конвенције је акцесорно право. То значи да овај члан не обезбјеђује независно и самостално право на недискриминацију, већ на дискриминацију сходно овом члану може да се позове само у вези са «уживањем права и слобода гарантованих Европском конвенцијом». Иако утврђивање кршења неког од гарантованих права није претпоставка за примјену члана 14 Европске конвенције, ипак, овај члан неће моћи да се примијени уколико чињенице конкретнoг случаја не улазе «у обим» гарантованог права (види Европски суд, *Karlheinz Schmidt против Њемачке*, пресуда од 18. јула 1994. године, серија А, број 291-Б, став 22).

20. У конкретном случају Уставни суд запажа да се поступак односио на утврђивање законитости сазивања и одржавања Скупштине дионичког друштва и поништавања одлука које су на спорној Скупштини донесене, а не на било који аспект апелантових имовинских права. Стога, чињенице које апелант у апелацији наводи не улазе «у обим» члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, тако да не може да се примијени члан 14 Европске конвенције. Сем тога, апелант непрецизно наводи да је дискриминисан, а уз апелацију није доставио било какав доказ који би могао, *prima facie*, да учини могућим наводе о кршењу овог права. На основу тога Уставни суд сматра да су наводи о кршењу права на недискриминацију из члана 14 Европске конвенције у вези са правом на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију очигледно (*prima facie*) неосновани, јер предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права.

21. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбе члана 16 став 2 Правила Уставног суда, сходно којима ће се апелација одбацити као очигледно (*prima facie*) неоснована уколико не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења Уставом заштићених права тако да је испитивање меритума апелације непотребно, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

22. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 659/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Radeta Pantića protiv Presude Okružnog suda u Trebinju broj KŽ-10/04 od 29. aprila 2004. godine.

Odluka od 13. oktobra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. oktobra 2005. godine u predmetu broj **AP 659/04**, rješavajući apelaciju **Radeta Pantića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. i stav 4. tačka 9. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 60/05), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Radeta Pantića, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Trebinju broj KŽ-10/04 od 29. aprila 2004. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u pogledu «osnovanosti bilo kakve optužbe» zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Radeta Pantića, podnesena protiv Presude Okružnog suda u Trebinju broj KŽ-10/04 od 29. aprila 2004. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u pogledu «utvrđivanja građanskih prava i obaveza», te u odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i član 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

1. Rade Pantić (u daljnjem tekstu: apelant) kojeg zastupa Rato Runjevac, advokat iz Trebinja, podnio je 26. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Trebinju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj Kž-10/04 od 29. aprila 2004. godine.

2. Apelant je, kao privatni tužilac, podnio privatnu tužbu protiv Jelene i Dragana Bodiroke zbog krivičnog djela nepovredivosti stana iz člana 56. stav 1. Krivičnog zakona Republike Srpske – Posebni dio („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 15/92, 4/93, 17/93, 26/93, 14/94 i 3/96 – u daljnjem tekstu: Krivični zakon), krivičnog djela oštećenja tuđe stvari iz člana 155. stav 1. Krivičnog zakona i krivičnog djela samovlašća iz člana 209. stav 1. istog zakona. Prema Krivičnom zakonu gonjenje za navedena krivična djela je mogao preduzeti privatni tužilac.

3. Osnovni sud u Trebinju donio je Presudu broj K-210/01 od 12. novembra 2003. godine, kojom je okrivljene proglasio krivim za navedena krivična djela, te ih osudio na kazne zatvora u trajanju od po dva mjeseca i istovremeno odredio da se kazne neće izvršiti ako za vrijeme jedne godine od pravosnažnosti presude ne počine novo krivično djelo.

4. Rješavajući o žalbi okrivljenih, Okružni sud je donio Presudu broj Kž-10/04 od 29. aprila 2004. godine kojom je odbio apelantovu tužbu, te okrivljene oslobodio od predmetne optužbe.

5. Apelant u apelaciji navodi da je Okružni sud donošenjem osporene presude postupio nezakonito, te da su time povrijeđena njegova prava, kao privatnog tužioca, na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), zatim pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

6. Apelant navodi da je u konkretnom slučaju zainteresiran za vođenje krivičnog postupka s obzirom da je, prema članu 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03 i 85/03), sud koji sudi u parničnom postupku, u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca, vezan za pravosnažnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi proglašava krivim.

7. Osim toga, apelant se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u vezi sa primjenljivosti člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju. S tim u vezi, apelant se poziva na presudu Evropskog suda u predmetu *Tolstoy Miloslavsky protiv Velike Britanije* od 13. jula 1995. godine, gdje je Evropski sud zauzeo stav da se „član 6. Evropske konvencije primjenjuje i u slučaju privatne tužbe“, kao i na presudu Evropskog suda u predmetu *Minelli* od 25. marta 1983. godine, koja sadrži stav Evropskog suda „da li je postupak koji rezultira krivičnim gonjenjem pokrenuo pojedinac ili javni organ nebitno je za primjenljivost člana 6. Evropske konvencije“. Dalje, apelant se poziva na presude Evropskog suda u predmetu *Moreira de Azevedo* od 23. oktobra 1990. godine i u predmetu *Casciaroli protiv Italije* od 27. februara 1992. godine. Apelant tvrdi da je u navedenim presudama Evropski sud zauzeo stav „da se član 6. Evropske konvencije primjenjuje i na postupke gdje se utvrđuju građanska prava u krivičnim postupcima“. Apelant se poziva i na odluku bivše Evropske komisije za ljudska prava u predmetu *X protiv Njemačke*, predstavka broj 8537/79, gdje je iznesen stav da se „član 6. Evropske konvencije primjenjuje na sve krivične postupke, čak i kad se radi o manje ozbiljnim prekršajima“.

Dopustivost *ratione materiae*

8. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije u dijelu koji se odnosi na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. Evropske konvencije u pogledu «osnovanosti bilo kakve optužbe», Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 4. tačka 9. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

*„Apelacija nije dopustiva i ako postoji koji od sljedećih slučajeva:
9. apelacija je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom“.*

9. Zadatak Ustavnog suda je da ispita mogu li se apelantovi navodi razmatrati u okviru člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, s obzirom da se kao apelant pojavljuje lice kojem je kao privatnom tužiocu odbijena tužba u krivičnom postupku.

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

10. Ispitujući mogu li se apelantovi navodi razmatrati u okviru člana 6. stav 1. Evropske konvencije, koji obezbjeđuje određene procesne garancije u slučaju bilo kakve krivične optužbe, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da apelant nije okrivljen za krivično djelo. Suprotno tome, apelant pokušava da, nakon što je privatnom tužbom pokrenuo krivični postupak, dokaže svoju optužbu protiv drugog lica. Njegovu optužbu je odbio Okružni sud, čija se presuda pobija apelacijom. U vezi s tim, opravdano se postavlja pitanje spada li pravo pojedinca da pokrene postupak krivičnog gonjenja protiv druge osobe i u tom postupku izdejstvuje osuđujuću presudu u djelokrug člana 6. Evropske konvencije.

11. Ustavni sud ponavlja da prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine „Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini“. U vezi sa predmetnom apelacijom ova ustavna odredba znači da je nadležnost Ustavnog suda ograničena na ispitivanje navodnih povreda prava i sloboda u okvirima koji su definisani, *inter alia*, članom 6. Evropske konvencije (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 928/04 od 18. januara 2005. godine).

12. Član 6. Evropske konvencije, na koji se poziva apelant, garantuje pravičan postupak prilikom „osnovanosti bilo kakve krivične optužbe“ protiv nekog lica. Ako se radi o pravu da se krivično goni treće lice radi njegovog kažnjavanja za određeno krivično djelo, član 6. Evropske konvencije se, u principu, ne primjenjuje (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Helmerts protiv Švedske*, od 9. maja 1989. godine,

aplikacija broj 11826/85). S druge strane, u krivičnim postupcima, član 6. Evropske konvencije nudi pravo na zaštitu samo nekome protiv koga se „*utvrđuje [...] osnovanost bilo kakve krivične optužbe*“. Naime, samo takvo lice može se smatrati „žrtvom“ u smislu člana 6. Evropske konvencije. Prema tome, obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garantovalo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 19/02 od 17. marta 2004. godine).

13. Iz navedenog proizlazi da Ustavni sud nema nadležnost da ispituje navodne povrede člana 6. Evropske konvencije u postupku u kojem je apelant u svojstvu privatnog tužioca nezadovoljan presudom Okružnog suda kojom se odbija njegova privatna tužba i kojom se okrivljeni oslobađaju od optužbe. Kako član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u konkretnom slučaju ne pruža širi obim zaštite od člana 6. Evropske konvencije, slijedi da su ovi navodi apelacije *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

14. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je odlučio kao u stavu 1. dispozitiva ove odluke.

Dopustivost *prima facie*

15. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije u dijelu koji se odnosi na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije u pogledu «utvrđivanja građanskih prava i obaveza», te u odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i član 13. Evropske konvencije, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

„ Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (*prima facie*) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ ili kada se za stranku u postupku utvrdi da nije «žrtva» kršenja Ustavom zaštićenih prava tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.»

16. Apelant tvrdi da bi mu pozitivan ishod u rješavanju njegove privatne tužbe olakšao vođenje civilne parnice radi naknade štete. U tom slučaju, tj. ukoliko bi apelant posjedovao pravosnažnu osuđujuću krivičnu presudu protiv okrivljenih, u civilnoj parnici ne bi morao dokazivati njihovu odgovornost za pričinjenu štetu već bi samo morao dokazivati iznos te štete, za što apelant nalazi uporište u članu 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku. S tim u vezi, Ustavni sud mora ispitati da li su u konkretnom krivičnom postupku utvrđivana apelantova građanska prava i obaveze, ili se samo radilo o utvrđivanju krivične odgovornosti okrivljenih. Osim toga, Ustavni sud mora riješiti da li se u konkretnom slučaju mogu primijeniti stavovi iz presuda Evropskog suda na koje se poziva apelant. Također, Ustavni sud mora odgovoriti i na apelantove navode u pogledu povrede prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

17. U predmetnom krivičnom postupku nije utvrđivano da li su okrivljeni izvršenjem krivičnih djela, koja su im se stavljala na teret privatnom tužbom, apelantu pričinili štetu, kao i da li su odgovorni za nastanak te štete. S tim u vezi, napominje se da postupci u kojima se utvrđuje odgovornost za nastanak štete, kao i visina pričinjene štete, uživaju zaštitu člana 6. Evropske konvencije. Međutim, u konkretnom postupku nije utvrđivano da li su okrivljeni odgovorni za štetu koja je navodno učinjena prema apelantu. Naime, u predmetnom krivičnom postupku samo je utvrđivana krivična odgovornost okrivljenih za krivična djela za koja su se teretili privatnom tužbom, tj. utvrđivalo se postoje li dokazi na temelju kojih bi se okrivljeni mogli osuditi za predmetna krivična djela. Takve dokaze sud nije našao, te je iz tog razloga odbio apelantovu privatnu tužbu a okrivljene oslobodio od optužbe. Odbijanje apelantove privatne tužbe u krivičnom postupku, prema relevantnim zakonskim odredbama, ne utiče na njegovo pravo na podnošenje civilne tužbe radi naknade štete.

18. Apelant se pozvao na presudu Evropskog suda u predmetu *Tolstoy Miloslavsky protiv Velike Britanije*, tvrdeći da je u tom slučaju Evropski sud zauzeo stav da se „član 6. Evropske konvencije primjenjuje i u slučaju privatne tužbe“. S tim u vezi, Ustavni sud primjećuje da se u navedenom predmetu radilo o tužbi zbog klevete, gdje se aplikant

nalazio na strani koja je bila tužena za nanošenje klevete i uvredu časti. U navedenoj presudi, rješavajući o primjenljivosti člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, Evropski sud je zauzeo sljedeći stav: „[...]Prethodni slučajevi klevete o kojima je odlučivao Sud u skladu sa članom 6.1. su vezani za podnosiocje zahtjeva koji su tražili zaštitu vlastite reputacije pokretanjem postupka pred sudom. Prema ustaljenoj sudskoj praksi odredba člana 6.1. se primjenjuje na takve postupke, pravo na uživanje dobre reputacije koje je građansko pravo u smislu člana 6. [...] se mora također primijeniti na tuženu stranu u takvim postupcima gdje je ishod direktno odlučujući za njegove ili njene „građanske obaveze“ u odnosu na tužitelja[...]“ (ibid. stav 58). Iz navedenog se vidi da je Evropski sud za ljudska prava zauzeo stav da se član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuje na tužitelja i tuženog u postupcima povodom klevete i uvrede časti. S obzirom da se u predmetnom krivičnom postupku nije radilo o tužbi povodom klevete i uvrede časti, navedeni stav Evropskog suda se ne može primijeniti. Ista argumentacija vrijedi i za slučaj *Minelli* na koji se također pozvao apelant. Naime, u navedenom predmetu se radilo o slučaju kada je protiv švicarskog novinara podnesena tužba radi klevete počinjene novinskim člankom objavljenim u jednim švicarskim novinama (ibid. st. 9. i 10). Stoga se ni navedeni slučaj ne može primijeniti na apelantov predmet, jer se u njemu ne radi o tužbi zbog klevete.

19. U pogledu pitanja primjenljivosti člana 6. Evropske konvencije na konkretan slučaj, apelant se pozvao na presude Evropskog suda u predmetima *Moreira de Azevedo* i *Casciaroli protiv Italije*, tvrdeći da navedene presude sadrže stav „da se član 6. Evropske konvencije primjenjuje i na postupke gdje se utvrđuju građanska prava u krivičnim postupcima“. Ustavni sud je prethodno objasnio da, u konkretnom slučaju, nije vršeno utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza, pa se slijedom toga ne bi ni mogle primijeniti presude Evropskog suda na koje se poziva apelant. Međutim, Ustavni sud će ipak ukratko objasniti suštinu presuda Evropskog suda na koje se poziva apelant u vezi sa primjenljivosti člana 6. na njegov slučaj.

20. U predmetu Evropskog suda *Moreira de Azevedo* radilo se o slučaju kada su portugalskom državljaninu nanosene teške tjelesne povrede iz vatrenog oružja. Aplikant se kao pomoćnik (portugalski termin je „*asistente*“) nalazio na strani javnog tužioca, koji je vodio istragu protiv lica optuženog da mu je nanijelo teške tjelesne povrede. Na početku suđenja aplikant je istakao zahtjev za kompenzaciju zbog štete koja mu je nanosena, s tim da će se iznos kompenzacije odrediti u izvršnoj proceduri nakon pravosnažnosti presude. Postupak je okončan tako što je optuženi osuđen na kaznu zatvora zbog nanošenja teških tjelesnih povreda, s tim da je optuženom naloženo da plati štetu u iznosu koji će biti

određen u izvršnoj proceduri. Nakon okončanja postupka, aplikant je podnio aplikaciju Evropskom sudu zbog povrede člana 6. Evropske konvencije u odnosu na pravo na suđenje u razumnom roku. U takvoj situaciji, Evropski sud je zaključio da je član 6. stav 1. primjenljiv (*ibid.* stav 68).

21. U predmetu Evropskog suda *Casciaroli* radilo se o slučaju kada je italijanskoj državljanki muž poginuo u saobraćajnoj nesreći koju je izazvalo nekoliko osoba. Javni tužilac je pokrenuo istragu protiv lica optuženih za smrt aplikanticeinog muža. U toku krivičnog postupka aplikantica je istakla zahtjev za naknadu štete protiv optuženih. Krivični postupak je završen tako što su optuženi proglašeni krivim, te im je naloženo da aplikantici plate štetu u procijenjenom iznosu. Nakon toga, aplikantica je podnijela aplikaciju Evropskom sudu zbog povrede člana 6. Evropske konvencije, u odnosu na suđenje u razumnom roku. Evropski sud je zaključio da je član 6. stav 1. primjenljiv te je našao povredu tog prava (*ibid.* stav 19).

22. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud primjećuje da se citirani slučajevi Evropskog suda razlikuju od apelantovog predmeta. Naime, u navedenim slučajevima podnosiocima aplikacije naknada štete je bila dosuđena u krivičnom postupku, te su osuđujućom presudom okrivljeni bili obavezani da aplikantima plate prouzrokovanu štetu. U prvom slučaju bilo je određeno da je okrivljeni dužan platiti štetu u iznosu koji će se precizirati u izvršnom postupku, dok je u drugom slučaju okrivljeni obavezan da plati štetu u tačno određenom iznosu. Iz navedenog proizlazi da je u citiranim slučajevima, zaista, odlučivano o građanskim pravima i obavezama aplikantata, te da se nije radilo samo o utvrđivanju krivične odgovornosti okrivljenih, zbog čega je i bila moguća žalba aplikantata u pogledu povrede prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

23. U konkretnom slučaju, nema sumnje da u krivičnom postupku pokrenutom na temelju njegove privatne tužbe, nisu utvrđivana apelantova građanska prava i obaveze. Stoga su očigledno (*prima facie*) neosnovani apelantovi navodi o kršenju prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u pogledu «utvrđivanja građanskih prava i obaveza».

24. Također, Ustavni sud smatra da su očigledno (*prima facie*) neosnovani i apelantovi navodi u vezi sa povredom prava iz člana 13. Evropske konvencije. Naime, član 13. Evropske konvencije propisuje obavezu državama članicama da obezbijede pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima svakome ko smatra da su mu povrijeđena prava priznata Evropskom konvencijom. Suprotno tome, apelant se ne žali da

nije imao na raspolaganju pravni lijek, već se žali da je došlo do povrede prava iz člana 13. Evropske konvencije zbog toga što su lica, okrivljena njegovom privatnom tužbom, uspjela sa svojom žalbom. Takvi navodi su očigledno (*prima facie*) neosnovani jer ne pokreću pitanja iz člana 13. Evropske konvencije, tj. ne dovodi se u sumnju dostupnost djelotvornog pravnog lijeka u konkretnom slučaju.

25. Dalje, Ustavni sud smatra da su isto tako očigledno (*prima facie*) neosnovani i apelantovi navodi u pogledu povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zbog toga što u predmetnom krivičnom postupku uopće nije utvrđivano apelantovo pravo na imovinu, niti se osporena presuda može smatrati miješanjem u apelantovo pravo na imovinu.

26. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (*prima facie*) neosnovana, Ustavni sud je odlučio kao u stavu 2. dispozitiva ove odluke.

27. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 953/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija D. R. protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine

Odluka od 13. srpnja 2004. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. srpnja 2004. godine, u predmetu broj **AP 953/04**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. toč. 7, 8. i 14. i članka 59. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija D. R. podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine, u odnosu na članak II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 5. stavak 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog novonastalih pravnih okolnosti.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija D. R. podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine, u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, jer je preuranjena.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija D. R. podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine, u odnosu na članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članak 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što je apelacija očividno (*prima facie*) neutemeljena.

Obrazloženje

1. D. R. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Čardačana, općina Laktaši, kojega zastupa Ž. P. B., odvjetnik iz Banjaluke, je podnio 3. studenoga 2004. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine. Apelant je također podnio zahtjev za donošenjem privremene mjere, kojom bi Ustavni sud ukinuo pritvor određen protiv njega.
2. Ustavni je sud Odlukom broj AP 953/04 od 30. studenoga 2004. godine odbio kao neutemeljen apelantov zahtjev za donošenjem privremene mjere.
3. Apelant je, zajedno sa dva suizvršitelja, osumnjičen da je izvršio kazneno djelo organiziranog kriminala iz članka 205. stavak 2. u svezi s kaznenim djelom pranja novca iz članka 209. stavak 2. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 3/03, 32/03 i 37/03, u daljnjem tekstu: Kazneni zakon), nakon čega mu je određen pritvor.
4. Rješenjem Suda BiH broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Apelacijskog vijeća tog suda broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine, apelantu je produljen pritvor do okončanja glavnog pretresa, koji se vodi na temelju optužnice Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) broj KT-142/04 od 27. rujna 2004. godine, kojom se apelant tereti za kazneno djelo – organizirani kriminal – iz članka 205. stavak 2. u svezi kaznenog djela – pranje novca – iz članka 209. stavak 2. Kaznenog zakona.
5. Apelant tvrdi da mu je pobijanim rješenjima povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost osobnosti iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije te pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4 Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije
6. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 2. toč. 7, 8. i 14. Poslovnika Ustavnog suda.

7. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

8. Članak 16. stavak 2. toč. 7, 8. i 14. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

„Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

(...)

7. apelacija je očividno (prima facie) neutemeljena ili je zloupotrebjeno pravo na podnošenje apelacije;

...

8. ako su izmijenjene pravne okolnosti;

...

14. apelacija je preuranjena“.

a) Dopustivost apelacije u odnosu na članak 5. stavak 3. Europske konvencije

9. Ustavni sud primjećuje da je apelant u apelaciji tražio ukidanje pritvora i puštanje na slobodu, zato što je smatrao da je lišen slobode oprečno odredbama članka 5. stavak 3. Europske konvencije, zbog čega je tražio i donošenje privremene mjere.

10. Odlučujući o apelantovom zahtjevu za donošenjem privremene mjere, Ustavni je sud donio Odluku o privremenoj mjeri broj AP 953/04 od 30. studenoga 2004. godine, kojom je odbio apelantov zahtjev za ukidanje pritvora. Međutim, u istoj je odluci naloženo Sudu BiH da apelanta odmah izvede pred mjerodavnog suca sukladno članku 5. stavak 3. Europske konvencije, i obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama u roku od pet dana od dana prijema odluke o privremenoj mjeri. Tom je prigodom Ustavni sud zauzeo stav da redoviti sudovi, u konkretnom slučaju Sud BiH, trebaju izravno primijeniti odredbe članka 5. stavak 3. Europske konvencije u slučajevima kada Zakon o kaznenom postupku ne propisuje striktnu obvezu da uhapšenu osobu, tj. osobu kojoj je određen pritvor, izvedu pred mjerodavnog suca radi davanja iskaza.

11. Nakon prijema odluke o privremenoj mjeri, Sud BiH je rješenjem od 29. studenoga 2004. godine apelantu ukinuo pritvor, te je pušten na slobodu. Osim toga, Sud BiH je naglasio da je na Općoj sjednici održanoj 6. listopada 2004. godine donio zaključak po

kojem se primjena članka 5. stavak 3. Europske konvencije smatra obveznom, te da su suci za prethodni postupak obvezni prigodom razmatranja prijedloga za određivanje pritvora, a prije donošenja svoje odluke, saslušati optuženog, čime će se ispuniti obveza iz navedenog članka Europske konvencije da se osoba lišena slobode odmah izvede pred suca.

12. Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH pustio apelanta na slobodu, dok je istodobno apelantov zahtjev iz apelacije bio usmjeren na to da Ustavni sud donese odluku kojom će naložiti njegovo puštanje iz pritvora. Dakle, u međuvremenu su nastupile izmijenjene pravne okolnosti, koje se sastoje u tomu da je Sud BiH ukinuo apelantu pritvor i pustio ga na slobodu, što znači da je predmetni kazneni postupak usklađen s člankom 5. stavak 3. Europske konvencije. U takvoj situaciji Ustavni sud smatra da bi bilo bespredmetno ispitivati zakonitost pritvora sukladno članku 5. stavak 3. Europske konvencije, kada pritvor apelanta više ne postoji. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su nastupile izmijenjene pravne okolnosti iz članka 16. stavak 2. točka 8. Poslovnika Ustavnog suda.

13. Osim toga, Ustavni sud naglašava da apelant zadržava pravo da, nakon okončanja predmetnog kaznenog postupka, podnese mjerodavnom tijelu zahtjev za kompenzaciju sukladno relevantnim odredbama Zakona o kaznenom postupku („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 3/03), ukoliko bude smatrao da je bio žrtva kršenja ustavnih prava te da po toj osnovi ima pravo na odštetu.

b) Dopustivost apelacije u odnosu na članak 6. Europske konvencije

14. Ustavni sud primjećuje da apelant povredu prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije vidi u tomu što je lišen slobode i nepotrebno i nepravilno zadržan u pritvoru, oprečno članku 5. stavak 3. Europske konvencije. U svezi citiranih apelantovih navoda, Ustavni sud naglašava da, sukladno sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda (vidi Europski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jobardo protiv Španjolske*, presuda od 6. prosinca 1988. godine, serija A-146, stavak 68, te Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. lipnja 2003. godine, stavak 19) pitanje je li ispoštovano načelo pravičnog suđenja se mora procijeniti na temelju postupka u cjelini, obzirom da se nedostatak, do kojeg se došlo u jednoj fazi postupka, može popraviti u naknadnoj fazi postupka. Ovo znači da, u načelu, nije moguće odrediti je li postupak bio pravičan ili ne dok se ne okonča i donese konačna sudska odluka.

15. U konkretnom slučaju, dopisom Suda BiH od 15. lipnja 2005. godine Ustavni je sud obaviješten da je u konkretnom kaznenom predmetu donijeta prvostupanjska Presuda

Suda Bosne i Hercegovine broj K-128/04 od 11. travnja 2005. godine, i da je prizivni postupak u tijeku. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je predmetna apelacija u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije preuranjena u smislu članka 16. stavak 2. točka 14. Poslovnika Ustavnog suda.

c) Dopustivost u odnosu na članak 14. Europske konvencije

16. Svrha prava na zabranu diskriminacije jeste da štiti pojedince koji se nalaze u «istim ili sličnim» situacijama od diskriminirajućih razlika u tretmanu. Taj tretman se smatra diskriminirajućim ako nema cilja i razumnog opravdanja, tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti (vidi Europski sud, *Rasmussen protiv Danske*, presuda od 28. studenoga 1984. godine, serija A, broj 32, stavak 35).

17. Apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očevidno neutemeljena ukoliko joj manjka dokaza koji, sa dovoljnom razvidnošću, pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća, te ako nije dovoljno potkrijepljena i ako nema izgleda na uspjeh (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 373/04* od 18. svibnja 2005. godine).

18. Međutim, apelant osim paušalnih navoda nije ponudio niti jedan dokaz koji bi učinio vjerojatnim i mogućim da se radi o povredi navedenih ustavnih prava. Zbog toga, Ustavni je sud i ove apelantove navode odbacio kao očevidno (*prima facie*) neutemeljene.

19. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 2. toč. 7, 8. i 14. Poslovnika Ustavnog suda, po kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ako je očevidno (*prima facie*) neutemeljena ili je zlouporabljeno pravo na podnošenje apelacije, odnosno ako su izmijenjene pravne okolnosti, i ukoliko je apelacija preuranjena, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1393/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација В. Д. против Рјешења Кантоналног суда у Зеници број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године.

Одлука од 13. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хаџиосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 13. јула 2005. године, у предмету број АП 1393/05, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 2 тач. 7 и 9 и члана 59 став 2 тачка 1 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација В. Д., поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Зеници број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године, у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у односу на члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европске конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и у односу на члан 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, због тога што је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

Одбацује се као недопуштена апелација В. Д., поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Зеници број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године, у односу на члан II/4 Устава Босне и Херцеговине и члан 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

Образложење

1. В. Д. (у даљњем тексту: апелант) из Зенице поднио је 28. јуна 2005. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници (у даљњем тексту: Општински суд) број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године. Апелант је такође тражио да Уставни суд донесе привремену мјеру, којом ће купцу његовог пословног објекта, М. З., забранити било какво располагање наведеним пословним објектом до коначне одлуке Уставног суда о овом предмету.

2. Апелант је са Инвестиционо-комерцијалном банком ДД Зеница (у даљњем тексту: банка) 8. јануара 2001. године закључио уговор о инвестиционом кредиту. Сходно уговору, банка је апеланту одобрила инвестициони кредит у износу од 110.000,00 КМ из средстава Владе Зеничко-добојског кантона, ради финансирања апелантовог инвестиционог програма «Проширење производње пластичарских производа».

3. Ради обезбјеђења новчаног потраживања које банка, као кредитор, има према апеланту, банка и апелант су 7. фебруара 2001. године закључили Споразум број Ип-104/2001 о заснивању заложног права на некретнинама апеланта као дужника. Сходно овом споразуму странке су сагласне да се изврши укњижба заложног права на апелантовом пословном објекту, који се налази у Зеници, улица Мухамеда Сеида Сердаревића бб, укупне процијењене вриједности у износу од 415.954,00 КМ. Тачком 5 овог споразума утврђено је да су странке сагласне да може да се изврши продаја наведених апелантових некретнина, ако потраживање банке не буде измирено по доспјећу.

4. Апелант је у апелацији навео да је банка од одобрених средстава апеланту пласирала 77.000,00 КМ, јер је Влада Зеничко-добојског кантона, као власник средстава кредита, наложила банци да одобрени износ средстава од 110.000,00 КМ смањи и пласира само 77.000,00 КМ, препоручујући да износ од 33.000,00 КМ који недостаје банка пласира апеланту из својих средстава. Банка је одбила апелантов захтјев да му из својих средстава одобри износ који недостаје. Због тога што није добио пуни износ кредита, апелант није могао да оствари пројектовани обим производње и тиме стекне претпоставке да почне да враћа одобрени инвестициони кредит.

5. Апелант у апелацији даље наводи да је на основу одлука Општинског суда, у поступку извршења а на предлог банке, извршена продаја његовог цјелокупног пословног објекта.

6. Апелант се у апелацији жали на Закључак Општинског суда број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године, којим се проглашава да је предметна некретнина на трећем рочишту за продају апелантових некретнина, одржаном 5. новембра 2004. године, продата најбољем понуђачу З. М. Апелант се даље жали на Рјешење Општинског суда број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године, којим је одлучено да се апелантов пословни објекат на коме је уписано заложно право досуђује понуђачу З. М. из Зенице. Овим рјешењем је такође наложено земљишно-књижном бироу Општинског суда да изврши упис промјене својине на предметној некретнини.

7. Рјешењем Кантоналног суда број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године одбијена је апелантова жалба против наведеног рјешења Општинског суда. Наведеним рјешењем Кантоналног суда потврђено је рјешење првостепеног суда, а одбијен је захтјев купца З. М. за накнаду трошкова поступка.

8. Апелант сматра да је доношењем оспорених одлука дошло до повреде његових уставних права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и право на дјелотворно правно средство из члана 13 Европске конвенције.

9. Приликом испитивања допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 2 тач. 7 и 9 Пословника Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 2 тач. 7 и 9 Пословника Уставног суда гласи:

«Захтјев или апелација нису допустиви ако постоји који од сљедећих случајева:

(...)

7. апелација је очигледно (*prima faciae*) неоснована или је злоупотријебљено право на подношење апелације;

...

9. апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом».

10. Уставни суд запажа да су оспорене одлуке донесене у извршном поступку, којима је на основу извршне исправе, Споразума број Ип-104/2001 од 7. фебруара 2001. године, с циљем да наплате новчано потраживања банке у износу од 78.391,20 КМ, извршена продаја предметне некретнине. Сходно томе, потребно је прво да се одговори на питање да ли се предметни извршни поступак тиче одређивања апелантових грађанских права и обавеза у смислу члана 6 Европске конвенције.

11. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на праксу бивше Европске комисије за људска права, у којој се наводи да се одлуке које донесе суд у поступку извршења правоснажне пресуде нужно не односе на ново и посебно одређивање грађанских права, у поређењу са поступком који је претходио и одлуком која је резултат тог поступка (види одлуку бивше Европске комисије за људска права, *Anton Dornbach против Савезне Републике Њемачке*, број 11258/84 ОИ 46). Уставни суд је у својој одлуци број У 21/02 од 26. марта 2004. године (види „Службени гласник БиХ“ број 18/04 тачка 40) подржао праксу бивше Европске комисије за људска права у погледу тога да одлуке судова које се тичу извршења не потпадају под члан 6 Европске конвенције, изузев у случајевима ако се њима утврђују нова грађанска права која се тичу подносиоца апелације (види одлуку бивше Европске комисије за људска права, *К. против Шведске*, број 13800/88 ОИ 94).

12. У конкретном случају апелант је слободно диспонирао својим грађанским правима и обавезама, закључивши наведени споразум са банком 7. фебруара 2001. године, а који је био извршни наслов у поступку продаје спорне некретнине. У вези са апелантовим примједбама да је оспоравано Рјешење Општинског суда број И-3923/02 од 16. новембра 2004. године неизвршиво, јер се не зна који дио пословног простора површине од 61м² се досуђује најбољем понуђачу, Кантонални суд је у образложењу Рјешења број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године навео да је заложно право укњижено на цијелом пословном објекту, како је уписан у земљишној књизи, а који сходно налазу вјештака, који је саставни дио Споразума број Ип-104/2001, има површину 220,08м².

13. Имајући у виду наведено, као и принципе изложене у овој одлуци, Уставни суд закључује да се предметни извршни поступак не тиче утврђивања грађанских права и обавеза у смислу члана 6 Европске конвенције, па је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

14. Апелант наводи да је оспореним одлукама повријеђено и његово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, Уставни суд запажа да је апелант својом слободном вољом закључио Споразум, као извршни наслов, којим је засновао заложно право на својој некретности, прихватајући правне посљедице које из тога произилазе, као и ризик да се те непокретности у извршном поступку продају с циљем да се намире повјериочева потраживања. Уставни суд је већ закључио у тачки 14 ове одлуке да се предметни извршни поступак није тичао одређивања апелантових грађанских права и обавеза, па апелантови наводи у вези са повредом члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију морају да се одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом (види Уставни суд, необјављена Одлука број АП 206/02 од 23. јула 2004. године).

15. Апелант се такође жали на повреду права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Члан 13 Европске конвенције има супсидијаран карактер. То значи да члан 13 Европске конвенције не гарантује право на дјелотворан правни лијек у свим случајевима, већ само у случајевима који се тичу права гарантованих Европском конвенцијом, при чему не мора неопходно да се утврди кршење неког од тих права. Стога, да би се утврдило да ли је дошло до повреде члана 13 Европске конвенције, потребно је да се утврди да ли апелант има неко право загарантовано Европском конвенцијом. Иако се то експлицитно не наводи, из апелације произилази да се апелант жали на кршење члана 13 у вези са чланом 6 став 1 Европске конвенције. Међутим, како је већ речено, извршни поступак је, у принципу, искључен из дјелокруга члана 6 став 1 Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Glaserapp против Њемачке*, пресуда од 28. августа 1986. године, серија А, број 104, став 48).

16. Из овога произилази да је и овај дио апелације, који се односи на наводну повреду члана 13 у вези са чланом 6 став 1 Европске конвенције, *ratione materiae* инкомпатибилан са Уставом Босне и Херцеговине.

17. Даље, апелант истиче да су му оспореним одлукама повријеђени право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине. Међутим,

апелант сем ових паушалних навода није понудио нити један доказ који би учинио вјероватним и могућим да се ради о повреди наведених уставних права.

18. Апелант мора да наведе повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и ове повреде морају да дјелују вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањка доказа који, са довољном јасноћом, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа, те ако није довољно поткријепљена и ако нема изгледа на успјех (види Уставни суд, необјављена Одлука о допуствости број АП 373/04 од 18. маја 2005. године).

19. Због тога, Уставни суд је ове апелантове наводе одбацио као очигледно (*prima facie*) неосноване.

20. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тач. 7 и 9 Пословника Уставног суда, сходно којима ће се апелација одбацивати као недопуштена уколико је очигледно (*prima facie*) неоснована, односно уколико је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

21. С обзиром на одлуку о допуствости у овом предмету, Уставни суд закључује да нема потребе да разматра апелантов предлог да изда привремену мјеру.

22. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 1116/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija F. S., N. Đ., A. H., S. G., M. G., M. G., B. L., O. I., N. M., S. H., B. T., K. T., J. Z., H. Lj., E. M., F. Z., D., L., B. S., S. N., V. S., M. K., I. Š., E. D., B. D., D. P., R. S., D. V., Š. B., F. H., M. J., M. J., M. V., M. Š., B. T., F. K., V. J., E. S., M. K. i I. B. podnesena protiv Odluke Doma za ljudska prava u Bosni i Hercegovini u predmetima br. CH/98/584, CH/98/377, CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418, CH/98/422, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435, CH/98/446, CH/98/447, CH/98/448, CH/98/449, CH/98/472, CH/98/473, CH/98/498, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784, CH/98/785, CH/98/1084, CH/98/1092, CH/98/1305, CH/99/1613, CH/99/1729, CH/99/2025, CH/99/2207, CH/99/2215, CH/99/2685, CH/99/2998, CH/00/4801, CH/4832, CH/5105, CH/01/7301, CH/02/11106 od 7. novembra 2003. godine,

Odluka od 13. jula 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. jula 2005. godine, u predmetu broj **AP 1116/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. tačka 1. i člana 59. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija F. S., N. Đ., A. H., S. G., M. G., M. G., B. L., O. I., N. M., S. H., B. T., K. T., J. Z., H. Lj., E. M., F. Z., D. L., B. S., S. N., V. S., M. K., I. Š., E. D., B. D., D. P., R. S., D. V., Š. B., F. H., M. J., M. J., M. V., M. Š., B. T., F. K., V. J., E. S., M. K. i I. B. podnesena protiv Odluke Doma za ljudska prava u Bosni i Hercegovini u predmetima br. CH/98/584, CH/98/377, CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418, CH/98/422, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435, CH/98/446, CH/98/447, CH/98/448, CH/98/449, CH/98/472, CH/98/473, CH/98/498, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784, CH/98/785, CH/98/1084, CH/98/1092, CH/98/1305, CH/99/1613, CH/99/1729, CH/99/2025, CH/99/2207, CH/99/2215, CH/99/2685, CH/99/2998, CH/00/4801, CH/4832, CH/5105, CH/01/7301, CH/02/11106 od 7. novembra 2003. godine, zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

Obrazloženje

1. F. S., N. Đ., A. H., S. G., M. G., M. G., B. L., O. I., N. M., S. H., B. T., K. T., J. Z., H. Lj., E. M., F. Z., D. L., B. S., S. N., V. S., M. K., I. Š., E. D., B. D., D. P., R. S., D. V., Š. B., F. H., M. J., M. J., M. V., M. Š., B. T., F. K., V. J., E. S., M. K. i I. B. (u daljnjem tekstu: apelanti), svi iz Sarajeva, podnijeli su 24. decembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Odluke Doma za ljudska prava u predmetima br. CH/98/584, CH/98/377, CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418, CH/98/422, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431,

CH/98/435, CH/98/446, CH/98/447, CH/98/448, CH/98/449, CH/98/472, CH/98/473, CH/98/498, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784, CH/98/785, CH/98/1084, CH/98/1092, CH/98/1305, CH/99/1613, CH/99/1729, CH/99/2025, CH/99/2207, CH/99/2215, CH/99/2685, CH/99/2998, CH/00/4801, CH/4832, CH/5105, CH/01/7301, CH/02/11106 od 7. novembra 2003. godine.

2. Apelanti traže da se preispita odluka Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetima navedenim u dispozitivu ove odluke, a koja se odnosi na njihovu «staru deviznu štednju», smatrajući da je tom odlukom povrijeđeno njihovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

3. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda.

4. Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

1. Sud nije nadležan za odlučivanje».

5. Ustavni sud naglašava da su Ustav Bosne i Hercegovine i Sporazum o ljudskim pravima usvojeni istovremeno, 14. decembra 1995. godine, kao aneksi Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, pa treba smatrati da odredbe ova dva aneksa dopunjavaju jedan drugog. Iz ovog proizlazi da odredbe sadržane u Sporazumu o ljudskim pravima ne mogu biti u suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Dom) je uspostavljen Aneksom VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, a ima nadležnost da odlučuje o pitanjima navodnih kršenja ljudskih prava. Apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ima za osnovu član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine koji mu omogućava

jurisdikciju s obzirom na «odluku bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini». Značajno je da Ustav Bosne i Hercegovine upućuje na koncept «sud u Bosni i Hercegovini» ne samo u članu VI/3.b), već i u članu VI/3.c). Odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine odnose se na nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u pogledu pitanja koja mu je proslijedio «bilo koji sud u Bosni i Hercegovini», a odnose se na to da li je zakon, od čije valjanosti zavisi predmetna odluka, u saglasnosti, posebno, sa Ustavom Bosne i Hercegovine ili Evropskom konvencijom i njenim protokolima. Bez ikakve sumnje je da autori ovih odredaba nisu imali namjeru da Dom bude uključen među ove institucije koje treba da budu nadležne da pitanja u vezi sa ljudskim pravima dostavljaju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine na preliminarna razmatranja.

6. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine će biti konačne i obavezujuće. Slično, član XI/3. Sporazuma o ljudskim pravima ne predviđa da su odluke Doma predmet revizije, osim u nekim slučajevima od samog Doma, te su stoga konačne i obavezujuće. Kako su ove dvije odredbe bile usvojene u isto vrijeme, ispravno tumačenje nalaže da se zaključi da autori nisu imali namjeru da daju ni jednoj od ovih institucija nadležnost da revidira odluke one druge već, štaviše, smatraju da u pogledu pitanja ljudskih prava Ustavni sud i Dom treba da funkcionišu kao paralelne institucije, te da ni jedna od njih nije nadležna da se miješa u rad one druge, a da je u pojedinim slučajevima ostavljeno na raspolaganje podnosiocima zahtjeva da naprave izbor između alternativnih pravnih lijekova (vidi, *inter alia*, Ustavni sud Odluka broj U 7/98 od 26. februara 1999. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 9/99). Stoga slijedi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje u predmetnom slučaju.

7. Imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda, po kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se utvrdi da Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

8. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 207/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija R. A. podnesena zbog nesudjelovanja u postupku davanja u zakup stanova na temelju oglasa raspisanog po Odluci Općinskog vijeća općine Bihać o davanju u zakup stanova u Bloku 11 u naselju Ozimice II u Bihaću broj 01-02-3068 od 17. svibnja 2004. godine

Odluka od 13. srpnja 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. srpnja 2005. godine, u predmetu broj **AP 207/05**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. točka 1. i članka 59. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija R. A., podnesena zbog nesudjelovanja u postupku davanja u zakup stanova na temelju oglasa raspisanog po Odluci Općinskog vijeća općine Bihać o davanju u zakup stanova u Bloku 11 u naselju Ozimice II u Bihaću broj 01-02-3068 od 17. svibnja 2004. godine, zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

Obrazloženje

1. R. A. (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Bihaća, koju su prvo zastupali D. i M. M., odvjetnici iz Bihaća, podnijela je 14. rujna 2004. godine podnesak Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nesudjelovanja u postupku davanja u zakup stanova na temelju oglasa raspisanog po Odluci Općinskog vijeća općine Bihać o davanju u zakup stanova u Bloku 11 u naselju Ozimice II u Bihaću broj 01-02-3068 od 17. svibnja 2004. godine. Apelantičin podnesak je bio evidentiran u Ustavnom sudu pod brojem Su-450/04.
2. S obzirom da apelantičin podnesak nije sadržavao sve nužne elemente u smislu članka 18. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, od apelantice je zatraženo 24. siječnja 2005. godine, u smislu članka 19. stavak 1. Poslovnika Ustavnog suda, da dopuni/precizira podnesak.
3. Apelantica, koju sada zastupa zakonska zastupnica K. Dž. je, 10. veljače 2005. godine, dostavila dopunu. Tom je prigodom apelantičin podnesak presigniran u broj

AP 207/05. U dopuni je apelantica kao predmet apelacije navela povredu prava radi nesudjelovanja u postupku dodjele stana. Apelantica je navela da je dijete bez oba roditelja, koje je izgubila usljed ratnih djelovanja, te da je podnijela molbu-zahtjev da joj se riješi stambeno pitanje u stambenoj poslovnoj zgradi koja se nalazi u Bihaću. Navodi da nema nikakvu odluku, tako da nije mogla sudjelovati u postupku niti pobijati odluke, te izjavljivati pravne lijekove. Dalje, da joj je povrijeđeno pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) jer nikada nije bila obavještena o rezultatima raspisanog natječaja. Apelantica, također, navodi povredu članka 14. Europske konvencije. Smatra da joj je zbog propusta mjerodavnih tijela onemogućeno zaključivanje ugovora o korištenju stana koji se nalazi u Bihaću, te je na taj način došlo i do povrede članka 8. Europske konvencije i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

4. U svom prvom podnesku apelantica je navela da joj je pored prava na imovinu i prava na privatni i obiteljski život, dom i prepisku povrijeđeno i pravo na život. Navela je da se nekoliko puta obraćala Organizaciji šehida i poginulih boraca za dodjelu stana. Smatra da ima prioritet u dobijanju stana jer je dijete bez oba roditelja. Žali se da su bez ikakvog kriterija dati u zakup stanovi u Bloku 11, naselje Ozimice II u Bihaću. Također, navodi da nije sudjelovala u postupku dodjele stanova jer ju je Organizacija obitelji šehida i poginulih boraca općine Bihać naknadno upoznala o raspisivanju natječaja za dodjelu stanova.

5. Od apelantice je ponovno, 27. svibnja 2005. godine, zatražena dopuna/preciziranje apelacije. Apelantica je 3. lipnja 2005. dostavila dopunu apelacije.

6. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije, Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

1. Sud nije nadležan za odlučivanje».

7. Ustavni sud podsjeća na svoju nadležnost iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojoj «*Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini*». U konkretnom slučaju, Ustavni sud zaključuje da nije mjerodavan odlučivati o apelaciji kojom se ne pobija nikakva konkretna presuda suda u Bosni i Hercegovini, odnosno odluka u smislu članka 15. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda, već je apelacija podnesena zbog nesudjelovanja u postupku davanja u zakup stanova, a po oglasu koji je raspisan na temelju odluke Općinskog vijeća, općine Bihać, za koji je apelantica kasno saznala.

8. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda, po kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se utvrdi da Ustavni sud nije mjerodavan za odlučivanje, Ustavni je sud jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

9. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 968/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација Е. П. против Пресуде Врховог суда Републике Српске број Увл-38/03 од 1. септембра 2004. године, Пресуде Врховог суда Републике Српске број У-1123/01 од 7. маја 2003. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-828/01 од 6. августа 2001. године и Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсек Рудо број 05-050-38-89а/99 од 4. октобра 1999. године

Одлука од 13. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хациосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 13. јула 2005. године, у предмету број **АП 968/04**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 15 став 3, члана 16 став 2 тачка 4 и члана 59 став 2 тачка 1 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Е. П., поднесена против Пресуде Врховог суда Републике Српске број Увл-38/03 од 1. септембра 2004. године, Пресуде Врховног суда Републике Српске број У-1123/01 од 7. маја 2003. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-828/01 од 6. августа 2001. године и Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Рудо број 05-050-38-89а/99 од 4. октобра 1999. године, због протока рока за подношење.

Образложење

1. Е. П. (у даљњем тексту: апеланткиња) коју заступа Х. М., адвокат из Сарајева, поднијела је 8. новембра 2004. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховог суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број Увл-38/03 од 1. септембра 2004. године, Пресуде Врховног суда број У-1123/01 од 7. маја 2003. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске (у даљњем тексту: Министарство) број 05-050-01-828/01 од 6. августа 2001. године и Рјешења Министарства - Одсјек Рудо број 05-050-38-89а/99 од 4. октобра 1999. године. Допуну апелације апеланткиња је поднијела 30. децембра 2004. године. Апеланткиња је, такође, поднијела захтјев да се донесе привремена мјера, којом би Уставни суд забранио привременом кориснику да располаже спорним станом, као и да предузима радње које могу да нанесу штету

на имовини коју апеланткиња тражи у повраћај, док се не донесе одлука Уставног суда о апелацији.

2. Уставни суд је Одлуком број АП-968/04 од 12. априла 2005. године одбио као неоснован апеланткињин захтјев да донесе привремену мјеру.

3. Министарство-Одсјек Рудо је Рјешењем број 05-050-38-89а/99 од 4. октобра 1999. године, које је потврђено Рјешењем Министарства број 05-050-01-828/01 од 6. августа 2001. године, одбило као неоснован апеланткињин захтјев да јој се врати стан који се налази у Рудом.

4. Врховни суд је Пресудом број У-1123/01 од 7. маја 2003. године у управном спору одбио као неосновану апеланткињину тужбу поднесену против наведеног коначног управног рјешења.

5. Врховни суд је Пресудом број Увл-38/03 од 1. септембра 2004. године одбио као неоснован апеланткињин захтјев да ванредно преиспита Пресуду Врховног суда број У-1123/01 од 7. маја 2003. године.

6. У апелацији се наглашава да су наведеним пресудама Врховног суда повријеђена апеланткињина уставна права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на приватни и породични живот, дом и преписку из члана II/3ф) и члана 8 Европске конвенције, као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

7. Приликом испитивања допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 15 став 3 и члана 16 став 2 тачка 4 Пословника Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 15 став 3 Пословника Уставног суда гласи:

«Суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући по закону

и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио».

Члан 16 став 2 тачка 4 Пословника Уставног суда гласи:

«Захтјев или апелација нису допустиви ако постоји који од сљедећих случајева:

(...)

4. протекао рок за подношење апелације».

8. Уставни суд мора, прије свега, да утврди која је коначна одлука у предметном случају, тј. да ли је апелант исцрпио све дјелотворне правне лијекове и поднио апелацију у року од 60 дана, како је то предвиђено чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда.

9. Правило исцрпљивања правних лијекова захтјева да апелант дође до коначне одлуке. Коначна одлука представља одговор на задњи правни лијек, који је дјелотворан и адекватан да испита нижестепену одлуку како у чињеничном тако и у правном погледу. При томе, апелант одлучује да ли ће користити правни лијек, без обзира да ли се ради о редовном или ванредном правном лијеку. Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјеве правног лијека (рок, плаћање такси, форма или испуњење других законских услова) не може да се сматра коначном. Коришћење таквог правног лијека не прекида рок од 60 дана прописан чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда (види Рјешење Уставног суда број У 15/01 од 4. и 5. маја 2001. године).

10. Европски суд за људска права је више пута утврдио да поступци у којима се тражи ванредно преиспитивање правоснажно окончаних случајева не представљају дјелотворне правне лијекове, пошто у тим случајевима постоји пресуда која је добила снагу *res judicate* (види *mutatis mutandis* одлуку о допустивости бивше Европске комисије за људска права, *Х против Аустрије*, апликација број 1760/63, Годишњак IX (1966), стр. 166 (174)). Изузетак од овога правила представља случај да надлежни орган прихвати да преиспита случај (види *mutatis mutandis* одлуку бивше Европске комисије за људска права, *Г. против Савезне Републике Њемачке*, апликација број E 10431/83, од 16. децембра 1983. године, Одлуке и извјештаји (ДР) 35, стр. 243). Сходно томе, Уставни суд сматра да захтјев за ванредно преиспитивање правоснажне

пресуде не може да се сматра ефективним и адекватним правним лијеком у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда, уколико се позитивно не удовољи том правном лијеку.

11. Произилази да је коначна одлука у предметном случају Пресуда Врховног суда број У-1123/01 од 7. маја 2003. године, којом је Врховни суд у управном спору одлучио о апеланткињиној тужби против другостепеног рјешења Министарства. Ова пресуда је уручена апеланткињи 26. јуна 2003. године. Апеланткиња је апелацију поднијела 8. новембра 2004. године. Из тога произилази да је апеланткиња пропустила да се жали на коначну пресуду у року за подношење апелације који је предвиђен чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда. У складу са наведеним, Уставни суд је закључио да је апелација поднесена неблаговремено, односно након протока рока од 60 дана од дана када је апеланткиња примила коначну пресуду.

12. Имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тачка 4 Пословника Уставног суда, сходно којима ће се апелација одбацити као недопуштена уколико апелант поднесе апелацију након протока рока за подношење, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

13. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 258/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija A. L. podnesena radi
isplate novčanog potraživanja na
štednoj knjižici kod Jugobanke
Sarajevo

Odluka od 13. jula 2005. godine

Ustavni suda Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Hatidža Hadžiosmanović i Miodrag Simović, sudije Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. jula 2005. godine, u predmetu broj **AP 258/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. tačka 5. i člana 59. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija A. L. , podnesena radi isplate novčanog potraživanja na štednoj knjižici kod Jugobanke Sarajevo, jer ju je podnijelo neovlašteno lice.

Obrazloženje

1. A. L. (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 27. februara 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) radi isplate novčanog potraživanja na štednoj knjižici kod Jugobanke Sarajevo.
2. Ustavni sud je, na osnovu sadržaja apelacije i priložene dokumentacije, utvrdio da je apelantica umrla 7. juna 1993. godine, da je kopija štedne knjižice Jugobanke Sarajevo na apelanticino ime i da je apelaciju potpisao apelanticin suprug L. Ž.
3. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

(...)

5. zahtjev/apelaciju je podnijelo neovlašteno lice».

4. Dopisom od 14. juna 2005. godine Ustavni sud je od L. Ž. tražio da dostavi rješenje o nasljeđivanju iz kojeg se eventualno može ustanoviti da je apelanticin zakonski nasljednik i da mu pripada pravo raspolaganja novčanog potraživanja na štednoj knjižici kod Jugobanke Sarajevo. Ustavni sud je 23. juna 2005. godine od nepoznatog pošiljaoca zaprimio Rješenje Općinskog suda u Sarajevu broj O-3556/04 od 25. januara 2005. godine, iz kojeg je utvrđeno da je L. Ž. umro 9. juna 2004. godine.

5. Na osnovu navedenog očigledno je da je apelaciju 27. februara 2004. godine podnijelo neovlašteno lice, jer je apelaciju potpisalo lice koje nema status apelanta, niti je to lice imalo ovlaštenje za podnošenje apelacije.

6. Imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda, po kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je podnese neovlašteno lice, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

7. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 228/04,

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo podnesena zbog nestanka osoba tijekom rata u Bosni i Hercegovini

Odluka od 23. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Tudor Pantiru, Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci David Feldman, Valerija Galić, Jovo Rosić i Constance Grewe, na sjednici održanoj 23. rujna 2005. godine, u predmetu broj **AP 228/04**, rješavajući apelacije **Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 4. toč. 6, 12. i 13, članka 20. i članka 59. stavak 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 60/05), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo u dijelu u kojem je podnesena u ime sljedećih nestalih osoba: Todor Gogić, Stana Kravljača, Jovo Vasković, Darinka Pržulj, Siniša Starčević, Milanko Radović, Nataša Ponjević, Jovo Košarac, Goran Koprivica, Slobodan Odžaković, Dane Muharemović, Mirko Savić i Rosa Savić, jer se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud Bosne i Hercegovine već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo u dijelu u kojem je podnesena u ime sljedećih nestalih osoba: Nenad Delić, Predrag Gojković, Boško Knežević, Ratomir Lutovac, Jovo Arsenijević, Staka Popović i Božo Mandić, jer je postupak pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, sa istovjetnim zahtjevom, pokrenut prije nego što je zahtjev upućen Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

Odbacuju se kao nedopuštene apelacije Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo u dijelu u kojem su podnesene u ime sljedećih nestalih osoba: Mitar Janjić, Persa Golijanin, Milenko Gavrilović, Trivko Božić, Trivo Guslov, Novo Drašković, Dragan Zelić, Dragan Janković, Pero Kuzmanović, Aleksandar

Marić, Slobodan Matić, Radoje Marinković, Božo Ninković, Duško Ninković, Jovo Ninković, Novica Ninčić, Milan Nišić, Nedeljko Odžaković, Čedo Popović, Novica Ponjarac, Vojko Radović, Manojlo Radojičić, Uroš Rakanović, Vukašin Tuzić, Mato Čeranić, Novo Šipovac, Rajko Škerović, Ostoja Šoja, Vojin Vuković, Savka Damjanović, Slavko Damjanović, Stevo Drakulić, Nedeljko Živković, Novica Jugović, Pero Pikulić, Rajko Radović, Stevan Radović, Milivoje Hršum, Dušan Tešić, Milenko Čarapić, Vojislav Čangalović, Rade Škiljević i Slobodan Škiljević, jer su apelanti propustili u ostavljenom roku dopuniti/precizirati apelacije.

Obrazloženje

1. Udruženje obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradska organizacija logoraša Istočno Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Slavko Jovičić, su podnijeli 24. veljače 2004. godine dvije odvojene apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nestanka srpskih civila tijekom rata u Bosni i Hercegovini. Ove su apelacije registrirane u Ustavnom sudu pod poslovnim brojevima AP 228/04 i AP 245/04.

2. Obzirom da je Ustavnom sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti o istom pitanju, Ustavni je sud, sukladno članku 31. Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta u kojima će se voditi jedinstveni postupak i donijeti jedna odluka broj AP 228/04. Spojene su apelacije br. AP 228/04 i AP 245/04.

Dopustivost prema članku 16. stavak 4. točka 6. Pravila Ustavnog suda

3. U predmetu broj AP 228/04 apelanti su naveli sljedeće osobe srpske nacionalnosti za koje se tvrdi da su nestale tijekom rata u Bosni i Hercegovini, i to: Todor Gogić, Stana Kravljajača, Jovo Vasković, Darinka Pržulj, Siniša Starčević, Milanko Radović, Nataša Ponjević, Jovo Košarac, Goran Koprivica, Slobodan Odžaković, Dane Muharemović, Mirko Savić i Rosa Savić. Ove su osobe već obuhvaćene u pojedinačnim apelacijama, koje su u Ustavnom sudu registrirane pod sljedećim poslovnim brojevima: AP 230/04, AP 232/04, AP 233/04, AP 234/04, AP 235/04, AP 236/04, AP 237/04, AP 239/04, AP 240/04, AP 241/04, AP 242/04 i AP 243/04. Apelacije pod navedenim poslovnim brojevima su spojene u jedinstven predmet broj AP 129/04, u kojem je Ustavni sud već donio odluku 27. svibnja 2005. godine.

4. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije u ovom dijelu, Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 4. točka 6. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 4. točka 6. Pravila Ustavnog suda glasi:

„Apelacija nije dopustiva i ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

6. radi se o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje“.

5. Obzirom na neprijepornu činjenicu da je o apelacijama koje su podnijeli članovi obitelji navedenih nestalih osoba Ustavni sud već odlučio u svojoj Odluci broj AP 129/04 od 27. svibnja 2005. godine, proizlazi da se u konkretnom slučaju radi o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje.

6. Prema odredbi članka 16. stavak 4. točka 6. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko se utvrdi da se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje.

Dopustivost prema članku 16. stavak 4. točka 12. Pravila Ustavnog suda

7. U predmetu broj AP 228/04 apelanti su, pored već navedenih osoba u ovoj odluci, naveli i sljedeće osobe, i to: Nenad Delić, Predrag Gojković, Boško Knežević, Ratomir Lutovac, Jovo Arsenijević, Staka Popović i Božo Mandić, u svezi s kojima je naglašeno da je prethodno podnesena apelacija Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu dok je Dom još bio u funkciji, tj. 29. prosinca 2003. godine.

8. Polazeći od navoda apelanata u odnosu na ove nestale osobe, a s ciljem da se utvrde procesne pretpostavke za razmatranje apelacije pred Ustavnim sudom, od Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, odnosno od Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu, je zatražena informacija o tomu je li pokrenut postupak sa istovjetnim zahtjevom

pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu i kada, kao i je li o predmetu, eventualno, donesena odluka.

9. Utvrđeno je da je u ime ovih nestalih osoba 29. prosinca 2003. godine podnesen istovjetan zahtjev – aplikacija Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, da su predmeti registrirani pod sljedećim poslovnim brojevima: CH/03/15114-P, CH/03/15110-P, CH/03/15112-P, CH/03/15111-P, CH/03/15115-P, CH/03/15107-P, CH/03/15113-P i CH/03/15108-P, te da još nije donesena odluka.

10. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije u ovom dijelu, Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 4. točka 12. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 4. točka 12. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

12. apelant je prethodno pokrenuo istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu;»

11. U slučaju istovjetnog zahtjeva upućenog Ustavnom sudu i Domu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, predmet rješava institucija koja je prije primila apelaciju (vidi rješenja Ustavnog suda br. *U 30/00* od 16. prosinca 2000. godine i *AP 69/00* od 23. ožujka 2001. godine).

12. Prema odredbi članka 16. stavak 4. točka 12. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena, ako je pokrenut postupak pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu sa istovjetnim zahtjevom, prije nego što je zahtjev upućen Ustavnom sudu.

Dopustivost po članku 16. stavak 4. točka 13. Pravila Ustavnog suda

13. U predmetu broj AP 228/04 apelanti su, pored osoba koje su već navedene u ovoj odluci, podnijeli apelaciju i u ime sljedećih osoba srpske nacionalnosti za koje se tvrdi da su nestale tijekom rata u Bosni i Hercegovini, i to: Mitar Janjić, Persa Golijanin,

Milenko Gavrilović, Trivko Božić, Trivo Guslov, Novo Drašković, Dragan Zelić, Dragan Janković, Pero Kuzmanović, Aleksandar Marić, Slobodan Matić, Radoje Marinković, Božo Ninković, Duško Ninković, Jovo Ninković, Novica Ninčić, Milan Nišić, Nedeljko Odžaković, Čedo Popović, Novica Ponjarac, Vojko Radović, Manojlo Radojičić, Uroš Rakanović, Vukašin Tuzić, Mato Čeranić i Novo Šipovac. Pored ovih osoba, u apelaciji su navedene i sljedeće osobe koja se ponovno navode i u predmetu broj AP 245/04, i to: Rajko Škerović, Ostoja Šoja, Vojin Vuković, Savka Damjanović, Slavko Damjanović, Stevo Drakulić, Nedeljko Živković, Novica Jugović, Pero Pikulić, Rajko Radović, Stevan Radović, Milivoje Hršum, Dušan Tešić, Milenko Čarapić, Vojislav Čangalović, Rade Škiljević i Slobodan Škiljević. Za ove je osobe navedeno da su tijekom rata u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu, u logoru „Viktor Bubanj“ bili zarobljeni srpski civili, koji su nestali i kojima se gubi svaki trag. Kao dokaz apelanti se pozivaju na „žive svjedoke“, te knjigu „Odjeci Sarajevskog bubnja“ autora Jove Savića, također logoraša. Apelanti nisu naveli imena članova obitelji u ime kojih se podnosi apelacija, niti su za osobe za koja se tvrdi da su nestale priložili potvrde organizacije mjerodavne za traženje nestalih osoba iz koje bi bilo vidljivo da su osobe prijavljene kao nestale, te da je otvoren postupak njihovog traženja.

14. Budući da apelacije u ovom dijelu nisu sadržavale elemente iz članka 19. stavak 2. toč. 3. i 5. Pravila Ustavnog suda, od apelanata je zatraženo da dopune/preciziraju apelaciju. U zahtjevu za dopunu/preciziranje apelacije Ustavni je sud naglasio da Zakon o nestalim osobama („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 50/04) u članku 2. stavak 1. nestalu osobu definira kao: „osobu o kojoj obitelj nema nikakvih vijesti i/ili je prijavljena na temelju pouzdanih informacija kao nestala osoba uslijed oružanog sukoba koji se desio na području bivše SFRJ“, dok članak 2. stavak 2. istog zakona kao članove obitelji nestale osobe navodi: „dijete rođeno u braku ili van braka, usvojeno dijete, kao i pastorče koje je nestala osoba uzdržavala, bračni ili vanbračni partner, roditelji (očuh, maćeha), usvojitelj, sestra i brat nestale osobe koju je nestala osoba uzdržavala“. Članak 3. Zakona o nestalim osobama propisuje pravo članovima obitelji nestale osobe da saznaju za sudbinu nestalog člana svoje obitelji, dok članak 4. istog zakona navodi mjerodavna tijela na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini koji su obvezni pružiti informacije obiteljima čiji su članovi nestali.

15. Prema tomu, od apelanata je traženo da apelacije dopune/preciziraju tako da ih podnesu članovi obitelji osoba za koja se tvrdi da su nestale, ili da oni daju punomoć njihovoj organizaciji da u njihovo ime može podnijeti apelaciju Ustavnom sudu zbog nestanka članova njihovih obitelji. Osim toga, od apelanata je zahtijevano da prilože potvrde Međunarodnog komiteta Crvenog križa ili mjerodavnog povjerenstva za traženje

nestalih osoba iz kojih je vidljivo da je prijavljen nestanak i da je otvoren proces traženja za osobe za koje se tvrdi da su nestale.

16. Zahtjeve za dopunu/preciziranje apelacija apelanti su primili 5. i 11. srpnja 2005. godine. Međutim, u ostavljenom roku od 15 dana, koji je istekao 20. i 26. srpnja 2005. godine, apelanti nisu dopunili/precizirali apelacije kako je to od njih zahtijevano.

17. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacija u ovom dijelu, Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 4. točka 13. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stav 4. točka 13. Pravila Ustavnog suda glasi:

„Apelacija nije dopustiva i ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

13. apelant je propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira apelaciju.“

18. Prema odredbama članka 16. stavak 4. točka 13. i članka 20. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko je apelant propustio u ostavljenom roku dopuniti/precizirati apelaciju.

19. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 4. toč. 6, 12. i 13. i članka 20. Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, odnosno ukoliko je apelant prethodno pokrenuo istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovine, te ukoliko je apelant propustio u ostavljenom roku dopuniti/precizirati apelaciju, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација Удружења породица
несталих лица Источно Сарајево,
у дијелу у ком је поднесена у име
Огњена Чајевића

Одлука од 17. новембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хациосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 17. новембра 2005. године, у предмету број АП 228/04, рјешавајући апелацију **Удружења породица несталих лица Источно Сарајево**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 6 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево, у дијелу у ком је поднесена у име Огњена Чајевића, јер се ради о питању о ком је Уставни суд Босне и Херцеговине већ одлучивао, а из навода или доказа изнесених у апелацији не произилази да има основа за поновно одлучивање.

Образложење

1. Удружење породица несталих лица Источно Сарајево (у даљњем тексту: апелант), које заступа Славко Јовичић, поднијело је 24. фебруара 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због нестанка лица током рата у Босни и Херцеговини.
2. У апелацији је наведено да је Огњен Чајевић нестао у Сарајеву током рата у Босни и Херцеговини. Међутим, име Огњена Чајевића је већ обухваћено појединачном апелацијом коју су поднијели чланови његове породице, а која је у Уставном суду регистрована под бројем АП 290/04. У овом предмету, који је са другим предметима спојен у јединствени предмет број АП 143/04, Уставни суд је донио одлуку 23. септембра 2005. године.
3. Приликом испитивања допустивости апелације у овом дијелу, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 4 тачка 6 Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 4 тачка 6 Правила Уставног суда гласи:

„ Апелација није допуштена и ако постоји који од следећих случајева:

б. ради се о питању о ком је Уставни суд већ одлучивао, а из навода или доказа изнесених у апелацији не произилази да има основа за поновно одлучивање“.

4. С обзиром на неспорну чињеницу да је о апелацији коју су поднијели чланови породице несталог Огњена Чајевића Уставни суд већ одлучио у својој одлуци број АП 143/04 од 23. септембра 2005. године, произилази да се у конкретном случају ради о питању о коме је Уставни суд већ одлучивао, а из навода или доказа изнесених у апелацији не произилази да има основа за поновно одлучивање.

5. Сходно одредби члана 16 став 4 тачка 6 Правила Уставног суда, апелација ће се одбацити као недопуштена уколико се утврди да се ради о питању о ком је Уставни суд већ одлучивао, а из навода или доказа изнесених у апелацији не произилази да има основа за поновно одлучивање.

6. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 1126/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Seada Halilovića protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj GŽ-450/04 od 20. oktobra 2004. godine

Odluka od 13. septembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. septembra 2005. godine, rješavajući apelaciju **Seada Halilovića**, u predmetu broj **AP 1126/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 7. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Seada Halilovića podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj Gž-450/04 od 20. oktobra 2004. godine zbog zloupotrebe prava na podnošenje apelacije.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

1. Sead Halilović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Visokog, kojega zastupa Zahid Hadžić, advokat iz Visokog, podnio je 24. decembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Visokom (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-450/04 od 20. oktobra 2004. godine.
2. Apelant u apelaciji navodi da je njegova porodična kuća u selu Liješeva, općina Visoko, oštećena zbog miniranja terena za potrebe Javnog preduzeća «Aerodrom Visoko» iz Visokog (u daljnjem tekstu: Aerodrom Visoko).
3. Općinski sud u Visokom je Presudom broj P-644/00 od 8. januara 2004. godine, postupajući po apelantovoj tužbi radi naknade štete protiv Općine Visoko i «Aerodroma Visoko», utvrdio da su tuženi dužni solidarno apelantu, kao tužiocu, isplatiti na ime naknade štete iznos od 9.303,22 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja

presude do isplate, kao i naknaditi troškove postupka u iznosu od 1.896,40 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

4. Protiv navedene presude se žalila Općina Visoko. Rješavajući žalbu Kantonalni sud je donio Presudu broj GŽ-450/04 od 20. oktobra 2004. godine kojom je žalbu uvažio i prvostepenu presudu preinačio tako što se apelantov tužbeni zahtjev u odnosu na Općinu odbija. Prema pravomoćnoj presudi, «Aerodrom Visoko», kao drugotuženi, dužan je apelantu isplatiti utvrđenu naknadu za nastalu štetu.

5. Apelant pobija navedenu presudu Kantonalnog suda, tvrdeći da mu je povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

6. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 4. tačka 7. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 4. tačka 7. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

(...)

7. apelant je zloupotrijebio pravo na podnošenje apelacije».

7. U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da je apelant podnio apelaciju protiv presude drugostepenog suda kojom je preinačena prvostepena presuda i za utvrđenu štetu proglašen odgovornim drugotuženi, «Aerodrom Visoko». Dakle apelantov je tužbeni zahtjev protiv drugotuženog uspio, čime je stekao pravnu osnovu da zahtijeva da mu naknada za nastalu štetu bude isplaćena. Apelant smatra da je i Općina Visoko trebala biti proglašena odgovornom za štetu kao solidarni dužnik. Iz takvog apelantovog ponašanja nedvojbeno proizlazi da apelant nije preduzeo procesna ovlaštenja, kao što je ulaganje apelacije Ustavnom sudu na odluku kojom je u provedenom sudskom postupku utvrđen

iznos naknade za nastalu štetu i utvrđena obaveza štetnika da apelantu naknadi tu štetu, sa ciljem zaštite svojih prava, jer je zaštitu tih prava već ostvario preko osporenih sudskih odluka. Prema tome, apelant ne snosi posljedice u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, na koji se poziva, iz čega proizlazi da je bez stvarnog razloga uložio apelaciju Ustavnom sudu.

8. U ovakvom slučaju, kada apelacija nije usmjerena na zaštitu ustavnih prava nego predstavlja zloupotrebu procesnih ovlaštenja, Ustavni sud smatra da ne treba analizirati razloge koji su potakli apelanta na podnošenje apelacije, niti ima obavezu u vezi s tim, jer su moguće pobude različite. Zadatak Ustavnog suda nije da se meritorno bavi apelacijama kojima je zloupotrijebljeno pravo na njihovo podnošenje, stvarajući time nepotreban posao koji je inkompatibilan sa njegovom stvarnom funkcijom (vidi, *mutatis mutandis*, odluka o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava u predmetu *M. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 13284/87, od 15. oktobra 1987. godine).

9. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 7. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je zloupotrijebljeno pravo na podnošenje apelacije, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

10. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 943/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija S. V., podnesena protiv Rješenja
Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne
i Hercegovine broj GŽ-340/04 od 12. ko-
lovoza 2004. godine

Odluka od 13. srpnja 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. srpnja 2005. godine, u predmetu broj **AP 943/04**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. točka 9. i članka 59. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija S. V., podnesena protiv Rješenja Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj GŽ-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine, u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

1. S. V. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt), kojega zastupa M. Z., odvjetnik iz Brčko Distrikta, podnio je 2. studenoga 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj GŽ-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine. Apelant je 4. siječnja 2005. godine dopunio apelaciju.

2. Apelant je bio aktivan igrač Košarkaškog kluba «Lido osiguranje» (u daljnjem tekstu: tuženi) sa kojim je zaključio ugovor o nastupu u sezoni 1998. i 1999. godine. Tuženi apelantu nije isplatio 5.000 KM na ime ugovorenih obveza, pa je apelant pokrenuo sudski postupak radi naplate dugovanog novčanog iznosa.

3. Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-72/01-I-4 od 24. listopada 2001. godine, tuženi je obavezan apelantu isplatiti iznos od 5.000 KM uz zakonsku zateznu kamatu, računajući od 1. lipnja 1999. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, kao i naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 650 KM, a sve u roku od 15 dana po pravomoćnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Presuda je postala pravomoćna 26. prosinca 2001. godine, a tuženi nije izvršio obveze utvrđene navedenom presudom u ostavljenom roku, pa je apelant podnio prijedlog za izvršenje prvostupanjske presude.

4. Rješenjem Osnovnog suda broj I-115/02 od 1. lipnja 2004. godine je dopušteno, na prijedlog apelanta kao tražitelja izvršenja, izvršenje na temelju pravomoćne prvostupanjske presude. U međuvremenu je tuženi, kao aktivan košarkaški klub, prestao postojati. Navedeno rješenje o izvršenju je obvezivalo Košarkaški klub «Brčko Distrikt» (u daljnjem tekstu: izvršenik), koji je, obzirom da u registracijskom sudu nije upisan kao pravni slijednik tuženog, pravodobno podnio prigovor na izvršenje prvostupanjskog rješenja. Naime, pozivajući se na izvod registracijskog suda i činjenicu da su novi klub osnovali sasvim drugi osnivači, izvršenik je prigovorio da on nije pravni slijednik tuženog odnosno da se radi o potpuno drugom pravnom subjektu.

5. Apelacijski je sud Rješenjem broj GŽ-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine prigovor izvršenika, izjavljen protiv prvostupanjskog rješenja o izvršenju, usvojio i izvršenje dozvoljeno prvostupanjskim rješenjem obustavio u cijelosti. Apelacijski je sud u obrazloženju navedenog rješenja naveo da izvršenik nije pravni slijednik tuženog koji je preuzeo njegova prava i obveze, a sam apelant nije predočio sudu dokaz o prijenosu potraživanja sa tuženog na izvršenika, odnosno na drugi način dokazao postojanje izvršenog prijenosa dugovanja.

6. Apelant se žali da mu je pobijanim rješenjem povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

7. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 2. točka 9. Poslovnika Ustavnog suda.

8. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

9. Članak 16. stavak 2. točka 9. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

(...)

9. apelacija je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom».

10. Obzirom da je apelant eksplicitno pobijao Rješenje Apelacijskog suda broj GŽ-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine, Ustavni će sud dopustivost predmetne apelacije ispitati u odnosu na navedeno rješenje. Ovo je rješenje doneseno u izvršnom postupku, kojim je na temelju pravomoćne presude tuženi obvezan apelantu isplatiti iznos od 5.000 KM. Prema tomu, potrebno je prvo odgovoriti na pitanje tiče li se predmetni izvršni postupak određivanja apelantovih građanskih prava i obveza u smislu članka 6. Europske konvencije.

11. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na praksu bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, u kojoj se navodi da se odluke koje donese sud u postupku izvršenja pravomoćne presude nužno ne odnose na novo i posebice određivanje građanskih prava, u usporedbi s postupkom koji je prethodio i odlukom koja je rezultat tog postupka (vidi odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, *Anton Dornbach protiv Savezne Republike Njemačke*, broj 11258/84 OI 46). Ustavni je sud u svojoj Odluci broj U 21/02 od 26. ožujka 2004. godine (vidi „Službeni glasnik BiH“ broj 18/04 točka 40) podržao praksu bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava glede toga da odluke sudova koje se tiču izvršenja ne potpadaju pod članak 6. Europske konvencije, izuzev u slučajevima ako se njima utvrđuju nova građanska prava koja se tiču podnositelja apelacije (vidi Odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, *K. protiv Švedske*, broj 13800/88 OI 94).

12. U konkretnom slučaju apelantova su građanska prava i obveze utvrđeni pravomoćnom Presudom Općinskog suda broj P-72/01-I-4 od 24. listopada 2001. godine, kojom je tuženom naloženo da apelantu na ime duga iz ugovornog odnosa isplati iznos od 5.000 KM. Međutim, u predmetnom izvršnom postupku u kojem je doneseno prvostupanjsko rješenje o izvršenju nisu utvrđivana nikakva nova građanska prava i obveze. Nakon toga je doneseno pobijano rješenje Apelacijskog suda broj GŽ-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine, kojim je prigovor tuženog usvojen, a izvršenje prvostupanjskog rješenja obustavljeno u cijelosti.

13. Imajući u vidu navedeno, kao i načela izložena u ovoj odluci, Ustavni sud zaključuje da se predmetni izvršni postupak ne tiče utvrđivanja građanskih prava i obveza u

smislu članka 6. Europske konvencije, pa je apelacija u ovom dijelu *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

14. Apelant također navodi da je povrijeđeno i njegovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, Ustavni se sud poziva na svoju praksu u predmetu broj *AP 206/02* od 23. srpnja 2004. godine, gdje je konstatirao da se predmetni izvršni postupak nije ticao utvrđivanja apelantovih građanskih prava i obveza, pa su apelantovi navodi glede kršenja prava na imovinu odbačeni kao *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine.

15. Ustavni sud smatra da se praksa iz predmeta broj *AP 206/02* od 23. srpnja 2004. godine može primijeniti i u konkretnom slučaju, obzirom da je prethodno utvrđeno da se predmetni izvršni postupak nije ticao utvrđivanja apelantovih građanskih prava i obveza. Novčani iznos od 5.000 KM, koji prema pobijanom prvostupanjskom rješenju apelantu treba isplatiti tuženi, jeste imovina koja je kao građansko pravo zaštićena člankom 6. Europske konvencije, međutim, utemeljenost isplate kao i visina navedenog novčanog iznosa nisu utvrđeni u predmetnom izvršnom postupku, već u parničnom postupku koji je prethodio donošenju odluke u izvršnom postupku. Stoga se apelantovi navodi u svezi povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju moraju, također, odbaciti kao *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

16. Konačno, Ustavni sud podsjeća da, sukladno članku 379. Zakona o obligacijskim odnosima, sva potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom, ili odlukom drugog mjerodavnog tijela, ili poravnanjem pred sudom ili drugim mjerodavnim tijelom, zastarijevaju za deset godina pa u tom roku apelant može tražiti svoja potraživanja.

17. Sukladno navedenom, a imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 2. točka 9. Poslovnika Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

18. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 747/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација М. Ј. поднесена због
санкција које су му изречене у току
издржавања казне затвора

Одлука од 13. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хациосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 13. јула 2005. године, у предмету број **АП 747/04**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 2 тачка 13, члана 19 и члана 59 став 2 тачка 1 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација М. Ј., поднесена због санкција које су му изречене у току издржавања казне затвора, јер је апелант пропустио да у остављеном року допуни/прецизира апелацију.

Образложење

1. М. Ј. (у даљњем тексту: апелант), на издржавању казне затвора у КПД Фоча, ког заступа његов отац Р. Ј., поднио је 3. септембра 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због санкција које су му изречене у току издржавања казне затвора у КПД Фоча.
2. Апелација није садржавала елементе из члана 18 став 2 тач. 2 Пословника Уставног суда, одредбе Устава Босне и Херцеговине за које се сматра да су повријеђене, па је Уставни суд 8. октобра 2004. године затражио од апеланта да допуни/прецизира апелацију у смислу члана 19 став 1 Пословника Уставног суда. Апелант је 28. октобра 2004. године доставио испуњен образац апелације, међутим, поново није допунио/прецизирао апелацију како је то од њега затражено.
3. Приликом испитивања допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 2 тачка 13 Пословника Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 2 тачка 13 Пословника Уставног суда гласи:

«Захтјев или апелација нису допустиви ако постоји који од сљедећих случајева:

(...)

13. подносилац захтјева/апелант је пропустио да у остављеном року допуни/прецизира захтјев/апелацију».

4. Будући да апелација није садржавала све елементе из члана 18 став 2 тач. 2 Пословника Уставног суда, од апеланта је затражено да допуни/прецизира апелацију. Апелант није у остављеном року допунио/прецизирао апелацију.

5. Имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тачка 13 и члана 19 став 2 Пословника Уставног суда, сходно којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је апелант пропустио да у остављеном року допуни/прецизира апелацију, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

6. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 917/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija A. M. podnesena zbog nestanka lica tokom rata na području Bosne i Hercegovine

Odluka od 22. jula 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Tudor Pantiru, Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije David Feldman, Valerija Galić, Jovo Rosić i Constance Grewe, na sjednici održanoj 22. jula 2005. godine, u predmetu broj **AP 917/04**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. tačka 13, člana 19. i člana 59. stav 2. tačka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 2/04), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija A. M. podnesena zbog nestanka lica tokom rata na području Bosne i Hercegovine, jer je apelantica propustila da u ostavljenom roku dopuni apelaciju.

Obrazloženje

1. A. M. (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Republike Austrije podnijela je 27. januara 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nestanka svog oca na području Višegrada tokom rata u Bosni i Hercegovini. Apelanticin podnesak je prvobitno bio zaveden pod poslovnim brojem Su-30/04, da bi 21. oktobra 2004. godine bio presigniran i dobio novi broj AP 917/04.
2. Budući da apelacija nije sadržavala neophodne elemente iz člana 18. stav 2. tačka 3. Poslovnika Ustavnog suda, s obzirom da uz apelaciju nije dostavljena potvrda o prijavljenom nestanku člana porodice, od apelantice je 23. maja 2005. godine, u smislu člana 19. stav 1. Poslovnika Ustavnog suda, zatraženo da dopuni apelaciju. Dopis Ustavnog suda, kojim se traži dopuna apelacije, apelantica je primila 30. maja 2005. godine, međutim, u ostavljenom roku nije dopunila apelaciju.
3. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. tačka 13. Poslovnika Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 2. tačka 13. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

„Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

(...)

13. podnosilac zahtjeva/apelant je propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira zahtjev/apelaciju“.

4. Od apelanta je zatraženo da apelaciju dopuni tako da dostavi potvrdu o prijavljenom nestanku člana porodice, zbog toga što je Ustavni sud u svojoj praksi kada je, također, rješavao apelacije koje su podnijele porodice čiji su članovi nestali tokom rata u Bosni i Hercegovini, zauzeo sljedeći stav: *„[...]Ustavni sud konstatira da su se apelanti obratili Međunarodnom komitetu Crvenog križa, odnosno državnoj ili jednoj od entitetskih komisija za traženje nestalih lica, od kojih nisu dobili informacije o nestanku članova njihovih porodica. Dakle, apelanti su preduzeli razumne aktivnosti u pogledu traženja članova svojih porodica, obraćajući se organizacijama za traženje nestalih lica[...]*“ (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 129/04 od 27. maja 2005. godine, tačka 38). Identičan stav je prethodno usvojio i bivši Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *Selimović i ostali* (Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 7. marta 2003. godine, CH/01/8365). Iz navedenog stava proizlazi da su apelanti obraćanjem, odnosno prijavljivanjem nestanka člana porodice organizacijama za traženje nestalih lica iscrpili pravne lijekove dostupne po zakonu, te stoga nije potrebno od apelanta zahtijevati da se obrate redovnim sudovima prije podnošenja apelacije. Dakle, potvrda o prijavljenom nestanku člana porodice je dokaz o iscrpljivanju pravnih lijekova, odnosno ispunjavanju uvjeta za dopustivost apelacije.

5. Međutim, apelantica u ostavljenom roku nije dopunila apelaciju, odnosno nije dostavila potvrdu o prijavljivanju nestanka člana porodice.

6. Imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. tačka 13. i člana 19. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je apelant propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira apelaciju, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

7. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 764/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija M. K. podnesena zbog
otuđenja pokretne imovine iz stana

Odluka od 13. srpnja 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, dopredsjednici Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, suci Valerija Galić i Jovo Rosić, na sjednici održanoj 13. srpnja 2005. godine, u predmetu broj **AP 764/04**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 15. stavak 3, članka 16. stavak 2. točka 17. i članka 59. stavak 2. točka 1. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija M. K., podnesena zbog otuđenja pokretne imovine iz stana, jer nisu iscrpljeni pravni lijekovi.

Obrazloženje

1. M. K. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Novog Beograda je podnio 30. kolovoza 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) u kojoj je naveo listu pokretnih stvari koje su se nalazile u njegovom stanu u Ulici Antuna Hangija broj 13 u Sarajevu, a koje su prema njegovom navodu otuđene tijekom rata. Apelant je 7. lipnja 2005. godine dostavio dopunu apelacije.

2. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni je sud pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 15. stavak 3. i članka 16. stavak 2. točka 17. Poslovnika Ustavnog suda.

3. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 15. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese

u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio».

4. Članak 16. stavak 2. točka 17. Poslovnika Ustavnog suda glasi:

«Zahtjev ili apelacija nisu dopustivi ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

(...)

17. apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće po zakonu».

5. Prema navedenim odredbama, apelacija se može podnijeti samo protiv presude kojom je postupak u određenom predmetu završen.

6. Apelant je naveo da nije pokretao nikakav postupak pred mjerodavnim tijelima i da ne raspolaže presudom bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini glede navoda iz apelacije, jer u vrijeme kada je ušao u posjed stana, 2001. godine, nije znao koga optužiti za otuđenu imovinu, iako je naveo imena ljudi za koje zna da su otuđili njegovu imovinu i imena svjedoka koji mogu potvrditi te činjenice. Obzirom na navedeno apelant može, u smislu članka 53. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03), pred mjerodavnim sudom pokrenuti parnični postupak protiv osoba za koje tvrdi da su otuđile njegovu imovinu. Obzirom da apelant nije pokrenuo parnični postupak pred mjerodavnim sudom, Ustavni sud zaključuje da nije iscrpio sve pravne lijekove moguće po zakonu u smislu članka 15. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda.

7. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 2. točka 17. Poslovnika Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće po zakonu, Ustavni je sud jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

8. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 840/04

**ОДЛУКА О ОБУСТАВЉАЊУ
ПОСТУПКА**

Апелација Браниславе Кубичек
поднесена због недоношења одлуке у
разумном року у предмету Општинског
суда у Тузли број П-523/03

Одлука од 13. септембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: председник Мато Тадић, потпредседници Миодраг Симовић и Хатица Хаџиосмановић, судије Валерија Галић и Јово Росић, на сједници одржаној 13. септембра 2005. године, у предмету број АП 840/04, рјешавајући апелацију **Браниславе Кубичек**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 4 и члана 65 став 1 тачка 4 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ОБУСТАВЉАЊУ ПОСТУПКА

Обуставља се поступак покренут апелацијом Браниславе Кубичек, јер је Уставни суд Босне и Херцеговине утврдио да није сврсисходно да се води даљњи поступак.

Образложење

1. Бранислава Кубичек (у даљњем тексту: апеланткиња) поднијела је 1. октобра 2004. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију због недоношења одлуке у разумном року у предмету Општинског суда у Тузли (у даљњем тексту: Општински суд) број П-523/03. Апеланткиња је 28. јула 2005. године доставила допуну апелације.
2. Максуда и Фахрудин Ајдаслић (у даљњем тексту: тужиоци) су против апеланткиње покренули парнични поступак пред Општинским судом, 3. марта 2003. године, ради утврђивања права својине на стану који се налази у Тузли, у улици Ступине Б-6 (у даљњем тексту; спорни стан), а у чијем је апеланткиња посједу била 1. априла 1992. године, што је потврђено одлуком Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица. Апеланткиња је 10. јуна 2003. године поднијела захтјев за привремену мјеру и противтужбу у којој је тражила да се утврди да је она била у посједу спорног стана и да се поништи одлука којом је тужиоцима дозвољен откуп спорног стана. На рочишту од 30. јуна 2005. године Општински суд је донио Рјешење број П-523/03 којим се прима на знање да је у наведеној правној ствари

повучена тужба и да је апеланткиња повукла противтужбени захтјев и захтјев да се донесе привремена мјера.

3. Апеланткиња је у апелацији Уставном суду навела да јој је повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апеланткиња је такође навела да је до повреда дошло јер парнични поступак у ком је она била тужена и противтужилац није окончан у „разумном року“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

4. Уставни суд је утврдио да је парнични поступак који је предмет апелације окончан тако што су тужиоци повукли тужбу, а апеланткиња противтужбу и захтјев за привремену мјеру. Сходно свему наведеном, Уставни суд је утврдио да није сврсисходно да се води даљњи поступак, што је, у конкретном случају, у складу са поштовањем људских права.

5. Имајући у виду одредбу члана 65 став 1 тачка 4 Правила Уставног суда, сходно којој ће Уставни суд донијети одлуку којом се обуставља поступак када утврди да није сврсисходно да се води даљњи поступак, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

6. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 1045/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Stipe Mršića protiv Presude
Vrhovnog suda Republike Srpske broj
U-1180/01 od 22. septembra 2004.
godine

Odluka od 17. novembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 1045/04**, rješavajući apelaciju **Stipe Mršića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. i stav 4. tačka 9, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1, 2. i 3, člana 64. stav 2. i člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 17. novembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija Stipe Mršića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom tužilaštvu Banja Luka da po hitnom postupku provede krivičnu istragu, u skladu sa pravnim stavom Ustavnog suda o povredi člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom tužilaštvu Banja Luka da u roku od 90 dana od dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Na osnovu člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, obavezuje se Republika Srpska da na ime nematerijalne štete isplati apelantu iznos od 2.000,00 KM u roku od 30 dana od dana dostave ove odluke.

Odbija se kao neosnovana apelacija Stipe Mršića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine, u odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Stipe Mršića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine, u odnosu na član II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i član 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u odnosu na član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u vezi sa uživanjem prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Stipe Mršića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine, u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. u vezi sa članom 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i “Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Stipo Mršić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke, koga zastupaju Miljkan Pucar i Vojislav Dimitrijević, advokati iz Banje Luke, podnio je 27. novembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine. Apelant je podnio dopunu apelacije 20. decembra 2004. godine i 12. oktobra 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i učesnika u postupku, Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske (u daljnjem tekstu: drugostepeni organ uprave) i Okružnog tužilaštva Banja Luka (u daljnjem tekstu: Okružno tužilaštvo), zatraženo je 31. marta 2005. godine i 30. septembra 2005. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 18. aprila 2005. godine, drugostepeni organ uprave 27. aprila 2005. godine, a Okružno tužilaštvo 3. oktobra 2005. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, apelantu su dostavljeni odgovori na apelaciju 31. maja 2005. godine i 6. oktobra 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelantova kćerka, Božinka Mršić, smrtno je stradala 14. marta 1993. godine zajedno sa još četiri lica. Prema zapisniku o uviđaju Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj Kri-80/93 od 14. marta 1993. godine, u banjalučkom prigradskom naselju Česma, u kući Đorđa Đorđića, pronađeni su leševi apelantove kćerke, zatim, Pere Jajčevića, Marice Đorđić i Ranka Stanivukovića. Ispred navedene kuće, na udaljenosti 15 metara od kapije, pronađen je leš Franje Bartulovića, pored kojeg je ležala automatska puška. Prema zapisniku o sudsko-medicinskom pregledu mrtvih tijela od 14. marta 1993. godine, koji je sačinio vještak-specijalista sudske medicine, povrede kod svih lica nanesene su vatrenim oružjem. Kod Franje Bartulovića se radi o nasilnoj smrti samoubilačkog porijekla, a kod ostalih lica o nasilnoj smrti ubilačkog porijekla. U vezi sa smrti apelantove kćerke u svom mišljenju vještak je naveo da je, nakon pregleda mrtvog tijela, ustanovio da se radi o jednoj strelnoj ozljedi, nastaloj djelovanjem projektila ručnog vatrene oružja malog kalibra pucnjem iz daljine.

7. Apelant se 3. novembra 2000. godine obratio Odjeljenju za boračko-invalidsku zaštitu Gradske uprave Grada Banja Luka (u daljnjem tekstu: prvostepeni organ uprave) zahtjevom da mu se prizna pravo na porodičnu invalidninu po osnovu kćerkine smrti. Prvostepeni organ uprave je Rješenjem broj 06-534-36/00 od 9. marta 2001. godine, koje je potvrđeno Rješenjem drugostepenog organa uprave broj 05/5-54-10253/01 od 17.

septembra 2001. godine, odbio kao neosnovan apelantov zahtjev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu.

8. Vrhovni sud je Presudom broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine odbio kao neosnovanu apelantovu tužbu kojom je pokrenuo upravni spor protiv drugostepenog upravnog rješenja. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da su prvostepeni i drugostepeni organi uprave iz utvrđenog činjeničnog stanja izveli pravilan zaključak da se apelantova kćerka ne može smatrati civilnom žrtvom rata, u smislu člana 2. Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata, jer njena smrt nije nastala kao neposredna posljedica ratnih djelovanja neprijateljskih formacija, niti je ona stradala u vezi sa ratnim operacijama, kao što su bombardiranje, ulične borbe, zalutali metak, granata i sl., a nije ni žrtva zaostalih vojnih materijala ili diverzantskih akcija neprijatelja. Vrhovni sud zaključuje da apelantova kćerka nije izgubila život pod okolnostima iz člana 2. navedenog zakona. Također, Vrhovni sud dalje navodi da je, suprotno apelantovim navodima, za izvođenje takvog zaključka značajna činjenica i to što u kritično vrijeme u Banjoj Luci, pa i u prigradskom naselju Česma, gdje je smrtno stradala apelantova kćerka, nije bilo ratnih djelovanja. Vrhovni sud na kraju zaključuje da u konkretnom predmetu nisu bili ispunjeni uvjeti iz člana 3. st. 1. i 3. u vezi sa članom 2. navedenog zakona da bi se apelantu priznalo pravo na porodičnu invalidninu po osnovu smrti njegove kćerke.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelant navodi da, koliko je njemu poznato, nikada niko nije odgovarao za smrt njegove kćerke i ostalih lica smrtno stradalih zajedno s njom, niti je on ikada primio bilo kakav dokument zvaničnih državnih organa kojim bi bila razjašnjena smrt njegove kćerke. U apelaciji je dalje navedeno da je predmetni događaj karakterističan prema tome što se desio za vrijeme trajanja rata, da su gotovo sve žrtve pripadnici hrvatske nacionalnosti, što budi sumnju u to da je riječ o izvršenju nekog od krivičnih djela protiv čovječnosti ili ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva.

10. Apelant dalje ističe da zaključak Vrhovnog suda da «u to vrijeme u Banjoj Luci, pa i prigradskom naselju Česma, gdje je smrtno stradala Božinka Mršić, nije bilo ratnih djelovanja» nije općeprihvaćen u sudskoj praksi, te da se ne radi o općepoznatoj činjenici, niti se može smatrati da civilna žrtva rata može nastati samo u zoni borbenih djelovanja.

11. Apelant, također, ističe da Vrhovni sud nije imao dovoljno relevantnih elemenata da ocijeni karakter zločina počinjenog nad njegovom kćerkom, a ocjenu je donio na osnovu

zapisnika o uviđaju Osnovnog suda i izvještaja Osnovnog javnog tužilaštva, pogotovo kada se ima u vidu da u predmetu nije provedena detaljna istraga, niti je provedeno vještačenje vještaka sudsko-medicinske struke. I u slučaju da je počinitelj zločina sam sebe ubio, kako to prezentiraju zvanični organi gonjenja, apelant smatra da to još uvijek ne znači da nije riječ o počinjenom krivičnom djelu iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava ili ratnih zločina. U prilog ovoj tvrdnji apelant dodaje da automatska puška kojom je izvršeno krivično djelo može biti samo dio opreme oružanih snaga, a nikako civila.

12. Apelant smatra da je dokazao da je njegova kćerka ubijena zajedno sa još četiri lica za vrijeme rata, i to kao pripadnik manjinskog naroda, što je, prema apelantovom mišljenju, dovoljno da se primijeni član 3. stav 1. u vezi sa članom 2. Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata i prizna pravo na porodičnu invalidninu.

13. Na kraju apelant navodi da su postupcima države u konkretnom predmetu prekršena brojna prava apelanta i njegove supruge, kao majke ubijene Božinke Mršić. Apelant se žali na povredu prava na život Božinke Mršić iz člana 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), a na koje može ukazati apelant kao njen otac. S obzirom na to da su okolnosti u kojima je izvršeno ubistvo ostale nerazjašnjene, apelant smatra da ima razlog da vjeruje da je njegova kćerka prije nego što je ubijena bila podvrgnuta mučenju, čime je prekršen član 3. Evropske konvencije. Apelant se poziva na povredu prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije zbog toga što u konkretnom slučaju nadležni državni organi nisu poduzeli nikakav postupak radi utvrđivanja odgovornosti počinioca krivičnog djela koje je u pitanju, a što je prethodno pitanje za ostvarivanje bilo kakvog apelantovog građanskog prava. Povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije apelant vidi u tome što, s obzirom na to da ne zna ko bi mogao biti ubica njegove kćerke, nije u mogućnosti, niti je ovlašten da pokrene bilo kakav postupak za utvrđivanje krivične odgovornosti počinioca, te da ova ovlaštenja ima samo država. Najzad, osporenim presudom negira se apelantovo pravo na porodičnu invalidninu, čija je posljedica povreda njegovog prava na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U dopuni apelacije apelant se žali da je u njegovom slučaju povrijeđen i član 14. Evropske konvencije u vezi sa uživanjem prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, budući da postoje indicije koje ukazuju da porodice Pere Jajčevića i Ranka Stanivukovića ostvaruju pravo na porodičnu invalidninu iz čega apelant zaključuje da su ga državni organi Republike Srpske, odbijajući da njemu i njegovoj supruzi priznaju pravo na invalidninu, diskriminirali u ostvarivanju prava s obzirom na to da porodice drugih lica koja su stradala istovremeno sa njegovom kćerkom ostvaruju pravo koje se njemu uskraćuje. Da bi potkrijepio ove navode, apelant je priložio fotografiju spomen-

ploče licima koja su «dala život za slobodu svog naroda» među kojima je i ime Ranka Stanivukovića. Također je priložena fotokopija izvještaja Penzijskog fonda o porodičnoj invalidnini za Radu Jajčević.

14. Apelant na kraju predlaže Ustavnom sudu da utvrdi da su povrijeđena navedena prava, da poništi osporenu presudu i izda nalog da se apelantu prizna pravo na porodičnu penziju od momenta kada je bio ovlašten da je prima, te da u isto vrijeme naredi nadležnim organima da ispituju sve okolnosti u vezi sa smrću njegove kćerke, te da, ukoliko je to moguće, odgovorno lice izvedu pred sud pravde. U smislu člana 41. Evropske konvencije, apelant traži da Ustavni sud obaveže Republiku Srpsku da isplati iznos od 20.000 KM apelantu na ime pravičnog zadovoljenja, jer pravo na porodičnu invalidninu koje se traži predstavlja samo djelimičnu odštetu.

b) Odgovor na apelaciju

15. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da ostaje pri stavovima iznesenim u obrazloženju svoje presude, u kojima je objašnjeno zašto se kćerka podnosioca apelacije ne može smatrati civilnom žrtvom rata, u smislu člana 2. i člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti civilnih žrtava rata.

16. U odgovoru na apelaciju drugostepeni organ uprave je naveo da nije došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje. Apelantovi navodi koji se tiču okolnosti u kojim je stradala njegova kćerka nisu mogli utjecati na drukčije rješenje, odnosno priznavanje prava apelantu, jer to nisu okolnosti koje su predviđene materijalnim propisom kao osnova za priznavanje prava na porodičnu invalidninu.

17. Okružno tužilaštvo u odgovoru je navelo da je apelant krajem januara 2001. godine obavio razgovor sa tadašnjim osnovnim javnim tužiocem u Banjoj Luci, kako bi se informirao da li je u tom tužilaštvu vođena istraga u vezi sa smrću njegove kćerke. Nakon ovog razgovora Okružno tužilaštvo je izvršilo uvid u spis KTA-90/03. U spisu se nalazio Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda broj Kri-80/03 od 14. marta 1993. godine i zapisnik o sudsko-medicinskom pregledu mrtvih tijela, koji je vršen po naredbi istražnog sudije Vojnog suda, koji su proslijeđeni Osnovnom javnom tužilaštvu 23. marta 1993. godine. S obzirom na to da je iz ove dokumentacije proizlazilo da su uviđaju prisustvovali istražne sudije Osnovnog suda u Banjoj Luci i Vojnog suda Banja Luka, zatim, pripadnici Centra javne bezbjednosti Banja Luka (u daljem tekstu: CJB) i Vojne policije, Okružno tužilaštvo je pozvalo CJB i Vojnu policiju da dostave ostalu uviđajnu dokumentaciju u vezi sa kritičnim događajem (informativne izjave, skicu i fotografije mjesta događaja). Vojna policija je

odgovorila da ne posjeduje dokumentaciju, te da je uviđaj o predmetnom događaju vodio CJB sa istražnim sudijom Osnovnog suda na čelu, a Vojna policija je prisustvovala uviđaju zbog osiguranja radnika CJB u toku uviđaja. CJB je odgovorio da je 6. aprila 1993. godine Vojnom tužilaštvu dostavljen kompletan spis sa uviđajnom dokumentacijom u kojem su se kao prilozi nalazili zapisnik istražnog sudije, fotodokumentacija i skica mjesta događaja, nalaz o vještačenju vatrenog oružja i čahure, nalaz o vještačenju krvi, zapisnik o medicinskom pregledu mrtvih tijela, službene zabilješke o obavljenom informativnom razgovoru sa određenim licima i automatska puška broj 59710. Okružno tužilaštvo dalje u odgovoru ističe da, s obzirom na to da je Zakonom o javnom tužilaštvu («Službeni glasnik RS» br. 13/00 i 15/00) prestao da važi Zakon o vojnim tužilaštvima, sve predmete ovih tužilaštava su preuzela nadležna tužilaštva. Pregledom svih spisa koje je Osnovno javno tužilaštvo preuzelo od Vojnog tužilaštva Okružno tužilaštvo nije pronašlo spis u vezi sa događajem u kojem je stradala Božinka Mršić. (Spis Kta-90/93 je formiran kako bi se u njega uložio Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda broj Kri-80/93.) Okružno tužilaštvo na kraju ističe da Osnovnom javnom tužilaštvu nikada nije podnesena krivična prijava protiv poznatog ili nepoznatog izvršioca a da nije formiran krivični spis vezan za kritični događaj, pa nije ni donesena tužilačka odluka u smislu člana 153. Zakona o krivičnom postupku, te, prema tome, nije ni mogla biti izvršena povreda prava zaštićenih Ustavom.

V. Relevantni propisi

18. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** („Službeni list SFRJ“ br. 4/77, 14/85, 74/87, 57/89, 3/90 i 27/90, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 26/93, 14/94, 6/97 i 61/01)

«Član 18.

Javni tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Član 60. st. 1, 2, 4. i 5.

(1) Kad javni tužilac nađe da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, dužan je da u roku od osam dana o tome obavijesti oštećenog i da ga uputi da može sam preduzeti gonjenje. Ovako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka usljed odustanka javnog tužioca od gonjenja.

(2) Oštećeni ima pravo da preduzme, odnosno nastavi gonjenje u roku od osam dana od kada je primio obavještenje iz stava 1. ovog člana.

(4) Oštećeni koji nije obaviješten da javni tužilac nije preduzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja svoju izjavu da produžuje postupak može dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka.

(5) Kad javni tužilac, odnosno sud obavještava oštećenog da može preduzeti gonjenje, dostavit će mu i pouku koje radnje može preduzeti radi ostvarivanja ovog prava.

Član 148. stav 1.

(1) Svi državni organi [...] dužni su da prijave krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti o kojima su obaviješteni ili za koja saznaju na koji drugi način.

Član 150. stav 1.

[Krivična] Prijava se podnosi nadležnom javnom tužiocu pismeno ili usmeno.

Član 153. st. 1. i 2.

(1) Javni tužilac će odbaciti prijavu ako iz same prijave proistječe da prijavljeno djelo nije krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ako je nastupila zastarjelost ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju gonjenje. O odbacivanju prijave, kao i o razlozima za to, javni tužilac će obavijestiti oštećenog u roku od osam dana (član 60), a ako je organ unutrašnjih poslova podnio prijavu, obavijestit će i taj organ.

(2) Ako javni tužilac iz same prijave ne može ocijeniti da li su vjerovatni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne pružaju dovoljno osnova da može odlučiti da li će zahtijevati provođenje istrage, ili ako je do javnog tužioca samo dopro glas da je izvršeno krivično djelo, a naročito ako je izvršilac nepoznat, javni tužilac će, ako nije u mogućnosti da to preduzme sam ili preko drugih organa, zahtijevati od organa unutrašnjih poslova da prikupe potrebna obavještenja i da preduzmu druge mjere radi otkrivanja krivičnog djela i učinioca [...]. “

19. **Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 25/93 i 32/94)

„Član 2.

Civilnom žrtvom rata smatra se:

1) lice kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma zlostavljanjem, silovanjem,

odnosno lišavanjem slobode (zatvor, koncentracioni logor, internacija, prinudni rad) ili u zbjegu od neprijatelja zadobilo ranu, povredu, ozljedu i kod koga je nastupilo oštećenje organizma najmanje 60%, kao i lice koje je pod navedenim okolnostima ubijeno, poginulo, umrlo ili nestalo;

2) lice koje je zadobilo oštećenje organizma najmanje 60% usljed ranjavanja ili povreda nastalih u vezi s ratnim operacijama, kao što su: bombardiranje, ulične borbe, zalutali metak, minobacačka i topovska granata i sl.;

3) lice koje je zadobilo oštećenje organizma najmanje 60% usljed ranjavanja ili povreda nastalih od zaostalih vojnih materijala ili kao posljedica neprijateljskih diverzantskih akcija.

Član 3. st. 1. i 3.

Pravo po ovom zakonu, pod određenim uvjetima, imaju i članovi porodice žrtve rata ubijene, poginule, umrle ili nestale pod okolnostima iz člana 2. ovog zakona [...].

Članovi porodice, u smislu ovog zakona, smatraju se:[...] i roditelji.»

VI. Dopustivost

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

22. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije u odnosu na navode o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, zbog toga što nije provedena zvanična istraga o smrti apelantove kćerke, te s tim u vezi navoda o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, kao i navoda o povredi člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije i povredi člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa uživanjem prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne

i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 2. i stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.»

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;»

23. U fazi ispitivanja dopustivosti predmeta Ustavni sud mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana, između ostalih slučajeva, i ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji dovoljno jasno pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine).

24. U konkretnom slučaju apelant se žali da mu je osporenom odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na zabranu mučenja iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa uživanjem prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku

konvenciju. Ustavni sud je od apelanta tražio da dopuni apelaciju i prezentira dokaze koji bi potkrijepili njegove navode, posebno o povredi prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, a u vezi sa uživanjem prava na imovinu. Međutim, apelant i u dopuni apelacije od 12. oktobra 2005. godine, kao i u samoj apelaciji, osim paušalnih navoda o povredi navedenih prava, nije ponudio niti jedan dokaz koji bi učinio bar vjerovatnim i mogućim da se radi o povredi tih ustavnih prava.

25. Također, Ustavni sud smatra da apelant ne nudi relevantne činjenice koje bi mogle opravdati tvrdnju da postoji povreda bilo kojeg od navedenih ustavnih prava na koja se poziva u ovom dijelu apelacije. Apelant je ponudio činjenice pokušavajući da opravda tvrdnju o postojanju povrede prava na zabranu diskriminacije, i to činjenicom da je jednom od lica koje je poginulo u istim kritičnim prilikama kad i njegova kćerka podignut nadgrobni spomenik sa pisanim tekstom koji upućuje na zaključak da je to lice poginulo u ratnim dešavanjima, kao i činjenicom da je roditelj drugog lica poginulog u istoj situaciji korisnik određenog primanja, a da se ne zna prema kojem osnovu. Pored toga, osim zapisnika o sudsko-medicinskom pregledu mrtvih tijela, kojim je konstatirano da je apelantova kćerka u kritičnoj prilici zadobila samo jednu strelnu ranu, a koja je bila uzrok njene smrti, ne postoje drugi dokazi i činjenice koji bi osnovano upućivali na tvrdnju da je došlo do povrede prava na zabranu mučenja iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

26. Stoga, Ustavni sud smatra da navedene činjenice nemaju takva svojstva da bi mogle nedvosmisleno opravdati tvrdnju o postojanju povrede navedenih prava. Zbog svega navedenog, a posebno zbog uopćene i neargumentirane tvrdnje o povredi ovih prava, gdje predočene činjenice, u nedostatku relevantnih dokaza koji bi potkrijepili te činjenice, ni na koji način ne mogu opravdati takvu tvrdnju, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi očigledno (*prima facie*) neosnovani.

27. U konkretnom slučaju nadležni državni organi nisu proveli bilo kakav krivični postupak radi utvrđivanja krivične odgovornosti počinioca krivičnog djela zbog čega apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje. Dalje je naveo da, s obzirom na to da se ne zna ko je ubica njegove kćerke, apelant nije u mogućnosti, niti je ovlašten da pokreće bilo kakav postupak za utvrđivanje odgovornosti, jer ova ovlaštenja ima samo država, zbog čega je, prema apelantovom mišljenju, njemu uskraćeno pravo na djelotvoran pravni lijek. Ustavni sud primjećuje da se u konkretnom predmetu postavlja pitanje da li apelant uživa zaštitu prava na pravično suđenje u okviru značenja člana 6. Evropske konvencije, koje priznaje pravo svakog pojedinca na određenu procesnu zaštitu prilikom utvrđivanja osnovanosti krivične optužbe protiv njega.

28. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom predmetu izostao krivični postupak u kome bi se utvrđivala odgovornost zbog smrti navedenih lica. Također, Ustavni sud smatra da u krivičnim postupcima član 6. Evropske konvencije nudi pravo na zaštitu samo nekome protiv koga se «*utvrđuje [...] osnovanost bilo kakve krivične optužbe*». Naime, samo takvo lice može se smatrati «žrtvom» u smislu člana 6. Evropske konvencije. Prema tome, obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garantiralo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi jezičke okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 19/02, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 18/04).

29. Iz navedenog proizlazi da pravo na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije ne obuhvata pravo na pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica i da član 6. Evropske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj. Stoga slijedi da su dijelovi apelacije u odnosu na navedene povrede inkompatibilni *ratione materiae* sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

30. Povodom navoda o povredi člana 13. Evropske konvencije u vezi sa članom 6, Ustavni sud zapaža da je članom 13. zagarantirano pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi sa kršenjem prava zaštićenog Evropskom konvencijom. S obzirom na to da je Ustavni sud odbacio navode apelacije o povredi prava iz člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključuje da su i dijelovi apelacije u odnosu na povredu člana 13. Evropske konvencije, također, inkompatibilni *ratione materiae* sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

31. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Dalje, osporenu presudu apelant je primio 4. oktobra 2004. godine, a apelacija Ustavnom sudu podnesena je 27. novembra 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na navode o povredi prava iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije, zatim, o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

VII. Meritum

a) Pravo na život

33. Apelant se žali na povredu prava na život iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije zbog toga što nadležni organi nisu postupali u provođenju istrage povodom smrti njegove kćerke. Osim toga, apelant ističe da se ovdje radi i o povredi prava samog apelanta, prema članu 2. Evropske konvencije, kao srodnika, odnosno oca mrtvog lica.

34. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

a) Pravo na život.»

35. Član 2. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

”1. Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života osim pri izvršenju smrtne kazne na osnovu presude suda, kojom je proglašen krivim za krivično djelo za koje je ta kazna predviđena zakonom [...].”

36. Dom za ljudska prava u sličnom predmetu naveo je da ”Dom se prisjeća da je Evropski sud za ljudska prava presudio ’da prva rečenica člana 2. stav 1. [Evropske konvencije] nalaže državi ne samo da se uzdrži od namjernog i nezakonitog oduzimanja života već i da preduzme odgovarajuće korake da zaštiti živote onih koji su pod njenom jurisdikcijom’ (vidi Evropski sud za ljudska prava, *L.C.B. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 9. juna 1998, Izvještaji o presudama i odlukama 1998.-III, str. 1403, tačka 36). ’Obaveza države u ovom pogledu jeste da donošenjem djelotvornih odredaba krivičnog zakona odvraća od počinjenja krivičnih djela protiv lica uz podršku mehanizma za provođenje zakona radi sprečavanja, obuzdavanja i sankcioniranja kršenja takvih odredaba ’ (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Osman protiv U.K.*, presuda od 28. oktobra 1998, Izvještaji o presudama i odlukama 1998.-VIII, str. 3159, tačka 115). Tu se, između ostalog, zahtijeva da dođe do ’nekog oblika djelotvorne zvanične istrage kad neko bude nasilno ubijen’ (vidi, npr., Evropski sud za ljudska prava, *McKerr protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 4. maja 2001, tačka 111). Najbitniji cilj takve istrage ’je da se osigura djelotvorna implementacija domaćih zakona koji štite pravo na život’ (*ibid.*),

a ta istraga mora biti djelotvorna u smislu da može da dovede '[...] do identifikacije i kažnjavanja onih koji su za to odgovorni', a tom obavezom se ne nameće 'ishod, već sredstvo' (*ibid.*, tačka 113). Pri ispitivanju da li su ove obaveze iz člana 2. ispoštovane, Sud je uzeo u obzir ne samo adekvatnost policijske istrage već i radnje organa gonjenja i sudova u relevantnom krivičnom postupku (vidi, npr., *ibid.*, tač. 130-136)" (*E.M. i Š.T. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 8. marta 2002. godine, CH/01/6979, tačka 50).

37. "Obaveza da se provede djelotvorna istraga ne odnosi se samo na predmete u kojima je ustanovljena umiješanost zastupnika države (vidi npr., Evropski sud za ljudska prava, *Yasa protiv Turske*, presuda od 2. septembra 1998, tačka 100). Štaviše, u skladu sa jurisprudencijom Evropske komisije za ljudska prava od 2. septembra 1991, u predmetu *Dujardin protiv Francuske* (Evropska komisija za ljudska prava, br. 16734/90, Odluke i izvještaji 72, str. 236), postoji pozitivna obaveza države prema članu 2. Konvencije da krivično goni one koji počine krivično djelo protiv života» (*ibid.*, tačka 51).

38. Dom za ljudska prava je, također, donio stav da, imajući u vidu stalnu sudsku praksu, činjenica da nije bila utvrđena odgovornost Federacije, kao tužene strane, ili njenih predstavnika u nestanku i smrti sina podnosioca prijave ne oslobađa tuženu stranu pozitivne obaveze da provede djelotvornu istragu kako bi, prema članu 2. Evropske konvencije, zaštitila pravo na život (vidi, *Ranko i Goran Ćebić protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 4. jula 2003, CH/98/668, tačka 78).

39. U vezi sa apelantovom žalbom da mu je, kao ocu umrle Božinke Mršić, povrijeđeno pravo zagarantirano članom 2. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća na stav Doma za ljudska prava u sličnom predmetu koji glasi: «Dom zapaža da postoji odavno uspostavljena jurisprudencija Evropskog suda za ljudska prava da Sud nalazi kršenje člana 2. Konvencije u predmetima koji se nađu pred njim a podnesu ih srodnici ubijenog lica zato što nije provedena djelotvorna istraga u vezi sa smrti tog lica (vidi, npr., *Akdeniz*, presuda od 31. maja 2001. ili *Mc Kerr*, presuda od 4. maja 2001)" (*E.M. i Š.T. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 8. marta 2002. godine, CH/01/6979, tačka 61).

40. Ustavni sud naglašava da je obaveza zaštite prava na život prema članu 2. Evropske konvencije pokrenuta kada je pojedinac ubijen upotrebom sile. Pitanje koje se postavlja Ustavnom sudu jeste da li su nadležni organi u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj poduzeli djelotvornu istragu propisanu zakonom, kako bi utvrdili da li je apelantova

kćerka ubijena upotrebom sile i, ako jeste, da li su pokrenuli neophodan postupak protiv počinioca krivičnog djela, kako bi ispunili pozitivnu obavezu zaštite prava na život prema članu 2. Evropske konvencije. Ova obaveza podrazumijeva određeno postupanje u skladu sa zakonom, a ne i rezultat, odnosno ishod postupka.

41. Ustavni sud zapaža da iz dokumenata u spisu proizlazi da je uviđaj na mjestu događaja a povodom smrti apelantove kćerke i ostala četiri lica izvršio istražni sudija Osnovnog suda, te da su uviđaju prisustvovali inspektori CJB i operativni radnici Vojne policije. CJB je u pismu upućenom Osnovnom javnom tužilaštvu 20. februara 2001. godine pod brojem 11-1/02-2-230-108 istakao da su radnici ovog centra 1. aprila 1993. godine Vojnom tužilaštvu Banja Luka dostavili kompletan spis o predmetnom događaju, a koji je Vojno tužilaštvo primilo 6. aprila 1993. godine. Također, iz dokumentacije u spisu proizlazi da je 23. marta 1993. godine Osnovni sud dostavio Osnovnom javnom tužilaštvu Zapisnik o uviđaju od 14. marta 1993. godine pod brojem Kri-80/03 i zapisnik o sudsko-medicinskom pregledu pet leševa na dalje postupanje. Okružno tužilaštvo u odgovoru na apelaciju istaklo je da pregledom svih spisa koje je Osnovno javno tužilaštvo preuzelo od Vojnog tužilaštva nije pronašlo spis vezan za događaj u kojem je stradala apelantova kćerka. U svom odgovoru Okružno tužilaštvo ističe da krivična prijava protiv poznatog ili nepoznatog lica nikada nije bila podnesena tada nadležnom Osnovnom javnom tužilaštvu zbog čega nije ni donesena tužilačka odluka iz člana 153. Zakona o krivičnom postupku.

42. Ustavni sud smatra da je nadležni javni tužilac, čak i u nedostatku formalne krivične prijave, imao saznanja o predmetnom događaju i obavezu da iskoristi svoja ovlaštenja da pronade i krivično goni počinioca u slučaju nezakonitog lišavanja života. Ustavni sud, dalje, primjećuje očigledan problem u komunikaciji nadležnih državnih organa a na apelantovu štetu. Apelant u konkretnom predmetu nije dobio nikakvu zvaničnu obavijest da javni tužilac nije preduzeo krivično gonjenje, te da se može koristiti svojim pravima prema članu 60. Zakona o krivičnom postupku, to jeste da preduzme ili nastavi krivično gonjenje.

43. Član 2. Evropske konvencije nalaže državi pozitivnu obavezu da u slučaju nezakonitog lišavanja života poduzme odgovarajuće mjere za zaštitu života. Ova pozitivna obaveza podrazumijeva obavezu države da mora pokazati da je tražila počinioca i da ga je privela pravdi. Dakle, obaveza zaštite života uključuje proceduralni aspekt i obuhvata minimum mehanizma u kojem bi okolnosti u kojima je nekome oduzet život bile posebno, to jest javno i nepristrano ispitane. U konkretnom predmetu Ustavni sud zapaža da su policijski organi i istražni sudija poduzeli određene mjere radi otkrivanja krivičnog djela i počinioca. Međutim, nadležno tužilaštvo, koje je ovlašteno i dužno da odluči da li ima osnova da

preduzme krivično gonjenje ili ne, nije posebno ispitalo prikupljene činjenice. Ustavni sud smatra da su organi vlasti propustili da poduzmu neophodne mjere kojim bi zadovoljili pozitivnu obavezu zaštite života u smislu člana 2. Evropske konvencije.

44. S obzirom na to da je ustanovio povredu člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije, a u skladu sa članom 76. stav 2. Pravila, Ustavni sud dodjeljuje apelantu kompenzaciju u iznosu od 2.000 KM, koju je dužna da isplati Republika Srpska. Visinu kompenzacije Ustavni sud je odredio kao satisfakciju apelantu, imajući u vidu okolnosti u Bosni i Hercegovini i praksu Evropskog suda za ljudska prava (vidi kao najskoriji primjer odluku Evropskog suda za ljudska prava, *Ankica Horvat protiv Hrvatske*, presuda od 26. jula 2001. godine).

b) Pravo na imovinu

45. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda, tvrdeći da je u postupku koji je okončan tom presudom povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

46. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

k) Pravo na imovinu.»

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

“1. Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

2. Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

47. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavu, jeste opće prirode i iskazuje princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, obuhvata lišavanje imovine

i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavu, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, da nadziru korištenje imovine u skladu sa javnim interesom. Ova tri pravila nisu «različita» u smislu da su nepovezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u okviru općeg principa iskazanog u prvom pravilu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 61).

48. Ustavni sud zapaža da se apelant nije konkretno pozvao na neki od principa sadržanih u članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, već se poziva na to da mu je nepravičnim postupkom pred relevantnim organima uprave i pred Vrhovnim sudom odbijen zahtjev za ostvarivanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu kćerkine smrti i time povrijeđeno pravo na imovinu.

49. U pogledu prava na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud primjećuje da ovaj član štiti samo pravo svakog pojedinca na «njegovu» imovinu, te da se, u skladu s tim, primjenjuje samo na postojeću imovinu i ne garantira stjecanje imovine u budućnosti.

50. Evropski sud za ljudska prava u nekim predmetima donio je drukčiji stav. Naprimjer, ako lice koje je podnijelo zahtjev ima opravdana očekivanja da će potraživanje biti utvrđeno u skladu sa zakonom, takvo potraživanje bi predstavljalo imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Presos Compania Naviera S.A. i dr. protiv Belgije*, presuda od 20. novembra 1995. godine, serija A, broj 232, stav 31). U takvim slučajevima pravo na imovinu se javlja u trenutku kad činjenične okolnosti daju osnove za nastanak potraživanja.

51. Ustavni sud primjećuje da se apelant, dakle, žali na povredu prava na imovinu, jer nije stekao pravo na porodičnu invalidninu s obzirom na to da su nadležni organi odbili njegov zahtjev da mu se prizna to pravo po osnovu smrti njegove kćerke. Dakle, u pitanju su apelantova očekivanja da će steći imovinu, a ne imovina na kojoj ima konstituirano relevantno imovinsko pravo, u skladu sa kriterijima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Stoga, Ustavni sud zaključuje da pravo na porodičnu invalidninu, koje je apelant očekivao u okolnostima ovog slučaja, ne može predstavljati njegovu imovinu, jer za stjecanje ovog prava apelant nije ispunio uvjete propisane zakonom. Naime, upravni organi i Vrhovni sud u postupku odlučivanja o apelantovom zahtjevu utvrdili su pravno-relevantne činjenice i na utvrđeni činjenični supstrat primijenili odgovarajuće materijalno pravo.

52. U pogledu apelantovih navoda da su navedeni organi pogrešno utvrdili određene činjenice, te da su izveli pogrešan zaključak o osnovanosti njegovog zahtjeva na temelju tih činjenica, Ustavni sud podsjeća da nije nadležan da vrši provjeru činjenica i načina na koji su nižestepeni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 29/02 od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03), a što u ovom predmetu nije slučaj.

53. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije bilo kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

54. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđen član II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i član 2. Evropske konvencije, jer su državni organi propustili da poduzmu neophodne mjere kojima bi zadovoljili pozitivnu obavezu zaštite života apelantove kćerke. Ustavni sud, dalje, zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu, jer nema konstituirano relevantno imovinsko pravo u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Također nije povrijeđeno pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, jer apelant nije potkrijepio relevantnim dokazima navode o diskriminaciji, niti Ustav Bosne i Hercegovine i Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda garantiraju pravo na pravično suđenje licu koje zahtijeva podizanje krivične optužbe protiv drugog lica.

55. Na osnovu člana 16. stav 4. tačka 9, člana 61. st. 1, 2. i 3. i člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

56. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 228/04

**ODLUKA O DOPUSTIVOSTI
I MERITUMU**

Apelacije Udruge obitelji nestalih osoba
i Gradske organizacije logoraša Istočno
Sarajevo i dr., podnesene zbog nestanka
osoba za vrijeme rata na teritoriju Bosne
i Hercegovine

Odluka od 13. srpnja 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 228/04**, rješavajući apelacije **Udruga obitelji nestalih osoba i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. točka 2. i članka 61. st. 1. i 2. Poslovnika Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 2/04), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, prof. dr., dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. srpnja 2005. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se sljedeće apelacije podnesene zbog nestanka osoba za vrijeme rata na teritoriju Bosne i Hercegovine:

AP 228/04 Udruga obitelji nestalih osoba i Gradska organizacija logoraša Istočno Sarajevo - u dijelu apelacije podnesene u ime sljedećih članova obitelji nestalih osoba: Vojislava Šekerović, Vladimir Mandić, Vide Lale, Svjetlana Trnčić, Stoja Radović, Srboljub Božić, Slobodan Mastilović; Rajko Đurica, Radmilo Drašković, Radmila Radović, Niko Simanić, Mladenka Mičić, Mileva Mitrović, Milena Šućur, Milena Kulina, Miladin Starović, Miodrag Glogovac, Ljubomir Vasković, Ljiljana Janković, Dragan Popović, Branko Šojić, Cvijeta Radović, Dijana Čarapić i Dragica Čabak; AP 231/04 Milojka Šekara; AP 238/04 Mladenka Lale; AP 244/04 Miro Gavrilović; AP 425/04 Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih osoba Bijeljina u dijelu apelacije podnesene u ime Milojke Lazić, čiji su članovi obitelji nestali; AP 570/04 Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila Prnjavor-u dijelu apelacije

podnesene u ime Nade Marić, čiji je član obitelji nestao; AP 172/05 Milorad Matović; AP 501/05 Jela Mandić; AP 961/05 Mladen Todorović, AP 1140/05 Milena Ikonić; AP 1042/05 Radica Todorović; AP 1043/05 Milan Todorović; AP 1046/05 Zdravka Spasojević i AP 1047/05 Milosava Cvjetković.

Utvrđuje se povreda prava na zabranu podvrgavanja nehumanom postupku iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i prava na privatni i obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vladi Federacije Bosne i Hercegovine da putem povjerenstva nadležnog za traženje nestalih osoba žurno i bez daljnjeg odgađanja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostave ove odluke, apelantima dostavi sve dostupne i raspoložive informacije o članovima njihovih obitelji nestalim tijekom rata na području Bosne i Hercegovine.

Nalaže se stranama iz članka 15. stavak 3. Zakona o nestalim osobama („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 50/04) da odmah i bez daljnjeg odgađanja, a najkasnije u roku od 30 dana, osiguraju operativno funkcioniranje institucija utemeljenih sukladno Zakonu o nestalim osobama, tj. Instituta za nestale osobe, Fonda za potporu obiteljima nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i Središnje evidencije nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.

Odluka Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine, u smislu članka 64. stavak 1. Poslovnika Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine, dostavlja se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i Vladi Federacije Bosne i Hercegovine radi implementacije.

Nalaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine da u roku od šest mjeseci od dostavljanja ove odluke obavijeste Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama, sukladno članku 75. stavak 5. Poslovnika Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Tijekom 2004. i 2005. godine, zbog nestanka osoba za vrijeme rata na teritoriju Bosne i Hercegovine, Ustavnome sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelacije su podnijeli: Udruga članova obitelji nestalih osoba i Gradska organizacija logoraša Istočno Sarajevo - u ime sljedećih članova obitelji nestalih osoba: (Vojislava Šekerović, Vladimir Mandić, Vide Lale, Svjetlana Trnčić, Stoja Radović, Srboľjub Božić, Slobodan Mastilović, Rajko Đurica, Radmilo Drašković, Radmila Radović, Niko Simanić, Mlađenka Mičić, Mileva Mitrović, Milena Šučur, Milena Kulina, Miladin Starović, Miodrag Glogovac, Ljubomir Vasković, Ljiljana Janković, Dragan Popović, Branko Šojić, Cvijeta Radović, Dijana Čarapić i Dragica Čabak); Milojka Šekara, Mlađenka Lale, Miro Gavrilović, Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih osoba Bijeljina - u ime Milojke Lazić, čiji su članovi obitelji nestali, Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih osoba Bijeljina-u ime Nade Marić, čiji je član obitelji nestao, Milorad Matović, Jela Mandić, Mladen Todorović, Milena Ikonić, Radica Todorović, Milan Todorović, Zdravka Spasojević i Milosava Cvjetković (u daljnjem tekstu: apelanti).

2. Sukladno članku 18. stavak 2. Poslovnika Ustavnoga suda, 23. svibnja 2005. godine od apelanata je zatraženo da dopune apelacije, tako što će dostaviti potvrde o prijavljenom nestanku članova obitelji. Apelanti su postupili po nalogu Ustavnoga suda, te dostavili dopune apelacija tijekom lipnja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Na temelju članka 21. stavak 2. Poslovnika Ustavnoga suda, odgovori na podnesene apelacije su zatraženi 28. i 29. travnja 2005. godine od Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Državnoga povjerenstva za traženje nestalih osoba i Ureda za traženje nestalih i zarobljenih osoba Federacije Bosne i Hercegovine.

4. Odgovori na apelacije nisu dostavljeni.

5. Obzirom da je Ustavnome sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti o istome pitanju, Ustavni je sud, sukladno članku 30. Poslovnika Ustavnoga suda, donio odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku broj AP 228/04. Spojene su sljedeće apelacije: AP 228/04 (u odnosu na apelante iz dispozitiva ove odluke); AP 231/04; AP 238/04; AP 244/04; AP 425/04 (u odnosu na apelante iz dispozitiva ove odluke); AP 570/04 (u odnosu na apelante iz dispozitiva ove odluke); AP 172/05; AP 501/05; AP 961/05; AP 1140/05; AP 1042/05; AP 1043/05; AP 1046/05 i AP 1047/05.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnome sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Povodom nestanka članova obitelji na područjima Sarajeva, Trnova, Ključa, Čapljine, Kladnja, Banovića, Goražda i Zavidovića-Vozuće tijekom rata u Bosni i Hercegovini, apelacije su podnijeli: Udruga članova obitelji nestalih osoba i Gradska organizacija logoraša Istočno Sarajevo-u ime sljedećih članova obitelji nestalih osoba: (Vojislava Šekerović, Vladimir Mandić, Vide Lale, Svjetlana Trnčić, Stoja Radović, Srboljub Božić, Slobodan Mastilović, Rajko Đurica, Radmilo Drašković, Radmila Radović, Niko Simanić, Mladenka Mičić, Mileva Mitrović, Milena Šućur, Milena Kulina, Miladin Starović, Miodrag Glogovac, Ljubomir Vasković-nestala tri člana obitelji, Ljiljana Janković, Dragan Popović, Branko Šojić, Cvijeta Radović, Dijana Čarapić i Dragica Čabak); Milojka Šekara, Mladenka Lale, Miro Gavrilović, Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih osoba Bijeljina-u ime Milojke Lazić, čiji su članovi obitelji nestali (dva člana), Općinski odbor obitelji zarobljenih i poginulih boraca i nestalih osoba Bijeljina-u ime Nade Marić, čiji je član obitelji nestao, Milorad Matović, Jela Mandić, Mladen Todorović, Milena Ikonić, Radica Todorović, Milan Todorović, Zdravka Spasojević i Milosava Cvjetković.

8. Apelanti tvrde da do danas nemaju nikakvih informacija o sudbini članova obitelji nakon njihovoga nestanka, koji se desio na navedenim područjima za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini u razdoblju između 1992. i 1995. godine. Apelanti su priložili uz apelaciju potvrdu Međunarodnoga komiteta Crvenoga križa ili Ureda za traženje nestalih i zarobljenih osoba Republike Srpske, ili obje potvrde kojima se potvrđuje da su članovi njihovih obitelji evidentirani kao nestale osobe, te da je otvoren proces njihovoga traženja.

IV. Relevantni propisi

9. Aneks 7. Općeg okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini:

„Članak V.

Strane će osigurati informacije preko mehanizama tražanja MKCK o svim nestalim osobama. Strane će, također, u potpunosti surađivati sa MKCK u njegovim naporima da odredi identitete, boravište i sudbinu nestalih.“

10. Protokol broj 1 uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba od 8. lipnja 1977. godine:

«Članak 33. st. 1. i 3.

Čim to okolnosti dopuste, a najkasnije po prestanku aktivnih neprijateljstava, svaka strana u sukobu treba pronalaziti osobe čiji je nestanak objavila protivnička strana. Spomenuta protivnička strana treba dostaviti sve korisne podatke o ovim osobama da bi olakšala njihovo pronalaženje.

Podaci o osobama čiji je nestanak objavljen primjenom stavka 1. i zahtjevi koji se odnose na ove podatke dostavljaju se bilo izravno, bilo pomoću sile zaštitnice Središnjoj agenciji za traženje Međunarodnoga komiteta Crvenoga križa ili nacionalnih društava Crvenoga križa (Crvenoga polumjeseca i Crvenoga lava i sunca). U slučajevima kada se ovi podaci dostavljaju putem Međunarodnoga komiteta Crvenoga križa i njegove Središnje agencije za traženje, svaka strana u sukobu uredit će da ih dostavi i Središnjoj agenciji za traženje.“

11. Zakon o nestalim osobama („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 50/04):

„Članak 7.

S ciljem unapređenja procesa traženja nestalih osoba i efikasnije identifikacije posmrtnih ostataka nestalih osoba, osniva se Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institut), kao neovisna institucija za traženje nestalih osoba u/iz Bosne i Hercegovine.

Suosnivač Instituta može biti i međunarodna organizacija.

Način osnivanja i preuzimanja uloge osnivača i utvrđivanja bliže nadležnosti, načina financiranja Instituta, sukladno ovome i drugim zakonima BiH, regulirat će se Sporazumom o osnivanju koji zaključuju suosnivači.

Sukladno ovome i drugim važećim zakonima, Institut je pravna osoba koja se registrira kao institucija Bosne i Hercegovine na koju se, sukladno ovome zakonu, prenose upravne ovlasti za obavljanje poslova u svezi procesa traženja nestalih osoba i izdavanja odgovarajućih isprava.

Radni odnos uposlenih u Institutu regulira se sukladno važećem zakonu o radu koji se primjenjuje na institucije Bosne i Hercegovine.

Članak 15.

U svrhu osiguranja sredstava i realizacije prava članova obitelji nestalih osoba osniva se Fond za potporu obiteljima nestalih osoba u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Fond).

Odluku o osnivanju Fonda, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Sjedište, način financiranja, upravljanje, kao i druga pitanja u svezi rada Fonda regulirat će se Sporazumom koji će potpisati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko Distrikta BiH u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu odluke iz stavka 2. ovoga članka.

Osim proračuna, prihodi Fonda mogu biti sredstva iz donacija, darova, zavještanja i drugih vidova potpore od domaćih i međunarodnih pravnih i fizičkih osoba, što se bliže uređuje Sporazumom iz stavka 3. ovoga članka.“

12. Odluka o obrazovanju državnoga povjerenstva za traženje nestalih osoba („Službeni list Republike BiH“ br. 9/96 i 17/96):

«II

Povjerenstvo obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- vodi evidenciju državljana Republike Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: R BiH) nestalih uslijed ratnih djelovanja na teritoriju R BiH i susjednih država, odnosno bivših jugoslavenskih republika;

- poduzima neposredne aktivnosti za pronalaženje osoba iz prethodne alineje, kao i za utvrđivanje konačne istine o sudbini tih osoba;

- daje potrebne podatke kojima raspolaže nadležnim tijelima koja donose odluke o pravima boraca, nestalih, zarobljenih i poginulih;

-na temelju evidencije izdaje odgovarajuće potvrde obiteljima nestalih, zarobljenih i poginulih;

- surađuje sa specijaliziranim agencijama pri UN (UNHCR i dr.), specijalnim izaslanikom Ujedinjenih naroda za ljudska prava na prostorima bivše Jugoslavije, ekspertom Povjerenstva za ljudska prava, IFOR-om, radnom skupinom Međunarodnoga komiteta Crvenoga križa za traženje nestalih osoba, Međunarodnim tribunalom u Hagu i drugim međunarodnim i domaćim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjem nestalih, zarobljenih i poginulih osoba.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Zajedničko za sve apelacije jeste da apelanti tvrde da nemaju nikakvih pouzdanih informacija o sudbini članova svojih obitelji od njihovoga nestanka pa do danas. Apelanti traže da saznaju istinu o sudbini članova svojih obitelji, da se utvrdi tko je kriv za njihov nestanak i da se nakon toga krivci primjereno kazne, te da im se dodijeli kompenzacija za duševnu bol koju trpe zbog toga što ne znaju što se desilo sa članovima njihovih obitelji. U apelacijama se pozivaju na sljedeće povrede ustavnih prava: prava na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), prava da ne budu podvrgnuti torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, prava na slobodu i sigurnost osoba iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije, prava na privatni i obiteljski život, dom i prepisku iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, prava na efektivan pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VI. Dopustivost

14. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

15. Sukladno članku 15. stavak 3. Poslovnika Ustavnoga suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60

dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnome lijeku koji je rabio.

16. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek koji je efektivan i adekvatan da ispita nižestupanjsku odluku kako u činjeničnom, tako i u pravnome pogledu. Pri tomu apelant odlučuje hoće li rabiti pravni lijek, bez obzira je li riječ o redovitome ili izvanrednome pravnome lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnoga lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) ne može se smatrati konačnom. Korištenje takvoga pravnoga lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan člankom 15. stavak 3. Poslovnika Ustavnoga suda (vidi Rješenje Ustavnoga suda broj U 15/01 od 4. i 5. svibnja 2001. godine).

Iscrpljivanje svih efektivnih pravnih lijekova mogućih po zakonu

17. Prvo pitanje koje se nameće prilikom ispitivanja dopustivosti predmetnih apelacija jeste pitanje iscrpljivanja svih efektivnih pravnih lijekova mogućih po zakonu obzirom da su se apelanti zahtjevom za traženje nestalih osoba obratili samo Međunarodnome komitetu Crvenoga križa ili entitetskom povjerenstvu za traženje nestalih osoba.

18. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje da Ustavni sud ima prizivnu jurisdikciju nad pitanjima iz ovoga ustava koja proistječu iz mišljenja bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Cilj je navedenoga članka da se prvo omogući redovitim sudovima da ispituju činjenice i pravna pitanja koji se odnose na predmet i da ga riješe uz poštivanje prava i sloboda zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

19. Europski sud za ljudska prava smatra da pravilo iscrpljivanja efektivnih pravnih lijekova ne mora nužno zahtijevati sudsku presudu. Sukladno praksi Europskoga suda za ljudska prava, Ustavni je sud tumačio članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine tako da, primjerice, prihvaća prijave u predmetima u kojima sud ne donese odluku u razumnom roku (vidi Odluku Ustavnoga suda broj U 23/00 od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 10/01). Drugim riječima, zahtjev za postojanje sudske presude, kao što je utvrđen u članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, mora se tumačiti na fleksibilan način. Slično praksi Europskoga suda za ljudska prava, apelacija Ustavnome sudu se mora dopustiti ako apelant dokaže da je iscrpio sve druge pravne lijekove, osim obraćanja sudovima, ukoliko su takvi dostupni, ili ukoliko se dokaže da ne postoje drugi pravni lijekovi koji su dostupni. Značajno je da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova, također, ovisi o dostupnosti i efikasnosti pravnoga lijeka.

20. Ustavni sud smatra da pravni lijekovi moraju biti dostupni i efektivni kako bi osigurali ispravak navodnih povreda. Postojanje predmetnih pravnih lijekova mora biti dovoljno izvjesno ne samo u teoriji već i u praksi, jer, u oprečnom, ne bi imali nužnu pristupačnost i djelotvornost (vidi Europski sud za ljudska prava, *Akdivar protiv Turske*, presuda od 30. kolovoza 1996, Izvješća 1996-IV, stavak 66). Drugim riječima, pravilo iscrpljivanja svih pravnih lijekova nije apsolutno, niti se mora automatski primjenjivati. Mogu postojati posebne okolnosti koje razrješavaju apelante dužnosti da iscrpe pravne lijekove koji su im na raspolaganju (*ibid.*, stavak 67).

21. U svezi toga Ustavni sud napominje da, prema članku 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, postoji pozitivna obveza države da osigura efektivni pravni lijek pred domaćim tijelima vlasti. U konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da ne postoji efektivno pravno sredstvo koje bi apelantima omogućilo da se obrate mjerodavnim tijelima zbog toga što nisu dobili informacije o tomu kakva je sudbina članova njihovih obitelji koji su nestali tijekom rata u Bosni i Hercegovini. Upućivanje apelanata na redovite sudove, prema mišljenju Ustavnoga suda, ne bi dalo nikakav rezultat. Naime, obraćanje redovitim sudovima otvorilo bi niz pitanja, primjerice: koji je sud mjerodavan - obzirom da se ne zna točno gdje se nestanak desio, kao i da li je nestala osoba još živa ili ne. Dakle, iako je riječ o očitom propustu apelanata glede pitanja iscrpljivanja pravnih lijekova, Ustavni sud smatra da je mjerodavan odlučivati u ovome predmetu zato što apelanti nemaju na raspolaganju efektivno i adekvatno pravno sredstvo za zaštitu svojih prava. Zbog toga, odluka Ustavnoga suda treba popuniti pravnu prazninu koja postoji u ovome slučaju.

22. Dovodeći u svezu prethodne stavke sa konkretnim slučajem, Ustavni sud konstatira da su se apelanti obratili Međunarodnome komitetu Crvenoga križa, odnosno entitetskom povjerenstvu za traženje nestalih osoba od kojih nisu dobili informacije o nestanku članova njihovih obitelji. Dakle, apelanti su poduzeli razumne aktivnosti glede traženja članova svojih obitelji, obraćajući se organizacijama za traženje nestalih osoba. Ustavni je sud prethodno konstatirao da, u slučaju kada postoje posebne okolnosti, nije nužno zahtijevati od apelanata da prije podnošenja apelacije vode postupke pred redovitim sudovima. U konkretnome slučaju Ustavni sud smatra da postoje posebne okolnosti koje apelante oslobađaju obveze vođenja postupka pred redovitim sudovima.

23. Posebne okolnosti Ustavni sud vidi u činjenici da je traženje osoba koje su nestale tijekom posljednjega ratnoga sukoba u Bosni i Hercegovini veoma osjetljivo pitanje obzirom da bi istrage u svezi toga, u najvećem dijelu, morala voditi tijela entiteta na čijem se teritoriju desio nestanak. S druge strane, na razini Bosne i Hercegovine ne postoji

specijalizirana institucija koja efikasno radi i čija je zadaća nepristrano vršenje istrage u svezi nestanka osoba tijekom ratnih dešavanja, a Ustavni je sud prethodno konstatirao da eventualno obraćanje apelantata redovitim sudovima ne bi dalo nikakve rezultate, tj. da apelanti nisu imali na raspolaganju efektivna pravna sredstva za zaštitu svojih ustavnih prava.

24. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnome slučaju nije postojao efektivni pravni lijek kojim bi se apelantima garantirala efikasna i nepristrana istraga o nestanku članova njihovih obitelji. Zato, apelante treba osloboditi obveze iscrpljivanja pravnih lijekova, te predmetne apelacije proglasiti dopustivim u svezi toga pitanja.

Nadležnost *ratione temporis*

25. Ustavni sud ima nadležnost *ratione temporis* za akte i događaje koji su se desili nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, 14. prosinca 1995. godine. Ustavni sud, zato, nije mjerodavan razmatrati ustavnost akata i događaja koji su se desili prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ali smatra da može preispitati takve akte i događaje u svrhu dokaza za utvrđivanje povrede koja se desila nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Odluku U 38/02 od 19. prosinca 2003. godine, toč. 36. i 37, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 8/04).

26. Europski sud za ljudska prava smatra da tamo gdje su događaji na koje se žali počeli prije stupanja na snagu Europske konvencije i nastavili se nakon toga samo posljednji dio može biti predmet prizivnih navoda (vidi Europski sud, *Kerojarvi protiv Finske*, odluka o prihvatljivosti od 7. travnja 1993, serija A-328). Slično tomu, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je zaključio da je mjerodavan u svezi pitanja navoda o povredi ljudskih prava članova obitelji čiji su članovi nestali za vrijeme oružanoga sukoba, u dijelu u kojem su se navodne povrede nastavile nakon stupanja na snagu Aneksa 6 Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je smatrao da su, pošto članovi obitelji nisu bili službeno obaviješteni o sudbini svojih najmilijih, navodne povrede nastavljene do dana podnošenja prijave (vidi *Selimović i drugi protiv Republike Srpske*, odluka o prihvatljivosti i meritumu od 7. ožujka 2003. godine, CH/01/8365 i drugi, točka 169).

27. U konkretnome slučaju apelanti traže da saznaju istinu o sudbini i mjestu gdje se nalaze članovi njihovih obitelji. Međutim, do sada apelantima nisu date informacije koje su tražili. Navodne povrede su, zato, povrede koje i dalje traju, pa je Ustavni sud mjerodavan *ratione temporis* razmatrati ove apelacije u tome pogledu.

Nadležnost *ratione materiae*

28. Da bi bila spojiva *ratione materiae* s nadležnošću Ustavnoga suda, u apelaciji se mora navesti povreda nekoga prava zaštićenoga Ustavom Bosne i Hercegovine. U konkretnim slučajevima apelanti traže informacije o mjestu gdje se nalaze članovi njihovih obitelji, kao i da im se dodijeli kompenzacija zbog toga što do sada nisu saznali za njihovu sudbinu. Osim toga, apelanti traže da se kaže tko je odgovoran za nestanak članova njihovih obitelji, kao i da se oni izvedu pred lice pravde. Apelanti tvrde da su bili podvrgnuti nehumanom i ponižavajućem postupanju, da im je uskraćeno pravo na obiteljski život, pravo na efektivan pravni lijek, te pravo na imovinu.

29. U svezi toga Ustavni sud zapaža da sve apelacije koje se trenutačno razmatraju sadrže minimum koji ukazuje na činjenice i povrede ljudskih prava iz Ustava Bosne i Hercegovine. Osim toga, Ustavni sud naglašava da je obzirom na postojanje posebnih okolnosti u konkretnome slučaju usvojio fleksibilniji pristup glede navođenja ustavnih prava za koja se smatra da su povrijeđena, kao i glede nadležnosti iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

30. Na temelju navedenoga Ustavni sud smatra da je mjerodavan *ratione materiae* razmatrati apelaciju.

Nadležnost *ratione personae*

31. Ustavni je sud već ustanovio da njegova nadležnost ne mora ovisiti o postojanju sudske presude. Međutim, pitanje nadležnosti *ratione personae* se razlikuje od pravila iscrpljivanja pravnih lijekova. Ustavni sud zapaža obvezu na traženje nestalih osoba na teritoriju Bosne i Hercegovine, sukladno članku V Aneksa 7 Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članku IX Aneksa 1-A Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Zato, Federacija Bosne i Hercegovine je odgovorna za uspjeh procesa traženja nestalih osoba i odgovorna strana da apelantima da informacije koje su tražili u apelacijama pred Ustavnim sudom.

32. Osim toga, Ustavni sud naglašava da se njegova nadležnost o pitanju *ratione personae*, pored Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, odnosi i na Vijeće ministara Bosne i Hercegovine obzirom da su nadležne institucije Bosne i Hercegovine, nakon što je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine prethodno usvojila Zakon o nestalim osobama, također, preuzele obvezu da obiteljima nestalih osoba daju informacije o sudbini njihovih članova nestalih tijekom ratnih događanja.

33. Na temelju navedenoga Ustavni sud, slijedeći svoju raniju praksu, smatra da je mjerodavan *ratione personae* razmatrati predmetne apelacije (vidi Odluku Ustavnoga suda broj *AP 129/04* od 27. svibnja 2005. godine).

VII. Meritum

34. Ustavni će sud apelacije prvo razmotriti glede postojanja povrede prava na zabranu podvrgavanja nehumanom postupku iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije.

35. Članak II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

„Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(b) Pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.»

Članak 3. Europske konvencije glasi:

„Nitko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.“

36. Imajući u vidu navode iz predmetnih apelacija, pitanje koje proizlazi jeste može li se patnja koja je nametnuta apelantima zbog toga što od mjerodavnih vlasti nisu dobili nikakvu informaciju o sudbini članova svojih obitelji smatrati nehumanim postupkom. Europski sud za ljudska prava u sličnim predmetima je presudio da se uskraćivanje informacija članovima obitelji i znanja o njihovim najbližim može smatrati nehumanim postupanjem koje je zabranjeno člankom 3. Europske konvencije.

37. Relevantna odluka Europskoga suda za ljudska prava o ovome pitanju je *Kipar protiv Turske* (presuda od 10. svibnja 2001. godine, Izvješća o presudama i odlukama 2001-IV) koja se odnosi na broj nestalih u turskoj vojnoj intervenciji u sjevernom Kipru, području koje je nakon toga zatvoreno i koje je postalo nedostupno rodbini nestalih. Europski sud za ljudska prava je zaključio da su podnositelji prijava bez dvojbe pretrpjeli “najbolniju neizvjesnost i zabrinutost” zbog okolnosti pod kojima su nestali njihovi najbliži (*ibid.*, točka 155). Europski sud za ljudska prava je, dalje, razmatrao može li se takva patnja smatrati povredom članka 3. Europske konvencije, te naglasio:

“Relevantni elementi će uključiti bliskost obiteljske veze – u tome kontekstu, određena težina će se pripisati vezi roditelj-dijete, posebnim okolnostima veze, stupnju do kojega je član obitelji bio svjedok predmetnoga događaja, uključenosti člana obitelji u pokušaje da dobije informacije o nestaloj osobi i načinu na koji su tijela vlasti odgovorila na te upite. Sud dalje podsjeća da suština takve povrede ne leži toliko u činjenici ‘nestanka’ člana obitelji nego u reakcijama tijela vlasti i stavovima o situaciji kada im se to predoči. Posebno u svezi ovoga posljednjega rođaci mogu tvrditi da su izravne žrtve ponašanja tijela vlasti (*ibid.*, točka 156).”

38. Iz navedenoga proizlazi da Europski sud za ljudska prava posebnu važnost pripisuje stupnju do kojega su tijela vlasti djelovala glede predmetne situacije. Europski sud za ljudska prava je zapazio da tijela vlasti nisu poduzela nikakvu istragu u svezi okolnosti nestanka, te da je nedostatak ikakvih informacija o sudbini najbližih rođaka osudio podnositelje prijave da žive u produljenome stanju akutne zabrinutosti, koje nije nestalo protokom vremena. Osim toga, Europski sud za ljudska prava je u ovome pogledu, također, zapazio da činjenica da rođaci nisu, uistinu, bili svjedoci zatočenja članova obitelji, ili da se tijelima vlasti tužene strane nisu žalili na takva zatočenja, rođake podnositelje prijave nije lišila statusa žrtve prema članku 3. Europske konvencije (*ibid.*, točka 157). Europski sud za ljudska prava je, zatim, zaključio da je šutnja tijela vlasti tužene strane glede stvarne zabrinutosti rođaka nestalih osoba dostigla razinu težine koja se jedino može okarakterizirati kao nehumano postupanje u smislu članka 3. Europske konvencije, te zaključio da su rođaci nestalih osoba žrtve nastavljenе povrede članka 3. Europske konvencije (*ibid.*, toč. 157-158).

39. U predmetu *Selimović* Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je zaključio da bliske obiteljske veze između nestalih osoba i njihovih rođaka, kao i velika patnja rođaka zbog nestanka njihovih najbližih predstavljaju “nehumano postupanje” prema članku 3. Europske konvencije. Dalje, smatrao je da nadležne vlasti nisu učinile gotovo ništa da bi razjasnile sudbinu i mjesto na kojemu se nalaze pretpostavljene žrtve, te da nisu provele svrsishodnu istragu, čime su pogoršale situaciju (*ibid.*, toč. 188-189). Sukladno navedenom, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je zaključio da propust mjerodavnih vlasti da otkriju mjesto na kojemu se nalaze nestale osobe predstavlja povredu članka 3. Europske konvencije.

40. Obzirom na sličnost između činjenica u predmetu *Selimović* i predmeta koji se u ovome slučaju razmatra pred Ustavnim sudom, Ustavni sud smatra da patnja nametnuta apelantima uslijed uskraćivanja informacija o sudbini članova njihovih obitelji nestalih tijekom ratnih

djelovanja nedvojbeno predstavlja nehumano postupanje koje je zabranjeno člankom II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 3. Europske konvencije. Pridržavajući se kriterija koje je utvrdio Europski sud za ljudska prava, Ustavni sud konstatira da između podnositelja apelacije i nestalih osoba postoji velika bliskost, odnosno da je riječ o najbližim rođacima (sinovi, muževi, supruge, očevi, majke, braća, sestre). Ustavni sud, kao i Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u odluci *Selimović (ibid., točka 185)*, smatra da činjenica da članovi obitelji nisu u svim slučajevima bili izravni svjedoci događaja čija je posljedica bila nestanak člana obitelji nije lišila članove obitelji nestalih osoba statusa žrtve.

41. Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da su se nestanci desili na teritoriju Bosne i Hercegovine, te da nakon nestanka nije provedena efikasna istraga o tomu, iako je od prestanka ratnih djelovanja proteklo više od 10 godina, i da nadležne vlasti nisu obavijestile članove obitelji nestalih osoba o sudbini njihovih najbližih, Ustavni sud, slijedeći svoju raniju praksu, zaključuje da su članovi obitelji nestalih osoba bili izloženi nehumanom postupanju koje je zabranjeno člankom II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 3. Europske konvencije, za što su odgovorni Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (vidi Odluku Ustavnoga suda broj *AP 129/04* od 27. svibnja 2005. godine).

42. Osim toga, Ustavni sud naglašava da je za otklanjanje povrede prava iz članka 3. Europske konvencije posebice važno da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske, kao i Vlada Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine žurno uspostave i osposobe za efikasan rad institucije utemeljene Zakonom o nestalim osobama, posebice: Institut za nestale osobe, Fond za potporu obiteljima nestalih osoba i Središnju evidenciju nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.

Pravo na poštivanje privatnoga i obiteljskoga života

43. Članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i dopisivanje».

Članak 8. Europske konvencije glasi:

“1. Svako ima pravo na štovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske”.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, gospodarske dobrobiti zemlje, sprječavanje nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.”

44. Ustavni sud smatra da članak 8. Europske konvencije ne samo da primorava državu da se0je Bosne i Hercegovine (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 129/04 od 27. svibnja 2005. godine).

Ostali navodi

45. Obzirom na zaključak Ustavnoga suda glede povrede prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, kao i članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije nužno posebice razmatrati ostale navode iz apelacija.

Pitanje kompenzacije

46. Ustavni sud konstatira da je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila Zakon o nestalim osobama, koji je stupio na snagu 17. studenoga 2004. godine. Ovim su zakonom, između ostaloga, utvrđeni principi za unapređenje procesa traženja i način ostvarenja socijalnih i drugih prava članova obitelji nestalih osoba, te osnovan Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine, kao institucija Bosne i Hercegovine na koju se prenose poslovi u svezi procesa traženja nestalih osoba i izdavanja odgovarajućih isprava. Istim zakonom je utemeljen i Fond za potporu obiteljima nestalih osoba u Bosni i Hercegovini, kao i Središnja evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini. Ustavni sud smatra da je nužno da mjerodavna vlast, osim utvrđivanja kršenja navedenih ustavnih prava apelanata, kao vida njihove satisfakcije, bez odgađanja osigura efikasno funkcioniranje navedenih instituta, fonda i središnje evidencije radi otklanjanja daljnjih posljedica kršenja ustavnih prava apelanata i omogućavanja da ostvare druga prava koja im prema zakonu pripadaju. Ovdje je potrebno naglasiti da je Ustavni sud ustvrdio povrede čl. 3. i 8. Europske konvencije zbog toga što članovi obitelji nestalih osoba nemaju nikakvih informacija o sudbini članova svojih obitelji, te naložio mjere za otklanjanje navedenih povreda ustavnih prava. Kad je riječ o pitanju kompenzacije koju su tražili apelanti, Ustavni sud smatra da Zakon o nestalim osobama osigurava određenu financijsku kompenzaciju

članovima obitelji nestalih osoba. Naime, čl. 11, 12. i 13. navedenoga zakona predviđeni su pravo, kriteriji i iznos novčane potpore članovima obitelji nestalih osoba, a člankom 16. je predviđen postupak za ostvarivanje prava na novčanu potporu, koji provodi Fond za potporu obiteljima nestalih osoba. Upravo radi realiziranja prava na financijsku potporu za obitelji nestalih osoba, koja je predviđena Zakonom o nestalim osobama, Ustavni je sud stranama iz članka 15. navedenoga zakona naložio da žurno osposobe za efikasan rad institucije osnovane Zakonom o nestalim osobama u koje se ubraja i Fond za potporu obiteljima nestalih osoba. Stoga, Ustavni sud smatra da će nakon što odgovorne strane osposobe institucije osnovane Zakonom o nestalim osobama članovi obitelji nestalih osoba imati osiguranu financijsku potporu, tako da nije potrebno da Ustavni sud donosi i odluku povodom zahtjeva za pojedinačne kompenzacije koje su postavili apelanti.

VIII. Zaključak

47. Činjenica da ni nakon skoro 10 godina od prestanka ratnih djelovanja u Bosni i Hercegovini mjerodavne vlasti nisu apelantima dostavile informacije o sudbini članova njihovih obitelji, nestalih tijekom ratnoga sukoba u Bosni i Hercegovini, dostatna je Ustavnome sudu da zaključi da je u odnosu na članove obitelji nestalih osoba došlo do povrede prava na zabranu nehumanoga postupka iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, kao i povrede prava na privatni i obiteljski život iz članka 8. Europske konvencije.

48. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Poslovnika Ustavnoga suda, Ustavni je sud jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnoga suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 696/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Богдана Суботића против
Босне и Херцеговине због тога што га
је ухапсио и притворио SFOR

Одлука од 23. септембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП 696/04**, рјешавајући апелацију **Богдана Суботића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1, 2 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, предсједник

Tudor Pantiru, потпредсједник

Миодраг Симовић, потпредсједник

Хатица Хаџиосмановић, потпредсједник

David Feldman, судија

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

Constance Grewe, судија

на сједници одржаној 23. септембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Богдана Суботића.

Утврђује се повреда права из члана II/36), д) и ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 3, члана 5 ст. 1, 2, 4 и 5 и члана 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Босни и Херцеговини, у смислу члана 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, да Богдану Суботићу у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке исплати износ од 600 КМ на име материјалне штете због повреде права из члана 5 став 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и износ од 2.400 КМ на име нематеријалне штете за остале повреде уставних права утврђених овом одлуком.

Налаже се Босни и Херцеговини, у смислу члана 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, да у року од три мјесеца од достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одбија се као неоснована апелација Богдана Суботића поднесена против Босне и Херцеговине због тога што га је ухапсио и притворио SFOR, у погледу кршења члана 5 став 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Богдан Суботић (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке поднио је 9. августа 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Босне и Херцеговине због тога што га је ухапсио и притворио SFOR. Апелант је допунио апелацију 16. септембра 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 став 1 тада важећег Пословника Уставног суда, 2. марта 2005. године затражен је одговор на апелацију од Правобранилаштва Босне и Херцеговине.

3. Одговор на апелацију достављен је Уставном суду 18. марта 2005. године.

4. На основу члана 25 став 2 тада важећег Пословника Уставног суда, одговор на апелацију је 3. јуна 2005. године достављен апеланту.

5. На тражење Уставног суда, Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Центар безбједности Бања Лука и Окружно тужилаштво Бања Лука су

14. и 18. марта 2005. године доставили Уставном суду обавјештења о предмету апелације.

6. Апелант је 15. септембра 2005. године обавијестио Уставни суд да је поднио захтјев Комисији за надокнаде штете при Министарству правде Републике Српске да му се надокнади штета.

III. Чињенично стање

7. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

8. Апеланта је 3. марта 2004. године ухапсио у породичној кући у Бањој Луци и притворио SFOR. У притвору SFOR-а, на непознатој локацији, провео је шест дана, након чега је пуштен из притвора.

9. Сходно Обавјештењу које је Уставни суд добио од Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Центар безбједности Бања Лука, број 10-02/4-1-230-399/04 од 8. марта 2005. године, тај орган је 5. марта 2004. године Основном јавном тужилаштву Бања Лука доставио извјештај о апелантовом хапшењу. У извјештају је наведено да су апеланта 3. марта 2004. године, у времену између 20 и 20.30 часова, припадници SFOR-а ухапсили у Бањој Луци, у Грмечкој улици број 476 и након тога одвезли хеликоптером у непознатом правцу. Након хапшења припадници SFOR-а су извршили претрес свих просторија апелантове породичне куће из које су изузели одређене предмете о чему су сачинили потврду коју су предали члановима његове породице. Екипа за увиђаје је 4. марта 2004. године у апелантовој кући извршила увиђај о чему је сачињена службена забиљешка. Окружном тужилаштву Бања Лука 25. марта 2004. године достављена је, као допуна претходног извјештаја, забиљешка о обављеном информативном разговору са апелантом у вези са околностима његовог хапшења од SFOR-а.

10. Сходно Обавјештењу које је Уставни суд добио од Окружног тужилаштва Бања Лука број КТА-111/04, тај орган је по пријему забиљешке од Центра јавне безбједности Бања Лука од 25. марта 2004. године предмет архивирао, јер није било законског основа за даљње поступање, будући да је оцијењено да не може да се кривично гони особље SFOR-а.

11. Влада Републике Српске је актом број 0/01-1384/04 од 8. јуна 2004. године обавијестила апеланта да је упозната са оружаном акцијом SFOR-а од 3. марта 2004.

године, када је извршено његово хапшење. У акту се наводи да се предсједник Владе Републике Српске огласио поводом овог случаја и изнио стварну позицију органа власти. Наиме, сходно Анексу I.A Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, SFOR-у је дато овлашћење да без мијешања или одобрења било које стране потписнице овог споразума учини све што сматра неопходним и исправним, укључујући и употребу војне силе, а да би обављао своју дужност у складу са овим споразумом. С обзиром на такво стање ствари, позиција Владе Републике Српске и других представника власти у Републици Српској у односу на мандат SFOR-а не допушта било какве мјере или интервенције. На крају, апелант је упућен на то да има право да поднесе захтјев SFOR-у за накнаду евентуално нанесене нематеријалне штете.

12. Актом број 488-293/04 од 19. маја 2004. године омбудсмен Републике Српске је апеланту потврдио пријем његове жалбе од 6. маја 2004. године, те га обавијестио да је извршио прелиминарно испитивање жалбе и одлучио да отвори истрагу. Даље, апелант је упознат да омбудсмен Републике Српске нема овлаштења да подузима било какве акције против SFOR-а и/или других међународних организација и/или појединаца. Након тога, омбудсмен Републике Српске је 10. јуна 2004. године обавијестио апеланта да је, послјије разматрања одговора Владе Републике Српске од 8. јуна 2004. године, закључио да нема разлога за даље испитивање његове жалбе, те да је одлучио да обустави истрагу.

13. Нема доказа да је апелант, прије подношења апелације Уставном суду, због тога што га је ухапсио и притворио SFOR, покретао било какав други поступак пред надлежним органима у Босни и Херцеговини.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апелант наводи да је 3. марта 2004. године око 21 час у његову породичну кућу у Бањој Луци упало троје наоружаних лица са упереним пушкама, а да је дуж степеништа било још пет-шест наоружаних војника који су били маскирани са капама «фантомкама» на глави. Један од њих на енглеском језику упитао га је за име и након што је потврдио свој идентитет, то лице му је везало руке металним лисицама, а потом је изведен напоље, гдје је уочио да око куће има много наоружаних војника у заклонима и положајима за отварање ватре. Преко очију су му ставили затамњене наочаре кроз које се ништа на види, те преко ушију слушалице од којих

ништа није чуо. Убрзо након тога двојица су га убацила у хеликоптер и одвезла на непознату локацију. Апелант наводи да се њему, нити било ком присутном члану породице нико од ових лица није представио, нико није имао никаква обиљежја по којима би га се могло идентификовати, нити је показао било какав позив, оптужницу, налог или било шта слично што би указивало на то о чему се ради и шта се дешава. Након приземљења хеликоптера уведен је у затворени објект, гдје су му скинули капу, наочари и слушалице и један од седам присутних америчких специјалаца је на апелантовом језику рекао да је ухапшен због нарушавања Дејтонског споразума. Затим га је прегледао медицински радник, поново су му стављене наочари, слушалице и капа и одведен је до затворске ћелије. За вријеме боравка у ћелији редовно је извођен до тоалета и купатила, али сваки пут уз стављање споменуте опреме на главу и уз везање руку и ногу, а за све вријеме био је лишен било каквог природног свјетла или могућности оријентације у простору и времену. Појединачно су га испитивала два америчка официра. Они су му се представили и били су у службеним униформама, а разговори су текли коректно и односили су се искључиво на бившег предсједника Републике Српске Радована Караџића, који је оптужен због ратних злочина. Апелант наводи да је 8. марта 2004. године у ћелији доживио срчани удар након чега му је указана љекарска помоћ у војној болници SFOR-а, гдје је остао неколико часова, а онда је поново враћен у ћелију уз примјену истог већ наведеног поступка. Непосредно прије пуштања на слободу апелант наводи да је убачен у неко теренско возило са већ споменутом опремом на глави и везан, те је тако склупчан на поду, без довољно ваздуха, осјетио мучнину и тражио да му ослободе главу. Након тога скинули су му капу са главе и у тако неповољном положају и тешком стању је доведен до своје породичне куће.

15. Апелант наводи да су га накнадно чланови породице обавијестили да је након његовог одвођења група људи, од којих су неки били у цивилу а неки у униформама са видљивим ознакама SFOR-а и земаља одакле долазе, обавила претрес куће и из ње однијела одређене ствари. Том приликом члановима апелантове породице није било допуштено да имају увид у ствари које се односе, а на крају им је понуђено да потпишу записник, што су чланови породице одбили јер нису имали увид у цијели поступак. Приликом одласка једно од присутних лица у цивилу је оставило своју подсјетницу ради каснијег контактирања. Даље, апелант наводи да су се наредног дана чланови породице обратили Центру јавне безбједности Бања Лука и пријавили наведени догађај, као и Бироу Међународног црвеног крста у Бањој Луци. Након више безуспјешних покушаја, 6. марта 2004. године апелантова кћерка је контактирала са лицем из SFOR-а и добила штуре податке о његовом стању. Након тога се из

SFOR-а јавило друго лице које се представило и договорен је састанак са члановима породице у апелантовој породичној кући, али су сва питања апелантове породице о њему остала без одговора.

16. Сходно апелантовим наводима, након пуштања на слободу представници SFOR-а су још неколико пута долазили у његову кућу, константно избјегавајући контакт са његовим адвокатом и државним органима. Ништа од однесених ствари апеланту није враћено.

17. У прилогу апелације апелант је доставио медицинску документацију добивену од SFOR-а за коју тврди да ју је SFOR преправљао и фалсификовао прије него што је њему достављена. Из тога је јасно да је његов третман у болници SFOR-а био недовољан и прекинут, и то не по докторовом налогу.

18. Због свега наведеног, апелант сматра да су му прекршени право на слободу и безбједност из члана 5 ст. 1, 2, 3, 4 и 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право да не буде подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању из члана 3 Европске конвенције и право на поштовање приватног живота из члана 8 Европске конвенције.

19. За учињене повреде наведених права апелант сматра да је одговорна Босна и Херцеговина, јер је као уговорна страна међународних докумената преузела обавезу да на својој територији гарантује највиши ниво заштите људских права и слобода, а самим тим да спријечи свако мијешање у физичку безбједност лица од власти и појединаца који дјелују на њеној територији.

20. На крају апелант наводи да у правном систему Босне и Херцеговине није предвиђена законска процедура за заштиту наведених права, па се обраћа Уставном суду, као чувару Устава Босне и Херцеговине, да донесе одлуку којом ће утврдити кршење наведених људских права, те обавезати Босну и Херцеговину да му на име накнаде материјалне и нематеријалне штете исплати износ од 300.000 КМ.

b) Одговор на апелацију

21. У одговору на апелацију Правобранилаштво Босне и Херцеговине је навело да, сходно релевантним прописима који регулишу статус SFOR-а, он не подлијеже јурисдикцији правосудних и других органа Босне и Херцеговине, те апелант није могао против аката SFOR-а да користи правна средства. Апелација није допуштена

зато што Уставни суд није надлежан за одлучивање. Наиме, како се наводи у одговору, Уставни суд је надлежан да разматра питања о уставности и законитости везана за Устав Босне и Херцеговине, те нема надлежност да оцјењује одговорност Босне и Херцеговине и њених ентитета за спровођење међународних споразума, па ни Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Апелација се односи на поступке SFOR-а који није под јурисдикцијом Босне и Херцеговине, па њени судски органи поводом тога не могу да одлучују.

22. Даље, у одговору се наводи примјер из праксе Европског суда за људска права (*Банковић и др. против Белгије и др.*), када је пред тим судом разматрана одговорност држава чланица НАТО-а због војних акција на територији Југославије, због кршења људских права грађана те државе. На основу наведеног случаја закључује се да, због евентуалног кршења апелантових људских права и слобода, у конкретном случају одговоран може да буде само SFOR.

V. Релевантни прописи

23. Устав Босне и Херцеговине

Члан II/1

«Људска права

Босна и Херцеговина и оба ентитета ће обезбиједити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода. [...]

Члан II/2

Права и слободе предвиђени Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини. [...]»

24. Анекс 1.А Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (Споразум о војним аспектима мировног рјешења)

Члан I

«Опите обавезе

[...]

2. Сврха ових обавеза је сљедећа:

[...]

b. обезбџједити подрику и овлаиџење IFOR-у, те посебно овластити IFOR да предузме потребне кораке, укључујуџи употребу потребне силе, како би обезбџједио поштовање овог анекса и сопствену заштиту. »

Члан VI

«[...]

5. Странке знају и сагласне су да ће заповједник IFOR-а имати овлаиџење, без уплитања или допуштења иједне стране, учинити све што сматра потребно и исправним укључујуџи употребу војне силе ради заштите IFOR-а и извршења одговорности наведених у параграфима 2, 3, 4...»

25. Анекс 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херџеговини (Споразум о џудским правима)

Члан I

«Стране потписнице ће осигурати свим лицима које спадају под њихову јурисдикцију највиши ниво међународно признатих џудских права и основних слобода, укључујуџи и права и слободе наведене у Европској конвенцији за заштиту џудских права и основних слобода, те њеним протоколима, као и у осталим међународним споразумима наведеним у Допуни овог анекса. [...]»

26. Резолуџија Савјета безбједности Уједињених наџија број 1088 од 12. децембра 1996. године

“Савјете безбједности,

[...]

19. Овлаиџује државе чланице које дјелују у складу са ставом 18. горе да предузму све неопходне мјере да проведу имплементацију и осигурају поштовање Анекса 1.А Мирвоног споразума, те истиче да ће се стране и даље сматрати једнако одговорним за поштовање тог анекса и једнако ће подлиџегати таквом извршењу од SFOR-а када то буде неопходно за осигурање имплементације тог анекса и заштите SFOR-а, те напомиње да су стране пристале на то да SFOR предузима такве мјере».

27. Споразум између Републике Босне и Херцеговине и Сјеверноатлантског савеза (НАТО) у вези са статусом НАТО-а и његовог особља (закључен 23. новембра 1995. године у ваздухопловној бази Wright-Peterson, Ohio)

«[...]

2. Одредбе Конвенције о привилегијама и имунитету Уједињених нација од 13. фебруара 1946. године који се тичу експерата мисије ће се примјењивати mutatis mutandis на особље НАТО-а које је укључено у операцију сем ако је другачије предвиђено садашњим споразумом. Надаље, НАТО, његова имовина и средства ће уживати привилегије и имунитет као што је спецификовано у тој конвенцији и као што је назначено у садашњем споразуму.

3. Све особље које ужива привилегије и имунитет у оквиру овог споразума ће поштовати законе Републике Босне и Херцеговине док су они у складу са задацима/мандатом и суздржаваће се од активности које нису у складу са природом операција.»

VI. Допустивост

28. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

29. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

30. Прво питање које се намеће приликом испитивања допустивости предметне апелације јесте питање исцрпљивања свих дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону с обзиром на то да се апелант захтјевом за заштиту својих права обратио Влади Републике Српске, институцији омбудсмена Републике Српске и ЦЈБ Бања Лука.

31. Правобранилаштво Босне и Херцеговине наводи да Уставни суд није надлежан да одлучује у овом предмету с обзиром на то да се притужба из апелације односи на поступке SFOR-а који није под јурисдикцијом Босне и Херцеговине, па њени судски органи поводом тога не могу да одлучују.

32. Уставни суд запажа да су се и Босна и Херцеговина и њени ентитети обавезали да ће свим лицима на својој територији обезбиједити највиши ниво гарантованих људских права и основних слобода, у складу са чланом II Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Анекса 6 уз Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини. Стога су и Босна и Херцеговина и њени ентитети одговорни за заштиту људских права свих лица на њиховој територији и одговорне стране да заштите апелантова уставна права.

33. Уставни суд посебно примјећује да апелација у конкретном предмету није упућена против SFOR-а, него против Босне и Херцеговине, те да се апелантова притужба односи на то што надлежни органи Босне и Херцеговине нису предузели било какве мјере да би се заштитила апелантова уставна права. Стога се Уставни суд и не бави питањем одговорности SFOR-а за повреде апелантових права, него одговорности домаћих надлежних органа. На основу наведеног, Уставни суд сматра да има надлежност *ratione personae* да разматра предметну апелацију.

34. Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине утврђује да Уставни суд има апелациону јурисдикцију над питањима по овом уставу која проистичу из мишљења било ког суда у Босни и Херцеговини. Циљ наведеног члана је да се прво омогући редовним судовима да испитају чињенице и правна питања која се односе на предмет и да га ријеше уз поштовање права и слобода заштићених Уставом Босне и Херцеговине.

35. Европски суд за људска права сматра да правило исцрпљивања дјелотворних правних лијекова не мора неопходно да захтијева судску пресуду. У складу са праксом Европског суда за људска права, Уставни суд је тумачио члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине тако да, на примјер, прихвата пријаве у предметима гдје суд не донесе одлуку у разумном року (види Одлуку Уставног суда број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године, објављену у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 10/01). Другим ријечима, захтјев да постоји судска пресуда, као што је утврђен у члану VI/36) Устава Босне и Херцеговине, мора да се тумачи на флексибилан начин. Слично пракси Европског суда за људска права, апелација Уставном суду се мора допустити ако апелант докаже да је исцрпио све друге правне лијекове, уколико су такви доступни, или уколико се докаже да не постоје други правни лијекови који су дјелотворни и доступни. Значајно је, дакле, да правило исцрпљивања правних лијекова, такође, зависи од доступности и дјелотворности правног лијека.

36. Уставни суд сматра да правни лијекови морају да буду доступни и дјелотворни како би обезбиједили исправку наводних повреда. Постојање предметних правних

лијекова мора да буде довољно извјесно не само у теорији већ и у пракси, јер у супротном не би имали неопходну приступачност и дјелотворност (види Европски суд за људска права, *Akdivar против Турске*, пресуда од 30. августа 1996, Извјештаји 1996-IV, став 66). Другим ријечима, правило исцрпљивања свих правних лијекова није апсолутно, нити мора аутоматски да се примјењује. Сходно «општепризнатим правилима међународног права», могу да постоје посебне околности сходно којима се цијени исцрпљивање правних лијекова, односно које ослобађају апеланта од обавезе да исцрпи домаће правне лијекове (види Европски суд за људска права, *Van Oosterwijck против Белгије*, пресуда од 6. новембра 1908. године, серија А, бр. 40, стр. 18-19, параграф 36-40).

37. С тим у вези, Уставни суд напомиње да, сходно члану 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, постоји позитивна обавеза државе да обезбиједи дјелотворни правни лијек пред домаћим органима власти. У конкретном случају Уставни суд сматра да је апелант предузео разумне активности у погледу заштите својих уставних права, обраћајући се наведеним органима. С обзиром на то да је Влада Републике Српске обавијестила апеланта да ни она ни други органи немају основа да предузимају било какве мјере, те да ни омбудсмен Републике Српске и Основно тужилаштво у Бањој Луци нису предузели никакве мјере, нити упутили апеланта како да заштити своја права, сматрајући да домаћи органи нису надлежни да поступају у конкретном предмету, очигледно је да такав приступ оставља апеланта без икаквог дјелотворног правног лијека, чиме се доводи у питање заштита загарантованих права. У таквој ситуацији ни упућивање апеланта на редовне судове, сходно мишљењу Уставног суда, не би дало никакав резултат. Уставни суд посебне околности види у чињеници да се ради о посљедицама поступања припадника SFOR-а, који је у Босни и Херцеговини присутан на основу Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, његових анекса и других међународних инструмената, и који уживају имунитет и не подлијежу јурисдикцији домаћих органа, те општи правни и политички контекст у Босни и Херцеговини. С друге стране, постоји неодгодива потреба да се свим лицима на територији Босне и Херцеговине обезбиједи највиши ниво заштите гарантованих уставних права при чему чињеница да људска права евентуално крше лица која не спадају под домаћу јурисдикцију не може да буде значајна за обавезу државе у погледу заштите тих права. Дакле, Уставни суд сматра да је надлежан да одлучује у овом предмету због тога што апелант претходно није имао на располагању дјелотворно и адекватно правно средство за заштиту својих права.

38. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

39. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

40. Апелант сматра да су му због начина на који га је ухапсио и притворио SFOR прекршени право на слободу и безбједност из члана 5 ст. 1, 2, 3, 4 и 5 Европске конвенције, право да не буде подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању из члана 3 Европске конвенције и право на поштовање приватног живота из члана 8. Европске конвенције.

а) Право на личну слободу и безбједност

41. Члан II/3д) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

д) Право на личну слободу и безбједност.»

42. Члан 5 став 1 Европске конвенције гласи:

«1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не смије бити лишен слободе изузев у ниже наведеним случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

а) законитог лишења слободе по пресуди надлежног суда.

б) законитог хапшења или лишавања слободе због неповиновања законитом налогу суда или с циљем осигурања извршења било које обавезе прописане законом;

с) законитог хапшења или лишавања слободе ради привођења надлежној судској власти, када постоји оправдана сумња да је то лице извршило кривично дјело или када постоје ваљани разлози да се лице спријечи да изврши кривично дјело или да, након извршења кривичног дјела, побјегне;

д) лишавања слободe малољетника, према законитом налогу ради одгајања под надзором или законитог притварања због привођења надлежној власти;

е) законитог лишавања слободe лица да би се спријечило ширење неке заразне болести, притварању ментално обољелих лица, алкохоличара или наркомана или скитница;

ф) законитог хапшења или лишавања слободe лица с циљем спречавања илегалног уласка у земљу или лица против којег је у току поступак депортације или екстрадиције.»

43. Апелант је навео да се приликом хапшења SFOR-а њему, нити било ком присутном члану породице нико од ових лица није представио, нико није имао никаква обиљежја према којима би могао да се идентификује, нити је показао било какав позив, оптужницу, налог или било шта слично што би указивало на то о чему се ради и шта се дешава. По доласку на непознату локацију само му је саопштено да је ухапшен због нарушавања Дејтонског споразума. У притвору је испитиван искључиво о бившем предсједнику Републике Српске Радовану Караџићу, који је оптужен за ратне злочине, и послије шест дана је пуштен. У вези са овим хапшењем и притварањем против апеланта ниједан орган у Босни и Херцеговини није предузимао никакве мјере.

44. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

45. На основу наведеног, Уставни суд закључује да су апеланта ухапсили и притворили припадници SFOR-а искључиво због тога да би се информисали о Радовану Караџићу.

46. Намјена члана II/Зд) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 Европске конвенције је да заштити лица од незаконитог хапшења или лишавања слободe. Разлози који могу да оправдају хапшење или лишавање слободe су набројани у члану 5 став 1 Европске конвенције. Међу овим разлозима не може да се нађе упориште за апелантово хапшење и притварање у конкретном случају.

47. То је довољно да Уставни суд закључи да је апелантово хапшење и притварање било «незаконито» у смислу члана 5 став 1 Европске конвенције. Апелант због тога сматра одговорном Босну и Херцеговину. С друге стране, Правобранилаштво Босне и Херцеговине сматра да одговоран може да буде само SFOR, али да, сходно

релевантним прописима који регулишу статус SFOR-а, он не подлијеже јурисдикцији правосудних и других органа Босне и Херцеговине.

48. Из писама Владе Републике Српске, Центра јавне безбједности Бања Лука и Основног тужилаштва у Бањој Луци произлази да су надлежни органи одмах били упознати са чињеницом да су припадници SFOR-а лишили апеланта слободе, али да поводом тога нису предузели ништа, сем увиђаја на лицу мјеста који су извршили припадници Центра јавне безбједности Бања Лука, правдајући своју неактивност тиме што су сматрали да немају никакву надлежност над припадницима SFOR-а.

49. Уставни суд подсјећа да је у предмету *Сабахудин Фијуљанин против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине* број СН/02/12499 од 11. јануара 2003. године Дом за људска права за Босну и Херцеговину (у даљем тексту: Дом) донио наредбу о привременој мјери којом је туженим странама наредио да званично затраже од SFOR-а да подносиоца пријаве одмах ставе под надлежност органа власти Федерације Босне и Херцеговине. Тужене стране су испоштовале наредбу о привременој мјери, а SFOR је предао подносиоца пријаве органима власти Федерације Босне и Херцеговине, те је подносилац пријаве истог дана ослобођен.

50. Уставни суд примјећује да је Босна и Херцеговина потписивањем Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и његових анекса, а ради његове имплементације, пренијела један дио своје надлежности, које има као држава, на међународну заједницу и њене органе и организације, између осталих и IFOR, односно касније SFOR. Тачно је да, сходно члану 6 Анекса 1 уз овај споразум, IFOR, односно SFOR, има право да предузме сваку акцију коју сматра неопходном с циљем извршења свог мандата, те да је, сходно члану 12 овог анекса, војни заповједник IFOR-а (SFOR-а) коначни ауторитет што се тиче тумачења одредби наведеног анекса. Уставни суд признаје да је неопходно да Босна и Херцеговина, као субјекат међународног права, поштује своје обавезе преузете међународним споразумима. Међутим, Уставом Босне и Херцеговине, који је као Анекс 4, такође, саставни дио Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, као и Анексом 6 Босна и Херцеговина је преузела обавезу да гарантује највиши ниво људских права свим лицима на својој територији, односно свим лицима под њеном јурисдикцијом.

51. Уставни суд примјећује да ниједна одредба Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, нити правило међународног права не намећу Босни и Херцеговини обавезу да да предност примјени одредби Анекса 1 у односу на Устав Босне и Херцеговине, који сам, како је већ наведено, представља Анекс 4 Општег

оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини или Анекс 6, а посебно не допушта да се наруши принцип заштите и остваривања највишег нивоа гарантованих људских права и основних слобода. Напротив, Босна и Херцеговина је дужна да у сваком тренутку обезбиједи лицима на својој територији остваривање гарантованих људских права. И Европски суд је у својим одлукама усвојио становиште да Европска конвенција не искључује могућност да се пренесу надлежности на међународне организације под условом да права прописана Европском конвенцијом и даље буду обезбијеђена. Због тога се одговорност државе уговорнице наставља и након таквог преноса надлежности (види Европски суд за људска права, *Matthews против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 18. фебруара 1999. године, Извјештаји о пресудама и одлукама 1999-И). Уставни суд сматра да исто образложење може да се примијени и на конкретан случај. Даље, Европски суд за људска права сматра да држава на чијој територији дође до повреде права загарантованог Европском конвенцијом задржава одговорност да предузме одговарајуће кораке да заштити жртве иако је повреда резултат радњи представника над којима споменута држава нема *de facto* контролу (види Европски суд за људска права, *Plascu против Молдавије и Русије*, пресуда од 8. јула 2004. године).

52. Циљ Европске конвенције је да гарантује права која нису теоретска или илузорна, него практична и ефикасна (види Европски суд за људска права, *Akdivar против Турске*, пресуда од 30. августа 1996. године, Извјештаји 1996-IV, став 66). Због тога, чињеница да радње којима се крше апелантова уставна права могу да се припишу SFOR-у не ослобађа државу да предузме одговарајуће мјере да заштити та права. При томе Уставни суд посебно истиче да не може да се прихвати аргуменат Босне и Херцеговине, која се позива на пресуду у предмету *Банковић и други* (види Европски суд за људска права, *Банковић и други против Белгије, Чешке Републике и других*, пресуда од 12. децембра 2001. године). Уставни суд примјеђује да је ситуација у овом предмету другачија, јер се притужба односи на непоступање органа Босне и Херцеговине на чијој је територији дошло до повреде уставних права апеланта који је био под јурисдикцијом Босне и Херцеговине, а пријава у наведеном предмету пред Европским судом за људска права била је упућена против држава чланица НАТО-а које су дјеловале ван своје територије и које су својим дјеловањем проузроковале наводне повреде људских права. Даље, Европски суд за људска права је, у принципу, у случају *Банковић* потврдио да су, сходно Европској конвенцији, стране уговорнице одговорне за активности које њихови представници предузимају ван њихових територија, као што су, нпр., припадници НАТО-а, под условом да имају стварну контролу у подручју у ком дјелују. Уставни суд сматра

да се ово примјењује на државе из којих долази SFOR, и то у периоду док се оне сматрају странама уговорницама Европске конвенције. Докази у конкретном случају сугеришу да особље SFOR-а које је ухапсило апеланта припада оружаним снагама САД, која није једна од страна уговорница Европске конвенције. Међутим, САД је потписница Међународног пакта о грађанским и политичким правима, који је један од инструмената садржаних у Анексу 1 Устава Босне и Херцеговине, који намеће једнаке обавезе онима који потпадају под Европски суд за људска права.

53. Сходно одредби члана 1 Европске конвенције, државе уговорнице свим лицима под својом јурисдикцијом «јамче» права и слободе утврђене Конвенцијом. Ова одредба не обавезује државе уговорнице само да се уздрже од кршења тих права и слобода него и да заштите та права и спријече да трећа страна (лица и организације за које држава није одговорна) крши права појединаца (види Европски суд за људска права, *X и Y против Холандије*, пресуда из 1985. године, серија А, бр. 91, *Platform «Arzte fur das Leben» против Аустрије*, пресуда из 1988. године, серија А, број 139, те *McCann и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995. године, серија А, број 324). Сходно томе, Европска конвенција намеће држави уговорници позитивну обавезу да темељно истражи наводе о намјерном лишавању слободе чак и у предметима у којима не може да се утврди да лишавање слободе може да се припише органима власти (види одлуку Дома број СН/02/9851 и остали, *М.П. и други против Републике Српске*, одлука о прихватљивости и меритуму од 4. децембра 2003. године, тачка 60, и већ цитирана пресуда Европског суда за људска права *Пасци против Молдавије и Русије*).

54. Уставни суд прихвата да одговорне домаће власти могу да се суоче са тешким задатком уколико је потребно да предузму одговарајуће мјере према припадницима SFOR-а, као међународне организације која ужива имунитет, а поред тога располаже много јачим средствима и мјерама принуде него сама држава. Оне су, међутим, обавезне да предузму кораке примјерене таквој ситуацији. Обавеза да се заштити, нпр., право на слободу и безбједност личности, као и право да се не буде подвргнут тортури и нељудском поступку је у вези са општим обавезама државе из члана 1 Европске конвенције да се обезбиједи свакоме под њеном јурисдикцијом права и слободе дефинисане у Европској конвенцији. Због тога су надлежни домаћи органи били дужни да спроведу истрагу о повреди апелантових права. При томе таква истрага не мора да у сваком случају да позитивне резултате. Европска конвенција не намеће обавезу држави да дође до одређеног резултата, него да спроведе одговарајући поступак. Пошто је обавеза поступање, а не резултат, могуће је да органи испуне своје позитивне обавезе сходно Европској конвенцији чак и ако не

дође до конкретног утврђивања чињеница и околности у којима је дошло до повреде права (види Одлуку Дома број СН/98/668, *Тебић против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине*, одлука о прихватљивости и меритуму од 2. јуна 2003. године, тач. 80 и 85).

55. Међутим, домаћи органи, и поред тога што су апелант и његова породица тражили заштиту својих уставних права од органа које су сматрали надлежним сходно домаћем закону, не само да нису предузели одговарајуће кораке с циљем да заштите та права, нити су спровели одговарајућу истрагу у том погледу, него нису предузели ни најмањи корак у том правцу, чак се нису ни обратили SFOR-у са циљем да утврде истину о предметном догађају. Сама та чињеница мора да се сматра најозбиљнијим пропустом пошто лишава апеланта елементарних гаранција о људским правима. Тиме што није спроведена никаква истрага након сазнања о томе шта се десило са апелантом, власти не могу да се ослободе одговорности за кршење апелантових уставних права. Сем тога, чињенично стање не показује да локалне власти нису могле да гарантују да ће SFOR ослободити и исплатити штету апеланту и да оне нису обавезне да надокнаде штету апеланту изазвану повредом његових уставних права ако SFOR одбије да то учини. У једном пријашњем случају (види Одлуку о допуствости Уставног суда број У 28/00 од 28. новембра 2003. године) Уставни суд је сматрао да имунитет међународних снага (UNPROFOR) сходно међународним прописима не изузима државне власти од одговорности уколико међународне снаге дјелују као представници државе у одржавању мира и безбједности или, као у овом случају, у имплементацији једног међународног споразума (Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини), чији је потписник и Босна и Херцеговина (како се данас назива тадашња Република Босна и Херцеговина).

56. На основу наведеног Уставни суд закључује да постоји кршење апелантових права из члана 5 став 1 Европске конвенције.

Члан 5 став 2 Европске конвенције

57. Члан 5 став 2 Европске конвенције гласи:

«Свако ко је ухапшен биће одмах обавијештен, на језику који разумије, о разлозима хапшења и о свим оптужбама против њега.»

58. Апелант је навео да му је тек након што је одведен хеликоптером и доласка на непознату локацију саопштено да га је ухапсио SFOR због «нарушавања Дејтонског споразума».

59. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

60. Сходно члану 5 став 2 Европске конвенције, ухапшеном лицу морају да буду речени једноставним језиком, без стручних израза, тако да може да разумије, битни правни и чињенични разлози за његово хапшење. Овакво обавјештење мора да буде хитно, али не мора да га да службено лице које врши хапшење у самом моменту хапшења. Да ли су садржај и хитност датог обавјештења задовољавајући треба да се одреди за сваки конкретни случај у складу с његовим посебним обиљежјима (види Европски суд за људска права, *Fox, Campbell i Hartley*, пресуда од 30. августа 1990. године, серија А, бр. 182).

61. У конкретном случају апелант није био обавијештен о «законским» разлозима за његово хапшење, нити о чињеничним разлозима из којих би произилазила сумња да је извршио неко конкретно кривично дјело, нити је био у могућности да покрене питање „законитости“ хапшења и притварања. Сходно томе, Уставни суд сматра да садржај обавјештења датог апеланту о разлозима његовог хапшења и притварања не задовољава минимум стандарда из члана 5 став 2 Европске конвенције.

62. На основу наведеног, Уставни суд закључује да постоји кршење апелантових права из члана 5 став 2 Европске конвенције.

Члан 5 став 3 Европске конвенције

63. Члан 5 став 3 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«3. Свако ко је ухапшен или лишен слободе према одредбама става 1ц. овог члана мора одмах бити изведен пред судију или друго службено лице законом овлашћено да врши судску власт и мора имати право на суђење у разумном року или на пуштање на слободу до суђења. Пуштање на слободу може се условити гаранцијама о појављивању на суђењу.»

64. Апелант сматра да је члан 5 став 3 Европске конвенције прекршен, јер није изведен пред судију или службено лице законом овлаштено да врши судску власт.

65. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

66. Међутим, члан 5 став 3 Европске конвенције је примјенљив само у случајевима када су лица ухапшена или лишена слободе на основу члана 5 став 1ц. Европске

конвенције. Уставни суд је већ закључио да се у конкретном случају не ради о «законитом» хапшењу у смислу члана 5 став 1 Европске конвенције, па слиједи да неме повреде члана 5 став 3 Европске конвенције.

Члан 5 став 4 Европске конвенције

67. Члан 5 став 4 Европске конвенције гласи:

«4. Свако коме је ускраћена слобода хапшењем или лишавањем слободе има право да уложи жалбу суду како би суд, у кратком року, размотрио законитост лишавања слободе и уколико оно није било законито наложио ослобађање.»

68. Апелант сматра да је члан 5 став 4 Европске конвенције прекршен, јер није био у могућности да покрене поступак којим би суд у кратком времену одлучио о законитости његовог хапшења и притварања.

69. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

70. Уставни суд подсјећа да, сходно члану 5 став 4 Европске конвенције, појам «законитост» има исто значење као и у члану 5 став 1 Европске конвенције. У смислу члана 5 став 4 Европске конвенције, лице које је ухапшено или притворено има право на преиспитивање у вези са околностима поступка и стварним условима који су битни за «законитост» хапшења или притвора. То значи да је апеланту морао да буде доступан дјелотворан правни лијек за преиспитивање «законитости» хапшења и притварања (види Европски суд за људска права, *Brogan и др. против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988. године, серија А, бр. 145 Б).

71. У конкретном случају апеланту на располагању није био никакав правни лијек за утврђивање „законитости“ хапшења и притварања, па Уставни суд закључује да је прекршен члан 5 став 4 Европске конвенције.

Члан 5 став 5 Европске конвенције

72. Члан 5 став 5 Европске конвенције гласи:

«5. Свако ко је био жртва хапшења или лишавања слободе противно одредбама овог члана има право на обештећење.»

73. Апелант сматра да је члан 5 став 5 Европске конвенције прекршен, јер у правном систему Босне и Херцеговине није предвиђена законска процедура за заштиту наведених права, па се обраћа Уставном суду, као чувару Устава Босне и Херцеговине, да донесе одлуку којом ће утврдити кршење наведених људских права, те обавезати Босну и Херцеговину да му на име накнаде материјалне и нематеријалне штете исплати износ од 300.000 КМ.

74. Како је већ наведено, Правобранилаштво Босне и Херцеговине наводи да Уставни суд није надлежан да одлучује у овом предмету с обзиром на то да се притужба из апелације односи на поступке SFOR-а који није под јурисдикцијом Босне и Херцеговине, па њени судски органи поводом тога не могу да одлучују.

75. Уставни суд подсјећа да је у члану 436 Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине прописано која лица имају право на надокнаду штете и да то право у смислу става 2 овог члана припада и «лицу које је лишено слободе без законског основа». Сходно члану 433 истог закона, лице које је оштећено може да тражи надокнаду од надлежног министарства Босне и Херцеговине, а затим да се обрати и надлежном суду, сходно члану 434 истог закона. Такође, Уставни суд у овој одлуци већ је нагласио да постојање правних лијекова мора да буде довољно сигурно не само у теорији него и у пракси, јер у супротном не би били дјелотворни, нити постоји обавеза да се они користе.

76. У конкретном случају апеланту су и институције власти и омбудсмен Републике Српске указали на немогућност било каквог даљњег поступања у његовом случају, јер је хапшење и притварање извршио SFOR. Даље, Уставном суду није познат ниједан случај у ком су се надлежни органи власти или судови придржавали поступка за надокнаду штете из Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине у случају лица које је у истом положају као и апелант. Уставни суд сматра да формално прописивање права на надокнаду у конкретном случају не задовољава критеријум из члана 5 став 5 Европске конвенције (види Одлуку Дома број СН/97/45, *Hermas против Федерације БиХ*, одлука о прихватљивости и меритуму од 18. фебруара 1998. године, тач. 73-77).

77. Уставни суд закључује да је прекршен члан 5 став 5 Европске конвенције.

78. Сходно свему наведеном, Уставни суд закључује да постоји кршење апелантових права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1, 2, 4 и 5 Европске конвенције.

b) Право лица да не буде подвргнуто мучењу, нехуманом или понижавајућем поступку или казни

79. Члан II/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

б) Право да не буду подвргнуто мучењу или нехуманом и понижавајућем поступку или казни.»

80. Члан 3 Европске конвенције гласи:

«Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању».

81. Апелант наводи да је приликом хапшења везан лисицама, преко очију су му ставили затамњене наочари кроз које се ништа на види, те преко ушију слушалице од којих ништа није чуо. За вријеме боравка у ћелији је редовно извођен до тоалета и купатила, али сваки пут уз стављање споменуте опреме на главу и везање руку и ногу, а све вријеме био је лишен било каквог природног свјетла или могућности оријентације у простору и времену, те да је у ћелији доживио срчани удар, након чега му је указана љекарска помоћ у војној болници SFOR-а, гдје је остао неколико часова, а онда поново враћен у ћелију уз примјену истог већ наведеног поступка. Непосредно прије пуштања на слободу апелант наводи да је убачен у неко теренско возило са већ споменутом опремом на глави и везан, те је тако склупчан на поду, без довољно ваздуха, осјетио мучнину и тражио да му ослободе главу. Након тога скинули су му капу са главе и у тако неповољном положају и тешком стању је доведен до своје породичне куће.

82. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

83. Уставни суд подсјећа да је чланом II/36) Устава Босне и Херцеговине и чланом 3 Европске конвенције зајамчена једна од основних вриједности демократског друштва. Чак и под најтежим околностима, као што су борба против тероризма и злочина, безусловно је забрањено мучење, нељудско или понижавајуће поступање или кажњавање. Никакво одступање није могуће, нити у ситуацијама када општа

опасност пријети нацији (види Европски суд за људска права, *Aksoy против Турске*, пресуда од 18. децембра 1996. године, Извјештаји о пресудама и одлукама 1996-VI, параграф 62). У погледу лица која су лишена слободе, свака примјена насиља или мјера које нису неопходне због понашања ухапшеног лица умањује људско достојанство и, у принципу, представља повреду члана 3 Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Ribitsch против Аустрије*, пресуда од 4. децембра 1995. године, серија А, бр. 336, параграф 38).

84. Сходно јуриспруденцији органа Европске конвенције, појам нељудског поступка обухвата најмање такав поступак као што је намјерно изазивање тешких менталних и физичких патњи, које су у датој ситуацији неоправдане, уз услов да су достигле минимални ниво озбиљности. Уставни суд подсјећа да је Европски суд за људска права установио кршење права лица да не буде подвргнуто нељудском и понижавајућем поступку из члана 3 Европске конвенције у случају када је лице приликом испитивања било присиљено да дуго стоји на ножним прстима, глава му је прекривана црним кукуљицама, подвргнуто је интензивној буци уз ускраћивање сна и довољно хране (види Европски суд за људска права, *Ирска против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 18. јануара 1978. године, серија А.25, стр. 66-67).

85. У ситуацији када власти Босне и Херцеговине нису предузеле мјере да испитају услове за апелантово хапшење и притвор и када у одговору на апелацију нису оспорени наводи из апелације, Уставни суд не сматра потребним да даље испитује услове за апелантов притвор упркос могућим сумњама.

86. Уставни суд закључује да поступак према апеланту за вријеме хапшења и притвора, те држање у стању продужене неизвјесности у погледу његове судбине представљају нељудски поступак и кршење члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције.

с) **Право на поштивање приватног и породичног живота, дома и преписке**

87. Члан II/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

ф) право на приватни и породични живот, дом и преписку.»

88. Члан 8 Европске конвенције гласи:

“1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавна власт се не мијеша у вршење овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нередa или спречавања злочина, заштите здравља и морала, или заштите права и слобода других.”

89. Апелант сматра да је прекршено његово право из члана 8 Европске конвенције и наводи, између осталог, да је у његову породичну кућу упало троје наоружаних лица са упереним пушкама, да је након његовог одвођења група људи, од којих су неки били у цивилу, а неки у униформама са видљивим ознакама SFOR-а и земаља одакле долазе, обавила претрес куће и однијела одређене ствари из ње. Апеланту није враћено ништа од однесених ствари. Такође, ни апеланту ни члановима његовог домаћинства није дат налог за наведено поступање, а члановима домаћинства је понуђено да потпишу записник о одузетим предметима.

90. Правобранилаштво Босне и Херцеговине није оспорило ове наводе из апелације.

91. Уставни суд сматра да апелантова притужба неспорно улази у обим права из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције. Исто тако је неспорно да држава има позитивну обавезу да обезбиједи поштовање овог права појединца. Пракса Европске конвенције потврђује да се претресањем стана или куће врши мијешање у право на приватност, а да кршење права на поштовање нечијег „дома“ увијек укључује и мијешање у нечији «приватни живот» (види Европски суд за људска права, *Niemitz*, 1992. година, серија А, бр. 251Б, стр. 33). Поступање SFOR-а у конкретном случају представља мијешање у апелантово право на мирно уживање наведеног права, у смислу члана 8 став 2 Европске конвенције. Сходно томе, Уставни суд мора да утврди да ли је то мијешање: а) било у складу са законом, б) да ли у сврху легитимног циља и с) да ли је то неопходно у демократском друштву, односно да ли је прекршен принцип пропорционалности.

92. Уставни суд поново подсјећа да сви анекси Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини имају једнаку важност, а посебно не допуштају да се наруши принцип заштите и остваривања највишег нивоа гарантираних људских права и

основних слобода. Такође, подсјећа на члан 3 Споразума између Републике Босне и Херцеговине и Сјеверноатлантског савеза (НАТО) у вези са статусом НАТО-а и његовог особља, према ком «све особље које ужива привилегије и имунитет у оквиру овог споразума ће поштовати законе Републике Босне и Херцеговине док су они у складу са задацима/мандатом и суздржаваће се од активности које нису у складу са природом операција». Уставни суд подсјећа и да су у Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине предвиђена посебна процесна јамства за претресање стана, осталих просторија и покретних ствари, као и лица, полазећи од међународних докумената о људским правима.

93. У једном другом случају који је Уставни суд прије разматрао (види Одлуку Уставног суда број АП 642/03 од тач. 41 и 42) апелантов дом је претресен уз његову сагласност дату SFOR-у и у присуству полицајаца Полицијске управе, као гаранције за законито поступање приликом претреса. Припадници SFOR-а без апелантове сагласности и док није обезбиједио присуство домаће полиције нису приступили претресу. Уставни суд је сматрао да је мијешање у апелантово право на мирно уживање дома у конкретном случају, сем што је предвиђено законом, представљало истовремено и неопходну мјеру коју налажу интереси јавне безбједности и интереси заштите права и слобода других, те да је пропорционално циљу који се жели постићи.

94. Међутим, у конкретном случају чак и кад би се појам «закон» тумачио шире, због специфичне ситуације са дјеловањем SFOR-а у Босни и Херцеговини, и кад би се Анекс 1.А Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и други документи који регулишу статус и дају оквир за поступање SFOR-а могли да се сматрају “законом” у смислу основе за мијешање у апелантово право, Уставни суд сматра да мијешање није било у складу са “законом” због тога што је поступање припадника SFOR-а у конкретном случају било изван оквира предвиђеног и домаћим законом и нормама међународних докумената. С друге стране, *bona fides* на страни припадника SFOR-а при предметном поступању не може само по себи представљати претпоставку за ваљаност предузетих присилних мјера.

95. Сходно наведеном, Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

d) Захтјев за компензацију

96. Због кршења наведених људских права, апелант тражи на име надокнаде материјалне и нематеријалне штете износ од 300.000 КМ.

97. Правобранилаштво Босне и Херцеговине се није посебно изјаснило о овом захтјеву с обзиром на то да сматра да Уставни суд није надлежан за поступање у овом случају.

98. У смислу члана 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд, изузетно, на апелантов захтјев, може да одреди надокнаду за нематеријалну штету. Међутим, Уставни суд подсјећа да, за разлику од поступка пред редовним судовима, надокнаду за материјалну штету одређује у симболичном смислу у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и слобода.

99. Уставни суд је већ у овој одлуци нагласио како сматра да ниједан други поступак за надокнаду штете није дјелотворан лијек. Такође, Уставни суд у овој одлуци утврдио је кршење апелантових права из члана II/3б) и д) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3 и 5 ст. 1, 2, 4 и 5 Европске конвенције. Уставни суд је размотрио досадашњу праксу у погледу одређивања накнаде лицима која су била у сличној ситуацији као и апелант. У Одлуци број СН/97/41, у којој је апликант тражио 10.000 ДМ за сваки мјесец незаконитог притвора, а с обзиром на то да је у притвору провео десет мјесеци, његов захтјев је износио 100.000 ДМ плус 50.000 ДМ за материјалну и нематеријалну штету коју је претрпјела његова породица, Дом је одлучио да досуди накнаду у укупном износу од 30.000 ДМ. Такође, у одлукама број СН/98/1027 и СН/99/1842 Дом је досудио апликанту износ од 25.000 КМ за материјалну и нематеријалну штету, јер је био у незаконитом притвору мање од два мјесеца и при том задобио прострелне ране. У предмету број СН/97/45 Дом је досудио апликанту 18.000 КМ за материјалну и нематеријалну штету због кршења права из чл. 3, 4 и 5 Европске конвенције и због тога што је био дискриминисан у уживању тих права. Апликант је провео у незаконитом притвору око шест мјесеци.

100. На основу наведене праксе Дома и свих околности конкретног случаја, Уставни суд је одлучио да апеланту на име накнаде материјалне штете због кршења права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 5 Европске конвенције припада износ од 600 КМ, а због кршења права из члана II/3б) и ф) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3 и 8 Европске конвенције износ од по 2.400 КМ, што укупно износи 3.000 КМ.

VIII. Закључак

101. Постоји неодгодива потреба да се свим лицима на територији Босне и Херцеговине обезбиједи највиши ниво заштите гарантованих уставних права при

чему чињеница да људска права евентуално крше лица која не спадају под домаћу јурисдикцију не може да буде значајна за обавезу државе у погледу заштите тих права. Обавеза да се заштити, нпр., право на слободу и безбједност личности, као и право да се не буде подвргнут тортури и нељудском поступку је у вези са општим обавезама државе из члана 1 Европске конвенције да се обезбиједи свакоме под њеном јурисдикцијом права и слободе дефинисане у Европској конвенцији. Због тога су надлежни домаћи органи били дужни да спроведу истрагу о повреди апелантових права. Уставни суд сматра да има надлежност да одлучује у овом предмету због тога што апелант претходно није имао на располагању дјелотворно и адекватно правно средство за заштиту својих права.

102. На основу члана 61 ст. 1, 2 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

103. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 301/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Osmana Mulahalilovića,
protiv Presude Apelacionog suda
Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine
broj Už-26/03 od 23. decembra 2003.
godine

Odluka od 23. septembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 301/04**, rješavajući apelaciju **Osmana Mulahalilovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1, 2. i 3. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

David Feldman, sudija

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 23. septembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Osmana Mulahalilovića.

Utvrdjuje se povreda prava iz člana II/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine.

Predmet se vraća Apelacionom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa članom II/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. i članom 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Apelacionom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neosnovana apelacija Osmana Mulahalilovića podnesena protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine u pogledu kršenja prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Osman Mulahalilović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Brčkog podnio je 12. marta 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu tada važećeg člana 21. st. 1. i 2. Poslovnika Ustavnog suda, od Apelacionog suda i Apelacione komisije Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelaciona komisija) zatraženo je 2. februara i 4. marta 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Apelacioni sud je dostavio odgovor na apelaciju 11. februara 2005. godine, a Apelaciona komisija 25. marta 2005. godine.

4. Na osnovu tada važećeg člana 25. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 29. marta 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant se obratio Odjeljenju za urbanizam, imovinske odnose i privredni razvoj Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odjeljenje Vlade) da mu se odredi zemljište koje je potrebno za redovnu upotrebu zgrade, a što iznosi više od 50 m², na koliko je sad upisana zgrada i zemljište ispod zgrade u z.k. ulošku broj 3750 k.o. Brčko. Službenim obavještenjem Odjeljenja Vlade broj 3-36-364-1987/01 od 22. novembra 2001. godine apelant je obaviješten da se njegovom zahtjevu ne može udovoljiti, jer za navedeni dio grada nije urađen regulacioni plan, da bi se predmetnom zemljištu za redovnu upotrebu zgrade odredila krajnja namjena. Apelantu je dostavljen izvod iz Urbanističkog plana grada Brčko – stambeno naselje «Centar» s napomenom da je regulacioni plan u pripremi, te da još nije usvojen.

7. Apelant je 17. oktobra 2002. godine podnio tužbu Osnovnom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) protiv Apelacione komisije zbog nedonošenja rješenja o njegovom zahtjevu.

8. Osnovni sud je Presudom broj U-68/02 od 11. novembra 2003. godine apelantovu tužbu usvojio u cijelosti. U obrazloženju svoje presude Osnovni sud se pozvao na odredbe člana 40. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu, dajući tumačenje da je organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove trebalo da odluči o apelantovom zahtjevu s obzirom na to da regulacionim planom, odnosno planom parcelacije nije utvrđena površina zemljišta za redovnu upotrebu zgrade. Sud smatra da je u konkretnom slučaju nadležni organ propustio da izvrši zakonsku obavezu i o apelantovom zahtjevu donese odluku u propisanoj formi.

9. Protiv navedene presude Apelaciona komisija je uložila žalbu Apelacionom sudu, koji je Presudom broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine žalbu Apelacione komisije uvažio i Presudu Osnovnog suda broj U-68/02 od 11. novembra 2003. godine preinačio, tako što je apelantovu tužbu odbio kao neosnovanu. U obrazloženju svoje presude Apelacioni sud navodi da je prvostepeni sud propustio da ocijeni da li akt Odjeljenja Vlade broj 3-36-364-1987/01 od 22. novembra 2001. godine, koji je dostavljen apelantu prema njegovom zahtjevu da mu se utvrdi trajno korištenje zemljišta, ima elemente upravnog akta. Prema ocjeni Apelacionog suda, službeno obavještenje koje je donio

prvostepeni organ uprave ima sve elemente rješenja, iako ne i formu, jer je njime odlučeno da se ne može udovoljiti apelantovom zahtjevu prije nego što bude donesen regulacioni plan za stambeno naselje «Centar» u okviru kojeg je sporna parcela. Apelacioni sud je ocijenio da službeno obavještenje sadrži i druge elemente rješenja organa uprave, a u skladu sa odredbom člana 191. stav 3. Zakona o upravnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» br. 3/00, 8/03). Apelacioni sud je utvrdio da je prvostepeni organ pogrešno protumačio odredbu člana 40. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu, jer se u ovom slučaju ne radi o tome da regulacionim planom nije utvrđena površina zemljišta koja je potrebna za redovnu upotrebu zgrade, nego o činjenici da regulacioni plan za taj dio grada, u kojem je locirana i predmetna parcela, nije ni donesen i da je u toku postupak njegovog donošenja, pa se prije toga ne može ni odlučivati o ovakvom apelantovom zahtjevu. Apelacioni sud je istakao da i kada bude donesen regulacioni plan, pravo na utvrđivanje površine zemljišta koje je potrebno za redovnu upotrebu zgrade, trajno pravo korištenja gradskog građevinskog zemljišta, u smislu Zakona o građevinskom zemljištu, ima samo vlasnik trajnog građevinskog objekta, a ne i vlasnik privremenog građevinskog objekta, koji ima samo privremeno pravo korištenja, kao što je slučaj sa apelantom.

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant pobija navedenu presudu zbog povrede prava na pravično suđenje, prava na imovinu, prava na djelotvoran pravni lijek i prava na nediskriminaciju iz člana II/3.e), f) i k) i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, čl. 6, 13. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

11. Apelant ističe da je povrijeđeno njegovo pravo na mirno uživanje imovine s obzirom na to da je u zemljišnim knjigama upisano samo zemljište ispod zgrade, a nije mu određeno zemljište za redovnu upotrebu zgrade, što mu onemogućava pristup kući. Navodi da je na isti način povrijeđeno njegovo pravo na dom, jer svom domu ne može prići bez određivanja zemljišta za redovnu upotrebu zgrade. Ističe da mu je povrijeđeno i pravo na pravično suđenje, jer se sud nije pridržavao odredaba člana 191. stav 3. Zakona o upravnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Povredu prava na nediskriminaciju apelant posebno nije obrazložio, a povredu na djelotvoran pravni lijek vidi u stavu Apelacionog suda da «službeno obavještenje» prvostepenog upravnog organa

ima sve elemente rješenja iako navedeni akt nije imao pouku o pravnom lijeku. Apelant predlaže da Ustavni sud ukine osporenu presudu Apelacionog suda i potvrdi presudu Osnovnog suda.

b) Odgovor na apelaciju

12. Apelacioni sud u odgovoru na apelaciju navodi da se u konkretnoj pravnoj stvari ne radi o tome da, u smislu člana 40. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu, regulacionim planom nije utvrđena površina zemljišta koja je potrebna za redovnu upotrebu zgrade, kada tu površinu utvrđuje nadležni općinski organ uprave, kako to zaključuje prvostepeni sud, nego se radi o činjenici da regulacioni plan za taj dio grada u kojem se nalazi predmetna parcela nije uopće donesen, a prije nego što bude donesen ne može se odlučivati o apelantovom predmetnom zahtjevu. Apelacioni sud, dalje, navodi da službeno obavještenje Odjeljenja Vlade nije doneseno u formi rješenja i nije sadržavalo pouku o pravnom lijeku apelantu, ali, ipak, nije uskratilo apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek, jer je sud prihvatio da razmatra njegovu tužbu i o njoj je meritorno odlučio.

13. Sud, dalje, navodi da se u naravi ne radi o stambenom objektu koji apelant koristi u stambene svrhe, nego o objektu koji koristi kao poslovni prostor, što isključuje svaku mogućnost povrede prava na dom iz člana 8. Evropske konvencije. Predložio je da se apelacija odbije kao neosnovana.

14. U odgovoru na apelaciju Apelaciona komisija ističe da nisu tačni apelantovi navodi da je povrijeđeno njegovo «pravo na dom», pristup «domu», «mirno uživanje imovine», jer je Odjeljenje Vlade izdalo apelantu rješenje kojim mu je data urbanistička saglasnost za rekonstrukciju kuće, tj. za njeno saniranje, jer je bila u ruševnom stanju zbog starosti. Apelant je rekonstruirao kuću i u njoj se nalazi njegov biro za rad u kojem obavlja redovnu djelatnost kao advokat. Apelant želi da se odredi zemljište za redovnu upotrebu zgrade, jer ima dio dvorišta iza kuće i spor sa nekom firmom radi pristupa zgradi iz druge sporedne ulice, a to će se riješiti donošenjem Urbanističkog plana grada Brčko, odnosno regulacionog plana koji je u fazi usvajanja. Apelaciona komisija, kao učesnik u postupku, predlaže Ustavnom sudu da apelaciju odbije kao neosnovanu.

IV. Relevantni propisi

15. **Zakon o upravnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» br. 3/00 i 8/03)

Član 191. u relevantnom dijelu glasi:

«(3) Pismeno rješenje sadrži: naziv organa, broj i datum, uvod, dispozitiv (izreku), obrazloženje, uputstvo o pravnom lijeku, potpis ovlaštenog službenog lica i pečat organa. U slučajevima predviđenim zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona, rješenje ne mora sadržavati pojedine od ovih dijelova. Ako se rješenje obrađuje mehanografski, umjesto potpisa može da sadrži faksimil ovlaštenog lica.»

Zakon o građevinskom zemljištu («Službeni list SRBiH» broj 34/86 te «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 21/92, 29/94 i 23/98)

Član 11.

«Zaštita prava na gradskom građevinskom zemljištu ostvaruje se u postupku pred redovnim sudom ako zakonom nije drukčije određeno.»

Član 40.

U trenutku prelaska izgrađenog gradskog građevinskog zemljišta u društveno vlasništvo vlasnik zgrade ili posebnog dijela zgrade stječe trajno pravo korištenja na zemljištu pod zgradom i na onoj površini zemljišta koje je regulacionim planom ili planom parcelacije utvrđeno da služi za redovnu upotrebu zgrade.

Ako regulacionim planom ili planom parcelacije nije utvrđena površina zemljišta koje je potrebno za redovnu upotrebu zgrade, tu površinu utvrđuje rješenjem općinski organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove uz pribavljeno mišljenje općinskog organa uprave nadležnog za poslove urbanizma.»

Zakon o upravnim sporovima («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» broj 4/00)

Član 6.

«(1) Upravni spor može se voditi samo protiv upravnog akta.

(2) Upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim organ iz člana 4. ovog zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građana ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari (u daljnjem tekstu: upravni akt).»

Član 19.

«(1) Ako u upravnom postupku Apelaciona komisija nije u roku od 30 dana ili u posebnom određenom kraćem roku donijela rješenje žalbe stranke protiv prvostepenog

rješenja, a ne donese ga ni u daljnjem roku od sedam dana po pismenom traženju stranke, ta stranka može pokrenuti spor kao da je žalba odbijena.

(2) Na način propisan u stavu 1. ovog člana može postupiti stranka i kad o njenom zahtjevu u upravnom postupku rješenje nije donio prvostepeni organ protiv čijeg akta zakonom nije dozvoljena žalba.»

Član 31.

«(1) Sud rješava spor presudom.

(2) Presudom se tužba uvažava ili odbija kao neosnovana. Ako se tužba uvažava, sud poništava osporeni upravni akt.»

(...)

Član 32.

«Na postupak prema pravnim lijekovima i ostala proceduralna pitanja koja nisu određena ovim zakonom dosljedno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku osim odredaba koje se odnose na reviziju.»

Zakon o parničnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 5/00, 1/01 i 6/02)

Član 301.

«Apelacioni sud će presudom preinačiti prvostepenu presudu:

(...)

3. ako smatra da je činjenično stanje u prvostepenoj presudi pravilno utvrđeno, ali da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo.»

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od

dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Apelacionog suda broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 24. januara 2004. godine a apelacija je podnesena 12. marta 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji koji drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant pobija navedenu presudu Apelacionog suda, navodeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i djelotvoran pravni lijek, kao i pravo na nediskriminaciju iz člana II/3.e), f) i k) i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, čl. 6, 13. i 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom».

22. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Pri utvrđivanju građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

23. Postupak pred redovnim sudovima u konkretnom slučaju odnosi se na utvrđivanje trajnog prava korištenja zemljišta koje služi za redovnu upotrebu zgrade. Prema tome, Ustavni sud mora ispitati da li je postupak pred redovnim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. Pravičnost postupka ocjenjuje se na osnovu postupka kao cjeline (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije* od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68. i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

25. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu s obzirom na to da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. stav 1. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju biti izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02).

26. Apelacioni sud je osporenom presudom preinačio prvostepenu presudu, smatrajući da je prvostepeni sud pogrešno protumačio odredbu člana 40. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu. Apelacioni sud smatra da, u situaciji kada regulacioni plan uopće nije donesen, nema mjesta primjeni navedene zakonske odredbe prema kojoj nadležni općinski organ uprave može donijeti rješenje kojim se utvrđuje površina zemljišta na kojoj vlasnik zgrade stječe trajno pravo korištenja radi redovne upotrebe zgrade. S druge strane, prvostepeni sud i apelant smatraju da nadležni općinski organ uprave može donijeti navedeno rješenje i u situaciji kada regulacioni plan nije donesen.

27. Ustavni sud napominje da nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluke redovnih sudova ne uključuju ili pogrešno primjenjuju ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je sam relevantni zakon neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

28. Ustavni sud primjećuje da član 40. Zakona o građevinskom zemljištu, zaista, predviđa postojanje regulacionog plana ili plana parcelacije, na osnovu kojeg se može utvrditi da neko zemljište služi redovnoj upotrebi zgrade i čijom primjenom vlasnik objekta može steći pravo trajnog korištenja zemljišta koje služi za redovnu upotrebu zgrade. Međutim, navedeni zakon uopće ne predviđa kako riješiti situaciju u kojoj predviđeni planovi nisu doneseni. U konkretnom predmetu upravni organ i Apelacioni sud kao razlog za odbijanje apelantovog zahtjeva navode upravo nepostojanje regulacionog plana. Tako je došlo do apsurdne situacije u kojoj državni organ koji je odgovoran za donošenje takvog plana nije ispunio svoju zakonsku obavezu, a upravo se na tu činjenicu poziva, tj. na svoje nečinjenje, kako bi opravdao odluku o odbijanju apelantovog zahtjeva. Ovakvo postupanje protivno je principu *nemo censetur propriam turpitudinem allegans* (niko se ne može pozivati na svoj nemar u odbrani prava).

29. Ustavni sud smatra da je osporenom presudom Apelacionog suda povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je Apelacioni sud prihvatio pristup upravnog organa i proizvoljno tumačio odredbu člana 40. Zakona o građevinskom zemljištu. Samo nepostojanje regulacionog plana je u suprotnosti sa odredbom člana 40. navedenog zakona, jer postoji pozitivna obaveza države, odnosno nadležnog državnog organa da donese navedeni plan. Iz samog teksta odredbe člana 40. navedenog zakona ne može se zaključiti na koji način bi se riješila situacija kada nadležni organ već nekoliko godina nije donio regulacioni plan, kao u konkretnom predmetu. Zbog toga se tumačenje Apelacionog suda u konkretnom slučaju ne može okarakterizirati drugačije nego kao proizvoljno sa direktnim štetnim utjecajem na ostvarivanje apelantovih prava.

30. Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da je osporenom presudom prekršeno apelantovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na poštivanje doma

31. Član II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku».

32. Član 8. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.”

33. Osnovni cilj člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije je zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihovo pravo na dom (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kroon protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1994. godine, serija A, broj 279-C, str. 56, stav 31).

34. U konkretnom predmetu Ustavni sud mora prvo utvrditi da li se zgrada o kojoj je riječ može smatrati apelantovim «domom» u okviru značenja člana 8. Evropske konvencije.

35. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, «dom» pojedinca, u smislu člana 8. Evropske konvencije, jeste mjesto koje on ili ona koristi kao privatni dom. Prema mišljenju Evropskog suda za ljudska prava, kršenje prava na poštivanje nečijeg doma uvijek uključuje i miješanje u nečiji privatni život. Tumačenje riječi «privatni život» i «dom» uključuje određene poslovne i profesionalne aktivnosti što je, prema stavu Evropskog suda za ljudska prava, u skladu sa suštinskim ciljem i svrhom člana 8. Evropske konvencije, tj. zaštitom pojedinca od svojevoljnog miješanja javnih organa (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Neimietz protiv Njemačke* od 16. decembra 1992. godine, serija A, br. 254-13).

36. Apelant je zatražio od nadležnog upravnog organa da mu se odredi trajno pravo korištenja zemljišta koje služi za redovnu upotrebu zgrade u kojoj se nalazi njegov biro u kome obavlja advokatsku djelatnost. Ustavni sud smatra da se poslovne prostorije u kojima apelant obavlja advokatsku djelatnost u konkretnom slučaju mogu smatrati apelantovim domom u značenju člana 8. Evropske konvencije, a s obzirom na prirodu apelantove djelatnosti i način na koji apelant koristi ove prostorije.

37. U ovom predmetu Ustavni sud smatra da odluka Apelacionog suda predstavlja miješanje u apelantovo pravo na poštivanje njegovog doma. Ustavni sud, prema tome, mora ispitati da li je ovo miješanje u skladu sa stavom 2. člana 8. Evropske konvencije.

38. Da bi miješanje bilo opravdano, mora biti «u skladu sa zakonom». Ovaj uvjet zakonitosti se, u skladu sa značenjem termina Evropske konvencije, sastoji od više elemenata: a) miješanje mora biti utemeljeno domaćim ili međunarodnim zakonom; b) zakon o kojemu je riječ mora biti primjereno dostupan, tako da jedan pojedinac bude primjereno upućen na okolnosti zakona koje se mogu primijeniti na dati predmet i c) zakon, također, mora biti formuliran sa odgovarajućom tačnošću i jasnošću da bi se pojedincu dopustilo da prema njemu prilagodi svoje postupke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sanday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. aprila 1979. godine, serija A, broj 30, stav 49).

39. Čak ako se i ispostavi da je to miješanje u skladu sa zakonom, i tada može predstavljati povredu člana 8. Evropske konvencije ako se smatra da nije «neophodno» postići jedan od zakonitih ciljeva iz stava 2. člana 8. Evropske konvencije. «Neophodno» u ovom kontekstu znači da miješanje odgovora «pritisicama društvenih potreba» i da postoji razumna relacija proporcionalnosti između miješanja i zakonitog cilja kojem se teži (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Niemietz protiv Njemačke*, presuda od 16. decembra 1992. godine, serija A, broj 251).

40. Apelant navodi da ne može nesmetano prilaziti zgradi, jer nije određena površina zemljišta potrebnog za redovnu upotrebu zgrade, odnosno nije dobio trajno pravo korištenja tog zemljišta. Osporenom presudom apelantov zahtjev da mu se utvrdi navedeno pravo je odbijen, pa ona predstavlja «miješanje» u njegovo pravo na «poštivanje doma». Osporena presuda je donesena na osnovu tumačenja i primjene člana 40. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu Apelacionog suda.

41. S obzirom na to da je Ustavni sud već zaključio da je odluka Apelacionog suda bila arbitrarna, jer je Apelacioni sud prihvatio pristup upravnog organa i proizvoljno tumačio odredbu člana 40. Zakona o građevinskom zemljištu, slijedi da miješanje u apelantovo pravo na poštivanje njegovog doma, isto tako, nije u skladu sa zakonom. Prema tome, nije potrebno da Ustavni sud ispita da li je miješanje slijedilo «zakoniti cilj» i da li je bila «neophodna mjera u demokratskom društvu».

42. Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantovog prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

Zabrana diskriminacije

43. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije prema bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.”

44. Član 14. Evropske konvencije glasi:

“Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije prema bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.”

45. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica u istoj situaciji različito tretiraju, a ne postoji neko objektivno i razumno opravdanje za različit tretman (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Belgijski predmet o jezicima*, presuda od 23. jula 1968. godine, serija A, broj 6, strana 86, stav 4. tačka 42). Pri tome, nevažno je da li je diskriminacija posljedica različitog tretmana ili primjene samog zakona (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. januara 1978, serija A, broj 25, stav 226). Isto se može primijeniti, *mutatis mutandis*, na član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, koji zabranjuje diskriminaciju u pogledu prava garantiranih Evropskom konvencijom i međunarodnim sporazumima pobrojanim u Aneksu I uz Ustav Bosne i Hercegovine.

46. U konkretnom slučaju apelant, osim paušalnih navoda, ne daje nikakav valjan dokaz na osnovu kojeg se može zaključiti da je bio tretiran drukčije od ostalih lica u istoj situaciji. S obzirom na to da apelant ne navodi u čemu se sastoji povreda ovog prava, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantovih prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

Ostali navodi

47. U okviru zaključaka u pogledu povrede apelantovog prava na pravičan postupak i prava na dom iz člana II/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. i člana 8. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema potrebe da posebno ispituje navodnu povredu prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

48. Apelantovo pravo iz člana II/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 8. Evropske konvencije je povrijeđeno, jer je Apelacioni sud u slučaju kada zakonom nije propisano rješenje situacije kada ne postoji regulacioni plan, proizvoljno tumačio tu odredbu na način kojim se direktno utječe na ostvarivanje apelantovih prava na pravično suđenje i prava na poštivanje doma.

49. Na osnovu člana 61. st. 1, 2. i 3. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

50. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 542/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Sabahete Beganović radi nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetima koji se vode na Općinskom sudu u Visokom pod br. P-82/90, P-658/90 i O-294/87 i u predmetu koji se vodi u Općini Visoko pod brojem 03/5-364-26/89

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 542/04**, rješavajući apelaciju **Sabahete Beganović**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 16. stavak 2. i stavak 4. točka 15, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Sabahete Beganović u dijelu u kojem je podnesena zbog toga što Općinski sud u Visokom nije donio odluku u razumnom roku u predmetu broj P-82/90.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Visokom da bez daljnjeg odgađanja donese odluku u predmetu broj P-82/90, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Visokom da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Sabahete Beganović u dijelu u kojem je podnesena zbog toga što Općinski sud u Visokom nije donio odluku u razumnom roku u predmetima br. P-658/90 i O-294/87, te u dijelu u kojem je podnesena zbog kršenja prava na zabranu podvrgavanja torturi ili nehumanom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je bjelodano (*prima facie*) neutemeljena.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Sabahete Beganović u dijelu u kojem je podnesena usljed toga što Općina Visoko nije donijela odluku u razumnom roku u predmetu broj 03/5-364-26/89, zbog toga što nisu iscrpljeni pravni lijekovi mogući prema zakonu.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Sabaheta Beganović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Kaknja je podnijela 24. lipnja i 23. kolovoza 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetima koji se vode na Općinskom sudu u Visokom (u daljnjem tekstu: Općinski sud) pod br. P-82/90, P-658/90 i O-294/87 i u predmetu koji se vodi u Općini Visoko pod brojem 03/5-364-26/89.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. stavak 1. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Općinskog je suda zatraženo 28. lipnja 2005. godine da dostavi odgovor na apelaciju, kao i da dostavi na uvid predmetne sudske spise.

3. Općinski je sud dostavio odgovor na apelaciju, kao i predmetne sudske spise 7. srpnja 2005. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinskog suda je dostavljen apelantici 8. rujna 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelantica je poslije smrti oca 1987. godine pokrenula ostavinski postupak pred Općinskim sudom. Navedeni se postupak vodi pod brojem O-294/87 i prekinut je Rješenjem broj O-294/87 od 7. veljače 1990. godine zbog spora oko predmeta nasljedstva. Ostavinski postupak još nije završen. Osim toga, pokrenuta su dva parnična postupka pod br. P-82/90 i P-658/90, koji, također, nisu završeni. Prema stanju u spisu, proizlazi da je apelantica tražila da se nastavi postupak u predmetu koji se vodi pod brojem P-82/90, ali ju je predsjednik Općinskog suda dopisom broj SU-VI-23-310/04 od 11. lipnja 2004. godine obavijestio da navedeni predmet nije pronađen u njihovoj arhivi.

7. Osim toga, iz spisa je apelacije vidljivo da apelantica vodi i postupak od 1989. godine kod Općine Visoko - Služba za imovinsko-pravne poslove, pod brojem 03/5-364-26/89, koji, također, još nije završen. Apelantica ne daje detaljnije podatke u svezi postupka koji se vodi pred Općinom Visoko - Služba za imovinsko-pravne poslove osim što navodi da je bilo nužno pribaviti ugovor iz zemljišno-knjižnog ureda pod brojem DN-31/45, ali je i taj predmet izgubljen.

8. Uvidom u predmetne sudske spise Općinskog je suda ustvrđeno sljedeće:

Postupak pred Općinskim sudom u predmetu P-658/90

9. Općinskom je sudu 25. lipnja 1990. godine podnesena tužba radi utvrđivanja prava vlasništva na nekretninama. Kao tužitelji su označeni: Subha Mustajbegović rođ. Buza, Arifa Salčinović rođ. Buza, Muhamed Buza i Subha Beganović (kod posljednjeg imena radi se najvjerojatnije o tiskarskoj greški, pa je apelantičino ime navedeno kao Subha umjesto Sabaheta). Tužitelje je zastupao Zahid Hadžić, odvjetnik iz Visokog. Kao tuženi su označeni: Omer Buza i Zakira Bojčić rođ. Buza. Navedeni je predmet registriran pod brojem P-658/90. Na raspravi 2. travnja 1991. godine apelanticu i ostale tužitelje je zastupao odvjetnik koji je u ime tužitelja izjavio da predlaže da se prekine postupak u ovoj pravnoj stvari dok se ne završi parnica koja se vodi u predmetu broj P-82/90 s tim da je sud napravio tiskarsku grešku pa je napisao da se traži prekid postupka u predmetu

broj P-80/90, umjesto u predmetu broj P-82/90, što je naknadno konstatirano u podnesku suda od 9. svibnja 2005. godine, koji je upućen Uredu disciplinskog tužitelja Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine. Apelantičin je opunomoćenik na navedenoj raspravi izjavio da ne traži pismeni otpravak rješenja o prekidu postupka, pa sud nije ni donosio posebno rješenje o prekidu postupka. U predmetnom sudskom spisu nema dokaza da je apelantica tražila nastavak postupka za koji je predložila da se prekine osim podneska odvjetnika od 27. lipnja 2005. godine, u kojem obavještava sud da mu je apelantica otkazala punomoć za zastupanje u predmetu broj P-658/90, ali da mu nije jasno je li punomoć otkazana i u ime ostalih tužitelja.

Postupak pred Općinskim sudom u predmetu broj O-294/87

10. Pred Općinskim je sudom 7. veljače 1990. godine održana rasprava u ostavinskom postupku koji se vodi pod brojem O-294/87, a koji se vodio nakon smrti ostavitelja Muje Buze. Kao nasljednici u navedenom ostavinskom su postupku sudjelovali: Omer Buza, Muhamed Buza, Arifa Buza, Subha Mustajbegović rođ. Buza, Sabaheta Beganović rođ. Buza (apelantica), Zakira Bojčić rođ. Buza i Zekija Bulut rođ. Buza. Na ostavinskoj se raspravi pojavio spor o opsegu nasljedstva poslije umrlog, te su nasljednici upućeni na parnicu, a sud je donio Rješenje o prekidu ostavinskog postupka broj O-294/87 od 7. veljače 1990. godine. Navedenim rješenjem o prekidu ostavinskog postupka nasljednici Subha Mustajbegović, Sabaheta Beganović (apelantica), Arifa Buza i Muhamed Buza su upućeni na parnicu protiv nasljednika Omera Buza, Zakire Bojčić i Zekije Bulut radi utvrđivanja opsega nasljedstva poslije umrlog Muje Buze i dokazivanja da im pripada isključivo pravo na naslijeđe poslije umrlog. Nakon toga Općinski je sud donio Rješenje broj O-147/90 od 4. rujna 1995. godine kojim se prekida ostavinski postupak poslije umrlog Muje Buze zbog okolnosti uvjetovanih ratnim stanjem obzirom da su nasljednici nedostupni sudu, pa im sud nije mogao dostaviti pozive za raspravu. U predmetnom sudskom spisu nema dokaza da je apelantica tražila da se nastavi ostavinski postupak u ovoj pravnoj stvari. U spisu samo postoji apelantičin zahtjev od 24. svibnja 2004. godine, kojim traži da joj se omogući uvid u ovaj spis, u okviru kojeg se nalazi i zabilješka djelatnika suda da je apelantici omogućen uvid u spis, te da su joj kopirana rješenja br. O-294/87 i O-147/90.

Postupak pred Općinskim sudom u predmetu broj P-82/90 (rekonstrukcija spisa)

11. U predmetnom sudskom spisu postoji zahtjev od 4. svibnja 2005. godine Ureda disciplinskog tužitelja Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, kojim se traži informacija o stanju predmeta broj P-82/90, u kojem se kao tužitelj pojavljuje

Muhamed Buza i dr. sa tužbom radi poništenja ugovora o daru ili ustanovljenja protiv tuženog Omera Buze i Zakire Bojičić. Sudski je službenik načinio zabilješku u kojoj je konstatirao da je 24. siječnja 1990. godine Općinskom sudu podnesena tužba tužitelja Muhameda Buze i dr. protiv tuženog Omera Buze i Zakire Bojičić radi poništenja ugovora. Prema stanju u sudskom upisniku, 2. svibnja 1995. godine, postupak u ovoj pravnoj je stvari prekinut, a spis je arhiviran 26. travnja 2002. godine. Nakon toga je predsjednik Općinskog je suda donio Naredbu broj V-P-82/90 od 9. svibnja 2005. godine kojom je naložio rekonstrukciju - obnavljanje spisa broj P-82/90 obzirom da je ustvrđeno da je on izgubljen, a stranke požuruju da se nastavi postupak u navedenom predmetu. O naredbi za rekonstrukciju predmeta je obaviješten Ured disciplinskog tužitelja, te je predmetom, koji se nalazi u fazi rekonstrukcije, zadužen novi sudac koji je od Ureda disciplinskog tužitelja, 6. lipnja 2005. godine, tražio podatke o strankama u postupku kako bi ih mogao pozvati. Ured disciplinskog je tužitelja 23. lipnja 2005. godine dostavio Općinskom sudu podatke o strankama u predmetnom postupku. To su svi podaci koji se mogu naći u navedenom sudskom spisu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Iako se apelantica nije eksplicitno pozvala na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), iz navoda apelacije proizlazi da se apelantica žali na povredu prava na pravično suđenje zbog nedonošenja odluke u razumnom roku. Naime, apelantica navodi da je došlo do povrede njezinih ustavnih prava jer se ne završavaju postupci pred Općinskim sudom, kao i da su neki spisi tog suda izgubljeni. Osim toga, apelantica smatra da je, zbog navedenih postupaka (nedonošenja odluke u razumnom roku), izložena kontinuiranoj torturi ili nehumanom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije. Apelantica predlaže da Ustavni sud naloži Općinskom sudu i Općini Visoko da osiguraju uvjete i dokumentaciju kako bi se okončali navedeni postupci, odnosno da Ustavni sud proglasi apelaciju utemeljenom i da sam riješi navedene predmete, ili da to naloži Općinskom sudu i Općini Visoko. Apelantica traži i da joj Ustavni sud dodijeli obeštećenje - kompenzaciju od 20.000 KM zbog pretrpljenog maltretiranja i torture do kojih je došlo zbog toga što se 15 godina odugovlače predmetni postupci, usljed čega joj je umrla sestra.

b) Odgovor na apelaciju

13. Općinski sud navodi da je postupak u predmetu broj P-82/90 prekinut 2. svibnja 1995. godine nakon čega je predmet arhiviran, te pošto je ustanovljeno da je spis izgubljen, predsjednik je suda 9. svibnja 2005. godine, nakon saznanja da predmeta nema, donio naredbu o rekonstrukciji. Osim toga, navodi se da je postupak u predmetu broj P-658/90 prekinut 2. travnja 1991. godine, na prijedlog opunomoćenika tužitelja, tj. apelantice, te da stranke nisu iznijele prijedlog za nastavak postupka. Sud navodi da je apelantica u apelaciji pogrešno navela da se ne dovršava postupak u predmetu broj O-297/87 u kojem apelantica nije stranka, te da zato dostavlja na uvid predmet broj O-294/87 u kojem je apelantica stranka.

V. Relevantni propisi

14. **Zakon o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» broj 53/03)

Članak 10.

„Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.“

VI. Dopustivost

15. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

Dopustivost apelacije u dijelu koji se odnosi na predmete br. P-658/90 i O-294/87, te u odnosu na navode glede kršenja prava iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije

17. Prigodom ispitivanja dopustivosti ovog dijela apelacije Ustavni je sud pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

„Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.“

Članak 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

„Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao bjelodano (prima facie) neutemeljenu kada ustvrđi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku ustvrđi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.“

18. Ustavni sud će prvo ispitati jesu li apelantičini navodi bjelodano (*prima facie*) neutemeljeni glede duljine trajanja postupka u predmetima Općinskog suda br. P-658/90 i O-294/87. Imajući u vidu činjenično stanje koje je ustvrđeno uvidom u spise Općinskog suda br. P-658/90 i O-294/87, Ustavni sud smatra da ono ukazuje da „*predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava*“. Naime, u predmetu broj P-658/90 je do prekida postupka došlo 2. travnja 1991. godine, na apelantičin zahtjev, nakon čega ona više nije tražila nastavak predmetnog postupka. U drugom predmetu, broj O-294/87, postupak je prekinut zbog zakonom predviđenih okolnosti, koje se ogledaju u činjenici da je među nasljednicima nastao spor o opsegu naslijeđa, te je stoga sud morao prekinuti predmetni ostavinski postupak i nasljednike uputiti da svoja prava ustvrde u parničnom postupku. Nakon toga je sud 4. rujna 1995. godine donio još jedno rješenje o prekidu postupka do kojeg je došlo zbog ratnih djelovanja u Bosni i Hercegovini, čime je bila onemogućena komunikacija između suda i stranaka u postupku. Međutim, apelantica nije podnijela zahtjev za nastavak tog postupka iako je od prestanka ratnih djelovanja, 14. prosinca 1995. godine, do podnošenja apelacije prošlo skoro deset godina.

19. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se predmetni sudski postupci ne završavaju zbog apelantičinog ponašanja (u jednom slučaju apelantica je tražila prekid postupka, a u oba slučaja nije tražila nastavak prekinutih postupaka). U svezi toga se naglašava da u građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku, kao i okončanje postupka u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava broj 11541/85 od 12. travnja 1989. godine, O.I. 70). Osim toga, Ustavni se sud poziva i na svoju Odluku broj AP 519/04 od 22. srpnja 2005. godine, gdje je, također, ustvrđeno da se postupak ne okončava

u razumnom roku zbog apelantovog ponašanja kao strane koja sudjeluje u njemu. Prema tomu, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju ustvrđeno činjenično stanje ukazuje da se ni na koji način ne može opravdati tvrdnja da postoji kršenje ustavnih prava obzirom da se predmetni sudski postupci ne završavaju usljed apelantičinog ponašanja, zbog čega je predmetna apelacija bjelodano (*prima facie*) neutemeljena u dijelu koji se odnosi na predmete Općinskog suda br. P-658/90 i O-294/87.

20. Nakon ovoga, Ustavni će sud ispitati je li predmetna apelacija bjelodano (*prima facie*) neutemeljena u odnosu na apelantičine navode da je došlo do kršenja prava na zabranu torture, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kazne iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije zbog toga što se predmetni postupci ne završavaju u razumnom roku. U svezi toga se naglašava da je Ustavni sud u svojoj Odluci broj *AP 81/04* od 28. siječnja 2005. godine naveo da tortura ili nehuman tretman mora imati minimalan stupanj jačine ukoliko se svrstava u okvir članka 3. Europske konvencije. Procjena je ovog minimuma po prirodi stvari relativna. Ona ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su priroda i sadržaj postupka, njegovo trajanje i njegove fizičke i mentalne posljedice, a u nekim slučajevima i spol, starosna dob i zdravstveno stanje žrtve (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 18. siječnja 1978. godine, serija A, broj 25, strana 65, stavak 162). Osim toga se naglašava da određena razina patnje postoji kada se predoče dostatni dokazi o nastalim povredama (vidi odluku bivšeg Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu broj *CH/97/34, Šljivo protiv Republike Srpske*, odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 10. rujna 1998. godine). Također se naglašava i da podnositelj apelacije mora dostaviti bar neke elemente dokaza koji se odnose na navodno nehumano postupanje (vidi odluku ombudsmana za ljudska prava, predmet broj *331/97, R.G. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Izvješća od 6. travnja 1998. godine, stavak 109).

21. Iz navedenog obrazloženja proizlazi da se mora dokazati da je postojao minimalan stupanj jačine torture ili nehumanog tretmana ukoliko se poziva na članak 3. Europske konvencije. U konkretnom slučaju apelantica samo navodi (bez predočavanja bilo kakvih dokaza) da je izložena torturi i nehumanom tretmanu usljed činjenice da se ne završavaju postupci koje je pokrenula pred Općinskim sudom. Takvi navodi bjelodano (*prima facie*) ne pokreću pitanja iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije.

22. U smislu odredbe članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko je bjelodano (*prima facie*) neutemeljena.

Dopustivost apelacije u dijelu u kojem se odnosi na postupak u Općini Visoko broj 03/5-364-26/89

23. Prigodom ispitivanja dopustivosti ovog dijela apelacije Ustavni je sud pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavak 4. točka 15. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

„Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.“

Članak 16. stavak 1. i stavak 4. točka 15. Pravila Ustavnog suda glasi:

«1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

15. apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće prema zakonu.“

24. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek, koji je učinkovit i adekvatan ispitati nižestupanjsku odluku kako u činjeničnom, tako i u pravnom pogledu. Pri tomu, apelant odlučuje hoće li koristiti pravni lijek, bez obzira radi li se o redovitom ili izvanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje pristojbi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) se ne može smatrati konačnom. Uporaba takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda (vidi odluke Ustavnog suda br. AP 283/03 od 14. listopada 2004. godine i AP 106/04 od 18. siječnja 2005. godine).

25. U konkretnom slučaju nakon što u zakonskom roku nije donesena odluka o apelantičinom zahtjevu u predmetu broj 03/5-364-26/89, koji se vodi u Općini Visoko, apelantica je trebala, prema članku 243. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/98 i 48/99), podnijeti priziv nadležnom drugostupanjskom tijelu

uprave, kao da je njezin zahtjev odbijen. U tome slučaju, te ukoliko drugostupanjsko tijelo uprave ustvrđi da nisu opravdani razlozi zbog kojih prvostupanjsko tijelo uprave nije donijelo rješenje u zakonom predviđenom roku, drugostupanjsko tijelo uprave će, prema stanju spisa, samo riješiti predmet i donijeti svoje rješenje, ili će samo provesti upravni postupak i donijeti rješenje. Dakle, priziv iz članka 243. Zakona o upravnom postupku, kad prvostupanjsko rješenje nije doneseno u zakonskom roku, predstavlja učinkovit pravni lijek i on se mora iscrpiti prije podnošenja apelacije Ustavnom sudu. Prema tomu, za razmatranje apelacije nije ispunjen uvjet iscrpljivanja svih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu.

26. U smislu odredbe članka 16. stavak 4. točka 15. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće prema zakonu.

Dopustivost apelacije u dijelu koji se odnosi na postupak pred Općinskim sudom broj P-82/90

27. U kontekstu apelacijske nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine izraz „presuda“ se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak ustvrđi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

28. U konkretnom slučaju Ustavni sud naglašava da je apelantica podnijela apelaciju 24. lipnja 2004. godine, trinaest dana nakon što je dobila dopis Općinskog suda broj SU-VI-23-310/04 od 11. lipnja 2004. godine, kojim je obaviještena da Općinski sud ne može naći njezin predmet broj P-82/90. Dakle, 24. lipnja 2004. godine, kada je apelantica podnijela apelaciju, bile su opravdane njezine dvojbe da se predmet neće završiti u razumnom roku, posebice kada se ima u vidu da je tužba radi poništenja ugovora o daru podnesena 24. siječnja 1990. godine, da presuda još nije donesena, te da se najvjerojatnije neće ni donijeti u skorijoj budućnosti obzirom da je sud obavještava da ne može naći njezin predmet.

29. Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu građanskih prava i temeljnih sloboda i da se, sukladno članku II/2. Ustava, prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

30. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelantica poziva na svoje pravo iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer odluka u predmetu broj P-82/90, koji se vodi povodom tužbe radi poništenja ugovora o daru pred Općinskim sudom, još nije donesena iako je od podnošenja tužbe (24. siječanj 1990. godine) prošlo više od 15 godina.

31. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantici da se žali zbog predugog trajanja postupka (vidi *mutatis mutandis*, Tome Mata protiv Portugala, broj 32082/98, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda ustvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

32. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva koja su pojedincu na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sustava države koji ugrožava zaštitu individualnih prava ne može pripisati pojedincu. Osim toga, dužnost je države organizirati svoj pravni sustav tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

33. Prema članku 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

34. Imajući u vidu navedeno, te uzevši u obzir da postoje iznimne okolnosti u konkretnom slučaju, Ustavni sud prihvaća da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

35. Apelantica smatra da se postupak koji se vodi radi poništenja ugovora o daru pred Općinskim sudom u predmetu broj P-82/90 ne završava u razumnom roku, te da je time povrijeđeno njezino pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

36. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi kaznenog postupka;»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.»

Primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije

37. Ustavni sud primjećuje da se predmetni postupak odnosi na tužbu radi poništenja ugovora o daru. Iz navedenog je vidljivo da se radi o imovini, tj. o zahtjevu da se u sporu o građanskom pravu dobije konačna odluka u razumnom roku, te je stoga članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

Razdoblje koje se uzima u obzir

38. Ustavni sud podsjeća na konstantnu praksu tijela Europske konvencije u odnosu na predmete o duljini postupka, gdje su postupci pokrenuti prije nego što su tijela Europske konvencije utemeljila svoju vremensku nadležnost. Tijela Europske konvencije smatraju da razdoblje koje se uzima u obzir, u svrhu priziva glede duljine trajanja postupka, počinje sa danom utemeljenja njihove vremenske nadležnosti. Dakle, u ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj rok mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog nadnevka (vidi primjerice, Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranowski protiv Poljske*, broj 28616/95, ECHR 1998-VIII).

39. U konkretnom je slučaju postupak počeo 24. siječnja 1990. godine, kada je podnesena tužba radi poništenja ugovora o daru. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Ustavnog suda nije počelo tog nadnevka, već 14. prosinca 1995. godine, kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Predmetni postupak još nije završen. Dakle, konstatira se da postupak traje ukupno 15 godina i devet mjeseci, od toga devet godina i devet mjeseci spadaju u razdoblje koje Ustavni sud treba ispitati.

Stadij postupka na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine

40. Stadij postupka, u kojem se nalazio apelantičin predmet 14. decembra 1995. godine, bio je takav da je postupak prekinut 2. svibnja 1995. godine, te da je spis arhiviran 26. travnja 2002. godine. Kasnije, tj. 11. lipnja 2004. godine, Općinski sud obavještava apelanticu da ne može naći njezin predmet, a u podnesku od 9. svibnja 2005. godine, koji Općinski sud šalje Uredu disciplinskog tužitelja Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, se priznaje da je apelantičin predmet izgubljen, te se izdaje naredba o rekonstrukciji - obnovi spisa broj V-P-82/90 od 9. svibnja 2005. godine.

41. Polazeći od kriterija ustvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta. Posebice se uzima u obzir složenost predmeta, te ponašanje stranaka u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti, s druge strane, kao i važnost onoga što se za apelanta dovodi u pitanje u predmetnom sporu (vidi Europski sud za ljudska prava, predmet *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. lipnja 1983. godine, stavak 24).

a) Složenost predmeta

42. Ustavni sud naglašava da se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta konkretnog spora, tj. dokaza koje sud treba izvesti i procijeniti i pravnih pitanja koja treba riješiti. U konkretnom se slučaju složenost predmeta ne može procijeniti obzirom da je predmet izgubljen, a u spisu postoji samo informacija da se radilo o tužbi radi poništenja ugovora o daru, što je malo podataka za donošenje zaključka glede složenosti predmeta.

b) Ponašanje podnositelja apelacije

43. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku, kao i donošenje odluke u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi *mutatis mutandis*, odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava br. 11541/85, 12. travnja 1989. godine, O.I. 70).

44. U konkretnom slučaju Ustavni sud ne može detaljnije ispitati apelantičino ponašanje u postupku koji se vodio radi poništenja ugovora o daru pred Općinskim sudom u predmetu broj P-82/90 obzirom da je navedeni spis izgubljen. Ono što se može zaključiti na temelju spisa broj P-82/90, koji se rekonstruirao, jeste da se apelantica interesirala za svoj predmet,

na što upućuje podnesak suda od 11. lipnja 2004. godine u kojem se apelantica obavještava da se ne može naći njezin predmet, kao i naredba o rekonstrukciji od 9. svibnja 2005. godine, u kojoj se navodi da je rekonstrukcija potrebna zbog toga što stranke požuruju rješavanje ovog predmeta. Prema tomu, Ustavni sud smatra da apelantičino ponašanje nije razlog što nije donesena odluka u razumnom roku u predmetu broj P-82/90.

c) Ponašanje suda

45. Ustavni sud ponovo naglašava da se ne može detaljnije ispitati ni ponašanje Općinskog suda u ovom predmetu obzirom da je on izgubljen. Ono što se može zaključiti na temelju stanja u spisu jeste da je predmet izgubljen isključivom krivnjom Općinskog suda. Naime, u informaciji broj SU-VI-23-219/05 od 9. svibnja 2005. godine, koja je dostavljena Uredu disciplinskog tužitelja Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća za Bosnu i Hercegovinu, se navodi da je postupak u predmetu broj P-82/90 prekinut 2. svibnja 1995. godine, kao i da je arhiviran 26. travnja 2002. godine, od kada mu se gubi trag. Navedeni se podaci ponavljaju i u naredbi o rekonstrukciji spisa. Ustavni sud naglašava da su netočne tvrdnje Općinskog suda, koje su iznesene u odgovoru na apelaciju, da je naredba o rekonstrukciji spisa izdata „*nakon saznanja da je predmet izgubljen*“. Naime, iz navedenog bi se moglo zaključiti da je Osnovni sud izdao naredbu o rekonstrukciji odmah kad je saznao da je spis izgubljen, tj. 9. svibnja 2005. godine. Međutim, ta se tvrdnja demantira upravo dopisom Općinskog suda broj SU-VI-23-310/04 od 11. lipnja 2004. godine u kojem se apelantica obavještava da sud ne može naći njezin predmet koji je zaveden pod poslovnim brojem P-82/90. Dakle, već 11. lipnja 2004. godine Općinski je sud imao podatak da u njegovoj arhivi nema predmeta broj P-82/90, te obzirom da se apelantica interesirala za njega trebalo je tada donijeti naredbu o rekonstrukciji spisa, ne čekajući da prođe godina dana i da se apelantica obrati Uredu disciplinskog tužitelja, pa da se tek 9. svibnja 2005. godine donese naredba o rekonstrukciji predmetnog spisa. Činjenica je da je nakon naredbe o rekonstrukciji predmetnog spisa odmah zadužen sudac predmetom koji je u fazi rekonstrukcije, koji je 6. lipnja 2005. godine kontaktirao sa Uredom disciplinskog tužitelja tražeći adrese stranaka kako bi im mogao uputiti poziv. Međutim, te aktivnosti nisu dostatne da bi opravdale ponašanje Općinskog suda u razdoblju u kojem nije donesena odluka u predmetu broj P-82/90, posebice kad se uzme u obzir da je spis izgubljen isključivom krivnjom Općinskog suda, te da je naredba o rekonstrukciji spisa donesena nakon godinu dana od kada je Općinski sud prvi put došao do podataka da navedenog predmeta nema u njegovoj arhivi. Prema tomu, Ustavni sud smatra da je ponašanje Općinskog suda razlog što navedeni predmet nije okončan u razumnom roku.

Završna razmatranja glede duljine trajanja predmetnog postupka

46. Ustavni sud naglašava da je za pravni sustav od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena, jer svako nepotrebno odugovlačenje često dovodi do *de facto* lišavanja pojedinca njegovih prava i gubitka učinkovitosti i povjerenja u pravni sustav. Navedeno načelo ističe i članak 10. Zakona o parničnom postupku.

47. Ustavni sud primjećuje da predmetni postupak traje ukupno 15 godina i devet mjeseci, od toga devet godina i devet mjeseci spadaju u relevantno razdoblje nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine. Prema tomu, uzimajući u obzir činjenice da postupak traje više od 15 godina i da još nije meritorno okončan, bez apelantičine krivnje, te da je spis izgubljen greškom Općinskog suda, kao i da je taj sud naredbu o rekonstrukciji izgubljenog spisa odgađao godinu dana od dana kad je saznao da predmetnog spisa nema u njegovoj arhivi, može se zaključiti da odluka u predmetu broj P-82/90 nije donesena u razumnom roku krivnjom Općinskog suda.

48. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je, zbog toga što nije donesena odluka u razumnom roku, došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pitanje kompenzacije

49. Apelantica traži da joj Ustavni sud dodijeli 20.000 KM kao kompenzaciju zbog nedonošenja odluke u razumnom roku. U smislu članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud, iznimno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu za materijalnu štetu određuje u simboličnom smislu samo u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i sloboda. Ustavni je sud u konkretnom slučaju ustvrdio povredu prava na suđenje u razumnom roku i naložio donošenje odluke bez daljnjeg odgađanja, te, stoga, smatra da ustvrđena povreda i naložene mjere predstavljaju dostatnu satisfakciju.

VIII. Zaključak

50. Nepobitne činjenice da predmetni postupak traje ukupno 15 godina i devet mjeseci, od toga devet godina i devet mjeseci spadaju u relevantno razdoblje nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, te da ponašanje podnositelja apelacije nije uzrok što

postupak toliko traje, a na drugoj strani kod Općinskog suda postoje očiti propusti zbog gubljenja predmetnog sudskog spisa, te odgađanja donošenja naredbe o rekonstrukciji predmetnog spisa, su dostatne Ustavnom sudu da zaključi da je zbog nedonošenja odluke u razumnom roku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

51. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 599/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Индустије меса «Pasusugo»
д.о.о. Бања Лука против Рјешења
Окружног суда у Бањој Луци број Пж-
1969/03 од 25. фебруара 2004. године и
Рјешења Суда за прекршаје у Бањој Луци
број П-П-5536/02 од 22. априла 2003.
године

Одлука од 13. октобра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број АП 599/04, рјешавајући апелацију **Индустрије меса «Pasuscuro» д.о.о. Бања Лука**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 13. октобра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Индустије меса «Pasuscuro» д.о.о. Бања Лука.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка ц. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се рјешења Окружног суда у Бањој Луци број Пж-1969/03 од 25. фебруара 2004. године и Суда за прекршаје у Бањој Луци број П-П-5536/02 од 22. априла 2003. године.

Налаже се Суду за прекршаје у Бањој Луци да спроведе поновни хитни поступак у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Суду за прекршаје у Бањој Луци да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Индустрија меса «**Pasuscuro**» д.о.о. Бања Лука (у даљњем тексту: апеланткиња) из Бање Луке, коју заступају Маринко Плавшић и Радмила Плавшић, адвокати из Бање Луке, поднијела је 7. јула 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број Пж-1969/03 од 25. фебруара 2004. године и Рјешења Суда за прекршаје у Бањој Луци (у даљњем тексту: Суд за прекршаје) број II-П-5536/02 од 22. априла 2003. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 ст. 1 и 2 тада важећег Пословника Уставног суда, од Окружног суда, Суда за прекршаје и Градске управе у Бањој Луци - Одсјек за инспекционе послове (у даљњем тексту: Градска управа - Одсјек за инспекционе послове) затражено је 22. јуна 2005. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд је одговор на апелацију доставио 1. јула, а Суд за прекршаје 6. јула 2005. године заједно са комплетним судским списом број II-П-5536/02. Градска управа - Одсјек за инспекционе послове није доставила одговор.

4. На основу члана 25 став 2 тада важећег Пословника Уставног суда, одговори на апелацију су 27. јула 2005. године достављени апеланткињи.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Суд за прекршаје је Рјешењем број II-П-5536/02 од 22. априла 2003. године, које је потврђено Рјешењем Окружног суда број Пж-1969/03 од 25. фебруара 2004. године, прогласио апеланткињу и Драгана Гузијана кривим за прекршаје из члана 6

став 1 Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе и члана 65 став 1 Закона о здравственој заштити животиња и ветеринарској дјелатности чије су радње више описане у изреци Рјешења Суда за прекршаје број П-П-5536/02 од 22. априла 2003. године. Апеланткиња, Индустрија меса «**Pasuscuro**» Бања Лука, као правно лице, кажњена је за први прекршај новчаном казном од 200 КМ, а за други прекршај новчаном казном од 5.000 КМ. Драган Гузијан, као одговорно лице, кажњен је за први прекршај новчаном казном од 100 КМ, а за други прекршај новчаном казном од 500 КМ, уз обавезу да надокнади трошкове прекршајног поступка у износу од по 20 КМ.

7. Суд за прекршаје је донио оспорено рјешење након што је претходно покренуо прекршајни поступак, по Захтјеву Ветеринарске инспекције - Градске управе Бања Лука број 07/3-336-198/02 од 5. марта 2002. године. У току доказног поступка Драган Гузијан је саслушан у својству представника правног лица (заступника) и у својству одговорног лица у правном лицу. На основу његове изјаве да је сопственик Индустрије меса «**Pasuscuro**» и да је одговорно лице у правном лицу, те признања утврђених чињеница садржаних у записнику Ветеринарске инспекције, који је сачињен 28. фебруара 2002. године, непосредним запажањем и контролом ветеринарског инспектора, донесено је оспорено рјешење.

8. Суд за прекршаје је утврдио да су апеланткиња, као правно лице, и Драган Гузијан, као одговорно лице, 28. фебруара 2002. године ставили у промет утврђене количине сланине из сопствене производње без икаквих ознака о декларацији и утврђене количине јунећег меса без доказа о извршеном ветеринарско-санитарном прегледу. Приликом одмјеравања казне Суд за прекршаје је оцијенио све околности предвиђене чланом 29 Закона о прекршајима, а нарочито тежину учињених прекршаја, степен одговорности, околности под којим су прекршаји учињени, а као олакшавајуће околности чињеницу да је апеланткиња признала учињене прекршаје.

9. Поводом жалбених навода апеланткиње и Драгана Гузијана против првостепеног рјешења да Драган Гузијан није сопственик Индустрије меса «**Pasuscuro**» у Бањој Луци, Окружни суд је оспореним рјешењем одбио жалбу као неосновану, образлажући да «жалбени приговори окривљеног одговорног лица да није овлашћени представник правног лица нису тачни, јер у самом записнику о испитивању окривљеног пред првостепеним судом није приговорио да он није овлашћени представник, односно заступник правног лица». Што се тиче чињеничног стања, Окружни суд наводи да окривљено одговорно лице није приговарало ни у записнику о испитивању, ни у жалби, тако да је овај суд у цијелости прихватио чињенично стање које је утврдио санитарни

инспектор и записник о испитивању. Окружни суд је закључио да је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање и правилно примијенио материјално право, прихватајући у цијелости утврђено чињенично стање.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланткиња сматра да су оспореним рјешењима повријеђени право на правично суђење и право на одбрану заштићени чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Повреду права на правично суђење апеланткиња види у томе што је у првостепеном прекршајном поступку окривљено правно лице могао да заступа директор Дејан Гузијан или лице које је он овластио, а не Драган Гузијан, отац Дејана Гузијана, који је био само оснивач правног лица у моменту када је, наводно, учињен прекршај. У конкретном прекршајном поступку суд није позвао законског заступника окривљеног правног лица ради изношења одбране, а одлука о одговорности заснована је искључиво на исказу Драгана Гузијана, који није имао пуномоћ овлашћеног лица (апеланткиње) да га заступа у том поступку. Апеланткиња сматра да суд није могао да одлучује, нити донесе одлуку о кажњавању без саслушања законског заступника. Поступајући супротно, суд је учинио битне повреде прекршајног поступка на штету окривљеног правног лица и грубо повриједио његово право на одбрану из члана 230 став 1 тачка 2 Закона о прекршајима, као и члана 6 Европске конвенције. Апеланткиња скреће пажњу на рјешења Основног суда у Бањој Луци, као регистарског суда, од 28. јануара 2002. године и 4. марта 2003. године, која у прилогу апелације доставља, истичући да из прилога (1, 2 и 4) наведених рјешења произилази да је од 28. јануара 2002. године директор предузећа Дејан Гузијан и да су тог дана Драгану Гузијану престала овлашћења за заступање. Накнадно, 4. марта 2003. године, Дејан Гузијан уписан је у судски регистар као оснивач предузећа. Апеланткиња наводи да је све ово истицано у жалби и да је суд упућиван да изврши увид у судски регистар.

б) Одговори на апелацију

11. Окружни суд у одговору на апелацију истиче да је прекршајни поступак против кажњених, правног лица и одговорног лица, у свему вођен у складу са одредбама Закона о прекршајима како пред Судом за прекршаје, тако и пред овим судом у поступку поводом жалбе. У конкретном предмету Суд за прекршаје није донио

рјешење примјењујући члан 215 Закона о прекршајима, како се наводи у апелацији, него је оспорено рјешење донесено након спроведеног доказног поступка и сви докази су прибављени законито. Окружни суд закључује да су неосновани наводи апелације да је суд учинио битне повреде прекршајног поступка и повриједио право на одбрану из члана 230 став 1 тачка 2 Закона о прекршајима, као и одредбе члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

12. Суд за прекршаје у одговору на апелацију навео је да је по пријему захтјева за покретање прекршајног поступка заказао рочиште на које је позвао представника правног лица и Драгана Гузијана, одговорно лице у правном лицу, ради изношења одбране у вези са околностима прекршаја којим су их теретили. Заказаном рочишту одазвао се Драган Гузијан, који је изјавио, што је и у записник унесено, «да је сопственик предузећа и да је сагласан да одбрану изнесе у својству представника правног лица и у своје име као одговорног лица у правном лицу», што је видљиво из записника о испитивању који је својеручно потписао Драган Гузијан без примједби. Није уреду приговор наведен у апелацији да је истицано да је директор правног лица, односно овлашћено лице Дејан Гузијан. У том случају окривљени Драган Гузијан би пред првостепеним судом ту чињеницу изнио, не би признао да је сопственик предузећа и да је одговорно лице у правном лицу. У првостепеном поступку, као ни у поступку поводом жалбе окривљени нису предочили доказ судовима да је Дејан Гузијан директор правног лица у вријеме када је учињен прекршај. Због ових разлога, Суд за прекршаје сматра да није повријеђено право на одбрану, посебно истичући да, уколико је апеланткиња сматрала да је дошло до повреде права на одбрану, заштиту својих права могла је да остварује ванредним правним лијековима код надлежних судова.

V. Релевантни прописи

13. У **Закону о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе** («Службени лист СФРЈ» број 53/91) релевантне одредбе гласе:

«Члан 6 став 1

Хигијенски неисправним сматрају се и намирнице, односно предмети опште употребе којим је истекао рок употребе означен у декларацији, или им недостаје декларација, или се из декларације не може да утврди рок употребе, ако се у промет стављају у оригиналном паковању.

КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38 став 1 тачка 2 и став 2

Новчаном казном од ...казниџе се за привредни преступ предузеџе или друго правно лице које се бави...или прометом намирница или предмета опите употребе:

2) ако стави у промет намирнице или предмете опите употребе којим је истекао рок употребе означен у њиховој декларацији, или им недостаје декларација, или се из декларације не може да утврди рок употребе, ако се у промет стављају у оригиналном паковању (члан 6 став 1);»

14. У Закону о здравственој заштити животиња и ветеринарској дјелатности («Службени гласник Републике Српске» бр. 11/95, 10/97 и 52/01) релевантне одредбе гласе:

«Члан 65 став 1

Ветеринарско–санитарном прегледу подлијежу, ..., месо копитара, папкара, перади, куниџа и дивљачи, рибе, млијеко, јаја, те производи од меса...који су намијеџени јавној потрошњи.

Члан 131 став 1 тачка 13 и став 2

Новчаном казном у износу од 5.000 до 17.000 КМ казниџе се за прекршај правно лице ако:

13. ... производи од меса који су намијеџени јавној потрошњи нису подвргнути ветеринарско-санитарном прегледу (члан 65 став 1).

За прекршај из става 1 овог члана казниџе се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 500 до 1.700 КМ.»

15. У Закону о прекршајима («Службени гласник Републике Српске» бр. 12/94, 16/95, 21/96, 40/98, 4/01, 96/03 и 32/04) релевантне одредбе гласе:

«Члан 2

Нико не може да буде кажњен за радњу која, прије него што је учињена, није била законом или другим прописом одређена као прекршај и за коју није била прописана казна.

Члан 6 став 1 тачка 1

Прекршаји могу да се прописују:

1. законом, ...

Члан 7

Прекршај може да буде извршен чињењем или нечињењем.

Прекршај је извршен нечињењем ако је учинилац пропустио да изврши радњу коју је био дужан да изврши.

Усмени претрес Члан 210 ст. 1 и 2

Усмени претрес почиње објављивањем главне садржине захтјева.

Затим се приступа испитивању окривљеног, а ако је окривљени правно лице, онда испитивању његовог представника. По саслушању окривљеног изводи се доказни поступак саслушањем свједока, вјештака и извођењем других доказа.

Члан 212 став 2

Рјешење о прекршају може да се односи само на лице против кога је поднесен захтјев за покретање прекршајног поступка и на чињенични опис прекршаја наведен у захтјеву за покретање прекршајног поступка.

Члан 230 став 1 тачка 2

Суштинска повреда одредби прекршајног поступка постоји:

2. ако окривљени није испитан прије доношења рјешења о прекршају осим у случајевима из чланова 215 и 216 овог закона, ...

Члан 234 став 3

Кад првостепени суд који је донио рјешење о прекршају поводом жалбе нађе да је поступак непотпун, а да је то могло да утиче на правилности и законитости рјешења о прекршају прије достављања жалбе вишем суду, употпуниће поступак у границама навода у жалби.»

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме

оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Окружног суда број Пж-1969/03 од 25. фебруара 2004. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. С обзиром на то да је апеланткињи ово рјешење Окружног суда уручено 14. јуна 2004. године а апелација је поднесена 7. јула 2004. године, Уставни суд закључује да је апелација поднесена у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

20. Апеланткиња оспорава наведена рјешења, тврдећи да су тим рјешењима повријеђена њена права на правично суђење и право на одбрану (није јој омогућена одбрана пред судом) која гарантују члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 Европске конвенције.

21. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

[...]

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 ст. 1 и 3 тачка ц. Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или заснованости било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

ц. да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере или да...

(...).»

22. Законом о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе прописано је да ће се новчаном казном казнити за привредни прекршај предузеће или друго правно лице које се бави прометом намирница ако стави у промет намирнице или предмете опште употребе којим је истекао рок употребе означен у њиховој декларацији, или им недостаје декларација. Законом о здравственој заштити животиња и ветеринарској дјелатности, између осталог, прописане су новчане казне за прекршај како за правно, тако и за одговорно лице у правном лицу ако месо, те производи од меса намијењени јавној потрошњи нису подвргнути ветеринарско-санитарном прегледу. Дакле, наведени поступци квалификовани су као прекршај, а не као кривично дјело.

23. Међутим, то не одређује примјенљивост члана 6 став 1 Европске конвенције. Наиме, Европски суд за људска права сматра да је «кривична оптужба» аутономни концепт, па стога неко дјело које је у домаћем закону квалификовано као прекршај може, ипак, да покрене питање кривичне оптужбе у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције ако је суштински карактер легислативне шеме по својој природи кривични, а не грађански. Овим жели да се обезбиједи да држава не може да избјегне обавезу да обезбиједи правично саслушање једноставним квалификовањем неког дјела некривичним у свом законодавству (види Европски суд за људска права, *Engel против Холандије* (број 1), пресуда од 8. јуна 1976. године, серија А, број 22; *Oztürk*, пресуда од 27. маја 1984. године, серија А, број 73, ст. 46-50; А. П., М. П. и Т. П. против Швајцарске, пресуда од 19. августа 1997. године, Извјештаји 1997-V; *Lauko против Словачке*, пресуда од 23. септембра 1998. године, Извјештаји 1998-VI, стр. 2492, став 56; *Janosevic* против Шведске, пресуда од 23. јула 2002. године, став 65). Да би се одредило да ли је суштински карактер легислативне шеме кривични, судови морају да размотре низ фактора, укључујући посебно: а) да ли је циљ или један од циљева релевантних закона спречавање или кажњавање одређеног понашања, б) ако постоји циљ спречавања или кажњавања, да ли понашање које треба да буде спријечено или кажњено имплицира кривицу (напримјер, непоштење или небрига) и с) која висина казне може да се наметне за прекршај.

24. Гледано са становишта судске праксе, у вези са чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да је легислативна регулатива везана за овај предмет,

у суштини, кривична према својој природи. Њен јасан циљ је да се спријечи да се ставе у продају намирнице којим је истекао рок употребе означен у њиховој декларацији, или им недостаје потребна декларација, које су намијењене јавној потрошњи а нису подвргнуте ветеринарско-санитарном прегледу. Установљавање кривице у овом случају је засновано на одлуци да је апеланткиња починила прекршаје за које је проглашена одговорном, јер су стављене у промет утврђене количине месних прерађевина без икаквих ознака, као и сировог јунећег меса без доказа о извршеном ветеринарско-санитарном прегледу. Узимајући у обзир све релевантне факторе, Уставни суд закључује да апеланткиња има право на укупну процедуралну заштиту која је на располагању при утврђивању кривичне оптужбе из члана 6 Европске конвенције.

25. Сврха члана 6 Европске конвенције је, између осталог, да «трибуналу» додијели дужност да спроведе прописану провјеру поднеска, аргумената и доказа које му доставе стране без прејудицирања њихове процјене и њихове релевантности у погледу судске одлуке (види Европски суд за људска права, предмет *Kraska*, пресуда од 19. априла 1993, А. 254-Б). У сваком поједином случају мора да се процијени ток поступка како би се одлучило да ли је конкретно саслушање, односно поступак суђења био правичан. Оно што се узима у обзир јесте утисак који оставља поступак као цјелина, мада одређени аспекти, *per se*, нпр. начин на који се прикупља доказна грађа током прелиминарног саслушања, могу да буду у сукобу са принципом правичног саслушања, тако да се мишљење о правичности суђења може дати без обзира на даљњи ток поступка (види Европска комисија за људска права, *Crociani против Италије*, Годишњак XXIV, 1981). Такође, види пресуду Европског суда за људска права, *Saunders против Уједињеног Краљевства*, од 17. децембра 1996. године, РЈД 1996-VI, *Heaney и McGuinness против Ирске*, апликација број 34720/97, пресуда од 21. децембра 2000. године). Суд мора да испита поступак којим су првостепени и другостепени судови одлучили да ли да прихвате доказе који угрожавају правичност поступка, да би обезбиједили да поступак доношења одлуке буде адекватан како би заштитио апелантова права из члана 6 Европске конвенције (види *Edwards и Lewis против Уједињеног Краљевства*, апликација број 39647/98 и 4046/98, пресуда од 22. јула 2003. године).

26. Члан 6 Европске конвенције захтијева «правично суђење», право да се буде саслушано у разумном року, право да саслушање буде јавно, пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. Осим тога, овај члан садржи списак минималних права које има свако ко је оптужен за кривично дјело. Међу ова права спада и право оптуженог да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере. Ова одредба тијесно је повезана

са принципом «једнакости оружја», односно «једнаке доступности правних средстава» као елемента правичног суђења (пресуда од 19. децембра 1990, *Delta*, А. 191-А, пресуда од 19. фебруара 1991, *Isgio*, А. 194-А, стр. 12).

27. Уставни суд напомиње да није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су нижестепени судови протумачили позитивно-правне прописе осим уколико одлуке нижих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Одлуку Уставног суда број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

28. Правичност поступка се оцјењује на основу поступка као цјелине (види пресуду Европског суда за људска права, *Barbera, Messeque и Jabardo против Шпаније* од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68 и Одлуку Уставног суда број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/03).

29. Уставни суд запажа да је основни апеланткињин приговор да у поступку није саслушан законски заступник, односно овлашћени представник правног лица, и да судови нису уважили жалбене разлоге против оспореног првостепеног рјешења иако је апеланткиња, осим жалбених навода, упућивала судове да изврше увид у промјене података код надлежног регистарског суда у Бањој Луци. У вези са овим приговором Уставни суд запажа из доказа у списима да уз апеланткињину жалбу није достављен доказ у вези са околностима уписа промјена код надлежног суда. Уставни суд даље запажа из достављених докумената - комплетног судског списка и записника са рочишта «о испитивању окривљеног» од 10. априла 2003. године, који је саставни дио списка, да је Драган Гузијан саслушан у својству апеланткињиног заступника као правног лица, без претходног увида суда у документацију везану за апеланткињину регистрацију као правног лица и без прописане пуномоћи коју је дала апеланткиња и која није накнадно достављена у спис.

30. Уставни суд је утврдио да је Окружни суд, рјешавајући апеланткињину жалбу против првостепеног оспореног рјешења, одлучивао и о жалбеним наводима који су указивали на пропуст везан за саслушање апеланткињиног заступника, који може да се посматра као битна повреда одредби прекршајног поступка (члан 230 став 1

тачка 2). Уставни суд истиче да је општи принцип члана 6 став 3 тачка ц. Европске конвенције да оптуженим лицима мора да буде дозвољено да се сами бране или уз помоћ браниоца кога сами изаберу. У конкретном предмету Уставни суд уочава да није саслушан апеланткињин заступник нити њен овлашћени представник, а у жалбеном поступку је указивала на ове пропусте, захтијевајући заштиту својих минималних права на одбрану. Окружни суд, иако је имао законску могућност да изврши дјелотворну правну контролу апеланткињиних жалбених навода, пропустио је да при разматрању наведених питања сагледа члан 6 став 3 тачка ц. Европске конвенције. Уставни суд сматра да поступак доношења оспорених рјешења није био адекватан да заштити апеланткињина минимална права на одбрану, јер је било потребно омогућити апеланткињи да се брани сама или уз помоћ браниоца кога сама изабере. Уставни суд, такође, сматра да је ускраћивање ових права апеланткињи и прихватање доказа који на овај начин угрожавају правичан поступак могло да нанесе штету апеланткињиним минималним правима на одбрану, која су гарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом.

31. Због наведених разлога, Уставни суд закључује да су повријеђена апеланткињина права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка ц. Европске конвенције.

VIII. Закључак

32. Уставни суд закључује да, у ситуацији када се не обезбиједи прописано право оптуженом да се брани сам или уз помоћ браниоца, одлука суда не може искључиво или углавном да се заснива на исказу лица које се представило као заступник оптуженог правног лица, али без прописане пуномоћи оптуженог. У таквом случају су повријеђена права оптуженог из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка ц. Европске конвенције.

33. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Према члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 602/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Ivana Kožula i dr. podnesena zbog neizvršenja Rješenja Općine Široki Brijeg- Služba za privredu, Odsjek za inspekcijske poslove broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine

Odluka od 13. oktobra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 602/04**, rješavajući apelaciju **Ivana Kožula i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2., člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 13. oktobra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Ivana Kožula, Pere Kožula, Ruže Kožul, Dražena Kožula, Dinka Kožula, Bože Zovke, Mire Zovko i Marija Zovke.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Nalaže se Općini Široki Brijeg da bez daljeg odgađanja izvrši Rješenje Službe za privredu, Odsjek za inspeksijske poslove, broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine.

Nalaže se Općini Široki Brijeg da u roku od tri mjeseca od dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ivan Kožul, Pero Kožul, Ruža Kožul, Dražen Kožul, Dinko Kožul, Božo Zovko, Mira Zovko i Mario Zovko (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Uzarića-Općina Široki Brijeg, koje zastupa prvi apelant Ivan Kožul, podnijeli su 12. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršenja Rješenja Općine Široki Brijeg - Služba za privredu, Odsjek za inspeksijske poslove (u daljnjem tekstu: Općina) broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine. Apelanti su apelaciju dopunili 3. marta 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Općine i preduzeća «Paškić» d.o.o. Uzarići-Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: preduzeće «Paškić») zatraženo je 21. aprila 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Općina je odgovor na apelaciju dostavila 21. juna 2005. godine, te dopunila odgovor i dostavila dokumentaciju 5. septembra 2005. godine, a preduzeće «Paškić» 23. maja 2005. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 8. septembra 2005. godine dostavljeni apelantima.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Služba prostornog uređenja i zaštite okoliša Općine je Rješenjem broj 06-364-232/00 od 27. septembra 2001. godine izdala lokacijsku dozvolu preduzeću «Paškić» za «zahvat u prostoru: legalizacija pogona za separaciju šljunka, izgrađenog u Uzarićima, na zemljištu označenom kao k.č. br. 510, 511, 513 i 519/3 k.o. Uzarići». U lokacijskoj dozvoli je, između ostalog, navedeno da se, prema članu 25. Zakona o građenju, na temelju ove lokacijske dozvole ne može započeti građenje, već je potrebno dobiti građevinsku dozvolu, a da lokacijska dozvola važi dvije godine od dana njene pravomoćnosti s tim da je potrebno u tom roku podnijeti zahtjev za građevinsku dozvolu.

7. Ministarstvo prostornog uređenja, resursa i zaštite okoliša Zapadnohercegovačkog kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) je 7. novembra 2001. godine, povodom žalbe apelanata protiv navedenog prvostepenog Rješenja broj 06-364-232/00 od 27. septembra 2001. godine, donijelo Rješenje broj 06-02-240/01 kojim je poništilo prvostepeno rješenje i predmet vratilo prvostepenom organu na ponovni postupak. Ministarstvo je utvrdilo da prvostepeno rješenje nije zasnovano na Zakonu o prostornom uređenju prema kome se lokacijska dozvola izdaje samo za planiranu gradnju, a ne i za izgrađeni objekt, ističući da legalizacija pogona za separaciju šljunka nije utemeljena na važećim propisima.

8. Povodom Rješenja Ministarstva broj 06-02-240/01 od 7. novembra 2001. godine, kojim je poništeno prvostepeno Rješenje broj 06-364-232/00 od 27. septembra 2001. godine, Općina je 7. decembra 2001. godine, na osnovu Zakona o prostornom uređenju i Zakona o građenju, donijela Rješenje broj 04-8-362-36/01 kojim je naređeno preduzeću «Paškić» da obustavi sve radove na rekonstrukciji-dogradnji betonare. Istim rješenjem je određeno da prigovor na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.

9. Kantonalni sud u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) je Presudom broj U-3/01 od 26. marta 2002. godine odbio kao neosnovanu tužbu preduzeća «Paškić» protiv Rješenja Ministarstva broj 06-02-240/01 od 7. novembra 2001. godine, kojim je Ministarstvo poništilo prvostepeno Rješenje broj 06-364-232/00 od 27. septembra 2001. godine. Kantonalni sud je obrazložio da se lokacijska dozvola može dati samo za planirane zahvate, a ne za već izgrađene objekte, kako propisuju odredbe čl. 35. i 36. Zakona o prostornom uređenju. Kantonalni sud je, također, istakao da su se pred njim, kao i pred Ministarstvom pojavili apelanti - mještani sela Uzarići kao zainteresirana lica. Apelanti su u odgovoru na tužbu preduzeća «Paškić», između ostalog, naveli da se izgrađeni objekt nalazi samo 50 metara od njihovih kuća u kojima žive od 1936. godine. Istakli su da strojevi stvaraju buku, da dolazi do negativnog utjecaja na tlo, zrak, krajolik, prirodu samog mjesta. Također su naveli da u sadržaju lokacijske dozvole nije navedena udaljenost od susjednih objekata, a što je trebalo učiniti prema odredbama člana 37. Zakona o prostornom uređenju, te da je neshvatljivo da je tužilac imao pravo dobiti naknadno lokacijsku dozvolu, zanemarujući specifičnu vrstu djelatnosti. Kantonalni sud je zaključio da je Ministarstvo pravilno postupilo kada je poništilo prvostepeno rješenje. Pri tome, Kantonalni sud je istakao da ne utječe to što Ministarstvo u svom rješenju nije dalo uputu prvostepenom organu za ponovni postupak. Ovo je obrazložio činjenicom da je u svakom slučaju trebalo poništiti prvostepeno rješenje.

10. Općina je Rješenjem broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine, na osnovu Zakona o prostornom uređenju i Zakona o građenju, naredila preduzeću «Paškić» da

u roku od 15 dana od dana prijema rješenja ukloni novoizgrađenu građevinu «koja se sastoji od dva silosa za spravljanje betona i pratećih postrojenja vezanih za novoizgrađenu građevinu». Istim rješenjem je određeno da, ukoliko izvršenik ne postupi prema ovom rješenju, rješenje će se izvršiti posredstvom drugog lica na trošak izvršenika. U obrazloženju rješenja je navedeno da je inspekcijskim pregledom 29. januara 2002. godine utvrđeno da je preduzeće «Paškić» u svojstvu investitora izgradilo navedene građevinske objekte, čija je gradnja nastavljena i nakon obustave građenja, bez pribavljanja građevinske dozvole.

11. Povodom žalbe preduzeća «Paškić» na navedeno rješenje, Ministarstvo je Rješenjem broj 06-02-69/02 od 6. marta 2002. godine odbilo žalbu kao neosnovanu. U obrazloženju navedenog rješenja istaknuto je da je uvidom u spise predmeta, kao i na temelju navoda u žalbi utvrđeno da je preduzeće «Paškić» pristupilo postavljanju dva silosa za beton, te pratećih postrojenja novoizgrađenog dijela objekta, i to poslije donošenja rješenja o obustavi radova do dobivanja građevinske dozvole, što je suprotno čl. 25. i 65. stav 1. alineja 6. Zakona o građenju. U rješenju je obrazloženo da je građevinsko-urbanistički inspektor donio pravilno i na zakonu utemeljeno rješenje i da nisu relevantni navodi žalilaca da je u toku dobivanje građevinske dozvole, te da je objekt značajan za društvo i širu zajednicu. Protiv navedenog rješenja Ministarstva preduzeće «Paškić» nije iskoristilo zakonsku mogućnost da pokrene upravni spor.

12. Nakon Rješenja Ministarstva broj 06-02-69/02 od 6. marta 2002. godine, kojim je kao neosnovana odbijena žalba preduzeća «Paškić» protiv Rješenja Općine broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine i presude Kantonalnog suda, Općina je 18. aprila 2002. godine donijela Zaključak broj 04-8-362-36/6 kojim je utvrđeno da je Rješenje broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine izvršno, te je preduzeću «Paškić» ostavljen rok od sedam dana od dana prijema zaključka da samo rješenje izvrši, odnosno da ukloni novoizgrađenu građevinu. U zaključku je navedeno da, ukoliko ne postupi u određenom roku, izvršenje će se obaviti prisilnim putem preko ovlaštenog lica, a da žalba ne odgađa izvršenje.

13. Nakon donošenja svih navedenih akata nije se pristupalo izvršenju pravomoćnog i izvršnog Rješenja Općine broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine, mada se u spisu nalazi tekst javnih natječaja koje je raspisao načelnik Općine 20. septembra, 15. oktobra i 21. novembra 2002. godine bez službenog broja i bez dokaza o tome da li su natječaji objavljeni i na koji način. Apelanti su radi realizacije izvršenja rješenja tražili intervenciju i Federalnog ministarstva prostornog uređenja i okolice (zahtjevi ustupljeni Federalnom ministarstvu pravde i Federalnoj upravnoj inspekciji) i u više navrata kod ombudsmena Federacije Bosne i Hercegovine (Uredi u Mostaru i Sarajevu).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelanti smatraju da su im neizvršenjem pravosnažnog i izvršnog rješenja Općine o uklanjanju bespravno sagrađenih objekata povrijeđeni pravo na pravično suđenje, pravo na dom, pravo na imovinu i pravo na djelotvoran pravni lijek zaštićeni članom II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. i čl. 8. i 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Povredu svojih prava i prava većeg broja mještana sela Uzarići apelanti vide u tome što se nije pristupilo izvršenju pravosnažnog i izvršnog rješenja iako je 18. aprila 2002. godine donesen i zaključak o dozvoli izvršenja rješenja. Apelanti posebno naglašavaju da im se, usljed djelatnosti preduzeća «Paškić», gotovo svaki dan onemogućava mirno uživanje vlastitih porodičnih kuća, zbog nesagledivih količina prašine od cementa i kamena, dima od sagorijevanja i nesnošljive buke koja se stvara mljevenjem kamena, radom strojeva, što sve prelazi dopuštenu granicu čime se dovodi u pitanje sluh i uopće zdravlje na tom području. Povodom neizvršavanja rješenja apelanti navode da, iako su u više usmenih i pisanih zahtjeva tražili izvršenje rješenja od Općine, tim zahtjevima nije se udovoljilo. Apelanti traže od Ustavnog suda da usvoji njihovu apelaciju i svojom odlukom osigura realizaciju pravosnažnog i izvršnog rješenja Općine, kao i zaštitu njihovih ustavnih prava.

b) Odgovori na apelaciju

15. U odgovoru na apelaciju Općina je istakla da preduzeće «Paškić» nije postupilo prema Rješenju broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine, kao i zaključku o dozvoli izvršenja tog rješenja. Radi izvršenja pravosnažnog i izvršnog rješenja, Općina je objavila tri javna natječaja, 20. septembra, 15. oktobra i 21. novembra 2002. godine, a «općinski načelnik preko Mjesne zajednice Uzarići i Mirovno vijeće i dalje rade na iznalaženju rješenja kompliciranog predmeta u interesu obje strane».

16. Preduzeće «Paškić» u odgovoru na apelaciju iznijelo je da je spornim rješenjem Općine pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, da su njime povrijeđeni «Zakon o upravnom postupku i donijeta odluka o kazni». Dalje navodi da su rješenje i zaključak o izvršenju rješenja «zasnovani na predstavi inspektora i inspektorijata koji u postupku nije izveo zakonite i stručne analize na kojima se mogu temeljiti donijeta rješenja». Preduzeće smatra da, ukoliko bi došlo do izvršenja rješenja, nastupile bi «neprocjenjive štete sa opasnim i nepredvidivim posljedicama. U preduzeću je zaposleno više desetina radnika

čije porodice zavise od njihovog zaposlenja, a izvršenjem osporenog rješenja postoji mogućnost štrajka zaposlenih, štrajka stanovnika Uzarića sa 360 domaćinstava».

V. Relevantni propisi

17. U **Zakonu o upravnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

«Zaštita prava građana i zaštita javnog interesa

Član 5. stav 1.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti vode postupak i rješavaju, dužni su da strankama omoguće da što lakše zaštite i ostvare svoja prava, vodeći pritom računa da ostvarivanje njihovih prava ne bude na štetu prava drugih lica niti u suprotnosti sa zakonom utvrđenim javnim interesom.

Pravne posljedice poništavanja i ukidanja

Član 266. stav 1.

(1) Poništavanjem rješenja i oglašavanjem rješenja ništavim poništavaju se i pravne posljedice koje je takvo rješenje proizvelo.

IZVRŠENJE RJEŠENJA I ZAKLJUČAKA

Član 267. st. 1. i 7.

(1) Rješenje doneseno u upravnom postupku izvršava se pošto postane izvršno.

(2) Nakon isteka roka od pet godina od dana kada je rješenje postalo izvršno ne može se tražiti njegovo izvršenje.

Član 268. stav 5.

(5) Odredbe ovog zakona o izvršenju rješenja važe i za izvršenje zaključka.

Član 272. stav 2.

(2) Administrativno izvršenje provode organi uprave po odredbama ovog, odnosno posebnog zakona...

Član 273. stav 1.

(1) Izvršenje radi ispunjenja nenovčanih obaveza izvršenika provodi se administrativnim putem.

Član 274. stav 2.

(2) Ako je propisano da administrativno izvršenje ne može provoditi organ uprave koji je o stvari rješavao u prvom stepenu, a posebnim propisima nije određen organ koji je za to ovlašten, izvršenje provodi općinska, odnosno gradska služba za upravu nadležna za poslove opće uprave na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište izvršenika...

Član 275. stav 3.

(3) Kad administrativno rješenje ne provodi organ koji je rješavao u prvom stepenu, već drugi organ određen posebnim propisom, ...ako je rješenje postalo izvršno, ovaj organ, odnosno institucija stavlja na rješenje potvrdu da je postalo izvršno i dostavlja ga radi izvršenja organu nadležnom za izvršenje s tim što obavezno istovremeno mora predložiti i način izvršenja.

Član 281.

Izvršenje radi ostvarenja nenovčanih obaveza izvršenika provodi se preko drugih lica ili prinudom.

a) Izvršenje preko drugih lica

Član 282.

(1) Ako se izvršenikova obaveza sastoji u izvršenju radnje koju može izvršiti i drugo lice, a izvršenik je ne izvrši uopće ili je ne izvrši u cijelosti, ova radnja će se izvršiti preko drugog lica, na trošak izvršenika. Izvršenik mora biti na to prethodno pismeno opomenut.

(2) U takvom slučaju organ koji provodi izvršenje može zaključkom naložiti izvršeniku da unaprijed položi iznos koji je potreban za podmirenje troškova izvršenja a da se obračun naknadno izvrši...

Član 284.

Ako se izvršenje nenovčane obaveze ne može uopće ili ne može pravovremeno provesti primjenom sredstava predviđenih u čl. 282. i 283. ovog zakona, izvršenje se,

prema prirodi obaveze, može provesti i neposrednom prisilom, ukoliko propisima nije drugačije određeno.»

Zakon o upravnim sporovima («Službene novine Federacije BiH» br. 2/98 i 8/20)

«Član 17.

Treće lice kojem bi poništenje osporenog upravnog akta neposredno bilo na štetu (zainteresirana strana) ima u sporu položaj stranke.»

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je neizvršavanje pravomoćnog i izvršnog Rješenja Općine broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih po zakonu.

21. Apelanti su kao zainteresirana strana imali položaj stranke u postupku upravnog spora u smislu člana 17. Zakona o upravnom sporu, koji je prethodio donošenju ovog rješenja. U konkretnom slučaju apelanti imaju opravdan interes za izvršenje pravosnažnog i izvršnog rješenja organa uprave, jer se to direktno tiče njihove zaštite od uznemiravanja u uživanju ustavnih prava. Naime, produžavanje postojanja ranijeg stanja, koje se treba promijeniti izvršenjem predmetnog rješenja, negativno utječe na mogućnost uživanja apelanata u ugodnostima njihovih domova, usljed velikih količina prašine od cementa i kamena, dima od sagorijevanja i buke koja se stvara mljevenjem kamena i radom strojeva. Sve ovo može implicirati i povredu prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Powell i Rayner*, presuda od 21. februara 1990. godine).

22. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelanti pozivaju na svoje pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, koje sadrži pravo na izvršenje konačnih i izvršnih odluka.

23. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1., 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelanti se žale da su im neizvršavanjem pravosnažnog i izvršnog rješenja povrijeđena prava na pravično suđenje, pravo na dom, pravo na imovinu i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. i čl. 8. i 13. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

26. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. st. 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.(...)»

27. Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide u tome što se ne izvršava rješenje Općine, kojim je utvrđena obaveza preduzeća «Paškić» da ukloni novoizgrađenu građevinu koja se sastoji od dva silosa za spravljanje betona i pratećih postrojenja koja su

podignuta suprotno zakonskim propisima. Apelanti posebno ističu da im je onemogućeno mirno uživanje vlastitih obiteljskih kuća, usljed nesagledive količine prašine od cementa i kamena, dima i nesnošljive buke koji se stvaraju mljevenjem kamena i radom strojeva.

28. Ustavni sud se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40), prema kojoj član 6. stav 1. osigurava svakome pravo da iznese zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze pred sud ili tribunal. To obuhvata „pravo na sud“ u čijem okviru je pravo na pristup sudu, tj. pravo da pokrene postupak pred sudovima u civilnim stvarima (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. augusta 1991. godine, serija A-209, str. 20, stav 59). Međutim, to pravo bi bilo iluzorno da domaći pravni sistem država ugovornica dopušta da konačne, izvršne sudske odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da član 6. Evropske konvencije treba detaljno da propisuje proceduralne garancije date strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provođenja sudske odluke; tumačiti član 6. Evropske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne principima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Evropsku konvenciju (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja“, u smislu člana 6. Evropske konvencije. Evropski sud za ljudska prava u predmetu *Hornsby*, također, naglasio je da „efektivna zaštita učesnika u takvom postupku i povrat legaliteta pretpostavlja obavezu upravnih organa da ispoštuju presudu suda“ (vidi stav 41. navedene odluke). Na kraju, Ustavni sud podsjeća da je u navedenom predmetu Evropski sud za ljudska prava odlučio da je član 6. stav 1. Evropske konvencije bio prekršen upravo zato što vlasti nisu poštovale izvršenje sudske presude.

29. Ustavni sud smatra da se navedeni stav može primijeniti i u konkretnom slučaju s obzirom na to da se, također, odnosi na neizvršavanje pravosnažne i izvršne odluke.

30. U vezi sa praksom u pogledu neizvršavanja sudske odluke, Ustavni sud podsjeća na svoju Odluku broj *AP 288/03* od 17. decembra 2004. godine, a postoji i veliki broj odluka koje su donijele institucije osnovane u skladu sa Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Naprimjer, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *Blentić protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj CH/96/17, odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. decembra 1997. godine) našao je povredu prava na pravično suđenje zato „što je policija bila pasivna usprkos svojoj obavezi da pomogne u izvršenju sudske odluke“.

Ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *B. Đ. protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (vidi predmet broj (B) 746/97, Izvještaji od 24. marta 1999. godine) našao je povredu člana 6. Evropske konvencije u činjenici da „*vlasti nisu, više od dvije godine, izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnosioca prijave*“. Također, ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *A. O. protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvještaji od 13. aprila 1999. godine) našao je povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u „*propustu Osnovnog suda iz Banje Luke da izvrši konačnu i obavezujuću odluku, koju je donijela Komisija osnovana prema Aneksu 7. u korist podnosioca žalbe*“.

31. Ustavni sud uočava iz dokaza u spisima da Rješenje Općine broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine nije izvršeno u vremenskom periodu od 18. aprila 2002. godine, kada je postalo izvršno. Nastojanja Općine da se izvrši rješenje izražena su samo u raspisivanju tri javna natječaja u toku 2002. godine, i njenom objašnjenju da «općinski načelnik preko Mjesne zajednice Uzarići i Mirovno vijeće i dalje rade na iznalaženju rješenja kompliciranog predmeta u interesu obje strane». Međutim, ovakvo angažiranje Općine u izvršenju rješenja odudara od odredaba Zakona o upravnom postupku u kome je utvrđena obaveza izvršavanja pravosnažnih i izvršnih rješenja u kojima su detaljno razrađene obaveze i mjere u postupku izvršenja pravosnažnih i izvršnih upravnih akata. U konkretnom predmetu činjenice upućuju na zaključak da je proteklo više od tri godine, a da rješenje nije izvršeno, odnosno da su protekle skoro 2/3 od zakonskog roka za izvršenje (jer nakon isteka roka od pet godina od dana kada je rješenje postalo izvršno, ne može se tražiti njegovo izvršenje), pa se osnovano može postaviti pitanje u čemu se sastoji nastojanje Općine da putem Mjesne zajednice Uzarići i Mirovnog vijeća «nađe rješenje u interesu obje strane». Ustavni sud posebno naglašava opasnost zbog mogućnosti proteka zakonskog roka za izvršenje, a time i do obustave izvršenja, što je u suprotnosti sa načelom vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

32. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da je neizvršenjem pravosnažnog i izvršnog rješenja Općine broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine došlo do povrede prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

33. U smislu zaključka o kršenju prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

34. Izvršenje pravosnažnog i izvršnog rješenja donesenog u upravnom postupku je sastavni dio prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te njegovo neizvršenje predstavlja povredu toga prava.

35. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 620/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Saliha, Samira, Ferida i Ibrahima Hadžića, protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici broj PŽ-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 620/04**, rješavajući apelaciju **Saliha, Samira, Ferida i Ibrahima Hadžića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavka 4. točka 4, članka 59. stavak 2. alineje 1. i 2, članka 60. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Saliha Hadžića podnesena protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici broj Pž-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Samira Hadžića, Ferida Hadžića i Ibrahima Hadžića podnesena protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici broj Pž-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine zbog proteka roka za podnošenje.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Salih, Samir, Ferid i Ibrahim Hadžić (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Kopice, općina Maglaj, koje zastupa Boriša Ilić, odvjetnik iz Doboja, su podnijeli 7. srpnja 2004. godine apelaciju Ustavnome sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud za prekršaje) broj PŽ-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju (u daljnjem tekstu: Općinski sud za prekršaje) broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnoga suda, od Kantonalnoga suda za prekršaje, Općinskoga suda za prekršaje i Redarstvene postaje u Maglaju (u daljnjem tekstu: Redarstvena postaja) je zatraženo 19. travnja 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni je sud za prekršaje odgovor na apelaciju dostavio 18. svibnja 2005. godine, Općinski sud za prekršaje 5. svibnja 2005. godine, a Redarstvena je postaja 13. svibnja 2005. godine dostavila videokazetu sa snimljenim osporenim događajem.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnoga suda, odgovori su na apelaciju 11. srpnja 2005. godine dostavljeni apelantima.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnome sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem su Općinskoga suda za prekršaje broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnoga suda za prekršaje broj PŽ-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine, apelanti Salih Hadžić, Samir Hadžić i Ferid Hadžić proglašeni krivim zbog prekršaja iz članka 3. stavak 1. toč. 4. i 5, a apelant Ibrahim Hadžić zbog prekršaja iz članka 3. stavak 1. točka 5. Zakona o javnome redu i miru («Službene novine Zeničko-dobojskog kantona» br. 8/00 i 15/03). Na temelju članka 6. stavak 1. točka 2. istoga zakona, zbog toga su kažnjeni novčanim kaznama, i to: Salih Hadžić u iznosu od 400 KM, Samir Hadžić u iznosu od 500 KM, Ferid Hadžić u iznosu od 400 KM i Ibrahim Hadžić u iznosu od 200 KM.

7. Općinski je sud za prekršaje tijekom dokaznoga postupka izvršio uvid u zahtjev za pokretanje prekršajnoga postupka broj 08-11/1-04-1-7 od 11. svibnja 2002. godine koji je podnijela Redarstvena postaja, službenu zabilješku koju je 26. travnja 2002. godine sačinila ophodnja Redarstvene postaje, proveo dokaze saslušanjem apelanata i svjedoka, te utvrdio da su apelanti 26. travnja 2002. godine na privatnoj parceli u naseljenome mjestu Kopice, općina Maglaj, narušili javni red i mir tako što su ugrozili sigurnost nazočnih osoba, te ometali tijela vlasti u vršenju službene dužnosti. Naime, prigodom fizičke diobe - cijepanja privatne parcele, kojoj su bili nazočni, između ostalih, geodet i opunomoćenik protupredlagača u predmetnome sporu, apelanti su počinili prekršaje prema navedenim osobama.

IV. Relevantni propisi

8. U **Zakonu o javnome redu i miru** («Službene novine Zeničko-dobojskog kantona» br. 8/00 i 15/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 3. stavak 1. toč. 4. i 5.

Prekršaj javnoga reda i mira čini:

4. tko ugrožava sigurnost ili izaziva osjećanje ugroženosti druge osobe prijetnjom da će napasti na njezin život ili tijelo;

5. tko ne postupi po naredbi ili rješenju tijela vlasti kojima se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenome mjestu, ili ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarske udruge, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe, odnosno odgovorne osobe prigodom vršenja ili u svezi vršenja službenih poslova i zadataka, ili tko ne postupi po određenome zakonitome zahtjevu njihove službene osobe».

9. U **Zakonu o prekršajima** («Službene novine Zeničko-dobojskog kantona» broj 9/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 6.

Prekršaj može biti izvršen činjenjem ili nečinjenjem.

Prekršaj je izvršen nečinjenjem kad je učinitelj propustio izvršiti radnju koju je bio dužan izvršiti.

Članak 10.

Za odgovornost je dostatan nemar učinitelja ako propisom o prekršaju nije određeno da će se učinitelj kazniti samo ako je prekršaj učinjen sa predumišljajem.

Prekršajni postupak

Članak 50.

Tijelo koje vodi prekršajni postupak je dužno istinito i potpuno utvrditi činjenice koje su važne za donošenje rješenja i sa jednakom brižljivošću ispitati kako okolnosti koje terete okrivljenika, tako i okolnosti koje mu idu u korist.

Članak 51. stavak 1.

Prije donošenja rješenja o prekršaju okrivljeniku će se pružiti mogućnost da se izjasni o onome što mu se stavlja na teret osim ako se donosi rješenje o skraćenome postupku.

Članak 53.

U prekršajnome postupku tijelo koje vodi postupak je dužno savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi ostalih dokaza i na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelanti smatraju da im je pobijanim rješenjima povrijeđeno pravo na pravično suđenje zaštićeno člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide u pogrešno i nepotpuno utvrđenome činjeničnome stanju, ističući da su sudovi odbili izvesti i dokaz pregledanjem videokazete, jer je kritični događaj snimljen u cijelosti.

b) Odgovori na apelaciju

11. Kantonalni je sud za prekršaje u odgovoru na apelaciju naveo kako smatra da su navodi iz apelacije u svezi pregledanja videokazete u cijelosti neutemeljeni, jer je u provedenom prvostupanjskome postupku dosljedno ispoštovano pravo na pravično suđenje i nije učinjena povreda članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Kantonalni sud ističe da članak 6. stavak 1. Europske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile tijekom postupka, nego samo one argumente koje sud smatra relevantnim. U konkretnome slučaju u dokaznome postupku koji je proveo prvostupanjski sud su provedeni dokazi saslušanjem svjedoka, ocijenjeni su izvedeni dokazi, pa je prvostupanjski sud odlučio ne

izvoditi druge dokaze i stao na stanovište da su se u radnjama okrivljenika stekla sva bitna obilježja prekršaja za koji se terete.

12. Općinski je sud za prekršaje u odgovoru na apelaciju naveo da je, nakon ispitivanja apelantata kao okrivljenika, saslušanja svjedoka, ustanovio da su apelanti narušili javni red i mir na način kako je to opisano u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka. Zbog toga je donio pobijano rješenje kojim je proglasio krivim apelante, te im izrekao novčane kazne u granicama propisanim zakonom. U svezi navoda apelacije o odbijanju da se izvede dokaz pregledanjem videokazete, koju je snimao privatno Asmir Hodžić, Općinski sud za prekršaje ističe da tome sudu nikada nije data videokazeta na kojoj je snimljen kritični događaj, nego je videokazeta data tek Ustavnome sudu prigodom podnošenja apelacije.

VI. Dopustivost

13. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

14. Sukladno članku 16. stavak 1. i stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnoga suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojega je koristio. Apelacija nije dopustiva, između ostaloga, ako je protekao rok za njezino podnošenje.

15. U konkretnome je slučaju predmet pobijanja apelacijom Rješenje Kantonalnoga suda za prekršaje broj Pž-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine protiv kojega nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Obzirom da je apelantu Salihu Hadžiću ovo rješenje uručeno 19. svibnja 2004. godine, a apelacija je podnesena 7. srpnja 2004. godine, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u svezi Saliha Hadžića podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnoga suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. stavak 4. Pravila Ustavnoga suda.

16. Međutim, obzirom da je navedeno rješenje Kantonalnoga suda za prekršaje uručeno apelantima: Samiru Hadžiću 29. travnja 2004. godine, Feridu Hadžiću 30. travnja 2004. godine i Ibrahimu Hadžiću 30. travnja 2004. godine, a apelacija Ustavnome sudu podnesena 7. srpnja 2004. godine, proizlazi da je apelacija podnesena nakon što je protekao rok za

podnošenje apelacije predviđen člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnoga suda. Sukladno navedenom, Ustavni je sud zaključio da je apelacija u svezi apelanata Samira Hadžića, Ferida Hadžića i Ibrahima Hadžića podnesena nepravovremeno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada su apelanti primili pobijano rješenje Kantonalnoga suda za prekršaje.

17. Prema odredbi članka 16. stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnoga suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant podnese apelaciju nakon proteka roka za podnošenje.

18. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnoga suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti u svezi apelanata Saliha Hadžića, a u svezi ostalih apelanata nije dopustiva zbog proteka roka za podnošenje.

VII. Meritum

19. Apelant pobija navedena rješenja, tvrdeći da je tim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

20. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke».

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.»

21. U konkretnome je slučaju apelant pobijanim rješenjem proglašen krivim zbog djela koje je kvalificirano kao prekršaj javnoga reda i mira, a ne kao kazneno djelo. Međutim, to ne određuje primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Naime, Europski

sud za ljudska prava smatra da je «kaznena optužba» autonomni koncept, pa stoga neko djelo koje je u domaćem zakonu kvalificirano kao prekršaj može, ipak, pokrenuti pitanje kaznene optužbe, u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ako je bitni karakter legislative po svojoj prirodi kazneni, a ne građanski. Time se želi postići da država ne može izbjeći obvezu osiguravanja pravičnoga suđenja jednostavnim kvalificiranjem nekoga djela nekaznenim u svome zakonodavstvu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Engel protiv Nizozemske (broj 1)*, presuda od 8. lipnja 1976. godine, serija A, broj 22; *Oztürk*, presuda od 27. svibnja 1984. godine, serija A, broj 73, st. 46-50; *A. P., M. P. i T. P. protiv Švicarske*, presuda od 19. kolovoza 1997. godine, Izvješća 1997.-V; *Lauko protiv Slovačke*, presuda od 23. rujna 1998. godine, Izvješća 1998.-VI, str. 2492, stavak 56; *Janosevic protiv Švedske*, presuda od 23. srpnja 2002. godine, stavak 65). Da bi se odredilo je li bitni karakter legislative kazneni, mora se razmotriti niz činitelja, uključujući posebice: a) je li cilj ili jedan od ciljeva relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenoga ponašanja, b) ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, implicira li ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno krivicu (primjerice, nepoštenje ili nebriga) i c) koja se visina kazne može odrediti za prekršaj.

22. U svezi članka 6. stavak 1. Europske konvencije, sa stanovišta sudske prakse Ustavni sud smatra da je legislativna regulativa vezana za ovaj predmet, u biti, kaznena po svojoj prirodi. Njezin je jasan cilj sprečavanje narušavanja javnoga reda i mira postupcima određenim zakonom, kao i kažnjavanje onih koji učine takvo djelo, a sankcija koja se može primijeniti je novčana kazna ili zatvorska kazna. Ustanovljavanje krivnje u ovome slučaju je utemeljeno na odluci da je apelant narušavanjem javnoga reda i mira, ugrožavanjem sigurnosti nazočnih, te ometanjem tijela vlasti u vršenju službene dužnosti počinio prekršaj koji mu je stavljen na teret. Uzimajući u obzir sve relevantne činitelje, Ustavni sud zaključuje da apelant ima pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju prigodom utvrđivanja kaznene optužbe iz članka 6. Europske konvencije.

23. Ustavni sud napominje da nije nadležan provjeravati utvrđene činjenice i način na koji su sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila bjelodano proizvoljna, kad je sam relevantni zakon neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnoga suda broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

24. Pravičnost se postupka ocjenjuje na temelju postupka kao cjeline (vidi Presudu Europskoga suda za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španjolske* od 6. prosinca 1988. godine, serija A, broj 146, stavak 68. i Odluku Ustavnoga suda broj *U 63/01* od 27. lipnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

25. Ustavni sud zapaža da je apelantov temeljni prigovor da prvostupanjski i drugostupanjski sud nisu uvažili njegov prijedlog da se pregleda videokazeta koja je sadržavala, prema apelantovim navodima, snimku događaja. U svezi ovoga prigovora Ustavni sud ukazuje na svoju raniju jurisprudenciju prema kojoj članak 6. stavak 1. Europske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo na izvođenje predloženih dokaza pred sudom. Ustvari, sud treba ocijeniti bi li bilo relevantno za odlučivanje u konkretnome slučaju izvođenje drugih predloženih dokaza. Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju u ovim pitanjima, a iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije slijedi da stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu glede mogućnosti da iznese dokaze (vidi Odluku Ustavnoga suda broj *U 6/02*, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 24/02). U tome smislu, Ustavni sud zapaža da apelant ne nudi argumente ili dokaze iz kojih bi se moglo zaključiti da je načelo ravnopravnosti stranaka pred sudom na bilo koji način prekršeno, niti da je kršenje toga načela bjelodano u konkretnome slučaju. Ustavni se sud neće miješati u to kojim su dokazima strana u postupku sudovi dali povjerenje, na temelju slobodne sudačke procjene. To je isključivo uloga sudova čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom oprečne jedna drugoj (vidi Odluku Ustavnoga suda broj *AP 612/04* od 30. studenoga 2004. godine i Presudu Europskog suda za ljudska prava, *Doorson protiv Nizozemske*, od 6. ožujka 1996. godine, objavljenu u Izvješćima broj 1996-II, stavak 78. i). U konkretnome slučaju Ustavni sud nije pronašao elemente koji bi ukazivali da je sud ocijenio dokaze bjelodano proizvoljno, ili da je dokazni postupak zlouporabljen na apelantovu štetu u svezi prava na pravičan postupak. Ustavni sud zapaža da je Općinski sud za prekršaje dao jasne i precizne razloge za svoje stavove u obrazloženju pobijanoga rješenja, te da je za svaki dokaz koji je prihvatio, kao i za onaj koji nije prihvatio, dao logično i uvjerljivo obrazloženje koje ni u jednom dijelu ne izgleda proizvoljno ili neprihvatljivo.

26. Također, Ustavni sud smatra da se u konkretnome slučaju način na koji su sudovi za prekršaje tumačili pozitivnopravne propise ne može smatrati proizvoljnim i da ne predstavlja kršenje ustavnih prava apelanata. Osim toga, ne postoje drugi elementi koji bi ukazivali da je postupak bio nepravičan.

27. Na temelju izloženog, Ustavni sud zaključuje da u konkretnome predmetu nije došlo do povrede člana II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

28. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada sud nije ispitao sve predložene dokaze ukoliko je za odluku suda dato logično i uvjerljivo obrazloženje, te ukoliko nema elemenata koji bi ukazivali da su sudovi ocijenili dokaze bjelodano proizvoljno, ili da je dokazni postupak zlouporabljen na apelantovu štetu u smislu prava na pravičan postupak.

29. Na temelju članka 16. stavak 4. točka 4. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnoga suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

30. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnoga su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 637/04

**ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ
И МЕРИТУМУ**

Апелација А. К. против пресуда Суда Босне
и Херцеговине број Кж-30/04 од 19. маја
2004. године и број К-34/03 од 26. фебруара
2004. године.

Одлука од 22. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП 637/04, рјешавајући апелацију А. К., на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 59 став 2 тачка 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), у саставу:

Мато Тадић, председник

Tudor Pantiru, потпредседник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

David Feldman, судија

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

Constance Greve, судија

на сједници одржаној 22. јула 2005. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација А. К. поднесена против пресуда Суда Босне и Херцеговине број Кж-30/04 од 19. маја 2004. године и број К-34/03 од 26. фебруара 2004. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. А. К. (у даљњем тексту: апелант) из Сребреника је поднио 20. јула 2004. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију

против пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број Кж-30/04 од 19. маја 2004. године и број К-34/03 од 26. фебруара 2004. године. Апелант је тражио и да се донесе привремена мјера којом би Уставни суд одгодио извршење казне затвора изречене оспореним пресудама до доношења одлуке о апелацији.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 ст. 1 и 2 Пословника Уставног суда, од Суда БиХ и Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво БиХ) је затражено 16. децембра 2004. године да доставе одговор на апелацију.

3. Суд БиХ је 24. децембра 2004. године доставио одговор на апелацију, а Тужилаштво БиХ није доставило одговор на апелацију.

4. На основу члана 25 став 2 Пословника Уставног суда, одговор Суда БиХ је 25. марта 2005. године достављен апеланту.

5. Уставни суд је донио Одлуку број АП 637/04 од 29. јула 2004. године којом је одбио као неоснован апелантов захтјев за доношење привремене мјере.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланта и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Суд БиХ је Пресудом број К-34/03 од 26. фебруара 2004. године, која је потврђена Пресудом истог суда број Кж-30/04 од 19. маја 2004. године, осудио апеланта на казну затвора у трајању од једне године због кривичног дјела кријумчарења лица из члана 189 Кривичног закона Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 37/03). Апелант је наведено кривично дјело извршио тако што је учествовао у организовању илегалног преласка групе страних грађана, обезбјеђујући им смјештај у просторијама свога угоститељског објекта «Беса» у Сребренику, а за те услуге наплатио им је 250 евра по лицу. Након тога је ове стране држављане предао непознатом лицу које је даље требало да их преведе преко државне границе у Републику Хрватску, ради одласка у друге земље, у чему су их спријечила службена лица.

IV. Релевантни прописи

8. У **Кривичном закону Босне и Херцеговине** («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 37/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 189

Ко се ради стицања финансијске или материјалне користи бави недозвољеним пребацивањем других лица преко државне границе или омогући другом недозвољени прелазак границе, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.»

9. У **Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине** («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 3/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 15

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 281

Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.

Суд је дужан да савјесно оцијени сваки доказ појединачно и у вези са осталим доказима и на основу такве оцјене изведе закључак да ли је нека чињеница доказана.»

V. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант наводи да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције.

11. Суд БиХ, наводи апелант, није поштовао његове приједлоге да се изведу нови докази тако што ће се у другостепеном поступку преслушати аудио-снимци исказа свједока у поступку обезбјеђења доказа. Он сматра да се и првостепена пресуда заснива првенствено на исказу службеника Државне граничне службе Босне и

Херцеговине (у даљњем тексту: ДГС), који нису свједочили о својим сазнањима о кривичном дјелу које се апеланту ставља на терет, него су износили доказе о наводном страху свједока који су имали према апеланту. У исказу датом Суду свједоци су рекли да су они прелазак преко границе уговорили са другим лицима којим су дали новац за ту услугу. Чињеницу да је апелант неким лицима омогућио да преноће код њега, за што су му они дали извјестан износ новца, Суд БиХ је, наводи апелант, погрешно оквалификовао као кривично дјело кријумчарења лица из члана 189 Кривичног закона Босне и Херцеговине. Апелант наводи да није било никаквог договора о илегалном преласку границе, па осуђујућу пресуду Суда сматра очито незаконитом. Апелант наводи даље да су свједоци, који су саслушани пред Судом БиХ, посвједочили да нису са апелантом уговарали прелазак границе, него са другим лицима којим су и дали новац за ту услугу. Апелант наводи, такође, да је повријеђено његово право на забрану дискриминације, због легалне помоћи коју он пружа припадницима албанске националне мањине у Босни и Херцеговини, не понудивши конкретне чињенице и наводе за те тврдње.

b) Одговор на апелацију

12. У одговору који је Суд БиХ доставио Уставном суду наводи се да апелација не указује на незаконите доказе и искључиво се заснива на тврдњи да је Суд БиХ погрешно оцијенио доказе који су изведени у кривичном поступку. Суд БиХ у својим пресудама дао је разлоге о прихватљивости доказа, као и мишљење о релевантним прописима, због чега апелацију сматра неоснованом.

VI. Допустивост

13. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

14. У складу са чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку кога је користио.

15. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Суда БиХ број Кж-30/04 од 19. маја 2004. године против које нема других дјелотворних правних

лијекова могућих према закону. Надаље, оспорену пресуду апелант је примио 7. јуна 2004. године, а апелација Уставном суду је поднесена 19. јула 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 став 2 Пословника Уставног суда.

16. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 15 став 3 и члана 16 став 2 Пословника Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуствости.

VII. Меритум

17. Апелант оспорава наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена његова права из члана II/3е) и члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 14 Европске конвенције.

а) Право на правичан поступак

Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

« Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, што укључује:

[...]

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, закон установљеним судом [...].»

18. Поступак пред Судом БиХ у конкретном случају односи се на утврђивање основаности кривичне оптужбе против апеланта, те је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Сходно томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је спор пред Судом БиХ био правичан, онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

19. Уставни суд напомиње да није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивноправне прописе осим уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивноправних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Одлуку Уставног суда број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

20. Правичност поступка се оцјењује на основу поступка као цјелине (види пресуду Европског суда за људска права, *Barbera, Messeque i Jabardo против Шпаније*, од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68 и Одлуку Уставног суда број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/03).

21. Основни приговори које апелант износи у апелацији односе се на то да му није омогућено да предложи извођење нових доказа, саслушањем аудио-исказа свједока из поступка обезбјеђења доказа, као и на чињеницу да је Суд БиХ одбио његов захтјев да се поступак понови. Апелант наводи да је погрешно утврђено чињенично стање утврђивањем да су свједоци са апелантом уговарали прелазак границе, јер је другим лицима дат новац за ту услугу.

22. Међутим, неспорно је да је апеланту још у првостепеном поступку омогућено и да предложи саслушање свједока одбране и да изведе друге предложене доказе, мада изјаве свједока које је предложила одбрана, у принципу, не обавезују суд. Које ће доказе да изведе, које ће чињенице да утврђује и које ће свједоке да саслуша, односно како ће квалификовати изјаве тих свједока, ствар је слободне оцјене суда, како је то и прописано чланом 15 Закона о кривичном поступку БиХ. Исто тако, апелантов захтјев да се понови поступак нема објективно упориште у закону, нити је Уставни суд установио да је повријеђена било која тачка члана 327 Закона о кривичном поступку БиХ у ком су наведени разлози да се поступак понови. И, коначно, неспорно је утврђено да је апелант примио новац за учињене услуге омогућавања другима да недозвољено пређу границу. Управо чињеница да неко лице, ради материјалне и финансијске користи, омогући другоме недозвољен прелазак границе, макар и у покушају, садржава сва субјективна и објективна законска обиљежја кривичног дјела кријумчарења лица из члана 189 Кривичног закона Босне и Херцеговине. Због тих

разлога, судови и нису прихватили апелантов навод да примљени новац представља накнаду за услуге ноћења у његовом угоститељском објекту.

23. Члан 6 Европске конвенције не јемчи право да сви предлози, па, дакле, и предлози да се саслушају нови свједоци како у првостепеном, тако и у другостепеном кривичном поступку, буду прихваћени. Право на правично саслушање не захтијева да се слиједе било каква одређена правила у оцјењивању доказа пред кривичним судовима. Домаћи судови треба да оцијене предлоге изнесене њима, као и значај доказа на које оптужени желе да се позову (види, *inter alia*, Европски суд за људска права, *Barbera, Messeque i Jabardo против Шпањолске*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, тачка 68). Сагласно наведеном, Европска конвенција не обезбјеђује оптуженом неограничено право на обезбјеђивање присуства свједока пред судом. Институције Европске конвенције су усвојиле став да домаћи судови уживају дискреционо овлашћење да сами одлуче да саслушају свједоке за које им се чини да ће им помоћи у утврђивању истине, односно да оцијене да ли је нужно да се позову предложени свједоци, пазећи да се не наруше смисао и циљ права на правично суђење који обавезују да се суђење одвија «под једнаким условима» и уз «једнакост оружја». Члан 6 Европске конвенције захтијева само да суд наведе разлоге због којих је одлучио да не позове оне свједоке чије саслушање се изричито захтијева. Из текста првостепене пресуде јасно је видљиво да је апелант имао могућност да позове своје свједоке, што је он и учинио. Суд БиХ је у довољној мјери указао на основе на којим је засновао своју одлуку да не саслуша нове свједоке или да поново саслуша свједоке које је већ испитао првостепени суд.

24. У изреци оспорене пресуде дат је опис учињеног кривичног дјела са околностима и чињеницама које чине обиљежје кривичног дјела из члана 189 Кривичног закона Босне и Херцеговине. Надаље, наводи изнесени у пресуди нису неразумљиви нити противрјечни, већ су засновани на проведеним доказима, те је суд, према начелу слободне оцјене доказа, извео своје закључке и донио одлуку. Уставни суд истиче да је током цјелокупног поступка апеланту било омогућено да изнесе све доказе с циљем утврђивања чињеничног стања одлучног за доношење пресуде како у првом степену, тако и у поступку по жалби. Суд БиХ узео је у обзир све наводе и тврдње и довољно јасно образложио своје одлуке, те Уставни суд оцјењује да не постоје индикације да је поступак вођен на неправичан начин, нити сматра да је Суд произвољно тумачио релевантне одредбе Кривичног закона Босне и Херцеговине, нити да је дошло до процесних повреда које би биле важне за поштивање принципа правичног суђења.

25. Имајући у виду поступак у цјелини, Уставни суд закључује да у конкретном случају оспореним пресудама није повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

b) Забрана дискриминације

Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине гласи:

“Уживање права и слобода, предвиђених у овом члану или у међународним споразумима наведеним у Анексу I овог устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било ком основу као што су пол, раса, боја, језик, вјера, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.”

Члан 14 Европске конвенције гласи:

“Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.”

26. Сходно пракси Европског суда за људска права, дискриминација наступа ако се лице или група лица која се налазе у аналогној ситуацији различито третирају на основу пола, расе, боје, језика, вјере (...) у погледу уживања права из Европске конвенције а не постоји објективно и разумно оправдање за такав третман или је постојала употреба средстава наспрам жељеног циља, који нису у пропорционалном односу (види Европски суд за људска права, *Белгијски језички случај*, пресуда од 9. фебруара 1967, серија А, број 6, став 10). При томе, неважно је да ли је дискриминација последица различитог законског третмана или примјене самог закона (види Европски суд за људска права, *Ирска против Велике Британије*, пресуда од 18. јануара 1978, серија А, број 25, став 226).

27. Апелант истиче да је приликом утврђивања његових права пред Судом БиХ био дискриминисан по основу националне припадности. Он наводи да је повријеђено његово право на забрану дискриминације због његове повезаности са албанском мањином у Босни и Херцеговини и легалне помоћи коју он пружа припадницима те мањине, не понудивши конкретне чињенице и наводе за те тврдње.

28. Дакле, у конкретном случају, апелант није навео чињенице, нити доказе на основу којих би могло да се закључи да је судски поступак у ком су донесене оспорене пресуде био дискриминишући у односу на апеланта, нити је таква дискриминација очигледна.

29. Уставни суд закључује да није било повреде члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

VIII. Закључак

30. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер се апелант жали на непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права у судским поступцима, а Уставни суд није утврдио да постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Уставни суд закључује да нема повреде права на недискриминацију по основу националног поријекла, јер апелант није понудио никакав доказ о томе да су лица која се налазе у истој и сличној ситуацији третирана на различит начин и јер таква дискриминација очигледно не произилази из оспорених пресуда.

31. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Пословника Уставног суда, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

32. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 662/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Suade Halilagić protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije bez broja od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV BiH broj HJPC-01-033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VST-VBiH broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine

Odluka od 20. decembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 662/04**, rješavajući apelaciju **Suade Halilagić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 20. decembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija Suade Halilagić podnesena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (bez broja) od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj HJPC-01-0033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Suada Halilagić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 29. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: VSTVBiH) bez broja od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV BiH (u daljnjem tekstu: Drugostepena disciplinska komisija) broj HJPC-01-033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VSTVBiH (u daljnjem tekstu: Prvostepena disciplinska komisija) broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine. Apelantica je, također, podnijela zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odgodio izvršenje pobijanih odluka do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Suda BiH i VSTVBiH zatraženo je 28. aprila 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovore na apelaciju su dostavili Sud BiH 16. maja 2005. godine, a VSTVBiH 10. maja 2005. godine.

4. Na osnovu člana 25. stav 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 12. jula 2005. godine dostavljeni apelantici.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Odlukom Prvostepene disciplinske komisije broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine, koja je potvrđena Odlukom Drugostepene disciplinske komisije broj HJPC-01-0033-170504, spis broj SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odlukom VSTV, bez broja, od 17. maja 2004. godine, apelantica je proglašena odgovornom za disciplinski prekršaj sudija iz člana 40. tač. 17, 20. i 21. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br.

15/02, 26/02, 35/02 i 42/03) (u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVBiH) i izrečena joj je disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sutkinje Suda BiH. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da postoji dovoljno dokaza da je apelantica u momentu kada je 20. novembra 2001. godine popunila prijavu za imenovanje na mjesto sudije Suda BiH svjesno dala lažne i/ili obmanjive i/ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3, a da je neprihvatljivo da apelantica nije bila svjesna odluke CRPC-a prije popunjavanja obrasca o ličnim podacima i prijave na konkurs za mjesto u Sudu BiH. Osim toga, 24. decembra 2001. godine apelantica je prijašnjoj Federalnoj komisiji za imenovanja tužilaca dostavila obrazac s ličnim podacima i svjesno dala lažne i/ili obmanjive i/ili nedovoljne informacije o stanovima br. 2 i 3.

7. Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da je apelantica, sutkinja Suda BiH, odgovorna za disciplinske prekršaje iz člana 40. tačka 17. Zakona o VSTVBiH-davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima od 20. novembra 2001. godine za imenovanje na mjesto sutkinje Suda BiH i od 24. decembra 2001. godine bivšoj Federalnoj komisiji za imenovanje tužilaca, disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 20. istog zakona - ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i disciplinski prekršaj iz člana 40. tačka 21. istog zakona - ispoljavanje ponašanja koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva, te joj je izrečena disciplinska sankcija smjenjivanja s funkcije sudije Suda BiH, koja stupa na snagu na dan kada ova odluka postane pravosnažna. Odluku je donijela Prvostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: dr. Malcolm Simmons, Jan Erik Oja i Mirza Jusufović.

8. Drugostepena disciplinska komisija je svojom odlukom broj HJPC-01-0033-170504 od 17. maja 2004. godine odbila apelanticinu žalbu i prvostepenu odluku potvrdila. Ova komisija je navela da prekršaj koji se apelantici stavlja na teret nisu korištenje napuštene imovine i kršenje imovinskih i drugih zakona, nego davanje neistinitih i nepotpunih informacija. Podaci o poštivanju imovinskih zakona su od presudne važnosti prilikom ocjenjivanja prijave na konkurs za koje je VSTV izgradilo najstrožije kriterije koji se primjenjuju u postupku imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija. Ovi kriteriji jednako se primjenjuju i na izabrane nosioce pravosudnih funkcija, a prekršaj se sastoji u prikrivanju takvih činjenica. Odluku je donijela Drugostepena disciplinska komisija u čijem su sastavu bili: Michael O'Malley, predsjednik, Marica Vučetić-Zelenbabić i Katarina Tomić, članovi.

9. VSTVBiH je, nakon što je izloženo činjenično i pravno stanje u konkretnom predmetu, utvrdilo da je u prijedlogu Drugostepene disciplinske komisije izrečena adekvatna sankcija za prekršaj koji je učinila apelantica, te je odlukom od 17. maja 2004.

godine potvrdilo sankciju. U ovoj odluci navedeno je da apelanticin mandat kao sutkinje prestaje 17. maja 2004. godine, te da u Zakonu o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen, nije predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe na tu odluku.

10. Rješenjem broj UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine, odlučujući o apelantinoj žalbi uloženoj protiv Odluke VSTVBiH o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjenjivanje apelantice sa funkcije sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine, Sud BiH u Apelacionom upravnom vijeću je odbacio žalbu kao nedopuštenu, ne upuštajući se u ocjenu osnovanosti ili neosnovanosti žalbenih prigovora koji se odnose na meritum spora. Sud je istakao da je novi Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću («Sužbeni glasnik BiH» broj 25/04), koji je u članu 60. st. 7. i 8. propisao mogućnost da sudija ili tužilac koji je razriješen dužnosti odlukom VSTVBiH može uložiti žalbu Sudu BiH, stupio na snagu 1. juna 2004. godine i ne odnosi se na odluku donesenu u apelantinom slučaju, tj. na odluku donesenu prije stupanja na snagu tog zakona. Sud BiH je istakao da je neprihvatljiv apelanticin stav da je bitno to što je nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV ukinuto prijašnje VSTV, te je istim danom prestao da važi prijašnji Zakon o VSTV, budući da su i osporene odluke donesene u vrijeme kada je prijašnji zakon bio na snazi. Pri tome, nije značajna okolnost da je apelantica primila osporenu odluku VSTVBiH 2. juna 2004. godine, dakle, dan nakon stupanja na snagu novog Zakona o VSTV, jer bilo kakvo pravno sredstvo protiv te odluke nije propisano zakonom koji je u to vrijeme bio na snazi. Svako drugačije tumačenje značilo bi povredu općeuvojenog načela zakonitosti i principa vremenskog važenja zakona prema kojem se pri ocjeni zakonitosti nekog akta primjenjuje propis koji je bio na snazi u vrijeme njegovog donošenja. Zbog istih razloga se ne može prihvatiti ni apelanticina teza da se na njen slučaj treba primijeniti novi zakon, jer je za nju povoljniji. Ovaj princip je prihvaćen u nekim slučajevima, ali uvijek uz uvjet da o odnosnoj stvari nije pravosnažno odlučeno u periodu dok je raniji propis bio na snazi. U konkretnom slučaju pobijana odluka je postala konačna i obavezujuća za vrijeme važenja prijašnjeg zakona prema kojem nije bila dopuštena žalba, niti neko drugo pravno sredstvo.

11. Rješenjem broj U-53/04 od 6. jula 2004. godine Sud BiH je u Vijeću za upravne sporove odbacio apelanticinu tužbu podnesenu protiv navedene Odluke VSTVBIH o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije za smjenjivanje sa funkcije sutkinje Suda BiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Sud je odbacio tužbu nakon što je prethodno utvrdio da ne postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje tužbe. Sud BiH je istakao da je nadležan, u smislu člana 14. Zakona o Sudu BiH, da odlučuje o tužbama protiv konačnih upravnih akata koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine,

javne službe, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta BiH i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine, a VSTVBiH nije institucija Bosne i Hercegovine, nego u smislu čl. 3. i 4. Zakona o VSTVBiH, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja pobijane odluke, samostalni organ u Bosni i Hercegovini. Dalje, Sud BiH je naveo da apelantici ne pripada pravo da od Suda BiH tužbom za pokretanje upravnog spora zahtijeva zaštitu prava iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) zbog toga što je Zakonom o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (član 2. stav 2. tačka 1) propisano da pravo pokretanja upravnog spora kod ovog suda ima građanin ili pravno lice samo u slučaju ako im je povrijeđeno neko njihovo pravo ili neposredni interes konačnim upravnim aktom kojeg su donijele institucije Bosne i Hercegovine, a ne VSTV BiH, koje nije institucija Bosne i Hercegovine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da su joj pobijanim odlukama VSTVBiH i pobijanim rješenjima Suda BiH uskraćeni pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i pravo na djelotvoran pravni lijek, čime su povrijeđeni čl. 6. i 13. Evropske konvencije i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Pravo na pravično saslušanje joj je uskraćeno, jer nije vođena istraga i nije pozvana na sjednicu VSTVBiH od 17. maja 2004. godine. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja disciplinske optužnice omogućeno da da izjavu i priloži dokaze. Za vrijeme vođenja postupka bila je teško bolesna, a na uporno insistiranje VSTVBiH morala je ovlastiti advokata da je zastupa, koji je imao samo dva dana za pripremanje odbrane. Punomoć advokatu je dala 17. marta 2004. godine, pa mu je omogućeno da izvrši uvid u spis 19. marta 2004. godine, a rasprava je održana 22. marta 2004. godine. Nisu saslušana dva svjedoka u vezi sa okolnostima dobivanja stana, niti su bitni materijali koji idu u njenu korist prevedeni na engleski jezik. Na sjednici VSTV BiH održanoj 17. maja 2004. godine nije bilo kvoruma (kvorum čini trinaest članova), jer je od prisutnih 16 članova punovažno moglo odlučivati samo osam članova. Apelantica tvrdi da na sjednicu VSTVBiH nije bila uopće pozvana, niti je prisustvovala sjednici. Također, apelantica navodi da je za sutkinju Suda BiH izabrana 8. maja 2002. godine, odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTVBiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu broj 167/02 od 23. maja 2002. godine («Službeni glasnik BiH» broj 15/02), dakle, navedeni zakon donesen je poslije njenog imenovanja. Apelantica smatra da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj. Također, apelantica ističe da je nakon što

je dobila osporenu odluku VSTVBiH stupio na snagu novi Zakon o VSTV BiH, 1. juna 2004. godine («Službeni glasnik BiH» broj 25/04). U skladu sa odredbama navedenog zakona, prema kojima se može uložiti žalba na odluke VSTVBiH, izjavila je žalbu i tužbom pokrenula postupak pred Sudom BiH protiv Odluke VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine. Međutim, Sud BiH je svojim odlukama odbacio i žalbu i tužbu, ne upuštajući se u raspravljanje.

b) Odgovori na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju koji je Ustavnom sudu dostavio Sud BiH istaknuto je da je odredbom člana 44. stav 6. bivšeg Zakona o VSTVBiH («Službeni glasnik BiH» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03), koji je primijenjen u konkretnom slučaju, propisano da su odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTVBiH konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka. Sud BiH je naveo da je apelanticinu žalbu i tužbu odbacio kao nedopuštene, smatrajući da donošenjem navedenih rješenja nije počinio povredu ustavnih prava koje je apelantica u apelaciji navela.

14. U odgovoru na apelaciju VSTVBiH je istaklo «da je odluka Drugostepene disciplinske komisije i Vijeća kao cjeline konačna i obavezujuća, nije predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljnijeg sudskog postupka i, prema tome, Ustavni sud Bosne i Hercegovine nema nadležnost u ovoj stvari, te stoga VSTV nije u poziciji da Ustavnom sudu dostavi traženi odgovor».

V. Relevantni propisi

15. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 15/02, 26/02, 35/02 i 42/03)

«Pravni status

Član 3.

Vijeće ima svojstvo pravnog lica.

Nezavisna sudska vlast

Član 4.

Vijeće je samostalni organ u Bosni i Hercegovini, čiji je zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno sudstvo, te uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema i tužilačke funkcije na nivou Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, kao i da koordinira primjenu ovih standarda u entitetima i Brčko Distriktu kako to određuje ovaj zakon.

Kvorum, glasanje i sastanci

Član 14.

Većina članova Vijeća čini kvorum. Vijeće donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drukčije propisano zakonom. Glas predsjednika je odlučujući u pitanjima o kojima su glasovi podijeljeni.

Sastanke Vijeća saziva predsjednik, na način kako je to utvrđeno Poslovníkom o radu.

Obaveza da se udovolji zahtjevu za provjeravanje

Član 18.

Sudovi, tužilaštva i Vladini organi u Bosni i Hercegovini, kao i sudije, tužioci, zamjenici tužilaca, sudije porotnici i službenici sudova i tužilaštava u cijeloj Bosni i Hercegovini dužni su postupati u skladu sa zahtjevima Vijeća u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem.

Disciplinski prekršaji sudija

Član 40. u relevantnom dijelu glasi:

Disciplinske prekršaje u smislu člana 38. čine:

17. davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim stvarima koje su u nadležnosti Vijeća;

20. ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije ili

21. bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

Disciplinski organi

Član 43.

Disciplinski organi Vijeća su:

- 1. Disciplinski tužilac;*
- 2. Prvostepena disciplinska komisija i*
- 3. Drugostepena disciplinska komisija.*

Vijeće usvaja pravila o disciplinskom postupku kojim se uređuju osnivanje, članstvo i funkcioniranje disciplinskih organa, te provođenje disciplinskih postupaka u skladu sa odredbama ovog zakona.

U svim slučajevima disciplinski organi koji su ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti sudija imaju u svom sastavu većinu sudija koji su trenutno na funkciji.

U svim slučajevima disciplinski organi ovlašteni da rješavaju stvari iz oblasti disciplinske odgovornosti tužilaca imaju u svom sastavu većinu tužilaca koji su trenutno na funkciji.

*Sastav i nadležnost disciplinskih komisija
Član 44.*

Prvostepena disciplinska komisija se sastoji od tri (3) člana i u prvom stepenu utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče sankcije.

Članovi Prvostepene disciplinske komisije ne moraju biti članovi Vijeća.

Drugostepena disciplinska komisija koja je sastavljena od tri (3) člana odlučuje o žalbama na odluke Prvostepene disciplinske komisije. Drugostepena disciplinska komisija može izreći strožiju ili blažu disciplinsku sankciju ako prihvati utvrđenje disciplinske odgovornosti.

Nijedan član disciplinske komisije koji je učestvovao u rješavanju nekog predmeta u Prvostepenoj disciplinskoj komisiji ne smije postupati po istoj stvari u Drugostepenoj disciplinskoj komisiji.

Članovi Drugostepene disciplinske komisije moraju biti članovi Vijeća.

Prvostepena i Drugostepena disciplinska komisija su nezavisne i imaju isključivu nadležnost rješavanja disciplinskih stvari. Odluke Drugostepene disciplinske komisije su konačne i obavezujuće i ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, osim u skladu sa odredbama ovog zakona.

U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti Vijeću kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Ako Vijeće ne potvrdi sankciju smjenjivanja, Vijeće može izreći drugu sankciju predviđenu ovim zakonom.»

16. Poslovník visokih sudskih i tužilačkih vijeća za prijelazno razdoblje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 38/02)

«Član 1.

Primjena Poslovnika

Ovaj poslovnik uređuje rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća tokom prijelaznog razdoblja kako je to navedeno u Zakonu o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, ...

Član 13. st. 2. i 4.

Sastav i kvorum Vijeća

2. Sastav članova s pravom glasa Vijeća Bosne i Hercegovine čini dvadeset pet (25) članova; osam (8) međunarodnih članova i sedamnaest (17) domaćih članova Vijeća.

4. Kvorum Vijeća Bosne i Hercegovine čini trinaest (13) članova ukoliko drugačije nije određeno Zakonom.»

17. Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 29/00)

«Upravna nadležnost

Član 14. st. 1. i 2. tačka a)

(1) Sud je nadležan da odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o upravnoj šutnji, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Distrikta Brčko i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja.

(2) Sud je naročito nadležan da:

a) ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona, pri vršenju javnih funkcija organa vlasti Bosne i Hercegovine iz stava 1. ovog člana, za koje zakonom nije predviđeno sudsko ispitivanje;»

18. Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 19/02)

«Član 4.

Institucije Bosne i Hercegovine, u smislu ovog zakona, su: ministarstva Bosne i Hercegovine i njihovi organi, javne agencije, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta

Bosne i Hercegovine i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine koje vrše javne ovlasti, koje su Ustavom Bosne i Hercegovine određene u nadležstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna institucija).

Član 6.

Sud odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata institucija Bosne i Hercegovine iz člana 4. ovog zakona.»

VI. Dopustivost

19. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

21. U svojoj prijašnjoj praksi Ustavni sud je već zaključio da «u pogledu disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca koji vodi VSTV, imajući u vidu način postavljanja, trajanje mandata, postojanje garancija protiv vanjskog pritiska i utisak koji VSTV odaje u pogledu nezavisnosti, Ustavni sud smatra da VSTV, iako nije sud klasične vrste, predstavlja tijelo koje se može smatrati ‘nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona’ u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.” Slijedi i zaključak da se odluke takvog tijela, donesene u disciplinskom postupku, moraju smatrati “presudama, odnosno odlukama” u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, za koje Ustavni sud ima nadležnost da ih razmatra. Ustavni sud smatra da se odredba člana 44. stav 6. Zakona o VSTV, kojom je propisano da su odluke Drugostepene komisije konačne i obavezujuće i da ne mogu biti predmet bilo kakvog upravnog postupka ili daljeg sudskog postupka, ne može tumačiti tako da se njom uskraćuje navedena nadležnost Ustavnog suda (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, koja je objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 73/05 od 18. oktobra 2005. godine).

22. Osporenim rješenjima Suda BiH su odbačene žalba i tužba protiv osporene odluke VSTV BiH, pa slijedi da to nisu bili djelotvorni pravni lijekovi. Prema tome, konačna odluka za apelanticu je osporena odluka VSTVBiH, bez broja, od 17. maja 2004. godine

protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ovu odluku apelantica je primila 2. juna 2004. godine a apelacija je podnesena 29. jula 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelantica osporava navedene odluke, smatrajući da su joj pobijanim odlukama prekršena prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d, člana 13. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

25. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

26. Član 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1.Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

3.Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;»

27. Ustavni sud u svojoj prijašnjoj praksi već je zaključio da je disciplinski postupak koji se vodi pred VSTVBiH i čiji je rezultat sankcija smjenjivanje sa funkcije sudije prema svojoj suštini izjednačen sa postupkom u kojem se «utvrđuje krivična optužba» (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 633/04* od 27. maja 2005. godine). Prema tome, i u konkretnom slučaju član 6. Evropske konvencije je primjenjiv.

28. Povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, povredi pravila postupka, povredi odredaba materijalnog prava i neosnovano izrečenoj sankciji. Apelantica ističe da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, da je njen branilac imao samo dva dana za pripremanje odbrane, da nijedan dokaz koji je išao u prilog apelantici nije preveden na engleski jezik, da nije dopušteno da se saslušaju dva svjedoka koje je predložila u vezi sa okolnostima dobivanja stana, da je retroaktivno primijenjen zakon na njenu štetu. Dalje navodi da nije pozvana na sjednicu VSTVBiH kao cjeline održanu 17. maja 2004. godine, da na toj sjednici VSTVBiH nije bilo kvoruma, te da joj je i pobijanim rješenjima Suda BiH uskraćeno pravo na pravično suđenje i korištenje prava na djelotvoran pravni lijek.

29. Ustavni sud napominje da u principu nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

30. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu s obzirom na to da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02).

31. Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra

1988. godine, serija A, broj 146, stav 68. i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

32. Ustavni sud smatra da se svi navedeni principi odnose i na konkretan slučaj, bez obzira na to što osporene odluke nije donio sud, već VSTVBiH, kao tijelo, odnosno samostalan organ, čiji je status Ustavni sud objasnio u ovoj odluci.

33. Povodom apelanticinog prigovora da je disciplinski postupak vođen, a da nikada nije saslušana, niti joj je prije podnošenja optužnice omogućeno da dâ izjavu i priloži dokaze, uvidom u pobijanu odluku Prvostepene disciplinske komisije proizlazi da je postupak započeo 29. augusta 2003. godine, kada je Ured disciplinskog tužioca podnio disciplinsku optužnicu Prvostepenoj disciplinskoj komisiji. Apelantica je 11. septembra 2003. godine dostavila odgovore na disciplinsku optužnicu, a 29. septembra 2003. godine apelantica je dostavila i dodatni odgovor. Ured disciplinskog tužioca je 31. oktobra 2003. godine dostavio odgovor apelantici u vezi sa njenim odgovorom na optužnicu, a 7. novembra 2003. godine i odgovor na apelanticin dodatni odgovor. Glavna rasprava je odgađana dva puta, 9. i 16. marta 2004. godine, zbog toga što se apelantica nije odazvala i nije prisustvovala raspravi. Nakon svakog odgađanja rasprave, na traženje Prvostepene disciplinske komisije, apelantica je dostavljala ljekarska uvjerenja. Glavna rasprava je održana 22. marta 2004. godine kojoj je prisustvovao apelanticin branilac. Osim navedenog, apelantica je 11. maja 2004. godine, u prisustvu svog branioca, na raspravi pred Drugostepenom disciplinskom komisijom obrazlagala navode svoje žalbe uložene protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije.

34. U vezi sa apelanticinim prigovorom da je njen branilac imao samo dva dana da pripremi odbranu, jer je punomoć za zastupanje dala 17. marta 2004. godine, Ustavni sud uočava da je disciplinski postupak otpočeo 29. augusta 2003. godine i da je apelantica od početka bila upoznata i uključena, te da joj je tokom postupka data razumna mogućnost da iznese svoje stavove i odbranu u toku disciplinskog postupka u kojem je i lično učestvovala.

35. U vezi sa prigovorom da nisu prevedeni dokumenti na engleski jezik, Ustavni sud uočava da je Drugostepena disciplinska komisija razmatrala apelanticine žalbene navode u vezi sa tom okolnošću i ocijenila ih neosnovanim, ističući da su svi dokumenti bili prevedeni pismeno, usmeno ili elektronskom poštom, što je bilo nužno zbog obimnosti materijala, tako da su svi članovi Komisije bili upoznati sa sadržajem ovih dokumenata. Svoje navode o prijevodu ključnih dokumenata koji idu njoj u prilog apelantica ničim nije potkrijepila, te su kao takvi paušalni.

36. Apelantica tvrdi da joj tokom disciplinskog postupka nije bilo omogućeno da se saslušaju dva svjedoka odbrane koji bi doprinijeli rasvjetljavanju okolnosti vezanih za dobivanje stana. Ustavni sud podsjeća da opći koncept jednakosti strana u postupku, sadržan u članu 6. Evropske konvencije, koji čini sastavni dio člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, uključuje pravo svake strane u postupku na razumnu mogućnost da iznese svoj predmet pred sudom pod uvjetima koji ga neće staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranu.

37. Ustavni sud ukazuje da sudovi nisu obavezni da pozovu sve svjedoke ukoliko se ne smatra da su bitni za konkretan predmet (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ankel protiv Švicarske*, presuda od 23. oktobra 1996. godine, Izvještaji 1996-V, stav 38). Da bi se ustanovila povreda apelantovog prava na pozivanje svjedoka, apelant mora dokazati da je pozivanje svjedoka bilo neophodno za utvrđivanje istine i da je nepozivanje svjedoka prejudiciralo apelantov predmet (vidi Evropska komisija za ljudska prava, *X protiv Švicarske*, 28, Odluke i izvještaji, stav 136).

38. U konkretnom predmetu uvidom u odluku Drugostepene disciplinske komisije, pod tačkom deset, navedeno je da su sve okolnosti u vezi kojih je predloženo saslušanje svjedoka utvrđene u prvostepenom postupku, a nisu ni relevantne u odnosu na učinjeni prekršaj.

39. Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da saslušava svjedoke pred sudom. Ustvari, sud treba da ocijeni da li su izjave predloženih svjedoka relevantne za predmet i da li one mogu da ponude korisne informacije neophodne za ocjenu predmeta. Sud koji vodi postupak mora da ima određenu diskreciju o ovim pitanjima. Osim toga, prvostepeni i drugostepeni sudovi su dužni da ocijene kvalitet dopuštenih dokaza, a ne Ustavni sud. Apelantica je imala mogućnost da izjavi žalbu protiv odluke Prvostepene disciplinske komisije i o njenoj žalbi je odlučivala Drugostepena disciplinska komisija u drugačijem sastavu, a u konačnici VSTVBiH, kao kolektivno tijelo, potvrdilo je donesenu odluku.

40. U vezi sa apelanticinim prigovorom u kojem iznosi da je imenovana za sutkinju Suda BiH 8. maja 2002. godine odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a da je Zakon o VSTV BiH donesen Odlukom Visokog predstavnika za BiH broj 167/02 od 23. maja 2002. godine, ističući da se odredbe navedenog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati na konkretan slučaj, Ustavni sud uočava da je tačna činjenica da je Zakon o VSTVBiH donesen poslije 8. maja 2002. godine, kada je apelantica imenovana za sutkinju Suda BiH. Međutim, u disciplinskom postupku apelantica je proglašena

odgovornom prema tri osnova (član 40. tač. 17, 20. i 21), ne samo za davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u prijavnim obrascima za imenovanje na mjesto sutkinje nego i za ponašanje koje šteti ugledu sudijske funkcije i ispoljeno ponašanje koje dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva. U postupku su primijenjene određene zakonske odredbe koje, između ostalog, propisuju da je sudija dužan da postupa u skladu sa zahtjevima i standardima u pogledu davanja informacija, dokumenata i drugih materijala u vezi sa određenim provjeravanjem. Propisani kriteriji se jednako primjenjuju i na izabrane nosioce sudskih funkcija, kod kojih se podrazumijeva kontinuirana provjera rada, informacija i podataka vezanih za nosioce sudskih funkcija. U tom smislu Ustavni sud smatra da nema elemenata za retroaktivnu primjenu zakona kada odrazi određenog ponašanja štete ugledu sudijske funkcije i dovode u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva.

41. Prema čl. 14. i 44. stav 7. Zakona o VSTVBiH, većina članova VSTVBiH čini kvorum. VSTVBiH donosi odluke većinom glasova svih članova koji su prisutni i koji glasaju, ne ubrajajući članove koji se izuzimaju od glasanja, ukoliko nije drugačije propisano zakonom. U slučajevima kada Drugostepena disciplinska komisija predloži disciplinsku sankciju smjenjivanja, takav prijedlog mora se uputiti VSTVBiH kao cjelini, koje mora potvrditi odluku većinom glasova u skladu s primjenjivim odredbama o kvorumu. Prema članu 13. stav 4. Poslovnika visokih sudskih i tužilačkih vijeća, kvorum VSTVBiH čini trinaest članova ukoliko nije drugačije određeno zakonom.

42. Iz dokaza u spisima (zapisnik sa sjednice VSTVBiH održane 17. maja 2004. godine) proizlazi da je sjednici VSTVBiH prisustvovalo šesnaest članova, od kojih je usvojeno izuzimanje jednog člana. U ukupnom broju od petnaest članova sjednici je prisustvovalo pet članova koji se izuzimaju od glasanja, jer su ranije učestvovali u Prvostepenoj i Drugostepenoj disciplinskoj komisiji. U zapisniku je konstatirano da je odluka donesena jednoglasno.

43. Ustavni sud uočava da je samo deset članova (ne trinaest članova koliko čini kvorum) imalo pravo da glasa. Dakle, kvorum od trinaest članova koji su prisutni i koji mogu da glasaju nije bio ispunjen. Međutim, iz navedenih odredaba o kvorumu proizlazi da je potrebno da najmanje sedam članova VSTVBiH (većina od minimalnog broja koji čini kvorum) glasa za neku odluku da bi se ta odluka mogla smatrati legitimnom odlukom VSTVBiH. Pobjana odluka je donesena jednoglasno, odnosno svih deset članova koji su bili prisutni i koji su mogli da glasaju usvojili su pobjanu odluku, dajući joj na taj način propisani legitimitet.

44. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nema kršenja apelanticeg prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije.

Ostali navodi

45. S obzirom na zaključak u pogledu kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. b. i d. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud, u okviru nadležnosti iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležan je da razmatra odluke VSTVBiH donesene u disciplinskom postupku, kao tijela koje se može smatrati «nezavisnim i nepristranim tribunalom, obrazovanim na osnovu zakona» u smislu zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se takve odluke ovog tijela moraju smatrati «presudama, odnosno odlukama» u smislu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

47. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 694/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Nasihe Kulenović-Čivša
podnesena radi nedonošenja odluke u
vanparničnom postupku određivanja
naknade za oduzeto zemljište,
Općinskog suda u Bihaću (ranije Os-
novnog suda u Drvaru) broj R:83/82

Odluka od 13. listopada 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 694/04**, rješavajući apelaciju **Nasihe Kulenović-Čivša**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. listopada 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Nasihe Kulenović-Čivša.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku.

Nalaže se Općinskom sudu u Bihaću da po žurnom postupku donese odluku u vanparničnom postupku broj R:83/82, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Bihaću da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke izvršiti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Nasiha Kulanović-Čivša (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva podnijela je 9. kolovoza 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u vanparničnom postupku određivanja naknade za oduzeto zemljište, Općinskog suda u Bihaću (ranije Osnovnog suda u Drvaru) broj R:83/82.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju tada važećeg članka 21. st. 1. i 2. Poslovnika Ustavnog suda, od Općinskog je suda u Bihaću zatraženo 24. veljače 2004. godine da dostavi odgovor na apelaciju, dok je od Općinskog suda u Livnu zatraženo 29. srpnja 2005. godine da dostavi odgovor na apelaciju. Dalje, od općinskog je pravobranitelja u Bihaću i Kantonalnog pravobranitelja u Bihaću zatraženo 24. veljače 2005. i 23. kolovoza 2005. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Općinski je sud u Bihaću 11. ožujka 2004. godine dostavio odgovor na apelaciju, dok je Općinski sud u Livnu – Odjeljenje suda u Drvaru, dostavilo odgovor 12. kolovoza 2005. godine. Općinski i kantonalni pravobranitelj u Bihaću nisu dostavili odgovor na apelaciju.

4. Na temelju tada važećeg članka 25. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, odgovori Općinskog suda u Livnu i Općinskog suda u Bihaću su dostavljeni apelantu 10. kolovoza 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Tadašnje Međuopćinsko javno pravobraniteljstvo Bihać, kao punomoćnik Općine Bosanski Petrovac je, po službenoj dužnosti, 1982. godine podnijelo prijedlog ranijem Osnovnom sudu u Drvaru da se u vanparničnom postupku utvrdi naknada za oduzeto zemljište koje se nalazilo u Bosanskom Petrovcu, a koje je bilo u vlasništvu apelantičine sestre Asime Kulenović. Pred ranijim Osnovnim sudom u Drvaru je po prijedlogu vođen vanparnični postupak broj R:83/82 do 19. kolovoza 1992. godine, kada je predmet ustupljen

u rad ranijem Osnovnom sudu u Bosanskom Petrovcu. Nakon toga nema podataka o tomu gdje se nalazi predmetni spis.

7. Općinski je sud u Bihaću Rješenjem o nasljeđivanju broj O-346/98 od 28. listopada 1998. godine proglasilo apelanticu za jednu od nasljednica Asime Kulenović (u daljnjem tekstu: apelantičina prednica).

8. Apelantica je 8. lipnja 2004. godine podnijela Općinskom sudu u Bihaću zahtjev da se nastavi vanparnični postupak broj R:83/82. Općinski sud u Bihaću nije postupio po zahtjevu do danas.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelantica je navela da joj je povrijeđeno pravo na pravičan postupak iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) zbog dugogodišnjeg odugovlačenja vanparničnog postupka koji je pokrenula apelantičina prednica 1982. godine. Apelantica je, dalje, navela da je „na insistiranje kod Općinskog suda u Bihaću odgovoreno da navodno ne mogu pronaći vanparnični predmet broj R:83/82.“ Apelantica je, također, navela da čak i da je točno da vanparnični spis ne može biti pronađen pravobraniteljstvo posjeduje taj cjelokupni predmet sa potrebnom dokumentacijom na temelju koje bi se moglo zakazati ročište i okončati sve radnje postupka. Apelantica je zatražila od Ustavnog suda da odluči „o moralnoj (neimovinskoj) šteti pretrpljenoj zbog višegodišnjeg narušavanja prava osobnosti, maltretiranja, fizičkog i psihičkog iscrpljivanja, zbog zlouporabe položaja i bahatog postupanja službenih osoba prema vlasnicima zemljišta, zbog životne i egzistencijalne neizvjesnosti, otežanih životnih okolnosti u poznim godinama starosti itd.“

b) Odgovor na apelaciju

10. Općinski je sud u Bihaću naveo da nikada nije preuzeo predmet bivšeg Osnovnog suda u Drvaru broj R:83/82, te da samim tim ne stoji navodi iz apelacije da je nepostupanjem Općinskog suda u Bihaću došlo do kršenja apelantičinih prava. Dalje je navedeno u odgovoru, iz odredaba Zakona o sudovima unsko-sanskog kantona („Službeni list Unsko-sanskog kantona“ br. 6/96, 7/98, 7/99, 11/99 i 10/02), da je vidljivo da Općinski sud u Bihaću nije preuzimao niti sredstva, niti dokumentaciju, opremu niti djelatnike Osnovnog suda u Drvaru.

11. Općinski je sud u Livnu naveo da je reformom pravosuđa u Bosni i Hercegovini iz 2004. godine u Drvaru formirano odjeljenje Općinskog suda Livno, a prestao je sa radom Općinski sud u Drvaru koji je funkcionirao od 1. rujna 1996. godine, do ukidanja, te da je dio predmeta tadašnjeg Osnovnog suda u Drvaru tijekom ratnih zbivanja izmješten u Osnovni sud u Banjaluci. Također je navedeno da je sporazumom međuentitetskih ministarstava tijekom 2004. godine dio predmeta bivšeg Osnovnog suda u Drvaru vraćen Općinskom sudu u Livnu i to poglavito predmeti iz zemljišnoknjižne oblasti i dio upisnika iz parnične i vanparnične oblasti, a da nije vraćeno ništa od spisa. Na koncu je navedeno da je uvidom u vanparnični upisnik utvrđeno da je kod bivšeg Općinskog suda u Drvaru vođen postupak između predlagača Asime Kulenović iz Bosanskog Petrovca i protupredlagača SO Bosanski Petrovac pod poslovnim brojem R:83/82 i da je taj predmet 19. kolovoza 1992. godine ustupljen u rad Osnovnom sudu u Bosanskom Petrovcu, te da o daljnjoj sudbini spisa nema više nikakvih saznanja.

V. Relevantni propisi

12. Zakon o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03)

„Članak 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.»

13. Zakon o vanparničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98)

„Članak 13. stavak 3.

Kada se u vanparničnom postupku odlučuje o nepokretnosti, isključivo je nadležan sud na čijem se području nepokretnost nalazi, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 146.

U postupku određivanja naknade za ekspropriranu nepokretnost sud određuje visinu naknade za ekspropriranu nepokretnost kada korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik pred nadležnom službom odnosno organom nisu postigli sporazum o naknadi za ekspropriranu nepokretnost.

Članak 148.

Postupak određivanja naknade za ekspropriranu nepokretnost sud vodi po službenoj dužnosti.

Postupak iz stavak 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka pred sudom.

Članak 153.

Odredbe o postupku određivanja naknade za eksproprijiranu nepokretnost dosljedno se primjenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem vlasniku po zakonu priznaje pravo na naknadu za nepokretnost na kojoj je izgubio pravo vlasništva ili drugo stvarno pravo.»

14. **Zakon o sudovima u Federaciji BiH** („Službene novine Federacije BiH“ 38/05)

„Članak 1. stavka 1. točka 1.

Općinski sudovi u Unsko-sanskom kantonu:

1) Općinski sud u Bihaću za područje općina Bihać i Bosanski Petrovac.“

VI. Dopustivost

15. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem efektivnom pravnom lijeku koji je koristio.

17. Prema praksi Ustavnog suda, u kontekstu prizivne nadležnosti iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba uključivati samo sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluka kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

18. Apelantica se Ustavnom sudu obratila apelacijom zbog činjenice da vanparnični postupak za određivanje pravične naknade za oduzeto zemljište apelantičine prednice, koji je pokrenut 1982. godine, nije nastavljen ni nakon što je apelantica, 8. lipnja 2004. godine, podnijela zahtjev za nastavkom postupka, i s tim u svezi pozvala se na povredu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Proizlazi da se apelantica žali da u njezinom slučaju nije u „razumnom roku“ donesena odluka u vanparničnom postupku, pa je u konkretnom slučaju, u smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, predmetna apelacija dopustiva. Naime, prema članku 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očito (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji koji drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelantica je navela da je zbog dugogodišnjeg odugovlačenja vanparničnog postupka koji je pokrenula apelantičina prednica, a čiji je nastavak tražila apelantica od Općinskog suda u Bihaću, došlo do povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke».

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

a) Primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije

21. Ustavni je sud ustvrdio da je konkretan vanparnični postupak spor građanskopravne naravi, koji se tiče određivanja naknade za oduzeto zemljište. U postupku koji je pokrenut

1982. godine, kao protupredlagač je sudjelovala apelantičina prednica. Nakon smrti apelantičine prednice apelantica je proglašena jednom od njenih nasljednica, te ona neprijeporno ima pravni interes za nastavak vanparničnog postupka, što je i iskazano podnošenjem zahtjeva za nastavak postupka. Radi se, dakle, o postupku u kojem se utvrđuju apelantičina građanska prava. Apelantica je u postupku tražila donošenje konačne odluke u razumnom roku, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovom slučaju.

22. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebice složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane, kao i važnost onoga što se za podnosioca aplikacije dovodi u pitanje u sporu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, stavak 24).

b) Razdoblje koje se uzima u obzir

23. Prema jurisprudenciji Ustavnog suda i tijela Europske konvencije, razdoblje koje se uzima u obzir kod priziva glede duljine trajanja postupka, počinje sa danom ustrojavanja njihove nadležnosti. U ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prekoračilo taj rok, mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog nadnevka (vidi npr., Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranowski protiv Poljske*, presuda broj 28616/95, ECHR 1998-VIII).

24. U konkretnom slučaju, postupak je pokrenut 1982. godine pred tadašnjim Osnovnim sudom u Drvaru. Vanparnični je predmet 19. kolovoza 1992. godine ustupljen Osnovnom sudu u Bosanskom Petrovcu i nakon toga nema više podataka o tomu gdje se spis nalazi. Razdoblje koje spada u nadležnost ispitivanja Ustavnog suda je počelo 14. prosinca 1995. godine, kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Vanparnični postupak do danas ukupno traje 23 godine od kojih deset godina i dva mjeseca spadaju u razdoblje koje treba ispitati Ustavni sud.

c) Stadij postupka na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine

25. Obzirom da nije mogao biti izvršen uvid u vanparnični spis, Ustavni sud nije mogao utvrditi stadij postupka u kojem se nalazio apelantičin predmet na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine.

d) Složenost predmeta

26. Složenost postupka se mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta parničnog postupka, tj. dokaza koje sud treba izvesti i procijeniti u svjetlu pravne naravi spora.

27. U konkretnom predmetu sa radi o vanparničnom postupku radu utvrđivanja naknade za oduzeto zemljište. Imajući u vidu da je člankom 148. Zakona o vanparničnom postupku predviđeno da se vanparnični postupak ove vrste mora završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka, može se zaključiti da po svojoj suštini takav postupak nije složen. Ustavni sud nije mogao ustvrditi jesu li postojale neke specifičnosti vezane za konkretan vanparnični postupak, koje bi taj postupak činile složenijim, jer nije mogao biti izvršiti uvid u spis. Također, ni Općinski sud u Bihaću nije u odgovoru na apelaciju pružio nikakve podatke iz kojih bi se moglo zaključiti da je taj postupak bio složen. S tim u vezi, Ustavni sud zaključuje da postupak nije bio složen.

e) Ponašanje podnosioca apelacije

28. U građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku ovisi o ponašanju strana koje sudjeluju u postupku (vidi bivše Europsko povjerenstvo za ljudska prava, odluka broj 11541/85 od 12. travnja 1989. godine, O.I. 70).

29. Apelantica je 8. lipnja 2004. godine Općinskom sudu u Bihaću podnijela zahtjev za nastavak vanparničnog postupka. Apelantica je na insistiranje kod Općinskog suda u Bihaću dobila odgovor da oni ne mogu naći vanparnični spis broj R-83/82.

30. Ustavni sud zaključuje da apelantica ni na koji način nije doprinijela da ovaj vanparnični postupak duže traje.

f) Ponašanje suda

31. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije garantira svakomu pravo na konačnu odluku u razumnom roku u postupku utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza. Na državama ugovornicama je da svoj pravni sustav organiziraju tako da njihovi sudovi mogu ispuniti ovaj zahtjev (vidi Europski sud za ljudska prava, *Rugliese (II) protiv Italije*, presuda od 24. svibnja 1991. godine, A-206-A, str. 10. i 11. st. 19).

32. Općinski je sud u Bihaću u odgovoru na apelaciju naveo da nikada nije preuzeo vanparnični predmet broj R-83/82, te da stoga ne stoje apelantičini navodi da je

nepostupanjem tog suda povrijeđeno neko njezino pravo. Ustavni je sud utvrdio da za postupanje u ovom vanparničnom postupku mjesno nadležan Općinski sud u Bihaću u smislu članka 13. stavak 3. Zakona o vanparničnom postupku, jer se oduzete nekretnine nalaze u Bosanskom Petrovcu. Naime, člankom 22. stavak 1. točka 1. Zakona o sudovima u Federaciji BiH, koji je stupio na snagu 12. srpnja 2005. godine, predviđeno je da je za općine Bihać i Bosanski Petrovac nadležan Općinski sud u Bihaću. Ne mogu se prihvatiti argumenti Općinskog suda u Bihaću da nije preuzimao spise ranijeg Osnovnog suda u Drvaru, pa da stoga nije odgovoran za odugovlačenje konkretnog vanparničnog postupka. Općinski sud u Bihaću je i prije podnošenja apelantičinog zahtjeva trebao po službenoj dužnosti nastaviti vanparnični postupak u smislu članka 148. stavak 1. Zakona o vanparničnom postupku. To je moglo biti učinjeno pribavljanjem relevantnih podataka Općinskog suda u Livnu o „kretanju“ vanparničnog spisa. Općinski je sud u Bihaću trebao pribaviti sve relevantne podatke i, kao stvarno i mjesno nadležni sud, okončati vanparnični postupak, posebno imajući u vidu da se postupak vodi još od 1982. godine. Također, iz navoda u apelaciji koje Općinski sud Bihać nije pobijao, proizlazi da se sva relevantna dokumentacija iz vanparničnog spisa nalazi kod nadležnog pravobraniteljstva. Dakle, i ukoliko spis nije mogao biti pronađen Općinski sud u Bihaću je mogao izvršiti rekonstrukciju spisa i okončati postupak. Općinski sud u Bihaću je ostao potpuno pasivan i nikada nije ni odgovorio na apelantičin zahtjev, niti je pokazao namjeru da ovaj vanparnični predmet riješi.

33. Uzevši u obzir sve navedene razloge Ustavni sud smatra da je parnični postupak u apelantičinom slučaju prešao granice „razumnog roka“ u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

34. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđen članak II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Zahtjev za naknadu neimovinske štete

35. Apelantica je zatražila od Ustavnog suda da odluči „o moralnoj (neimovinskoj) šteti pretrpljenoj zbog višegodišnjeg narušavanja prava osobnosti, maltretiranja, fizičkog i psihičkog iscrpljivanja, zbog zlouporabe položaja i bahatog postupanja službenih osoba prema vlasnicima zemljišta, zbog životne i egzistencijalne neizvjesnosti, otežanih životnih okolnosti u poznim godinama starosti itd.“

36. U smislu članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud, iznimno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud

Podsjeća da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu za materijalnu štetu određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagwarantiranih ljudskih prava i sloboda.

37. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da je za apelanticu dovoljna satisfakcija utvrđivanje kršenja njenog prava na pravično suđenje i izdati nalog sudu da bez daljeg odlaganja donese odluku.

VIII. Zaključak

38. Ustavni je sud zaključio da je povrijeđen članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i 6. stavak 1. Europske konvencije, jer vanparnični postupak u kojem je apelantica tražila određivanje naknade za oduzeto zemljište nije okončan u „razumnom roku“. Naime, Općinski je sud u Bihaću, kao stvarno i mjesno nadležni sud za rješavanje u tom postupku, trebao postupiti po apelantičinom zahtjevu i nastaviti postupak posebice imajući u vidu činjenicu da je postupak pokrenut još 1982. godine.

39. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 743/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Златана Башагића
поднесена због дужине трајања
поступка у предмету Основног
суда у Бањој Луци број П-463/03

Одлука од 17. новембра 2005.
године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 743/04**, рјешавајући апелацију **Златана Башагића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хациосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 17. новембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Златана Башагића.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што није одлучено о привременој мјери у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци број П-463/03 и предмету Окружног суда у Бањој Луци број Гж-1043/05 (Рјешење о прекиду поступка Основног суда у Бањој Луци број П-463/03 од 28. априла 2005. године).

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да без даљњег одгањања донесе одлуку у предмету број Гж-1043/05 поводом жалбе на Рјешење Основног суда у Бањој Луци број П-463/03 од 28. априла 2005. године, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да у року од 30 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о

мјерама које је предузео с циљем да изврши ову одлуку, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Златан Башагић (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке, кога заступа Зоран Кисин, адвокат из Бање Луке, поднио је 20. августа 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због дужине трајања поступка у предмету Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број П-463/03.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 ст. 1 и 2 тада важећег Пословника Уставног суда („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 2/04), од Основног суда затражено је 4. августа 2005. године да достави одговор на апелацију, а 23. августа и 24. октобра 2005. године затражено је од Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) да достави одговор на апелацију и предметни судски спис, те од Данијеле Ковачевић и Дијане Вуковић да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд доставио је 10. октобра 2005. године одговор на апелацију, као и предметни спис. Основни суд није доставио одговор на апелацију, већ је обавијестио Уставни суд да се предметни судски спис налази у Окружном суду ради рјешавања жалбе. Данијела Ковачевић и Дијана Вуковић, које заступа Витомир Д. Гајић, адвокат из Бање Луке, доставиле су одговор на апелацију 7. новембра 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Окружног суда достављен је апеланту 26. октобра 2005. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Рјешењем број 05-050-02-5744/99 од 4. марта 2002. године које је донијело Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске – Одсјек Бања Лука (у даљњем тексту: првостепени орган управе), на основу чл. 17 и 18 Закона о престанку примјене Закона о коришћењу напуштене имовине („Службени гласник Републике Српске“ бр. 38/98, 12/99 и 31/99), потврђено је да је апелант носилац станарског права на стану који се налази у Бањој Луци у Вилсоновој улици бр. 7/4 (у даљњем тексту: предметни стан), власништво предузећа „Енергомонт“ Бања Лука. Наведеним рјешењем апеланту је дозвољено да врати у посјед предметни стан, те је утврђено да је престало право Дијани Вуковић и Данијели Ковачевић да привремено користе предметни стан, који су користиле на основу рјешења које је издало предузеће „Чајевац-холдинг“. Наведеним рјешењем привременим корисницима је наложено да предметни стан врате у апелантов посјед, а истовремено је констатовано да привремени корисници немају право на алтернативни смјештај, те да жалба не одгађа извршење рјешења.

7. Жалба на рјешење првостепеног органа управе је одбијена Рјешењем Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске (у даљњем тексту: другостепени орган управе) број 05-050-01-16/03 од 28. јануара 2003. године, које је донесено на основу члана 8 Закона о државној управи („Службени гласник Републике Српске“ број 11/94) и члана 190 Закона о управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 13/02).

8. Након тога, првостепени орган управе је донио Закључак о дозволи извршења број 05-050-02-02-5744/99 од 11. фебруара 2003. године којим се утврђује да је првостепено рјешење постало извршно, те да Дијана Вуковић и Данијела Ковачевић мирним путем треба да предају предметни стан апеланту у посјед, слободан од лица и ствари, најкасније до датума када је заказана деложација, тј. до 24. фебруара 2003. године. Закључак о дозволи извршења заснива се на члану 208 став 1 Закона о управном поступку.

9. Закључак о дозволи извршења није реализован. Дијана Вуковић и Данијела Ковачевић су поднијеле Основном суду предлог да се изда привремена мјера којом би се обуставила заказана деложација, тврдећи да имају уредно закључен уговор о

коришћењу предметног стана, те да власник предметног стана није дао сагласност за пренос станарског права на апеланта. Основни суд је усвојио предлог, те је у ванпарничком поступку ван рочишта за главну расправу донио Рјешење број Р-187/03 од 21. фебруара 2003. године којим је одредио привремену мјеру обуставе Закључка о дозволи извршења број 05-050-02-02-5744/99 од 11. фебруара 2003. године. Наведеним рјешењем Основни суд је наложио Дијани Вуковић и Данијели Ковачевић да у року од 30 дана од дана издавања привремене мјере покрену парнички поступак да би се утврдио статус предметног стана, јер ће у супротном издата привремена мјера бити опозвана. Након апелантовог приговора, споменута привремена мјера је опозвана Рјешењем Основног суда број Р-187/03 од 19. маја 2003. године које је потврђено Рјешењем Окружног суда број Гж-2129/03 од 16. јануара 2004. године.

10. У међувремену, тј. 6. марта 2003. године, Дијана Ковачевић и Данијела Вуковић су поднијеле тужбу Основном суду да би се утврдила правна ваљаност уговора на основу ког користе предметни стан. Предметном тужбом су тужени: Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске – Одсјек Бања Лука, апелант, предузеће „Хидромонтажа“ из Бање Луке, предузеће „Термомонтажа“ из Бање Луке, предузеће „Беминд“ из Бање Луке и предузеће „Елмонт“ из Бање Луке. Наведени парнички предмет је добио број П-463/03, а у том предмету, на предлог тужитељки ван рочишта за главну расправу, Основни суд је донио Рјешење број П-463/03 од 9. јула 2003. године којим се одређује привремена мјера, те налаже првостепеном органу управе да обустави извршење поводом Закључка о дозволи извршења број 05-050-02-02-5744/99 од 11. фебруара 2003. године. Рјешењем број П-463/03 од 9. јула 2003. године одређено је и да донесена привремена мјера остаје на снази док се правоснажно не оконча парнички поступак. У правној поуци је наведено да је против рјешења о привременој мјери дозвољена жалба Окружном суду, али да жалба не одгађа извршење рјешења. Правни основ да донесе привремену мјеру Основни суд је нашао у одредбама члана 442 тада важећег Закона о парничком поступку („Службени лист СФРЈ“ бр. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, те „Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/93, 14/94 и 32/94).

11. Апелантов пуномоћник је поднесцима од 28. октобра и 11. новембра 2003. године обавијестио Основни суд да га је апелант овластио да га заступа у овој правној ствари, те је тражио да му се одмах достави предметна одлука о одређивању привремене мјере. Рјешење о привременој мјери број П-463/03 од 9. јула 2003. године, као и предметну тужбу од 6. марта 2003. године Основни суд је доставио апелантовом пуномоћнику 17. децембра 2003. године. Након што су му уручене

привремена мјера и предметна тужба, апелант је посредством свог пуномоћника Основном суду 22. децембра 2003. године доставио поднесак којим оспорава разлоге на основу којих је донесена привремена мјера обезбјеђења, а 5. јануара 2004. године доставио је одговор на тужбу. У међувремену је стављен ван снаге Закон о парничком поступку на основу ког је Основни суд донио предметно рјешење којим је одређена привремена мјера. Стога је апелант, у складу са одредбама члана 454 став 1 новог Закона о парничком поступку (“Службени гласник Републике Српске“ број 58/03), који је ступио на снагу 1. августа 2003. године, доставио своје поднеске којима је дао одговор на тужбу, те оспорио разлоге на основу којих је донесена „привремена мјера обезбјеђења“.

12. Поднесцима од 20. фебруара и 10. марта 2004. године апелант је ургирао да се закаже расправа о овом предмету, наглашавајући да се ради о хитном поступку, у ком је донесена привремена мјера због које он не може да се врати у свој дом, те да предмет треба да задужи други судија с обзиром на то да судија који је донио привремену мјеру није изабран приликом реизбора судија. Основни суд је заказао расправу за 22. април 2004. године. Предметна расправа, којој апелант није приступио, одржана је у 9 часова, (на доставници о примљеном позиву за расправу није назначено вријеме кад ће се расправа одржати, а апелант тврди да је усмено био обавијештен да је расправа заказана за 9.30 часова). Међутим, на расправи је констатовано да су тужитељке поднеском од 21. априла 2004. године уредиле тужбу због чега је, на предлог тужитељки, расправа одгођена да би остали тужени могли да се изјасне о уређеној тужби. Поднеском од 29. априла 2004. године апелант се изјаснио о уређеној тужби, а поднесцима од 14. маја и 16. јуна 2004. године ургирао је код председника Основног суда да се његов предмет пресигнира новом судији с обзиром на то да је хитне природе, а судија који је рјешавао његов предмет је отишао на породилско боловање. Предсједник одјељења Основног суда 9. септембра 2004. године издао је наредбу да се апелантов предмет пресигнира другом судији.

13. Након тога, Основни суд је донио Рјешење број П-463/03 од 8. октобра 2004. године којим се констатује да су тужитељке повукле тужбу у односу на дио тужених, тј. предузећа: „Хидромонтажа“, „Термомонтажа“ и „Беминд“. Затим су заказане и одржане расправе према датумима како слиједи: 1. фебруар, 9. и 21. март и 4. април 2005. године, када је главна расправа закључена. Апелант је био присутан свим расправама. Основни суд је донио Рјешење број П-463/03 од 28. априла 2005. године којим је прекинуо парнички поступак који се води поводом тужби тужитељки до окончања управног спора који су тужитељке покренуле пред Врховним судом Републике Српске против Рјешења другостепеног органа управе број 05-050-01-16/03

од 28. јануара 2003. године. Основни суд је сматрао да у овом парничком поступку претходно питање јесте да ли апелант има или нема право да му се врати предметни стан, које ће се коначно ријешити у управном спору. Наведеним рјешењем Основни суд је ставио ван снаге своје Рјешење број П-463/03 од 9. јула 2003. године којим је одредио привремену мјеру обуставе извршења Закључка о дозволи извршења број 05-050-02-02-5744/99 од 11. децембра 2003. године.

14. У дијелу образложења у ком се дају разлози због којих је стављено ван снаге рјешење о одређивању привремене мјере, Основни суд је навео да је чланом 12а) Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица („Службени гласник Републике Српске“ број 65/01) било дато овлашћење судовима да могу да донесу наредбу којом се обуставља поступак извршења пред надлежним органом управе када се предочи доказ у форми писменог уговора о преносу права, у складу са домаћим законом, и настанку ненадокнадиве штете за извршеника у случају да се поступак извршења настави. Наведени члан 12а) брисан је новим Законом о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица („Службени гласник Републике Српске“ број 39/03). Овим законом се сада даје овлашћење органима управе, који спроводе извршење на основу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица, да у одређеним случајевима могу да прекину поступак на основу одредби Закона о управном поступку којима се рјешавају претходна питања, те странке упуте на парнички поступак који треба да покрену пред надлежним судом. Из цитираних законских одредби Основни суд закључује да више нема надлежност да доноси привремене мјере и обуставља извршења која се воде на основу управних аката пред органима управе, јер је сада та надлежност дата органима управе.

15. Тужитељке су 18. маја 2005. године уложиле жалбу Окружном суду на Рјешење Основног суда број П-463/03 од 28. априла 2005. године. Апелант је дао одговор на жалбу 15. јуна 2005. године. Тренутно се цјелокупан првостепени спис налази у Окружном суду. Жалбени спис добио је пословни број Гж-1043/05.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

16. Апелант је поднио апелацију 20. августа 2004. године, када је Рјешење о привременој мјери број П-463/03 од 9. јула 2003. године било и даље на снази, а Основни суд није разматрао апелантове приговоре који се тичу разлога и законских

овлашћења за доношење привремене мјере. Рјешење о привременој мјери је донесено ван рочишта за главну расправу и о њему апелант није имао прилику да се изјасни све док му рјешење није достављено 17. децембра 2003. године. При таквим околностима апелант је сматрао да му Основни суд, не рјешавајући његов приговор на предметно рјешење о привременој мјери, крши право да се донесе одлука у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Посљедица тога је и кршење његовог права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, те права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

17. Уставни суд наглашава да на основу сазнања из предметних судских списа, које су доставили Основни и Окружни суд, произилази да се након подношења апелације и даље пролонгира деложација привремених корисника из предметног стана на начин који је описан у претходном дијелу образложења, тако да је сада постало спорно питање коначног одлучивања о Рјешењу о прекиду поступка Основног суда број П-463/03 од 28. априла 2005. године, као и одлучивање о предмету у Окружном суду број Гж-1043/05 који је формиран поводом жалбе тужитељки на Рјешење о прекиду поступка Основног суда број П-463/03 од 28. априла 2005. године.

18. Из наведеног произилази да је тиме што није одлучивано о привременој мјери заустављено враћање у посјед предметног стана који представља апелантов дом, а тиме апелант није могао ни да реализује свој статус носиоца станарског права које представља његову имовину.

в) Одговор на апелацију

19. У одговору на апелацију Окружни суд наводи да није испитивао жалбу на Рјешење Основног суда број П-463/03 од 28. априла 2005. године, којим је прекинут предметни парнички поступак, те стављено ван снаге раније рјешење о одређивању привремене мјере, јер се ради о предмету из 2005. године, а Окружни суд има неријешених предмета из 2003. године који представљају приоритет у рјешавању. Сем тога, Окружни суд сматра да је апелација недопустива због тога што нису исцрпљени правни лијекови могући према закону у вези с чим се позива на одредбе члана 15 став 3 Пословника Уставног суда који је раније важио.

20. Данијела Вуковић и Дијана Ковачевић сматрају да је апелација беспредметна, те предлажу да се она одбаци због тога што нису испуњене процесне претпоставке или да се одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

21. **Закон о парничком поступку** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 58/03 и 85/03)

„Члан 10

Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Члан 454 став 1

Ако је прије ступања на снагу овог закона започет поступак пред првостепеним судом, даљњи поступак провешће се према одредбама овог закона.“

22. **Закон о парничком поступку** („Службени лист СФРЈ“ бр. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, те „Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/93, 14/94 и 32/94)

„Члан 442

У току поступка суд може по званичној дужности и без саслушања супротне странке да одреди привремене мјере које се примјењују у извршном поступку ради отклањања хитне опасности противправног оштећења или спречавања насиља или отклањања ненадокнадиве штете. Против овог рјешења није дозвољена посебна жалба.“

23. **Закон о општем управном поступку** („Службени гласник Републике Српске“ број 13/02)

„Члан 132 став 1

Ако орган наиђе на питање без чијег рјешења не може да се ријеша сама управна ствар, а то питање чини самосталну правну цјелину за чије је рјешавање надлежан суд или неки други орган (претходно питање), он може под условима из овог закона сам да расправи то питање или поступак прекине док надлежни орган то питање не ријеша. О прекиду поступка се доноси закључак против ког је дозвољена посебна жалба.

Члан 255 став 1

Извршење рјешења донесеног у управном поступку се спроводи ради испуњења неновчаних и новчаних обавеза.

Члан 259

Извршење рјешења се спроводи административним путем (административно извршење), а у случајевима предвиђеним овим законом-судским путем (судско извршење).

Административно извршење спроводе органи управе према одредбама овог, односно посебног закона, а судско извршење-надлежни суд према прописима који важе за судско извршење.

Члан 260

Извршење ради испуњења неновчаних обавеза извршеника се спроводи административним путем.

Извршење ради испуњења новчаних обавеза се спроводи судским путем. Изузетно, извршење ради испуњења новчаних обавеза из примања по основу радног односа може да се спроведе административним путем по престанку извршеника.

Члан 261 став 1

Административно извршење спроводи орган који је о управној ствари рјешавао у првом степену ако посебним прописом није за то одређен други орган.

Члан 265

Административно извршење ће се обуставити по званичној дужности и спроведене радње поништити ако се утврди да је обавеза извршена, да извршење није било уопште дозвољено, да је било спроведено према лицу које није у обавези, или ако тражилац извршења одустане од овог захтјева, односно ако је извршни наслов поништен или укинут.

Административно извршење ће се одгодити ако се утврди да је у погледу извршења обавеза дозвољен почек, или је умјесто привременог рјешења које се извршава донесено рјешење о главној ствари које се разликује од привременог рјешења. Одгађање извршења одобрава орган који је донио закључак о дозволи извршења.“

24. Закон о измјенама и допунама Закона о престанку примјене Закона о коришћењу напуштене имовине („Службени гласник Републике Српске“ број 39/03 од 3. јуна 2003. године)

„Члан 6

У члану 25 став 2 се мијења и гласи:

‘У случају спора о ваљаности преноса права на непокретности, надлежни орган прекида поступак и упућује странке да покрену поступак код надлежног суда у складу са одредбама Закона о општем управном поступку који регулише претходна питања с циљем доношења одлуке у спору. Изузетно од одредби Закона о парничком поступку, терет доказивања је на странци која тврди да је по основу преноса права право на непокретност стекла на добровољан начин и у складу са законом. У случају гдје се једна од прометованих непокретности налази на територији неке од држава насталих од бивше СФРЈ, терет доказивања је на странци која тврди да промет непокретности није извршен на добровољан начин и у складу са законом, с циљем успостављања правног статуса прије извршеног преноса.’

Члан 7

У члану 25 се додаје нови став 3 који гласи:

‘Изузетно, у случају спора о ваљаности преноса права на непокретности, када је прије 29. децембра 2001. године надлежни орган донио рјешење о враћању непокретности које није извршено, надлежни орган ће по званичној дужности одгодити извршење до доношења правоснажне судске одлуке, под условом да заинтересована страна пружи доказ о покретању поступка код надлежног суда.’»

25. Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица („Службени гласник Републике Српске“ број 65/01 од 21. децембра 2001. године)

„Члан 6

Послије члана 12 се додаје нови члан 12а) који гласи:

‘Члан 12а)

Надлежни орган управе упућује подносиоца жалбе да покрене поступак пред надлежним судом у року од 30 дана да би доказао да је носилац права из одлуке Комисије пренио своја права на подносиоца жалбе, на добровољан и законит начин, након датума наведеног у диспозитиву одлуке Комисије.

Надлежни суд може да донесе посебну наредбу којом се обуставља поступак извршења пред надлежним органом управе до доношења одлуке суда, када апелант

може да покаже доказ у форми писменог уговора о преносу права у складу са домаћим законом и настанку ненадокнадиве штете за извршеника у случају да се поступак извршења настави.’“

26. Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица („Службени гласник Републике Српске“ број 39/03 од 3. јуна 2003. године)

„Члан 2

У члану 7 се додају нови ст. 7 и 8 који гласе:

‘У случају када лице има правни интерес на предметну имовину или стан који је стечен након датума наведеног у диспозитиву одлуке Комисије и када може да презентује важећи уговор о замјени или преносу права, надлежни орган управе ће, у складу са одредбама Закона о општем управном поступку (“Службени гласник Републике Српске“ број 13/02) којима се рјешавају претходна питања, прекинути поступак и упутити странке да покрену поступак пред надлежним судом с циљем одлучивања о наводима.

Изузетно, у случају када лице има правни интерес на предметну имовину или стан који је стечен након датума наведеног у диспозитиву одлуке Комисије и када је надлежни орган управе донио закључак о дозволи извршења прије ступања на снагу овог закона, а који још није извршен, надлежни орган управе ће по званичној дужности обуставити поступак извршења до доношења правоснажне судске одлуке уколико заинтересована страна пружи доказ о покретању поступка пред надлежним судом и презентује важећи уговор о замјени или преносу права.’

Члан 5

Члан 12а) се брише.“

VI. Допустивост

27. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

28. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако

се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

29. У контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, израз «пресуда» мора се широко тумачити. Тај израз не треба само да укључује све врсте одлука и рјешења већ и недостатак доношења одлуке када се за такав недостатак утврди да је неуставан (види Одлуку Уставног суда број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 10/01).

30. Уставни суд истиче да, у складу са чланом II/1 Устава Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина и оба ентитета треба да обезбиједи највиши ниво грађанских права и основних слобода и да се, у складу са чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине, права и слободе одређене Европском конвенцијом и њеним протоколима директно примјењују у Босни и Херцеговини.

31. Стога, Уставни суд апелацију тумачи тако да се апелант првенствено позива на своје право из члана 6 став 1 Европске конвенције, јер није у могућности да дође до мериторне одлуке у поступку који се односи на привремену мјеру коју је донио Основни суд, којом је заустављена предаја предметног стана у посјед апеланту, за који апелант тврди да представља његов дом и његову имовину. Овдје се наглашава да у вријеме кад је поднесена апелације Основни суд уопште није разматрао апелантове приговоре који се односе на разлоге за одређивање привремене мјере Рјешењем тог суда број П-463/03 од 9. јула 2003. године. У међувремену, Основни суд је размотрио апелантове приговоре у вези са предметном привременом мјером, те донио Рјешење број П-463/03 од 28. априла 2005. године којим је ставио ван снаге пријашњу привремену мјеру. Међутим, на наведено рјешење је изречена жалба коју још није ријешио Окружни суд. Дакле, још увијек нема коначне одлуке о привременој мјери.

32. Полазећи од праксе Европског суда за људска права на подручју исцрпљивања правних лијекова, Уставни суд истиче да приликом примјене правила из члана 16 став 1 Правила Уставног суда то правило мора да се примјењује уз одређени степен флексибилности, без претјераног формализма (види пресуду Европског суда, *Cardot против Француске*, од 19. марта 1991. године, серија А, број 200, став 34). Уставни суд наглашава да правило исцрпљивања правних лијекова који су могући према закону није апсолутно, нити може да се примјењује аутоматски и приликом испитивања да ли је било поштовано битно је да се узму у обзир одређене околности

сваког појединог предмета (види Европски суд за људска права, *Van Oosterwijk против Белгије*, пресуда од 6. децембра 1980, серија А, број 40, став 35). То, између осталог, значи да мора реално да се узме у обзир не само да постоје формална правна средства у правном систему већ и укупни правни и политички контекст, као и апелантове личне прилике.

33. Имајући у виду наведене околности, Уставни суд сматра да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Федерацији БиХ, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апеланту да се жали што поступак предуго траје (види, *mutatis mutandis*, *Tome Mata против Португала*, број 32082/98, ЕCHR 1999-IX). Уставни суд сматра да недостаци у организацији правосудног система ентитета, односно државе, не смију да утичу на поштовање индивидуалних права и слобода утврђених Уставом Босне и Херцеговине, као и захтјева и гаранција из члана 6 Европске конвенције.

34. Уставни суд истиче да на појединца не може да се стави претјеран терет у откривању који је најефикаснији пут којим би се остварила његова права. Такође, један од основних постулата Европске конвенције је да правна средства која су појединцу на располагању треба да буду лако доступна и разумљива, те да пропуст у организацији правног и судског система државе који угрожава заштиту индивидуалних права не може да се припише појединцу. Сем тога, дужност државе је да организује свој правни систем тако да омогући судовима да се повинују захтјевима и условима Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

35. У смислу члана 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

36. Имајући у виду наведено, Уставни суд прихвата да је предметна апелација допуштена.

VII. Меритум

37. Апелант сматра да су повријеђена његова уставна права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске

конвенције, као и право на имовину из члана П/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

38. Члан П/3е) Устава Босне и Херцеговине:

„Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.“

Члан 6 став 1 Европске конвенције у првој реченици утврђује да:

„1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом[...].“

Примјенљивост члана 6 став 1 Европске конвенције

39. У конкретном случају Уставни суд мора прво да ријеши питање примјене члана 6 став 1 Европске конвенције с обзиром на то да се апелант жали да није донесена мериторна одлука о питању привремене мјере, која је одређена у парничком поступку који се води да би се утврдила правна ваљаност уговора о коришћењу стана. Посљедица тога је да је заустављено извршење предаје у посјед предметног стана апеланту, које је требало да се изврши према правилима Закона о општем управном поступку.

40. Сходно пракси Уставног суда и бивше Европске комисије за људска права, привремена мјера одређује апелантову привремену позицију до коначног резултата у главном поступку, те, према томе, поступак у ком се доноси рјешење о издавању привремене мјере не одређује апелантова грађанска права у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, због чега је поступак у ком се доноси рјешење о издавању привремене мјере *ratione materiae* инкомпатибилан са чланом 6 став 1 Европске конвенције (види Одлуку Уставног суда број АП 63/03 од 26. јуна 2003. године, „Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 38/03, тач. 21 и 22).

41. Наведена становишта увијек могу да се примијене у случајевима када привремена мјера утврђује апелантову привремену позицију у поступку који је

одлучујући за утврђивање апелантових грађанских права и обавеза, који још увијек није правоснажно завршен, те након чијег ће завршетка привремена мјера престати да важи. Такво становиште је и логично, јер у том случају апелант још увијек нема утврђена грађанска права и обавезе, већ њих управо утврђује у поступку у коме се онда доноси привремена мјера, која тада само привремено рјешава његову позицију.

42. Међутим, Уставни суд сматра да се у конкретном случају не ради о ситуацији на коју може да се примијени наведена пракса. Овдје се ради о случају када је привремена мјера донесена у парничком поступку, у ком се утврђују апелантова грађанска права и обавезе (правна ваљаност уговора о коришћењу предметног стана), али та привремена мјера није имала циљ да утврди апелантову привремену позицију у предметном парничком поступку. Управо супротно, предметна привремена мјера је зауставила извршење правоснажних рјешења органа управе, који су у управном поступку утврдили да је апелант носилац станарског права на предметном стану, те су му дозволили враћање у посјед тог стана, након чега је, према правилима управног поступка, одређено извршење с циљем да се реализују утврђена апелантова права.

43. Сходно томе, апелант не може да реализује своја права правоснажно утврђена у управном поступку док се мериторно не ријеши питање оправданости и законитости предметне привремене мјере донесене у парничком поступку. У складу с тим, у ситуацији када се привременом мјером донесеном у поступку у коме се тек утврђују грађанска права и обавезе зауставља реализација права или обавеза правоснажно утврђених у другом поступку, Уставни суд сматра да је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Стога, апелант има право да захтијева да се испита да ли се у разумном року из члана 6 став 1 Европске конвенције доноси мериторна одлука, којом ће се ријешити оправданост и законска основаност доношења привремене мјере, која је зауставила извршење апелантових правоснажно утврђених права.

Период који се узима у обзир

44. Сходно јуриспруденцији Уставног суда и органа Европске конвенције, период који се узима у обзир при жалби у погледу дужине трајања поступка почиње даном којим је заснована њихова надлежност. У оцјењивању разумности времена које је прекорачило тај рок мора да се узме у обзир стадијум поступка достигнут тог датума (види, нпр., Европски суд за људска права, *Foti и други против Италије*, пресуда од 10. децембра 1982. године, серија А, број 56, став 53; *Styranowski против Пољске*, број 28616/95, ЕCHR 1998-VIII).

45. У конкретном случају поступак је почео 9. јула 2003. године, када је Основни суд донио рјешење о привременој мјери које је касније ставио ван снаге својим другим Рјешењем број П-463/03 од 28. априла 2005. године. Међутим, предметни поступак у вези са испитивањем оправданости и законитости доношења споменуте привремене мјере још није завршен, јер је на наведено рјешење изречена жалба, а жалбени поступак се води пред Окружним судом под бројем Гж-1043/05. Дакле, констатује се да предметни поступак укупно траје око двије године и три мјесеца, који се убрајају у период који Уставни суд треба да испита.

Сложеност предмета и његов значај за апеланта

46. Уставни суд наглашава да сложеност поступка мора да се разматра у оквиру чињеничног и правног аспекта конкретног спора, тј. доказа које суд треба да изведе, те процијени правна питања која треба да ријеша. У овом случају Уставни суд неће испитивати сложеност поступка у вези са главним питањем, тј. утврђивањем правне ваљаности уговора о коришћењу предметног стана. Уставни суд ће испитати да ли је сложен поступак у вези са издавањем предметне привремене мјере, јер је то, уствари, предмет ове апелације. Уопштено говорећи, Уставни суд не сматра да било који поступак који се тиче доношења привремене мјере може да се окарактерише као нарочито сложен. Основна карактеристика поступка за издавање привремене мјере јесте да је он, прије свега, хитан. У таквом поступку суд треба само да процијени да ли ће због тога што није донесена привремена мјера наступити неотклоњиве штетне посљедице и да ли има, наравно, законско овлашћење да може да донесе такву привремену мјеру. Сходно томе, предметни поступак који се тиче издавања привремене мјере не може да се окарактерише као нарочито сложен. Међутим, за предметни поступак који се тиче издавања привремене мјере може да се каже да је хитан, те да је изузетно значајан за апеланта, јер ако се он не заврши, продужава се апелантова неизвјесност у вези са повратком у предметни стан за који му је надлежни орган управе утврдио право на повраћај у посјед и поводом тога одредио извршење.

Понашање подносиоца апелације

47. Уставни суд истиче да у грађанским предметима доношење одлуке у разумном року зависи од понашања стране која учествује у поступку (види одлуку бивше Европске комисије за људска права број 11541/85 од 12. априла 1989. године, О.И. 70).

48. У конкретном случају Уставни суд ће испитати да ли је апелант својим понашањем допринио да се предмет не заврши у разумном року. Имајући у виду

стање предметног судског списка, Уставни суд сматра да апелант својим понашањем није допринио да се коначна одлука о предметној привременој мјери не донесе у разумном року. Апелант није дошао на расправу 22. априла 2004. године, међутим, у спису нема доказа да је суд обавијестио апеланта о исправном времену (не датуму) када се одржава та расправа, а ни у изјашњењу Основног суда није ништа наведено у вези с тим. Чак и у случају да је апелант присуствовао наведеној расправи, она би морала да буде одгођена с обзиром на то да су тужитељке дан прије тога у судски спис уложиле поднесак којим уређују тужбу, о чему су остале странке требале да се изјасне. У осталом дијелу апелант је био ажуран, тј. чим су му уручене предметна привремена мјера и тужба, апелант се врло брзо изјаснио у вези с њима, био је присутан на свим расправама, одговарао је на писмене поднеске тужитељки и константно је ургирао да се закажу и одрже расправе, наглашавајући да се ради о хитном предмету, те да суд није имао законског упоришта да одреди овакву привремену мјеру.

Понашање суда

49. Уставни суд је претходно констатовао да о предметној привременој мјери није донесена коначна мериторна одлука двије године и три мјесеца. Сем тога, Уставни суд је констатовао да је врло хитан поступак у коме мериторно треба да се испита законска основаност доношења привремене мјере, те да је одлучивање о привременој мјери у овом случају изузетно значајно за апеланта. Такође, Уставни суд је констатовао и да апелант својим поступцима није допринио да се одлука о привременој мјери не донесе у разумном року.

50. При постојању наведених околности Уставни суд сматра да је недопустиво да се о привременој мјери не доноси коначна мериторна одлука двије године и три мјесеца, посебно кад се имају у виду хитност овог поступка и његов значај за апеланта, јер му овај поступак практично онемогућава да изврши већ утврђена права. Дакле, предметна привремена мјера је правоснажна од 9. јула 2003. године, а цјелокупни спис указује да Основни суд овај предмет није сматрао хитним. На то упућују чињенице да је предмет дуже вријеме био нераспоређен, јер судија који је донио привремену мјеру није изабран приликом реизбора, након чега судија који је задужио овај предмет одлази на породилско одсуство. Околности да судија није изабран, а да други судија одлази на породилско одсуство нису разлози који могу да оправдају то што овако хитан предмет није узет у рад. Тек након више апелантових ургенција упућених предсједнику суда предмет је задужио судија који га је ријешао у првом степену 28. априла 2005. године. Сходно томе, Уставни суд сматра да се

губи смисао рјешавања привремене мјере као хитног поступка ако се тај поступак не окончава у року од двије године и три мјесеца без апелантове кривице. Стога, Уставни суд сматра да је у овом случају првенствено одговоран Основни суд што није донесена мериторна одлука у разумном року.

51. Такође, Уставни суд не може да прихвати аргуменат Окружног суда о томе што овај предмет није узет у рад, зато што је одлука која се оспорава жалбом донесена 2005. године, а тај суд има неријешених жалбених предмета из 2003. године. Наиме, иако је тачно да је првостепена одлука, након што је непотребно одгађана, донесена 2005. године, она се тиче привремене мјере која захтијева да буде хитно ријешена због чега је овај предмет морао одмах да се узме у рад. Што се тиче приговора Окружног суда у погледу допуствости овог предмета, Уставни суд напомиње да је допуствост апелације образложена у претходном дијелу ове одлуке.

52. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да си прекршени члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције у односу на доношење одлуке у разумном року.

VIII. Закључак

53. Апелант има право да се позива на члан 6 став 1 Европске конвенције у вези са суђењем у разумном року када се привременом мјером донесеном у парничком поступку, у коме тек треба да се утврде грађанска права и обавезе, зауставља извршење које се спроводи према правилима Закона о општем управном поступку на основу правоснажног рјешења надлежног органа управе којим су утврђени одређена права и обавезе.

54. На основу члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

55. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 767/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Milana Samardžića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Kž-26/04 od 27. maja 2004. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj K-6/03 od 15. decembra 2003. godine.

Odluka od 17. novembra 2005.
godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 767/04**, rješavajući apelaciju **Milana Samardžića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 17. novembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija Milana Samardžića, podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Kž-26/04 od 27. maja 2004. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj K-6/03 od 15. decembra 2003. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Milan Samardžić (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Rato Runjevac, advokat iz Trebinja, podnio je 26. augusta 2004. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Kž-26/04 od 27. maja 2004. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj K-6/03 od 15. decembra 2003. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 2/04), od Vrhovnog suda i Okružnog suda, kao i Okružnog tužilaštva u Trebinju (u daljnjem tekstu: Okružno tužilaštvo), zatraženo je 4. marta 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud i Okružni sud dostavili su odgovore na apelaciju 15. i 18. marta 2005. godine, dok je Okružno tužilaštvo odgovor na apelaciju dostavilo 21. marta 2005. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju dostavljen je apelantu 3. oktobra 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Okružno tužilaštvo je Optužnicom broj Kt-1/03 od 11. jula 2003. godine, koju je potvrdio sudija za prethodno saslušanje 14. jula 2003. godine, optužilo apelanta zbog krivičnog djela ubistva iz člana 127. stav 1. u sticaju sa krivičnim djelom nedozvoljene proizvodnje i prometa oružja ili eksplozivnih materija iz člana 387. stav 1. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 22/00, 33/00 i 37/01). Apelantu se stavljalo na teret da je 15. februara 2003. godine sa umišljajem lišio života svoju suprugu, kao i da je bez dozvole držao vatreno oružje različitih vrsta i kalibara. Apelant je lišen slobode i određen mu je pritvor počevši od 15. februara 2003. godine.

7. Pred Okružnim sudom održan je glavni pretres na kojem su bili prisutni javni tužilac, apelant i njegov branilac, koji su predložili saslušanje svjedoka i izvođenje materijalnih dokaza na kojima su temeljili svoju optužbu i odbranu. Na glavnom pretresu apelant je negirao navode iz optužbe, braneći se da nije imao motiva da ubije svoju suprugu, odnosno da nije sa umišljajem lišio života svoju suprugu, te je do njene smrti došlo usljed njegovog nehata, kao i da je sve ovo posljedica nesretnog slučaja.

8. S ciljem utvrđivanja krivične optužbe protiv apelanta, Okružni sud je na glavnom pretresu proveo brojne dokaze, i to na okolnosti karaktera veze između apelanta i žrtve, te je saslušano osam svjedoka koje je predložila odbrana i četiri svjedoka koje je predložilo Okružno tužilaštvo. Sud je dao obrazloženje u pogledu toga zašto prihvata navedena svjedočenja, ali i zašto po automatizmu ne izvodi zaključak da su bračni odnosi između apelanta i žrtve bili skladni. Dalje, Okružni sud je saslušao žrtvinu majku i sestru, kao

i njene prijateljice, koje su imale sasvim drukčije viđenje predmetne bračne veze, nego što su to imali ostali svjedoci. Okružni sud je prihvatio iskaze navedenih svjedokinja, ali je i naglasio da je prilikom prihvatanja navedenih iskaza vodio računa da se radi o tzv. privilegiranim svjedokinjama. Međutim, njihovi iskazi potvrđeni su dnevnikom žrtve koji predstavlja objektivni - kontrolni dokaz, čiju je stručnu ekspertizu dala sudska vještakinja neuropsihijatar. Iz navedenog dnevnika vidljivo je da su u predmetnoj vezi postojali veliki problemi, kao i da apelant tuče svoju ženu. Okružni sud je dao razloge zašto ne prihvata nalaze vještaka odbrane (vještak neuropsihijatar) u pogledu toga je li apelantovo ponašanje nakon izvršenog krivičnog djela karakteristično za nekoga ko je počinio umišljajno ubistvo.

9. Osim izvođenja navedenih dokaza, saslušan je istražni sudija koji je izvršio uviđaj, te pročitao zapisnik o rekonstrukciji događaja sa lica mjesta. Rekonstrukciji događaja prisustvovali su istražni sudija, tužilac, apelant i njegov branilac, kao i vještaci optužbe. Okružni sud je dao detaljne razloge u pogledu toga zašto prihvata nalaze vještaka optužbe (vještak sudske medicine i vještak balističar), a zašto ne prihvata nalaze vještaka odbrane (vještak neuropsihijatar i vještak sudske medicine). S tim u vezi, Okružni sud naglašava da su nalazi vještaka optužbe potpuniji, s obzirom da su izvršili direktan pregled žrtve i da su prisustvovali rekonstrukciji događaja, dok su vještaci odbrane svoje mišljenje temeljili na podacima iz spisa, te što njihove tvrdnje imaju više doktrinarni i hipotetički karakter.

10. Nakon izvođenja predloženih dokaza, Okružni sud je apelanta proglasio krivim za predmetna krivična djela, te ga osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 godina. Apelant i njegov branilac izjavili su žalbu na prvostepenu presudu Okružnog suda. Njihove žalbe je Vrhovni sud, Presudom broj KŽ-26/04 od 27. maja 2004. godine, odbio kao neosnovane te potvrdio presudu Okružnog suda. Vrhovni sud je naglasio da su neosnovani žalbeni navodi da je došlo do procesnih povreda, zato što su određeni članovi sudskog vijeća Okružnog suda učestvovali u donošenju odluke o pritvoru i produženju pritvora, te da su zbog toga trebali biti izuzeti iz odlučivanja o meritumu slučaja. S tim u vezi, Vrhovni sud je naglasio da odredbe člana 37. Zakona o krivičnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 50/03) zahtijevaju izuzeće sudije iz odlučivanja o meritumu u slučajevima kada je sudija učestvovao u donošenju odluke nižeg suda, ili ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke koja se preispituje po podnesenoj žalbi. Također, naglašeno je i da o apelantovom zahtjevu za izuzeće sudije za prethodni postupak nije odmah odlučeno zbog odsustva sudija, pa je o tom zahtjevu naknadno odlučeno njegovim odbijanjem. Što se tiče ostalih navoda iz žalbe, kojima se osporavaju činjenični i pravni zaključci, te se ističe nedostatak dokaza za donošenje osuđujuće presude, Vrhovni sud je u cijelosti podržao odluku Okružnog suda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da su osporenim presudama redovnih sudova povrijeđena njegova ustavna prava kako slijedi: pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tač. b. i c. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Predlaže se da se usvoji apelacija i preinače osporene presude redovnih sudova, tako da se apelanta osudi samo za krivično djelo – ubistvo iz nehata – ili da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

12. Povrede prava na pravično suđenje apelant vidi u sljedećem:

a) Sudovi nisu uzeli u obzir nalaze vještaka odbrane, a nisu otklonili ni protivrječnosti u nalazima vještaka optužbe u odnosu na sadržaj njihovog pismenog nalaza i onoga što su izjavili na glavnom pretresu. Također se ističe da presuda Vrhovnog suda ne daje odgovore na sve navode iz žalbe, te se zbog toga ostaje kod navoda koji su dati u žalbi na prvostepenu presudu. Osim toga, naglašava se da je Krivični zakon primijenjen očigledno proizvoljno na apelantovu štetu i da utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine, kao i da je izreka presude nerazumljiva i protivrječna samoj sebi i razlozima presude, jer je nonsens u krivičnopravnoj praksi da se ubistvo sa umišljajem izvrši na način iz činjeničnog opisa izreke presude. Apelant tvrdi da mu je zbog svega toga uskraćeno djelotvorno pravo na pristup sudu, jer po njegovom mišljenju osuđen je na vrlo visoku kaznu, dok tužilaštvo nije uspjelo dokazati svoje navode u pogledu čega i dalje postoje velike sumnje.

b) Sudovi su donijeli presude bez relevantnih dokaza (ne postoji neposredan očevidac predmetnog krivičnog djela osim apelanta), te su zbog nedostatka takvih dokaza svoje zaključke temeljili na pretpostavkama i konstrukcijama, čime je presuda, u stvari, donijeta na osnovu indicija, a ne relevantnih dokaza, čime je povrijeđeno pravo na presumpciju apelantove nevinosti i zanemareno načelo *in dubio pro reo* (u sumnji u korist optuženog).

c) Sudovi su bili pristrani kod donošenja presude, što apelant vidi u činjenici da su određeni članovi vijeća Okružnog suda učestvovali u donošenju rješenja o pritvoru i produženju pritvora. S tim u vezi, apelant se poziva na presude Evropskog suda za ljudska prava u sljedećim predmetima: *Hauschildt*, presuda od 28. septembra 1988. godine, *De Cubber*, presuda od 25. maja i 2. oktobra 1984. godine i *Ben Yaacoub*, presuda od 21. septembra i 23. novembra 1987. godine. Osim toga, apelant naglašava da nepristranost suda vidi i u tome što je jedan dio krivičnog postupka vodio sudija za prethodni postupak,

koji je u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku trebao biti odmah izuzet. Dalje, razloge za nepristranost suda apelant vidi i u tome što su članovi sudskog vijeća i okružni tužilac na suđenje dolazili zajedno službenim vozilom, kao i zbog toga što se uredi sudija i tužilaca nalaze jedna pored druge u istoj zgradi.

d) Sud ni u jednom trenutku tokom krivičnog postupka, tj. od momenta angažiranja branioca pa do donošenja prvostepene presude, nije omogućio slobodnu i neometanu komunikaciju branioca i apelanta. Prilikom posjeta branioca apelantu, kada se on nalazio u pritvoru, između njih se nalazila debela staklena ploča, koja je sprečavala povjerljivu komunikaciju. Za vrijeme pauza u održavanju glavnog pretresa, predsjednik vijeća odbijao je zahtjeve branioca za kontaktom sa apelantom. U navedenom apelant vidi povredu svoga prava na odbranu.

13. Povredu prava na djelotvoran pravni lijek apelant vidi u tome što nije uspio sa svojom žalbom kod Vrhovnog suda.

b) Odgovor na apelaciju

14. Vrhovni sud, Okružni sud i Okružno tužilaštvo smatraju da je apelacija neosnovana te predlažu da se odbije, navodeći da su razlozi na temelju kojih je apelant proglašen krivim detaljno obrazloženi u osporenim presudama.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o krivičnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 50/03)

„Član 37.

Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost:

a) ako je oštećen krivičnim djelom;

b) ako mu je osumnjičeni, odnosno optuženi, njegov branilac, tužilac, oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni, odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;

c) ako je sa osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniocem, tužiocem ili oštećenim u odnosu staraoca, usvojioca, usvojenika, hranioca ili hranjenika;

d) ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili je postupao kao branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog, odnosno tužioca, ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak;

e) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom;

f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristranost.

Član 287.

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocijene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.“

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Kž-26/04 od 27. maja 2004. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 9. jula 2004. godine, a apelacija je podnesena 26. augusta 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant pobija navedene presude redovnih sudova tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tač. b. i c. Evropske konvencije i član 13. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

21. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. st. 1. i 2. i stav 3. tač. b. i c. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glase:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde».

22. Ustavni sud prvo mora riješiti pitanje primjene člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, prije nego što počne sa ispitivanjem da li je došlo do povrede tog člana. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da je član 6. u konkretnom slučaju primjenjiv, jer nema nikakve sumnje da se ovdje radi o utvrđivanju krivične optužbe protiv apelanta, u kojem slučaju apelant ima pravo da zahtijeva od Ustavnog suda da ispita da li je predmetno suđenje, koje je rezultiralo osuđujućom presudom protiv njega, zadovoljilo standarde člana 6. Evropske konvencije.

23. Kao prvo, Ustavni sud treba ispitati apelantove prigovore koji se odnose na sljedeće: a) sudovi su proizvoljno primijenili Krivični zakon na apelantovu štetu i utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine, s obzirom da ne postoji dovoljno dokaza na temelju kojih bi se apelant mogao osuditi za predmetno krivično djelo; b) sudovi nisu uzeli u obzir nalaze vještaka odbrane, a nisu otklonili ni protivrječnosti u nalazima vještaka optužbe; c) presuda Vrhovnog suda ne daje odgovore na sve navode iz žalbe.

24. Apelantovi prigovori, koji su u prethodnoj tački ove odluke navedeni pod a) i b) se, u stvari, odnose na pravilnost utvrđivanja činjeničnog stanja, te postojanja dovoljnog broja relevantnih dokaza na temelju kojih bi se mogla donijeti osuđujuća presuda, kao i na tumačenje i usvajanje nalaza vještaka. U vezi sa navedenim, Ustavni sud naglašava da nije njegov zadatak da utvrđuje činjenično stanje i daje svoju ocjenu o prihvatljivosti dokaza umjesto redovnih sudova. On ne može ispitivati postoji li dovoljno dokaza da bi se mogla donijeti presuda, ukoliko utvrđene činjenice i dokazi na kojim se presuda zasniva ne izgledaju proizvoljno i neprihvatljivo. Navedeno stanovište Ustavni sud je zauzeo u svojoj odluci broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, objavljenoj u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02, te je isto ponovio u nizu svojih kasnijih odluka. Imajući u vidu navedeno stanovište, Ustavni sud neće ulaziti u ispitivanje da li osporene presude sadrže dovoljno dokaza na temelju kojih bi se apelant mogao proglasiti krivim za krivično djelo ubistvo sa umišljajem, kao i da li je ispravna pravna kvalifikacija i da li postoje relevantni dokazi da se zaključi da se radilo o direktnom umišljaju, a ne o nehatu ili slučaju, s obzirom da je to, prvenstveno, zadatak redovnih sudova. Uvidom u obrazloženja osporenih presuda vidljivo je da je na glavnom pretresu izveden niz dokaza, na temelju kojih su utvrđene činjenice, na osnovu čega su redovni sudovi izveli zaključak da je apelant svoju suprugu ubio sa direktnim umišljajem. Takvi dokazi su dovoljno obrazloženi u osporenoj presudi, na način za koji se ne može tvrditi da je „proizvoljan ili neprihvatljiv“, te samim tim i zaključci sudova donijeti na temelju tako izvedenih dokaza ne izgledaju „proizvoljno i neprihvatljivo“. Ista argumentacija vrijedi i za apelantove prigovore u odnosu na nalaze vještaka koji su u osporenim presudama dovoljno obrazloženi, te su dati detaljni razlozi zašto se određeni nalazi vještaka prihvataju dok se drugi odbijaju. Stoga, Ustavni sud neće ulaziti ni u analizu sadržaja predmetnih nalaza vještaka, kao ni iskaza vještaka datih na glavnom pretresu, s obzirom da su ta pitanja riješena pred redovnim sudovima. Što se tiče apelantovih prigovora navedenih u prethodnoj tački ove odluke pod c), da se presudom Vrhovnog suda ne rješavaju svi žalbeni navodi, te da se zbog toga ostaje kod onoga što je navedeno u žalbi, Ustavni sud naglašava da je zahtjev člana 6. Evropske konvencije da presuda mora dati razloge na kojima se temelji. Međutim, presuda ne mora dati detaljan odgovor na svaki argument. Jedino u slučaju da se presudom propusti dati odgovor na neko pitanje koje je od suštinske važnosti za konkretan slučaj može doći do kršenja člana 6. Evropske konvencije. U konkretnom slučaju

apelant nije naveo, niti je dao dokaze u pogledu toga „šta je to od suštinske važnosti bilo za konkretan slučaj, što Vrhovni sud nije riješio žalbenom odlukom“, te se stoga ne mogu ni ispitati, a ni prihvatiti apelantovi navodi da je zbog toga došlo do kršenja zahtjeva člana 6. Evropske konvencije u odnosu na obavezu u pogledu obrazloženja presude.

25. Dalje, Ustavni sud treba da ispita apelantove prigovore u odnosu na povredu prava na presumpciju nevinosti, koju apelant vidi u tome što nije bilo dovoljno relevantnih dokaza na temelju kojih bi se on mogao proglasiti krivim za predmetno krivično djelo (ne postoji neposredan očevidac osim njega), čime je ujedno i povrijeđeno načelo *in dubio pro reo* (u sumnji u korist optuženog). S tim u vezi, Ustavni sud primjećuje da je u prethodnom dijelu ove odluke već riješio pitanje apelantovih prigovora u odnosu na nedostatak dokaza, pa to pitanje neće ponovo rješavati. Što se tiče povrede prava na presumpciju nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud zapaža da apelant svoje prigovore o povredi tog prava temelji na tome što se njegovi zaključci, u pogledu postojanja umišljaja za izvršenje predmetnog krivičnog djela, razlikuju od zaključaka redovnih sudova. Međutim, takvi prigovori nisu relevantni za pitanje povrede prava na presumpciju nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Da bi se moglo osnovano pozivati na povredu tog prava, mora se dokazati da su sudovi pošli od pretpostavke da je apelant kriv za krivično djelo koje mu se stavlja na teret, prije nego što je to utvrđeno na temelju dokaza izvedenih pred sudom. Dakle, sud uvijek mora pretpostaviti nevinost optuženog bez ikakvih preduvjerjenja i može ga osuditi samo na temelju dokaza iznesenih tokom suđenja. Ukoliko se dokaže suprotno može doći do povrede prava na presumpciju nevinosti. U konkretnom slučaju, u spisu apelacije nema dokaza da su sudovi pošli od preduvjerjenja da je apelant počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, te su stoga i neosnovani apelantovi navodi o povredi prava na presumpciju nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

26. Što se tiče apelantovog pozivanja na načelo *in dubio pro reo*, Ustavni sud naglašava da je to načelo garantirano članom 6. Evropske konvencije, odnosno njegovim stavom 2, prema kojem se svako smatra nevinim dok se njegova krivica ne dokaže po zakonu. U tom pogledu, ukoliko postoji određena sumnja da je određena osoba izvršila krivično djelo koje joj se stavlja na teret, takva sumnja treba ići u korist optuženog. Međutim, po mišljenju Ustavnog suda, pozivanje na načelo *in dubio pro reo* bilo bi osnovano ukoliko bi oko dokaza na kojima se zasniva presuda postojala objektivna sumnja, koja treba biti potkrijepljena relevantnim dokazima, a ne samo navodima apelanta kojim se osporavaju zaključci sudova. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ne smatra da postoji objektivna sumnja oko dokaza na kojima se zasnivaju osporene presude. Naime, iskazi svjedokinja potvrđeni dnevnikom žrtve kao kontrolnim dokazom, zatim nalazi vještaka, kao i rekonstrukcija predmetnog događaja i apelantove izjave tokom rekonstrukcije događaja,

predstavljaju objektivne dokaze na kojima sudovi zasnivaju svoje zaključke, a koji se u obrazloženjima osporenih presuda ne dovode u sumnju. Takvi dokazi jesu osporeni navodima apelanta, međutim, samom činjenicom da su dokazi na kojima sud zasniva svoju presudu osporeni tokom suđenja, ne dokazuje se da je došlo do povrede načela *in dubio pro reo*, a time i do povrede prava na presumpciju nevinosti, jer je sud dao uvjerljive i logične argumente zašto odbija dokaze koje je ponudio apelant, te zašto prihvata one dokaze na kojima temelji svoju presudu.

27. Ustavni sud će ispitati i apelantove prigovore koji se odnose na pristranost sudova prilikom donošenja osporenih presuda. Pristranost apelant vidi u sljedećem: a) određeni članovi sudskog vijeća Okružnog suda učestvovali su u donošenju rješenja o pritvoru i produženju pritvora; b) jedan dio krivičnog postupka vodio je sudija za prethodni postupak; c) članovi sudskog vijeća Okružnog suda dolazili su na suđenja službenim vozilom u kojem je bio tužilac i d) uredi sudija i tužilaca nalaze se u istoj zgradi jedna pored druge.

28. Što se tiče prigovora pod a), Ustavni sud je u više svojih odluka naglasio da sama činjenica da je određeni sudija učestvovao u donošenju odluke o pritvoru, a zatim je rješavao i o meritumu slučaja, ne znači da se mora automatski posumnjati u njegovu nepristranost, ukoliko ne postoje i drugi razlozi na temelju kojih bi se moglo posumnjati u njegovu nepristranost. S tim u vezi, napominje se da određivanje ili produženje pritvora ne znači utvrđivanje krivične optužbe. Dakle, sudija nema istu ulogu prilikom donošenja odluke o pritvoru i prilikom donošenja odluke o meritumu predmeta. Kada sudija donosi odluku o pritvoru ili o produženju pritvora, kao i druge odluke te vrste prije početka suđenja, on procjenjuje dostupne činjenice s ciljem utvrđivanja imaju li policija ili tužilaštvo očigledan osnov za sumnju. Međutim, kada sudija donosi odluku i zaključke na suđenju, on mora ocijeniti jesu li dokazi izvedeni i raspravljeni na sudu dovoljni za utvrđivanje krivice optuženog. Dakle, sumnja i formalno utvrđivanje krivice ne mogu se tretirati isto.

29. Relevantna praksa Evropskog suda za ljudska prava o ovom pitanju glasi: „[...]Činjenica da je sudija donio odluke u predmetu prije suđenja, a da kasnije ima funkciju sudije u sudnici u tom predmetu nije po sebi nekompatibilna sa zahtjevom nepristranosti. Bitan je „opseg i priroda“ drugih mjera koje se preduzmu prije suđenja[...]“ (vidi presude: *Nortier*, od 24. augusta 1993. godine; *Saravia de Carvalho*, od 22. aprila 1994. godine i *Fey*, od 24. februara 1993. godine). Osim toga, u predmetu *Padovani* Evropski sud za ljudska prava smatra da „[...]Ispitivanje optuženog i preduzimanje mjera koje ograničavaju njegovu slobodu, koju je u prethodnom postupku provela osoba koja će kasnije biti sudija u predmetu, nije predstavljalo kršenje člana 6. Evropske konvencije[...]“ (vidi presudu od 26. februara 1993. godine). Iz navedenog je vidljivo da Evropski sud za ljudska prava ne

smatra da automatski dolazi do povrede prava na pravično suđenje „čak i ako u izricanje presude bude uključen sudija koji je vršio određene radnje u prethodnom postupku, osim ako ne postoje neke posebne okolnosti koje dovode u pitanje njegovu nepristranost“. Osim navedene prakse Evropskog suda za ljudska prava, Ustavni sud je u svojoj odluci broj AP 255/03 od 15. oktobra 2004. godine zauzeo stav da činjenica da je sudija koji je bio član vijeća koje je odlučivalo o prigovoru na optužnicu prethodno sudjelovao u istrazi, sama po sebi ne dovodi do povrede prava na pravično suđenje, kada ne postoje drugi razlozi koji bi ukazivali na nepristranost tog sudije. Istu argumentaciju Ustavni sud je upotrijebio i u Odluci broj AP 312/04 od 23. septembra 2005. godine, kada se apelant, također, žalio na kršenje prava na pravično suđenje jer su u sudskom vijeću učestvovali sudije koje su rješavale o žalbama izjavljenim na rješenja kojima se produžuje pritvor.

30. Predmeti Evropskog suda za ljudska prava: *Hauschildt*, presuda od 28. septembra 1988. godine, *De Cubber*, presuda od 25. maja i 2. oktobra 1984. godine i *Ben Yaacoub*, presuda od 21. septembra i 23. novembra 1987. godine, na koje se poziva apelant, ne mogu se primijeniti u ovom slučaju. Naime, u predmetu *Hauschildt* radilo se o situaciji kada su sudije prvostepenog i drugostepenog suda učestvovali u istražnim radnjama, ali i o tome da je, na temelju relevantnih odredbi danskog zakona sudija mogao donijeti odluku da je optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret „ako ima djelimično potvrđene sumnje“, što je sve dovelo do zaključka da su u tom slučaju postojale otvorene sumnje koje su kod apelanta izazivale strah da njegov predmet neće biti objektivno razmatran. U predmetu *De Cubber* radilo se o situaciji kada je istražni sudija poslije izrekao meritornu presudu, što je bilo moguće po belgijskom zakonu. U takvim je okolnostima opet odlučeno da je postojala otvorena sumnja za apelanta da njegov predmet neće biti nepristrano razmatran. Predmet *Ben Yaacoub* skinut je s liste za odlučivanje Evropskog suda i nije meritorno razmatran, jer je u toku postupka apelant postigao nagodbu s vladom.

31. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede prava na pravično suđenje zbog toga što su određene sudije sudskog vijeća Okružnog suda odlučivale i o apelantovom pritvoru, zato što standardi člana 6. Evropske konvencije ne postavljaju striktan zahtjev da sudije koje su odlučivale o pritvoru ne smiju nakon toga učestvovati i u donošenju odluke o meritumu. Zahtjevi člana 6. Evropske konvencije su, između ostalog, da sud mora biti nepristran prilikom utvrđivanja krivične odgovornosti protiv optuženog, a u konkretnom slučaju Ustavni sud nije našao razloge koji bi ukazivali da je apelant mogao imati otvorenu ili razumnu sumnju da njegov predmet neće biti objektivno razmatran.

32. Dalje, Ustavni sud će ispitati apelantove navode pod b) da sud nije bio nepristran zbog toga što je jedan dio krivičnog postupka vodio sudija za prethodni postupak. Ovdje

se ponovo naglašava da samo ta činjenica nije razlog da se posumnja u nepristranost suda, u skladu sa standardima člana 6. Evropske konvencije. Tim prije što taj sudija nije učestvovao u donošenju meritorne presude kojom je utvrđena krivična optužba, što je vidljivo i iz apelantovih navoda „da je sudija za prethodni postupak vodio jedan dio krivičnog postupka“. Dakle, i u slučaju da je načinjena greška tokom jednog dijela krivičnog postupka ona je sanirana u njegovom drugom dijelu, čime su ispunjeni standardi člana 6. Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Meeseque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68. i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, tačka 18, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

33. Ustavni sud će ispitati i apelantove navode pod c) u pogledu toga da sudovi nisu bili nepristrani zato što su članovi sudskog vijeća i okružni tužilac dolazili zajedno na suđenje istim službenim vozilom, kao zbog toga što se uredi sudija i tužilac nalaze jedan pored drugog u istoj zgradi. Imajući u vidu takve navode, Ustavni sud smatra da to zaista u konkretnom slučaju ne dovodi u pitanje ni subjektivnu ni objektivnu nepristranost suda. Naime, ne može se samo na temelju izjave da su se „sudija i tužilac dovezli u istom autu“ ili „da je ured sudije do ureda tužioca“, zaključiti da su oni u nekakvom „dogovoru“, te da sud favorizira tužilaštvo u odnosu na odbranu. Naime, kompletan spis apelacije upućuje na to da je apelant tokom cijelog postupka tretiran kao ravnopravna stranka, kao i da ne postoji ni jedan objektivni dokaz na temelju kojeg bi se moglo posumnjati da sud daje prednost tužilaštvu. Objektivni dokaz na temelju kojeg bi se mogla otvoriti razumna sumnja u pogledu nepristranosti suda bio bi, naprimjer, kada bi tužilac bio prisutan prilikom vijećanja o donošenju odluke, ili neke druge radnje iz kojih se osnovano može zaključiti da sud tužilaštvu daje otvorenu prednost kao strani u postupku. Međutim, Ustavni sud naglašava da su tužilaštvo i odbrana dvije odvojene i potpuno jednake strane u krivičnom postupku, te da sud na bazi argumenata koje su prezentirale te stranke treba da donese odluku u svojstvu nepristranog tijela koje sudi samo na temelju zakona i dokaza izvedenih na suđenju. Stoga, iako u konkretnom slučaju Ustavni sud nije našao razloge koji bi ukazivali na bilo kakvu pristranost suda koja bi dovela do povrede prava na pravično suđenje, napominje se da se ne bi trebale dešavati situacije koje bi mogle dati povoda da se smatra kako sud ne vodi računa o tome da su tužilaštvo i odbrana dvije odvojene i jednake stranke u krivičnom postupku. Prema tome, sud se mora maksimalno uzdržati, ukoliko je to objektivno moguće, od bilo kakvih neslužbenih kontakata sa strankama u krivičnom postupku dok traje suđenje.

34. Ustavnom sudu ostaje još da riješi apelantove prigovore u pogledu povrede prava na odbranu optuženog iz člana 6. Evropske konvencije zbog toga što je: a) onemogućena povjerljiva komunikacija između apelanta i njegovog branioca zato što je prilikom posjete

branioca apelantu, dok se nalazio u pritvoru, između njih bila debela staklena pregrada i b) za vrijeme pauza dok je trajao glavni pretres predsjednik vijeća je odbijao zahtjeve branioca za kontaktom sa apelantom. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud naglašava da član 6. stav 3. tačka b. zahtijeva da se optuženom „osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane“. Osnovni element u osiguravanju vremena za odbranu je da branilac bude blagovremeno postavljen, kako bi se ostavilo dovoljno vremena za pripremanje odbrane. U konkretnom slučaju, apelant ne navodi da nije imao dovoljno vremena da pripremi odbranu zajedno sa svojim braniocem. Njegovi navodi usmjereni su ka tome da nije imao adekvatne uvjete za pripremanje odbrane.

35. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da kada se optuženi i njegov branilac žale da im nisu osigurani odgovarajući uvjeti za odbranu, odgovornost suda je da odluči može li se nastaviti sa suđenjem, a da se ne prekrši član 6. stav 3.b. Evropske konvencije. Pri tome se mora voditi računa da pravo optuženog da slobodno komunicira sa svojim braniocem u pripremanju odbrane bude od apsolutno centralnog značaja za koncept pravičnog suđenja (vidi naprimjer Evropski sud za ljudska prava, *Campbell i Fell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 28. juna 1984. godine). U konkretnom slučaju, navodi se da je „debela staklena pregrada“, koja se nalazila između apelanta i branioca prilikom njihovih razgovora u pritvoru, onemogućavala pripremanje odbrane. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da ne vidi zašto postojanje „debele staklene pregrade“ (koja je očigledno postavljena zbog sigurnosnih razloga) sama po sebi onemogućava povjerljivu komunikaciju između apelanta i njegovog branioca. Znači li to da se usljed debljine staklene ploče moralo razgovarati znatno povišenim tonom, dok su se u toj prostoriji nalazila i druga lica koja su onda objektivno mogla čuti tok razgovora između apelanta i njegovog branioca? Ili je, eventualno, ova prepreka potpuno onemogućavala komunikaciju? Apelant u tom pravcu nije potkrijepio svoje navode. Osim toga, apelant je navedene prigovore isticao i u svojoj žalbi na presudu Okružnog suda, o kojima je Vrhovni sud riješio tako što je žalbu odbio kao neosnovanu. Stoga, Ustavni sud odbija apelantove prigovore da je zaštitna pregrada u pritvoru onemogućila komunikaciju apelanta sa braniocem do te mjere da je došlo do povrede njegovog prava na odbranu, imajući u vidu da nije navedeno da je u prostoriji u kojoj se nalazila pregrada bio još neko osim branioca i apelanta, što bi moglo uticati na povjerljivost komunikacije između apelanta i njegovog branioca.

36. Isto tako postavlja se pitanje osnovanosti apelantovih navoda da mu predsjednik vijeća nije dozvolio da u pauzama krivičnog postupka kontaktira sa braniocem, te da je to dovelo do povrede prava na odbranu, s obzirom da apelant te tvrdnje nije potkrijepio ni jednim dokazom, a ove prigovore je apelant iznosio i u žalbi o kojoj je Vrhovni sud riješio tako da ju je odbio kao neosnovanu. Prema tome, stav je Ustavnog suda da se u cilju poštivanja

prava na odbranu iz člana 6. stav 3.b. Evropske konvencije, optuženom mora osigurati da se u toku glavnog pretresa može dogovarati sa svojim braniocem, s tim da se naravno ne može savjetovati o tome kako će odgovoriti na pojedino pitanje. Međutim, u konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede prava na odbranu, s obzirom da način na koji su redovni sudovi utvrđivali činjenično stanje, davali ocjene izvedenih dokaza, te nakon toga donosili zaključke, ni na koji način ne ostavlja dojam da je došlo do povrede apelantovog prava na odbranu iz člana 6. stav 3.b. Evropske konvencije.

37. Imajući u vidu navedeno, te ukupan dojam koji predmetni krivični postupak ostavlja u svojoj cjelini, Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tač. b. i c. Evropske konvencije.

Pravo na djelotvoran pravni lijek

38. Članom 13. Evropske konvencije predviđeno je da „svako čija su prava i slobode priznata ovom konvencijom narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima“. U konkretnom slučaju, nesporno je da je apelant imao na raspolaganju žalbu protiv presude Okružnog suda, koje je i iskoristio. Apelant povredu prava iz člana 13. Evropske konvencije vidi u tome što nije uspio sa svojom žalbom. Međutim, navedenim članom Evropske konvencije nije garantirano i pravo na uspjeh pravnog lijeka. Stoga, Ustavni sud odbija kao paušalne apelantove navode da je došlo do povrede prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. i stav 3. tač. b. i c. Evropske konvencije i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, jer Ustavni sud, tokom ispitivanja predmetne apelacije, nije utvrdio da postoje elementi koji bi ukazivali da je došlo do povrede navedenih ustavnih prava.

40. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 770/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Žarka Babičića podnesena radi duljine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Gradišci u predmetu broj K-128/02

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 770/04**, rješavajući apelaciju **Žarka Babičića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Žarka Babičića, podnesena zbog nerazumno dugog trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Gradišci broj K-14/93, odnosno K-128/02.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Žarko Babičić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Gradiške, kojeg zastupa Mile Kovačević, odvjetnik iz Gradiške, podnio je 27. kolovoza 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog duljine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Gradišci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) u predmetu broj K-128/02.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Osnovnog suda i sudionika u postupku, Okružnog tužiteljstva (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo), je zatraženo 24. rujna 2004. godine da dostave odgovore na apelaciju. Od Osnovnog je suda, također, zatraženo da dostavi na uvid spis broj K-128/02.

3. Odgovor na apelaciju Osnovnog suda i spis broj K-128/02 su dostavljeni 11. listopada 2004. godine, a odgovor Tužiteljstva 11. ožujka 2005. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor Osnovnog suda je 13. listopada 2004. godine dostavljen apelantu. Odgovor Tužiteljstva je dostavljen apelantu 17. lipnja 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Kaznenu je prijavu protiv apelanta 14. prosinca 1989. godine podnijela oštećena Snježana Stanojević (u daljnjem tekstu: oštećena) u Postaji policije Jesenice, Republika Slovenija.

7. Osnovni je sud donio Rješenje o provođenju istrage protiv apelanta, broj Ki 44/90 od 11. prosinca 1990. godine.

8. Tužiteljstvo je podiglo optužnicu broj KT-111/90 od 10. veljače 1993. godine protiv apelanta zbog kaznenog djela silovanja iz članka 88. stavak 1. Kaznenog zakona Republike Srpske -posebni dio («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 15/92, 4/93, 17/93, 26/93, 14/94 i 3/96).

Postupak pred Osnovnim sudom u predmetu K 14/93

9. Pred Osnovnim je sudom zakazan glavni pretres za 17. listopad 1994. godine, na koji su pristupili apelant, njegov branitelj i ovlaštenu tužitelj. Pretres je na prijedlog Tužiteljstva i obrane odgođen zbog nepristupanja sudu oštećene i svjedoka. Potom su zakazani sljedeći glavni pretresi:

- 23. studenoga 1994. godine na glavni pretres su pristupili apelant, njegov branitelj i ovlaštenu tužitelj, a zbog nepristupanja sudu oštećene i svjedoka pretres je odložen. Izdata je naredba PU Gradiška da uredno pozvanog svjedoka Zorana Cvijića prinudno dovede.

- 19. prosinca 1994. godine na glavni pretres su pristupili apelant i ovlaštteni tužitelj. Nije pristupio apelantov branitelj, koji je izvijestio sud da se nalazi u Vojsci Republike Srpske, kao ni oštećena za koju je Postaja javne sigurnosti Gradiška dostavila nepotpunu adresu. Ni djelatnici Postaje javne sigurnosti nisu priveli svjedoka, pa je pretres odgođen.

- 23. siječnja 1995. godine na glavni pretres je pristupio apelant, a nisu pristupili ni njegov branitelj, ni oštećena, niti svjedoci. Pretres je odgođen.

- 6. ožujka 1995. godine na glavni pretres su pristupili apelant i njegov branitelj. Nije pristupila oštećena za koju je bila neuredna dostava poziva, niti su djelatnici Postaje javne sigurnosti priveli svjedoka, pa je pretres odgođen

- 10. travnja 1995. godine na glavni pretres su pristupili apelant i branitelj. Pretres je na prijedlog tužiteljstva odložen na neodređeno vrijeme jer nisu pristupili svjedoci ni oštećena za koje je dostava poziva bila neuredna.

- 20. rujna 2001. godine na glavni pretres je pristupio apelant. Nije pristupila oštećena, koja je prema izvješću dostavne službe odselila u Sloveniju. Nisu pristupili ni svjedoci, pa je pretres odgođen.

- 19. listopada 2001. godine na glavni pretres je pristupio apelant. Nije pristupila oštećena iako je dostava poziva na adresu u Sloveniji uredna. Na prijedlog Tužiteljstva pretres je odgođen na neodređeno vrijeme. Donijeto je rješenje da se diplomatskim putem dostavi zamolnica sudu u Jesenicama u Sloveniji da ispita oštećenu kao svjedoka.

- 20. prosinca 2001. godine na glavni pretres sudu nisu pristupili ni apelant ni oštećena. Konstatirano je da je neiskazana dostava poziva. Nije pristupio ni svjedok, za kojeg je bila uredna dostava poziva, pa je pretres odgođen.

- 22. siječnja 2002. godine na glavni pretres je pristupio apelant. Nije pristupio njegov branitelj niti oštećena, te je pretres odložen.

10. 21. veljače 2002. godine održan je glavni pretres na kojem je saslušan apelant, koji je dao svoju obranu. Proveden je dokazni postupak saslušavanjem svjedoka Gorana Cvijića, te čitanjem iskaza svjedoka Zore Babičić i čitanjem iskaza oštećene koji je dat u istražnom postupku.

11. Osnovni je sud donio Presudu broj K 14/93 od 21. veljače 2002. godine, kojom je apelant proglašen krivim i izrečena mu je uvjetna osuda, kazna zatvora u trajanju od 10 mjeseci s rokom provjeravanja od 2 godine.

Prizivni postupak pred Okružnim sudom u Banjaluci

12. Na navedenu su prvostupanjsku presudu i apelant i Tužiteljstvo pravodobno izjavili prizive.

13. Okružni je sud u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) uvažio apelantov priziv i Rješenjem broj Kž 200/02 od 27. lipnja 2002. godine ukinuo presudu prvostupanjskog suda i predmet vratio na ponovni postupak. Prvostupanjskom je sudu naloženo da u ponovnom postupku neposredno sasluša oštećenu na glavnom pretresu.

Ponovni postupak pred Osnovnim sudom u predmetu broj K-128/02

14. Pod novim brojem, K-128/02, zakazan je glavni pretres u ponovnom postupku za 1. studeni 2002. godine, na koji nije pristupio apelant kojem nije uručen poziv za glavni pretres, jer je vraćen s naznakom da se odselio s adrese. Sudu nije pristupila niti oštećena za koju također nije bila uredna dostava poziva, koji je vraćen sudu sa naznakom da je nepoznata na adresi, pa je pretres odgođen na neodređeno vrijeme.

- 11. travnja 2003. godine nitko nije pristupio na glavni pretres. Za oštećenu je dostava poziva bila uredna, dok je za apelanta dostava poziva bila neuredna. Poziv je vraćen sudu s naznakom «nepoznat na adresi». Pretres je odložen na neodređeno vrijeme.

- Apelant je preko branitelja 20. svibnja 2003. godine dostavio sudu svoju novu adresu.

- 19. lipnja 2003. godine na glavni su pretres pristupili apelant, njegov branitelj i tužitelj. Nije pristupila oštećena. Poziv oštećenoj je vraćen sudu, uz naznaku dostavljača da primatelj ne prima pismena. Tužitelj je izjavio da ostaje kod prijedloga da se oštećena neposredno sasluša kao svjedok.

- 2. rujna 2003. godine na glavni su pretres pristupili apelant i njegov branitelj, ali je zbog izostanka tužitelja pretres odložen.

- 18. rujna 2003. godine na glavni su pretres pristupili apelant i njegov branitelj, ali kako nije pristupila oštećena za koju je dostava poziva bila neuredna, pretres je odgođen.

- 9. listopada 2003. godine na glavni pretres su pristupili apelant i njegov branitelj. Nije pristupila oštećena jer je dostava poziva bila neuredna. Pretres je odgođen.

- 27. studenoga 2003. godine na glavni pretres nije pristupio apelant. Njegov je branitelj obavijestio sud da je apelant bolestan pa je pretres odgođen.

- 23. prosinca 2003. godine na glavni su pretres pristupili apelant i njegov branitelj. Nije pristupila oštećena. Dostava poziva nije iskazana jer pošta nije primala sudska pismena zbog neplaćenih računa. Pretres je odložen.

- 20. siječnja 2004. godine na glavni pretres su pristupili apelant i njegov branitelj. Nisu pristupili tužitelj i oštećena. Dostava poziva je bila neiskazana jer pošta nije primala sudska pismena zbog neplaćenih računa. Pretres je odložen.

- 2. ožujka 2004. godine na glavni su pretres pristupili apelant i njegov branitelj, nisu pristupili tužitelj i oštećena, dostava poziva bila je neiskazana jer pošta nije primala sudska pismena zbog neplaćenih računa, pretres je odložen na neodređeno vrijeme.

- 20. srpnja 2004. godine na glavni pretres su pristupili tužitelj i apelant. Nije pristupila oštećena. Dostava poziva je bila neuredna, pa je pretres odložen.

- 22. rujna 2004. godine na glavni je pretres pristupio apelantov branitelj. Nije pristupio apelant koji je o pretresu usmeno obaviješten, ni oštećena za koju je dostava poziva bila neuredna. Pretres je odložen.

15. Sljedeći je pretres zakazan za 4. studeni 2004. godine.

16. Apelant je nezadovoljan duljinom postupka izjavio apelaciju Ustavnom sudu.

IV. Relevantni propisi

17. **Zakon o kaznenom postupku** («Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije», br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90)

Članak 14.

«Sud je dužan da postupak provede bez odugovlačenja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelant se žali da se protiv njega vodi postupak pred Osnovnim sudom zbog kaznenog djela silovanja iz članka 88. stavak 1. Kaznenog zakona Republike Srpske-posebni dio, koji nedopustivo dugo traje. Prema optužnici, kazneno je djelo izvršeno 1. prosinca 1989. godine. Optužnica je podignuta 10. veljače 1993. godine. Prvi je pretres zakazan za 17.

listopad 1994. godine. Prvostupanjska je presuda donijeta 21. veljače 2002. godine, po prizivu je drugostupanjski sud ukinuo prvostupanjsku presudu 27. lipnja 2002. godine i predmet vratio na ponovni postupak. Postupak još uvijek traje. Od navodnog izvršenja djela i podnošenja kaznene prijave proteklo je punih 14 godina i 8 mjeseci.

19. Apelant ističe da je u konkretnom slučaju prekoračen svaki razuman rok za okončanje suđenja, čime je povrijeđen članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Apelant se žali da je izložen bespotrebno maltretiranju i bespotrebni troškovima postupka. Do momenta podnošenja apelacije troškovi obrane iznose 8.662,50 KM, što se izravno odražava na apelantovu egzistenciju i egzistenciju njegove obitelji

20. Apelant predlaže da Ustavni sud utvrdi kršenje njegovog prava na fer suđenje u razumnom roku, naloži Osnovnom sudu da odmah poduzme zakonom predviđene mjere i radnje za okončanje kaznenog postupka u predmetu broj K-128/02, kao i da se apelantu dosudi naknada za nematerijalnu štetu u visini od 20.000,00 KM

b) Odgovor na apelaciju

21. Osnovni sud u odgovoru na apelaciju ističe da je optužnica podignuta u vrijeme kad je zbog ratnih djelovanja bio prekinut svaki pravni promet unutar bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a u optužnici je kao apelantova adresa navedena Rijeka u Republici Hrvatskoj, dok je oštećena nastanjena u Sloveniji. Osnovni je sud izdao naredbu da se optuženi odmah po pronalasku privede, a apelant je bez poziva pristupio sudu 26. kolovoza 1994. godine. Pretresi su odgađani zbog procesnih smetnji. Apelant je bliski srodnik s oštećenom te je mogao i trebao izvijestiti sud o njezinoj adresi u Sloveniji. I apelant je tijekom postupka mijenjao adresu prebivališta u Gradišci, a o tomu nije obavještavao Osnovni sud. Apelant je svojim ponašanjem doveo do odlaganja glavnog pretresa, te su njegovi navodi neutemeljeni. Također, Osnovni sud ističe da apelant nije iscrpio sva pravna sredstva koja je imao na raspolaganju, jer još nije primio posljednju, konačnu odluku tog suda. Stoga Osnovni sud predlaže da se apelacija odbaci kao nedopustiva.

22. Tužiteljstvo ističe da je, između ostalog, razlog za dugo trajanje ovog postupka i okolnost da oštećena ima prebivalište u Sloveniji, te da sudu nije bila dostupna zbog toga što je promijenila adresu stanovanja. Tužiteljstvo predlaže da Ustavni sud izvrši uvid i u spis predmeta K-128/02 radi ocjene utemeljenosti apelacije.

VI. Dopustivost

23. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

25. U kontekstu prizivne nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 23/00 od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

26. Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu građanskih prava i temeljnih sloboda i da se, sukladno članku II/2. prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

27. Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelant poziva na svoje pravo iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer nije u mogućnosti doći do sudske odluke u razumnom roku u kaznenom postupku koji se vodi protiv njega.

28. Ustavni sud, polazeći od prakse Europskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prigodom primjene pravila iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti, te bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A, broj 200, stavak 34). Ustavni sud naglašava da pravilo o iscrpljivanju pravnih lijekova koji su mogući po zakonu nije apsolutno niti se može primjenjivati automatski, a prigodom ispitivanja je li bilo poštovano, bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski sud, *Van Oosterwijek protiv Belgije*, presuda od 6. prosinca 1980, serija A, br. 40, stavak 35). To, među ostalim, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sustavu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove osobne prilike.

29. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj, ne postoji pravno sredstvo koje bi omogućilo

apelantu da se žali zbog predugog trajanja postupka (vidi *mutatis mutandis*, *Tome Mata protiv Portugala*, br. 32082/96, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava države, odnosno entiteta, ne smiju imati utjecaja na poštivanje individualnih prava i sloboda predviđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz članka 6. Europske konvencije.

30. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Ustavni sud zapaža da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sustava države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost države je organizirati svoj pravni sustav tako da omogući sudovima povinjivanje zahtjevima i uvjetima koje nameće članak 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

31. Ustavni sud konstatira da u konkretnom slučaju apelant nije imao na raspolaganju efektivan pravni lijek kojim bi pobijao duljinu postupka.

32. Obzirom da je odlaganje postupka bilo kontinuirano i da ovaj postupak pred Osnovnim sudom još nije okončan, te da apelant nije imao na raspolaganju efektivno pravno sredstvo da izdejstvuje konačnu odluku, Ustavni sud, uzevši u obzir izuzetne okolnosti u konkretnom slučaju, prihvata da je apelacija dopustiva.

VII. Meritum

33. Apelant smatra da je povrijeđeno njegovo ustavno pravo na pravičan postupak iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

«[...]Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svako ima pravo na raspravu u razumnom roku[...]»

Primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije

34. Ustavni sud primjećuje da se u konkretnom predmetu radi o kaznenom postupku, te da je predmet apelacije propust mjerodavnog suda da u razumnom roku utvrdi utemeljenost kaznene optužbe protiv apelanta, stoga je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

Period koji se uzima u obzir

35. Ustavni se sud poziva na konstantnu praksu tijela Europske konvencije u odnosu na predmete o duljini postupka, gdje su postupci pokrenuti prije nego što su tijela Europske konvencije utemeljila svoju vremensku nadležnost. Tijela Europske konvencije smatraju da razdoblje koje se uzima u obzir za priziv glede duljine trajanja postupka počinje sa danom utemeljenja njihove vremenske nadležnosti – u ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj nadnevak mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog nadnevka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56. stavak 53).

36. U konkretnom slučaju, prethodni je postupak započeo podnošenjem kaznene prijave protiv apelanta 14. prosinca 1989. godine dok je Tužiteljstvo protiv apelanta podnijelo optužnicu 10. veljače 1993. godine. Prema tomu, razdoblje u kojemu je pokrenut predmetni postupak ne spada u nadležnost Ustavnog suda obzirom da je postupak započet prije 14. prosinca 1995. godine, tj. prije nego što je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu.

37. Predmetni postupak do donošenja ove odluke nije završen. Ustavni sud konstatira da je od podnošenja kaznene prijave protiv apelanta proteklo 14 godina i 10 mjeseci, od kojih se 8 godina i 10 mjeseci odnose na razdoblje koje je Ustavni sud nadležan *ratione temporis* ispitivati, ali će uzeti u obzir stadij koji je postupak dosegnuo do 14. prosinca 1995. godine, odnosno do *ratione temporis* nadležnosti Ustavnog suda.

38. Stadij postupka, u kojem se nalazio apelantov predmet 14. prosinca 1995. godine, bio je da je nakon okončane istrage po podignutoj optužnici, od 10. veljače 1993. godine, vođen kazneni postupak u kojem je šest puta odgađan glavni pretres, te je na pretresu, održanom 10. travnja 1994. godine, doneseno rješenje kojim se pretres odlaže na neodređeno vrijeme.

39. Nakon toga, prema stanju u spisu, Osnovni sud nije poduzeo nikakvu aktivnost u pravcu nastavka postupka do 20. rujna 2001. godine, kad je održan sljedeći pretres.

40. U razdoblju koje spada u nadležnost Ustavnog suda zakazivano je 18 pretresa, od kojih je održan samo jedan.

41. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, a koje je prihvatio Ustavni sud, ističe se da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta. Uzima se u obzir posebice složenost predmeta i ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane, kao i važnost onoga što se

za apelanta dovodi u pitanje u sporu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske* presuda od 13. srpnja 1983. godine stavak 24).

a) Složenost predmeta

42. Ustavni sud naglašava da se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta predmetnog postupka, tj. dokaza koje sud treba izvesti i procijeniti u svjetlu pravne naravi predmeta.

43. Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak kazneni postupak protiv apelanta zbog kaznenog djela silovanja. Ustavni sud smatra da su okolnosti da je oštećena nastanjena u Sloveniji, te da nema potpisanog bilateralnog sporazuma između Slovenije i Bosne i Hercegovine koji bi regulirao kako osigurati nazočnost oštećene kao svjedoka sudu, tako da je oštećena sudu nedostupna, te da je oštećena tijekom postupka očito izbjegavala pristup sudu, takve da utiču na složenost postupka, jer po naravi kaznenog djela silovanja, pri navodno počinjenom djelu, nije bilo očevidaca, zato je doista nužno oštećenu saslušati kao svjedoka, kako bi se njezin iskaz doveo u vezu sa obranom okrivljenog, odnosno apelanta, te da bi se pravilno ustvrdilo činjenično stanje. Ustavni sud ističe da se, imajući u vidu okolnost da je oštećena nedostupna sudu a da je njezin iskaz od suštinske važnosti, predmetni postupak može smatrati složenim.

b) Ponašanje podnosioca apelacije

44. Ustavni sud ističe da saslušanje u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku. U kaznenim se predmetima od optuženog ne zahtijeva aktivna suradnja kako bi ubrzao postupak koji bi mogao dovesti do proglašavanja optuženog krivim (vidi Europski sud za ljudska prava, *Eckle protiv Savezne Republike Njemačke*, presuda od 15. srpnja 1982. godine, serija A, broj 51). Međutim kašnjenja koja optuženi prouzroči će oslabiti prigovor koji se podnosi povodom navodnog kršenja prava na suđenje u razumnom roku (vidi Europski sud za ljudska prava, *Ringeisen protiv Austrije*, presuda od 16. srpnja 1971, serija A, broj 13).

45. Sukladno navedenom Ustavni će sud ispitati ponašanje apelanta u predmetnom postupku. Apelant je u razdoblju koje ispituje Ustavni sud od 18 zakazanih pretresa pristupio na 11. Na sedam pretresa nije pristupio, od čega na tri iz opravdanih razloga (na dva pretresa nije pristupio jer je bila neuredna dostava, jedan put je bio bolestan i njegov branitelj je o tomu obavijestio sud), dok je na četiri pretresa apelant neopravdano bio izočan (na dva pretresa nije pristupio iako je bio uredno pozvan, a na dva jer je promijenio adresu,

a o tomu nije obavijestio sud nego je tek naknadno preko branitelja dostavio sudu svoju novu adresu. Dakle, u svezi neopravdane izočnosti sa četiri pretresa apelant je odgovoran za odugovlačenje postupka, što prema praksi Europskog suda bitno utiče na utemeljenost prigovora koji se podnosi povodom navodnog kršenja prava na suđenje u razumnom roku.

46. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelantovo ponašanje u predmetnom postupku samo po sebi značajno doprinosi odugovlačenju postupka.

c) Ponašanje suda

47. Ustavni sud mora naglasiti da je za pravni sustav od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena jer svako nepotrebno odugovlačenje često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava i gubitka učinkovitosti i povjerenja u pravni sustav.

48. Ustavni sud primjećuje da je Osnovni sud u ovom postupku pokazao evidentnu neažurnost, tako da u razdoblju od 14. prosinca 1995. godine (kad je glavni pretres već bio odložen osam mjeseci) pa sve do 20. rujna 2001. godine nije poduzimao nikakve aktivnosti. Ustavni sud se poziva *mutatis mutandis* na svoj stav iznesen u Odluci U 23/00 od 2. veljače 2001. godine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 10/01) koji u svom relevantnom dijelu glasi: «[...]Ukoliko sud ne donese odluku u meritumu u roku od pet godina, a da ne iznese bilo kakvo opravdanje, dolazi do kršenja apelantovog prava na utvrđivanje njegovih/njenih prava putem suda u razumnom roku[...]».

49. Ustavni sud skreće pozornost i na relevantne odredbe Zakona o kaznenom postupku, koje propisuju da postupak treba provesti bez odugovlačenja.

50. U konkretnom slučaju, Osnovni je sud iznio objektivne razloge koji opravdavaju duljinu trajanja predmetnog postupka. To su ratna djelovanja na području bivše SFRJ kad je prekinut svaki pravni promet unutar bivše SFRJ, dok je u optužnici navedena adresa apelanta u Hrvatskoj, a oštećene u Sloveniji. Sud je izdavao naredbe za privođenje uredno pozvanih svjedoka, a u većini slučajeva pripadnici PU Gradiška nisu postupali po naredbi suda. Obzirom da se nije znala točna adresa oštećene sud je poduzeo mjere i od PU Gradiška tražio točnu adresu oštećene. Sve su ove okolnosti bez dvojbe uticale na duljinu postupka. U konkretnom je slučaju predmet po prizivu apelanta, koju je uvažio Okružni sud, vraćen na ponovni postupak, te je po uputama drugostupanjskog suda prvostupanjski sud dužan oštećenu pozvati i neposredno saslušati. Okolnost da između Bosne i Hercegovine i Slovenije nije potpisan bilateralni sporazum, koji bi eventualno regulirao na koji način osigurati nazočnost oštećene kao svjedoka glavnom pretresu, objektivno

utiče na prolongiranje okončanja predmetnog postupka, kao i ponašanje apelanta koji čak četiri puta neopravdano nije pristupio na glavni pretres, te je mijenjao adrese, a o tomu nije pravodobno obavještavao sud.

51. Ustavni sud smatra da su, i pored evidentnih propusta Osnovnog suda da bez odlaganja postupa u konkretnom predmetu, duljini postupka svakako doprinijeli i razlozi objektivne naravi: rat na prostoru bivše SFRJ, složenost konkretnog postupka, izočnost optuženog i nedostupnost oštećene, kao i činjenica da je oštećena nastanjena u Sloveniji, te nepostojanje bilateralnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i Slovenije kojim bi se osigurala nazočnost oštećene kao svjedoka suđenju. Ustavni sud naglašava da takve okolnosti ne otklanjaju odgovornost i obvezu Bosne i Hercegovine da ustroji svoj pravosudni sustav na način koji će omogućiti građanima pravičan postupak u razumnom roku. Cijeneći navedene razloge u svezi duljine konkretnog postupka, Ustavni sud konstatira da su navedeni razlozi svakako imali odlučujući utjecaj na duljinu postupka.

52. Polazeći od navedenog, a imajući u vidu složenost postupka, kao i ponašanje apelanta, koji je značajno doprinio odugovlačenju postupka, Ustavni sud zaključuje da zahtjev donošenja odluke u razumnom vremenskom roku nije povrijeđen, te da nije došlo do povrede članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

53. Imajući u vidu sve pojedinosti konkretnog slučaja, osobito glede složenosti konkretnog predmeta, ponašanja apelanta i objektivnih okolnosti u kojima je sud radio, Ustavni sud zaključuje da evidentni propusti u radu suda nisu bili takve naravi da su mogli lišiti apelanta prava na sudsko odlučivanje u razumnom roku. Glede duljine trajanja postupka u ovom predmetu, Ustavni sud smatra da je Osnovni sud imao razumne i objektivne razloge zbog kojih se predmetni postupak nije mogao ranije završiti te da je apelant svojim ponašanjem doprinio odugovlačenju predmetnog postupka.

54. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

55. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 795/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Alojza Weitzera против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број Кж-71/04 од 1. јула 2004. године, Пресуде Суда БиХ број К-36/04 од 27. априла 2004. године, Рјешења Суд БиХ број К-36/04 од 27. априла 2004. године и Рјешења Суда БиХ број Кв-50/04 од 8. априла 2004. године

Одлука од 13. октобра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 795/04**, рјешавајући апелацију **Alojza Weitzera**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 2 и 4 тачка 4, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 13. октобра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Alojza Weitzera** поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број **Кж-71/04** од 1. јула 2004. године и Пресуде Суда Босне и Херцеговине број **К-36/04** од 27. априла 2004. године, у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одбацује се као недопуштена апелација **Alojza Weitzera** поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број **Кж-71/04** од 1. јула 2004. године и Пресуде Суда Босне и Херцеговине број **К-36/04** од 27. априла, у односу на члан 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

Одбацује се као недопуштена апелација **Alojza Weitzera** поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број **К-36/04** од 27. априла 2004. године и Рјешења Суда Босне и Херцеговине број **Кв-50/04** од 8. априла 2004. године, јер је протекао рок за подношење апелације.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Alojz Weitzer (у даљњем тексту: апелант) из Умага, ког заступају Гаврило Гуњак и Драгиша Јокић, адвокати из Сарајева, поднио је 8. септембра 2004. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број Кж-71/04 од 1. јула 2004. године, Пресуде Суда БиХ број К-36/04 од 27. априла 2004. године, Рјешења Суд БиХ број К-36/04 од 27. априла 2004. године и Рјешења Суда БиХ број Кв-50/04 од 8. априла 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Суда БиХ и учесника у поступку, Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво БиХ), затражено је 27. маја 2005. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Суд БиХ је доставио 7. јуна 2005. године, док Тужилаштво БиХ није доставило одговор.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Суда БиХ је 29. јуна 2005. године достављен апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета, које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Због основане сумње да је починио кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела из члана 249 став 2 Кривичног закона Босне и Херцеговине («Служени гласник Босне и Херцеговине» број 37/03, у даљњем тексту: КЗ БиХ) и

кривично дјело кријумчарења лица из члана 189 КЗ БиХ, апелант је 11. септембра 2003. године лишен слободе, а притвор му је одређен Рјешењем судије за претходни поступак број КПП-45/03 од 12. септембра 2003. године. Апеланту је притвор продужаван рјешењима Суда БиХ број КВ-96/03 од 9. децембра 2003. године, број КВ-96/03 од 9. децембра 2003. године, број КПС-45/03 од 10. фебруара 2004. године, број Кв-50/04 од 8. априла 2004. године и, најзад, Рјешењем Суда БиХ број К-36/04 од 27. априла 2004. године.

7. Суд БиХ је Пресудом број К-36/04 од 27. априла 2004. године, која је потврђена Пресудом истог суда број Кж-71/04 од 1. јула 2004. године, осудио апеланта на казну затвора у трајању од двије године и 8 мјесеци због наведених кривичних дјела. Суд БиХ је утврдио да је апелант кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела из члана 249 став 2 КЗ БиХ извршио тако што се, због стицања финансијске користи, са одређеним бројем њему познатих лица договорио да ће заједничким дјеловањем и повезаним радњама организовати недозвољено пребацивање, односно кријумчарење људи, с циљем да их се даље упуту у земље Западне Европе. Конкретно кривично дјело кријумчарења лица из члана 189 КЗ БиХ је извршио тако што се са другим лицима, за надокнаду од 1050 евра, договорио да извјестан број лица, страних држављана, пребаци у Италију преко Босне и Херцеговине и Републике Хрватске, што је открила Полицијска управа из Мостара.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

8. Апелант наводи да су му оспореним одлукама повријеђена права на слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), те право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције и, на крају, право на изрицање казне само по закону из члана 7 Европске конвенције.

9. Повреду права на слободу и безбједност личности апелант види у томе што му је, почев од одређивања притвора Рјешењем судије за претходни поступак број КПП-45/03 од 12. септембра 2003. притвор и даље продужаван, а да никад није изведен пред судију како то изричито налажу одредбе члана 5 став 3 Европске конвенције. Затим, док се налазио у притвору, ниједном није саслушан о наводима оптужбе за коју се терети, него су рјешења о одређивању притвора донесена на основу предлога

Тужилаштва БиХ. С обзиром на висину запријећене казне за кривична дјела за која га се теретило, апелант сматра да је требало да буде пуштен на слободу у случају да оптужница не буде потврђена у року од три мјесеца, пошто наводно нису постојале законске могућности да се даље продужи притвор у истрази у смислу члана 135 ст. 3 и 4 ЗКП БиХ. Дакле, апелант сматра да је у периоду од 12. септембра 2003. године, па док му није изречена првостепена пресуда, био незаконито лишен слободе, те тражи да Уставни суд утврди повреду права на слободу и безбједност личности из члана 5 Европске конвенције.

10. Повреду права на правично суђење апелант види превасходно у томе да му није било омогућено да испита свједоке оптужбе, него су само, на главном претресу, прочитани њихови ранији писмени искази. Свако ко је оптужен, наводи апелант, има право да се изјасни о свим наводима оптужбе, што укључује и право да испита свједоке оптужбе. Нарушено је начело непосредности испитивања свједока одбране тиме што нису, наводно због лоше имовинске ситуације, доведени свједоци које је предложио апелант. Лоше имовинско стање свједока и њихова немогућност да због тога приступе главном претресу како би их испитала одбрана, сматра апелант, повреда је начела непосредности и ускраћивање апеланту могућности да користи права из тачке д. став 3 члана 6 Европске Конвенције и члана 14 ЗКП БиХ.

11. Апелант наводи да је Суд БиХ промијенио законски опис кривичног дјела удруживања ради чињења кривичних дјела из члана 249 став 2 КЗ БиХ која му се стављају на терет тако што је прилагодио чињенично стање и оним обиљежјима која нису законом прописана, чиме је повриједио принцип *in dubio pro reo*. Апелационо вијеће Суда БиХ је селективно испитало жалбене наводе, при томе износећи другачије и нетачне наводе из првостепене пресуде од оног што она стварно садржи и шта је њоме образложено. Апелант посебно подвлачи да је обавеза Апелационог вијећа Суда БиХ била да у границама навода из којих се првостепена пресуда оспорава изнесе своје образложење зашто не прихвата жалбене разлоге.

12. С друге стране, Тужилаштво БиХ у току истраге није доставило наредбу да се спроведе истрага Суду БиХ, није обавијестило Суд БиХ нити апелантове браниоце о прикупљеним доказима у току истраге, недозвољено је користило исказе заштићеног свједока, чиме је повријеђен кривични поступак, а посебно члан 14 ЗКП БиХ. Због свега изнесеног, апелант предлаже да се апелација усвоји, утврди повреда свих наведених апелантових уставних права, укину оспорене пресуде и предмет врати на поновни поступак.

б) Одговор на апелацију

13. У одговору на апелацију Суда БиХ се наводи да је притвор апеланту одређен у складу са одредбама Закона о кривичном поступку. Апелантови браниоци нису истакли приговор да апелант није саслушан прије него што му је одређен притвор, па жалбено вијеће у том смислу није ни могло да отклони ову повреду, с обзиром да се жалбом рјешавају само питања у границама истакнутих повреда а не по службеној дужности. Чињеница је да је ванрасправно Вијеће продужавало апеланту притвор због основане сумње да је дјело, које му се ставља на терет, извршио у саставу криминалне групе, па је оптужба проширена и на члан 250 КЗ БиХ. Тужилаштво БиХ је измијенило оптужницу, наводи Суд БиХ, квалификујући апелантове радње не као кривично дјело организованог криминала из члана 250 КЗ БиХ, него као удруживање ради чињења кривичних дјела из члана 249 КЗ БиХ, тек онда кад је тужилаштво за такву промјену квалификације прикупило довољно доказа. Јасно је да првобитно одређена инкриминација не веже суд у коначној квалификацији учињеног дјела. За кривично дјело организованог криминала из члана 250 КЗ БиХ предвиђена је минимална казна од три године затвора па је ова квалификација пружала правни основ да се, на основу члана 135 тачка 3 ЗКП БиХ, апеланту продужи притвор, те је неоснован навод у апелацији да је притвор незаконито продужаван. С обзиром да суд у овој фази кривичног поступка није надлежан да оцјењује доказе у односу на одлучне чињенице, него само питање основане сумње о кривичним дјелима за која је апелант оптужен, неосновани су апелантови наводи да нису постојали законски основи за одређивање и продужење притвора. Притвор је био законит, истиче даље Суд БиХ, и заснован на разлозима из члана 132 ЗКП БиХ, а пропуст изјашњења осумњиченог пред надлежним судијом, одмах након одређивања притвора, може да се сматра повредом његових уставних права на које апелант није указао у жалби, па о њима није ни могло да се одлучује.

14. У погледу саме квалификације учињеног кривичног дјела кријумчарења људи, неосновани су наводи у апелацији да законска обиљежја овог кривичног дјела захтијевају да апелант учини више радњи овог кривичног дјела. Довољно је да је апелант само једнократно предузео радње овог кривичног дјела, уз спремност и намјеру да те радње понови. Није неопходно да лица пређу државну границу нити да се у цијелости исплати договорена накнада ради обезбјеђивања нелегалног преласка границе, да би се испунили услови постојања свршеног облика овог кривичног дјела.

15. Суд БиХ даље наводи да апелација не указује да су коришћени докази који нису валидни, нити може да се прихвати да се оспорене пресуде искључиво заснивају на погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и доказима који нису ваљано изведени у кривичном поступку. Суд БиХ је у оспореним пресудама дао разлоге у погледу прихватљивости доказа, као и разлоге о одлучним чињеницама и разлозима пресуде као и релевантним прописима, па се сходно томе предлаже да се апелација, као неоснована, одбије.

V. Релевантни прописи

16. У **Кривичном закону Босне и Херцеговине** релевантне одредбе гласе:

«Кријумчарење лица

Члан 189

Ко се ради стицања финансијске или материјалне користи бави недозвољеним пребацавањем других лица преко државне границе или омогући другом недозвољени прелазак границе, казниће се новчаном казном или казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Удруживање ради чињења кривичних дјела

Члан 249

Ко организује групу људи или на други начин удружује три или више лица с циљем да почини кривична дјела прописана законом Босне и Херцеговине за које може да се изрекне казна затвора три године или тежа казна, ако за такво организовање или удруживање ради учињења појединог кривичног дјела није прописана тежа казна, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

[...]»

17. У **Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине** («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 3/03, у даљњем тексту: ЗКП БиХ)

«Члан 14

Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да истрају и утврђују како чињенице које терете осумњиченог односно оптуженог тако и оне које им иду у корист.

Члан 15

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују да ли постоје или не постоје чињенице није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Члан 135

[...]

(3) Ако се поступак води за кривично дјело за које може да се изрекне казна затвора десет година или тежа казна и ако постоје нарочито важни разлози, притвор може да се продужи, по образложеном предлогу тужиоца, за још највише три мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба о којој одлучује вијеће апелационог суда. Жалба не задржава извршење рјешења.

(4) Ако се до истека рокова из става 1 до 3 овог члана не потврди оптужница, осумњичени ће се пустити на слободу.

Члан 223

Када је у интересу правде да се свједок саслуша како би његов исказ користио на главном претресу зато што постоји могућност да неће бити доступан суду за вријеме суђења, судија за претходни поступак може, на предлог странака и браниоца, да нареди да се изјава тог свједока узме на посебном саслушању [...]

Прије употребе изјаве свједока из става 1 овог члана, странка, односно бранилац који тражи да се изјава узме у обзир као доказ на главном претресу мора да докаже да је, и поред свих уложених напора да се обезбиједи присуство свједока на главном претресу, свједок остао недоступан. Ова изјава не може да се користи ако је свједок присутан на главном претресу.

Члан 273

Искази дати у истрази допуштени су као доказ на главном претресу и могу да буду коришћени приликом унакрсног испитивања или оспоравања изнесених навода или у одговору на оспоравање. У овом случају, лицу се може дати могућност да објасни или оспори свој претходни исказ.

Члан 281

Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.

Суд је дужан да савјесно оцијени сваки доказ појединачно и у вези с осталим доказима и на основу такве оцијене изведе закључак да ли је нека чињеница доказана.

Члан 290 тачка 7

Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцијену вјеродостојности противрјечних доказа из којих разлога није уважио поједине предлоге странака из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији исказ је прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредби кривичног закона на оптуженог и његово дјело.»

VI. Допустивост

18. Приликом испитивања допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 2 Правила Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 2 Правила Уставног суда гласи:

Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (prima facie) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења Уставом заштићених права, тако да је непотребно да се испитује меритум апелације.

Члан 16 став 4 тачка 4 Правила Уставног суда гласи:

«Апелација није допустива и ако постоји који од сљедећих случајева:

[.....]

4. протекао је рок за подношење апелације».

19. У предметном случају, апелант у својој апелацији тврди да је оспореним одлукама повријеђено његово право из члана 7 Европске конвенције, којим је предвиђено да нико не може да се сматра кривим за кривично дјело настало чињењем или нечињењем које у вријеме извршења није представљало кривично дјело сходно домаћем или међународном праву. Истим чланом је регулисано да изречена казна неће бити тежа од оне која је примјењивана у вријеме извршења кривичног дјела.

20. Наиме, пракса Европског суда за људска права је установила став сходно ком закони морају да буду довољно јасни како би појединци могли да регулишу своје понашање. Даље, Европски суд наглашава да се став 1 члана 7 Европске конвенције не односи само на забрану ретроактивне примјене кривичног закона на штету окривљеног. Он, узет у ширем контексту, садржи и принцип да само закон може да дефинише кривично дјело и да пропише казну (*nullum crimen, nulla posena sine lege*), као и принцип да кривични закон не смије широко да се тумачи на штету окривљеног, на примјер по принципу аналогије. Из овога произилази да кривично дјело мора да буде јасно дефинисано законом. Овај услов је задовољен када појединац може да зна из текста релевантне одредбе и, ако је потребно, уз помоћ судског тумачења за која ће дјела настала чињењем или нечињењем бити одговоран (види Европски суд за људска права, *Kokkanikis против Грчке*, пресуда од 25. маја 1993. године, серија А број 260-А, став 52). Суд, сходно томе, наводи да када је ријеч о закону, члан 7 Европске конвенције указује на потпуно исти појам као што је онај на који Европска конвенција иначе указује када користи тај термин, дакле појам који садржи писано право и подразумијева квалитете, односно захтјеве доступности и предвидљивости.

21. Основни принцип кривичног права је принцип законитости или легалитета који захтјева да се одговорност учиниоца за извршено кривично дјело утврђује према кривичном закону који је важио у вријеме када је извршено кривично дјело. С обзиром да КЗ БиХ, који је ступио на правну снагу 1. марта 2003. године, садржи све квалитете закона који се захтијевају да би се сматрало да је објављен, јасан, приступачан и предвидљив у својим одредбама, а да су кривична дјела за која се апелант терети извршена у септембру 2003. године, евидентно је да су та кривична дјела била предвиђена у закону као кажњива прије њиховог извршења, па су наводи апеланта о повреди члана 7 Европске конвенције очигледно неосновани и паушалне природе. Слиједи да је апелација која се односи на повреду члана 7 Европске конвенције очигледно (*prima facie*) неоснована.

22. У погледу допустивости у вези са наводном повредом члана 5 Европске конвенције, Уставни суд је утврдио да је апеланту 27. априла 2004. године уручено Рјешење Суда Босне и Херцеговине о продужењу притвора број К-36/04 од 27. априла 2004. године, а да је апелација Уставном суду поднесена 8. септембра 2004. године, из чега произилази да је поднесена након што је протекао рок за подношење апелације предвиђен чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. У складу са наведеним, Уставни суд је закључио да је апелација у дијелу који се односи на повреду члана 5 Европске конвенције поднесена неблаговремено, односно након протока рока од 60 дана од дана када је апелант примио оспорено Рјешење Суда Босне и Херцеговине број К-36/04 од 27. априла 2004. године.

23. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

24. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви ефективни правни лијекови могући по закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

25. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Суда БиХ број Кж-71/04 од 1. јула 2004. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 14. јула 2004. године, а апелација је Уставном суду поднесена 8. септембра 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, у вези са апелантовим наводима о повреди члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допустива.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у односу на Пресуду Суда БиХ број Кж-71/04 од 1. јула 2004. године испуњава услове из наведених чланова у погледу допустивости.

VII. Меритум

27. Апелант оспорава наведена рјешења и пресуде тврдећи да је тим пресудама повријеђена његово право на правичан поступак заштићено чланом II/3e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције.

Право на правичан поступак

28. Члан II/3e) Устава Босне и Херцеговине гласи

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

e) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 Европске конвенције гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. Пресуда се изриче јавно, али се новинари и јавност могу искључити с читавог или једног дијела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то налажу интереси малољетника или заштите приватног живота страна у спору, или када то суд сматра изричито неопходним зато што би у посебним околностима публицитет могао да нанесе штету интересима правде.

2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

a. да одмах, на језику који разумије, буде подробно обавијештен о природи и разлогу оптужбе против њега;

b. да му се обезбиједи време и услови неопходни за припремање одбране;

c. да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере или да, уколико

не располаже средствима да плати браниоца, да га добије бесплатно, када то налажу интереси правде;

d. да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе;

e. да користи бесплатну помоћ тумача уколико не разумије или не говори језик који се користи на суду».

29. Поступак пред Судом БиХ се у, конкретном случају, односи на утврђивање основаности кривичне оптужбе против апеланта, те је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Сходно томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је спор пред Судом БиХ био правичан, онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

30. Право на правично суђење даје, *inter alia*, могућност да се предоче разлози због којих је донесена судска одлука у одређеном правцу, с обзиром да то омогућава апеланту да дјелотворно користи расположиве правне лијекове. Међутим, члан 6 Европске конвенције не предвиђа да суд испитује све аргументе, које су стране изложиле у току поступка, него само аргументе које суд сматра релевантним. Суд мора да узме у обзир аргументе страна у поступку, али они не морају сви да буду изнесени у образложењу пресуде (види Уставни суд, Одлука број У 62/01 од 5. априла 2002. године, тачка 19, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 24/02).

31. Правичност поступка се оцјењује на основу поступка као цјелине (види Европски суд за људска права, *Barbera, Messeque и Jabardo против Шпаније*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68 и Одлуку Уставног суда број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/03).

32. Приговори који су изнесени у апелацији односе се првенствено на оцјену валидности исказа свједока Sahita Šahiriја и Emruli Vajadina који су дати у поступку обезбјеђивања доказа, а само су прочитани на главном претресу. Међутим, чињеница да су ови искази дати у поступку обезбјеђивања доказа, а не на главном претресу, не умањује њихову процесну вриједност, тим прије што то нису једини докази којим је утврђивана апелантова кривична одговорност. Наведена лица нису ни у каквом

сродству са апелантом да би, у складу са чланом 83 ЗКП БиХ, могло да им се ускрати давање исказа свједочења због сродства. Међутим, неспорно је да је апеланту и његовој одбрани, још у првостепеном поступку, омогућено и да предлажу саслушање свједока одбране и извођење других предложених доказа, мада изјаве свједока које је предложила одбрана, у принципу, не обавезују суд. Чак и кад би се оспорила валидност исказа наведених свједока, они нису били једини чији су искази узети у кривичном поступку, нити се пресуде заснивају искључиво на њиховим исказима. Исто тако, улога заштићеног свједока има исту процесну и доказну снагу ако суд сматра да ће се његовим изјавама потпуно и правилно утврдити чињенично стање и околности извршења кривичног дјела и правилно спровести доказни поступак. Које ће доказе извести, које чињенице утврђивати и које свједоке саслушати, односно како ће оквалификовати изјаве тих свједока, ствар је слободне процјене суда, како је то и прописано чланом 15 ЗКП БиХ.

33. Наводи апелације да се ради о припремним радњама извршења кривичног дјела, а не о кривичном дјелу које је довршено, нису образложени и доказани с обзиром да је чињенично и правно утврђено да је до откривања извршеног кривичног дјела дошло у завршној фази, кад није било никакве сумње да је апелант, у договору са другим лицима, а ради стицања финансијске користи, организовао пребацивање страних држављана преко границе Босне и Херцеговине. Неспорно је утврђено да је апелант примио новац за услуге које је учинио омогућавајући другима да недозвољено прелазе границу. Управо чињеница да неко лице, ради материјалне и финансијске користи, омогући другоме да недозвољено пређе границу, макар и у покушају, садржава сва субјективна и објективна законска обиљежја кривичног дијела кријумчарења лица из члана 189 КЗ БиХ. И само законско одређење кривичног дјела удруживања ради чињења кривичних дјела из члана 249 став 2 недвосмислено указује да законска дефиниција не одређује број лица која морају да буду укључена у његово извршење, што се наводи у апелацији, него мора да постоји јасна намјера и реално дјеловање више лица како би починили кривична дјела, што је и доказано у току кривичног поступка и због чега је апелант и осуђен.

34. Члан 6 Европске конвенције не јамчи право да сви захтјеви, па дакле и предлози да се саслушају свједоци које предлаже одбрана, како у првостепеном тако и у другостепеном кривичном поступку, буду прихваћени. Право на правично саслушање не захтијева да се строго слиједи било каква одређена правила у оцјењивању доказа пред кривичним судовима. На домаћим судовима је да оцијене предлоге пред њима као и значај доказа на које оптужени желе да се позову (види, *inter alia*, Европски

суд за људска права, *Barbèra, Messegué u Jabardo против Шпаније*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, тачка 68). Сагласно наведеном, Европска конвенција не обезбјеђује оптуженом неограничено право на обезбјеђивање присуства свједока пред судом. Институције Европске конвенције су заузеле став да домаћи судови уживају дискрециону овласт да сами одлуче да саслушају свједоке за које им се чини да ће им помоћи у утврђивању истине, односно да оцијене да ли је неопходно да се позову предложени свједоци, пазећи да се не наруши смисао и циљ права на правично суђење, који обавезују да се суђење одвија «под једнаким условима» и уз «једнакост странака». Члан 6 став 3 тачка д. Европске конвенције захтијева само да суд наведе разлоге због којих је одлучио да не позове оне свједоке чије саслушање је изричито захтијевано. Уставни суд запажа да је Суд БиХ у довољној мјери указао на основе на којима је засновао своју одлуку да не саслуша свједоке који су већ дали свој исказ у поступку обезбјеђивања доказа или да поново саслуша свједоке које је већ испитао у току обезбјеђивања доказа и на крају, да у потпуности повјерује исказима свједока макар датим и ван главног претреса, ако су сви други услови формалног узимања исказа респектовани (види Европски суд за људска права, *Vidal против Белгије*, пресуда од 22. априла 1992. године, серија А број 235, тачка 34; Дом за људска права, СН/00/6558, *Един Гараглија против Федерације Босне и Херцеговине*, Одлука о прихватљивости и меритуму од 12. априла 2002. године, тачка 68).

35. Што се тиче апелантових навода да није одмах подробно обавијештен о природи и разлогу оптужбе против њега, ови апелантови наводи противрече наводима и образложењу датом у пресуди и не могу да се прихвате. Наиме, чим је уз првобитну инкриминацију за кривично дјело кријумчарења људи у оптужници додато и кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела, апелант је обавијештен о новом кривичном дјелу за које се терети. С друге стране, апелантови наводи да је првобитна инкриминација за коју му је одређен притвор, а која се односила на кривично дјело организованог криминала из члана 250 КЗ БиХ преквалификована у кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела из члана 249 КЗ БИХ, не противречи одредбама кривичног поступка и зависи од свих појединачно и заједно прикупљених доказа у кривичном поступку. Ниједном својом одредбом ЗКП БиХ не спречава промјену квалификације кривичног дјела, ако то налаже прикупљена доказна грађа, нити с друге стране онемогућава странке у поступку да се на уочене пропусте и грешке суда, у вези са квалификацијом учињеног кривичног дјела, благовремено жале. Квалификовање кривичног дјела подразумијева одређивање кривичног дјела и подвођење одређеног догађаја односно чињеничног стања под

одговарајућу правну норму. То значи да се радња, посљедица, објект, начин, средство, вријеме, мјесто извршења и друге околности морају подвести под одређени законски опис и дати им правни садржај. Квалификовање кривичног дјела у сваком случају се врши на бази чињеница и околности чији су извори лични и материјални докази прикупљени у току кривичног поступка.

36. Код утврђивања кривичног дјела кријумчарења лица из члана 189 КЗ БиХ, Суд БиХ је цијенио само једну радњу недозвољеног пребацивања других лица преко граница. Међутим, та радња је подразумијевала претходно организовање свих елемената да би се стекли услови свршеног кривичног дјела. Није од значаја чињеница да ли је било више покушаја пребацивања, мада та околност може да утиче на висину одмјерене казне, да ли су лица имала важећа путна документа, да ли је ријеч само о припремању пребацивања итд. На крају, изречена казна апеланту је резултат свих олакшавајућих и отежавајућих околности учињених кривичних дјела, личности учиниоца и изведених доказа пред судом, тако да наводи апелације не указују да је оспореним пресудама учињена повреда права на правично саслушање у кривичном поступку.

37. Уставни суд напомиње да није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су нижестепени судови протумачили позитивно-правне прописе, сем уколико одлуке нижих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Уставни суд, Одлука број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

38. Уставни суд констатује да је у изреци оспораване пресуде дат опис учињених кривичних дјела са околностима и чињеницама које чине обиљежје кривичних дјела из чл. 189 и 249 став 2 КЗ БиХ. Даље, наводи изнесени у пресуди нису неразумљиви нити противрјечни, већ су засновани на спроведеним доказима, те је суд према начелу слободне процјене доказа извео своје закључке и донио одлуку. Уставни суд истиче да је током цјелокупног поступка апеланту било омогућено да изнесе све доказе с циљем да се утврди чињенично стање одлучно за доношење пресуде, како у првом степену, тако и у поступку о жалби. Суд БиХ узео је у обзир све наводе

и тврдње и довољно јасно образложио своје одлуке, те Уставни суд оцјењује да не постоје индикације да је поступак вођен на неправичан начин, не налази да је суд произвољно тумачио релевантне одредбе КЗ БиХ, нити је дошло до процесних повреда које би биле од важности за поштовање принципа правичног суђења.

39. Имајући у виду поступак у цјелини, Уставни суд закључује да у конкретном случају оспореним пресудама није повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

VIII. Закључак

40. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције јер се апелант жали на повреду одредби о кривичном поступку, непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права у судским поступцима, а Уставни суд није утврдио да постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан.

41. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 807/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Dominika Ilijaševića protiv
Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu
broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. go-
dine i Rješenja istog suda broj K-28/01
od 28. maja 2004. godine

Odluka od 13. septembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 807/04**, rješavajući apelaciji **Dominika Ilijaševića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 13. septembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija Dominika Ilijaševića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Dominik Ilijašević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Kiseljaka, kojeg zastupa Fahrija Karkin, advokat iz Sarajeva, podnio je 16. septembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnog

suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda zatraženo je 16. decembra 2004. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni sud dostavio je odgovor na apelaciju 28. decembra 2004. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Kantonalnog suda je 9. augusta 2005. godine dostavljen apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Kantonalnog suda broj K-28/01 od 12. novembra 2002. godine, koja je potvrđena Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kž-320/03 od 15. januara 2004. godine, apelant i drugi su oslobođeni optužbe za krivično djelo terorizma iz člana 146. stav 3, u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH», broj 43/98), te je na osnovu člana 92. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH («Službene novine Federacije BiH», br. 43/98 i 23/99) određeno da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

7. Rješenjem Kantonalnog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine odobreni su apelantu troškovi koje je imao povodom odbrane u predmetnoj krivičnoj stvari u iznosu od 68.182,95 KM uvećani za 20% zbog složenosti i obimnosti postupka, u skladu sa članom 37. tačka 1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: Tarife, «Službene novine Federacije BiH», broj 67/01), odnosno u ukupnom iznosu od 81.819,53 KM. Ostatak apelantovog zahtjeva za naknadu troškova odbrane je odbijen.

8. Protiv odbijajućeg dijela navedenog rješenja apelant je uložio žalbu Kantonalnom sudu, koji je Rješenjem broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine žalbu odbio kao neosnovanu.

IV. Relevantni propisi

9. **Zakon o krivičnom postupku** (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 43/98 i 23/99)

Član 92. Zakona, u relevantnom dijelu, glasi:

“(1) Kad se obustavi krivični postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi krivičnog postupka iz člana 88. stav 2. tačka 1. do 5. ovog zakona, kao i nužni izdaci okrivljenog i nužni izdaci i nagrada branioca, padaju na teret sredstava suda [...].”

10. **Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji BiH** («Službene novine Federacije BiH», broj 67/01)

«Član 37.

1) Za posebno stručno i specijalno znanje, koje zahtijeva odbranjeni predmet, naročito težinu predmeta ili posebnu odgovornost za obavljeni rad, tarifne se stavke mogu povisiti za 100%.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant navodi da je donošenjem pobijanih rješenja diskriminiran u krivičnom postupku koji je vođen protiv njega i još pet okrivljenih, jer je Kantonalni sud braniteljima saoptuženih, koji su postavljeni po službenoj dužnosti, priznao nužne troškove branitelja uvećane za 100%, dok je po njegovom zahtjevu naknadu za nužne troškove branitelja uvećao za 20%. Apelant navodi da je time došlo do povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i člana 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

12. U odgovoru na apelaciju Kantonalni sud ističe da su navodi iz apelacije neosnovani, te da je sud naknadu troškova i utvrđeni iznos uvećao za 20% zbog složenosti i obimnosti, primjenjujući načelo slobodne procjene. Tumačeći relevantnu odredbu, sud je utvrdio

da se navedeni troškovi “mogu” povisiti za 100%, što govori da je slobodna ocjena sudije da utvrdi za koliko će se ti troškovi uvećati. Stoga, Kantonalni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi da se prema njemu postupilo na diskriminirajući način zato što je drugim braniteljima po službenoj dužnosti isplaćena naknada uvećana za 100%, jer tu svoju tvrdnju ničim nije dokazao. Na kraju, Kantonalni sud smatra da osporenim odlukama nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. i člana 14. Evropske konvencije.

VI. Dopustivost

13. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

14. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

15. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Kantonalnog suda broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine, protiv kojeg nema drugih efektivnih pravnih lijekova mogućih po zakonima. Nadalje, apelant je podnio apelaciju 16. septembra 2004. godine, tj. u roku od 60 dana od dana donošenja osporenog rješenja, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. stav 4. Pravila Ustavnog suda.

16. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

17. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 6. stav 1. i člana 14. Evropske konvencije, kao i člana 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

18. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

19. Ustavni sud se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj je suština odgovora na pitanje je li član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenljiv ili ne sadržana u odgovoru na sljedeće pitanje: *«je li posljedica predmetne procedure odlučujuća za utvrđivanje građanskih prava i obaveza»*. Dakle, ukoliko je posljedica predmetne procedure odlučujuća za utvrđivanje građanskih prava i obaveza, član 6. stav 1. Evropske konvencije se smatra primjenljivim.

20. Imajući u vidu navedenu praksu Evropskog suda za ljudska prava, u konkretnom slučaju Ustavni sud mora ispitati je li ishod ili «posljedica» predmetnog postupka («procedure») odobravanja troškova krivičnog postupka i nužnih izdataka odbrane bila odlučujuća za utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza. Navedeno Ustavni sud mora ispitati zato što je apelant podnio apelaciju protiv Rješenja Kantonalnog suda broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine, kojim je odbijena kao neosnovana žalba na Rješenje Kantonalnog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine, kojim je odlučeno o visini iznosa priznatih troškova odbrane u pravosnažno okončanom krivičnom postupku u kojem je apelant oslobođen krivične optužbe.

21. Predmet postupka, okončanog osporenim rješenjima Kantonalnog suda je utvrđivanje visine naknade troškova odbrane koja će biti isplaćena iz sredstava budžeta Kantonalnog suda, a na osnovu pravosnažne Presude Kantonalnog suda broj K-28/01 od 12. novembra 2002. godine, kojom je apelant oslobođen od optužbe za krivično djelo terorizma iz člana

146. stav 3. u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine u kojoj je, na osnovu člana 92. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, određeno da troškovi postupka i nužni troškovi odbrane padaju na teret budžetskih sredstava suda.

22. Prema tome, apelant je oslobođen plaćanja troškova postupka, odnosno nužnih troškova odbrane. U postupku određivanja visine priznatih troškova sud je odlučivao o opravdanosti troškova odbrane, kako je prikazano u opredijeljenim troškovnicima izabranih branilaca apelanta, advokata Mustafe Karkina iz Sarajeva i Dragana Barbarića iz Mostara. Također, sud je cijenio posebno stručno i specijalno znanje koje je zahtijevao odbranjeni predmet, naročito težinu predmeta ili posebnu odgovornost za obavljene rad.

23. Pored navedenog, Ustavni sud podsjeća da se garancije člana 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuju na sve faze postupka za određivanje građanskih prava i obaveza, ne isključujući faze postupka nakon presude u meritumu. Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio «utvrđivanja građanskih prava i obaveza» (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 23. septembra 1997. godine, stav 25. f, i Ustavni sud, Odluka broj *AP 189/02* od 30. juna 2004. godine).

24. Ustavni sud konstatira da se apelant žali da mu osporenim rješenjima Kantonalnog suda, neopravdano i na njegovu štetu, nisu po osnovu obimnosti i složenosti predmetnog krivičnog postupka u odbranjenom predmetu, na osnovu člana 37. Tarife, uvećane tarifne stavke za 100%.

25. Imajući u vidu navedenu suštinu apelantovih navoda, Ustavni sud se poziva na svoj stav prema kojem je nadležnost Ustavnog suda u apelacionim postupcima ograničena na pitanja koja su sadržana u ovom ustavu i da Ustavni sud nije nadležan da preispituje činjenično stanje ili tumačenje i način na koji su primijenili zakon redovni sudovi, osim u slučajevima u kojima su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava, ili su zanemarile ta prava, te ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na efektivni pravni lijek i dr.) ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», broj 24/02).

26. Ustavni sud smatra da se navedeni stav može primijeniti i u konkretnom slučaju. Iz navoda u apelaciji, kao i priložene dokumentacije, ne može se zaključiti da su osporenim

rješenjima Kantonalnog suda povrijeđena ili zanemarena apelantova ustavna prava. Jer, Kantonalni sud nije izašao iz okvira zahtjeva i ovlaštenja postavljenih u članu 37. Tarife, kojim je dato ovlaštenje sudu da se tarife za troškove povodom odbrane *moгу* povećati za 100%. Cijeneći stručno i specijalno znanje koje je zahtijevao odbranjeni predmet u kojem su nastali predmetni troškovi, posebno cijeneći obimnost i složenost krivičnog postupka, Kantonalni sud je tarifne stavke uvećao za 20%, a ne za 100%, primjenjujući princip slobodne ocjene suda. Ustavni sud primjećuje da u osporenim odlukama, posebno u Rješenju Kantonalnog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine, nisu dati razlozi zbog kojih je predmetno uvećanje tarifnih troškova 20%, a ne u nekom drugom procentu. Međutim, isto tako Ustavni sud stoji na stanovištu da upravo radi nemogućnosti iznošenja razloga za ovakvu odluku nju treba tretirati kao rezultat *slobodne ocjene* suda. To je jedna od onih procesnih situacija kada sud, *in abstracto*, donese odluku pozivajući se (najčešće prešutno) na principe pravičnosti, odnosno kada svoju odluku temelji na unutrašnjem dojmu koji je stekao, prije svega, primjenom logičkih i iskustvenih pravila i moralnih postulata o ispravnosti određene odluke, a za koja nema uporišta u materijalnim dokazima.

27. S obzirom da se ne može zaključiti da je u konkretnom slučaju primjena zakona, odnosno relevantnih odredaba Tarifa, bila proizvoljna ili diskriminacijska, Ustavni sud smatra da nije u njegovoj nadležnosti, u skladu sa ranije navedenim stavom, da preispituje ispravnost i osnovanost odluke (zasnovane na slobodnoj ocjeni) da ne postoje razlozi za uvećanje tarifnih stavki za 100%. Pored toga, Ustavni sud nije utvrdio da je došlo do propusta u poštivanju apelantovih procesnih prava utvrđenih u članu II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 6. stav 1. Evropske konvencije.

28. Ustavni sud zaključuje da u konkretnom predmetu nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Naknada za pogrešnu osudu - član 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju

29. Član 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju glasi:

«Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica nesporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena».

30. Citirana odredba navedenog člana propisuje da lice koje je pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela, ako je kasnije njegova osuda bila ukinuta ili je bio oslobođen zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje na pogrešnu osudu, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude ima pravo na naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države.

31. U konkretnom predmetu apelant nije osuđen zbog krivičnog djela i nije mu izrečena krivična sankcija, nego je, upravo suprotno, oslobođen od optužbe za krivično djelo terorizma iz člana 146. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. S obzirom da, dakle, ne postoji osuđujuća presuda za apelanta, na osnovu koje bi apelant zasnovao svoje pravo na naknadu, garantirano članom 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju, ovaj navod apelacije je neosnovan, te u konkretnom slučaju nije došlo do povrede člana 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

Nediskriminacija

32. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.”

33. Član 14. Evropske konvencije glasi:

“Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.”

34. Ustavni sud podsjeća da postoji diskriminacija ako rezultira različitim tretmanom pojedinaca u sličnim situacijama i ako taj tretman nema objektivnog ili razumnog opravdanja. Da bi bio opravdan, tretman mora težiti zakonitom cilju, te mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji treba ostvariti (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Marckx protiv Belgije*, stav 33). Stoga je potrebno ustanoviti je li se prema apelantu postupalo drukčije nego prema drugima u istim ili sličnim situacijama. Svako različito postupanje se ima smatrati diskriminacijskim ako nema razumno i objektivno opravdanje, tj. ako ne stremi legitimnom cilju ili ako nema

razumnog odnosa proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi Dom za ljudska prava, br. CH/97/67, *Zahirović*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 10. januara 1999, tačka 120, odluke januar - juli 1999).

35. Različiti tretman u pogledu različite primjene identičnih zakona u identičnim situacijama treba uzeti u obzir u slučajevima u kojim sudovi ne uživaju pravo slobodne procjene, kao što je slučaj sa odmjeravanjem kazne u krivičnim predmetima. U takvim slučajevima treba poštovati nezavisnost sudova u pogledu njihovog odlučivanja (vidi Odluku o dopustivosti bivše Evropske komisije za ljudska prava, *K. v. SR Njemačke* od 21. novembra 1990, aplikacija broj E 15252). Ipak, ako ne postoji slobodna procjena, identični predmeti bi trebali biti odlučeni na identičan način. Takva obaveza proizlazi iz principa pravne sigurnosti, koji operira kao sastavni element principa vladavine prava unutar demokratskog društva u pogledu svih ustavnih prava (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. marta 1999, Izvještaji i odluke 1999-II, stav 58).

36. U više odluka Evropskog suda za ljudska prava je konstatirano da je uloga nacionalnih sudova ne samo pravično i objektivno suđenje, nego i stvaranje ujednačenih «standarda postupanja» i odlučivanja u istim činjeničnim i pravnim situacijama (vidi, *inter alia*, *Rasmussen protiv Danske*, presuda Evropskog suda od 28. novembra 1984. godine, serija A broj 32, stav 35, kao i str. 14, stav 38). Sud u citiranoj odluci podsjeća da član 14. Evropske konvencije štiti lica (uključujući i pravna lica) koja se nalaze u «podudarnim situacijama» od diskriminirajućih razlika u tretmanu; a u smislu člana 14. Evropske konvencije, tretman se smatra diskriminirajućim ako nema «cilja i razumnog opravdanja», tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti. Osim toga, potpisnice Evropske konvencije imaju određenu slobodu procjene prilikom utvrđivanja da li i u kolikoj mjeri razlike u situacijama, koje su inače slične, opravdavaju različiti tretman prema zakonu, granice te slobode variraju u zavisnosti od okolnosti, predmeta i pozadine (*ibid.*, strana 15, stav 40).

37. Apelant u konkretnom slučaju kršenje prava na nediskriminaciju vidi u tome što prilikom dosuđivanja troškova postupka Kantonalni sud nije isto postupao prema njegovim braniteljima i braniteljima ostalih okrivljenih, koji su postavljeni po službenoj dužnosti.

38. Međutim, Ustavni sud je još ranije utvrdio da su branioci postavljeni po službenoj dužnosti podnijeli troškovnike prema ranije važećoj advokatskoj tarifi, dok su apelantovi advokati podnijeli troškovnike prema novoj advokatskoj tarifi. S obzirom da je došlo do

izmjene advokatske tarife, dok je obim i složenost postupka u oba slučaja isti, Kantonalni sud je odlučio da apelantovim advokatima uveća utvrđeni troškovnik za 20%, tako da je apelantu, na ime nužnih izdataka branioca, odobreno više troškova nego apelantima koje su zastupali branioci postavljeni po službenoj dužnosti iako je njima odobreno uvećanje od 100% (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 792/04* od 18. januara 2005. godine). Naposljetku, kako je Ustavni sud utvrdio da su odluke donesene osporenim rješenjima u konkretnom slučaju rezultat slobodne procjene Kantonalnog suda (tačka 26), ne može se u predmetnoj stvari uzimati u obzir različit tretman u pogledu različite primjene identičnih zakona u identičnim situacijama, jer je navedeni sud uživao pravo slobodne procjene.

39. Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantovih prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

40. Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao ni prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije i prava na naknadu za pogrešnu osudu iz člana 3. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju u slučaju kada je apelantu, nakon donošenja oslobađajuće presude u krivičnom postupku, posebnim rješenjem, primjenom principa slobodne procjene, odobrena naknada za troškove tog krivičnog postupka.

41. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 836/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Nikole Popovića podnesena radi nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu koji se vodi pred Općinskim sudom Zenica broj R-80/98

Odluka od 17. studenoga 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 836/04**, rješavajući apelaciju **Nikole Popovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 17. studenoga 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Nikole Popovića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što Općinski sud u Zenici nije donio odluku u razumnom roku u predmetu broj R-80/98.

Nalaže se Općinskom sudu u Zenici da, bez daljnjeg odlaganja, donese odluku u predmetu broj R-80/98 sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Nalaže se Općinskom sudu u Zenici da, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Federaciji Bosne i Hercegovine da Nikoli Popoviću, u roku od tri mjeseca od dostave ove odluke, isplati iznos od 1.050 konvertibilnih maraka, na ime nematerijale štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Nikola Popović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Zenice je podnio 30. rujna 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu koji se vodi pred Općinskim sudom Zenica (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj R-80/98. Apelant je 22. rujna 2005. godine dopunio apelaciju zahtjevom za naknadu štete u iznosu od 4.000 eura, zbog nedonošenja odluke u razumnom roku.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 2/04), od Općinskog suda i Javnog poduzeća za prostorno planiranje i uređenje grada Zenica je zatraženo 15. veljače i 25. svibnja 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda od Općinskog je suda 6. rujna 2005. godine zatražen na uvid spis tog suda broj R-80/98.

4. Odgovore na apelaciju Općinski sud i Javno poduzeće za prostorno planiranje i uređenje grada Zenica su dostavili 10. ožujka i 10. lipnja 2005. godine, a Općinski je sud dostavio na uvid predmetni sudski spis 26. rujna 2005. godine.

5. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinskog suda i Javnog poduzeća dostavljen je apelantu 6. listopada 2005. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Postupak pred bivšim Osnovnim i Višim sudom u Zenici

7. Apelant je bio vlasnik određenih nekretnina na području općine Zenice (kuća i zemljište), koje su ekspropirane radi izgradnje stambeno-poslovnog objekta Rješenjem broj 11/2-473-2/87 od 20. veljače 1987. godine, koje je donijela Općina Zenica, Općinsko povjerenstvo za urbanizam i komunalne poslove – Uprava za geodetsko-katastarske i imovinsko-pravne poslove (u daljnjem tekstu: korisnik eksproprijacije). Apelant je sa korisnikom eksproprijacije postigao djelomičan sporazum o naknadi za ekspropirane nekretnine, o čemu je sačinjen Zapisnik broj 11/3-473-2/87-1 od 20. travnja 1988. godine. Tada je odlučeno da se predmet proslijedi Osnovnom sudu, koji će utvrditi preostali dio naknade za ekspropirane nekretnine u dijelu koji se odnosi na građevinski objekt. Korisnik eksproprijacije je 27. travnja 1988. godine uputio prijedlog Osnovnom sudu, koji je registriran pod poslovnim brojem R-266/88. Osnovni je sud donio Rješenje broj R-266/88 od 9. svibnja 1989. godine, kojim je utvrdio preostale novčane iznose, koje je korisnik eksproprijacije dužan isplatiti apelantu radi ekspropiranih građevinskih objekata (stambeni i pomoćni objekt). Iz navedenog je vidljivo da je nakon održanih deset rasprava, u vremenskom razdoblju od 12 mjeseci i 12 dana, donesena prvostupanjska odluka.

8. Viši je sud usvojio apelantov priziv, te donio Rješenje broj Gž-1256/89 od 22. rujna 1989. godine kojim je predmet vratio prvostupanjskom sudu da u nastavku postupka odluči o utemeljenosti naknade za ekspropirane nekretnine preko iznosa utvrđenog prvostupanjskom odlukom, od tadašnjih 7.247.825 YU dinara. Iz rješenja Višeg suda je vidljivo da tijekom prvostupanjskog postupka nije pravilno izvršeno vještačenje vještaka građevinske struke, u odnosu na dio koji se odnosi na rekonstrukciju ekspropiriranog objekta.

9. U ponovnom postupku pred Osnovnim sudom predmet dobija novi broj R-573/89. Apelantov je punomoćnik na raspravi održanoj 15. listopada 1992. godine predložio da se predmetni postupak prekine na neodređeno vrijeme, obzirom na ratno stanje u Bosni i Hercegovini. Osnovni je sud na ročištu dao apelantu nalog da posebnim podneskom predloži nastavak vanparničnog postupka kad se za to steknu uvjeti. Sud je donio Rješenje o prekidu postupka broj R-573/89 od 30. studenoga 1994. godine.

Postupak pred Općinskim sudom u Zenici

10. Navedeni je predmet dobio novi broj, R-80/98. Apelant je podneskom od 20. ožujka 1998. godine tražio nastavak predmetnog postupka, navodeći da smatra da su se sada stekli uvjeti za rješavanjem ove pravne stvari. Nakon toga je apelant podnescima od 8.

lipnja i 3. srpnja 1998. godine i 17. veljače 2003. godine, urgirao na zakazivanju rasprave u ovoj pravnoj stvari. Prva rasprava, nakon prijedloga kojim je tražen nastavak postupka, održana je 21. ožujka 2003. godine, kada je odlučeno da vještak građevinske struke izvrši novo vještačenje, te da se novčani iznos, za koji se utvrdi da ga treba isplatiti kao naknadu za ekspropirane nekretnine, izrazi u konvertibilnim markama. Vještak građevinske struke sačinio je nalaz koji je 4. kolovoza 2003. godine predao u sudski spis. Sljedeća je rasprava održana 11. rujna 2003. godine kada su stranke dale primjedbe na nalaz vještaka, nakon čega je odlučeno da se vještak izjasni na primjedbe sa rasprave. Vještak se izjasnio na primjedbe 30. rujna 2003. godine. Nakon toga je rasprava održana 2. listopada 2003. godine, kada nije bilo daljnjih dokaznih prijedloga, te je odlučeno da se odluka donese prema stanju u spisu. Apelant podnosi urgencije 2. lipnja i 12. rujna 2005. godine, navodeći da se odluka ne donosi u razumnom roku obzirom da se radi o predmetu iz 1989. godine. Predmet zadužuje novi sudac, koji 29. ožujka 2005. godine zakazuje raspravu na kojoj je odlučeno da se rasprava u ovoj pravnoj stvari ima voditi iznova. Na navedenoj je raspravi odlučeno da vještak financijske struke izvrši vještačenje. Sljedeća je rasprava održana 15. rujna 2005. godine, kada su dodatno utvrđena pitanja na koja treba dati odgovor vještak financijske struke u svom nalazu. Vještak financijske struke bi trebalo da u konvertibilnim markama utvrdi sve novčane iznose koji su ranije isplaćeni apelantu kao naknada za ekspropirane nekretnine, da bi potom te iznose odbio od iznosa koji je ustvrdio vještak građevinske struke u nalazu od 4. kolovoza 2003. godine, potom obračunati zakonom predviđena umanjena i zakonske zatezne kamate, kako bi se onda dobio konačan iznos koji treba isplatiti na ime naknade za ekspropirane nekretnine. Vještak je, također, trebalo da utvrdi ukupan novčani iznos koji je apelant tijekom dosadašnjeg postupka uplatio na ime troškova vještačenja. Nalaz vještaka financijske struke je sačinjen 19. rujna 2005. godine. Sljedeća rasprava u ovom predmetu je zakazana za 7. studeni 2005. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant naglašava da je povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku, s obzirom da postupak traje već 16 godina. Apelant ističe da je sve vrijeme trajanja postupka plaćao troškove vještačenja. Apelant traži da Ustavni sud utvrdi povredu prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te da mu dodijeli novčani iznos od 4.000 eura na ime naknade štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku.

b) **Odgovor na apelaciju**

12. Općinski sud navodi da je rasprava u ovom predmetu bila zaključena 2. listopada 2003. godine, s tim što sutkinja koja je tada bila zadužena sa predmetom nije napisala odluku. Novoimenovana je sutkinja počela sa radom 2. ožujka 2004. godine, kada je zadužila sve vanparnične predmete i 1/3 ostavinskih predmeta. Naglašava se da je 31. prosinca 2003. godine u Općinskom sudu bilo nezavršenih 361 vanparničnih predmeta, a tijekom 2004. godine je primljeno još 206 predmeta. Nezavršenih ostavinskih predmeta 31. prosinca 2003. godine je bilo 1922, dok je tijekom 2004. godine primljeno još 1293 predmeta. Ističe se da novoimenovana sutkinja objektivno nije mogla uzeti u rad sve zadužene predmete, niti se upoznati sa njihovim sadržajem. Osim toga, navodi se da apelant nije urgirao za okončanje postupka sutkinji koja je zadužena sa predmetom ili predsjedniku suda, te da bi se njegovoj urgenciji sigurno udovoljilo, obzirom da se rad na predmetima u 2004. godini uglavnom vodio po urgencijama stranaka.

13. Javno poduzeće za prostorno planiranje i uređenje grada Zenica (čiji je pravni prednik bio korisnik eksproprijacije) navodi da je neprijeporno da se predmetni postupak vodi od 1987. godine. Međutim, navodi se da su vještačenja vještaka građevinske struke vršena na zahtjev apelanta, kao i da je korisnik eksproprijacije do sada isplatio apelantu sve utvrđene obveze, pa i obveze po rješenju prvostupanjskog suda koje je po prizivu ukinuto. Stoga, smatra se da duljina trajanja postupka u ovoj pravnoj stvari ne može biti dovedena u vezu sa postupcima korisnika eksproprijacije. Također se smatra da je predmetna apelacija nedopustiva - preuranjena, pa se predlaže da se odbaci.

V. **Relevantni propisi**

14. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03)

„Članak 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku“.

VI. **Dopustivost**

15. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. U kontekstu prizivne nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

18. Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu građanskih prava i temeljnih sloboda i, sukladno članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjivati u Bosni i Hercegovini.

19. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelant prvenstveno poziva na svoje pravo iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer nije u mogućnosti doći do meritorne odluke u postupku koji se vodi radi utvrđivanja naknade za eksproprijirane nekretnine pred Općinskim sudom.

20. Ustavni sud, polazeći od prakse Europskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prigodom primjene pravila iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti, bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A broj 200, stavak 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući po zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski i, prigodom ispitivanja je li bilo poštovano, bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. prosinca 1980; serija A broj 40, stavak 35). To, između ostalog, znači da se moraju realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sustavu, već i ukupni pravni i politički kontekst, kao i apelantove osobne prilike.

21. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud smatra da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji BiH, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi

omogućilo apelantu da se žali zbog predugog trajanja postupka (vidi, *mutatis mutandis*, *Tome Mata protiv Portugala*, broj 32082/98, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju uticati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz članka 6. Europske konvencije.

22. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najučinkovitiji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, jedan od temeljnih postulata Europske konvencije je da pravna sredstva, koja pojedincu stoje na raspolaganju, trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u ustroju pravnog i sudskog sustava države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost je države da organizira svoj pravni sustav tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

23. U smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

24. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud prihvaća da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

25. Apelant smatra da su mu povrijeđena ustavna prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

26. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke».

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u prvoj rečenici utvrđuje da:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

Primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije

27. Ustavni sud mora riješiti pitanje primjene članka 6. stavak 1. Europske konvencije, obzirom da se apelant žali na nedonošenje odluke u razumnom roku, u postupku utvrđivanja naknade za eksproprirane nekretnine koja se rješava u vanparničnom postupku, prema pravilima Zakona o vanparničnom postupku čl. 146. do 153. („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98). Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda i Europskog suda za ljudska prava članak 6. stavak 1. Europske konvencije se primjenjuje na postupke čiji je ishod odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obveza. Pored toga što ishod postupka treba biti odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obveza, uvjet za primjenljivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije je da u konkretnom postupku postoji spor oko utvrđivanja građanskih prava i obveza. U predmetnom se slučaju radi o postupku određivanja naknade za eksproprirane nekretnine, gdje sud treba odrediti visinu naknade u dijelu u kojem korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik (apelant) nisu postigli sporazum. Dakle, radi se o: a) utvrđivanju građanskih prava i obveza, obzirom da je ishod postupka odlučujući za isplatu novčane naknade koja predstavlja imovinu odnosno građansko pravo apelanta i b) postoji spor oko utvrđivanja građanskih prava i obveza obzirom da su apelant i korisnik eksproprijacije postigli samo djelomičan sporazum oko isplate naknade za eksproprirane nekretnine, dok o preostalom dijelu naknade odluku mora donijeti sud.

28. U konkretnom slučaju, pitanje preostalog dijela naknade za eksproprirane nekretnine se može riješiti samo u vanparničnom postupku, prema odredbama Zakona o vanparničnom postupku. Prema tomu, u ovom se predmetu ne radi o identičnoj situaciji kao u predmetu Ustavnog suda broj *U 65/02*, (vidi odluku Ustavnog suda od 26. rujna 2003. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 43/03) gdje je Ustavni sud zauzeo stajalište da ostavinski postupak sam po sebi ne predstavlja spor o građanskim pravima i obvezama, te da se prijeporna pitanja koja se pojave u tijeku ostavinskog postupka mogu riješiti upućivanjem stranaka na parnični postupak koji će se provesti prema odredbama Zakona o parničnom postupku. Kao što je već rečeno, ovdje se radi o utvrđivanju preostalog dijela naknade za eksproprirane nekretnine, o čemu postoji spor, jer se apelant i korisnik eksproprijacije nisu u cijelosti sporazumjeli oko visine naknade, što se može riješiti samo prema odredbama Zakona o vanparničnom postupku. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenljiv u konkretnom slučaju.

Razdoblje koje se uzima u obzir

29. Prema jurisprudenciji Ustavnog suda i tijela Europske konvencije, razdoblje koji se uzima u obzir kod priziva glede duljine trajanja postupka počinje sa danom zasnivanja njihove nadležnosti. U ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj rok, mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog nadnevka (vidi npr. Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranowski protiv Poljske*, broj 28616/95, ECHR 1998-VIII).

30. U konkretnom slučaju, postupak je počeo 27. travnja 1988. godine kada je korisnik eksproprijacije podnio prijedlog Osnovnom sudu radi utvrđivanja naknade za eksproprirane nekretnine. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Ustavnog suda nije počelo tog nadnevka, već 14. prosinca 1995. godine, kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Predmetni postupak nije okončan i vodi se pred Općinskim sudom pod brojem R-80/98. Dakle, konstatira se da predmetni postupak traje ukupno 17 godina i pet mjeseci, od kojih devet godina i deset mjeseci spadaju u razdoblje koje Ustavni sud treba ispitati.

Stadij postupka na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine

31. Stadij postupka, u kojem se nalazio apelantov predmet na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, je da je postupak bio prekinut Rješenjem Općinskog suda broj R-573/89 od 30. studenoga 1994. godine, obzirom da je apelant prethodno predložio prekid postupka zbog ratnog stanja u Bosni i Hercegovini. Prije toga, u postupku pred bivšim Osnovnim sudom vještak građevinske struke je proveo vještačenje, saslušani su predloženi svjedoci i stranke u postupku.

Složenost predmeta

32. Ustavni sud naglašava da se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta konkretnog spora, tj. dokaza koje sud treba izvesti, te procijeniti pravna pitanja koja treba riješiti. U konkretnom slučaju, spor se odnosi na utvrđivanje naknade za eksproprirane nekretnine, gdje treba objektivnim putem (stručnim vještačenjem) ustvrditi vrijednost eksproprirane nekretnine, te prema tomu odrediti visinu naknade koju korisnik eksproprijacije treba isplatiti bivšem vlasniku. Iako provođenje stručnih vještačenja usložnjava postupak, te iako se radi o složenom predmetu, ta činjenica, po mišljenju Ustavnog suda, ne opravdava nedonošenje meritorne odluke u ovako dugom vremenu.

Ponašanje podnositelja apelacije

33. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima donošenje odluke u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi Odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava broj 11541/85, od 12. travnja 1989. godine, O.I. 70).

34. U konkretnom slučaju, Ustavni će sud ispitati je li apelant svojim ponašanjem doprinio da se predmet ne završi u razumnom roku. Razdoblje koji će se ispitivati, jeste relevantno razdoblje od dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine (14. prosinac 1995. godine), koji traje devet godina i deset mjeseci. Kao što je već rečeno, stanje predmeta na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine bilo je da je postupak prekinut rješenjem suda, s tim da je apelant imao obvezu posebnim podneskom tražiti nastavak postupka kada se za to steknu uvjeti. Apelant je 20. ožujka 1998. godine tražio nastavak postupka. Nakon toga, apelant je podnosio urgencije i tražio zakazivanje rasprave podnescima od 8. lipnja i 3. srpnja 1998. godine i 17. veljače 2003. godine. Prva rasprava nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine je održana 21. ožujka 2003. godine, da bi potom rasprave bile održane 11. rujna i 2. listopada 2003. godine, kada je rasprava zaključena i odlučeno da se riješi prema stanju u spisu. Apelant podnosi urgencije i traži donošenje odluke podnescima od 2. lipnja i 12. rujna 2005. godine. Novoimenovana sutkinja zakazuje i održava rasprave 29. ožujka i 15. rujna 2005. godine, te sljedeću raspravu zakazuje za 11. studeni 2005. godine. Tijekom postupka pred Općinskim sudom su izvršili vještačenje vještaci građevinske i financijske struke. Apelant je platio troškove vještačenja i bio je nazočan na svim raspravama, osobno ili preko punomoćnika.

35. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je apelantovo ponašanje dovelo do neaktivnosti suda u razdoblju od prestanka ratnog stanja do 20. ožujka 1998. godine, obzirom da u tom razdoblju apelant nije podnosio prijedlog za nastavak predmetnog postupka, na što je bio obavezan po rješenju o prekidu postupka od 30. studenoga 1994. godine. Dakle, apelant je kriv za neaktivnost suda u razdoblju od oko dvije godine.

36. Međutim, apelant po mišljenju Ustavnog suda ne snosi nikakvu krivnju za nedonošenje odluke u razdoblju od 20. ožujka 1998. godine do podnošenja apelacije, koji traje oko sedam godina. Apelant je, počevši od 20. ožujka 1998. godine, tražio nastavak postupka, podnosio urgencije, bio nazočan na svim raspravama, nije predlagao odlaganja i snosio je troškove vještačenja. Ovdje se naglašava da upravo stanje predmetnog spisa demantira navode iz odgovora na apelaciju da apelant nije urgirao na zakazivanju rasprave. Naime, u spisu se nalaze urgencije apelanta od 8. lipnja i 3. srpnja 1998. godine, 17. veljače 2003. godine, te 2. lipnja i 12. rujna 2005. godine.

37. Ovdje se naglašava da Ustavni sud ne smatra ni da je ponašanje korisnika eksproprijacije doprinijelo da se ne donese odluka u razumnom roku. Međutim, Ustavni sud ne može prihvatiti navode korisnika eksproprijacije da je apelant predlagao vještačenje vještaka građevinske struke, iz čega bi se moglo zaključiti da je to razlog nedonošenja odluke u razumnom roku. Naime, pitanje pravilnog utvrđivanja vrijednosti ekspropriranih nekretnina, posebice u dijelu koji se odnosi na rekonstrukciju ekspropriranih objekata i povećanje njegovih vrijednosti, je od suštinske važnosti u ovom postupku, i ono se može riješiti jedino nakon što izvrši stručno vještačenje sudski vještak građevinske struke. Također, nije prijeporno ni da je korisnik eksproprijacije isplatio do sada utvrđene obveze, međutim, postupak se i vodi radi utvrđivanja visine naknade koju treba isplatiti preko do sada utvrđenih obveza korisnika eksproprijacije, te u tom pravcu treba donijeti konačnu odluku. Što se tiče prigovora glede dopustivosti, Ustavni ih je sud obrazložio u prethodnom dijelu odluke.

Ponašanje suda

38. Ustavni će sud ispitati ponašanje Općinskog suda u razdoblju od 20. ožujka 1998. godine. Uzimajući u obzir stanje spisa na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da je, nakon što je apelant podnio prijedlog za nastavak postupka, Općinski sud trebao zakazati raspravu i izvršiti novo vještačenje vještaka građevinske struke. Takvo vještačenje je bilo potrebno izvršiti imajući u vidu nove prilike u Bosni i Hercegovini (uvođenje nove valute, drugačiji odnosi na tržištu nekretnina i sl.). Nakon što se izvrši takvo vještačenje, Ustavni sud ne vidi razloge da se odluka o visini naknade, koju treba isplatiti za eksproprirane nekretnine, ne bi mogla donijeti, obzirom da su prethodno saslušane stranke u postupku i predloženi svjedoci. Međutim, za poduzimanje takvih radnji apsolutno nije bilo potrebno čekati od 20. ožujka 1998. godine, što iznosi oko sedam godina. Posebice je nedopustivo da se nakon prijedloga za nastavak postupka, koji je podnesen 20. ožujka 1998. godine, prva rasprava zakaže 21. ožujka 2003. godine, što znači da je apelant morao čekati na zakazivanje rasprave pet godina.

39. Ustavni je sud cijenio argumente Općinskog suda koji se odnose na preopterećenost tog suda glede velikog broja predmeta iz oblasti koja se rješava prema pravilima Zakona o vanparničnom postupku. Međutim, Ustavni sud ne može a da ne primijeti da Europska konvencija čini sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine, što je propisano člankom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni se sud poziva na članak 1. Europske konvencije koji propisuje: *«Visoke strane ugovornice jamče svim osobama pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I. ove konvencije»*. Dakle, Bosna i

Hercegovina je preuzela obvezu osigurati svim osobama pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Europskoj konvenciji. Sukladno navedenom, Bosna i Hercegovina je preuzela i obvezu organizirati svoj pravni sustav tako da osigura usklađenost sa zahtjevima iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, uključujući i zahtjev za suđenjem u razumnom roku.

40. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, privremeni zaostatak u poslovanju suda ne povlači, prema Europskoj konvenciji, međunarodnu odgovornost države, pod uvjetom da država poduzme djelotvorne i žurne mjere za otklanjanje takve situacije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zimmermann i Steiner*, presuda od 13. srpnja 1983. godine stavak 29). Međutim, u konkretnom slučaju, očito je da mjerodavna tijela Federacije BiH nisu poduzela konkretne mjere na rješavanju problema koji se tiču velikog broja predmeta pred Općinskim sudom ali i drugim sudovima u Federaciji BiH.

41. Imajući u vidu sve pojedinosti konkretnog slučaja, kao i teškoće sa kojima se susreću redoviti sudovi glede rješavanja velikog broja predmeta, Ustavni sud zaključuje da te teškoće nisu bile takve naravi da liše apelanta prava na sudsko odlučivanje u «razumnom roku». Osim toga, Ustavni sud naglašava da je cijenio okolnost da je apelant odgovoran za neaktivnosti suda u razdoblju od prestanka ratnog stanja do 20. ožujka 1998. godine, što iznosi razdoblje od oko dvije godine. Međutim, nasuprot toj činjenici stoji odgovornost Općinskog suda za nedonošenje odluke u razdoblju od 20. ožujka 1998. godine, što iznosi oko sedam godina. Dakle, Općinski je sud odgovoran za puno veće vremensko razdoblje u kojem nije donesena odluka, nego što je odgovoran apelant.

42. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je prekršen članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pitanje kompenzacije

43. Apelant traži da mu se dosudi iznos od 4.000 eura na ime naknade štete zbog toga što nije donesena meritorna odluka u razumnom roku. U smislu članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud, iznimno, na zahtjev apelanta, može odrediti naknadu štete. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu štete određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i sloboda.

44. Ustavni se sud poziva na praksu Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Apicella protiv Italije i devet drugih slučajeva protiv Italije* (vidi presudu od 10. studenoga 2004.

godine), u kojem je utvrđena tiskanica za izračunavanje naknade na ime nematerijalne štete u slučajevima duljine postupka. U navedenom predmetu, Europski je sud za ljudska prava zaključio da, kao opća smjernica, podnositelji predstavke koji mogu dokazati da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije povrijeđen odlaganjima, trebaju dobiti između 1.000 i 1.500 eura na ime naknade za svaku godinu trajanja postupka, bez obzira jesu li podnositelji predstavke dobili ili izgubili domaći postupak, ili je postignuto prijateljsko poravnanje. Ovaj iznos, međutim, može biti umanjen da bi se uzeo u obzir standard života u zemlji koja je u pitanju, kao i držanje podnositelja predstavke. Odšteta Europskog suda za ljudska prava će, također, biti umanjena ako je podnositelj predstavke primio presudu domaćeg suda da je zahtjev „razumnog roka“ članka 6. stavak 1. Europske konvencije povrijeđen i ako je dobio naknadu, iako neodgovarajuću, od domaćih institucija. Ova osnovna rata treba biti uvećana na 2.000 eura ako se slučaj odnosi na pitanje koje zahtijeva posebnu ažurnost.

45. Ustavni sud smatra da, prigodom utvrđivanja tiskanice za izračunavanje naknade na ime nematerijalne štete u slučajevima duljine postupka u Bosni i Hercegovini, standard života i ekonomske prilike treba promatrati kroz parametar ukupnog nacionalnog dohotka (GDP-Gross Domestic Product ili vrijednost svih konačnih roba i usluga proizvedenih u zemlji tijekom godine podijeljena sa prosječnom populacijom za istu godinu). U navedenom predmetu Europskog suda za ljudska prava slučaj se odnosio na Italiju, u kojoj je za 2004. godinu GDP iznosio 29.014 američkih dolara, dok je za Bosnu i Hercegovinu iznosio 2.125 američkih dolara, dakle, oko 13 puta manje (izvor: <http://en.wikipedia.org>). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se apelantima u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti za to, kao nadoknadu na ime nematerijalne štete, treba isplatiti iznos od približno 150 konvertibilnih maraka za svaku godinu za koju su domaći sudovi odlagali donošenje odluke, odnosno dvostruki iznos u predmetima koji zahtijevaju posebnu žurnost.

46. U konkretnom slučaju, Ustavni je sud već naveo da se ne radi o predmetu koji zahtijeva posebnu žurnost, te bi apelantu za svaku godinu odlaganja donošenja odluke trebalo isplatiti iznos od po približno 150 konvertibilnih maraka. Ustavni sud smatra da je apelant doprinio odlaganju u razdoblju od stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine do 20. ožujka 1998. godine, pa mu tek od tog nadnevnika pripada naknada, što znači da razdoblje odlaganja donošenja odluke za koji apelant ima pravo naknade iznosi približno sedam godina. Dakle, ukupan iznos koji apelantu treba isplatiti na ime nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke iznosi 1.050 konvertibilnih maraka. Ovaj je iznos apelantu dužna isplatiti Federacija Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dostave ove odluke.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da teškoće u ustroju sudskog sustava u državi nisu bile takve naravi da liše apelanta prava na sudbeno odlučivanje u «razumnom roku». Osim toga, postoji odgovornost Općinskog suda za nedonošenje odluke u razdoblju od oko sedam godina, što predstavlja kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

48. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 938/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Бошка Трњаковића поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број У-375/00 од 9. јула 2002. године и због тога што није донесена одлука у парничном поступку Основног суда у Бањој Луци број П-1371/99

Одлука од 17. новембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 938/04**, рјешавајући апелацију **Бошка Трњаковића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 4, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, предсједник

Миодраг Симовић, потпредсједник

Хатица Хациосмановић, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 17. новембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Бошка Трњаковића.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на разуман рок.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да без даљег одлагања достави Окружном суду у Бањој Луци спис број П-1371/99 ради одлучивања о жалби, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да, у року од 30 дана од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које је предузео с циљем да изврши ову одлуку, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Налаже се Републици Српској да Бошку Трњаковићу, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, исплати износ од 1.000

КМ на име нематеријалне штете због тога што није донесена одлука у разумном року, у складу са чланом 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одбацује се као недопуштена апелација Бошка Трњаковића, поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број У-375/00 од 9. јула 2002. године, због протока рока за подношење апелације.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Бошко Трњаковић (у даљњем тексту: апелант) из Дервенте поднио је 19. октобра 2004. године пријаву о наводној повреди људских права Комисији за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број У-375/00 од 9. јула 2002. године и због тога што није донесена одлука у парничном поступку Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број П-1371/99. Наведена пријава је достављена Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) 1. новембра 2004. године, у складу са чланом 5 Споразума које су потписале стране 25. септембра 2003. године у складу са чланом XIV Анекса 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 35/03). Апелант је 19. септембра 2005. године доставио допуну апелације.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) и Основног суда затражено је, 26. септембра и 12. октобра 2005. године, да доставе одговор на апелацију.

3. Одговор на апелацију Окружни суд је доставио 31. октобра 2005. године, а Основни суд 26. октобра 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Окружног суда и Основног суда су 31. октобра 2005. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета, које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

Чињенице везане за парнични поступак број П-1371/99

6. Апелант је 16. априла 1999. године Основном суду поднио тужбу против Војске Републике Српске (у даљњем тексту: тужена) због надокнаде материјалне и нематеријалне штете, у вези са његовим рањавањем као припадника Војске Републике Српске у току 1995. године. Апелант је 25. јула и 14. новембра 2001. године поднио Основном суду двије ургенције у којима је тражио да се по његовој тужби хитно поступи. У обје ургенције апелант је навео адресу у Дервенти која се разликовала од првобитно наведене у тужби.

7. Основни суд је 21. октобра 2002. године одржао прво рочиште за главну расправу које је одложено за 12. децембар 2002. године, јер на рочишту нису били присутни ни апелант, ни тужена. Апелант није приступио рочишту јер му је позив за рочиште достављен на адресу из тужбе, док тужена, иако уредно обавијештена, није приступила рочишту.

8. Основни суд је 12. децембра 2002. године одржао рочиште на ком није била присутна тужена, док је апелант био присутан. То рочиште је одгођено на неодређено вријеме и наложено је апеланту да достави овјерене копије увјерења о повређивању и рјешења о инвалидности. Основни суд је Рјешењем број П-1371/99 од 23. маја 2003. године одредио вјештачење вјештака медицинске струке. Вјештак медицинске струке је 30. јула 2003. године доставио суду свој налаз и мишљење.

9. На наредно рочиште, које је одржано 7. октобра 2003. године, није приступила тужена, док је апелант приступио. То је рочиште одржано као припремно рочиште за главну расправу у смислу новог Закона о парничном поступку који је у међувремену ступио на снагу. На том рочишту апелант је изјавио да остаје код своје тужбе и да нема никакве друге предлоге. Рочиште за главну расправу је заказано за 24. новембар 2003. године.

10. На рочишту за главну расправу 24. новембра 2003. године на ком су били присутни апелант и заступник тужене, судија у поступку је донијела рјешење о одлагању рочишта због њеног одласка на друге послове. У рјешењу је одређено да ће ново рочиште бити заказано када други судија буде задужен са предметом.

11. Апелант је 29. децембра 2003. године Основном суду поднио ургенцију за одређивање новог судије у његовом предмету. Затим је апелант 23. августа 2004. године поново ургирао код предсједника Основног суда да се оконча његов предмет.

12. Основни суд је 30. марта 2005. године вратио апеланту тужбу на исправку и допуну у смислу члана 53 новог Закона о парничном поступку.

13. Основни суд је 29. јуна 2005. године одржао рочиште за главну расправу на ком је спровео доказ читањем налаза сталног судског вјештака од 29. јула 2003. године. Други докази нису спровођени. Основни суд је 22. јула 2005. године донио Пресуду број П-1371/99 којом је усвојио апелантов тужбени захтјев. Тужени је 27. јула 2005. године Окружном суду поднио жалбу против пресуде Основног суда. Апелант је одговор на жалбу доставио Основном суду 6. септембра 2005. године.

14. Основни суд до 26. октобра 2005. године, када је доставио спис Уставном суду на увид, није прослједио жалбу са списом на рјешавање Окружном суду.

Чињенице у вези са управним спором пред Врховним судом у предмету број У-375/00

15. Секретаријат за друштвене дјелатности Општине Дервента је Рјешењем број 05-560-160 од 14. октобра 1998. године, које је потврђено Рјешењем Министарства за питање бораца, жртава рата и рада Републике Српске број 05-5-560-3300/98 од 16. марта 2000. године, апеланту утврдио својство ратног војног инвалида VII категорије са 50% инвалидитета са правом на личну инвалиднину од 13% од основа почев од 1. септембра 1998. године. Апелант је против другостепеног рјешења покренуо управни спор пред Врховним судом.

16. Врховни суд је Пресудом број У-375/00 од 9. јула 2002. године одбио апелантову тужбу као неосновану. Апелант је примио пресуду 4. октобра 2002. године.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апелант је навео да се поступак по његовој тужби пред Основним судом непотребно одуговлачи. Апелант је у допуни апелације од 19. септембра 2005. године навео да је у међувремену Основни суд донио пресуду, али да је по жалби тужене предмет прослијеђен Окружном суду. Апелант је затражио да Уставни суд не одбаци његову апелацију као преураћену, него да му помогне да се поступак што прије ријеша на Окружном суду. Из апелације произилази да се апелант жали да поступак по његовој тужби није окончан у разумном року у смислу члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Апелант је затражио надокнаду материјалне штете у износу од 1.000 КМ и надокнаду нематеријалне штете у износу од 70.000 КМ.

18. Апелант је оспорио и Пресуду Врховног суда број У-375/00 од 8. јула 2002. године, којом је као неоснована одбијена апелантова тужба у управном спору у вези са утврђивањем степена његовог инвалидитета.

б) Одговор на апелацију

19. Основни суд је изложио хронолошки слијед поступка по апелантовој тужби и на основу изложеног је закључио да није дошло до кршења апелантовог права на суђење у разумном року. Основни суд је навео да су из списка видљиви оправдани разлози како код апеланта (јер суду није на вријеме доставио промјену адресе и није уз тужбу доставио правно ваљане доказе којима доказује чињенице из тужбе), тако и код Основног суда (с обзиром на број предмета суда и смјену судија у поступку именовања у оквиру реформе правосуђа у Босни и Херцеговини), за закључак да је предмет узет у рад у разумном року, посебно имајући у виду чињеницу да је у предмету донесена пресуда.

20. Окружни суд је одговорио да Основни суд у Бањој Луци није доставио том суду парнични предмет број П-1371/99, те у складу са тим није у могућности да одговори на апелацију.

V. Релевантни прописи

21. **Закон о парничном поступку** („Службене новине Републике Српске“ бр. 58/03, 85/03 и 74/05):

„Члан 10

Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку

Члан 11

Првостепени поступак ће се, по правилу, састојати од два рочишта – једног припремног рочишта и једног рочишта за главну расправу.

Члан 77

У позиву за припремно рочиште суд ће обавијестити странке о посљедицама изостајања са припремног рочишта, као и о томе да су дужне најкасније на припремном рочишту да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да предложе све доказе које желе да изведу у току поступка, те да на припремно рочиште донесу све исправе и предмете које желе да употребе као доказ

Члан 81 став 1

Суд ће према резултатима расправљања на припремном рочишту одлучити о чему ће се расправљати и који докази ће се извести на главној расправи.

Члан 212

Жалба се подноси суду који је изрекао првостепену пресуду у довољном броју примјерака за суд и противну странку.

Члан 213 став 1

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу одбациће рјешењем првостепени суд без одржавања рочишта.

Члан 214 став 1

Примјерак благовремене, потпуне и дозвољене жалбе доставиће првостепени суд противној странци одмах, а најкасније у року од осам дана од дана пријема жалбе. Противна странка може у року од осам дана од пријема жалбе да поднесе том суду одговор на жалбу.

Члан 215 став 2

По пријему одговора на жалбу или по истеку рока за одговор на жалбу првостепени суд ће жалбу и одговор на жалбу, ако је поднесен, са свим списима доставити другостепеном суду најкасније у року од осам дана.“

VI. Допустивост

22. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

23. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући по закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

с) Допустивост апелације у дијелу навода о дужини трајања парничног поступка број П-1371/99

24. Сходно пракси Уставног суда, у контексту апелационе надлежности из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, израз «пресуда» мора широко да се тумачи. Тај израз не треба да укључује само све врсте одлука и рјешења, већ и недостатак доношења одлука када се за такав недостатак утврди да је неуставан (види Одлуку Уставног суда број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 10/01).

25. Апелант се Уставном суду обратио због чињенице да парнични поступак по његовој тужби неразумно дуго траје. Апелант је у допуни апелације остао код својих навода иако је у међувремену донесена првостепена пресуда, с обзиром да је у току жалбени поступак. Произилази да се апелант жали да у његовом случају није у „разумном року“ донесена одлука у смислу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, па је у конкретном случају, у смислу члана 16 став 3 Правила Уставног суда, предметна апелација допустива. Наиме, сходно члану 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може изнимно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода која штите Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини. На крају, апелација, у овом

дијелу, испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји који други формални разлог због ког апелација није допуштена.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2, 3 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација, у овом дијелу, испуњава услове у погледу допуштености.

d) Допуштеност апелације у односу на Пресуду Врховног суда број У-375/00 од 9. јула 2002. године

Апелант, такође, оспорава и Пресуду Врховног суда број У-375/00 од 9. јула 2002. године. Приликом испитивања допуштености овог дијела апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 1 и став 4 тачка 4 Правила Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 1 и став 4 тачка 4 Правила Уставног суда гласе:

«1. Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући по закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.»

4. Апелација није допуштена и ако постоји неки од сљедећих случајева:

4. протекао је рок за подношење апелације».

27. С обзиром на то да је апеланту оспорена пресуда Врховног суда уручена 4. октобра 2002. године, а апелација је Уставном суду поднесена 1. новембра 2004. године, произилази да је поднесена након што је протекао рок за подношење апелације предвиђен чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. У складу са наведеним, Уставни суд је закључио да је у овом дијелу апелација поднесена неблаговремено, односно након протока рока од 60 дана од дана када је апелант примио оспорену пресуду Врховног суда.

28. У смислу одредбе члана 16 став 4 тачка 4 Правила Уставног суда, апелација ће се одбацити као недопуштена уколико апелант поднесе апелацију након протока рока за подношење.

VII. Меритум

29. Уставни суд ће апелантове наводе у вези са неоправданим одуговлачењем парничног поступка по његовој тужби размотрити у вези са правом на суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције, у релевантном дијелу, гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.. [...]”

е) Примјенљивост члана 6 став 1 Европске конвенције

30. Уставни суд је утврдио да је конкретан парнични поступак спор грађанскоправне природе, који се тиче надокнаде материјалне и нематеријалне штете. Ради се, дакле, о поступку у ком се утврђују апелантова грађанска права. Апелант је у том поступку тражио да се донесе коначна одлука у разумном року, те је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом случају.

31. Полазећи од критеријума утврђених праксом Европског суда за људска права, Уставни суд истиче да се разумност трајања поступка оцјењује у свјетлу свих околности предмета, узимајући у обзир посебно сложеност предмета, понашање страна у поступку, с једне стране, и суда и јавних власти с друге стране, као и важност онога што се за подносиоца апликације доводи у питање у спору (види

Европски суд за људска права *Vernillo против Француске*, пресуда од 20. фебруара 1981. године, серија А, број 198, став 30; *Zimmermann и Steiner против Швицарске*, пресуда од 13. јула 1983. године, став 24).

f) Период који се узима у обзир

32. Сходно јуриспруденцији Уставног суда и органа Европске конвенције, период који се узима у обзир код жалбе у погледу дужине трајања поступка, почиње са даном када је заснована њихова надлежност. У оцјењивању разумности времена које је превазишло тај рок, мора да се узме у обзир стадијум поступка достигнут тог датума (види нпр. Европски суд за људска права, *Foti и други против Италије*, пресуда од 10. децембра 1982. године, серија А број 56, став 53; *Styranowski против Пољске*, број 28616/95, ЕCHR 1998-VIII).

33. У конкретном случају, поступак је покренут апелантовом тужбом 16. априла 1999. године. Иако је Основни суд донио пресуду 22. јула 2005. године, у току је поступак по жалби туженог. Дакле, поступак по апелантовој тужби још увијек није окончан и до данас траје укупно шест година и шест мјесеци.

g) Сложеност предмета

34. Сложеност поступка мора да се разматра у свјетлу чињеничног и правног аспекта парничног поступка, тј. доказа које суд треба да изведе и процијени у свјетлу правне природе спора.

35. У конкретном предмету се ради о парничном поступку ради надокнаде материјалне и нематеријалне штете у вези са апелантовим рањавањем као припадника Војске Републике Српске. Такав поступак уобичајено подразумејева ангажовање вјештака медицинске струке како би се утврдиле све потребне чињенице везане за врсту, дужину трајања и јачину претрпљених болова и страха. И у конкретном случају је био ангажован вјештак медицинске струке који је дао свој налаз и мишљење. Сем спровођења доказа вјештачењем, суд није спровео никакве друге доказе.

36. Уставни суд закључује да је предметни парнични поступак био релативно сложен.

h) Понашање подносиоца апелације

37. У грађанским предметима саслушање у разумном року зависи од понашања страна које учествују у поступку (види одлуку бивше Европске комисије за људска права број 11541/85 од 12. априла 1989. године, О.И. 70).

38. Основни суд је навео да је апелант допринио да предметни поступак дуже траје јер није суд обавијестио о промјени адресе, због чега је достава позива за прво рочиште извршена на стару адресу. Из наведеног разлога је, како је навео Основни суд, прво рочиште било одгођено јер апелант није био присутан на рочишту. Уставни суд је утврдио да је апелант у тужби навео адресу Дервентских ослободилаца 45/3, на коју му је Основни суд доставио позив за прво рочиште. Међутим, апелант је 1. августа и 14. новембра 2001. године послао двије ургенције Основном суду да се хитно поступи по његовој тужби, у којима је у заглављу навео своју нову адресу у Дервенти. Уставни суд стога сматра да не може да се прихвати овај аргуменат Основног суда да је необавјештавањем о промјени адресе апелант допринио одуговлачењу поступка.

39. Основни суд је навео да је одуговлачењу поступка апелант допринио и тиме што уз тужбу није доставио суду потребну медицинску документацију. Основни суд је одгодио на неодређено вријеме рочиште од 12. децембра 2002. године, остављајући апеланту рок од 15 дана за достављање тражене документације. Уставни суд сматра да је апелантово недостављање потребне документације уз тужбу у одређеној мјери утицало да поступак дуже траје, али исто тако сматра да је суд могао у периоду од 1999. године, када је поднесена тужба, до децембра 2002. године апеланта као неуку странку обавијестити да је потребно да достави тражену документацију.

40. Даље, Уставни суд је утврдио да је апелант четири пута писмено ургирао код Основног суда да се поступак по његовој тужби оконча. Дакле, предузео је све радње које су му биле на располагању како би убрзао поступак по својој тужби.

41. Уставни суд закључује да апелант није значајно допринио да поступак по његовој тужби дуже траје.

и) Понашање суда

42. Члан 6 став 1 Европске конвенције гарантује свакоме право на коначну одлуку у разумном року у поступку утврђивања његових грађанских права и обавеза. На државама уговорницама је да свој правни систем организују тако да њихови судови могу да испуне овај захтјев (види Европски суд за људска права, *Rugliese (II) против Италије*, пресуда од 24. маја 1991. године, А-206-А, стр. 10 и 11 став 19).

43. Основни суд је изложио хронолошки слијед парничног поступка по апелантовој тужби и као закључак је навео да је очигледно да поступак није неоправдано дуго

трајао, посебно ако се има у виду да је у међувремену окончан. Основни суд је, такође, навео да је предмет узет у рад у разумном року ако се има у виду број предмета којима је тај суд оптерећен и смјену судија у поступку именована нових у оквиру реформе правосуђа у Босни и Херцеговини.

44. Уставни суд је утврдио да је поступак по апелантовој тужби покренут 16. априла 1999. године, док је прво рочиште одржано 21. октобра 2002. године. Основни суд, сем уопштених изјава о великом броју предмета који су у поступку рјешавања пред тим судом, односно реформе правосуђа, није пружио никакво образложење за ову потпуну неактивност суда која је трајала три године и шест мјесеци. Даље, прво рочиште је било одложено, како је већ наведено у овој одлуци, због грешке суда. Рочиште од 7. октобра 2003. године се сматрало припремним рочиштем у смислу новог Закона о парничном поступку и на том су рочишту утврђени сви предлози и докази који ће се извести на рочишту за главну расправу. Основни суд је 24. новембра 2003. године одржао рочиште за главну расправу на ком су били присутни апелант и тужени, а које је водила судија у поступку. Судија је донијела рјешење да се због њеног одласка на друге послове рочиште за главну расправу одлаже и да ће ново бити заказано када се нови судија задужи са предметом. Уставни суд сматра да је таквом одлуком непотребно додатно продужен парнични поступак. Наиме, с обзиром да на припремном рочишту није предложено да се изведу други докази, а да је Основном суду у јулу 2003. године достављен налаз и мишљење вјештака медицинске струке, стекли су услови да судија на рочишту од 24. новембра 2003. године донесе одлуку о апелантовој тужби. То је и потврђено чињеницом да је пресуда Основног суда од 22. јула 2005. године донесена на основу налаза и мишљења вјештака из јула 2003. године, а да други докази нису ни извођени.

45. Основни суд је у одговору на жалбу од 26. октобра 2005. године навео да је апелант одговор на жалбу тужене поднио 6. септембра 2005. године, те да ће предметни спис судија у поступку упутити Окружном суду на даље поступање. Дакле, ни након протока скоро два мјесеца од подношења одговора на жалбу Основни суд није прослиједио предметни спис Окружном суду, иако је у члану 215 став 1 Закона о парничном поступку за ту радњу предвиђен рок од осам дана.

46. С обзиром на све изложено, Уставни суд сматра да уопштени аргументи Основног суда о утјецају на дужину предметног поступка реформе правосуђа и великог броја предмета тог суда не могу да се прихвате као оправдање за потпуну неактивност суда по апелантовој тужби која је трајала три године и шест мјесеци, а затим и касније додатно одуговлачење поступка. Уставни суд, стога, сматра да

је парнични поступак у апелантовом случају прешао границе „разумног рока“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

47. Уставни суд закључује да је повријеђен члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Питање компензације

48. Апелант тражи да му се досуди износ од 1.000 КМ на име надокнаде материјалне штете и износ од 70.000 КМ на име надокнаде нематеријалне штете, због тога што није донесена мериторна одлука у разумном року. У смислу члана 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд изузетно, на захтјев апеланта, може да одреди надокнаду за нематеријалну штету. Међутим, Уставни суд подсјећа да, за разлику од поступка пред редовним судовима, надокнаду нематеријалне штете одређује у симболичном смислу у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и слобода.

49. Уставни суд се позива на праксу Европског суда за људска права у предмету *Apicella против Италије и девет других случајева против Италије* (види пресуду од 10. новембра 2004. године), у ком је утврђен образац за израчунавање надокнаде на име нематеријалне штете у случајевима дужине поступка. У наведеном предмету, Европски суд за људска права је закључио да, као општа смјерница, подносиоци представке који могу да докажу да је члан 6 став 1 Европске конвенције повријеђен одлагањима, треба да добију између 1.000 и 1.500 евра на име надокнаде за сваку годину трајања поступка, без обзира да ли су подносиоци представке добили или изгубили домаћи поступак, или је постигнуто пријатељско поравнање. Овај износ, међутим, може да буде умањен да би се узео у обзир стандард живота у земљи која је у питању, као и држање подносиоца представке. Одштета Европског суда за људска права ће, такође, бити умањена, ако је подносилац представке примио пресуду домаћег суда да је захтјев „разумног рока“ члана 6 став 1 Европске конвенције повријеђен и добио надокнаду, иако неодговарајућу, од домаћих институција. Ова основна рата треба да буде увећана на 2.000 евра ако се случај односи на питање које захтијева посебну ажурност.

50. Уставни суд сматра да приликом утврђивања обрасца за израчунавање надокнаде на име нематеријалне штете у случајевима дужине поступка у Босни и Херцеговини, стандард живота и економске прилике треба да се посматра кроз параметар укупног националног дохотка (GDP-Gross Domestic Product или вриједност свих коначних роба и услуга произведених у земљи током године подијељена са просјечном

популацијом за исту годину). У наведеном предмету Европског суда за људска права случај се односио на Италију, у којој је за 2004. годину GDP износио 29.014 америчких долара, док је за Босну и Херцеговину износио 2.125 америчких долара, дакле, око 13 пута мање (извор: <http://en.wikipedia.org>). Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да апелантима у Босни и Херцеговини, у случајевима када су испуњени услови за то, као надокнада на име нематеријалне штете, треба да се исплати износ од приближно 150 КМ за сваку годину за коју су одлагали доношење одлуке домаћи судови, односно двоструки износ у предметима који захтијевају посебну хитност.

51. У конкретном случају, Уставни суд сматра да се не ради о предмету који захтијева посебну хитност, те би апеланту за сваку годину одлагања доношења одлуке требало да се исплати износ од по приближно 150 КМ. Дакле, укупан износ који апеланту треба да се исплати на име нематеријалне штете, због недоношења одлуке, износи 1.000 КМ. Овај износ апеланту је дужна да исплати Република Српска у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке.

VIII. Закључак

52. Уставни суд је закључио да је повријеђен члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције, с обзиром да је парнични поступак по апелантовој тужби, који је трајао укупно шест година и шест мјесеци до доношења првостепене пресуде, прешао границе „разумног рока“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. С обзиром на чињенице предмета, Уставни суд сматра да у конкретном случају не могу да се прихвате аргументи Основног суда о утјецају реформе правосуђа и великом броја предмета који су у поступку рјешавања код тог суда на дужину трајања предметног парничног поступка.

53. На основу члана 16 став 4 тачка 4, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

54. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 949/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Hasana Mujagića podnesena zbog nedonošenja konačne odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-228/00, zbog neprovođenja izvršnog postupka u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01 i zbog nepokretanja krivičnog postupka pred Općinskim sudom u Cazinu, povodom događaja u kojem je oštećen

Odluka od 17. novembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 949/04**, rješavajući apelaciju **Hasana Mujagića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 2. i 4. tačka 9, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 17. novembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Hasana Mujagića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladaši broj P-438/04.

Nalaže se Općinskom sudu u Velikoj Kladaši da bez daljeg odlaganja donese odluku u predmetu broj P-438/04, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Velikoj Kladaši da, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem njenog izvršenja, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Federaciji Bosne i Hercegovine da Hasanu Mujagiću, u roku od tri mjeseca od dostavljanja ove odluke, isplati iznos od 500 KM na ime nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku, u smislu člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Hasana Mujagića, podnesena zbog neprovođenja izvršnog postupka u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01, zato što je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Hasana Mujagića, podnesena zbog nepokretanja krivičnog postupka pred Općinskim sudom u Cazinu, zato što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Hasan Mujagić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Velike Kladuše, kojeg zastupa Aziz Adilagić, advokat iz Velike Kladuše, podnio je 2. novembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja konačne odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-228/00, zbog neprovođenja izvršnog postupka u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01 i zbog nepokretanja krivičnog postupka pred Općinskim sudom u Cazinu, povodom događaja u kojem je oštećen. Apelant je dopunio apelaciju 6. januara i 21. septembra 2005. godine, kada je predložio da Ustavni sud donese privremenu mjeru.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), Općinskog suda u Velikoj Kladuši, Općinskog suda u Sarajevu i Federalnog ministarstva odbrane, koje zastupa Federalno pravobranilaštvo (u daljnjem tekstu: tuženi), zatraženo je 29. novembra 2004. godine, te 14. marta i 28. jula 2005. godine, da dostave odgovore na apelaciju. Od Općinskog suda u Velikoj Kladuši zatražena je dostava spisa broj P-438/04 (stari broj P-228/00).

3. Kantonalni sud i Općinski sud u Sarajevu su 13. decembra 2004. godine, te 21. marta i 6. aprila 2005. godine dostavili odgovor na apelaciju, dok je Općinski sud u Velikoj Kladuši 28. marta 2005. godine dostavio traženi spis, ali ne i odgovor na apelaciju. Tuženi je 4. augusta 2005. godine dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na traženje Ustavnog suda Općinski sud u Velikoj Kladuši je 11. oktobra 2005. godine ponovo dostavio na uvid spis broj P-438/04.

5. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Kantonalnog suda, Općinskog suda u Sarajevu i tuženog su 12. septembra 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

Postupak u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-228/00 (sada P-438/04)

7. Apelant je 8. juna 2000. godine Općinskom sudu u Velikoj Kladuši (u daljnjem tekstu: Općinski sud) protiv tuženog podnio tužbu radi naknade štete. U tužbi apelant je naveo da se nalazio na redovnom odsluženju vojne obaveze u V.P. 5364 u vremenu od 18. novembra 1997. godine, te da je 1. septembra 1998. godine, kada se nalazio u vojnom skladištu Vrelo, općina Cazin, došlo do eksplozije kojom prilikom je zadobio teške tjelesne povrede sa trajnim posljedicama.

8. Općinski sud je održao ročište 27. septembra 2000. godine na kojem su bili prisutni apelant i njegov punomoćnik dok tuženi, iako uredno pozvan, nije bio prisutan. Tuženi je u spis dostavio dopis prema kojem postoji mogućnost vansudskog rješavanja predmetnog spora, te zbog toga traži odgodu ročišta. Apelant je predložio da sud donese privremenu mjeru kojom se tuženi obavezuje da apelantu plaća mjesečno 1.000 KM, počevši od 27. septembra 2000. godine do pravomoćnog okončanja postupka, zbog gubitka zarade i smanjenja opće životne sposobnosti. Apelant je predložio da se na sljedeće ročište pozovu kao svjedoci ljekari kod kojih se liječi. Apelant je predložio da se navedeno ročište odloži, te da se do sljedećeg ročišta odloži usvajanje privremene mjere dok se sud i protivna strana ne uvjere u njegovo zdravstveno stanje o kojem bi trebalo da se izjasne predloženi ljekari kao svjedoci, te dok se protivna strana ne očituje na navode sa ročišta. Sud je

donio rješenje da se ročište odlaže i sljedeće zakazuje za 24. oktobar 2000. godine. Sud je odlučio da se pozovu navedeni svjedoci.

9. Općinski sud je održao sljedeće ročište 24. oktobra 2000. godine, na kojem su bili prisutni apelant i njegov punomoćnik, dok je tuženi bio odsutan iako je uredno pozvan. Navedenom ročištu nisu pristupili pozvani vještaci, iako su bili uredno pozvani. Sud je konstatovao da su vještaci dostavili u spis mišljenje koje je sačinio vještak dr. Evresi Okanović, specijalist neuropsihijatar. Apelant je na ročištu insistirao da sud donese traženu privremenu mjeru. Također je predložio da se tuženom dostave nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra i liječnička potvrda. Dalje je predložio da se na sljedećem ročištu apelant sasluša kao parnična stranka i to na okolnosti sadašnjeg zdravstvenog stanja, te posebno na okolnosti nastanka štete. Sud je odlučio da se ročište odlaže i sljedeće zakazuje za 19. decembar 2000. godine, da se od tuženog zatraži zapisnik o uviđaju o nesreći kao i da se tuženom uz poziv za sljedeće ročište dostavi zapisnik sa ročišta uz kopiju nalaza vještaka.

10. Općinski sud je 24. oktobra 2000. godine donio rješenje kojim se određuje privremena mjera kojom se nalaže tuženom da apelantu plaća mjesečni iznos od po 400 KM, počevši od 27. septembra 2000. godine pa ubuduće dok za to budu postojali zakonski uvjeti ili do drugačije odluke suda. Sud je odlučio da privremena mjera ostaje na snazi do pravosnažnog okončanja postupka.

11. Općinski sud je održao sljedeće ročište 19. decembra 2000. godine, uz prisustvo apelanta i njegovog punomoćnika, a uz odsustvo uredno pozvanog tuženog. Konstatovano je da tuženi nije sudu dostavio zapisnik o uviđaju o nesreći. Apelant je predložio da ga se sasluša kao stranku, kao i da se po potrebi izvedu i drugi dokazi. Sud je navedeno ročište odložio i sljedeće zakazao za 7. mart 2001. godine. Sud je odlučio da urgira kod tuženog na dostavljanju zapisnika o uviđaju o nesreći.

12. Općinski sud je 7. marta 2001. godine održao ročište na kojem su bili prisutni apelant i njegov punomoćnik dok tuženi nije pristupio iako je uredno pozvan. Konstatovano je da je 6. marta 2001. godine tuženi u spis dostavio podnesak o kojem se izjasnio apelant. Sud je navedeno ročište odložio za 16. maj 2001. godine. Sud je odlučio da se ponovo kod tuženog urgira na dostavljanju zapisnika o uviđaju nakon eksplozije.

13. Općinski sud je 16. maja 2001. godine održao ročište na kojem su prisustvovali apelant i njegov punomoćnik, dok tuženi nije bio prisutan. Tuženi je u spis dostavio podnesak. Konstatovano je da je 6. marta 2001. godine sud obaviješten da je zahtjev za

dostavu zapisnika o uviđaju proslijeđen Vojnom pravobranilaštvu. Sud je odložio ročište i sljedeće zakazao za 3. juli 2001. godine. Sud je odlučio da zatraži od Općinskog suda u Cazinu spis predmeta u vezi sa uviđajem i postupkom nakon eksplozije.

14. Općinski sud je održao ročište 3. jula 2001. godine ali u spisu nema zapisnika o navedenom ročištu već to proizlazi iz apelantovog podneska od 27. februara 2002. godine, kojim se obratio sudu sa molbom za zakazivanje rasprave navodeći da je zadnja rasprava u navedenom predmetu održana 3. jula 2001. godine, te da od tada nije dobijao pozive.

15. Općinski sud je 11. decembra 2002. godine održao ročište na kojem su bili prisutni apelant i njegov punomoćnik, dok tuženi nije bio prisutan iako je uredno pozvan. Zbog izmjene članova sudskog vijeća rasprava je počela iznova. Konstatovano je da Općinski sud u Cazinu nije u spis uložio zapisnik o istražnim radnjama. Apelant je izjavio da kao vrijednost spora označava iznos od 16.000 KM, te da ujedno preuređuje tužbu i u odnosu na tuženog tako što kao tuženu označava Federaciju Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo odbrane. Apelant je naveo da se ne radi o izmjeni tužbenog zahtjeva, nego samo pobližem određenju tuženog. Sud je odlučio da ročište odloži i sljedeće zakaže za 20. januar 2003. godine.

16. Općinski sud je 20. januara 2003. godine održao ročište na kojem su bili prisutni apelant i njegov punomoćnik dok tuženi, iako uredno pozvan, nije bio prisutan. Sud je konstatovao da je isti dan tuženi u spis priložio podnesak za navedeno ročište. Apelant je predložio da se sva raspoloživa dokumentacija u vezi sa njegovim liječenjem, kao i svi nalazi i mišljenja koja su dali ordinirajući ljekari i specijalista dostave vještaku medicinske struke, te da se od njega zatraži mišljenje i nalaz u vezi sa apelantovim zdravstvenim stanjem, težinom povrede, pretrpljenim bolovima, pretrpljenom strahu, potrebi tuđe njege i pomoći, te o apelantovoj radnoj sposobnosti. Sud je odlučio da će se izvršiti vještačenje u odnosu na težinu povreda, pretrpljene fizičke i duševne bolove, pretrpljeni strah i smanjenje opće životne sposobnosti, te o eventualnoj potrebi za tuđom njegom i pomoći, a sve na osnovu u spis priložene medicinske dokumentacije o apelantovom liječenju. Sud je odlučio da se ročište odloži i sljedeće zakaže za 24. februar 2003. godine.

17. Općinski sud je 24. februara 2003. godine održao ročište uz prisutvo apleanta i njegovog punomoćnika, a u odsustvu uredno obavještenog tuženog. Izveo je sve potrebne dokaze nakon čega je zaključio glavnu raspravu.

18. Općinski sud je donio Presudu broj P-228/00 od 24. februara 2003. godine, kojom se tuženi obavezuje da na ime naknade štete isplati apelantu određene iznose kao nematerijalnu

štetu zbog pretrpljenih fizičkih bolova, zbog pretrpljenog straha, zbog pretrpljenih duševnih bolova, zbog smanjenja opće životne aktivnosti, zbog trpljenja duševnih bolova i zbog naruženosti. Zatim, tuženi se obavezuje da mu se na ime naknade štete isplati određeni iznos za određene periode počevši od 1. septembra 1998. godine, pa do 24. februara 2003. godine. Uбудuće treba da isplaćuje prosječni isplaćeni mjesečni neto iznos plaće zaposlenog u Federaciji Bosne i Hercegovine umanjen za iznos mjesečne rente koju apelant prima i to najkasnije do petog u mjesecu za protekli mjesec, sve dok nadležni sud na prijedlog stranaka ne odluči drugačije. Na svaki dospjeli mjesečni iznos obračunat će se zakonska zatezna kamata prema važećim propisima na dan isplate. Na dosuđene iznose za nematerijalnu štetu tuženi je dužan platiti zakonsku zateznu kamatu od dana donošenja presude pa do isplate, te naknaditi troškove postupka u iznosu od 20.712,90 KM, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Ostatak apelantovog tužbenog zahtjeva je odbijen.

19. Tuženi je protiv navedene presude izjavio žalbu 7. aprila 2003. godine, koju je Kantonalni sud Rješenjem broj GŽ-449/03 od 8. decembra 2004. godine uvažio i prvostepenu presudu ukinuo u dosuđujućem dijelu kao i u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje. U obrazloženju presude je navedeno da prvostepeni sud apelantov pismeni podnesak od 17. februara 2003. godine, kojim je on specificirao - konačno postavio svoj tužbeni zahtjev za naknadu štete, nije dostavio tuženom, tako da tuženi o takvom konačno postavljenom tužbenom zahtjevu nije bio upoznat do zaključenja glavne rasprave, a da je prvostepeni sud o takvom postavljenom tužbenom zahtjevu odlučivao presudom, na što žalba osnovano ukazuje. Dalje je navedeno da je prvostepeni sud glavnu raspravu zaključio 24. februara 2003. godine, a da zapisnik sa navedene rasprave nije dostavio tuženom, kako bi se upoznao sa nalazom i mišljenjem ljekara vještaka, a na što žalba osnovano ukazuje. Drugostepeni sud je naveo da je time prvostepeni sud postupio nezakonito, čime je onemogućio tuženom da raspravlja pred sudom o činjenicama koje su značajne za pravilnu primjenu materijalnog prava, a samim tim i za donošenje zakonite odluke u konkretnom predmetu. Navedeno nezakonito postupanje prvostepenog suda u vrijeme donošenja pobijane presude predstavljalo je bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 336. stav 2. tačka 7. Zakona o parničnom postupku («Službene novine Federacije BiH» broj 42/98). Po Zakonu o parničnom postupku («Službene novine Federacije BiH» broj 53/03) radi se o povredi odredaba parničnog postupka iz člana 209. ovog zakona, pa je na osnovu člana 227. stav 1. tačka 2. istog zakona žalbu valjalo uvažiti, pobijanu presudu u dosuđujućem dijelu ukinuti i predmet vratiti na ponovno suđenje. Drugostepeni sud je naveo da će u ponovnom postupku prvostepeni sud otkloniti učinjene propuste,

te će ocijeniti i prigovore tuženog istaknute u toku postupka kroz osporavanje tužbenog zahtjeva i nakon toga donijeti novu zakonitu i pravilnu odluku, a u postupku će primjenjivati odredbe novog Zakona o parničnom postupku. Kantonalni sud je predmetni spis dostavio Općinskom sudu 13. decembra 2004. godine. Predmet je sada registriran pod brojem P-438/04 i još uvijek nije okončan.

Postupak u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01

20. Na apelantov prijedlog od 22. februara 2001. godine, a na osnovu Rješenja Općinskog suda broj P-228/00 od 24. oktobra 2000. godine, Općinski sud u Sarajevu je odredio izvršenje Rješenjem broj I-950/01 od 28. februara 2001. godine, pljenidbom novčanih sredstava tuženog koja se vode na računu koji je otvoren kod «Univerzal» banke d.d. Sarajevo.

21. Podneskom od 23. novembra 2001. godine, «Univerzal» banka je sudu vratila rješenje o izvršenju kao neprovedivo zato što navedeni transakcijski račun ne odgovara nazivu dužnika.

22. Dopisom suda od 8. januara 2002. godine od apelanta je zatraženo da dostavi tačan broj transakcijskog računa tuženog.

23. Podneskom od 7. marta 2002. godine apelant je sudu dostavio novi broj transakcijskog računa tuženog otvorenog kod «Raiffeisen» banke d.d. Sarajevo.

24. Općinski sud u Sarajevu je Rješenjem broj I-950/01 od 19. marta 2002. godine odredio nastavak provođenja izvršenja određenog Rješenjem broj I-950/01 od 28. februara 2001. godine, tako što će se predmetno izvršenje provesti pljenidbom novčanih sredstava sa računa tuženog koji je otvoren kod «Raiffeisen» banke d.d. Sarajevo.

25. Podneskom od 29. marta 2002. godine, «Raiffeisen» banka je obavijestila sud da je transakcijski račun koji je naveden u rješenju dodijeljen drugom pravnom licu, i to Ministarstvu za trezor institucija BiH, zbog čega nisu u mogućnosti izvršiti nalog iz predmetnog rješenja, pa je zato vratila rješenje sudu.

26. Tuženi je 1. aprila 2002. godine izjavio prigovor na Rješenje o izvršenju broj I-950/01 od 19. marta 2002. godine, koji je Općinski sud u Sarajevu Rješenjem broj I-950/01 od 12. juna 2003. godine odbio kao neosnovan, te usvojio precizirani apelantov prijedlog od 28. februara 2003. godine, tako da se rješenje o izvršenju od 28. februara 2001. godine

mijenja tako što će se izvršenje provesti pljenidbom novčanih sredstava sa računa tuženog kod «Volks» banke d.d. Sarajevo.

27. «Volks» banka d.d. Sarajevo je svojim podneskom od 3. jula 2003. godine obavijestila sud da je račun tuženog koji je naveden zatvoren 31. decembra 2002. godine, o čemu je tuženi upoznat, te je 25. septembra 2003. godine od tuženog zatraženo da dostavi tačan broj svog transakcijskog računa kao i naziv banke kod koje je račun otvoren.

28. Apelant je 3. novembra 2003. godine obavijestio sud o novom transakcijskom računu tuženog. Apelant je predložio da se izvršenje provede na računu tuženog koji je otvoren kod «Univerzal» banke d.d. Sarajevo. Sud je apelantov prijedlog uz rješenje o izvršenju od 28. februara 2001. godine i rješenje od 12. juna 2003. godine dostavio «Univerzal» banci d.d. Sarajevo na provođenje.

29. Podneskom od 19. februara 2004. godine «Univerzal» banka d.d. Sarajevo je obavijestila sud da je račun tuženog koji je naveden u apelantovom prijedlogu zatvoren, pa je iz tih razloga sudu vratila rješenje o izvršenju. Dopisom od 30. juna 2004. godine apelant je obaviješten da je «Univerzal» banka vratila rješenje o izvršenju, te je zatraženo da dostavi novi broj transakcijskog računa i naziv banke kod koje je račun otvoren.

30. Apelant je 2. septembra 2004. godine dostavio novi broj transakcijskog računa tuženog, koji je otvoren kod «ABS» banke d.d. Sarajevo. Postupajući po apelantovom podnesku sud je rješenje o izvršenju dostavio «ABS» banci Sarajevo na provođenje. «ABS» banka d.d. Sarajevo je obavijestila sud da nije u mogućnosti provesti rješenje o izvršenju zato što je 18. januara 2002. godine račun zatvoren. Nakon toga je apelant podneskom od 31. decembra 2004. godine obavijestio sud da je račun tuženog otvoren kod «UPI» banke d.d. Sarajevo. Postupajući po navedenom podnesku sud je rješenje o izvršenju dostavio «UPI» banci d.d. Sarajevo uz apelantov podnesak na provođenje. Rješenje o izvršenju od 28. februara 2001. godine i rješenje o određivanju nastavka izvršenja od 12. juna 2003. godine «UPI» banka je primila 28. januara 2005. godine, o čemu je obaviješten apelant dopisom suda od 25. januara 2005. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

31. Apelant navodi povredu prava da ne bude podvrgnut mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem dijelu

teksta: Evropska konvencija), prava na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

32. Apelant se u apelaciji žalio zbog odlaganja donošenja konačne odluke u njegovom predmetu, jer u vrijeme podnošenja apelacije nije bila donesena odluka Kantonalnog suda o žalbi protiv prvostepene presude. Nakon donošenja presude Kantonalnog suda, apelant se u dopuni apelacije žali što je presudom Kantonalnog suda predmet vraćen na ponovni postupak, čime je produženo trajanje postupka i povrijeđeno njegovo pravo na pravičan postupak zbog nedonošenja konačne odluke u razumnom roku. Ističe da je od nastanka štetnog događaja proteklo preko šest godina, a odugovlačenje postupka će se produžiti za još koju godinu jer u Općinskom sudu radi samo dvoje sudija.

33. Apelant se, također, žali na nemogućnost izvršenja pravosnažnog Rješenja o privremenoj mjeri broj P-228/00 od 24. oktobra 2000. godine koje je donio Općinski sud u izvršnom postupku pred Općinskim sudom u Sarajevu, koji se vodi pod brojem I-950/01. Navodi da je Općinski sud u Sarajevu donio nekoliko rješenja o izvršenju i da je apelantu dostavio nekoliko dopisa koji se odnose na obavještenja komercijalnih banaka da nisu u mogućnosti izvršiti prinudnu naplatu dosuđenog iznosa. Apelant navodi da se ne radi o složenom izvršnom postupku, već da je u pitanju prinudna naplata novčanih sredstava sa računa državnog organa – tuženog tako da se sredstva skinu sa računa koji se nalazi kod komercijalnih banaka i prenese na apelantov račun. Apelant navodi da iz činjenice da je Općinski sud u Sarajevu po apelantovom prijedlogu donio nekoliko rješenja o dozvoli izvršenja, a zatim nekoliko puta od njega tražio podatak o računu tuženog, proizlazi da se ne radi samo o onemogućavanju apelanta da ostvari svoje pravo na imovinu već predstavlja pretjeran teret za njega. Ponižavajući postupak apelant vidi i u tome što je od njega pet puta tražen račun tuženog i zbog odugovlačenja sa dostavom naloga dok se ne promijeni račun.

34. Apelant se žali i zbog toga što nije pokrenut krivični postupak pred Općinskom sudom u Cazinu protiv lica odgovornih za eksploziju u kojoj je nastradao. Naveo je da mu je krivična presuda potrebna da bi se utvrdila isključiva krivnja tuženog, kao i zbog njegove satisfakcije. Navodi da je Općinski sud raspravnim rješenjem od 16. maja 2001. godine odlučio da se od Općinskog suda u Cazinu pribavi spis, ali da navedeni sud spis nije dostavio, te je na raspravi od 11. decembra 2002. godine apelant predložio da se ponovo urgira na dostavljanju spisa. Ističe da je tek na osnovu intervencije Ombudsmena Općinski sud u Cazinu dostavio dopis broj Kri:72/98, sa naznakom da se čeka nalaz vještaka. Naglašava da nakon toga od Općinskog suda u Cazinu nije dobio nikakav poziv, odluku,

niti obavijest o pokretanju i okončanju krivičnog postupka, te da u vezi sa navedenim postupkom on samo zna za oznaku Kri:72/98. Ističe da do danas krivični postupak faktički nije ni pokrenut.

35. Apelant traži da mu se odredi naknada za nematerijalnu štetu zbog pretrpljenih duševnih bolova i da se Federacija Bosne i Hercegovine obaveže da mu isplati iznos od 10.000 KM i troškove sastava apelacije.

36. U dopuni apelacije od 21. septembra 2005. godine apelant je predložio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će naložiti Federaciji Bosne i Hercegovine da mu u što kraćem roku isplati zaostale mjesečne iznose dosuđene naknade štete i da Federacija Bosne i Hercegovine redovno svakog mjeseca, najdalje do desetog u tekućem mjesecu, plaća naknadu u iznosu prosječne mjesečne plaće zaposlenika sve dok se pravosnažno ne riješi apelantova tužba. Pored donošenja privremene mjere apelant predlaže da mu Federacija Bosne i Hercegovine na ime nematerijalne štete zbog duševne boli i zbog nedostojnog ponašanja (zatvaranja računa i dr.) isplati iznos od 3.000 KM, nevezano za tužbu za naknadu nematerijalne štete. Dalje, predlaže da se Općinski sud obaveže da u što kraćem roku donese odluku u predmetu broj P-438/04. Također predlaže da se Općinski sud u Cazinu, odnosno Kantonalno tužilaštvo u Bihaću, obavežu da riješe krivični predmet povodom njegovog stradanja.

b) Odgovor na apelaciju

37. Kantonalni sud je naveo da ne nalazi da je svojom odlukom povrijedio apelantova ustavna prava. Apelantu je omogućeno da učestvuje u parničnom postupku po pravilima tog postupka kako je utvrđeno zakonom. Sud navodi da je činjenica da je postupak pred prvostepenim i drugostepenim sudom trajao dugo, ali da razloge za to ne treba tražiti u namjeri da se apelant dovede u neravnopravan položaj u odnosu na tuženog ili da mu se uskrati određeno pravo koje proizlazi iz pravila parničnog postupka, već u drugim razlozima koji su bitno van odnosa između stranaka. Sud navodi da za svoju odluku ne može dati druge razloge od onih koje je u njoj već obrazložio, te predlaže da se apelacija odbije.

38. Općinski sud u Sarajevu je u svom izjašnjenju detaljno naveo činjenice u vezi sa izvršnim postupkom. Sud je naveo da je postupao po prijedlozima apelanta kao tražioca izvršenja, odnosno da je rješenje o izvršenju dostavljano bankama na račune koje je dostavio apelant. Međutim, banke su vraćale predmetno rješenje o izvršenju kao neprovedivo zato što su navedeni računi tuženog u apelantovim podnescima zatvoreni, tako da prema ocjeni

suda nije bilo kršenja apelantovih ustavnih prava, budući da je sud postupao po svakom apelantovom podnesku i obavještavao ga o smetnjama za provođenje izvršenja.

39. Tuženi ističe da je na nivou Federalnog ministarstva odbrane bila formirana Komisija za vansudsko poravnanje za naknadu vidova nematerijalne štete, te da se u ovoj spornoj pravnoj stvari insistiralo na vansudskom poravnanju na šta apelant nije pristao. Tuženi smatra da je u parničnom postupku iskoristio svoja zakonom utvrđena prava na izjavljivanje redovnog pravnog lijeka, te da u pogledu povrede pravičnog postupka u razumnom roku ne vidi bilo kakvu svoju grešku, niti odgovornost. U pogledu izvršnog postupka tuženi navodi da su tačni apelantovi navodi da tuženi nije izvršio svoje daljnje obaveze po rješenju o privremenoj mjeri. Međutim, to nije mogao, niti trebao biti razlog da se apelant ne naplati u smislu Zakona o izvršnom postupku, te da je tuženi u smislu navedenog zakona protiv rješenja o izvršenju koristio predviđene redovne pravne lijekove. Tuženi navodi da su neprihvatljivi apelantovi navodi u dijelu koji se odnosi na nemogućnost da se utvrdi broj računa tuženog kao i komercijalna banka kod koje se vodi račun sa novčanim sredstvima tuženog, a i razloga što je Federalno ministarstvo odbrane budžetski korisnik Federacije Bosne i Hercegovine.

V. Relevantni propisi

40. **Zakon o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» broj 58/03)

«Član 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Član 227.

(1) Drugostepeni sud će u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave rješenjem ukinuti prvostepenu presudu i predmet vratiti istom prvostepenom sudu radi održavanja nove glavne rasprave, ako utvrdi da postoji jedan od slijedećih razloga iznesenih u žalbi:

[...]

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom, a to je postupanje bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude; [...].»

VI. Dopustivost

41. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije u odnosu na apelantove navode o izvršnom postupku koji se vodi pred Općinskim sudom u Sarajevu i krivični postupak pred Općinskim sudom u Cazinu, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 2. i 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

„Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da nije «žrtva» kršenja Ustavom zaštićenih prava tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.»

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom».

42. U konkretnom slučaju, apelant se žali na nemogućnost izvršenja Rješenja broj P-228/00 od 24. oktobra 2000. godine, kojim je određena privremena mjera u njegovu korist. Zbog navedenog, apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo da ne bude podvrgnut mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni, pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu.

43. Tumačiti pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, kao da se tiče isključivo vođenja postupka, vodilo bi sigurno u situacije inkompatibilne sa principima vladavine prava iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije. Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao „integralni dio suđenja“ u smislu člana 6. Evropske konvencije. To će biti slučaj ako ne postoji izvršenje u razumnom zakonskom roku, ili ako neopravdanost neizvršenja povlači ponovnu povredu tog građanskog prava (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija

A-18, st. 34-36, kao i Odluku Ustavnog suda broj AP 288/03 od 17. decembra 2004. godine, tač. 27-31). Ako se pravosnažno utvrdi građansko pravo, a nadležni organ neće da ga izvrši, pravo na pravično suđenje u postupku utvrđivanja građanskog prava postalo bi bespredmetno i bez adekvatnog dejstva. Na taj način negira se pravo na pristup sudu. Pravo pristupa sudu ne znači samo formalan pristup sudu, već podrazumijeva djelotvoran pristup sudu. Da bi nadležni organ bio djelotvoran on mora obavljati svoju dužnost na zakonit i djelotvoran način. Obaveza obezbjeđivanja djelotvornog prava na pristup nadležnim organima spada u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obaveze države (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, presuda od 9. oktobra 1979. godine, serija A-32, stav 25). Dakle, pravo na pristup sudu traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo. U protivnom, djelotvoran postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza bio bi iluzoran ako u naknadnom, izvršnom postupku, to građansko pravo ne može zaživjeti.

44. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se u apelantovom predmetu ne radi o odbijanju nadležnog organa da izvrši pravosnažno utvrđeno građansko pravo, nego se radi o tome da su banke vraćale Općinskom sudu u Sarajevu rješenje o izvršenju kao neprovedivo zato što su računi tuženog, koje je apelant dostavljao sudu, kod različitih banaka zatvoreni. Naime Općinski sud je, kao nadležan organ, djelotvorno i zakonito obavio svoju funkciju, tj. donio je rješenje o izvršenju i udovoljio svakom apelantovom podnesku kojim je dostavljao brojeve transakcijskih računa tuženog otvorenih kod različitih banaka. Međutim, banke su obavještavale sud da nisu u mogućnosti provesti rješenje o izvršenju, zato što su transakcijski računi koje je apelant dostavljao sudu zatvoreni. Stoga, predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje navedenih apelantovih ustavnih prava, te je Ustavni sud zaključio da je u ovom dijelu predmetna apelacija očigledno (*prima facie*) neosnovana.

45. U dijelu apelacije koja se odnosi na krivični postupak apelant se žali da Općinski sud u Cazinu odugovlači krivični postupak, odnosno da faktički krivični postupak nije ni pokrenut protiv odgovornih lica zbog eksplozije u kojoj je nastradao. U vezi s tim, opravdano se postavlja pitanje da li pravo pojedinca da traži pokretanje krivičnog postupka protiv drugog lica spada u djelokrug člana 6. Evropske konvencije.

46. Ustavni sud, prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, «*ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.*» U vezi sa predmetnom apelacijom, ova ustavna odredba znači da je nadležnost Ustavnog suda ograničena na ispitivanje navodnih povreda prava i sloboda u okvirima koji su definirani, *inter alia*, članom 6. Evropske konvencije.

47. Prema jezičkom značenju, član 6. Evropske konvencije na koji se poziva apelant, u krivičnim postupcima garantira pravo na zaštitu samo nekome protiv koga se «*utvrđuje [...] osnovanost bilo kakve krivične optužbe*». Naime, samo takvo lice može se smatrati «žrtvom» u smislu člana 6. Evropske konvencije. Prema tome, obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garantiralo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 19/02* od 17. marta 2004. godine i broj *AP 408/04* od 18. januara 2005. godine).

48. Iz navedenog proizlazi da pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije ne obuhvata pravo na pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica i da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj. Budući da član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, u ovom slučaju, ne pruža širi obim zaštite od člana 6. Evropske konvencije, slijedi da su navodi apelacije u vezi sa povredom prava na pravično suđenje inkompatibilni *ratione materie* sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

49. U smislu odredbe člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

50. U odnosu na preostali dio apelacije koji se tiče odlaganja donošenja odluke u postupku pred Općinskim sudom, u skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

51. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

52. U kontekstu apelacione nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba uključivati samo sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

53. Pored toga, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda

koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

54. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji koji drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

55. Apelant smatra da je zbog odlaganja donošenja konačne odluke u postupku pred Općinskim sudom povrijeđeno njegovo pravo na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

56. «Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

57. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

58. U konkretnom slučaju radi se o sporu građanskopravne prirode, tj. tužbi radi naknade štete, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

59. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Evropskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebno složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane,

i suda i javnih vlasti s druge strane, kao i važnost onoga što se za apelanta u sporu dovodi u pitanje (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. februara 1981. godine, serija A broj 198, stav 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. jula 1983. godine, stav 24).

Period koji se uzima u obzir

60. Apelant je Općinskom sudu podnio tužbu 8. juna 2000. godine. Ovaj sud je donio presudu 24. februara 2003. godine, koja je Presudom Kantonalnog suda broj Gž-449/03 od 8. decembra 2004. godine ukinuta i predmet vraćen na ponovan postupak. Postupak je još uvijek u toku pred Općinskim sudom. Dakle, može se zaključiti da navedeni postupak traje preko pet godina od momenta kada je apelant podnio tužbu i još uvijek nije okončan.

a) Složenost predmeta

61. U vezi sa ocjenom je li neki predmet složen, Evropski sud za ljudska prava daje značaj izvjesnom broju faktora poput prirode činjenica koje treba utvrditi (Evropski sud za ljudska prava, *Dobbertin protiv Francuske*, presuda od 25. februara 1993. godine, serija A, br. 256-D, str. 117). Složenost se može ticati činjenica i pravnih pitanja (Evropski sud za ljudska prava, presuda od 27. februara 1992. godine, *Lorenzi, Bernardini and Gritti protiv Italije*, serija A, br. 231-G, str. 75). Ustavni sud nalazi da u konkretnom predmetu priroda činjenica, kao i pravna pitanja koja su relevantna za rješavanje, nisu tako složena da bi zahtijevali da se rješavaju u periodu dužem od pet godina.

b) Ponašanje podnosioca apelacije

62. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima utvrđivanje je li odluka donesena u razumnom roku zavisi od ponašanja strane koja učestvuje u postupku (vidi Evropska komisija za ljudska prava No. 11541/85 O.I. 70).

63. U skladu s navedenim, Ustavni sud će prvo ispitati apelantovo ponašanje u ovom predmetu. U skladu s tim, Ustavni sud primjećuje da je apelant bio prisutan na svakom od održanih ročišta. Na navedenim ročištima apelant je predlagao sudu donošenje privremene mjere, izvođenje dokaza, preuređivao tužbu i na taj način uticao na trajanje postupka.

64. Međutim, o žalbi protiv prvostepene presude Kantonalni sud je donio presudu nakon više od godinu dana. Ustavni sud smatra da apelant svojim ponašanjem nije doveo do toga da postupak po žalbi pred Kantonalnim sudom traje više od godinu dana.

65. Dalje, prvostepena presuda je u dosuđujućem dijelu i u pogledu troškova parničnog postupka ukinuta i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Međutim, Općinski sud od 13. decembra 2004. godine, kada mu je Kantonalni sud vratio spis, nije preduzeo radnje koje su mu naložene odlukom Kantonalnog suda. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da apelant ima opravdanu bojazan da se njegov predmet neće riješiti u skorije vrijeme. Također, apelant po Zakonu o parničnom postupku nema nikakav pravni lijek kojim bi ubrzao navedeni parnični postupak, tako da njemu jedino preostaje da čeka kada će se njegov predmet pravosnažno okončati.

66. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da, iako je apelantovo ponašanje na neki način dovelo do odlaganja donošenja odluke, ipak apelant svojim ponašanjem nije doveo do toga da navedeni postupak traje preko pet godina, te da nema jasnih naznaka kada će biti okončan.

c) Ponašanje suda

67. Nakon podnošenja tužbe 8. juna 2000. godine prvostepeni sud je donio presudu 24. februara 2003. godine, dakle nakon skoro tri godine. Ustavni sud primjećuje da je prvostepeni sud do donošenja presude bio aktivan, te preduzimao radnje s ciljem izvođenja dokaza, određivanja privremene mjere, izuzev u periodu od 3. jula 2001. godine, pa do 11. decembra 2002. godine, dakle u periodu dužem od jedne godine, kada nije održao niti jedno ročište.

68. Nakon donošenja prvostepene presude tuženi je izjavio žalbu 7. aprila 2003. godine o kojoj je Kantonalni sud riješio 8. decembra 2004. godine, dakle nakon više od godine dana.

69. Međutim, navedeni postupak još uvijek nije okončan, niti je Općinski sud preduzeo bilo koju radnju u skladu sa odlukom Kantonalnog suda. Dakle, Ustavni sud zaključuje da je potpuno neizvjesno kada će se navedeni postupak okončati.

70. Dalje, Ustavni sud konstatira da Općinski sud nije Ustavnom sudu ponudio obrazloženje u pogledu dužine trajanja navedenog postupka i pored urgencije Ustavnog suda da dostavi odgovor na apelaciju. Kantonalni sud je u svom odgovoru naveo da navedeni postupak pred prvostepenim i drugostepenim sudom traje dugo, ali da razloge za to ne treba tražiti u namjeri suda da apelanta dovede u neravnopravan položaj u odnosu na tuženog ili da se apelantu uskrati određeno pravo koje proizlazi iz pravila parničnog postupka, već su razlozi bitno van odnosa između stranaka. Ustavni sud smatra da ovakvo obrazloženje

Kantonalnog suda nije dovoljno da opravda ponašanje prvostepenog i drugostepenog suda zbog neokončavanja navedenog postupka u periodu dužem od pet godina.

71. Uzevši u obzir sve navedene faktore, Ustavni sud smatra da je neokončavanje predmetnog postupka u roku dužem od pet godina prešlo granice „razumnog roka“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

72. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je u parničnom postupku, koji se vodi pod brojem P-438/04 pred Općinskim sudom, povrijeđen član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na razuman rok.

Ostali navodi

73. U pogledu kršenja prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode o kršenju ustavnih prava iz apelacije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

74. Apelant traži da mu se na ime naknade nematerijalne štete dosudi iznos od 10.000 KM zbog odlaganja donošenja odluke o njegovoj tužbi, iznos od 3.000 KM zbog neprovođenja postupka izvršenja, kao i da mu se naknade troškovi podnošenja apelacije koje nije precizirao.

75. U smislu člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud izuzetno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu nematerijalne štete. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovnim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i sloboda.

76. Ustavni sud se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Apicella protiv Italije i devet drugih slučajeva protiv Italije* (vidi presudu od 10. novembra 2004. godine), u kojem je utvrđen obrazac za izračunavanje nadoknade na ime nematerijalne štete u slučajevima dužine postupka. U navedenom predmetu Evropski sud za ljudska prava je zaključio da, kao opća smjernica, podnosioci predstavke koji mogu da dokažu da je član 6. stav 1. Evropske konvencije povrijeđen odlaganjima, treba da dobiju između 1.000 i 1.500 eura na ime nadoknade za svaku godinu trajanja postupka, bez obzira jesu li podnosioci predstavke dobili ili izgubili domaći postupak, ili je postignuto prijateljsko

poravnanje. Ovaj iznos, međutim, može biti umanjen da bi se uzeo u obzir standard života u zemlji, kao i držanje podnosioca predstavke. Odšteta Evropskog suda za ljudska prava će, također, biti umanjena ako je podnositelj predstavke primio presudu domaćeg suda da je zahtjev „razumnog roka“ člana 6. stav 1. Evropske konvencije povrijeđen i ako je dobio nadoknadu, iako neodgovarajuću, od domaćih institucija. Ova osnovna rata treba biti uvećana na 2.000 eura ako se slučaj odnosi na pitanje koje zahtijeva posebnu ažurnost.

77. Ustavni sud smatra da, prilikom utvrđivanja obrasca za izračunavanje nadoknade na ime nematerijalne štete u slučajevima dužine postupka u Bosni i Hercegovini, životni standard i ekonomske prilike treba posmatrati kroz parametar ukupnog nacionalnog dohotka (GDP-Gross Domestic Product ili vrijednost svih konačnih roba i usluga proizvedenih u zemlji tokom godine podijeljen sa prosječnom populacijom za istu godinu). U navedenom predmetu Evropskog suda za ljudska prava slučaj se odnosio na Italiju, u kojoj je za 2004. godinu GDP iznosio 29.014 USD, dok je za Bosnu i Hercegovinu iznosio 2.125 USD, dakle, oko 13 puta manje (izvor: <http://en.wikipedia.org>). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelantima u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti za to, kao nadoknadu na ime nematerijalne štete treba isplatiti iznos od približno 150 KM za svaku godinu za koju su domaći sudovi odlagali donošenje odluke, odnosno dvostruki iznos u predmetima koji zahtijevaju posebnu hitnost.

78. U konkretnom slučaju se ne radi o predmetu koji zahtijeva posebnu hitnost, te bi apelantu za svaku godinu odlaganja donošenja odluke trebalo isplatiti iznos od po približno 150 KM. Međutim, Ustavni sud je već naveo da smatra da je apelant, istina ne bitno, doprinio odlaganju. Imajući u vidu sve navedene faktore, Ustavni sud smatra da ukupan iznos koji apelantu treba isplatiti na ime nematerijalne štete, zbog nedonošenja odluke u razumnom roku, iznosi 500 KM. Ovaj iznos apelantu je dužna isplatiti Federacija Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dostavljanja ove odluke.

VIII. Zaključak

79. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je odlaganje u postupanju po apelantovoj tužbi za naknadu štete takve prirode da predstavlja kršenje „razumnog roka“ iz navedenih članova.

80. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 76. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

81. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov prijedlog zahtjeva za donošenje privremene mjere.

82. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 979/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Branke Belobrk protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okliša broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine

Odluka od 23. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 979/04**, rješavajući apelaciju **Branke Belobrk**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1, 2. i 3. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 23. rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Branke Belobrk.

Ustvrdjuje se povreda prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se:

- Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine,**
- Presuda Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine,**

- Rješenje Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okolice Hercegovačko-neretvanskog kantona broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine,

- Rješenje Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove Grada Mostara broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine.

Nalaže se Gradskoj upravi Grada Mostara – Odjel za urbanizam i građenje da po žurnom postupku odluči o zahtjevu Branke Belobrk, sukladno članku II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Gradskoj upravi Grada Mostara – Odjel za urbanizam i građenje nalaže se da u roku od 60 dana od dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Branke Belobrk podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okolice Hercegovačko-neretvanskog kantona broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove Grada Mostara broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine u odnosu na navodne povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Branka Belobrk (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Mostara je podnijela 11. studenog 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okolice (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko tijelo uprave) broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko tijelo uprave) broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine. Apelantica je, također, zatražila da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će zabraniti svako raspolaganje, prodaju i opterećenje stana koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59, do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, drugostupanjskog tijela uprave, te Nedžada i Edite Avdić, kao sudionika u postupku, je zatraženo 14. d prosinca 2004. godine, odnosno 3. veljače 2005. godine, da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, kao i Nedžad i Edita Avdić (u daljnjem tekstu: sudionici u postupku) su 24. prosinca 2004. i 18. veljače 2005. godine dostavili odgovore na apelaciju, a ostali pozvani nisu dostavili odgovore na apelaciju.

4. Na temelju članka 25. stavak 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, odgovor Vrhovnog je suda dostavljen apelantici 3. veljače 2005. godine, a odgovor sudionika u postupku je apelantici dostavljen 5. kolovoza 2005. godine.

5. Ustavni je sud 17. veljače 2005. godine donio Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 979/04 kojom je usvojio predmetnu apelaciju, te ustvrdio povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

6. Sudionici u postupku su podnijeli 10. svibnja 2005. godine zahtjev za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj AP 979/04 od 17. veljače 2005. godine. Ustavni je sud donio Rješenje broj AP 979/04 od 22. srpnja 2005. godine kojim je usvojen zahtjev sudionika u postupku za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj AP 979/04 od 17. veljače 2005. godine, te odlučio da se na narednoj sjednici ponovno razmotri predmetna apelacija, uzimajući u obzir odgovor sudionika u postupku.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Apelantica je 30. travnja 1991. godine bila nositeljica stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Mostaru, u Ul. Moše Pijade broj 58. Na drugom stanu, koji se, također, nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59, nositelj stanarskog prava je bio apelantičin zet Andrija Marković. Tijekom ratnih djelovanja u Mostaru Andrija Marković je, zajedno sa apelantičinom sestrom, poginuo 8. lipnja 1992. godine. Društveno-pravne osobe u čijem su vlasništvu bili navedeni stanovi međusobno su izvršile prijenos prava raspolaganja tim stanom, te je stan na kojem je bio nositelj stanarskog prava apelantičin zet dodijeljen na uporabu apelantici, a stan na kojem je apelantica bila nositeljica stanarskog prava je dodijeljen na uporabu trećoj osobi. Nakon dodjele stana na uporabu, apelantica je sa nadležnim stambenim tijelom zaključila ugovor o uporabi stana broj 203804 od 10. siječnja 1993. godine, te tako postala nositeljica stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59. U navedenom je stanu apelantica boravila do 11. svibnja 1993. godine, kad je zbog ratnih djelovanja u Mostaru bila prinuđena napustiti stan. Zgrada u kojoj se nalazio predmetni stan je bila devastirana uslijed ratnih djelovanja, a obnovljena je 1996. godine, kada je navedeni stan dodijeljen na uporabu Nedžad Avdiću.

9. Apelantica je 17. rujna 1998. godine prvostupanjskom tijelu uprave podnijela zahtjev za vraćanje u posjed stana i potvrđivanje stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59. Osim toga, apelantica je istim zahtjevom tražila i obnavljanje ugovora o uporabi predmetnog stana. Prvostupanjsko je tijelo uprave Rješenjem broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine odbilo apelantičin zahtjev za povrat u predmetni stan uz obrazloženje da, u smislu članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01 i 56/01), apelantica nije bila nositeljica stanarskog prava na navedenom stanu 30. travnja 1991. godine. Prvostupanjsko je tijelo uprave citiranim rješenjem odbilo i apelantičin zahtjev za obnavljanje ugovora o uporabi predmetnog stana uz obrazloženje

da apelantica nije sadašnji korisnik navedenog stana, što je za takvu vrstu zahtjeva obvezan uvjet, u smislu relevantnih odredaba Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Rješenje prvostupanjskog tijela uprave je potvrdilo drugostupanjsko tijelo uprave Rješenjem broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine. Drugostupanjsko je tijelo uprave dalo dodatno obrazloženje glede odbijanja apelantičinog zahtjeva za obnavljanje ugovora o uporabi predmetnog stana, naglasivši da je člankom 18.c) Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima propisano da takav zahtjev mogu podnijeti jedino osobe koje trenutačno koriste takve stanove, te koje ispunjavaju druge uvjete koje propisuje navedeni članak glede načina stjecanja stanarskog prava.

10. Protiv rješenja drugostupanjskog je tijela uprave apelantica pokrenula upravni spor pred Kantonalnim sudom koji je Presudom broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine odbio apelantičinu tužbu. U postupku pred Kantonalnim sudom, kao zainteresirana strana su sudjelovali sudionici u postupku, tada korisnici predmetnog stana. U obrazloženju presude Kantonalni je sud naveo da, prema odredbama članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, svako stanarsko pravo ili ugovor o uporabi stana zaključeni u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine, prestaju važiti. Nepobitno je ustvrđeno da je apelantica zaključila ugovor o uporabi predmetnog stana 10. siječnja 1993. godine iz čega proizlazi da je, prema citiranim zakonskim odredbama, takav ugovor ništav, te da na temelju njega apelantica nije mogla steći stanarsko pravo. Osim toga, Kantonalni je sud naveo da je, u smislu članka 103. Zakona o obligacijskim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78 i 39/85 i „Službeni list Republike BiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94), ništav i ugovor o prijenosu prava raspolaganja između društveno-pravnih osoba na temelju kojeg je apelantici predmetni stan dodijeljen na uporabu. Također, navedeno je da apelantica ne ispunjava ni uvjete za obnavljanje ugovora o uporabi stana koji su propisani člankom 18.c) Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Na kraju, Kantonalni je sud naveo da je neutemeljeno apelantičino pozivanje na povredu prava na dom, kao i pozivanje na pravo na povratak izbjeglica obzirom da je smisao navedenih odredaba povrat doma koji je stečen na zakonit način. U konkretnom je slučaju apelantica došla u posjed predmetnog stana na osnovi ništavog ugovora, a apelantičin dom, do početka ratnih djelovanja, se nalazio u Mostaru, u Ul. Moše Pijade, koji je apelantica samovoljno napustila.

11. Vrhovni je sud Presudom broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine odbio apelantičin priziv i potvrdio presudu Kantalnog suda. Vrhovni je sud naglasio da, sukladno Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, apelantica nema pravo na povrat u predmetni stan, niti ima pravo na obnovu ugovora o uporabi navedenog stana. Osim toga,

navedeno je da presudom Kantonalnog suda nisu povrijeđena apelantičina ustavna prava na dom i imovinu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da su pobijanim odlukama tijela uprave i redovitih sudova povrijeđena njezina sljedeća ustavna prava: pravo da ne bude podvrgnuta torturi ili nehumanom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na povratak izbjeglica i raseljenih osoba iz članka II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

13. Apelantica predlaže da Ustavni sud ukine pobijane odluke tijela uprave i redovitih sudova, te da joj omogući povrat u njezin stan, tako što će nadležnom stambenom tijelu Grada Mostara naložiti da joj preda u posjed predmetni stan koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59. Osim toga, apelantica je tražila da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će zabraniti svako raspolaganje, prodaju i opterećenje upitnog stana.

14. Povredu navedenih ustavnih prava apelantica vidi prvenstveno u tomu što se pobijane odluke tijela uprave i redovitih sudova temelje na pogrešnoj primjeni odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Apelantica naglašava da je citiranom zakonskom odredbom, s ciljem zaštite prava na dom nositelja stanarskih prava, zabranjeno stjecanje stanarskih prava na napuštenim stanovima. Predmetni stan nije bio napušten kada je apelantica na njemu zakonito stekla stanarsko pravo, te se zato na njezin slučaj ne može primijeniti navedeni članak Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. U navedenom apelantica vidi povredu prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, zato što je, na opisani način, proizvoljno primijenjeno i tumačeno materijalno pravo.

15. Apelantica naglašava da činjenica da je predmetni stan počela koristiti nakon 30. travnja 1991. godine, odnosno nakon nadnevkva koji Ustavni sud uzima kao polaznu točku za razmatranje svih sporova s ciljem vraćanja imovine njihovim predratnim korisnicima, ne utječe na njezino pravo da predmetni stan smatra svojim domom u smislu članka 8.

Europske konvencije, te da se na njezin slučaj primijene relevantne odredbe Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

16. Povredu prava na dom apelantica vidi u tomu što predmetni stan predstavlja njezin dom u smislu članka 8. Europske konvencije obzirom da se u njega uselila na temelju zakonitog rješenja, te u njemu živjela sve dok nije bila primorana stan napustiti zbog ratnih djelovanja. Apelantica smatra da pobijane odluke predstavljaju miješanje u njezino pravo na mirno uživanje doma, koje nije izvršeno s ciljem javnog interesa i nije sukladno načelu proporcionalnosti, zbog toga što je apelantica tretirana drukčije od ostalih osoba koje su se prema istoj osnovi useljavale u stanove prije 1. travnja 1992. godine.

17. Povredu prava na imovinu apelantica vidi u tomu što je stekla stanarsko pravo na predmetnom stanu koje joj je kasnije oduzeto pobijanim odlukama. Oduzimanjem je stanarskog prava apelantica lišena imovine pri čemu nije vođeno računa o načelu proporcionalnosti.

b) Odgovor na apelaciju

18. Vrhovni sud naglašava da je odredbom članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, na temelju koje je odlučeno o apelantičinom zahtjevu za povrat stana, propisano da su ništavi svi ugovori o uporabi stana zaključeni u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine pri čemu se, suglasno odredbama navedenog zakona, ne pravi razlika je li stan napušten ili ne. Osim toga, Vrhovni sud ističe da se predmetni stan ne može smatrati domom obzirom da apelantica nije bila nositeljica stanarskog prava na njemu prije 30. travnja 1991. godine, odnosno 1. travnja 1992. godine, kada je apelantica bila nositeljica stanarskog prava na drugom stanu. Na kraju, Vrhovni sud smatra da nije došlo do povrede ustavnih prava na koja se poziva apelantica, te predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

19. U odgovoru na apelaciju sudionici u postupku podržavaju odluke tijela uprave i redovitih sudova kojima je odbijen apelantičin zahtjev za povrat u predmetni stan, naglašavajući da je apelantica stanarsko pravo stekla u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine koje prestaje prema odredbama članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Sudionici u postupku navode da je zgrada u kojoj se nalazi predmetni stan renovirana 1996. godine, kada su svi nositelji stanarskog prava pozvani da se usele u svoje stanove. Apelantica je, navode oni, također bila pozvana da se useli u predmetni stan, ali to nije uradila jer je tada bila privremeni korisnik drugog stana. Zahtjev za povrat predmetnog je stana apelantica podnijela 17.

rujna 1998. godine, kada joj je bilo razvidno da neće moći zadržati stan na kojem je imala status privremenog korisnika. Sudionici u postupku pobijaju i pravnu valjanost ugovora o prijenosu prava raspolaganja zaključenog između društveno-pravnih osoba koje su imale pravo raspolaganja na predmetnom stanu, kao i na stanu na kojem je apelantica prethodno bila nositeljica stanarskog prava, ne temelju je čega apelantici i dodijeljen predmetni stan na uporabu. Osim toga, sudionici u postupku navode da su u međuvremenu otkupili predmetni stan i uknjižili se kao njegovi suvlasnici.

V. Relevantni propisi

20. Zakon o napuštenim stanovima („Službene novine Republike BiH“ br. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94 i 9/95)

Članak 3.

„Ne smatra se napuštenim stanom onaj stan koji je nositelj stanarskog prava sa članovima njegovog obiteljskog kućanstva napustio pod prisilom agresora s ciljem etničkog iseljavanja pućanstva sa određenog područja ili u ostvarivanju agresorskih ciljeva.

Ne smatra se napuštenim stanom stan koji je srušen, zapaljen ili je bio neposredno ugrožen ratnim djelovanjima (prijetnja likvidacije života, fizičko maltretiranje, protjerivanje od agresora i drugi slični razlozi).

Neće se smatrati napuštenim stanom i stan kojeg su nositelj stanarskog prava i članovi njegovog kućanstva koji zajedno trajno žive i stanuju ponovno otpočeli koristiti po stupanju na snagu ovog zakona, u roku od sedam dana nositelji stanarskog prava koji se nalaze na teritoriju RBiH, a u roku od 15 dana nositelji stanarskog prava koji se nalaze izvan teritorija RBiH.“

21. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Republike BiH“ broj 33/95)

Članak 1.

„U Zakonu o napuštenim stanovima („Službeni list RBiH“ br. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94 i 9/95) u članku 3. poslije stavka 3. se dodaju novi st. 4. i 5. koji glase:

Ne smatra se napuštenim stanom stan kojeg je nositelj stanarskog prava ili član njegovog obiteljskog kućanstva napustio zbog službenog ili privatnog odlaska u drugo mjesto u zemlji ili inozemstvu u svojstvu predstavnika državnog tijela, odnosno poduzeća, ustanova i drugih organizacija i zajednica po nalogu ili u suglasnosti nadležnog tijela

države, ako ga je uputila na liječenje zdravstvena ustanova, a u roku ustvrđenom u aktu o odobravanju boravka u inozemstvu, odnosno u drugom mjestu u zemlji, ili ako se nalazi u oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine.

Ne smatra se napuštenim stanom stan koji se ne koristi uslijed smrti nositelja stanarskog prava ili člana obiteljskog kućanstva koji je ostao u stanu nakon 30. travnja 1991. godine.“

22. Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“ br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01 i 56/01)

Članak 1.

„ [...]Primjena Zakona o napuštenim stanovima („Službeni list R BiH“ br. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 i 33/95) [...]prestaje danom stupanja na snagu ovog zakona[...].

[...]Od dana stupanja na snagu ovog zakona tijela vlasti Federacije i druga tijela u Federaciji prestaju poduzimati nove postupke kojima se stanovi proglašavaju napuštenim[...].

[...]Nadležno tijelo iz stavka 2. ovog članka rješava o pravima nositelja stanarskog prava da stupe u posjed svojih stanova koji su proglašeni privremeno, odnosno trajno napuštenim[...].»

Članak 2. st. 3, 4. i 5.

«Svako stanarsko pravo ili ugovor o uporabi ili produženje privremene uporabe tog stana sukladno ovom zakonu zaključeni u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine prestaju važiti. U smislu ovog zakona osoba koja živi u stanu na temelju stanarskog prava koje prestaje prema ovom članku smatrat će se privremenim korisnikom.

Privremeni korisnik iz prethodnog stavka koji nema drugi smještaj na raspolaganju ima pravo na novi ugovor o uporabi, ili produženje privremene uporabe tog stana sukladno ovom zakonu “ ukoliko stanarsko pravo bivšeg korisnika prestaje prema članku 5. ovog zakona ili ukoliko je nadležno tijelo sukladno ovom zakonu odbacilo zahtjev bivšeg stanara za povrat stana.

Nositelj stanarskog prava na stanu 1. travnja 1992. godine koji se složio sa prestankom svog stanarskog prava i koji je naknadno primio stanarsko pravo koje prestaje prema ovom članku ima pravo podnijeti zahtjev za povrat svog bivšeg stana sukladno ovom zakonu.»

Članak 3. st. 1. i 2.

«Nositelj stanarskog prava na stanu koji je proglašenim napuštenim ili član njegovog obiteljskog kućanstva kao što je ustvrđeno člankom 6. ZOSO-a (u daljnjem tekstu: nositelj stanarskog prava) ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stavak 1. ovog članka se primjenjuje samo na nositelje stanarskog prava koji imaju pravo vratiti se u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine se smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.»

Članak 18.b) stavak 1.

«Odredbe se ovog zakona odnose i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim u smislu propisa iz članka 1. ovog zakona, uključujući i oštećene i devastirane stanove, ukoliko je nositelj stanarskog prava odnosni stan napustio prije 4. travnja 1998. godine.»

Članak 18.c) st. 1. i 2. toč. 1, 2, 3. i 4.

«Ukoliko privremeni korisnik ima pravo na novi ugovor o uporabi stana sukladno članku 2. stavak 4. ovog zakona, tijelo je uprave nadležno za stambene poslove ovlašteno zaključiti ugovor o uporabi stana sukladno ZOSO-u.

Privremeni će korisnik imati pravo na novi ugovor o uporabi stana sukladno članku 2. stavak 4. ovog zakona ukoliko je stanarsko pravo stekao po osnovi jednog od sljedećih načina:

- 1. prijenosom stanarskog prava na njega kao supružnika ili člana obiteljskoga kućanstva nakon smrti prethodnog nositelja stanarskog prava, sukladno ZOSO-u, ili*
- 2. prijenosom stanarskog prava nakon razvoda od prethodnog nositelja stanarskog prava, ili*
- 3. bio je prvi nositelj stanarskog prava nakon što je stan izgrađen, ili*
- 4. putem važećeg ugovora o zamjeni stana sukladno ZOSO-u i članku 2.a) ovog zakona.“*

23. Zakon o stambenim odnosima (Službeni list Republike BiH“ br. 14/84, 12/87, 36/89, 2/93 te „Službene novine Federacije BiH“ br. 11/98, 38/98 i 19/99)

Članak 6. stavak 1.

„ [...]Korisnikom se stana, u smislu ovog zakona, smatraju: nositelj stanarskog prava i članovi njegovog obiteljskog domaćinstva koji zajedno s njim trajno žive i stanuju[...].»

Članak 11. st. 1. i 2.

«Stanarsko pravo građanin stječe danom zakonitog useljenja u stan.

Zakonitim se useljenjem u stan smatra useljenje izvršeno na osnovi ugovora o uporabi stana, zaključenog na osnovi odgovarajućeg akta, ili drugog akta ustvrđenog ovim zakonom koji predstavlja punovažan temelj za useljenje u stan.“

VI. Dopustivost

24. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

26. U konkretnom je slučaju predmet pobijanja apelacijom Presuda Vrhovnog suda broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu je presudu apelantica primila 16. rujna 2004. godine a apelacija je podnesena 11. studenog 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije bjelodano (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

27. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelantica pobija navedene odluke tijela uprave i redovitih sudova tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njezina sljedeća ustavna prava: pravo da ne bude podvrgnuta

torturi ili nehumanom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na povratak izbjeglica i raseljenih osoba iz članka II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

29. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi kaznenog postupka.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. “

30. Povredu prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije apelantica vidi u proizvoljnom i pogrešnom tumačenju i primjeni članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Proizvoljnu primjenu i tumačenje materijalnog prava apelantica vidi u tomu što predmetni stan nije bio napušten kada je na njemu zakonito stekla stanarsko pravo, te se stoga na njezin slučaj ne može primijeniti citirana zakonska odredba.

31. Prije nego počne ispitivati navodne povrede prava na pravično suđenje, Ustavni sud mora riješiti pitanje primjene članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, osnovni uvjet za primjenu članka 6. stavak 1. Europske konvencije jeste da *postoji spor o građanskim pravima i obvezama*. U konkretnom je slučaju apelantica vodila upravni postupak i upravni spor za povrat u stan na kojem je u određenom razdoblju imala stanarsko pravo. Utvrđivanje ima li neko pravo na povratak u stan ulazi u okvir „*građanskih prava i obveza*“. Stoga, Ustavni sud smatra da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovom slučaju.

32. Prema svojoj praksi, Ustavni sud razmatra način na koji su redoviti sudovi tumačili i primijenili pozitivno pravo jedino u slučaju kada je primjena prava bila „*proizvoljna ili diskriminacijska*“ (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 39/01* od 5. travnja 2002. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 25/02). Obzirom da je apelantica navela da su primjena i tumačenje zakona bili bjelodano proizvoljni, Ustavni sud mora ispitati takve navode.

33. Ključno pitanje koje treba riješiti u ovom predmetu je treba li na apelantičin slučaj primijeniti odredbu članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Ukoliko **bi** navedenu zakonsku odredbu trebalo primijeniti na konkretan slučaj, apelantica ne bi imala pravo na povrat u predmetni stan, jer nema status nositelja stanarskog prava koje joj *ex lege* prestaje prema citiranom propisu. S druge strane, ukoliko navedenu zakonsku odredbu **ne bi** trebalo primijeniti na ovaj slučaj, onda bi apelantica imala status nositelja stanarskog prava, te bi imala pravo na povratak u svoj stan, sukladno važećim propisima. Prema tumačenju tijela uprave i redovitih sudova, odredba članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, prema kojoj su ništavi svi ugovori o uporabi stana zaključeni između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine, treba se primijeniti u apelantičinom slučaju jer ona ne pravi razliku je li stanarsko pravo stečeno na stanu koji je proglašen napuštenim ili stanu koji nije proglašen napuštenim.

34. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je *ratio* donošenja Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima bio povrat na stanje koje je bilo 30. travnja 1991. godine glede stečenih stanarskih prava. Prema tomu, apsolutno je opravdana primjena članka 2. stavak 3. citiranog zakona u situaciji kada osobe koje su imale konstituirano stanarsko pravo 30. travnja 1991. godine traže povrat svog stana u posjed. U tome slučaju, kada se u njihovom stanu nalazi osoba koja je na tome stanu stekla stanarsko pravo u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine, takvo se stanarsko pravo treba smatrati ništavim u smislu članka 2. stavak 3. spomenutog zakona, jer nije značajno je li stan proglašavan napuštenim ili ne kada povrat stana u posjed traži osoba koja je bila nositelj stanarskog prava 30. travnja 1991. godine. Drugim riječima, članak 2. stavak 3. navedenog zakona štiti pravo na dom i imovinu nositelja stanarskog prava na dan 30. travnja 1991. godine. Takva je situacija predviđena i člankom 18.b) stavak 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, koji propisuje da se odredbe ovog zakona primjenjuju i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim ukoliko je nositelj stanarskog prava navedeni stan napustio prije 4. travnja 1998. godine.

35. Relevantnim odredbama članka 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima je propisan prestanak primjene Zakona o napuštenim stanovima, kao i obustava

svih postupaka tijela vlasti kojima se stanovi proglašavaju napuštenim, te je propisana obveza nadležnim tijelima da rješavaju o pravima nositelja stanarskih prava da stupe u posjed svojih stanova. Međutim, Zakon o napuštenim stanovima u članku 3. je propisivao kategorije stanova koje se ne mogu smatrati napuštenim. U ovome slučaju je posebice značajna odredba članka 3. stavak 5. Zakona o izmjenama Zakona o napuštenim stanovima, koja ustvrđuje da se ne smatra napuštenim stan koji se ne koristi uslijed smrti nositelja stanarskog prava ili člana obiteljskog kućanstva koji je ostao u stanu nakon 30. travnja 1991. godine. Dakle, bivši je Zakon o napuštenim stanovima ustvrđivao i kategoriju tzv. slobodnih stanova koji se ne mogu proglašavati napuštenim i za koje nisu postojale smetnje da njima disponiraju njihovi vlasnici, koji su najčešće bili društveno-pravne osobe. Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ne sadrži odredbe kojima se poništavaju raspolaganja vlasnika stanova stanovima koji se nisu mogli smatrati napuštenim ukoliko zahtjev za povrat takvog stana ne podnese osoba koja je na tome stanu imala konstituirano stanarsko pravo 30. travnja 1991. godine.

36. Ustavni sud smatra da je apelantica 10. siječnja 1993. godine stekla stanarsko pravo na predmetnom stanu koji nije mogao biti proglašen napuštenim, u smislu članka 3. stavak 5. Zakona o napuštenim stanovima, zato što su umrli (poginuli) nositelji stanarskog prava koji su u stanu ostali nakon 30. travnja 1991. godine, te se stoga nisu ni mogle primijeniti odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima koje, kao što je već rečeno, štite pravo na dom i imovinu nositelja stanarskih prava na dan 30. travnja 1991. godine. Dakle, stan je bio slobodan i vlasnik ga je mogao dodijeliti na uporabu, jer osim poginulih nositelja stanarskog prava (apelantičin zet i sestra), nije bilo drugih članova obiteljskog kućanstva. Nepobitno je i da je predmetni stan apelantica napustila u svibnju 1993. godine uslijed izbijanja ratnih djelovanja u Mostaru.

37. Prema tomu, apelantičino stanarsko pravo, koje je na predmetnom stanu stečeno 10. siječnja 1993. godine, u smislu čl. 6. i 11. Zakona o stambenim odnosima, nije moglo biti poništeno po osnovi primjene odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, zato što nisu postojali nositelji stanarskog prava koji su stanarsko pravo na predmetnom stanu stekli 30. travnja 1991. godine, te koji bi eventualno mogli tražiti povrat svog stana. Kao što je već navedeno, smisao donošenja Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima je omogućavanje povratka u svoje stanove nositeljima stanarskih prava na dan 30. travnja 1991. godine. Nitko od nositelja stanarskog prava na predmetnom stanu na dan 30. travnja 1991. godine nije tražio povrat stana u posjed. Apelantica je praktično prvi nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu obzirom da joj je stan dodijelio na uporabu vlasnik nakon što su prethodni nositelji stanarskog prava poginuli, a nije bilo članova obiteljskog kućanstva koji bi tražili prijenos

stanarskog prava na sebe. Stoga, iako je stanarsko pravo stekla u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine, na apelantičin se slučaj ne mogu primijeniti odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, jer na predmetnom stanu nije bilo nositelja stanarskog prava koji su to pravo stekli 30. travnja 1991. godine, te koji su tražili povrat tog stana u posjed, odnosno ne radi se o stanu koji je mogao biti proglašen napuštenim.

38. Ustavni sud smatra da navodi sudionika u postupku da je apelantici nuđeno da se vrati u predmetni stan 1996. godine, kada je zgrada u kojoj se nalazi obnovljena, što je ona navodno odbila, jer je tada bila privremena korisnica drugog stana, te da je zahtjev za povrat u predmetni stan podnijela tek kad joj je prestao status privremenog korisnika na drugom stanu nisu relevantni za donošenje odluke u konkretnom slučaju, jer ne utječu na primjenu navedenog zakona, niti su sudionici u postupku dostavili odgovarajući dokaz da se apelantica odrekla prava na povrat upitnog stana.

39. Ustavni sud smatra da nije trebalo raspravljati o obnovi ugovora o uporabi predmetnog stana u smislu članka 18.c) Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, jer nisu ni nastali uvjeti iz članka 2. stavak 4. citiranog zakona (nema bivšeg korisnika kojem je prestalo stanarsko pravo ili bivšeg stanara kojem je odbačen zahtjev za povrat u stan). Osim toga, nije bilo nikakvog razloga da Kantonalni sud, rješavajući o upravnom sporu nakon upravnog postupka povrata stana u posjed, ustvrđuje navodnu ništavost ugovora o prijenosu prava raspolaganja na stanovima između društveno-pravnih osoba u smislu članka 103. Zakona o obligacijskim odnosima, jer se ta vrsta ništavosti može ustvrđivati samo u parničnom postupku povodom tužbe koju je izjavila aktivno legitimirana osoba, a nikako u upravnom postupku povrata stana u posjed.

40. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da način na koji su tijela uprave i redoviti sudovi primijenili odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima nije bio dostatno proizvoljan kako bi se moglo zaključiti da je došlo do povrede prava na pravično suđenje. Naime, tijela uprave i redoviti su sudovi u konkretnom slučaju leksički doslovno primijenili odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Međutim, prema Ustavu Bosne i Hercegovine, nije nužno da se zakoni uvijek tumače i primjenjuju u svom leksičkom (jezičnom) značenju zbog toga što Ustav Bosne i Hercegovine dopušta i ciljno ili teleološko tumačenje zakona. U tome smislu odredbe je članka 2. stavak 3. citiranog zakona trebalo tumačiti u smislu da štite pravo na dom i imovinu nositelja stanarskih prava na dan 30. travnja 1991. godine. Ukoliko takvih nositelja stanarskog prava nema, ne postoje razlozi za primjenu navedenog propisa. U konkretnom je slučaju pogrešnom primjenom članka

2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima apelantici uskraćeno pravo na dom i imovinu obzirom da je apelantica na stanu na kojem nisu postojali nositelji stanarskog prava na dan 30. travnja 1991. godine stekla stanarsko pravo u smislu čl. 6. i 11. Zakona o stambenim odnosima.

41. Imajući u vidu navedene razloge, Ustavni sud smatra da način primjene članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima nije bio dostatnog intenziteta kako bi se moglo zaključiti da je došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije zbog čega se apelacija u ovom dijelu odbija kao neutemeljena.

Pravo na poštivanje doma

42. Članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku.»

Članak 8. Europske konvencije:

“1. Svatko ima pravo na poštivanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javna se vlast ne miješa u vršenje ovog prava osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.”

43. Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, temeljna svrha članka 8. Europske je konvencije zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihova prava, garantirana člankom 8. Europske konvencije. Navedeno je pravo eksplicitno propisano člankom 8. stavak 1. Europske konvencije. Članak 8. stavak 2. Europske konvencije dopušta javnim vlastima, u određenim slučajevima, miješanje u prava pojedinaca garantirana prvim stavkom članka 8. Europske konvencije. Da bi miješanje javnih vlasti bilo opravdano, ono mora biti „sukladno zakonu“. Ovaj uvjet zakonitosti, sukladno značenju termina Europske konvencije, sastoji se od više elemenata: a) miješanje mora biti utemeljeno na domaćim ili međunarodnim zakonima, b) zakon o kojemu je riječ mora biti primjereno

pristupačan, tako da pojedinac bude upućen na okolnosti zakona koji se mora primijeniti na dati predmet i c) zakon, također, mora biti formuliran sa odgovarajućom točnošću i jasnošću da bi se pojedincu omogućilo da prema njemu prilagodi svoje postupke. Ukoliko se ustanovi da je miješanje javnih vlasti bilo sukladno zakonu, mora se ustvrditi je li to miješanje bilo „*neophodna mjera u demokratskom društvu*“ i je li miješanje bilo u svezi jednog od ciljeva navedenih u stavku 2. članka 8. Europske konvencije. U tome kontekstu treba razmotriti je li odluka javnih vlasti imala legitiman cilj i je li predstavljala mjeru koja je bila neophodna u demokratskom društvu.

44. U konkretnom slučaju Ustavni sud prvo mora ustvrditi može li se predmetni stan, koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59, i u koji je apelantici pobijeno pravo na povrat, smatrati apelantičnim domom u okviru značenja iz članka 8. Europske konvencije, te predstavljaju li pobijane odluke tijela uprave i redovitih sudova miješanje u njezino pravo na poštivanje doma i je li to miješanje opravdano prema stavku 2. članka 8. Europske konvencije.

45. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, izraz „dom“ se odnosi kako na iznajmljeni dom, tako i na dom u privatnom vlasništvu. Sukladno ovom tumačenju, Ustavni je sud proširio opseg članka 8. Europske konvencije tako da se primjenjuje i na stanove na kojima postoji stanarsko pravo (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 55/02* od 26. rujna 2003. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 3/04, točka 28). Osim navedenih kriterija pomoću kojih se određuje što se može smatrati „domom“ u smislu članka 8. Europske konvencije, Ustavni je sud ustanovio i praksu prema kojoj se stan ili dio stana ne može smatrati domom u okviru značenja iz članka 8. Europske konvencije ukoliko je „*nezakonito korišten*“ ili se „*osoba ilegalno uselila u njega*“ (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 6/01* od 31. kolovoza 2001. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 33/01, kao i Odluku Ustavnog suda broj *U 31/01* od 21. prosinca 2001. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 13/02).

46. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se predmetni stan, koji se nalazi u Mostaru, u Ul. BNR broj 59, može smatrati apelantičnim domom u okviru članka 8. Europske konvencije obzirom da je na njemu apelantica stekla stanarsko pravo 10. siječnja 1993. godine, te da je u njemu živjela do 11. svibnja 1993. godine. Dakle, apelantica je određeno vrijeme bila korisnik predmetnog stana na osnovi ugovora o njegovoj uporabi zaključenog s nadležnim tijelom iz čega proizlazi da navedeni stan nije nezakonito korišten, što bi moglo biti smetnja da se stan o kojem je riječ može nazvati domom u smislu članka 8. Europske konvencije. Stoga, neutemeljeni su navodi iz pobijanih presuda, kao i odgovora na apelaciju, da se u konkretnom slučaju ne radi o apelantičnom domu,

jer apelantica nije boravila u predmetnom stanu na nezakonit način, niti je stanarsko pravo stekla na nezakonit način. Osim toga, Ustavni sud naglašava da u konkretnom slučaju postoji i kontinuitet apelantičinog stanarskog prava obzirom da je apelantica bila nositeljica stanarskog prava na drugom stanu u Mostaru dok joj vlasnik stana predmetni stan nije dodijelio na uporabu, nakon čega je njezin prethodni stan dodijeljen na uporabu trećoj osobi. Dakle, stanarsko je pravo na predmetnom stanu apelantica stekla u smislu odredaba čl. 6. i 11. Zakona o stambenim odnosima.

47. Dalje, Ustavni sud mora ustanoviti predstavljaju li pobijane odluke tijela uprave i redovitih sudova miješanje u apelantičino pravo na dom. Imajući u vidu da je pobijanim odlukama apelantici uskraćeno pravo na povrat predmetnog stana, Ustavni sud smatra da pobijane odluke predstavljaju miješanje u apelantičino pravo na dom iz članka 8. Europske konvencije.

48. Nakon toga, Ustavni sud mora ispitati je li miješanje u apelantičin dom opravdano prema članku 8. stavak 2. Europske konvencije. Apelantici je pravo na povrat u predmetni stan uskraćeno na osnovi članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Ustavni je sud prethodno konstatirao da je u konkretnom slučaju pogrešno primijenjena odredba članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima obzirom da se navedena zakonska odredba na temelju njezinog ciljnog tumačenja treba primijeniti radi zaštite prava na dom i imovinu nositelja stanarskih prava na dan 30. travnja 1991. godine. Ukoliko takvi nositelji stanarskih prava ne postoje, nema ni razloga za primjenu navedenog propisa.

49. Obzirom da tijela uprave i redoviti sudovi svoje miješanje u apelantičin dom pravdaju upravo primjenom te zakonske odredbe, za koju je prethodno ustanovljeno da nije ni trebala biti primijenjena u ovom slučaju, Ustavni sud smatra da miješanje u apelantičin dom nije bilo utemeljeno na zakonu, jer se nije mogla primijeniti odredba članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, niti bilo koja druga odredba na temelju koje bi se apelantici mogao pobiti povrat u predmetni stan.

50. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede apelantičinog prava na poštivanje doma iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

51. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(k) Pravo na imovinu.“

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

52. Prema praksi Ustavnog suda, stanarsko se pravo smatra imovinom (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 6/98 od 24. rujna 1999. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/99) i ono je zaštićeno člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U konkretnom slučaju Ustavni je sud prethodno obrazložio zašto stanarsko pravo apelantici nije trebalo *ex lege* prestati primjenom članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te stoga Ustavni sud smatra da se apelantica treba smatrati titularom prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Prema tomu, Ustavni sud konstatira da je članak 1. Protokola broj 1 primjenjiv u konkretnom slučaju, te će ispitati navode iz apelacije koji se odnose na povredu tog prava.

53. Povredu prava na imovinu apelantica vidi u tomu što je imala konstituirano stanarsko pravo na predmetnom stanu koje joj je oduzeto po osnovi zakonske odredbe (članak 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima) koja nije trebala biti primijenjena u njezinom slučaju pri čemu se nije vodilo računa o načelu proporcionalnosti.

54. Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće prirode, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo se pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku dva ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem

interesu. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće se pravilo odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg načela izraženog u prvom pravilu.

55. Prigodom ispitivanja je li došlo do povrede prava na imovinu treba dati odgovore na sljedeća pitanja: a) radi li se o imovini koja spada pod zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, b) je li bilo miješanja u imovinu, c) u sklopu kojeg od navedena tri pravila miješanje može biti razmatrano, d) slijedi li miješanje legitimne ciljeve u javnom ili općem interesu, e) je li miješanje proporcionalno, tj. postoji li fer balans između zahtjeva za opći interes zajednice i zahtjeva za zaštitu individualnih temeljnih prava i f) je li miješanje sukladno načelu pravne sigurnosti ili zakonitosti (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Latardis protiv Grčke* od 25. ožujka 1999. godine).

56. Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o imovini (stanarsko pravo) koja spada pod zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Dalje, Ustavni sud konstatira da je došlo do miješanja u imovinu, jer je u konkretnom slučaju apelantici osporen povratak u stan, uz obrazloženje da joj, prema članku 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, prestaje stanarsko pravo, te da joj se zbog toga ne može dopustiti povrat stana u posjed. Ustavni sud smatra da se izvršeno miješanje može razmatrati u sklopu drugog i trećeg pravila, u svezi članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Zatim, Ustavni sud konstatira da izvršeno miješanje nije bilo utemeljeno na zakonu, jer je došlo do pogrešne primjene članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, čime je apelantici uskraćeno pravo na dom i imovinu. Razlozi zbog kojih se navedena zakonska odredba nije mogla primijeniti u konkretnom slučaju dati su u prethodnom dijelu obrazloženja ove odluke.

57. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Ostali navodi

58. Obzirom da su ustvrđene povrede ustavnih prava na dom i imovinu, Ustavni sud smatra da nije potrebno ispitivati i apelantičine navode glede toga je li pobijanim odlukama tijela uprave i redovitih sudova došlo do povrede prava na zabranu torture iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, te prava na povratak izbjeglica i raseljenih osoba iz članka II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

59. Odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima tumače se tako da štite pravo na dom i imovinu nositelja stanarskog prava na dan 30. travnja 1991. godine. Ukoliko takvi nositelji stanarskih prava ne postoje, nema ni razloga za primjenu navedene zakonske odredbe. U konkretnom su slučaju tijela uprave i redoviti sudovi pogrešno primijenili odredbe članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, jer nisu postojali nositelji stanarskog prava na dan 30. travnja 1991. godine, što je dovelo do toga da se apelantici uskrati pravo na dom i imovinu, čime je povrijeđeno pravo iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

60. Na temelju članka 61. st. 1, 2. i 3. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

61. Obzirom na odluku o meritumu u ovom predmetu, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebice razmatrati apelantičin prijedlog o donošenju privremene mjere.

62. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 981/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација «Пламинго» д.о.о Грачаница
против Рјешења Кантоналног суда у
Сарајеву број Пж-165/03 од 29. јуна
2004. године и Рјешења Општинског
суда I Сарајево број Ип-3186/02 од 29.
октобра 2002. године

Одлука од 20. децембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 981/04**, рјешавајући апелацију «Пламинго» д.о.о Грачаница, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 20. децембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација «Пламинго» д.о.о Грачаница.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Кантоналног суда Сарајево број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године и Рјешење Општинског суда Сарајево број ИП-3186/02 од 29. октобра 2002. године.

На основу члана 74 став 4 Правила Уставног суда БиХ налаже се Влади Федерације Босне и Херцеговине да обезбиједи потпуно извршење Рјешења Општинског суда Сарајево број ИП-3186/02 од 24. јула 2002. године.

На основу члана 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине налаже се Општинском суду Сарајево и Федерацији Босне и Херцеговине да у року од 90 дана од достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о њеном извршењу.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и “Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине”.

Образложење

I. Увод

1. «Пламिंगо» д.о.о Грачаница (у даљњем тексту: апелант), ког заступа Фарук Смајловић, адвокат из Грачанице, поднио је 11. новембра 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године и Рјешења Општинског суда I Сарајево (у даљњем тексту: Општински суд) број Ип-3186/02 од 29. октобра 2002. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда и учесника у поступку, Федералног министарства одбране (у даљњем тексту: тужени), затражено је 21. децембра 2004. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Кантонални суд је доставио 5. јануара 2005. године, Општински суд 10. јануара 2005. године, а тужени 4. јануара 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Кантоналног суда, Општинског суда и туженог су 18. октобра 2005. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета, које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Апелант и тужени су током 1995. године закључили уговор о кооперацији и испоруци средстава наоружања и војне опреме, те пружања услуга из апелантовог производно-услужног програма за потребе Армије БиХ. Записником о савјешњу дужничко-повјерљачких односа између апеланта и туженог за период рата и

непосредне ратне опасности од 31. децембра 1996. године утврђено је да је тужени дужан апеланту износ од 143.316,31 КМ.

7. Правоснажном Пресудом Кантоналног суда број Пс-210/01 од 18. септембра 2001. године обавезан је тужени да плати апеланту дуг од 143.316,31 КМ са законском затезном каматом, уз надокнаду трошкова поступка од 21.518, 47 КМ

8. Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине је преиначио наведену пресуду Рјешењем број Пж-188/01 од 19. априла 2002. године у дијелу одлуке о трошковима, који су преиначени на износ од 20.807,97 КМ, док је у преосталом дијелу првостепена пресуда потврђена.

9. Апелант је 15. јула 2002. године поднио Општинском суду предлог за извршење Пресуде Кантоналног суда број Пс-210/01 од 18. септембра 2001. године. Општински суд је Рјешењем број ИП-3186/02 од 24. јула 2002. године дозволио тражено извршење.

10. Тужени је против наведеног рјешења поднио приговор ненадлежности суда да поступа у предметној извршној ствари због тога што су одредбама Закона о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине ФБиХ» број 43/01) уређени процедура, начин утврђивања и реализација потраживања која су настала у вријеме рата и непосредне ратне опасности. Општински суд је Рјешењем број ИП-3186/02 од 29. октобра 2002. године усвојио приговор туженог, те истовремено обуставио поступак. Утврђено је да ће се извршна одлука на предлог повјериоца упутити надлежној Комисији када постане правоснажно то рјешење и након именовања Комисије из члана 3 Уредбе о начину утврђивања и реализације јавног дуга Федерације БиХ насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине ФБиХ» број 17/02). Против наведеног рјешења апелант је изјавио жалбу, коју је Кантонални суд Рјешењем број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године одбио и потврдио првостепено рјешење.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да су оспореним рјешењима повријеђена његова уставна права, и то: право на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана

6 став 1 Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска Конвенција), те право на личну слободу и сигурност и право на слободу изражавања из члана II/3д) и х) Устава Босне и Херцеговине. Апелант повреду својих права види у томе што је суд обуставио поступак извршења правоснажне судске пресуде. Апелант се такође жали да постоји контрадикторност у прописима који су на снази, јер је пресуда Кантоналног суда којом је признато да постоји дуг са трошковима донесена на основу одговарајућих позитивних прописа, који су у супротности са одредбама Уредбе о начину утврђивања и реализације јавног дуга ФБиХ насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности, те Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ за које апелант сматра да су незаконити и у супротности с позитивним законодавством. Поред наведеног, апелант истиче да Уредба, која се односи на наплату јавног дуга насталог за вријеме рата и непосредне ратне опасности, на коју се позивају Општински и Кантонални суд, не предвиђа да се у «јавне дугове» убрајају и трошкови спора, те је у дијелу у ком је обустављено извршење наплате трошкова поступка, који је вођен након рата и који не спада у јавни дуг, дошло до погрешне и произвољне примјене материјалног права. Стога, апелант предлаже да се укину као незаконита оспорена рјешења Општинског суда број Ип-3186/02 од 29. октобра 2002. године и Кантоналног суда број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године.

б) Одговор на апелацију

12. Кантонални суд истиче да нема повреде апелантових уставних права, те да остаје у цијелости код разлога датих у образложењу оспореног Рјешења број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године. Кантонални суд предлаже да се апелација одбије.

13. Општински суд сматра да није било повреде апелантових уставних права у поступку доношења оспорених одлука, те да је и другостепени суд потврдио првостепено рјешење као правилно и на закону засновано.

14. Тужени у одговору на апелацију истиче да апелација није основана јер су оспорена рјешења законита, па предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

15. **Закон о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације БиХ** («Службене новине ФБиХ» бр. 9/04 и 30/04)

«Члан 1

Овим законом се привремено одлажу од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине, кантона и општина.

Члан 2

Под извршним одлукама подразумевају се извршине исправе донесене у судском и управном поступку а које се односе на потраживања настала на основу:

[...]

4) заосталих неизмирених обавеза корисника буџета.

Члан 3

Овај закон ће се примјењивати до доношења закона којим ће се регулисати начин измирења обавеза из извршних одлука из члана 2 овог закона.»

16. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ («Службене новине ФБиХ» бр. 66/04 и 49/05)

«Члан 1

Овим Законом утврђују се унутрашње обавезе Федерације Босне и Херцеговине према физичким и правним лицима, настале на основу: неисплаћених инвалиднина, неисплаћених пензија, неисплаћених надокнада добављачима за робе, материјале и услуге, обавезе настале на основу неисплаћених плата и додатака, те остале обавезе (удаљњем тексту: унутрашњи дуг), односно начин појединачне верификације утврђених потраживања, као и начин њиховог измирења.

Члан 2

(2) Унутрашњи дуг Федерације процјењује се у износу од 1858,9 милиона КМ. Ова процјена искључује износ обавеза за стару девизну штедњу, с обзиром да ће се он утврдити у поступку версификовања.

(3) Обавезе унутрашњег дуга из става 1 овог члана измирују се исплатом у готовини, путем издавања обвезница (у даљњем тексту: обвезнице) и отписивањем, према одредбама овог Закона.

Члан 3

(5) На извршне акте који су уређени Законом о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» број 9/04), примјењују се одредбе овог Закона.»

17. Уредба о начину утврђивања и реализације јавног дуга ФБиХ насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине ФБиХ» број 17/02)

«Члан 2

Јавни дуг Федерације у смислу ове уредбе су потраживања из члана 3. Закона о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине Федерације БиХ» број 43/01) (у даљем тексту: Закон) настала у периоду од 8. 4. 1992. до 23. 12. 1996. године, и то:

- мобилисана и уступљена материјално-техничка средства и опрема;*
- испорука материјала, производа и робе и извршених услуга за потребе одбране;*
- уступљених новчаних средстава у складу са Законом, другим прописом и општим актом и*
- другим основама за потребе одбране.*

Члан 3

Правна и физичка лица која имају потраживања од Федерације на основу члана 2 Закона своја потраживања могу да пријаве Комисији за утврђивање и реализацију потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности (у даљем тексту: Комисија).»

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Кантоналног суда број Пж-165/03 од 29. јуна 2004. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 2. октобра 2004. године, а апелација је поднесена 11. новембра 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

22. Апелант сматра да је оспореним рјешењима повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на личну слободу и сигурност и право на слободу изражавања из члана II/3д) и х) Устава Босне и Херцеговине.

Право на правично суђење

Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције, у релевантном дијелу гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом. [...]”

23. Апелант повреду права на правично суђење види у томе што је оспореним рјешењима обустављен поступак принудног извршења правоснажне судске пресуде, којом је утврђена обавеза туженика да апеланту исплати потраживање, законску затезну камату и трошкове поступка.

24. У погледу цитираних навода апеланата, Уставни суд се позива на праксу Европског суда за људска права (види Европски суд за људска права, *Hornsby против Грчке*, пресуда од 19. марта 1997. године став 40), сходно којој члан 6 став 1 обезбјеђује свакоме право да изнесе захтјев који се односи на његова грађанска права и обавезе пред суд или трибунал; то обухвата „право на суд“, у чијем оквиру је право на приступ суду, тј. право да покрене поступак пред судовима у цивилним стварима (види Европски суд за људска права, *Philis против Грчке*, пресуда од 27. августа 1991. године, серија А-209, стр. 20, став 59). Међутим, то право би било илузорно да домаћи правни систем држава уговорница дозвољава да коначне, извршне судске одлуке остану неизвршене на штету једне од страна. Било би неприхватљиво да члан 6 Европске конвенције треба детаљно да прописује процедуралне гаранције дате странкама – поступак који је правичан, јаван и експедитиван – без заштите спровођења судске одлуке; тумачити члан 6 Европске конвенције као да се тиче искључиво вођења поступка водило би, сигурно, у ситуације инкомпатибилне принципима владавине права које су државе уговорнице преузеле када су ратификовале Европску конвенцију (види Европски суд за људска права, *Golder против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. маја 1974. године, серија А-18, стр. 16-18, ст. 34-36). Стога, извршење пресуде коју донесе било који суд мора да буде посматрано као интегрални дио „суђења“ у смислу члана 6 Европске конвенције. Сем тога, Европски суд за људска права је већ прихватио тај принцип у предметима који се тичу дужине поступка (види Европски суд за људска права, *Di Pede против Италије и Zappia против Италије*, пресуда од 26. септембра 1996. године у Извјештаји о пресудама и одлукама 1996-IV, стр. 1383-1384, ст. 20-24 и стр. 1410 и 1411, ст. 16-20).

25. Уставни суд сматра да наведени став Европског суда за људска права може да се примијени и у конкретном случају, с обзиром да се он, такође, односи на неизвршавање правоснажних судских одлука. Уставни суд додаје и да је Европски

суд за људска права у предмету *Hornsby* такође нагласио да „*дјелотворна заштита учесника у таквом поступку и повраћај легалитета претпоставља обавезу управних органа да испоштују пресуду суда*“ (види став 41 наведене одлуке). На крају, Уставни суд подсјећа да је у наведеном предмету Европски суд за људска права одлучио да је члан 6 став 1 Европске конвенције био прекршен управо зато што власти нису поштовале извршење судске пресуде.

26. Уставни суд подсјећа и на сопствену праксу, кад је у аналогној ситуацији у Републици Српској нашао повреду права на правично суђење због тога што је Законом о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске стављен «претјеран терет на појединце» јер је «у члану 21 став 1 тачка 1 овог закона прописано да ће потраживања која су утврђена правоснажним судским пресудама бити измирена емитовањем обвезница са роком доспијећа до 50 година, усљед чега се оправдано поставља питање да ли ће ико од грађана, који ће посједовати такву врсту обвезница, доживјети могућност да наплати обвезнице и да тако дјелотворно оствари своја права» (види Уставни суд, Одлука број АП 288/03 од 17. децембра 2004. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 8/05).

27. Сем наведене праксе Европског суда за људска права и Уставног суда, постоји и доста одлука које су донијеле институције основане у складу с Анексом 7 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, које се тичу непоштовања одлука судова у Босни и Херцеговини. Дом за људска права за Босну и Херцеговину је у предмету *Блентић против Републике Српске* (види предмет број СН/96/17 одлука о прихватљивости и меритуму уручена 3. децембра 1997. године) нашао повреду права на правично суђење зато „*што је полиција била пасивна упркос својој обавези да помогне у извршењу судске одлуке*“. Омбудсмен за људска права за Босну и Херцеговину у предмету *Б. Д. против Федерације Босне и Херцеговине* (види предмет број (Б) 746/97, Извјештаји од 24. марта 1999. године) нашао је повреду члана 6 Европске конвенције у чињеници да „*власти нису, више од двије године, извршиле пресуду и налог за извршење које је издао Основни суд у Тузли у корист подносиоца пријаве*“. Такође, Омбудсмен за људска права за Босну и Херцеговину је у предмету *А. О. против Републике Српске* (види предмет број (Б) 60/96, Извјештаји од 13. априла 1999. године) нашао повреду члана 6 став 1 Европске конвенције у „*пропусту Основног суда из Бање Луке да изврши коначну и обавезујућу одлуку, коју је донијела Комисија основана према Анексу 7 у корист подносиоца жалбе*“.

28. Из наведеног је видљиво да постоји изграђена пракса у погледу тога да неизвршавање правоснажних судских одлука представља повреду права на правично

суђење. У конкретном случају није спорно да апелант посједује правоснажну пресуду. Такође, није спорно ни да се предметна пресуда не извршава у складу са Законом о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет буџета Федерације БиХ («Службене новине ФБиХ» бр. 9/04 и 30/04). Уставни суд напомиње да је донесен Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ («Службене новине ФБиХ» број 66/04), који је ступио на снагу 28. новембра 2004. године, а који није одредио на који начин се одредбе тог закона примјењују на извршне акте који су уређени Законом о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет буџета Федерације БиХ.

29. Уставни суд наглашава да држава, у принципу, не може да доноси законе којима ће да стопа извршење правоснажних судских одлука, јер би то било у супротности са начелом владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, а затим и са правом на правично суђење из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције. (Види Уставни суд, Одлука број *АП 969/04* од 23. марта 2005. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 27/05.)

30. Наравно, не може да се оспори право држави да доноси законе којима се одузимају или ограничавају одређена људска права, али само у случајевима када је такво ограничење предвиђено Европском конвенцијом чије одредбе прописују ограничење одређених права, као што је на примјер право на имовину и сл. Међутим, Европска конвенција не даје право државама чланицама да донесу законе којима ће да се спријечи извршење правоснажних судских одлука донесених у складу са чланом 6 наведене конвенције.

31. У конкретном случају, Законом о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације БиХ спријечено је извршење правоснажних судских одлука које се односе на потраживања настала по основу заосталих неизмирених обавеза корисника буџета, док се не донесе закон којим ће се регулисати начин измирења наведених потраживања. Међутим, иако је Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ донесен, ситуација није промијењена јер наведени закон не одређује како ће се он примјењивати на извршне акте који су уређени Законом о привременом одлагању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације БиХ. Нити Закон о измјенама и допунама Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ, објављен 8. августа 2005. године, значајније не утиче на остваривање апелантових права, јер регулише само

питање процеса верификације потраживања за стару девизну штедњу. У погледу доношења наведених закона, Уставни суд сматра да за такво одступање од обавеза преузетих ратификацијом Европске конвенције не постоје разлози наведени у члану 15 Европске конвенције.

32. Уколико би се наведени закони посматрали као уплитање државе у одређена имовинска права грађана (с обзиром да су усмјерени на одлагање извршења извршних исправа) морао би да буде успостављен праведан однос између захтјева општег интереса заједнице и потребе да се заштите основна права појединца, дакле морао би да постоји разуман однос пропорционалности између средстава која су кориштена и циља који се жели остварити. Сем тога, такви закони морали би да буду донесени у јавном интересу, морали би да слиједе легитимне циљеве и морали би да испуњавају већ споменути принцип пропорционалности. Потребна равнотежа, тј. пропорционалност између јавног интереса заједнице и основних права појединаца неће бити утврђена ако „*дотична лица морају да снесу превелик терет*“ (види Европски суд за људска права, *Sporrong и Lonmorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А-52, стр. 26-28, ст. 70-73).

33. Када се наведени ставови доведу у везу са цитираним законима долази се до закључка да је таквим законима, поред тога што је упитно њихово доношење у смислу принципа из Европске конвенције, нарушен и принцип пропорционалности у односу на основна права појединаца. Наиме, и поред евидентног јавног интереса државе да донесе наведене законе, Уставни суд сматра да је доношењем таквих закона стављен „претјеран терет на појединце“, те да због тога није испуњен услов пропорционалности између јавног интереса заједнице и основних права појединаца. Основни разлог у ком Уставни суд види претјеран терет према појединцима јесте чињеница да још увијек није одређен начин на основу ког ће се измирити обавезе из извршних одлука. Стога се апелант још увијек налази у неизвјесној ситуацији, јер не може да реализује своја потраживања на основу правоснажне пресуде, нити је извјесно када ће и на који начин моћи да оствари своја права из те пресуде. Уставни суд сматра да је, с циљем да подржи Устав Босне и Херцеговине, Влада Федерације БиХ обавезна да апеланту омогући извршење правоснажне судске одлуке.

34. Уставни суд закључује да је у конкретном случају дошло до повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

35. У складу са закључцима у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно да посебно разматра остале апелантове наводе.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да постоји повреда права на приступ суду као елемента права на правично суђење, ако је законом или којим другим актом власти онемогућено да се изврши правоснажна судска пресуда, када такав закон или други акт ставља «претјеран терет на појединце», чиме не задовољава услов пропорционалности између јавног интереса заједнице и основних права појединаца.

37. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 994/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Amele Kurtović podnesena zbog povrede prava na pristup sudu zbog neprocesuiranja tužbe koju je radi naknade štete podnijela Osnovnom sudu u Banjoj Luci

Odluka od 13. septembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 994/04**, rješavajući apelaciju **Amele Kurtović** na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 13. septembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Amele Kurtović.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjoj Luci donošenje odluke u predmetu broj P-1428/01, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u što kraćem roku.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjoj Luci da, u roku od šest mjeseci od dana dostave ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Amela Kurtović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa otac i zakonski zastupnik Hamdija Kurtović iz Sarajeva, podnijela je 1. novembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog povrede prava na pristup sudu zbog neprocesuiranja tužbe koju je radi naknade štete podnijela Osnovnom sudu u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je 17. novembra 2004. godine zatražio dopunu apelacije.

3. Apelantica je 29. novembra 2004. godine dostavila dopunu apelacije.

4. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda od Osnovnog suda zatraženo je 28. aprila 2005. godine da dostavi odgovor na apelaciju i na uvid spis tog suda, broj P-1428/01.

5. Odgovor na apelaciju i spis broj P-1428/01 Osnovni sud je dostavio 16. maja 2005. godine.

6. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Osnovnog suda je 20. maja 2005. godine dostavljen apelantici.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Apelantica je 24. juna 1995. godine u selu Vranići kod Goražda teško ranjena i u toku liječenja je imala više od 40 operacija, tako da je ostala invalid sa trajnim invaliditetom 80%. Tom prilikom poginule su joj majka, sestra i drugi članovi porodice.

9. Apelantica je 16. juna 2001. godine podnijela tužbu Osnovnom sudu radi naknade štete protiv Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

10. Osnovni sud je tužbu evidentirao pod brojem P-1428/01, a nakon toga nije preduzeo ni jednu radnju u predmetu, tako da se u omotu spisa nalazi samo apelantčina tužba.

11. Apelantica je, nezadovoljna neprocesuiranjem tužbe, podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine 1. novembra 2004. godine.

IV. Relevantni propisi

12. **Zakon o parničnom postupku** («Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije» broj 4/77, 36/77, 36/80,69/82, 58/84) u relevantnom dijelu, glasi:

«Član 10.

Sud je dužan da postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.

Član 194. stav 1.

Parnica počinje da teče dostavljanjem tužbe tuženom.

Član 277. st. 1. i 2.

Po prijemu tužbe vrše se pripreme za glavnu raspravu.

Ove pripreme obuhvataju prethodno ispitivanje tužbe, dostavljanje tužbe tuženom na odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje glavne rasprave.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelantica se žali da od podnošenja tužbe Osnovnom sudu taj sud još nije preduzeo nikakvu aktivnost u predmetu, te proizlazi da se žali na povredu prava na pristup sudu, odnosno na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Apelantica se također žali na povredu ustavnih prava iz člana II/3.a), d), f), j), k), i m), odnosno prava na život, prava na ličnu slobodu i sigurnost, prava na privatnost i porodični život, prava na brak i zasnivanje porodice, prava na imovinu i prava na slobodu kretanja.

b) Odgovor na apelaciju

14. Osnovni sud u odgovoru na apelaciju ističe da je pred tim sudom u toku parnični postupak po apelanticijoj tužbi radi naknade štete, koja je dostavljena tom sudu 16. juna

2001. godine. Dalje se ističe da su tačni apelantcini navodi da od dana podnošenja tužbe ništa nije rađeno zbog toga što je Osnovni sud opterećen velikim brojem predmeta, a i postupkom reforme pravosuđa desilo se da postupajuće sudije nisu izabrane, te je i na taj način došlo do toga da se sa procesuiranjem predmeta kasni.

VI. Dopustivost

15. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

17. U kontekstu apelacione nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01) Ustavni sud ističe da, u skladu sa članom II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta treba da osiguraju najviši nivo ljudskih prava i osnovnih sloboda i da se, u skladu sa članom II/2. prava i slobode određene Evropskom konvencijom i njenim protokolima, direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

18. S obzirom da se apelantica žali da od podnošenja tužbe Osnovnom sudu taj sud još nije preduzeo nikakvu aktivnost u predmetu, proizlazi da se žali na povredu prava na pristup sudu, iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud zaključuje da se suština apelacije odnosi na nemogućnost pokretanja postupka pred nadležnim sudom koji bi rezultirao odlukom o njenim građanskim pravima i obavezama.

19. Ustavni sud, polazeći od prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prilikom primjene pravila iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stepen fleksibilnosti, bez pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A, broj 200, stav 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući po zakonu nije apsolutno niti se može primjenjivati

automatski, a prilikom ispitivanja da li je to pravo bilo poštovano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski sud za ljudska prava *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. decembra 1980. godine, serija A, broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantice lične prilike.

20. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarivanja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost države je da organizira svoj pravni sistem tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A, broj 194, stav 21. i Odluku Ustavnog suda broj U 18/00 od 10. maja 2002. godine).

21. Zbog svega navedenog Ustavni sud zaključuje da je na konkretni slučaj primjenjiv član 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda koji utvrđuje da *«Ustavni sud može, iznimno, razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.»*

22. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) i člana 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelantica smatra da je neprocesuiranjem njene tužbe povrijeđeno njeno ustavno pravo na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, odnosno njeno pravo na pristup sudu.

Pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

24. *«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:*

(...)

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»*

25. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

26. Ustavni sud primjećuje da se u konkretnom predmetu radi o parničnom postupku za naknadu štete, te da je predmet apelacije propust nadležnog suda da procesuirala apelantičinu tužbu, odnosno da odluči o apelantičinih pravima i obavezama građanske prirode, stoga je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

27. Član 6. stav 1. Evropske konvencije osigurava svakome pravo da bilo koji pravni zahtjev u vezi sa svojim građanskim pravima i obavezama iznese pred sud. Pravo na pokretanje sudskog postupka u građanskim pitanjima predstavlja jedan od aspekata prava na sud zajamčenog članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Evropski sud je u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi Evropski sud *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1975. godine, serija A, broj 18, stav 35) zauzeo stav da bi bilo *«neshvatljivo da član 6. stav 1. detaljno opisuje proceduralne garancije obezbjeđene strankama u tekućoj parnici, a da pravo ne zaštiti ono što samo po sebi omogućava korist od takvih garancija, tj. pristup sudu. Pravičan, javni i brz sudski postupak nemaju nikakvu vrijednost ako nema sudskog postupka.»* Stav Evropskog suda je da je pravo na pristup sudu element sadržan u članu 6. stav 1. Evropske konvencije, koje je zasnovano na samoj formulaciji prve rečenice prvog stava ovog člana, kad se čitaju u svom kontekstu i u svjetlu sljedeća dva pravna principa: (1) princip po kojem se građanska tužba obavezno može podnijeti sudiji kao jedno od univerzalno priznatih trajnih principa prava i (2) princip međunarodnog prava koji zabranjuje odricanje pravde.

28. Razmatrajući konkretan slučaj u svjetlu prakse Evropskog suda za ljudska prava, koju usvaja i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Ustavni sud konstatira da je propust Osnovnog suda da u vremenu od četiri godine preduzme bilo kakvu radnju s ciljem procesuiranja apelantice tužbe, rezultirao povredom apelantice prava na pristup sudu, te apelantice nemogućnošću da se pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom, odluči o njenom građanskom pravu, odnosno obavezi.

29. Naposljetku, Ustavni sud zapaža da mogućnost da se podnese zahtjev i da, zatim, o tom zahtjevu ne bude odlučeno ne ispunjava zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Dom za ljudska prava, predmet br. *CH/98/1309* i ostali, *Kajtas i ostali protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, odluka o prihvatljivosti i meritumu, tačka 146).

30. S obzirom na sve okolnosti predmetnog slučaja u cjelini, Ustavni sud konstatira da apelantica nije imala praktično, efektivno pravo pristupa sudu, pa su propustom Osnovnog suda da procesuirala apelanticinu tužbu u periodu od četiri godine prekršeni član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

31. Ustavni sud smatra da, u svjetlu zaključka donesenog u pogledu povrede člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, nije neophodno posebno razmatrati ostale apelanticine navode.

VIII. Zaključak

32. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelanticino pravo na pristup sudu, imajući u vidu da u periodu od četiri godine Osnovni sud nije preduzeo nijednu radnju s ciljem procesuiranja tužbe, što predstavlja povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

33. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 1094/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Agencije za marketing
“STELLA” podnesena radi neizvršenja
rješenja Osnovnog suda u Banjaluci
broj IP-1010/04 od 17. rujna 2004.
godine

Odluka od 20. prosinca 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 1094/04**, rješavajući apelaciju **Agencije za marketing «STELLA»**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 20. prosinca 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Agencije za marketing “STELLA”.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ova se odluka dostavlja Vladi Republike Srpske da bi se osigurala apelantova ustavna prava sukladno ovoj odluci.

Vladi Republike Srpske se nalaže da u roku od tri mjeseca od dostave ove odluke izvijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i “Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Agencija za marketing «STELLA» (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banjaluke, koju zastupa ravnatelj kao zakonski zastupnik, je podnijela 14. prosinca 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršenja rješenja Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj IP-1010/04 od 17. rujna 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud), Osnovnog suda i sudionika u postupku, Republičkog javnog pravobraniteljstva Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Republičko pravobraniteljstvo), je zatraženo 11. ožujka 2005. godine i 26. listopada 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Okružni je sud odgovorio 28. ožujka 2005. godine, Osnovni sud 13. travnja 2005. godine, a Republičko pravobraniteljstvo 9. studenoga 2005. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantu 10. studenoga 2005. godine i 16. studenoga 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je podnio tužbu protiv Republike Srpske - Vlade Republike Srpske (u daljnjem tekstu: tužena), koju je u parničnom postupku zastupalo Republičko pravobraniteljstvo, radi isplate duga za isporučene reklamne vrećice.

7. Osnovni je sud donio Presudu broj PS-546/02 od 22. listopada 2002. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda broj PŽ-14/03 od 23. srpnja 2004. godine, kojom je usvojio apelantov tužbeni zahtjev i naložio tuženoj da apelantu plati iznos od 9.360,00 KM na ime glavnog duga sa zakonskom zateznom kamatom od dana dospijeca svakog pojedinog računa pa sve do konačne isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

8. Apelant je podnio prijedlog za izvršenje navedene presude 18. kolovoza 2004. godine. Osnovni je sud Rješenjem o izvršenju broj IP-1010/04 od 17. rujna 2004. godine dopustio traženo izvršenje.

9. Osnovni je sud predmetno rješenje o izvršenju dostavio bankama radi provedbe, međutim banke su rješenje o izvršenju vratile sudu s napomenom da ga ne mogu provesti, jer je stupio na snagu Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske.

10. Nova je banjalučka banka pismom od 23. rujna 2004. godine obavijestila Osnovni sud da su 21. rujna 2004. godine izvršili povrat Rješenja broj IP-1010/04, zbog postojanja zakonskih smetnji za predmetno izvršenje, jer se u konkretnom slučaju radi o izvršenju na teret sredstava na računu Vlade Republike Srpske, koja su člankom 4. stavak 1. točka 4, a u svezi čl. 8. i 9. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske izuzeta od prinudne naplate, koja je regulirana Zakonom o izvršnom postupku («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 59/03).

11. Osnovni je sud 5. listopada 2004. godine prijeporno rješenje dostavio Ministarstvu financija Republike Srpske - Sektor za trezor i upravljanje dugom (u daljnjem tekstu: Ministarstvo financija).

12. Ministarstvo financija je u svom odgovoru apelantu 26. studenoga 2004. godine navelo da potraživanja na ime neplaćenih faktura od 20. lipnja 2000. godine, 16. kolovoza 2000. godine i 16. listopada 2000. godine, kako to proizlazi iz sudbenog izvršnog Rješenja broj IP-1010/04, podliježu primjeni odredbi članka 2. stavak 1. točka 3. Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz proračuna Republike Srpske, te će se sve riješiti sukladno prijedlogu Uredbe o uvjetima, postupku i rokovima verifikacije, dinamičnim i visini isplata općih obveza Republike Srpske.

13. Izvršenje do danas nije provedeno.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant se žali na povredu ustavnog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što nije provedeno Rješenje o izvršenju Osnovnog suda broj IP-1010/04 od 17. rujna 2004. godine.

b) Odgovor na apelaciju

15. Osnovni sud ističe da nije odgovoran za bilo kakvo kršenje apelantovih ustavnih prava, obzirom da je dopustio predmetno izvršenje, te rješenje o izvršenju dostavio bankama radi provedbe. Banke su rješenje o izvršenju vratile ovom sudu, s napomenom da ga ne mogu provesti jer je stupio na snagu Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske. Prema mišljenju suda izvršni postupak je pravilno proveden u okviru nadležnosti suda, te da sud nema ovlasti naređivati prisilno provođenje izvršenja i podnositi kaznene prijave protiv izvršenika na čemu je kod tog suda insistirao apelant.

16. Okružni je sud u odgovoru naveo da u spisu predmeta broj PŽ-14/03 nema podataka o tomu je li apelant podnio prijedlog za prinudno izvršenje pravomoćne sudbene odluke, te se stoga ne mogu izjasniti o utemeljenosti apelantovih navoda o neizvršenju sudbene presude.

17. Republičko je pravobraniteljstvo, kao zakonski zastupnik tužene, u odgovoru navelo da je tužena prijavila apelantovo potraživanje kao neplaćenu novčanu obvezu iz međusobnih poslovnih odnosa Agenciji za posredničke, informatičke i financijske usluge Banjaluka preko multilateralne kompenzacije zbog čega se na ročištu, održanom 23. rujna 2002. godine, utemeljeno izjasnila da je voljna izmiriti prijeporni dug. Da apelant nije naplatio potraživanje, tuženu je obavijestilo Ministarstvo financija Sektora za trezor i upravljanje dugom, koji je 28. srpnja 2005. godine sačinio tabelarni pregled neplaćenih sudbenih izvršnih rješenja, odnosno sudbenim odlukama utvrđenih obveza koje su nastale do 31. prosinca 2002. godine. Apelantovo je potraživanje utvrđeno kao unutarnji dug Republike Srpske, prema članku 3. i članku 4. stavak 1. točka 4. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske, a za njihovu su isplatu, Odlukom o proračunu Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 5/05), predviđena posebna sredstva u proračunu Republike Srpske, na poziciji – Ostala proračunska potrošnja, na ekonomskom kodu 823300 – Otplata unutarnjeg duga. Način i postupak isplate apelantovih potraživanja, kao i ostalih potraživanja iz dužničko-povjeriteljskih odnosa, utvrdit će se posebnim aktom, kako je propisano za isplatu obveza temeljem sudbenih izvršnih rješenja iz radnih odnosa, Odlukom Vlade Republike Srpske broj 02/1-0320-1099/05 od 23. rujna 2005. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 87/05).

V. Relevantni propisi

18. Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz proračuna Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 110/03 i 63/04)

„Članak 1.

Ovim se zakonom privremeno odlaže od izvršenja izmirenje potraživanja iz proračuna Republike Srpske temeljem unutarnjeg javnog duga.

Članak 2. stavak 1. alineja 4.

Pod unutarnjim se dugom podrazumijeva javni dug proračuna Republike Srpske prema pravnim i fizičkim osobama nastao do 31. prosinca 2002. godine i to:

- izvršne sudbene odluke i druga akta na teret proračuna Republike Srpske.

Članak 3. stavak 1.

Privremeno odlaganje na temelju ovog zakona, primjenjivat će se do donošenja posebnih zakona, kojima će se regulirati način izmirenja potraživanja iz proračuna Republike Srpske temeljem unutarnjeg duga, a najkasnije do 31. prosinca 2004. godine.»

19. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 63/04 od 15. srpnja 2004. godine)

„II - OPĆE OBVEZE

Definicija

Članak 4. stavak 1.

Pod općim se obvezama podrazumijevaju obveze nastale do 31. prosinca 2002. godine i to:

1. obveze za invalidnine, po svim osnovama utvrđenim u Zakonu o pravima boraca, vojnih invalida i obitelji poginulih boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 35/99) u ukupnom iznosu od 59,8 milijuna KM,

2. obveze Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje temeljem Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 32/00, 40/00, 37/01, 32/02 i 47/02, za neisplaćene mirovine, u ukupnom iznosu od do 103,8 milijuna KM,

3. obveze prema dostavljačima po svim osnovama, u ukupnom iznosu od 87,6 milijuna KM,

4. obveze po izvršnim sudbenim odlukama u ukupnom iznosu do 25,0 milijuna KM, isključujući sudbene odluke i odluke drugih mjerodavnih tijela temeljem stare devizne

štednje iz članka 3, stavak 1. točka 2. ovog zakona, kao i materijalne i nematerijalne štete iz članka 3. stavak 1. točka 3. ovog zakona,

5. obveze za plaće i naknade, u ukupnom iznosu do 40,6 milijuna KM,

6. ostale obveze u ukupnom iznosu do 30,0 milijuna KM [...].

Članak 6. stavak 1.

Kamata na opće obveze iz članka 4. ovog zakona se otpisuje u cijelosti i ne predstavlja obvezu Republike Srpske.

Članak 9. stavak 1. točka 2.

Emisijom dugoročnih obveznica izmirit će se opće obveze u ukupnom iznosu do 167,6 milijuna KM i to:

2. obveze po izvršnim sudbenim odlukama u ukupnom iznosu do 20,0 milijuna KM, isključujući sudbene odluke i odluke drugih mjerodavnih tijela temeljem stare devizne štednje iz članka 3. stavak 1. točka 2. ovog zakona, kao i materijalne i nematerijalne štete iz članka 3. stavak 1. točka 3. ovog zakona,

Članak 10.

Emisija dugoročnih obveznica za opće obveze iz članka 9. ovog zakona izvršit će se pod sljedećim uvjetima:

1. sa rokom dospijeca do 40 godina,

2. isplatom u deset jednakih godišnjih rata počevši od desete godine prije krajnjeg nadnevka dospijeca i

3. bez kamate.

Članak 23.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja temeljem izvršnih odluka na teret proračuna Republike Srpske („Službeni glasnik Republike“ broj 110/03) i Zakon o izmjenama Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz proračuna Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske donijela 29. lipnja 2004. godine.“

20. **Zakon o izvršnom postupku** („Službeni glasnik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“ br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93 i 14/94)

„Članak 39. stavak 2.

Rješenje o izvršenju na novčanom potraživanju se dostavlja i dužnikovom dužniku, a rješenje o izvršenju na sredstvima na računu dužnika se dostavlja i jedinici organizacije koja obavlja poslove platnog prometa kod koje se vode ta sredstva.“

21. **Zakon o izvršnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03 i 64/05)

«Članak 5.

(1) U postupku izvršenja sud je dužan postupati žurno.

(2) Sud je dužan predmete uzimati u rad redom kako ih je primio, osim ako priroda potraživanja ili posebne okolnosti zahtijevaju da se postupi drukčije.

Članak 7.

(1) Predmet izvršenja ne mogu biti stvari van prometa kao ni rudno blago i druga prirodna bogatstva.

(2) Predmet izvršenja ne mogu biti objekti, naoružanje i oprema za potrebe oružanih snaga i policije, kao ni novčana sredstva osigurana za te namjene.

(3) Nepokretna, pokretna imovina i prava Republike Srpske, gradova, općina i javnih poduzeća koja su nužna za obavljanje poslova od općeg interesa ne mogu biti predmet izvršenja.

Članak 23.

(1) Izvršne isprave su:

1) izvršna odluka sudova i izvršno sudbeno poravnanje,[...]

Članak 25.

(1) Sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje potraživanja na neko davanje ili činjenje izvršna je ako je postala pravomoćna i ako je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje. (...)

Članak 166.

(1) Izvršenje radi ostvarenja novčanog potraživanja prema izvršeniku može se provesti na svim sredstvima na njegovim računima kod banke, osim ako zakonom nije drukčije određeno.[...]

(7) Odredbe ovog članka ne primjenjuju se na novčana sredstva potrebna za obavljanje poslova od općeg interesa Republike Srpske, gradova i općina koja se nalaze kod banaka u Republici Srpskoj ili banaka na području Bosne i Hercegovine.

Članak 170.

(1) Ako banka smatra da postoje zakonske ili druge smetnje za izvršenje po odredbama glave XII ovog zakona, zadržat će rješenje o izvršenju, izvršiti zapljenu sredstava izvršenika i o smetnjama obavijestiti sud.

(2) Ako se radi o smetnjama trajne prirode sud će obustaviti postupak a u slučaju drugih razloga obavijestit će tražitelja izvršenja i banku o daljem postupanju.

Članak 229.

Postupak izvršenja započet do dana stupanja na snagu ovog zakona okončat će se po odredbama ovog zakona.

Članak 229a.

Sud će po službenoj dužnosti odgoditi započeta izvršenja koja su oprečna odredbama [članka 7. stavak 3. i članka 166. stavak 7. ovog zakona], a odnose se na sva potraživanja iz proračuna Republike Srpske, gradova i općina nastala u razdoblju od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine.

Odgadanje iz stavka 1. ovog članka traje do donošenja posebnih zakona.»

Članak 231.

Odredbe drugih zakona koje se odnose na zahtjev za odlaganje i prekid izvršenja neće se primjenjivati u izvršnom postupku.

Članak 231a.

Primjena članka 231. Zakona odlaže se do donošenja posebnih zakona kojima će se regulirati izvršenje sudbenih odluka temeljem isplate stare devizne štednje, ratne štete i isplata temeljem ostalih sudbenih odluka, vansudbenih poravnanja i drugih upravnih

akata, na temelju potraživanja iz razdoblja ratnih djelovanja između 20. svibnja 1992. i 19. lipnja 1996. godine.

Članak 232.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti odredbe Zakona o izvršnom postupku («Službeni glasnik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije» br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, te «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 17/93 i 14/94).

Uredba o uvjetima, postupku, rokovima verifikacije i dinamici i visini isplata općih obveza Republike Srpske («Službeni glasnik RS» broj 3/05)

Članak 8.

Uvjete za verifikaciju obveza po izvršnim sudbenim odlukama, osiguravaju Ministarstvo financija, mjerodavna ministarstva i proračunski korisnici koji imaju iskazane obveze po izvršnim sudbenim odlukama, i to samo za obveze po izvršnim sudbenim odlukama proračunskih korisnika koji su navedeni u Odluci o usvajanju proračuna Republike Srpske za 2004. godinu.

Postupak za verifikaciju obveza po izvršnim sudbenim odlukama je sljedeći:

1. Ministarstvu financija - Sektor za trezor i upravljanje dugom dostavljaju:

- mjerodavni sudovi, izvršna sudbena rješenja

4. Ukoliko se primljene izvršne sudbene odluke ne odnose na obveze iz stavka 1. ovog članka, Ministarstvo financija - Sektor za trezor i upravljanje dugom će ih unijeti u odgovarajuće programe.»

VI. Dopustivost

22. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

24. U kontekstu prizivne nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01). Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu građanskih prava i temeljnih sloboda i da se, sukladno članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

25. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelant poziva na svoje pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, koje sadrži pravo na pristup sudu.

26. Ustavni sud, polazeći od prakse Europskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prigodom primjene pravila iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, to pravilo mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti, bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A broj 200, stavak 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno niti se može primjenjivati automatski, te prigodom ispitivanja je li bilo poštovano, bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski suda za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. prosinca 1980, serija A, broj 40, stavak 35). To, između ostalog, znači da se moraju realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sustavu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i osobne prigode apelanta.

27. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantu da se žali zbog neizvršenja pravomoćnog rješenja kojim je dopušteno izvršenje sudbene presude. Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju uticati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz članka 6. Europske konvencije.

28. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najučinkovitiji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva koja

pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u ustroju pravnog i sudbenog sustava države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost države je da organizira svoj pravni sustav tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

29. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da se radi o propuštanju izvršenja pravomoćnog rješenja o dozvoli izvršenja sudbene presude, kao i da apelant nije imao na raspolaganju djelotvoran pravni lijek kojim bi ishodio traženo izvršenje.

30. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelant smatra da je neizvršenjem rješenja o izvršenju sudbene presude došlo do povrede njegovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke».

Član 6. stav 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

32. Ustavni sud primjećuje da apelant povredu prava na pravično suđenje vidi u tomu što se ne izvršava sudbena odluka kojom mu je dosuđena isplata na ime duga za izvršenu uslugu. Glede citiranih apelantovih navoda, Ustavni sud se poziva na praksu Europskog suda za ljudska prava (vidi Europski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda

od 19. ožujka 1997. godine stavak 40), prema kojoj članak 6. stavak 1. osigurava svakomu pravo iznošenja zahtjeva koji se odnosi na njegova građanska prava i obveze pred sud ili tribunal; to obuhvaća „pravo na sud“, u čijem okviru je pravo na pristup sudu, tj. pravo pokretanja postupka pred sudovima u civilnim stvarima (vidi Europski sud za ljudska prava, *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. kolovoza 1991. godine, serija A-209, str. 20, stavak 59). Međutim, to bi pravo bilo iluzorno da domaći pravni sustav država ugovornica dopušta da konačne, izvršne sudbene odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da članak 6. Europske konvencije treba detaljno propisivati proceduralne garancije date strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provođenja sudbene odluke; tumačiti članak 6. Europske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne principima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Konvenciju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. svibnja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora da bude promatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu članka 6. Europske konvencije. Osim toga, Europski sud za ljudska prava je već prihvatio taj princip u predmetima koji se tiču duljine postupka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Di Pede protiv Italije i Zappia protiv Italije*, presuda od 26. rujna 1996. godine u predmetu Izvješća o presudama i odlukama 1996-IV, str. 1383-1384, st. 20-24 i str. 1410 i 1411, st. 16-20).

33. Osim navedene prakse Europskog suda za ljudska prava, postoji i niz odluka koje su donijele institucije osnovane sukladno Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Dom za ljudska prava (vidi predmet broj CH/96/17, *Blentić protiv Republike Srpske*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. prosinca 1997. godine) i Ombudsman za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (vidi predmet broj (B) 746/97, *B.D. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Izvješća od 24. ožujka 1999. godine), u kojima je utvrđeno kršenje članka 6. Europske konvencije zbog neizvršenja pravomoćnih sudbenih odluka. Također, Ustavni je sud u svojoj jurisprudenciji već zaključio da su vlasti obvezne osigurati izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka, a da primjena zakona koji to onemogućuje krši apelantovo pravo na pravično suđenje (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 288/03 od 17. prosinca 2004. godine). Iz navedenog proizlazi da postoji izgrađena praksa glede stajališta da neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

34. Ustavni sud smatra da se navedeni stavovi mogu primijeniti i u konkretnom slučaju, obzirom da se on, također, odnosi na neizvršavanje pravomoćne sudbene odluke. Ustavni sud dodaje da je Europski sud za ljudska prava u predmetu *Hornsby* također naglasio da

„djelotvorna zaštita sudionika u takvom postupku i povrat legaliteta pretpostavlja obvezu upravnih tijela da ispoštuju presudu suda“ (vidi stavak 41. navedene odluke). Konačno, Ustavni sud podsjeća da je u navedenom predmetu Europski sud za ljudska prava odlučio da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije bio prekršen upravo zato što vlasti nisu poštovale izvršenje sudbene presude.

35. Iz navedenog je vidljivo da postoji izgrađena praksa glede toga da neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje. U konkretnom slučaju, nije prijeporno da apelant posjeduje pravomoćnu presudu, čije je izvršenje dopušteno rješenjem Osnovnog suda. Predmetna se presuda ne izvršava jer banke odbijaju postupiti po nalogu suda, pravdajući takvo postupanje zakonskom zabranom na temelju Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske. Ustavni sud također opaža da sud nije postupio u smislu članka 170. Zakona o izvršnom postupku, prema kojem *«ako se radi o smetnjama trajne prirode sud će obustaviti postupak, a u slučaju drugih razloga obavijestit će tražitelja izvršenja i banku o daljnjem postupanju»*.

36. Ustavni sud zapaža da je Republika Srpska donošenjem Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske ustvrdila da unutarnji dug čine: opće obveze, stara devizna štednja i materijalna i nematerijalna šteta nastala u razdoblju ratnih djelovanja; potom definirala navedene elemente unutarnjeg duga, te uredila postupak, način i rokove njegovog utvrđivanja i izmirivanja. Konkretni se predmet tiče općih obveza, kao jednog dijela unutarnjeg duga, pod kojim se prema članku 3. navedenog zakona podrazumijevaju opće neisplaćene obveze proračuna Republike Srpske i dio obveza Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja koje preuzima proračun, nastale do 31. prosinca 2002. godine u iznosu do 386,8 milijuna KM.

37. Ustavni sud naglašava da država, u principu, ne može donositi zakone kojima će stopirati izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka, jer bi to bilo oprečno načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, a potom i pravu na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije.

38. Ipak, Ustavni sud primjećuje da se ne može pobijati pravo državi da donosi zakone kojima se oduzimaju ili ograničavaju određena ljudska prava, ali samo u slučajevima kada je takvo ograničenje predviđeno Europskom konvencijom čije odredbe propisuju ograničenje određenih prava, kao što je primjerice pravo na imovinu i sl. Međutim, Europska konvencija ne daje pravo državama članicama da donesu zakone kojima će se spriječiti izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka donesenih sukladno članku 6. navedene

konvencije. Navedenim je zakonom spriječeno izvršenje pravomoćne sudbene odluke koja se odnosi na utvrđena potraživanja koja treba isplatiti iz proračuna Republike Srpske. Glede donošenja navedenog zakona, Ustavni sud smatra da za takvo odstupanje od obveza preuzetih ratifikacijom Europske konvencije ne postoje razlozi navedeni u članku 15. Europske konvencije.

39. Ustavni sud naglašava da se u svim slučajevima ograničavanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, u smislu Europske konvencije, mora voditi računa o uspostavi pravičnog odnosa između zahtjeva općeg interesa zajednice i potrebe da se zaštite temeljna prava pojedinca. To znači da mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Potrebna ravnoteža, tj. proporcionalnost između javnog interesa zajednice i temeljnih prava pojedinaca neće biti utvrđena ako „*dotične osobe moraju snositi prevelik teret*“ (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lonnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A-52, str. 26-28, st. 70-73).

40. Kada se navedeni stavovi dovedu u vezu sa citiranim zakonom kojim je utvrđen način izmirenja općih obveza prema izvršnim sudbenim odlukama, kao dijela unutarnjeg duga Republike Srpske, dolazi se do zaključka da je takvim zakonom, pored toga što je upitno njegovo donošenje u smislu principa iz Europske konvencije, narušen i princip proporcionalnosti u odnosu na temeljna prava pojedinaca. Naime, i pored evidentnog javnog interesa države da donese navedeni zakon, zbog duga koji je nastao temeljem obveza po izvršnim sudbenim odlukama, a koji je naveden u članku 4. stavak 1. točka 4. citiranog zakona, Ustavni sud smatra da je donošenjem takvog zakona stavljen „pretjeran teret na pojedince“, te da zbog toga nije ispunjen uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i temeljnih prava pojedinaca. Osnovni razlog u kojem Ustavni sud vidi pretjeran teret prema pojedincima jeste činjenica da je, u članku 10. stavak 1. točka 1. ovog zakona, propisano da će potraživanja koja su utvrđena pravomoćnim sudbenim presudama biti izmirena „emitiranjem obveznica sa rokom dospijeca do 40 godina“, uslijed čega se opravdano postavlja pitanje hoće li itko od građana, odnosno pravnih osoba koje će posjedovati takvu vrstu obveznica, doživjeti mogućnost naplate obveznica i tako učinkovito ostvarenja svojih prava. Pored toga, prijepornim je zakonom predviđeno da će se obveze izmiriti bez kamate, što, kada se uzme u obzir navedeno razdoblje odgode, svakako znači učinkovito umanjenje iznosa koji će biti isplaćen pojedincima. Ustavni je sud u svojoj jurisprudenciji (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 288/03* od 17. prosinca 2004. godine, objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 8/05), zaključio da primjena odredbi navedenog zakona onemogućuje izvršenje pravomoćne sudbene odluke, na način

i u opsegu utvrđenim pravomoćnom sudbenom odlukom, što je oprečno pravu na pristup sudu koji je integralni element prava na pravično suđenje.

41. Sukladno navedenom, Ustavni sud smatra da zakonskoj regulativi u ovom predmetu nedostaje potrebna zakonska kvaliteta u onoj mjeri u kojoj se ne poštuju zahtjevi članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud podsjeća da je Ustav Bosne i Hercegovine najviši oblik općeg akta države i ima prednost u odnosu na svaki drugi zakon koji mu nije sukladan. Ustavni sud zaključuje da je, s ciljem podržavanja Ustava Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske obvezna apelantima omogućiti izvršenje pravomoćne sudbene odluke, koje je dopušteno pravomoćnim sudbenim rješenjem.

42. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje ako je zakonom ili kojim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravomoćne sudbene presude, kada takav zakon ili drugi akt stavlja «pretjeran teret na pojedince» čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i temeljnih prava pojedinaca.

44. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1097/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Илинке Новаковић и др. поднесена због дужине трајања поступка који се води пред Основним судом у Бањој Луци

Одлука од 17. новембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 1097/04**, рјешавајући апелацију **Илинке Новаковић и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник
Миодраг Симовић, потпредседник
Хатица Хациосмановић, потпредседник
Валерија Галић, судија
Јово Росић, судија

на сједници одржаној 17. новембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Илинке, Шимице и Сузане Новаковић и Споменке Латиновић рођ. Новаковић.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на право на доношење одлуке у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци број П-3103/98.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да без даљњег одгађања донесе одлуку у предмету број П-3103/98, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Бањој Луци да у року од шест мјесеци од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које је предузео с циљем да изврши одлуку, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Налаже се Републици Српској да Илинки, Шимици и Сузани Новаковић и Споменки Латиниовић рођ. Новаковић у року од три мјесеца од достављања ове одлуке исплати укупан износ од 600 КМ на име нематеријалне штете због тога што није донесена одлука у разумном року, у смислу члана 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Илинка, Шимица, Сузана Новаковић и Споменка Латиниовић рођ. Новаковић (у даљњем тексту: апеланткиње), које заступају Младен Грбић, адвокат из Руме, и Остоја Перић, дипл. правник из Сремске Митровице, Србија и Црна Гора, поднијеле су 10. децембра 2004. године апелацију Комисији за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Комисија) због дужине трајања поступка који се води пред Основним судом у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд). Наведену апелацију Комисија је 16. децембра 2004. године доставила Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) на основу члана 5 Споразума, у складу са чланом XIV Анекса 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, који су стране потписале 25. септембра 2003. године («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 35/03).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 ст. 1 и 2 тада важећег Пословника Уставног суда, од Основног суда затражено је 22. марта 2005. године да достави одговор на апелацију и списе бр. П-1495/01 и П-3103/98, а 3. октобра 2005. године затражен је одговор Војног правобранилаштва Војске Републике Српске (у даљњем тексту: Војно правобранилаштво).

3. Одговор на апелацију Основни суд је доставио 1. априла 2005. године, а Војно правобранилаштво није доставило одговор на апелацију.

4. Основни суд је 15. априла 2005. године доставио спис број П-1495/01, а спис број П-3103/98 14. септембра 2005. године.

5. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Основног суда је 20. октобра 2005. године достављен апеланткињама.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланткиња и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Апеланткиње су мајка, супруга, кћерка и сестра Симе Новаковића, који је погинуо у Војсци Републике Српске.

8. Апеланткиња Илинка Новаковић је 16. новембра 1998. године против Војног правобранилаштва поднијела тужбу Основном суду ради надокнађења материјалне и нематеријалне штете због погибије њеног сина Симе Новаковића као борца на ратишту 10. јула 1995. године. Тужба је заведена под бројем П-3103/98 и достављена Војном правобранилаштву ради одговора 25. фебруара 1999. године. Војно правобранилаштво је доставило одговор на тужбу 16. марта 1999. године, истичући да је тужба неуредна и да је треба вратити апеланткињи ради правилног назначења туженог.

9. Основни суд је 18. марта 1999. године одржао рочиште коме је апеланткиња Илинка Новаковић лично присуствовала, а тужени није био присутан. Наведено рочиште је одржао судски приправник. Констатовано је да је у спис уложен поднесак Војног правобранилаштва од 15. марта 1999. године. Апеланткиња је на том рочишту изјавила да ће ангажовати стручно лице да је заступа у овој правној ствари и замолила суд да наредно рочиште закаже у примјереном року. Суд је донио рјешење да се расправа, због болести судије, одгађа на неодређено вријеме.

10. Основни суд је 7. априла 2001. године примио поднесак о уређењу тужбе и прецизирању тужбеног захтјева, којим је тужба преиначена у субјективном смислу јер се као тужиоци, осим Илинке Новаковић, појављују и остале апеланткиње. Апеланткиње су наведени поднесак доставиле суду посредством својих пуномоћника под бројем П-300103/98, умјесто под бројем П-3103/98. Као тужену апеланткиње су означиле Републику Српску, за ВП 7542 ВРС коју заступа војни правобранилац Војске Републике Српске (у даљњем тексту: тужени). У споменутом поднеску

апеланткиње су предложиле да суд у врло хитном поступку донесе предложену пресуду, наводећи да је прва тужба поднесена 16. новембра 1998. године.

11. Основни суд је овако уређену тужбу 31. августа 2005. године доставио туженом ради одговора, те позвао апеланткиње да у предмет доставе уредну пуномоћ да их заступа њихов пуномоћник Младен Грбић, адвокат из Руме.

12. Према истом чињеничном и правном основу, апеланткиње су против туженог 26. јуна 2001. године поднијеле нову тужбу Основном суду за надокнађење нематеријалне и дијела материјалне штете због погибије Симе Новаковића. Ова тужба апеланткиња је заведена под бројем П-1495/01. У тужби су предложиле да суд у врло хитном поступку донесе предложену пресуду, као и да је прва тужба поднесена 16. новембра 1998. године.

13. У овом поступку Основни суд није одржао нити једно рочиште, већ је 1. априла 2005. године донио рјешење којим се тужба апеланткиња поднесена 26. јуна 2001. године сматра одбаченом. У образложењу рјешења се наводи да је увидом у спис суда број П-3103/98 утврђено да исте стране већ воде парницу ради надокнађења штете.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апеланткиње се жале на повреду права на правично суђење због тога што није донесена одлука у разумном року из члана П/3е) Устава Босне и Херџеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и права на имовину из члана П/3к) Устава Босне и Херџеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апеланткиње су навеле да су 16. новембра 1998. године поднијеле Основном суду тужбу ради надокнађења штете, те да је предмет био заведен под бројем П-3103/98, а да се сада води под бројем П-1495/01. Повреду члана 6 став 1 Европске конвенције апеланткиње виде у томе што су тужбу поднијеле прије шест година, те да ниједно рочиште није заказано иако су њихови пуномоћници сваке године звали суд и лично одлазили код судије, али да се увијек налазио неки други изговор за неажурност. Предлажу да Уставни суд у хитном поступку ријеши њихов одштетни захтјев, тако да им досуди тражене износе за надокнађење штете у двоструком износу због камате која би текла да је

суд благовремено одлучио о тужби, и то: на име надокнађења нематеријалне штете 58.000 КМ и на име надокнађења дијела материјалне штете (трошкова сахране) 2.800 КМ, што укупно износи 60.800 КМ, као и трошкова парничког поступка и поступка поводом апелације од 1.400 КМ, а све у року од 15 дана од дана правоснажности одлуке. Наводе да оне као стране, а ни њихови пуномоћници нису ничим допринијели да поступак траје већ шест година, а да, уствари, није ни започет. Сматрају да је обавеза сваке државе да организује свој судски систем тако да судови могу свакоме да јемче право на доношење коначне одлуке у погледу грађанских права и обавеза у оквиру разумног временског рока.

б) Одговор на апелацију

15. У одговору на апелацију Основни суд наводи да у конкретном случају није дошло до повреде права апеланткиња на правично суђење у разумном року, права на имовину и права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Основни суд наводи да је за чињеницу да се пред истим судом воде двије парнице сазнао тек на основу поднеска Уставног суда, те да је нејасно како апеланткиње нису знале да се пред истим судом воде два поступка према истом правном и чињеничном основу. Суд наводи да за дужину трајања поступка не може да се терети суд, већ да су томе допринијеле апеланткиње својим радњама. Такође, суд наводи да је на предмету апеланткиња почело да се ради 19. фебруара 1999. године и да су биле испуњене све законске претпоставке предмет би био окончан у првостепеном поступку. Међутим, тужба апеланткиња је била неуредна, те је уређење тужбе улиједило тек након двије године од када је апеланткињама усмено саопштено да је тужба неуредна. Суд наводи да је видљиво да је понашање апеланткиња, којима је требало више од двије године да коначно одреде тужбени захтјев и тачно означе ко су тужиоци, а ко тужени, довело до одуговлачења поступка. Даље се наводи да су апеланткиње поднесак о уређењу тужбе од 7. априла 2001. године доставиле на погрешан број П-300103/98, те он због тога није могао на вријеме да се уложи у спис, већ је након извјесног времена откривено да се ради о предмету број П-3103/98. Осим тога, ни до данас нису испуњене процесне претпоставке за вођење поступка, јер пуномоћник апеланткиња Младен Грбић, адвокат уз Руме, није у спис доставио пуномоћ за заступање апеланткиња у предметном поступку. Уколико пуномоћ и достави, наведени адвокат ће бити обавезан да суду достави сагласност Министарства правде Републике Српске да може, као адвокат из друге државе, да заступа стране пред судом у Републици Српској, у смислу одредбе члана 35 став 2 Закона о адвокатури («Службени гласник Републике Српске» број 37/02). Суд наводи да је задужен

енормно великим бројем парничких списа и да се убраја у најзадуженији суд према броју предмета у Босни и Херцеговини, гледајући задужење према судијама, те да разуман рок за окончање поступка у наведеном суду мора да се сагледа и са тог аспекта. Суд је навео да је у току 1998. године и почетком 1999. године примио више од 10.000 предмета против Републике Српске ради надокнађења «ратне» штете, те да је због тога појединачно задужење према судији на парничком реферату 1.700 до 2.000 списа. Протеком времена број предмета које задужује један судија, због великог прилива предмета, повећао се, тако да је крајем 2004. године задужење сваког судије износило 3.000 списа. Даље се наводи да су све судије на парничком реферату имале велики број списа (више од 1.000) који се односе на заштиту права из радног односа из периода од 1992. године до 1997. године, ометање посједа, стамбене спорове и спорове који се односе на враћање имовине избјеглих и расељених лица, а за њих је законодавац прописао да се ради о поступцима хитне природе, што значи да се приоритетно раде. Даље се наводи да су годишња норма за судију који ради на парничком реферату 242 ријешена предмета. Због наведеног, суд истиче да није у прилици да позива страну и да јој налаже да предузима одређене радње, те да страна која захтијева од суда да ажурно поступа мора суду да достави уредну тужбу, пуномоћ за заступање уколико има пуномоћника, а у конкретном случају и посебну сагласност Министарства правде Републике Српске за пуномоћнике, адвокате из друге државе. Суд ће тек након достављања наведеног бити у прилици да рјешава предмет апеланткиња. Због свега наведеног, суд сматра да није дошло до повреде права на правично суђење у разумном року, јер наведени поступак није окончан због пропуста и понашања апеланткиња.

V. Релевантни прописи

16. **Закон о парничком поступку** («Службени гласник Републике Српске» бр. 58/03, 85/03 и 74/05)

Члан 10

«Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странама припадају у поступку.»

Члан 11

«Првостепени поступак ће се, према правилу, састојати од два рочишта - једног припремног рочишта и једног рочишта за главну расправу.»

Члан 60 ст. 3, 4 и 5

«Док парница тече, не може се у погледу истог захтјева покренути нова парница међу истим странама, а ако таква парница буде покренута, суд ће тужбу одбацити.

Ако међу истим странама већ тече друга парница о истом захтјеву пред судом у Босни и Херцеговини, стране су дужне о томе да обавијесте суд.

Суд ће у току цијелог поступка по званичној дужности пазити да ли већ тече друга парница о истом захтјеву међу истим странама пред судом у Босни и Херцеговини.»

Члан 309

«Пуномоћник је дужан да при првој радњи у поступку поднесе пуномоћ.

Суд може да допусти да радње у поступку за страну привремено изврши лице које није поднијело пуномоћ, али ће истовремено наредити том лицу да накнадно у одређеном року поднесе пуномоћ или одобрење стране за извршење парничких радњи.»

17. Закон о адвокатури Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» број 37/02)

Члан 35 став 2

«Адвокат који посједује дозволу за вршење дјелатности адвоката издату од асоцијације адвоката стране државе у појединачним случајевима може да заступа и брани правне субјекте пред судовима и државним органима у Републици Српској уз претходну сагласност Министарства правде Републике Српске, које је дужно да о томе прибави мишљење Адвокатске коморе.»

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује

на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

20. У конкретном случају апелација у првом реду указује на кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције због тога што није донесена судска одлука у разумном року, а указује и на кршење других права која су, такође, заштићена Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом.

21. Уставни суд сматра да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Републици Српској, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апеланткињама да се жале због предугог трајања поступка (види, *mutatis mutandis*, *Tome Mata против Португалије*, број 32082/98, ЕCHR 1999-IX). Уставни суд сматра да недостаци у организацији правосудног система ентитета, односно државе, не смију да утичу на поштивање индивидуалних права и слобода утврђених Уставом Босне и Херцеговине, као и захтјева и гаранција из члана 6 Европске конвенције (види, Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

22. Имајући у виду наведено, Уставни суд прихвата да је предметна апелација допуштива.

VII. Меритум

23. Апеланткиње сматрају да су повријеђена њихова права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

24. «Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) *Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»*

25. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]”

26. Предметни поступак се односи на надокнађење штете. Дакле, ради се о захтјеву да се у спору о грађанском праву добије коначна судска одлука у разумном року, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом предмету.

Период који се узима у обзир

27. Уставни суд подсећа на константну праксу органа Европске конвенције у односу на предмете о дужини поступка, гдје су поступци покренути прије него што су органи Европске конвенције засновали своју временску надлежност. Органи Европске конвенције сматрају да период који се узима у обзир као сврха жалбе о дужини трајања поступка почиње даном заснивања њихове временске надлежности – у оцјењивању разумности времена које је прекорачило тај датум у обзир мора да се узме стадијум поступка достигнут тог датума (види Европски суд за људска права, *Foti и други против Италије*, пресуда од 10. децембра 1982. године, серија А, број 56, став 53; *Styranowski против Пољске*, број 28616/95, ЕCHR 1998-VIII).

28. У конкретном случају поступак ради надокнађења штете започео је 16. новембра 1998. године, када је апеланткиња Илинка Новаковић поднијела првобитну тужбу Основном суду. Ова тужба је уређена 7. априла 2001. године. Дакле, у конкретном предмету од подношења првобитне тужбе прошло је шест година, а од уређења тужбе прошле су више од четири године.

29. Полазећи од критеријума утврђених праксом Европског суда за људска права, Уставни суд истиче да се разумност трајања поступка оцјењује у вези са свим околностима предмета, узимајући у обзир посебно сложеност предмета, понашање страна у поступку, с једне стране, и суда и јавних власти, с друге стране, као и важност онога што се за апеланта доводи у питање у спору (види Европски суд за људска права, *Vernillo против Француске*, пресуда од 20. фебруара 1981. године,

серија А, број 198, став 30; *Zimmermann u Steiner против Швајцарске*, пресуда од 13. јула 1983. године, став 24).

а) Сложеност предмета

30. Уставни суд наглашава да сложеност поступка мора да се разматра у оквиру чињеничног и правног аспекта конкретног спора, тј. доказа које суд треба да изведе, те процијени правна питања која треба да ријешити. У конкретном случају спор се односи на надокнађење материјалне и нематеријалне штете. Такав спор, према мишљењу Уставног суда, не може да се окарактерише као нарочито сложен.

б) Понашање подносиоца апелације

31. Уставни суд истиче да у грађанским предметима доношење одлуке у разумном року зависи од понашања стране која учествује у поступку (види одлуку бивше Европске комисије за људска права број 11541/85 од 12. априла 1989. године, О.И. 70).

32. У конкретном случају Уставни суд ће да испита да ли су апеланткиње својим понашањем допринијеле да се предмет не заврши у разумном року.

33. Апеланткиња Илинка Новаковић је поднијела тужбу 16. новембра 1998. године, а тужба је уређена 7. априла 2001. године. Дакле, тужба је уређена након више од двије године од подношења првобитне тужбе. Такође, апеланткиње су уређену тужбу, умјесто на број предмета П-3103/98, доставиле на погрешан број предмета П-300103/98, те је због тога суду требало извјесно вријеме да наведени поднесак уложи у спис. Даље, адвокат није доставио суду пуномоћ за заступање апеланткиња, као ни сагласност Министарства правде Републике Српске, јер се ради о адвокату из друге државе.

34. На основу увида у спис број П-3103/98 не може да се утврди да су апеланткиње писмено ургирале код суда да би се њихове тужбе ријешиле осим што су у свом поднеску од 7. априла 2001. године предложиле да суд у врло хитном поступку донесе пресуду, наводећи да је првобитна тужба поднесена 16. новембра 1998. године.

35. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је понашање апеланткиња допринијело одуговлачењу предметног поступка.

с) Понашање суда

36. Основни суд је одржао само једно рочиште, и то 18. марта 1999. године. Након уређења тужбе Основни суд није заказао, нити одржао ниједно рочиште, већ је тек 31. августа 2005. године уређену тужбу апеланткиња доставио туженом ради одговора и затражио од апеланткиња да доставе пуномоћ за заступање њиховог адвоката. Дакле, након више од четири године Основни суд је уређену тужбу апеланткиња доставио туженом ради одговора, те од апеланткиња затражио да у спис доставе пуномоћ.

37. На основу наведеног произилази да је Основни суд био неактиван од момента уређења тужбе од апеланткиња, односно од 7. априла 2001. године, у периоду дужем од четири године.

38. Тачно је да је обавеза апеланткиња била да поднесу уредну тужбу и да је доставе на одговарајући број предмета. Међутим, поставља се питање зашто суд поднесак апеланткиња од 7. априла 2001. године није доставио туженом ради одговора и прије 31. августа 2005. године, односно поступио у смислу члана 309 став 2 Закона о парничком поступку, којим је одређено да суд може да дозволи да радње у поступку за страну привремено изврши лице које није поднијело пуномоћ, али да ће суд истовремено да нареди том лицу да у накнадно одређеном року поднесе пуномоћ. Такође, с обзиром на то да је из наведеног поднеска могло да се закључи да је првобитна тужба поднесена 16. новембра 1998. године, суд је могао, без много напора и изгубљеног времена, да уложи поднесак у одговарајући предмет, упркос погрешно означеном броју. Стога, Уставни суд закључује да је Основни суд био неактиван у периоду од 7. априла 2001. године до 31. августа 2005. године, не предузимајући ниједну радњу у конкретном предмету.

39. Уставни суд је узео у обзир и изјашњење Основног суда о томе да је наведени суд задужен енормно великим бројем предмета, те да према броју предмета спада у најзадуженији суд у Босни и Херцеговини, узимајући у обзир појединачно задужење судија. У вези с тим Уставни суд се позива на праксу Европског суда за људска права према којој се преоптерећеност судства уопште не прихвата као оправдање, пошто су државе уговорнице дужне да организују администровање правде тако да разни судови испуњавају захтјеве члана 6 Европске конвенције (види, Европски суд за људска права, пресуда од 25. фебруара 1994. године, *Francesco Lombardo против Италије*, серија А, бр. 249-Б, стр. 27). Према сталном принципу прецедента државне-уговорнице нису одговорне у случају привременог заостајања својих судов под

условом да смјеста предузму, како и приличи, радње да се поправи таква ванредна ситуација (види Европски суд за људска права, пресуда од 13. јула 1983. године, *Zimmermann u Steiner против Швајцарске*, серија А, бр. 66, стр. 11-13). Предузете мјере се процјењују у односу на њихову дјелотворност (види Европски суд за људска права, Извјештај од 12. децембра 1983. године, *Neubeck против Њемачке*, D&R 41, 1985, стр. 13, 32-33), а процјењује се и да ли су спроведене благовремено. Мјере предузете касније не могу да надокнаде чињеницу да је разуман рок био прекорачен (види Европски суд за људска права, Извјештај од 12. марта 1984. године, *Marijnissen против Холандије*, D&R 41, 1985, стр. 83, 90). При овој процјени узимају се у обзир и политичке и друштвене прилике земље (види Европски суд за људска права, пресуда од 7. јула 1989. године, *Union Alimentaria S.A. против Шпаније*, серија А, бр. 157, стр. 15).

40. У складу са наведеним, Уставни суд не сматра да су благовремене радње које је Основни суд предузео у конкретном случају с обзиром на то да су оне предузете након више од четири године од уређења тужбе. Према мишљењу Уставног суда, наведене радње Основни суд је могао и морао да предузме и много раније чак и у ситуацији када су судије Основног суда задужене великим бројем предмета.

41. Стога, Уставни суд закључује да је, због тога што је Основни суд одгађао да донесе одлуку, повријеђено право апеланткиња на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

42. У оквиру закључка у погледу кршења права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није неопходно да посебно разматра остале наводе из апелације.

Питање надокнађења нематеријалне штете

43. Апеланткиње траже да им се досуде тражени износи за надокнађење штете у двоструком износу због камате која би текла да је суд благовремено одлучио о тужби, и то: на име надокнађења нематеријалне штете 58.000 КМ и на име надокнађења дијела материјалне штете (трошкови сахране) 2.800 КМ, што укупно износи 60.800 КМ, као и трошкова парничког поступка и поступка поводом апелације од 1.400 КМ, а све у року од 15 дана од дана правоснажности одлуке.

44. У смислу члана 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд изузетно, на апелантов захтјев, може да одреди надокнађење нематеријалне штете. Међутим, Уставни суд подсјећа да, за разлику од поступка пред редовним судовима, надокнађење нематеријалне штете одређује у симболичком смислу у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и слобода.

45. Уставни суд се позива на праксу Европског суда за људска права у предмету *Arpicella против Италије и девет других случајева против Италије* (види пресуду од 10. новембра 2004. године) у ком је утврђен образац за израчунавање надокнађења на име нематеријалне штете у случајевима о дужини поступка. У наведеном предмету Европски суд за људска права је закључио да, као општа смјерница, подносиоци представке који могу да докажу да је члан 6 став 1 Европске конвенције повријеђен одгађањима треба да добију између 1.000 и 1.500 евра као надокнађење за сваку годину колико траје поступак без обзира на то да ли су подносиоци представке добили или изгубили домаћи поступак, или је постигнуто пријатељско поравнање. Овај износ, међутим, може да буде умањен како би се узео у обзир стандард живота у земљи, као и држање подносиоца представке. Одштета Европског суда за људска права, такође, биће умањена ако је подносилац представке примио пресуду домаћег суда да је захтјев за „разумни рок“ члана 6 став 1 Европске конвенције повријеђен и добио надокнађење, иако неодговарајуће, од домаћих институција. Ова основна рата треба да буде увећана на 2.000 евра ако се случај односи на питање које захтијева посебну ажурност.

46. Уставни суд сматра да приликом утврђивања обрасца за израчунавање надокнађења на име нематеријалне штете у случајевима о дужини поступка у Босни и Херцеговини стандард живота и економске прилике треба да се посматрају кроз параметар укупног националног дохотка (GDP-Gross Domestic Product или вриједност све коначне робе и услуга произведених у земљи током године подијељена са просјечном популацијом за исту годину). У наведеном предмету Европског суда за људска права случај се односио на Италију у којој је ГДП за 2004. годину износио 29.014 УСД, а за Босну и Херцеговину износио је 2.125 УСД, дакле, око 13 пута мање (извор: <http://en.wikipedia.org>). Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да апелантима у Босни и Херцеговини, у случајевима када су испуњени услови за то, као надокнађење на име нематеријалне штете треба да се исплати износ од приближно 150 КМ за сваку годину одгађања домаћих судова да донесу одлуке, односно двоструки износ у предметима који захтијевају посебну хитност.

47. У конкретном случају не ради се о предмету који захтијева посебну хитност, те би апеланткињама за сваку годину одгађања да се донесе одлука требало да буде исплаћен износ од по приближно 150 КМ. Међутим, Уставни суд је већ навео како сматра да су апеланткиње допринијеле одгађању. Имајући у виду све наведене факторе, Уставни суд сматра да апеланткињама треба да буде исплаћено на име нематеријалне штете, због тога што одлука није донесена у разумном року, укупно 600 КМ. Овај износ апеланткињама је дужна да исплати Република Српска у року од три мјесеца од достављања ове одлуке.

VIII. Закључак

48. Уставни суд закључује да постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер је одгађање у поступку поводом тужбе апеланткиња за надокнађење штете такве природе да представља кршење „разумног рока“ из наведених чланова.

49. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 76 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

50. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 1101/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija H.I.G.A.T. Ges
m.b.H. iz Graza podnesena zbog
toga što Općinski sud u Banjoj Luci
nije donio odluku u razumnom roku
u predmetu broj P-1058/04

Odluka od 13. oktobra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 1101/04**, rješavajući apelaciju **H.I.G.A.T. Ges. m.b.H. iz Graza**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 13. oktobra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija H.I.G.A.T. Ges m.b.H. iz Graza.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjoj Luci da bez daljeg odgađanja donese odluku u predmetu broj P-1058/04, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjoj Luci da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. H.I.G.A.T. Ges. m.b.H. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Graza, kojega zastupa Ranko Dukić, advokat iz Banje Luke, podnio je 14. decembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog toga što Općinski sud u Banjoj Luci nije donio odluku u razumnom roku u predmetu broj P-1058/04. Apelant je dopunio apelaciju 5. maja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud), Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i PPP «Domet» Glamočani i Dževada Haznadara (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 23. februara i 14. marta 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju. Od Osnovnog suda je zatražena dostava spisa broj P-1058/04.

3. Tuženi i Okružni sud su 14. marta i 8. aprila 2005. godine dostavili odgovore na apelaciju, a Osnovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju. Ustavni sud je 30. marta 2005. godine od Osnovnog suda ponovo zatražio da dostavi odgovor na apelaciju. Međutim, Osnovni sud odgovor nije dostavio. Osnovni sud je 15. septembra 2005. godine Ustavnom sudu dostavio spis broj P-1058/04.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Okružnog suda i tuženih su 29. septembra 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je 30. juna 1998. godine podnio tužbu protiv tuženih Osnovnom sudu radi poništenja upisa, te predložio da sud donese presudu da je tuženi Dževad Haznadar dužan priznati da je PPP «Domet» Trn vlasnik poslovne zgrade u privredi sagrađene na parceli k.č. br. 897/1 upisanoj u p.l. broj 255. k.o. Glamočani, kao i zemljišta neophodnog za korištenje te zgrade, te da je ništavna uknjižba prava vlasništva na ime Dževada Haznadara na predmetnoj zgradi i zemljištu upisanom u p.l. broj 255 k.o. Glamočani, te da je dužan

dopustiti i trpjeti da se na tim nekretninama u p.l. broj 255 kao vlasnik sa 1/1 upiše PPP «Domet» Trn a na osnovu presude suda pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

7. U postupku po navedenoj tužbi održana su četiri ročišta, i to: 23. septembra, 15. oktobra, 11. novembra i 29. decembra 1998. godine. Svim ročištima apelant je bio prisutan. Na ročištu od 11. novembra 1998. godine apelant je preinačio svoj tužbeni zahtjev, a što je sud dopustio, tako što je zahtijevao da se utvrdi da je PPP «Domet» iz Trna vlasnik poslovne zgrade u privredi površine 1545 m², te po osnovu građenja i zemljišta na kojem je zgrada sagrađena i koje je neophodno za redovnu upotrebu te zgrade, a koje parcele nose oznaku, prema starom premjeru, kao k.č. broj 376/2 zv. «Bašinac», površine od 3655 m², i k.č. broj 376/3 zv. «Bašinac», površine 1345 m², upisane u z.k. ul. br. 38 k.o. Glamočani, a kojim, prema novom premjeru, odgovara parcela k.č. broj 897/1, površine 5000 m², upisana u p.l. broj 255 k.o. Glamočani, što je tuženi Dževad Haznadar dužan priznati i trpjeti da se PPP «Domet» iz Trna, na osnovu ove presude, upiše kao vlasnik u z.k. ul. br. 38 k.o. Glamočani sa 26/900 dijela a u p.l. br. 255 k.o. Glamočani sa 1/1 dijela, te da su tuženi dužni nadoknaditi troškove postupka, a sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Na navedenom ročištu apelant je, također, predložio da sud donese privremenu mjeru kojom će tuženima zabraniti prometovanje spornom nekretninom i zabilježiti je u zemljišne i katastarske knjige.

8. Osnovni sud je Rješenjem broj P-1657/98 od 12. novembra 1998. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Okružnog suda broj Pž-60/99 od 26. juna 1999. godine, odredio privremenu mjeru zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina upisanih u p.l. br. 255 k.o. Glamočani k.č. br. 897/1 zv. «Bašinac», a koje u naravi predstavljaju poslovnu zgradu u privredi i zemljište uz poslovnu zgradu, površine 5000 m². Određena je zabilježba ove zabrane u p.l. br. 255 k.o. Glamočani, te da će zabilježbu provesti Općinska uprava za geodetske poslove i katastar nekretnina Općine Laktaši. Određeno je, također, da će privremena mjera trajati do pravosnažnosti odluke u predmetu ovog suda broj P-1657/98 ili do drugačije odluke suda ako se promijene okolnosti pod kojim je ta mjera određena.

9. Osnovni sud je Presudom broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda broj Pž-60/99 od 25. juna 1999. godine, utvrdio da je PPP «Domet» iz Trna vlasnik poslovne zgrade u privredi površine 1545 m², te po osnovu građenja i zemljišta na kojem je zgrada sagrađena i koje je neophodno za redovnu upotrebu te zgrade, a čije parcele nose oznaku, prema starom premjeru, kao k.č. broj 376/2 zv. «Bašinac», površine od 3655 m², i k.č. broj 376/3 zv. «Bašinac», površine 1345 m², upisane u z.k. ul. br. 38 k.o. Glamočani, a kojim, prema novom premjeru, odgovara parcela k.č. broj 897/1, površine 5000 m², upisana u p.l. broj 255 k.o. Glamočani, što je tuženi Dževad

Haznadar dužan priznati i trpjeti da se PPP «Domet» iz Trna na osnovu ove presude upiše kao vlasnik u z.k. ul. br. 38 k.o. Glamočani sa 26/900 dijela, a u posjedovnom listu broj 255 katastarska općina Glamočani sa 1/1 dijela, te da su tuženi dužni nadoknaditi troškove postupka od 16.952,00 dinara, a u ostalom dijelu iznad dosuđenog apelant je odbijen.

10. Protiv drugostepene presude tuženi su izjavili reviziju koju je Vrhovni sud Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) Presudom broj Rev-11/2000 od 18. maja 2001. godine odbio.

11. Nakon toga tuženi su podnijeli apelaciju Ustavnom sudu, te je Ustavni sud Odlukom broj U 7/01 od 24. oktobra 2003. godine usvojio apelaciju i utvrdio povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Navedenom odlukom Ustavni sud je ukinuo presude Vrhovnog suda broj Rev-11/00 od 18. maja 2001. godine, Okružnog suda broj Pž-60/99 od 25. juna 1999. godine i Osnovnog suda broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine. Predmet je vraćen Osnovnom sudu u Banjoj Luci na hitan postupak. Određeno je da privremena mjera Ustavnog suda broj U 47/01 od 2. i 3. novembra 2001. godine ostaje na snazi do pravosnažnog okončanja ponovnog postupka. Navedenom privremenom mjerom obustavljeno je izvršenje pravosnažne presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine.

12. U ponovnom postupku apelant je podneskom od 9. aprila 2004. godine Osnovnom sudu podnio uređenu tužbu radi utvrđivanja, te od suda zatražio da isti podnesak dostavi tuženim na izjašnjenje, a da se potom zakaže glavna rasprava i raspravi sporno pitanje. Apelant je predložio da sud izvede sve one dokaze koje je izveo na glavnoj raspravi od 29. decembra 1998. godine. Također je naveo da svoj tužbeni zahtjev temelji na istom pravnom osnovu na kojem je temeljio i ranije ukinute presude.

13. Podneskom od 5. maja 2004. godine tuženi Dževad Haznadar od Osnovnog suda tražio je da se o predmetnoj stvari zakaže pripremno ročište početkom juna 2004. godine, te naveo da, kako spor dugo traje, nema opravdanja za eventualno odugovlačenje u zakazivanju pripremnog ročišta i istakao da treba voditi računa o odredbi člana 62. Zakona o parničnom postupku.

14. U ponovnom postupku Osnovni sud je 20. septembra 2004. godine donio Rješenje broj P-1058/04 kojim je pripremno ročište zakazano za 23. septembar 2004. godine opozvao, te predmet broj P-1657/98, sada novi broj P-1058/04, ustupio na dalje postupanje Privrednom odjeljenju istog suda.

15. Protiv navedenog rješenja žalbu su izjavili tuženi, te je Okružni sud Rješenjem broj P-258/04 od 12. maja 2005. godine žalbu uvažio i Rješenje Osnovnog suda broj P-1058/04 od 20. septembra 2004. godine preinačio tako što se, umjesto ustupanja predmeta prvostepenog suda broj P-1058/04 na dalje postupanje Privrednom odjeljenju, predmet ustupa Građanskom odjeljenju istog suda na dalje postupanje.

16. Apelant je 30. juna 2005. godine Osnovnom sudu podnio prijedlog za izdavanje privremene mjere osiguranja kojom se tuženima zabranjuje otuđenje, opterećenje ili raspolaganje nekretninama upisanim u k.k.ul. br. 1036 k.o. Glamočani, koje se u naravi sastoje od parcele k.č. br. 897 zv. «Baštinac» na kojoj je izgrađena poslovna zgrada u privredi.

17. Podneskom od 30. augusta 2005. godine apelant se Osnovnom sudu obratio zahtjevom da se hitno zakaže ročište povodom mjere osiguranja. Apelant je u podnesku istakao da od donošenja odluke Ustavnog suda u navedenom predmetu ništa nije učinjeno.

18. Apelant se 1. septembra 2005. godine podneskom obratio predsjedniku Osnovnog suda sa molbom da se predmet broj P-1058/04 da na rad drugom sudiji. U podnesku je naveo da od odluke Ustavnog suda u navedenom predmetu nije zakazana niti jedna rasprava iako se u predmetu nalaze i prijedlozi o izdavanju privremene mjere.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Apelant se žali na povredu prava na pravično suđenje zbog nedonošenja odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Navodi da je Osnovni sud, nakon nekoliko njegovih usmenih molbi, zakazao ročište za 23. septembar 2004. godine, ali da je predmet rješenjem Osnovnog suda ustupljen Privrednom odjeljenju, dopuštajući pravo žalbe protiv navedenog rješenja u roku od 30 dana, što je bilo dovoljno da tuženi Dževad Haznadar zaključi ugovor o prodaji spornih nekretnina. Apelant navodi da navedeno ponašanje prvostepenog suda, pa i Ustavnog suda dovoljno govori o pristrasnosti suda u konkretnom slučaju i nepostupanju suda u razumnom roku, te da je na taj način povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje i jednakost u postupanju, a naročito pravo na pravično postupanje u razumnom roku pred nepristrasnim sudom. Apelant navodi da nije u mogućnosti da dođe do pravosnažne presude ni nakon sedam godina suđenja, a da sve vrijeme tuženi, ne navodeći koji, vrši nevjerovatan pritisak na sud putem medija. Također, navodi da je sud podlegao navedenim pritiscima, a što je vidljivo po tome da Osnovni sud ni poslije godinu dana od ukidanja

presuda nije zakazao ročište, odnosno i kada je bilo zakazano, ročište je odgodio. Apelant je predložio da Ustavni sud uvaži apelaciju i naloži sudu da navedeni predmet uzme u razmatranje, te da Bosna i Hercegovina, zbog propusta svojih organa, naknadi apelantu štetu u razumnom iznosu.

20. S obzirom na to da u vrijeme podnošenja apelacije i dopune apelacije nije bila riješena žalba na Rješenje Osnovnog suda broj P-1058/04 od 20. septembra 2004. godine, apelant se u dopuni apelacije žalio da se spis po žalbi na navedeno rješenje nalazi pred Okružnim sudom od jeseni 2004. godine i pored njegovih usmenih i pismenih molbi da se spis uzme u rad.

b) Odgovor na apelaciju

21. Okružni sud u svom odgovoru na apelaciju navodi da predmet po žalbi nije uzet u rad iz objektivnih razloga, odnosno zbog preopterećenosti suda velikim brojem predmeta. Ističe da je sa 28. majem 2005. godine Privredno upravno odjeljenje Okružnog suda zaduženo sa 911 «Pž» predmeta i sa 1.106 «Ž» predmeta, te da na navedenim referatima rade četiri sudije. Sutkinja koja je zadužena za konkretan predmet Pž-258/04 sa istim danom je zadužena sa ukupno 271 «Ž» referatom i 271 «Pž» referatom, a da se predmeti rješavaju po redosljedu prispjeca predmeta u sud. S obzirom na broj predmeta, na činjenicu da je konkretan predmet zaprimljen 3. novembra 2004. godine, a imajući u vidu da se predmeti rješavaju po njihovom redosljedu prispjeca, ne može se govoriti da je u konkretnom slučaju Okružni sud povrijedio pravo na pravično postupanje i suđenje u razumnom roku. Također, sud dalje navodi da je prvostepeno rješenje protiv kojeg je izjavljena žalba procesnog karaktera, te da se njime ne okončava postupak pred sudom, te da protiv njega nije dopuštena apelacija jer apelant nije iskoristio sva sredstva pravne zaštite pred domaćim sudovima. Stoga, sud predlaže da se predmetna apelacija odbaci kao nedopuštena, a ukoliko je sud ne odbaci, predlaže da se ona odbije kao neosnovana.

22. Tuženi su u svom odgovoru na apelaciju detaljno izložili konkretan predmet.

V. Relevantni propisi

23. **Zakon o parničnom postupku** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 58/03, 85/03 i 74/05)

«Član 10.

Sud je dužan da postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i da onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Član 11.

Prvostepeni postupak će se, po pravilu, sastojati od dva ročišta-jednog pripremnog ročišta i jednog ročišta za glavnu raspravu.»

VI. Dopustivost

24. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

26. U kontekstu apelacione nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

27. Ustavni sud ističe da, u skladu sa članom II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta treba da osiguraju najviši nivo građanskih prava i osnovnih sloboda i da se, u skladu sa članom II/2, prava i slobode, određeni Evropskom konvencijom i njenim protokolima, direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

28. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelant poziva na svoje pravo iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer nije u mogućnosti da dođe do meritorne odluke u postupku radi utvrđivanja vlasništva.

29. Ustavni sud, polazeći od prakse Evropskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prilikom primjene pravila iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određeni stepen fleksibilnosti, bez pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A, broj 200, stav 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski i prilikom ispitivanja da li je bilo poštovano bitno je uzeti u

obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijck protiv Belgije*, presuda od 6. decembra 1980; serija A, broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu već i sveukupni pravni i politički kontekst, kao i apelantove lične prilike.

30. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj, ne postoji efektivno pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantu da se žali zbog predugog trajanja postupka (vidi, *mutatis mutandis*, *Tome Mata protiv Portugala* broj 32082/98, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sistema entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz člana 6. Evropske konvencije.

31. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju treba da budu lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Osim toga, dužnost države je da organizira svoj pravni sistem tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A, broj 194, stav 21).

Osim toga, u smislu člana 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

33. Apelant smatra da je u njegovom predmetu došlo do povrede prava na pravično suđenje zbog nedonošenja odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

34. «Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

35. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

Primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije

36. Prije nego što se upusti u ispitivanje navodne povrede prava na pravično suđenje, Ustavni sud mora riješiti pitanje primjene člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, osnovni uvjet za primjenu člana 6. stav 1. Evropske konvencije jeste da *postoji spor o građanskim pravima i obavezama*. U konkretnom slučaju predmetni postupak se odnosi na utvrđivanje prava vlasništva, dakle, na predmet građansko-pravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

Period koji se uzima u obzir

37. Prema jurisprudenciji Ustavnog suda i organa Evropske konvencije, period koji se uzima u obzir pri žalbi u pogledu dužine trajanja postupka počinje danom zasnivanja njihove nadležnosti. U ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj rok mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog datuma (vidi, npr., Evropski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. decembra 1982. godine, serija A, broj 56, stav 53; *Styranowski protiv Poljske*, broj 28616/95, ECHR 1998-VIII).

38. U konkretnom slučaju postupak je počeo 30. juna 1998. godine, kada je apelant protiv tuženih podnio tužbu radi poništenja upisa koju je kasnije preinačio. Osnovni sud je prema navedenoj tužbi donio Presudu broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda broj Pž-60/99 od 25. juna 1999. godine. Vrhovni sud je Presudom broj Rev-11/00 od 18. maja 2001. godine odbio revizije tuženih. Dakle, navedeni postupak je okončan u roku od skoro tri godine.

39. Međutim, Ustavni sud je svojom Odlukom broj U 47/01 od 24. oktobra 2003. godine ukinuo presude Vrhovnog suda broj Rev-11/00 od 18. maja 2001. godine, Okružnog suda broj Pž-60/99 od 25. juna 1999. godine i Osnovnog suda broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine i predmet vratio Osnovnom sudu na hitan ponovni postupak.

40. Navedenu odluku Ustavni sud je 23. februara 2004. godine dostavio Osnovnom sudu. Od tada u navedenom predmetu Osnovni sud nije održao niti jedno ročište, već je donio Rješenje broj P-1058/04 od 20. septembra 2004. godine kojim se pripremno ročište, zakazano za 23. septembar 2004. godine, opoziva i predmet ustupa na dalje postupanje Privrednom odjeljenju istog suda. Navedeno rješenje o žalbi tuženih Okružni sud je Rješenjem broj Pž-258/04 od 12. maja 2005. godine preinačio tako da se navedeni predmet ustupa Građanskom odjeljenju istog suda na dalje postupanje. Dakle, nakon više od godinu dana od dostavljanja odluke Ustavnog suda, Osnovni sud nije donio meritornu odluku iako je odlukom Ustavnog suda navedeni predmet vraćen Osnovnom sudu na hitan ponovni postupak.

41. Na osnovu navedenog, a uzimajući u obzir cjelokupan period od kada je apelant podnio tužbu, može se zaključiti da konkretan predmet nije okončan u roku od ukupno sedam godina od dana podnošenja tužbe.

42. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Evropskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebno složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti, s druge strane, kao i važnost onoga što se za apelanta dovodi u pitanje u sporu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. februara 1981. godine, serija A, broj 198, stav 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. jula 1983. godine, stav 24).

a) Složenost predmeta

43. Ustavni sud naglašava da se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta konkretnog spora, tj. dokaza koje sud treba izvesti, te procijeniti pravna

pitanja koja treba riješiti. U konkretnom slučaju spor se odnosi na utvrđivanje prava vlasništva, onako kako je to apelant zatražio u svojoj tužbi. Takav spor se, prema mišljenju Ustavnog suda, može okarakterizirati kao relativno složen predmet s obzirom na dokaze koje treba provesti i činjenice koje treba utvrditi.

b) Ponašanje podnosioca apelacije

44. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima donošenje odluke u razumnom roku zavisi od ponašanja strane koja učestvuje u postupku (vidi odluku bivše Evropske komisije za ljudska prava broj 11541/85 od 12. aprila 1989. godine, O.I. 70).

45. U konkretnom slučaju Ustavni sud će ispitati da li je apelant svojim ponašanjem doprinio da se predmet ne završi u razumnom roku. U postupku koji je prethodio donošenju Odluke Ustavnog suda broj U 47/01 od 24. oktobra 2003. godine održana su četiri ročišta, te je svakom od njih apelant bio prisutan. Apelant je na ročištu od 11. novembra 1998. godine preinačio svoj tužbeni zahtjev i zatražio donošenje privremene mjere. Prema mišljenju Ustavnog suda, navedenim radnjama apelant nije prouzrokovao odugovlačenje navedenog postupka.

46. Nakon donošenja odluke Ustavnog suda, apelant je u ponovnom postupku Osnovnom sudu 9. aprila 2004. godine dostavio uređenu tužbu radi utvrđivanja, podneskom od 30. juna 2005. godine apelant je Osnovnom sudu podnio prijedlog za izdavanje privremene mjere osiguranja. Podneskom od 30. augusta 2005. godine apelant se obratio Osnovnom sudu zahtjevom da se zakaže ročište povodom mjere osiguranja. Podneskom od 1. septembra 2005. godine apelant se obratio Osnovnom sudu, odnosno predsjedniku suda, zahtjevom da se navedeni predmet da u rad nekom drugom sudiji, navodeći da od dana donošenja odluke Ustavnog suda nije zakazana nijedna rasprava o navedenom predmetu iako se u njemu nalaze i prijedlozi za izdavanje privremene mjere. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da se apelant u ponovnom postupku nekoliko puta obraćao Osnovnom sudu, stavljajući mu do znanja da o navedenom predmetu od dana ukidanja presuda od Ustavnog suda nije održano niti jedno ročište, niti je riješeno o njegovom zahtjevu za izdavanje privremene mjere.

47. Prema Zakonu o parničnom postupku, apelant nema nikakav pravni lijek kojim bi ubrzao navedeni parnični postupak, tako da njemu jedino preostaje da čeka kada će se njegov predmet pravosnažno okončati.

48. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da apelant svojim ponašanjem nije doprinio odugovlačenju navedenog postupka.

c) Ponašanje suda

49. Prema mišljenju Ustavnog suda, postupak koji je vođen prije donošenja Odluke Ustavnog suda broj U 47/01 od 23. oktobra 2003. godine je okončan u relativno kratkom roku na sve tri sudske instance. Međutim, odlukom Ustavnog suda te su odluke ukinute.

50. Nakon donošenja odluke Ustavnog suda, kojom je predmet vraćen Osnovnom sudu na hitan ponovan postupak, Osnovni sud još uvijek nije održao niti jedno ročište, niti je donio meritornu odluku, već je zakazao pripremno ročište za 23. septembar 2004. godine, ali je ročište Rješenjem broj P-1058/04 od 20. septembra 2004. godine opozvao i navedeni predmet ustupio Privrednom odjeljenju istog suda. Također, Osnovni sud nije Ustavnom sudu ponudio nikakvo opravdanje za ovakvo ponašanje čak i pored urgencije Ustavnog suda da dostavi izjašnjenje o ovom predmetu.

51. U vezi sa ponašanjem Okružnog suda u postupku rješavanja žalbe tuženih na Rješenje Osnovnog suda broj P-1058/04 od 20. septembra 2004. godine, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud kao glavni razlog nedonošenja odluke o žalbi naveo opterećenost suda velikim brojem predmeta. Navedeni predmet o žalbi je bio primljen u Okružni sud 13. novembra 2004. godine. Okružni sud je 12. maja 2005. godine donio Rješenje broj Pž-258/04 kojim je preinačeno rješenje prvostepenog suda. Dakle, predmet se nalazio pred Okružnim sudom šest mjeseci, što Ustavni sud ne uzima kao nerazuman rok u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a posebno uzimajući u obzir opravdanje koje je ponudio Okružni sud u svom izjašnjenju.

52. Stoga, Ustavni sud na osnovu izloženog zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke u razumnom roku od Osnovnog suda s obzirom na to da je odlukom Ustavnog suda predmet vraćen Osnovnom sudu na hitan ponovan postupak, te da on do danas nije održao niti jedno ročište, niti je donio meritornu odluku u navedenom predmetu.

53. Apelantove navode koji se odnose na pristrasnost suda Ustavni sud smatra neosnovanim s obzirom na to da su oni paušalni i da u prilog njima apelant Ustavnom sudu nije dostavio bilo kakav dokaz.

54. Uzimajući u obzir navedeno, Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

55. U svjetlu zaključka u pogledu kršenja prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

Zahtjev za naknadu štete

56. Apelant je tražio da Bosna i Hercegovina zbog propusta svojih organa naknadi apelantu štetu u razumnom iznosu.

57. U smislu člana 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud, izuzetno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovnim sudovima, naknadu za materijalnu štetu određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagwarantiranih ljudskih prava i sloboda.

58. U konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da je apelantu dovoljna satisfakcija utvrđivanje kršenja njegovog prava na pravično suđenje i izdavanje naloga sudu da bez daljeg odgađanja donese odluku.

VIII. Zaključak

59. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je odgađanje u postupanju po apelantovoj tužbi za utvrđivanje vlasništva takve prirode da predstavlja kršenje „razumnog roka“ iz navedenih članova.

60. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

61. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 1124/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija ODP «Interplet» Brčko i
Ane Bracanović protiv Presude Apel-
acijskoga suda Brčko Distrikta Bosne
i Hercegovine broj UŽ-30/04 od 1. lis-
topada 2004. godine

Odluka od 13. listopada 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 1124/04**, rješavajući apelaciju **ODP «Interplet» Brčko, i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 4. točka 4, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. listopada 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija ODP «Interplet» Brčko i Ane Bračanović.

Ustvrdjuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se:

- Presuda Apelacijskoga suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-30/04 od 1. listopada 2004. godine;

- Presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj U-63/03 od 17. svibnja 2004. godine.

Predmet se vraća Osnovnom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Redžepa Alimovskog podnesena protiv Presude Apelacijskoga suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-30/04 od 1. listopada 2004. godine zbog proteka roka za podnošenje apelacije.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. ODP «Interplet» Brčko, Ana Bračanović i Redžep Alimovski (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Brčkog, koje zastupa Miodrag Zeljić, odvjetnik iz Brčkog, su podnijeli 24. prosinca 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacijskoga suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj UŽ-30/04 od 1. listopada 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Apelacijskoga suda, Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, putem Ureda za zastupanje Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tuženi), 22. ožujka 2005. godine zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju.

3. Apelacijski sud i Osnovni sud su 4. i 11. travnja 2005. godine dostavili odgovore na apelaciju. Tuženi je dostavio odgovor na apelaciju 5. travnja 2005. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Apelacijskoga suda, Osnovnog suda i tuženog su 23. rujna 2005. godine dostavljeni apelantima.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem je Povjerenstva za reviziju zakonitosti odluka i ugovora o uporabi stana u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) broj 01-014-008566/03 od 30. lipnja 2003. godine ustvrđeno da akt-ugovor ODP «Interplet» Brčko, broj 01-592/00 od 3. kolovoza 2000. godine, kojim je izvršena zamjena jednosobnog stana nositelja stanarskog prava Redžepa Alimovskog i ¼ dijela građevinske parcele, označene kao k.č. broj 826/20 (652/11) k.o. Brčko 2, na kojoj su bile podignute montažne zgrade sa četiri dvosobna stana, čiji je korisnik-nositelj stanarskog prava, između ostalih, bio Veselin Bracanović (umrli suprug apelantice Ane Bracanović), nije sukladan odredbi članka 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vraćanju napuštene imovine, te se kao takav ne može osnažiti. U obrazloženju se Rješenja navodi da je u konkretnom slučaju zamjenu odobrilo nenadležno tijelo a da, sukladno čl. 6. i 50. stavak 4. točka c) i članku 71. stavak 3. Statuta Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Statut), sva javna imovina na području Brčko Distrikta pripada Distriktu i njome upravlja gradonačelnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: gradonačelnik), te je jedino gradonačelnik u razdoblju kada je zaključen ugovor o zamjeni mogao ugovor potpisati. Zbog toga je ustvrđeno da ugovor nije sukladan članku 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vraćanju napuštene imovine.

7. Protiv navedenog su rješenja apelanti tužbom 25. srpnja 2003. godine pokrenuli upravni spor. U tužbi su apelanti predložili da se, na temelju članka 27. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, nakon izvršenog uvida u spis održi rasprava na koju treba pozvati predstavnike apelanta ODP «Interplet» Brčko, i apelante Redžepa Alimovskog i Anu Bracanović, te da nakon toga Osnovni sud donese predloženu presudu.

8. Osnovni je sud Presudom broj U-63/03 od 17. svibnja 2004. godine, koja je donijeta izvan ročišta a koja je potvrđena Presudom Apelacijskoga suda broj UŽ-30/04 od 1. listopada 2004. godine, tužbu apelanata odbio kao neutemeljenu.

9. U obrazloženju prvostupanjske se presude navodi da je zamjena na temelju akta-ugovora ODP «Interplet» Brčko, izvršena 3. kolovoza 2000. godine, odnosno nakon proglašenja Brčko Distrikta, 8. ožujka 2000. godine, i nakon stupanja na snagu Statuta, i pored činjenice što je Konačnom arbitražnom odlukom za područje Brčko-Aneks Konačne

odluke od 18. kolovoza 1999. godine, određeno da je Brčko Distrikt vlasnik sve javne-društvene imovine unutar Distrikta kojom upravljaju vlasti i kojom se ne smije raspolagati osim ako je to sukladno zakonima Bosne i Hercegovine uz odobrenje supervizora. Dalje se navodi da iz odredbe članka 50. stavak 4. točka c) Statuta proizlazi da gradonačelnik upravlja javnom imovinom, te da zbog toga apelanti, prema ocjeni suda, nisu mogli zaključiti predmetni ugovor, jer su raspolagali imovinom kojom, zapravo, upravlja Brčko Distrikt, a što je protivno navedenoj odredbi Statuta. Dalje se navodi da iz odredbe članka 71. stavak 3. Statuta proizlazi da se svi akti-ugovori bivših općinskih vlasti, odnosno tijela, moraju dostaviti na uvid gradonačelniku u roku od 30 dana od dana njegovog preuzimanja dužnosti, jer će se u protivnom oni smatrati otkazanim, a što, prema ocjeni suda, u konkretnom slučaju nije učinjeno jer je zamjenu predmetnih nekretnina izvršilo i odobrilo ODP «Interplet» Brčko, koje u vrijeme kada je izvršena spomenuta zamjena nije bilo nadležno tijelo za to. Prema važećim propisima, u navedenom je razdoblju takav akt, odnosno ugovor o raspolaganju javnom imovinom mogao odobriti i potpisati jedino gradonačelnik. Stoga, sud smatra da je pobijano rješenje pravilno i zakonito i utemeljeno na odredbi članka 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vraćanju napuštene imovine, te da njime nije povrijeđen zakon na štetu apelanata.

10. U obrazloženju drugostupanjske se presude navodi da zaključak i odluka prvostupanjskog suda nisu dovedeni u dvojbu navodima priziva da je dopisom-aktom supervizora za Brčko Henryja L. Clarka od 16. rujna 2003. godine (u daljnjem tekstu: supervizor) upravo dato odobrenje za poništenje rješenja Povjerenstva. Iz sadržaja navedenog dopisa proizlazi da se on odnosi na stanarska prava koja su dodijeljena u dobroj vjeri i od poduzeća «Interplet» Brčko, nakon uspostave Distrikta 8. ožujka 2000. godine, a da je predmet ugovora od 3. kolovoza 2000. godine zamjena stanova nositelja stanarskog prava djelatnika «Intrpleta» Brčko, odnosno pravni odnos koji nije naznačen u dopisu supervizora, te se pozivanje apelanata na navedeni dopis smatra neutemeljenim.

Dopis supervizora od 16. rujna 2003. godine

11. U dopisu se supervizora od 16. rujna 2003. godine, koji je bio upućen gradonačelniku, navodi da je od uspostave Brčko Distrikta pa do pisma supervizora od 7. svibnja 2003. godine, kojim se zabranjuje dodjela novih stanarskih prava, u Distriktu bilo najmanje 25 slučajeva dodjele stanarskih prava od pravnih osoba, izuzimajući Vladu Brčko Distrikta. Dalje se navodi da su brčanska javna poduzeća, među kojima je i ODP «Interplet», dodijelila oko 25 stanarskih prava sukladno priloženoj listi. Supervizor je predložio da Apelacijsko povjerenstvo revidira rješenja Povjerenstva za verifikaciju stanarskih prava u svim pojedinačnim slučajevima koji su navedeni u priloženoj listi. Stanarsko pravo

koje je dodijeljeno u dobroj vjeri i sukladno primjenjivim propisima treba biti potvrđeno, čime bi nositelj stanarskog prava stekao pravo konačno otkupiti stan. U priloženoj se listi navodi spisak revidiranih - nepotvrđenih ugovora sa spiskom pravnih i fizičkih osoba među kojima se nalaze apelant ODP «Interplet», apelant Redžep Alimovski i Veselin Bracanović, suprug apelantice Ane Bracanović.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti smatraju da je u njihovom predmetu povrijeđeno njihovo pravo na pravično saslušanje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelanti navode da prvostupanjski i drugostupanjski sud nisu uopće uzeli u obzir činjenicu da je aktom supervizora upravo dato odobrenje apelantima, jer je navedenim aktom predložena lista pravnih i fizičkih osoba na koje se odobrenje odnosi, a među njima su i apelanti. Smatraju da je tumačenje Apelacijskoga suda navedenog akta supervizora proizvoljno, jer iz akta supervizora proizlazi da se njegov sadržaj razvidno odnosi i na slučaj apelanata. Apelanti ističu da je prvostupanjska presuda donesena izvan ročišta, te da smatraju da je time povrijeđeno njihovo pravo na pravično saslušanje.

b) Odgovor na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Apelacijski sud navodi da nisu povrijeđena ljudska prava apelanata na koja oni ukazuju. Apelacijski je sud istaknuo da akt supervizora odobrava potvrđivanje dodijeljenih stanarskih prava u navedenom razdoblju od ODP «Interplet» Brčko, Redžepu Alimovskom i Veselinu Bracanoviću, ali da on ne odobrava otuđenje stanarskih prava, odnosno zamjenu koja je predmet ugovora od 3. kolovoza 2000. godine. U svezi navoda apelanata da je prvostupanjski sud donio presudu izvan ročišta Apelacijski se sud poziva na odredbu članka 27. Zakona o upravnim sporovima Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, navodeći da, obzirom da apelanti nisu predložili održavanje rasprave i da se u konkretnom sporu ne radi o tužbi kojom se traži povrat stvari ili naknada štete, a sudac nije ocijenio da je održavanje rasprave potrebno, konkretan je spor riješen suglasno odredbama navedenog Zakona o upravnim sporovima.

14. U odgovoru na apelaciju Osnovni sud navodi da su apelanti postupali protivno odredbi članka 50. stavak 4. točka c) Statuta, jer su zaključivanjem ugovora od 3. kolovoza 2000.

godine raspolagali i upravljali imovinom kojom, zapravo, upravlja Brčko Distrikt, a da je, osim toga, odredbom članka 71. stavak 3. Statuta definirano da se svi akti bivših općinskih vlasti, odnosno tijela, moraju dostaviti na uvid gradonačelniku u roku od 30 dana od dana njegovog preuzimanja dužnosti, jer će se u protivnom oni smatrati otkazanim a da u konkretnom slučaju to nije učinjeno. Smatraju da su neutemeljeni navodi apelanata o navodnom narušavanju i kršenju njihovih ustavnih prava zbog toga što su apelanti bili u mogućnosti u predmetnom upravnom sporu posredstvom svog opunomoćenika iznijeti sve relevantne činjenice podnošenjem pismene dokumentacije, odnosno podnesaka, kao i prezentirati sudu dokaze kojima se ustvrđuju te činjenice. Sud dalje navodi da je iskoristio mogućnost, sukladno odredbi članka 27. stavak 1. Zakona o upravnom sporu, odlučiti o predmetu spora bez nazočenja stranaka.

15. Tuženi navodi da su razlozi navedeni u apelaciji neutemeljeni, jer je Apelacijski sud u postupku rješavanja priziva, a na temelju raspoložive dokumentacije, pravilno odlučio i odbio zahtjev apelanata, odnosno prvostupanjsku presudu potvrdio. Smatraju da je Rješenje Povjerenstva od 30. lipnja 2003. godine pravilno i zakonito a navodi apelanata neutemeljeni, jer ODP «Interplet» nije bilo nadležno odobriti ugovor o zamjeni zato što je, prema važećim propisima, u navedenom razdoblju ugovor o raspolaganju javnom/ društvenom imovinom mogao odobriti i potpisati gradonačelnik.

V. Relevantni propisi

16. Aneks Konačne odluke Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske granice područja Brčko od 18. kolovoza 1999. godine u relevantnom dijelu propisuje:

«Točka 12.

Društvena/javna imovina

Vlasti Distrikta upravljaju svom društvenom/javnom imovinom unutar Distrikta i imaju ovlast, uz odobrenje supervizora, vršiti privatizaciju društvene/javne imovine sukladno primjenjivim zakonima BiH. Društvenom / javnom imovinom u Distriktu se ne smije raspolagati osim ako je to sukladno zakonima BiH i uz odobrenje supervizora.»

17. U Statutu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» br. 1/00, 4/00 i 7/04) relevantne odredbe glase:

«Članak 6.

1. Distrikt je pravna osoba i posjeduje radnu sposobnost neophodnu da obnaša svoje funkcije, uključujući sposobnost stjecanja prava i obveza; prava da tuži i da bude tužena na sudu.

2. Gradonačelnik predstavlja Distrikt sukladno ovom statutu.

Članak 50.

[...]

4. Gradonačelnik obnaša sljedeće dužnosti:

[...]

c) upravlja javnom imovinom;

[...].

Članak 71.

[...]

2. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine je pravni sljednik dijela općine Brčko u Republici Srpskoj, kao i administrativnih aranžmana Brka i Ravne Brčko.

3. Sve ugovore i sporazume koje su zaključile općinske vlasti, navedene su u stavku 2. ovog članka, zainteresirane strane moraju dostaviti na uvid gradonačelniku u roku od trideset (30) dana od dana njegovog/ njezinog preuzimanja dužnosti. Svaki ugovor ili sporazum koji se ne dostavi u tom roku se smatra otkazanim. Gradonačelnik će odmah proslijediti te ugovore i sporazume Skupštini. Na inicijativu pet (5) zastupnika ili po preporuci gradonačelnika Skupština može otkazati svaki ovakav ugovor i sporazum.»

18. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o vraćanju napuštene imovine** («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» broj 10/02) relevantne odredbe glase:

«Članak 21.

U članku 26. stavak 2. se mijenja i glasi:

Sve se odluke o dodjeli stanarskog prava ili ugovori o uporabi stana koji su zaključeni u razdoblju od 1. travnja 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog zakona stavljaju izvan snage. Osobe koje koriste stan na temelju rješenja ili ugovora koji su ovim stavljani izvan snage imaju pravo privremene uporabe stana.

Poslije stavka 2. istog članka se dodaju novi stavci 3. i 4. koji glase:

(3) Zakonitost odluka ili ugovora iz stavka 2. ovog članka će biti predmet revizije posebnog povjerenstva Vlade Distrikta. Ukoliko povjerenstvo ustvrdi da su pojedine odluke ili ugovori zaključeni sukladno zakonu koji je važio u trenutku zaključenja, takve će odluke ili ugovori odlukom povjerenstva biti osnaženi.»

19. U **Zakonu o upravnim sporovima** («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» br. 4/00 i 1/01) relevantne odredbe glase:

«Članak 27.

(1) O upravnim sporovima sud rješava bez nazočenja stranaka i javnosti. Zbog složenosti upitne stvari, ili ako inače smatra daje to potrebno radi boljeg razjašnjenja stanja stvari, sud može riješiti da se održi usmena rasprava (u daljnjem tekstu: rasprava).

(2) Zbog razloga navedenih u stavku 2. ovog članka, i stranke mogu predložiti da se održi rasprava.

(3) Sud će uvijek održati glavnu raspravu ako se radi o tužbi iz članka 20. stavak 2. ovog zakona.»

VI. Dopustivost

20. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije u odnosu na apelanta Redžepa Alimovskog Ustavni je sud pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 1. i stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 1. i stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnog suda glasi:

«1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

4) *Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:*

4. *protekao je rok za podnošenje apelacije».*

21. Obzirom da je apelantu Redžepu Alimovskom 20. lipnja 2004. godine uručena Presuda Apelacijskoga suda broj UŽ-30/04 od 1. lipnja 2004. godine a apelacija je Ustavnom sudu podnesena 24. prosinca 2004. godine, proizlazi da je podnesena nakon što je protekao rok za podnošenje apelacije predviđen člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Stoga, slijedi da je Redžep Alimovski apelaciju podnio nepravodobno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada je apelant primio pobijanu presudu.

22. Imajući u vidu odredbu članka 16. stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnog suda, apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant podnese apelaciju nakon proteka roka za podnošenje.

23. U odnosu na ostale apelante ODP «Interplet» Brčko, i Anu Bracanović, sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

25. U konkretnom je slučaju predmet pobijanja apelacijom Presuda Apelacijskoga suda broj UŽ-30/04 od 1. lipnja 2004. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu su presudu apelanti ODP «Interplet» Brčko, i Ana Bracanović primili 25. listopada 2004. godine a apelacija je podnesena Ustavnom sudu 24. prosinca 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije bjelodano (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

26. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud utvrdio da predmetna apelacija u odnosu na apelante ODP «Interplet» Brčko, i Anu Bracanović ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelanti navode da je u postupku koji je okončan pobijanom presudom povrijeđeno njihovo pravo na pravično saslušanje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi kaznenog postupka.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1.Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

28. Apelanti se žale na postupak koji je okončan pobijanom presudom, navodeći da prvostupanjski i drugostupanjski sud nisu uzeli u obzir činjenicu da je dopisom supervizora dato odobrenje apelantima, kao i da je Apelacijski sud proizvoljno protumačio navedeni dopis supervizora. Također, smatraju da im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje, jer je prvostupanjska presuda donesena izvan ročišta. Sukladno navedenom, Ustavni će sud ispitati je li predmetni postupak bio pravičan, onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

29. Uvidom u priloženu dokumentaciju Ustavni je sud ustvrdio da su apelanti na temelju članka 27. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima predložili Osnovnom sudu da se održi rasprava, te da nakon toga sud donese predloženu presudu. Također, u prizivu na Presudu Osnovnog suda broj U-63/03 od 17. svibnja 2004. godine apelanti su naveli da, zbog činjenice da je prvostupanjski sud donio presudu izvan ročišta, apelanti nisu mogli sudjelovati u postupku, te kao dokaz priložiti dopis, odnosno akt supervizora, te da

je tuženi navedenim aktom raspolagao prije donošenja pobijane presude, ali da samo iz njemu poznatih razloga akt nije htio prezentirati sudu, a da je opunomoćenik apelanata do njega došao sasvim slučajno, te ga zato uz priziv prilaže.

30. Ustavni sud podsjeća da članak 6. stavak 1. Europske konvencije garantira svakome pravo na javnu raspravu prigodom ustvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza. Stoga, javna je rasprava temeljna značajka prava na pravično suđenje. Europski sud za ljudska prava navedeno je stajalište iznio u predmetu *Axen protiv SRNJ*: «*Javni karakter postupka pred sudskim tijelima na koji se poziva članak 6. stavak 1. štiti strane u sporu protiv dijeljenja pravde u tajnosti bez javne kontrole; to je, također, jedan od načina pomoću kojeg se održava povjerenje u sudove kako više, tako i niže. Činjenica da je izvršavanje pravde vidljivo javno doprinosi postizanju cilja članka 6. (1) tj. pravičnog suđenja, garancije koja je jedno od fundamentalnih načela svakog demokratskog društva, u smislu koje mu daje Konvencija*» (vidi presudu Europskog suda, *Axen protiv SRNJ*, od 8. prosinca 1983. godine, stavak 25).

31. Javna je rasprava obično potrebna, kako bi se zadovoljili zahtjevi članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pred prvostupanjskim sudovima. Ako se javna rasprava ne održi na prvoj instanci, to može biti ispravljeno održavanjem javne rasprave na višoj instanci. Međutim, ako prizivni sud ne razmatra meritum predmeta, ili nije kompetentan baviti se svim aspektima konkretne materije, tada postoji kršenje članka 6. Europske konvencije. U predmetu *Diennet protiv Francuske* Europski je sud smatrao da to što nije održana javna rasprava pred disciplinskim tijelom nije ispravljeno činjenicom da je prizivno medicinsko tijelo održalo svoju raspravu u javnosti, jer se ono ne smatra sudskim tijelom koje ima potpunu jurisdikciju (vidi presudu Europskog suda, *Diennet protiv Francuske*, od 26. rujna 1995. godine, stavak 34). Potrebni su iznimni razlozi da bi se opravdalo to što nije održana javna rasprava, ukoliko ona nije održana na prvostupanjskoj instanci (vidi presudu Europskog suda, *Stallinger i Kuso protiv Austrije*, od 23. travnja 1997. godine, stavak 51).

32. Sukladno navedenom, Ustavni sud konstatira da prvostupanjski sud nije održao javnu raspravu iako su to apelanti predložili u tužbi. Potom, drugostupanjski sud nije pokušao ispraviti ovakav propust prvostupanjskoga suda tako da sam održi raspravu. Ustavni sud ne može zaključiti da su u konkretnom slučaju postojali iznimni razlozi koji bi opravdali to što drugostupanjski sud nije održao raspravu obzirom da je nije održao prvostupanjski sud, niti su to sudovi dokazali u svojim izjašnjenjima u svezi predmetne apelacije. Konačno, u svojim se presudama sudovi nisu izjasnili glede prijedloga apelanata da se održi rasprava.

33. Na temelju navedenog, a uzimajući u obzir značenje održavanja javne rasprave, Ustavni sud zaključuje da apelanti nisu imali pravičan postupak jer im tijekom postupka nije dato pravo na javnu raspravu onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

34. Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede ustavnog prava apelanata na pravičan postupak iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

35. U okviru zaključka glede kršenja prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebice razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer apelantima nije bila omogućena javna rasprava pred sudovima.

37. Na temelju članka 16. stavak 4. točka 4, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1145/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација «Прес-Синга» д.о.о.
Сарајево, Сенада Авдића и
Мирсада Фазлића против Пресуде
Врховног суда Федерације Босне и
Херцеговине број Гж-70/04 од 28.
септембра 2004. године и Пресуде
Кантоналног суда у Сарајеву број
П-103/03 од 14. маја 2004. године

Одлука од 2. децембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП 1145/04, рјешавајући апелацију «Прес-Синг» д.о.о. и др., на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Tudor Pantiru, потпредседник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хациосмановић, потпредседник

David Feldman, судија

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

Constance Grewe, судија

на сједници одржаној 2. децембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација «Прес-Синга» д.о.о. Сарајево, Сенада Авдића и Мирсада Фазлића, поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-70/04 од 28. септембра 2004. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број П-103/03 од 14. маја 2004. године, у односу на чл. II/3е) и II/3х) Устава Босне и Херцеговине, те члан 6 став 1 и члан 10 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. «Прес-Синг» д.о.о. Сарајево, Сенад Авдић и Мирсад Фазлић (у даљњем тексту: апеланти) из Сарајева, које заступа Никица Гржић, адвокат из Сарајева, поднијели су 30. децембра 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Гж-70/04 од 28. септембра 2004. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број П-103/03 од 14. маја 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда и учесника у поступку Фахрудина Радончића (у даљњем тексту: тужилац) затражено је 11. фебруара 2005. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Кантонални суд је доставио 25. фебруара 2005. године, тужилац 28. фебруара 2005. године, док Врховни суд није доставио одговор на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Кантоналног суда и тужиоца достављени су апелантима 16. августа 2005. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета, које произилазе из навода апелације и докумената предочених Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. У тужби поднесеној Кантоналном суду тужилац је предложио да суд обавезе апеланте да му надокнаде нематеријалну штету у износу од 50.000,00 КМ, са законском каматом и трошковима поступка, јер је у издању апеланата, листу «Слободна Босна», објављен чланак под називом «Зашто се истражиоци из Хага занимају за Радончића». У чланку се, између осталог, наводи да је: «Фахрудин Радончић у вријеме рата обављао дужност шефа кабинета бившег начелника штаба Армије БиХ Сефера Халиловића.», «још је занимљивије да су истражиоци заобишли Фахрудина Радончића, који се у вријеме покоља у Грабовици налазио на овом терену и био у најужем војном руководству операције Неретва 93», «да

Радончић није само сједио у бироу у Сарајеву и састављао саопштења за јавност, најбоље илуструје фотографија снимљена 10. септембра 1993. године у Доњој Јабланици која је удаљена само 5 до 6 километара од села Грабовица гдје су дан раније, 9. септембра, припадници армије БиХ побили и масакрирали више од 30 хрватских цивила», «према ријечима истог извора, Радончић је након пада Игмана често боравио на подручју Јабланице и Коњица, а интензивно је обилазио споменуто подручје у периоду од августа до краја октобра 1993. године. Наводно Радончић би долазио у пратњи Сефера Халиловића или сам, а стизао је војним хеликоптерима Армије БиХ. Нико ко није био доље у то доба не може да схвати колико су ти људи били моћни. То је био организовани криминал», каже наш саговорник који тврди да је Радончић био упознат са свим тим дешавањима, као и са злочинима који су почињени у долини Неретве», «а као шеф кабинета Радончић је морао да зна и да буде упознат са свим операцијама које су вођене у то вријеме, укључујући и оне због којих је Халиловића оптужило Тужилаштво у Хагу».

7. Уз чланак је објављена и фотографија за коју се истиче да је снимљена 10. септембра 2003. године у Доњој Јабланици удаљеној 5 до 6 км од Грабовице, дан након ликвидације више од 30 Хрвата у Грабовици. Тужилац сматра да су апеланти морали да знају да је Тужилаштво из Хага обавило комплетну истрагу за злочине почињене у Грабовици и с обзиром на наведене чињенице и монструозну намјеру да од невиног човјека направе злочинца, предложио да се донесе пресуда којом ће се наложити да се надокнади нематеријална штета, камата и трошкови поступка и објављивање правоснажне пресуде у првом наредном броју листа «Слободна Босна».

8. Кантонални суд је Пресудом број П-103/03 од 14. маја 2004. године, која је потврђена Пресудом Врховног суда број Гж-70/04 од 28. септембра 2004. године, обавезао апеланте да на име надокнаде нематеријалне штете солидарно исплате тужиоцу износ од 6.000,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 14. маја 2004. године па до исплате, у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења. Апелант «Прес-Синг» д.о.о. Сарајево обавезан је да изреку пресуде, након правоснажности, објави у првом наредном листу «Слободна Босна», о свом трошку, у року од 30 дана под пријетњом извршења. Свака странка сноси своје трошкове поступка, а преостали дио тужиоцевог тужбеног захтјева је одбијен.

9. У образложењу пресуде Врховни суд наводи да Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗЗК) регулише грађанску одговорност за штету нанесену угледу физичког или правног лица, због тога да се право на слободу изражавања не злоупотреби и не претвори у своју супротност,

те изражавањем неистинитих чињеница нанесе штета угледу другом намјерно или непажњом. Даље истиче да је првостепени суд у току поступка утврдио да су апеланти и то «Прес-Синг» д.о.о., као издавач листа «Слободна Босна», Сенад Авдић као главни и одговорни уредник листа и апелант Мирсад Фазлић, као аутор спорног текста, написали и објавили неистините информације о тужиоцу којим су га довели у непосредну везу са ратним злочинима и криминалом, сугеришући да је умијешан у покољ цивила у Грабовици. Апеланти нису пружили доказе да је тужилац у току трагичних збивања 1993. године био на функцији на којој је могао да учествује у извршењу акције «Неретва 93», којом приликом су почињени ратни злочини у Грабовици, нити су пружили доказ да је спорна фотографија, на којој се налази и тужилац, снимљена 10. септембра 1993. године, наводно дан прије извршења злочина.

10. Врховни суд сматра да је првостепена одлука у складу са чланом 10 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), који прописује да свако има право на слободу изражавања, али да остварење ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може да подлијеже одређеним условима и ограничењима, који су у демократском друштву неопходни, те да су поједини наводи из спорног текста прекорачили границе заштићене наведеним принципом, посебно због тога што радње које се импутирају тужиоцу имају обиљежја кривичног дјела. У односу на висину досуђене нематеријалне штете, Врховни суд налази да је првостепени суд правилно примијенио одредбу Закона о парничном поступку када је висину надокнаде утврдио по својој слободној процјени, а да се постојање штете процјењује сходно усвојеним друштвеним нормама и мјерилима, при чему није од пресудног значаја колико се лице против ког је клевета изнесена и субјективно сматра повријеђеним. Битно је да је изношење неистинитих чињеница могло да доведе до настајања штете угледу и части тужиоца, а то је утврђено у поступку као извјесно.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апеланти се жале да им је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на слободу мисли, савјести и вјероисповијести из члана II/3г) Устава Босне и Херцеговине и члана 9 став 1 Европске конвенције, као и право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 став 1

Европске конвенције. Повреду права на правично суђење апеланти виде у томе што тужилац није доказао, све и да у изражавању апеланата има елемената клевете, да је као посљедица таквог изражавања за њега наступила душевна бол због повреде части и угледа, будући да нити један доказ на ову околност није спроведен у току поступка. Апеланти сматрају да је првостепени суд погрешно примијенио одредбе члана 127 Закона о парничном поступку, који даје овлашћења суду да сходно својој оцјени утврди висину штете, али тек након што утврди настанак штете. Апеланти сматрају да и одлука о трошковима поступка представља грубу повреду Закона о парничном поступку на њихову штету, с обзиром да трошкови поступка нису досуђени сразмјерно успјеху тужиоца у поступку.

12. У погледу повреде права из члана 9 став 1 и члана 10 став 1 Европске конвенције, апеланти наводе да је Врховни суд у оспореној одлуци санкционисао мишљење. Наиме, мишљење је став који не може да се подвргне оцјени истинитости како то сматра Врховни суд, већ представља вриједносни суд о неком догађају, те не може да буде санкционисано у смислу одредбе члана 7 став 1 тачка а. ЗЗК. Даље, апеланти истичу да је тужилац власник издавачког јавног гласила и сходно ЗЗК и члану 10 Европске конвенције дужан је да отрпи изражавања која могу да га увриједе, огорче или узнемире. Оспореним пресудама Врховног суда и Кантоналног суда ограничава се слобода штампе, што представља једну врсту цензуре. На крају апеланти предлажу да Уставни суд усвоји апелацију, да утврди повреде члана II/3е), г) и х) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 став 1, 9 став 1 и 10 став 1 Европске конвенције, да укине оспорене пресуде и да донесе одлуку о меритуму тако што ће одбити тужиочев тужбени захтјев, уз надокнаду трошкова поступка.

в) Одговор на апелацију

13. У одговору на апелацију Кантонални суд наводи да је апелација неоснована, да је поступак вођен у складу са одредбама Закона о парничном поступку и да није дошло до повреде права на правично суђење које гарантује члан 6 став 1 Европске конвенције. Даље, Кантонални суд истиче да није дошло до повреде права апеланата на слободу мишљења и слободу изражавања, јер је у току поступка установљено да су апеланти намјерно или непажњом изнијели неистините чињенице о тужиоцу, а не мишљење и коментар о његовој личности или његовом дјеловању. Оспореном одлуком, по мишљењу Кантоналног суда, није нарушена равнотежа која треба да постоји између права на слободу изражавања гарантована Европском конвенцијом и права појединца на заштиту његовог угледа, које је заштићено чланом 10 став 2 Европске конвенције, тим прије што наведени члан Европске конвенције не штити

изношење информација којима се одређено лице без ваљаног и увјерљивог доказа оптужује да чини кривично дјело.

14. У одговору на апелацију тужилац истиче да није дошло до повреде права апеланата на правично суђење, јер је у току првостепеног поступка апелантима дата могућност да предлажу доказе, па су и саслушани свједоци које су апеланти предложили. Даље, тужилац наводи да је неприхватљиво и недозвољено било кога оптужити за ратни злочин, криминал и убиства без и једног доказа о томе, те сматра да слобода изражавања коју штити Европска конвенција није неаргументовано новинарство. У поступку пред редовним судовима доказано је да је изражавање апеланата било неистинито и да су апеланти то знали или су непажњом занемарили неистинитост изражавања. Тужилац наводи да се постојање штете цијени према усвојеним друштвеним нормама и мјерилима, а да је битно да је изношење неистинитих чињеница могло да доведе до настајања штете угледу и части тужиоца. Спорним чланком и тврдњама да је тужилац одговоран за масакр цивила, које нису ничим доказали, апеланти су оклеветали тужиоца и нема субјективних мјерила која би то могла да оспоре. На крају тужилац истиче да није представник власти коју су изабрали грађани да би могао да буде изложен критици којој су изложени политичари, у смислу ЗЗК, те предлаже да се апелација као неоснована одбије.

V. Релевантни прописи

15. **Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине** («Службене новине Федерације БиХ» број 19/03) у релевантном дијелу гласи:

«Члан 1

Овим законом уређује се грађанска одговорност за штету нанесену угледу физичког или правног лица, изношењем или преношењем изражавањем неистинитих чињеница идентификацијом тог правног или физичког лица трећем лицу.

Члан 2

Утврђивањем грађанске одговорност из члана 1 овог закона жели се постићи да:

а) Право на слободу изражавања, зајамчено Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода («Службени гласник БиХ» број 6/99) представља један од битних основа демократског друштва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса.

б) Право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен и не примјењује се само на изражавања која се сматрају похвалним или неувредљивим, него и на изражавања која могу да увриједе, огорче или узнемире.

с) Средства јавног информисања имају значајну улогу у демократском процесу као јавни посматрачи и преносиоци информација јавности.

Члан 5

(1) Овај закон примјењује се на захтјеве за надокнаду штете због клевете, без обзира како је захтјев означен.

[...]

Члан 6

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања неистините чињенице, идентификујући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету.

(2) За клевету изнесену у средствима јавног информисања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ст. 1 и 2 овог члана (у даљем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пронијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питање од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или преношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

(5) Стандард одговорности из става 4 овог члана примјењује се и ако је оштећени јавни службеник или је био јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако према општем схватању јавности врши значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

[...]

Члан 7

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима.

[...]

Члан 10

(1) Обештећење треба да буде у сразмјери са штетом нанесеном угледу оштећеног и одређује се искључиво ради надокнаде штете. Приликом одређивања обештећења суд је дужан да цијени све околности случаја, а нарочито све мјере које је предузео штетник ради ублажавања штете, као што су:

- објављивање исправке и опозивање изражавања неистините чињенице или извињења.

[...]»

16. Закон о парничном поступку Федерације БиХ («Службене новине Федерације БиХ» број 53/03) у релевантном дијелу гласи:

«Члан 127

Ако се утврди да странци припада право на надокнаду штете, на новчани износ или на замјениве ствари, али тачна висина износа односно количина ствари не може да се утврди или би могла да се утврди само с несразмјерним теškoћама, суд ће о томе одлучити према својој оцјени.

Члан 386

[...]

(2) Ако странка дјелимично успије у парници, суд може с обзиром на постигнути успјех да одреди да свака странка подмирује своје трошкове, или да једна странка надокнади другој сразмјеран дио трошкова.

[...]»

17. Закон о облигационим односима («Службени лист СФРЈ» бр. 29/78, 39/85, 57/89 и «Службени гласник РБиХ» бр. 2792, 13/93, 13/94 и 29/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 198

(1) Ко другом повриједи част и ко износи или преноси неистините наводе о прошлости, о знању, о способности другог лица, или о чему другоме, а зна или би морао да зна да су неистинити, и тиме му проузрокују материјалну штету дужан је да је надокнади.

[...]

Члан 199

У случају повреде права личности суд може да нареди да се на трошак штетника објави пресуда, односно исправка, или да нареди да штетник повуче изјаву којом је повреда учињена, или шта друго чиме може да се оствари сврха која се постиже надокнадом.

Члан 200

(1) За претрпљене физичке болове,[...] повреде угледа, части,[...], суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану надокнаду, независно од надокнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству

(2) Приликом одлучивања о захтјеву за надокнаду нематеријалне штете, као и о висини њене надокнаде, суд ће водити рачуна о значају повријеђеног добра и циљу ком служи та надокнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.»

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући по закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Гж-70/04 од 28. септембра 2004. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих по закону. Даље, оспорену пресуду апеланти су примили 5. новембра 2004. године, а апелација је поднесена 30. децембра 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2, и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуствости..

VII. Меритум

22. Апеланти се жале да им је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 став 1 Европске конвенције.

а) Право на правично суђење

23. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 Европске конвенције, у релевантном дијелу, гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]”

24. Уставни суд примјећује да се поступак у конкретном случају односи на надокнаду штете, дакле на предмет грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом предмету. Стога, Уставни суд мора да испита да ли је тај поступак био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

25. Уставни суд напомиње да није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су нижестепени судови протумачили позитивно-правне прописе, сем уколико одлуке нижих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам

по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Уставни суд, Одлука број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

26. Уставни суд запажа да се приговори апеланата односе само на утврђено чињенично стање и примјену материјалног права. Из стања у спису несумњиво произилази да су у конкретном случају апеланти имали могућност да изнесу и бране своје аргументе пред надлежним судовима током цијелог поступка. Апелантима је било омогућено да изнесу све доказе с циљем да утврде чињенично стање одлучно за доношење пресуде, имали су могућност да позивају и саслушају свједоке, а пуномоћник апеланата је присуствовао суђењу, те имао прилику да даје коментаре и мишљење на изјаве свједока. Уставни суд запажа да су у првостепеном поступку спроведени и други одговарајући докази, на основу којих је суд утврдио да поједини наводи спорног чланка апеланата представљају изражавање које може да се сматра клеветом, те је суд стекао увјерење да су апеланти написали и објавили неистините информације о тужиоцу, којим су га довели у непосредну везу са ратним злочинима и криминалом, те је суд закључио да аутори чланка очигледно нису били добронамјерни приликом писања и објављивања спорног чланка. Кантонални суд је на овако утврђено чињенично стање примијенио релевантне законске одредбе, а судска одлука наводи све потребне разлоге на којима је заснована, што је потврђено и оспораваном пресудом Врховног суда.

27. У односу на приговор апеланата који се односи на одлуку о трошковима, Уставни суд запажа да је приликом одлучивања о трошковима поступка редовни суд примијенио релевантну законску одредбу, сходно којој суд може с обзиром на постигнути успјех да одреди да свака странка подмирује своје трошкове поступка.

28. Уставни суд закључује да у конкретном случају начин на који су Кантонални и Врховни суд тумачили позитивно-правне прописе не може да се сматра произвољним и не представља кршење уставних права апеланата. У обје оспораване одлуке су наведени сви потребни разлози и дата детаљна образложења. Такође, не постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан, а апеланти нису оспорили ниједну процесну радњу у поступку доношења оспораваних одлука.

29. Узимајући у обзир наведено, Уставни суд закључује да није дошло до повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

б) Право на слободу изражавања

Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

х) Слободу изражавања.»

Члан 10 Европске конвенције гласи:

«1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешање јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

2. Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може подлијегати таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама предвиђеним законом и које (су) неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства.»

30. Слобода изражавања представља једну од суштинских основа демократског друштва, један од основних услова за његов напредак и за развој сваког људског бића (види Европски суд, *Handyside против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. децембра 1976. године, серија А, бр. 24). Демократски политички процес и развој сваког људског бића представљају опције за које је заштита слободе изражавања неопходна.

31. Угрозити, стога, на било који начин слободу изражавања и слободу медија, не значи само угрозити нека лична, уставом зајамчена, права новинара. То значи, прије свега, угрозити њихову, за одржавање сваког демократског друштва пресудну функцију, па стога и саму демократију, као облик владавине и претпоставку остварења свих других прокламованих људских права и слобода.

32. То, међутим, не значи да је слобода изражавања апсолутна и да није ничим ограничена. У демократским и правним државама, наиме, готово ниједно људско

право и слобода, ма колико било примарно или значајно, није и не може да буде апсолутно и неограничено. Будући да су апсолутна слобода и апсолутно право *contradictio in adjecto* пресудан, а истовремено и споран, остаје начин на који се неко утврђено правно начело тумачи и практично примјењује. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у свакоме појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења, која неко начело потврђују као правило или га негирају као само пуку декларацију.

33. Члан 10 Европске конвенције је структурисан тако да први став дефинише заштићене слободе, а други став прописује околности под којима јавна власт може да се мијеша у уживање слободе изражавања.

34. Карактеристично је за члан 10 Европске конвенције да штити изражавање које носи ризик угрожавања, или заиста угрожава интересе других. Овај члан штити не само информације и идеје које су примљене позитивно или се сматрају безбедним или према њима нема става, већ и оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају и то је оно што захтијева толерантност и плурализам без којих нема демократског друштва (види Европски суд за људска права, већ цитирана пресуда *Handyside против Уједињеног Краљевства*). Европски суд за људска права је у предмету *Castells* (види Европски суд за људска права, *Castells против Шпаније*, пресуда из 1992. године), у ком је подносилац осуђен на затворску казну јер је увриједио шпанску владу оптужујући је у штампи да је «криминална» и да «крије извршиоце злочина против народа Баскије», сматрао да «доминантан положај у ком је влада налаже јој да буде суздржана у прибјегавању кривичним поступцима, посебно кад су доступна и друга средства, у реакцији на неоправдане нападе и критике својих непријатеља кроз медије».

35. Постоји јасна дистинкција између информације (чињенице) и мишљења (вриједносне оцјене) јер постојање чињенице може да се докаже, док за истину на основу вриједносне оцјене не може да се да доказ (види Европски суд за људска права, *Lingens*, пресуда од 8. јула 1986 године, серија А, број 103). Уз то, чак и у погледу чињеница, признаје се одбрана на основу искрене намјере у пружању медијима «простора за грешке» (види Европски суд за људска права, *Dalban против Румуније*, пресуда из 1999. године). Европски суд за људска права је у предмету *Thorgeirson*, у ком је подносилац у штампи изнио наводе о распрострањеној бруталности полиције на Исланду, у принципу преносећи говоркања из јавности и полицајце назвао «звијери у униформама», а одбрану полиције назвао «провоцирање, лаж, незаконита дјела, сујевјерје, непромишљеност и неспособност», закључио да је подносилац покренуо једно важно питање у својој земљи и «дужност је штампе

да преноси информације и идеје о питањима од јавног интереса». У принципу, одбрана на основу искрене намјере једна је врста замјене за доказивање истинитости. Када новинар има легитиман циљ, кад је у питању нешто од значаја за јавност и када су разумни напори уложени у потврђивање чињеница, медији се неће сматрати одговорним чак и у случају да се испостави да су чињенице биле неистините.

36. Даље, легитимно је ограничити слободу изражавања да би се заштитили људи од неоснованих чињеничних приговора па чак када су ти приговори усмјерени против јавности, судија и политичких личности (види Европски суд за људска права *Prager i Oberschlick против Аустрије*, серија А, број 313, пресуда од 26. априла 1995. године). Сходно мишљењу Суда, *»госп. Prager не може да се позива на своју добру вољу нити на то да је радио у складу са етиком новинарства. Истраживања која је он спровео не чине се довољна како би подржала такве озбиљне тврдње. У том погледу довољно је да се примијети, према његовом сопственом признању, да подносилац захтјева није присуствовао нити једном кривичном суђењу пред судијом Ј. Он даље није дао судији прилику да коментарише оптужбе које су наведене против њега«*. Члан 10 Европске конвенције не дозвољава да изношење чињеничних тврдњи или коментара прође некажњено чак и ако то раде новинари на рачун политичара и јавних личности сем ако постоји неки доказ који може разумно да подупре ту тврдњу или ако је ту тврдњу новинар или уредник објавио у доброј намјери и предузео разумне кораке да провјери поузданост доказа онолико колико је то могуће.

37. Свака рестрикција, услов, ограничење или било која врста мијешања у слободу изражавања може да се примијени само на одређено остваривање ове слободе, док садржај права на слободу изражавања увијек остаје нетакнут. Јавна власт има само могућност, а не и обавезу, да наложи ограничавајућу или казнену мјеру против остваривања права на слободу изражавања. Генерално, у Босни и Херцеговини, облик ограничења слободе изражавања је уведен законима о заштити од клевете. Ови закони, поред тога што детаљно разрађују услове за намирење штете причињене клеветом, постављају врло ригорозне услове за примјену тих одредби и у појединим аспектима пружају већи степен заштите слободе изражавања од оног минимума предвиђеног Европском конвенцијом.

38. Надокнада штете у грађанској парници додијелена као надокнада за штету нанесену нечијем достојанству или угледу, представља јасно мијешање у остваривање права на слободу изражавања. У складу са ставом 2 члана 10 Европске конвенције, власт може да се мијеша у остваривање слободе изражавања само ако

се испуне три кумулативна услова: а) мијешање је прописано законом б) мијешање има за циљ да заштити један или више предвиђених интереса или вриједности с) мијешање је неопходно у демократском друштву. Судови морају да слиједе ова три услова кад разматрају и одлучују о предметима који се тичу слободе изражавања. У предмету *Tolstoy Miloslavski* (види Европски суд за људска права, *Tolstoy Miloslavski против Уједињеног Краљевства*, пресуда из 1995. године) Европски суд за људска права је закључио да сама сума надокнаде штете представља кршење члана 10 Европске конвенције јер *«не значи да је порота имала право да додијели штету потпуно по свом нахођењу јер, према Конвенцији, додјела штете за клевету мора да буде разумно пропорционална штети нанесеној нечијем угледу»*.

39. Конкретна апелација покреће питање да ли спорни чланак и фотографија које су апеланти објавили у листу «Слободна Босна» број 339 од 15. маја 2003. године заиста представљају кршење права на слободу изражавања и нарушавање угледа и права других, тј. тужиоца, или са довољно разлога може да се узме и сматра да то није случај, односно да текст и фотографија које су објавили апеланти не представљају нарушавање ових уставних права, односно заштићених вриједности. Апеланти сматрају да су објављени спорни текст и фотографија имали за циљ да јавности пренесу и пруже информације преко медија, и да тако неометано изнесу и своја лична мишљења и политичко изражавање, не прекорачивши границу слободе изражавања. Сврха објављивања спорног текста, сматрају апеланти, није била да се намјерно изнесу неистините чињенице, него новинарски став и мишљење које може да буде нетачно само у небитним елементима, те је спорно изражавање разумно односно покривено чланом 10 Европске конвенције. Тужилац је власник јавног гласила, те је према ЗЗК и члану 10 Европске конвенције дужан да отрпи изражавање које је могло да га узнемири. Апеланти наводе да ЗЗК гарантује право на слободу изражавања, не само оног које се сматра похвалним и неувредљивим, него и оног које може да увриједи, огорчи или узнемири.

40. Оспорене одлуке се заснивају на одредбама члана 6 ЗЗК и чл. 3 и 19 Закона о медијима, које су донијели Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Скупштина Кантона Сарајево. Наведени закони су јавно објављени у службеним гласилима, јасни су и недвосмислени и њима је прописано под којим условима је свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања неистините чињенице одговорно за клевету, као и под којим условима остваривање слободе јавног изражавања укључује обавезу и одговорност и може да подлијеже ограничењима и санкцијама. Наведеном одредбом ЗЗК-а прописано је да су за клевету изнесена у средствима јавног информисања одговорни аутор, одговорни

уредник и издавач ако су намјерно или непажњом изнијели или пронијели неистините чињенице. Одредбама Закона о медијима прописано је да су медији слободни у утврђивању и спровођењу уређивачке политике, али да су дужни да објављују тачне, непристрасне и објективне информације засноване на провјереним чињеницама.

41. Дакле, с једне стране апеланти су имали јасан законски основ за дефинисање своје правне позиције и начина остваривања својих права, а с друге стране, оспораване судске пресуде указују на јасан основ на ком су засноване.

42. Оспорене пресуде су донесене у грађанској парници коју је покренуо тужилац против апеланата због доношења штете његовом угледу, па је јасно да је циљ мијешања заштита «угледа или права других», односно угледа тужиоца.

43. Уставни суд још мора да утврди да ли је циљ пропорционалан средствима коришћеним да се он оствари. Како је већ речено, «циљ» на који се оспорене пресуде позивају је заштита «угледа или права других», а «средство» је налог суда апелантима да плате одштету нанесену угледу тужиоца и да изреку пресуде објаве у првом наредном броју листа «Слободна Босна». Да би се доказало да је мијешање било «неопходно у демократском друштву» потребно је да се докаже да постоје «хитна друштвена потреба», која је тражила конкретно ограничење у остваривању слободе изражавања.

44. Уставни суд је већ нагласио да постојање чињеница може да се докаже, али истинитост вриједносних оцјена није нешто за шта се могу да се дају докази. Спорно изражавање садржи чињенице «Фахрудин Радончић у вријеме рата обављао је дужност шефа кабинета бившег начелника штаба Армије БиХ Сефера Халиловића.», «још је занимљивије да су истражиоци заобишли Фахрудина Радончића, који се у вријеме покоља у Грабовици налазио на овом терену и био у најужем војном руководству операције Неретва 93», «да Радончић није само сједио у бироу у Сарајеву и састављао саопштења за јавност, најбоље илуструје фотографија снимљена 10. септембра 1993. године у Доњој Јабланици која је удаљена само 5 до 6 километара од села Грабовица, гдје су дан раније, 9. септембра, припадници армије БиХ побили и масакрирали више од 30 хрватских цивила», као и «вриједносне оцјене» «према ријечима истог извора, Радончић је након пада Игмана често боравио на подручју Јабланице и Коњица, а интензивно је обилазио споменуто подручје у периоду од августа до краја октобра 1993. године. Наводно, Радончић би долазио у пратњи Сефера Халиловића или сам, а стизао је војним хеликоптерима Армије БиХ. Нико ко није био доље у то доба не може да схвати колико су ти људи били моћни. То је био организовани криминал», каже наш саговорник који тврди да је Радончић био

уpoznат са свим тим дешавањима, као и са злочинима који су почињени у долини Неретве, «а као шеф кабинета Радончић је морао да зна и да буде упознат са свим операцијама које су вођене у то вријеме, укључујући и оне због којих је Халиловића оптужило Тужилаштво у Хагу».

45. Редовни судови су утврдили да апеланти нису пружили доказе, нити су извршили разумну провјеру, да је тужилац у току трагичних збивања 1993. године био на функцији на којој је могао да учествује у извршењу акције «Неретва 93», којом приликом су почињени ратни злочини над хрватским становништвом у мјесту Грабовица, нити су пружили доказе да је спорна фотографија снимљена 10. септембра 1993. године, дан након трагичног догађаја. Редовни судови су закључили да су апеланти написали спорни чланак и објавили неистините информације о тужиоцу и довели га у непосредну везу са ратним злочинима и криминалом, сугеришући да је умјешан у извршење злочина у Грабовици и да очигледно нису били добронамјерни приликом писања и објављивања чланка. Тврдња »а као шеф кабинета Радончић је морао да зна и да буде упознат са свим операцијама које су вођене у то вријеме, укључујући и оне због којих је Халиловића оптужило Тужилаштво у Хагу» је ствар мишљења и коментара, али да би коментар био основан он мора да се заснива на неком доказу. Оспореним пресудама на несумњив начин је утврђено да су апеланти изношењем чињеничних тврдњи оклеветали тужиоца а да претходно није извршена провјера доказа који су изнесени у прилогу тих тврдњи. Европски суд за људска права је у предмету *Krone Verlag* (види Европски суд за људска права, *Krone Verlag Gesellschaft M.B.H. и Gerhard Walter* представка број 36961/02 против *Ауцмпије*, пресуда од 13. маја 2004. године), у ком је подносилац осуђен на новчану казну због клевете јер је пренио садржај тв филма у ком се личност министра унутрашњих послова приказује у негативном контексту, закључио да *«суд стога треба да испита да ли су подносиоци пријаве предузели све потребне кораке да испуне своју обавезу да потврде истинитост чињеничних навода. Суд налази да су ти наводи озбиљни за лице које је у питању и стога захтијевају посебну пажњу издавача.»*

46. Сходно наведеном, ограничење слободе изражавања апеланата не заснива се на изнесеним «вриједносним оцјенама», већ на утврђеном неистинитом изражавању чињеница. Дакле, судови су у оспореним пресудама направили потребну дистинкцију између чињеница и мишљења. Поред тога, судови су узели у обзир и чињеницу да је тужилац, у вријеме објављивања спорног чланка, обављао јавну функцију и, у вези с тим, његову обавезу да буде толерантан. Међутим, цијенећи све околности закључили су да се ради о таквом случају изношења неистинитих чињеница које су прекорачиле дозвољену границу и потребну толеранцију, односно да је учињено

дјело клевете и нанесена штета угледу тужиоца. Уставни суд сматра да, иако може да се прихвати да постоји легитимни циљ, кад је ријеч о суштини спорног чланка, јер се радило о питању од значаја за јавност, ипак није постојала искрена намјера апеланата и нису уложени разумни напори у потврђивање чињеница, па апеланти морају да се сматрају одговорним за изношење и преношење неистинитог изражавања. Наиме, у конкретном случају, општи интерес који дозвољава да се покрену питања о ратним догађањима у селу Грабовица 1993. године не може да се брани изношењем неистинитих чињеница које представљају напад на углед тужиоца и које због тога не може да се сматра критиком тужиоца коју је овај дужан да толерише с обзиром на функцију коју је вршио. Ниједан облик ограничавања не смије да спријечи давање непристрасног коментара о питању које је од друштвеног интереса (види Европски суд за људска права, *Unabhängige Initiative Informationsvielfalt против Аустрије*, апелација број 28525/95, пресуда од 26. фебруара 2002. године).

47. Уставни суд сматра да је у конкретном случају мијешање у слободу изражавања било неопходно у демократском друштву како би се заштитио углед тужиоца и пропорционално је легитимном циљу који се требало да се оствари. Слобода изражавања, као основни принцип у демократском друштву, штити како садржај изражавања, тако и начин на који је то изражавање изнесено, али су поједини наводи из спорног текста прекорачили границе заштићене тим принципом, посебно што радње које се импутирају тужиоцу имају обиљежја кривичног дјела.

48. На крају, Уставни суд закључује да налог за исплату на име надокнаде нематеријалне штете тужиоцу у износу од 6.000,00 КМ и обавеза да се диспозитив пресуде објави у листу »Слободна Босна« не може да дјелује као обесхрабрење отвореној дискусији о питањима од јавног интереса, нити би могла да онемогући штампу у обављању свог задатка да пружа информације и дјелује као «пас чувар јавности». Мијешање је пропорционално легитимном циљу који је требало да се постигне, те су обавезе које су изречене апелантима неопходне у демократском друштву.

49. Сходно томе, у оспореним пресудама је по принципу пропорционалности успостављена равнотежа између слободе медија и права на углед тужиоца. Такође, с обзиром на све околности случаја, судови су доношењем оспорених пресуда оцијенили да постоји «хитна друштвена потреба», која је тражила конкретно ограничење у остваривању слободе изражавања. Уставни суд не сматра да може да се закључи како су редовни судови изашли изван дозвољеног степена слободне процјене.

50. Уставни суд не сматра да треба посебно да разматра наводну повреду члана 9 Европске конвенције, с обзиром да право из члана 9 Европске конвенције штити члан 10 Европске конвенције, о ком је Уставни суд већ одлучио.

51. На основу свега наведеног, Уставни суд закључује да нема кршења права на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

VIII. Закључак

52. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер се апеланти жале да је непотпуно утврђено чињенично стање и погрешно примијењено материјално право у судским поступцима, а Уставни суд није утврдио да постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Уставни суд закључује да нема повреде права на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када је судском пресудом у грађанској парници апелантима издат налог да плате одштету нанесену тужиоцима у складу са законом, имало је за циљ «заштиту угледа или права других» и било «неопходна мјера у демократском друштву».

53. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбе члана 16 став 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

54. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 19/05

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Nedeljka Todorovića podnesen zbog dužine trajanja postupka pred upravnim organima i pred Kantonalnim sudom u Mostaru, a u vezi sa pravom na povrat stana u posjed.

Odluka od 20. decembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 19/05**, rješavajući apelaciju **Nedeljka Todorovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 14, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 20. decembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Nedeljka Todorovića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku u predmetu Grada Mostara - Odjel društvenih djelatnosti, broj 07/II-3-3539/98.

Nalaže se Ministarstvu graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona donošenje odluke o meritumu u predmetu Grada Mostara - Odjel društvenih djelatnosti, broj 07/II-3-3539/98.

Nalaže se Ministarstvu graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona da u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Nedeljka Todorovića u odnosu na navode koji se odnose na član II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i član

8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer je preuranjena.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Nedeljko Todorović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke podnio je 12. januara 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog dužine trajanja postupka pred upravnim organima i pred Kantonalnim sudom u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), a u vezi sa pravom na povrat stana u posjed.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda od Kantalnog suda i učesnika u postupku, Ministarstva graditeljstva prostornog uređenja i okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Grada Mostara - Odjel društvenih djelatnosti (u daljnjem tekstu: Odjel), Ustavni sud je 4. augusta 2005. godine zatražio da dostave odgovore na apelaciju, a od Odjela je 9. septembra 2005. godine zatraženo dostavljanje spisa broj 07/II-3539/98.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 12. augusta 2005. godine, Odjel 12. septembra 2005. godine, dok je kopija spisa dostavljena Ustavnom sudu 16. septembra 2005. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 21. septembra 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je bio nosilac stanarskog prava na stanu u Mostaru, u ulici Zagrebačka 21 (u daljnjem tekstu: sporni stan), po osnovu Ugovora o korištenju stana od 19. oktobra 1983. godine. Apelant je sporni stan koristio do 1992. godine kada je zbog ratnih dešavanja napustio Mostar.

Postupak za povrat spornog stana

7. Apelant je 1. septembra 1998. godine Odjelu podnio zahtjev za povrat spornog stana. S obzirom da o njegovom zahtjevu nije odlučeno u zakonom propisanom roku, apelant je uložio žalbu Ministarstvu 30. augusta 1999. godine i 10. aprila 2000. godine. Apelant se zbog nepostupanja po njegovom zahtjevu za povrat spornog stana obratio sa žalbom 27. aprila 2000. godine Uredu ombudsmena za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Ombudsmen).

8. Ministarstvo je Rješenjem broj Up.II-13-23-259/00 od 9. maja 200. godine naložilo Odjelu da u roku od 15 dana od dana prijema rješenja odluči o apelantovom zahtjevu za vraćanje stana u posjed. Kako prvostepeni organ nije postupio prema rješenju Ministarstva, apelant je 29. juna 2000. godine podnio žalbu Ministarstvu zbog nedonošenja prvostepenog rješenja. Apelant je ponovo 20. oktobra 2000. godine dopisom urgirao Ministarstvu donošenje rješenja u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

9. Ministarstvo je dopisom 31. oktobra 2000. godine tražilo od Odjela hitno dostavljanje spisa predmeta i pismeno izjašnjenje o razlozima zbog kojih rješenje nije doneseno u zakonskom roku.

10. Apelant je 26. juna 2001. godine pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom zbog šutnje uprave. Ombudsmen je od Odjela 14. augusta 2001. godine tražio dostavljanje pismene izjave o pravnom osnovu zbog kojeg rješenje o apelantovom zahtjevu za povrat stana nije doneseno.

11. Rasprava zakazana za 18. septembar 2001. godine pred prvostepenim organom je odložena zbog nedostavljanja potrebne dokumentacije.

12. U međuvremenu, Kantonalni sud je Presudom broj U-1504/01 od 3. decembra 2001. godine tužbu uvažio i naložio Ministarstvu, kao drugostepenom organu, da u zakonskom roku od 15 dana od dana prijema presude riješi apelantovu žalbu izjavljenu zbog šutnje uprave.

13. Apelant je 16. septembra 2002. godine dopisom urgirao kod Ministarstva da se donese rješenja prema Presudi Kantonalnog suda broj U-1504 od 3. decembra 2001. godine, a

25. septembra 2002. godine od Kantonalnog suda je zahtijevao da umjesto Ministarstva donese presudu kojom će odlučiti o njegovom zahtjevu za povrat stana.
14. Odjel je Rješenjem broj 07/II-3-3539/98 od 26. septembra 2002. godine odbio apelantov zahtjev za povrat spornog stana kao neosnovan.
15. Apelant je na navedeno rješenje 10. oktobra 2002. godine uložio žalbu Ministarstvu, a 15. novembra 2002. godine urgenciju Ministarstvu za donošenje rješenja o žalbi.
16. Ministarstvo je Rješenjem broj Up-09-25-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine apelantovu žalbu odbilo kao neosnovanu.
17. Apelant je pokrenuo upravni spor tužbom pred Kantonalnim sudom, kojom je tražio da se poništi Rješenje Ministarstva broj Up-09-25-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine, da se predmet vrati prvostepenom organu na ponovno rješavanje ili da sud na osnovu dokaza riješi predmetnu upravnu stvar. Apelant je dopisom od 8. maja 2003. godine urgirao kod Kantonalnog suda da se riješi upravni spor i donese presuda. Apelant je ponovo 20. oktobra 2003. godine urgirao kod Kantonalnog suda donošenje presude.
18. Kantonalni sud je Presudom broj U-1193/02 od 1. decembra 2003. godine uvažio apelantovu tužbu, poništio Rješenje Ministarstva broj UP-09-25-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine i Rješenje Odjela broj 07/II-3-3539/98 od 26. septembra 2002. godine, i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.
19. Apelant je dopisom od 16. decembra 2003. godine, prema uputama Kantonalnog suda, urgirao kod Odjela što hitnije zakazivanje rasprave.
20. Odjel je 30. januara 2004. godine proveo raspravu na kojoj je bio prisutan i apelant. Apelant je urgirao 18. maja 2004. godine donošenje rješenja nakon održane rasprave i ponovo se obratio ombudsmenima, žaleći se na nedonošenje rješenja u postupku povrata stana nakon održane rasprave.
21. Odjel je dopisom 9. juna 2004. godine tražio od apelanta dostavljanje rješenja o umirovljenju.
22. Ombudsmen je dopisom, 16. februara 2005. godine, tražio od Odjela izvješće o razlozima nedonošenja odluke o apelantovom zahtjevu za vraćanje stana u posjed.
23. Odjel je Rješenjem broj 07/II-3-3539/98 od 24. marta 2005. godine odbio apelantov zahtjev za vraćanje spornog stana kao neosnovan.

24. Apelant je na navedeno rješenje 11. aprila 2005. godine uložio žalbu Ministarstvu. Predmet je dostavljen Ministarstvu na rješavanje žalbe 22. aprila 2005. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelant navodi da cijeli postupak za povrat njegovog stana traje neopravdano dugo, s obzirom da je zahtjev za povrat stana podnio 1. septembra 1998. godine, a da je bilo potrebno više od pet godina za donošenje odluke Kantonalnog suda, nakon koje je predmet vraćen na ponovni postupak. Dalje ističe da je u ponovnom postupku nakon održane rasprave prošlo više od jedne godine do donošenja prvostepenog rješenja. Apelant navodi da je na ovaj način prekršeno pravo na donošenje odluke u razumnom roku zagwarantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Također, apelant smatra da mu je zbog nepostupanja organa uprave u razumnom roku prekršeno i pravo na dom i pravo na imovinu.

b) Odgovor na apelaciju

26. Kantonalni sud je u odgovoru naveo da taj sud nije svojim radnjama povrijedio apelantovo pravo na zaštitu u razumnom roku. Naime, Kantonalni sud ističe da je tužba radi šutnje uprave zaprimljena 27. juna 2001. godine, a sa koverta u kojoj je tužba primljena je vidljivo da je otpremljena 25. juna 2001. godine. Prema navedenoj tužbi sud je donio odluku u razumnom roku, tj. u vremenu od 5 mjeseci i pet dana, što je izuzetno brzo postupanje, posebno kada se ima u vidu da je sud te godine imao 2.832 novoprimljena predmeta upravnih sporova. Dalje, Kantonalni sud navodi da je druga apelantova tužba podnesena protiv Rješenja Ministarstva broj UP-09-26-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine primljena 4. decembra 2002. godine, a presuda je donesena 1. decembra 2003. godine, dakle nakon godinu dana. Kantonalni sud napominje da je u 2002. godini primio 1.233 predmeta upravnih sporova, a da je ukupno u radu imao 2.614 predmeta, te da je u 2003. godini imao 1.433 predmeta upravnih sporova. Dalje navodi da je osnovni razlog ovog enormnog broja predmeta upravnih sporova nerad općinskih i kantonalnih organa uprave, jer je većina tužbi podnesena zbog šutnje uprave. Zatim navodi da je novoprimljene predmete uzimao u rad hronološkim redosljedom, da sud nije imao dovoljan broj sudija za rad na ovim predmetima, ali da su sudije prebacivale normu i iskazivale volju i želju da riješe što veći broj predmeta. S obzirom na navedeno, Kantonalni sud smatra da je apelacija u odnosu na Kantonalni sud neosnovana.

27. Odjel je u svom odgovoru samo naveo da ostaje u cijelosti kod obrazloženja rješenja kojim je odbijen apelantov zahtjev za povrat stana.

V. Relevantni propisi

28. U **Zakonu o upravnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

«Član 6.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti rješavaju u upravnim stvarima, dužni su da osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana, poduzeća (društava, ustanova i drugih pravnih lica, što obuhvata dobru organizaciju na izvršavanju poslova organa, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

[...]

Član 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje učestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

[...]»

29. U **Zakonu o upravnim sporovima** («Službene novine Federacije BiH» br. 2/98 i 8/20) relevantne odredbe glase:

«Član 60.

Ukoliko ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima, shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.»

VI. Dopustivost

30. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

31. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome pobija iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

32. Također, u skladu sa članom 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni zakoni koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

33. Ustavni sud ukazuje da se, u kontekstu apelacione nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/0). Ustavni sud ističe da, u skladu sa članom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najviši nivo ljudskih prava i osnovnih sloboda i da se, u skladu sa članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Evropskom konvencijom i njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

34. Ustavni sud, polazeći od prakse Evropskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prilikom primjene pravila iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stepen fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A broj 200, stav 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući po zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prilikom ispitivanja je li bilo poštovano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski suda za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. decembra 1980; serija A broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i lične apelantove prilike.

35. Apelant se poziva na svoje pravo iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije koje sadrži pravo na «suđenje u razumnom roku», zato što upravni postupak traje neprimjereno dugo. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji djelotvorno pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantu da se žali zbog dužine trajanja upravnog postupka (vidi *mutatis mutandis* Evropski sud za ljudska prava, *Tome Mata protiv Portugala*, aplikacija broj 32082/98, ECHR 1999-IX).

36. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud

zapaža da je jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost države je da organizira svoj pravni sistem tako da omogući sudovima i javnim vlastima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A broj 194 stav 21).

37. Na osnovu svega navedenog, a imajući u vidu odredbe člana VI/3.b), te člana 16. stav 1. i stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud zaključuje da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

38. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije u odnosu na navode o kršenju prava iz člana II/3.f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Član 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda glasi:

1. Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

4. Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

14. apelacija je preuranjena».

39. Prema navedenim odredbama, apelacija se može podnijeti samo protiv presude, odnosno odluke kojom je postupak u određenom predmetu završen.

40. U konkretnom slučaju, postupak o predmetu apelacije je u toku pred Ministarstvom o apelantovoj žalbi na Rješenje Odjela broj 07/II-3-3539/98 od 24. marta 2005. godine. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj

će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, slijedi da je predmetna apelacija u odnosu na prava iz člana II/3.f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju preuranjena, pa je Ustavni sud odlučio da odbaci ovaj dio apelantovih navoda.

VII. Meritum

41. Apelant se žali da njegov predmet koji se vodi pred upravnim organima i redovnim sudom nije završen u razumnom roku, te da mu je povrijeđeno pravo na pravičan postupak u razumnom roku, koje je zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na pravičan postupak u razumnom roku

42. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]”

Primjenljivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije

43. U konkretnom slučaju je potrebno, kao prvo, odgovoriti na pitanje ima li predmetni upravni postupak karakter «spora» u kojem su se utvrđivala apelantova «građanska prava i obaveze». Ustavni sud ukazuje na vlastitu jurisprudenciju i na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj pojam «spora», u smislu značenja člana 6. stav 1. Evropske konvencije, podrazumijeva «sve postupke čiji je rezultat presudan za privatna prava i obaveze», čak i kada se postupak tiče spora između pojedinca i javne vlasti koja djeluje u okviru svojih ovlaštenja; karakter «zakonodavstva koje određuje kako će se problem riješiti» i «ovlaštenja» koja pripadaju predmetnom organu je od malog značaja (vidi Ustavni sud, Odluka AP 540/04 od 18. januara 2005. godine, stav 20. i Evropski sud za ljudska prava, *Ringeisen protiv Austrije*, presuda od 28. juna 1978. godine, serija A, broj 13, stav 94).

44. U konkretnom slučaju postupak se odnosi na pitanje povrata stana ranijem nosiocu stanarskog prava. Ustavni sud je ranije zauzeo stav da svi zahtjevi koji se odnose na sporove u vezi sa ovim pitanjem potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 2/99* od 24. septembra 1999. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/99). Također, u konkretnom slučaju se radi o zahtjevu da se u razumnom roku apelantu, kao ranijem nosiocu stanarskog prava, prizna pravo na povrat tog stana. Stoga, Ustavni sud smatra da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenljiv.

Period koji se uzima u obzir

45. Ustavni sud zapaža da je postupak po apelantovom zahtjevu za povrat spornog stana započeo 1. septembra 1998. godine i do danas nije završen. Prema tome, period u kojem je pokrenut navedeni postupak spada u nadležnost Ustavnog suda, s obzirom da je započeo nakon 14. decembra 1995. godine, tj. nakon što je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu.

46. Naglašava se da Ustavni sud, u principu, nije nadležan da ispituje tok postupka pred upravnim organima, već samo pred sudovima, s obzirom da su sudovi striktno vezani pravilima Evropske konvencije. Međutim kod donošenja odluke o tome da li je postupak završen u razumnom roku mora se uzeti u obzir i dužina trajanja postupka pred organima uprave. U protivnom, Ustavni sud ne bi mogao donijeti pravičnu odluku u pogledu toga da li je postupak završen u razumnom roku.

47. S obzirom na navedeno, Ustavni sud će ispitati je li u konkretnom postupku došlo do kršenja prava na postupak u razumnom roku, kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Evropskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući naročito u obzir složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. februara 1981. godine, serija A, broj 198, stav 30; *Zimmermann i Steiner*, presuda od 13. jula 1983. godine, stav 24).

a) Složenost predmeta

48. Ustavni sud naglašava da se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta predmetnog spora, tj. dokaza koje organ uprave i redovni sud mora izvesti i procijeniti u svjetlu pravne prirode spora.

49. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o postupku povrata stana na kojem postoji stanarsko pravo, odnosno da je u ovom slučaju trebalo utvrditi ispunjava li apelant zakonske uvjete za povrat stana koji se nalazi u Mostaru u ulici Zagrebačka 21. Također, Ustavni sud naglašava da su u predmetnom postupku uključene samo dvije strane, te ne smatra da se apelantov slučaj može opisati kao naročito složen, kako u pogledu činjeničnog stanja, tako i u pogledu pravnih pitanja.

b) Ponašanje apelanta

50. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku zavisi od ponašanja strane koja učestvuje u postupku (vidi odluku bivše Evropske komisije za ljudska prava No.11541/85, 12. april 1989. godine, O.I. 70).

51. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se dužina postupka ne može prepisati apelantu jer nije koristio bilo kakve metode koje bi mogle dovesti do odugovlačenja postupka. Naime, apelant je bio prisutan na raspravama pred organom uprave, u više navrata je urgirao donošenje rješenja zbog šutnje uprave, podnosio tužbu Kantonalnom sudu zbog šutnje uprave i urgirao donošenje presude, te u više navrata ulagao žalbe Ombudsmenima zbog nedonošenja rješenja u njegovom predmetu. Dakle, apelant je koristio pravna sredstva koja su mu bila na raspolaganju u okviru Zakona o upravnom postupku i Zakona o upravnom sporu, da bi u što kraćem roku došao do odluke. Ustavni sud ne nalazi u apelantovom ponašanju bilo kakve elemente koji bi ukazivali da je na bilo koji način doprinio sveukupnoj dužini konkretnog upravnog postupka.

c) Ponašanje sudova i javnih vlasti

52. Ustavni sud zapaža da o apelantovom zahtjevu za povrat spornog stana, koji je podnio 1. septembra 1998. godine, Odjel nije u zakonom propisanom roku donio rješenje. Apelant je podnio žalbu 30. augusta 1999. godine zbog šutnje uprave Ministarstvu, koje je Rješenjem broj Up.II-13-23-259/00 od 9. maja 2000. godine naložilo Odjelu da u roku od 15 dana po prijemu rješenja odluči o apelantovom zahtjevu za vraćanje stana u posjed. Kako prvostepeni organ nije postupio prema uputi Ministarstva, apelant je ponovo podnio žalbu 29. juna 2000. godine a nakon toga pred Kantonalnim sudom pokrenuo upravni spor tužbom od 25. juna 2001. godine. Kantonalni sud je Presudom broj U-1504/01 od 3. decembra 2001. godine tužbu uvažio i naložio tuženom Ministarstvu, kao drugostepenom organu, da u roku od 15 dana po prijemu presude riješi apelantvu žalbu.

53. Nakon toga Odjel je Rješenjem broj 07/II-3-3539/98 od 26. septembar 2002. godine odbio apelantov zahtjev za povrat spornog stana. Dakle, Odjel je tek nakon četiri godine

od dana podnošenja zahtjeva za povrat spornog stana donio odluku. Odlučujući o apelantovoj žalbi Ministarstvo je Rješenjem broj UP-09-25-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine odbilo žalbu kao neosnovanu. Apelant je podnio tužbu Kantonalnom sudu koji je Presudom broj U-1193/02 od 1. decembra 2003. godine tužbu uvažio, poništio drugostepeno i prvostepeno rješenje i predmet vratio na ponovni postupak, zaključivši da prvostepeni i drugostepeni organi nisu pravilno utvrdili sve odlučne činjenice i da nisu pravilno primijenili materijalno pravo.

54. Ustavni sud također zapaža da je u ponovnom postupku za povrat spornog stana prvostepeni organ donio novo Rješenje broj 07/Ii-3-3539/98 od 24. marta 2005. godine, dakle petnaest mjeseci nakon što je Kantonalni sud predmet vratio na ponovni postupak. Ustavni sud zapaža da ovako dugo odlaganje donošenja rješenja, kako u prvobitnom postupku tako i u ponovnom postupku, Odjel nije u svom odgovoru ni na koji način obrazložio. Nakon toga je apelant izjavio žalbu Ministarstvu 14. aprila 2005. godine i taj postupak je još u toku.

55. Ustavni sud primjećuje da je u apelantovom zahtjevu Ombudsmen čak četiri puta intervenirao u pogledu dužine postupka. Navedeno je vidljivo iz dopisa Ombudsmena od 14. augusta 2001. godine, 19. septembra 2002. godine, 9. novembra 2004. godine i 16. februara 2005. godine.

56. Također, Ustavni sud želi naglasiti činjenice koje ukazuju na dužinu trajanja postupka u konkretnom slučaju, bez bilo kakve apelantove krivice.

57. Apelant je podnio zahtjev za povrat spornog stana 1. septembra 1998. godine, a prvostepeni organ je donio odluku tek 26. septembra 2002. godine. Dakle apelant je morao čekati četiri godine i 25 dana da prvostepeni organ odluči o njegovom zahtjevu. Nakon što je Kantonalni sud Presudom broj U-1193/02 od 1. decembra 2003. godine poništio prvostepeno i drugostepeno rješenje i predmet vratio na ponovno odlučivanje, Odjel je održao raspravu 30. januara 2004. godine a odluku donio 24. marta 2005. godine, dakle apelant je na novu odluku morao čekati godinu i tri mjeseca.

58. Dalje, apelant je Ministarstvu podnio žalbu 30. augusta 1999. godine zbog šutnje uprave a Ministarstvo je donijelo odluku 9. maja 2000. godine, dakle nakon osam mjeseci i 10 dana. S obzirom na nepostupanje prvostepenog organa prema odluci Ministarstva od 9. maja 2000. godine, apelant je ponovo uložio žalbu Ministarstvu 29. juna 2000. godine na koju Ministarstvo nije reagiralo pa je bio prinuđen pokrenuti upravni spor zbog šutnje uprave 25. juna 2001. godine.

59. Apelant je u dva navrata podnosio tužbu Kantonalnom sudu. Prvi put je tužba podnesena zbog šutnje uprave 25. juna 2001. godine, a Kantonalni sud je donio Odluku broj U-1504/01 od 3. decembra 2001. godine, dakle nakon 5 mjeseci i pet dana. Rješavajući drugu apelantovu tužbu koju je podnio 4. decembra 2002. godine na Rješenje Ministarstva broj Up-09-25-03-3008/01 od 6. novembra 2002. godine, Kantonalni sud je riješio Presudom broj U-1193/02 od 1. decembra 2003. godine, dakle nakon godinu dana.

60. Ustavni sud smatra da ne postoji razumno i objektivno opravdanje za ovakvo djelovanje nadležnih upravnih organa, te da se period odlučivanja u upravnom postupku o povratu apelantu spornog stana ne može smatrati «razumnim» u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

61. Na osnovu izloženog, Ustavni sud smatra da se ovako neprimjereno dugo trajanje postupka za povrat apelantu spornog stana može u cijelosti staviti na teret nadležnim upravnim organima.

62. S druge strane, Kantonalni sud je relativno brzo postupao u upravnim sporovima koje je apelant u dva navrata pokretao. Ustavni sud smatra da sam period od pet mjeseci i pet dana, te period od godinu dana u kojem su riješeni upravni sporovi, ne predstavlja period koji, sam po sebi, ne ispunjava kriterij «razumnosti» iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Kantonalni sud je u vrlo detaljnom odgovoru na apelaciju naveo da taj sud ima izuzetno veliki broj predmeta, naročito na upravnom odjeljenju.

63. Preopterećenost sudstva se, općenito, ne može prihvatiti kao opravdanje, budući da su države ugovornice Evropske konvencije dužne organizirati administriranje pravde tako da sudovi ispunjavanju zahtjeve iz člana 6. Evropske konvencije. Međutim, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, države ugovornice nisu odgovorne u slučaju privremenog zaostatka svojih sudova, pod uvjetom da preduzmu odgovarajuće mjere da se takva vanredna situacija popravi (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. jula 1983. godine, serija A, broj 66. st. 25-32). Kantonalni sud je naveo koje sve mjere preduzima radi popravljnja situacije sa rješavanjem predmeta u zaostatku, a Ustavni sud smatra da su te mjere odgovarajuće. Stoga, Ustavni sud smatra da Kantonalni sud nije značajnije doprinio dužini perioda u vezi sa odlučivanjem o apelantovom pravu na povrat spornog stana.

64. Međutim Ustavni sud smatra da su odugovlačenju postupka najviše doprinijeli organi uprave, Odjel i Ministarstvo, zbog toga što se spis nalazio najduže upravo pred tim organima, a spomenuti Odjel u odgovoru na apelaciju nije naveo apsolutno ništa u pogledu dužine trajanja postupka, dok Ministarstvo nije ni dostavilo odgovor na apelaciju.

65. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud se poziva na svoj stav iznesen u Odluci broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 10/01) koji u svom relevantnom dijelu glasi: «*ukoliko sud ne donese odluku u meritumu u roku od pet godina a da ne iznese bilo kakvo opravdanje, dolazi do kršenja apelantovog prava na utvrđivanje njegovih/njenih prava putem suda u razumnom roku...*». S obzirom da postupak u ovom predmetu još uvijek nije završen, a započeo je 1. septembra 1998. godine, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke u razumnom roku, za šta se odgovornim smatraju organi uprave, Odjel i Ministarstvo.

66. Ustavni sud mora naglasiti da je za pravni sistem od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena, jer svako nepotrebno odugovlačenje često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava i gubitka učinkovitosti i povjerenja u pravni sistem.

67. S obzirom na činjenicu da upravni postupak za povrat spornog stana apelantu do dana donošenja odluke Ustavnog suda traje preko 7 godina, kao i da se za tako dugo trajanje postupka odgovornost može, u cijelosti, pripisati nadležnim upravnim organima, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede prava na «suđenje u razumnom roku» kao jednom od elemenata prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

68. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravičan postupak u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada postupak donošenja rješenja o povratu stana nije okončan ni nakon sedam godina od dana podnošenja zahtjeva, a takvo neopravdano trajanje sveukupnog postupka se može, u cijelosti, pripisati ponašanju nadležnih javnih vlasti.

69. Na osnovu člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 14. i člana 61. st. 1. i 2, te člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

70. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 86/05

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Mihajla Kićanovića protiv
Presude Apelacijskog suda Brčko
Distrikta Bosne i Hercegovine broj
Kž-92/04 od 27. rujna 2004. godine i
Presude Osnovnog suda Brčko Distrik-
ta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02
od 9. lipnja 2004. godine.

Odluka od 13. listopada 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 86/05**, rješavajući apelaciju **Mihajla Kićanovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. točka 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13. listopada 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Mihajla Kićanovića, podnesena protiv Presude Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kž-92/04 od 27. rujna 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02 od 9. lipnja 2004. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i “Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Mihajlo Kićanović (u daljnjem tekstu: apelant) iz D. Broca, Bijeljina, kojeg zastupa Ivica Babić, odvjetnik iz Bijeljine, podnio je 19. siječnja 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj Kž-92/04 od 27. rujna 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i

Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj Kp-241/02 od 9. lipnja 2004. godine. Apelant je, također, podnio zahtjev za donošenjem privremene mjere, kojom bi Ustavni sud odložio izvršenje Presude Osnovnog suda broj Kp-241/02 od 9. lipnja 2004. godine do donošenja odluke o apelaciji. Apelant je podnio dopune apelacije 16. veljače i 19. travnja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni je sud Odlukom broj AP 86/05 od 17. veljače 2005. godine odbio kao neutemeljen apelantov zahtjev za donošenjem privremene mjere.

3. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Apelacijskog suda, Osnovnog suda i Javnog tužiteljstva Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Javno tužiteljstvo) je zatraženo 31. siječnja 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Apelacijski sud, Osnovni sud i Javno tužiteljstvo su 14. veljače 2005. godine dostavili odgovore na apelaciju.

5. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 8. srpnja 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Osnovni je sud Presudom broj Kp-241/02 od 9. lipnja 2004. godine, koja je potvrđena Presudom Apelacijskog suda broj Kž-92/04 od 27. rujna 2004. godine, osudio apelanta na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine zbog produljenog kaznenog djela – porezne utaje iz članka 274. stavak 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» broj 6/00). Navedenom je presudom također određeno da se imovinska korist, pribavljena kaznenim djelom u iznosu od 723.524,95 KM, oduzima na temelju članka 109. stavak 1. navedenog zakona.

IV. Relevantni propisi

8. **Kazneni zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine** («Službeni list Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» br. 6/00, 1/01 i 3/03)

«Porezna utaja
Članak 274.

(1) *Tko u namjeri da on ili tko drugi izbjegne potpuno ili djelomično plaćanje poreza, doprinosa zdravstvenog i mirovinskog osiguranja ili drugih propisanih doprinosa, daje lažne podatke o svojim zakonito stečenim prihodima, o predmetima ili o drugim činjenicama koje su od utjecaja na utvrđivanje iznosa ovakvih obveza ili tko u istoj namjeri u slučaju obvezne prijave ne prijavi zakonito stečeni prihod odnosno predmet ili druge činjenice koje su od utjecaja na utvrđivanje ovakvih obveza, a iznos obveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 2.000,00 KM, kaznit će se zatvorom do tri godine i novčanom kaznom.*

(2) *Ako iznos obveze iz stavka 1. ovog članka, čije se plaćanje izbjegava prelazi 10.000,00 KM, učinitelj će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina, a kako taj iznos prelazi 50.000,00 KM, kaznit će se zatvorom od dvije do dvanaest godina.»*

9. Zakon o kaznenom postupku («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» broj 7/00)

«Članak 104. stavak 3.

(3) *Nalog za hapšenje izdaje se pismeno. Nalog treba sadržavati ime i prezime osumnjičenog, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje određene odredbe zakona, razlog zbog kojeg se izdaje nalog za hapšenje, službeni pečat i potpis suca koji izdaje nalog.*

Članak 105.

(1) *Osumnjičeni će biti ispitan u nazočnosti javnog tužitelja. Nakon što je informiran o razlozima zbog kojih se smatra osumnjičenim, bit će poučen o sljedećim pravima prije ispitivanja:*

2. *pravo da mu pomaže branitelj po njegovom izboru, i pravo da njegov branitelj bude nazočan pri svakom njegovom ispitivanju od strane Javnog tužitelja ili ovlaštene službene osobe;*

(...).

Članak 152. stavak 1.

(1) *Ako se osumnjičeni ne nalazi u pritvoru, sudac će zakazati prethodno saslušanje u roku od sedam (7) dana od dana prijama optužnice. Ako se osumnjičeni nalazi u pritvoru*

sukladno članku 150. ovog zakona, sudac mora započeti prethodno saslušanje u roku od 24 sata od trenutka hapšenja osumnjičenog. Ako, nakon početka prethodnog saslušanja bilo koja stranka zatraži prekid saslušanja radi prikupljanja dodatnih informacija relevantnih za postupak, sudac može prekinuti saslušanje bez puštanja osumnjičenog na slobodu, ali prekid ne može trajati dulje od 24 sata.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant navodi da su mu pobijanim presudama povrijeđena prava iz članka II/3.(e) u svezi članka II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i prava iz članka 5. st. 1, 2. i 4, članka 6. st. 1, 2. i 3. toč. a, b. i d., čl. 7. i 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Glede povrede članka 13. Europske konvencije apelant navodi da tijekom prvostupanjskog i drugostupanjskog postupka nije uopće imao pravo na izravni pravni lijek koji bi omogućio preispitivanje povreda njegovih ljudskih prava zagarantiranih Statutom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. Navodi da je prvostupanjski sud, u obrazloženju odbijanja ovog prigovora, konstatirao da eventualne povrede apelantovih ljudskih prava nisu počinjene pred tim sudom, dok je drugostupanjski sud potvrdio ovakvo stajalište prvostupanjskog suda. Apelant, dalje, navodi povredu načela i principa «razumnog roka» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije i načela i principa utemeljenih razloga za određivanje pritvora u smislu članka 5. stavak 1. toč. a. i b. Europske konvencije, a sve u svezi čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. U svezi povrede navedenih prava apelant navodi da mu je Rješenjem Osnovnog suda broj Kt-192/02 od 20. studenoga 2002. godine, određen pritvor radi osiguravanja njegove nazočnosti u daljem tijeku postupka, a zbog različitog mjesta stvarnog prebivanja i formalnog prijavljivanja apelantovog boravišta. Pritvor je kasnije više puta ukidan i produljivan da bi konačno bio zamijenjen kaucijom od 700.000,00 KM. Apelant navodi da su svi prizivi koje je uputio zbog određivanja pritvora, umjesto u «razumnom roku», lošom organizacijom koja graniči sa namjernim odugovlačenjem, rješavani u rokovima 15 do 29 dana, što predstavlja polovicu vremena koje je apelant proveo u pritvoru i da je stav o utemeljenosti dvojbe i opravdanosti određivanja pritvora formiran zbog administrativne neusklađenosti policijskih evidencija prebivališta i stvarnog mjesta prebivališta i pored neprijeporno utvrđenog stvarnog fizičkog boravka i prebivanja apelanta, što predstavlja neutemeljen i neopravdan razlog za određivanje pritvora, kao i to da je presuda Apelacijskog suda dostavljena apelantu i njegovom branitelju četiri mjeseca nakon njenog donošenja.

11. Apelant se, također, žali da je došlo do povrede načela «presumpcije nevinosti» u smislu članka 6. stavak 2. Europske konvencije zbog predrasuda prigodom razmatranja uvjeta, a potom i određenja mogućeg jamstva, pa je tako javno žigosan kao izvršitelj kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret prije suđenja i pravomoćne sudske presude o utvrđivanju njegove krivnje. Pored toga, glavni je tužitelj u sredstvima javnog informiranja odmah poslije potvrđivanja optužnice i određivanja pritvora objavio informaciju o hapšenju apelanta iako se on dobrovoljno javio na izdati nalog. U navedenoj su informaciji uporabljene formulacije i riječi koje asociraju na izravno i neprijeporno izvršenje kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret a ne «pretpostavljeno ili moguće izvršenje» što su navodi oprečni članku 5. Zakona o kaznenom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i ponašanje oprečno članku 19. stavak 2. Zakona o javnom tužiteljstvu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i negiranje presumpcije nevinosti. Negacija presumpcije nevinosti i objektivne nepristranosti postupajućih sudova uočljiva je i iz stilske gramatičke koncepcije prvostupanjskih i drugostupanjskih rješenja i presuda iz kojih razvidno proizlazi da sudovi u davanju obrazloženja nisu zadovoljili ni minimalne standarde dužnog izjašnjenja kako na navode obrane tako i na razloge koji opredjeljuju donošenje odluke i zauzimanje konkretnog stava.

12. Apelant dalje navodi da je nizom aktivnosti sudova, Javnog tužiteljstva i tijela MUP-a Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine doveden u nejednakopravan i podređen položaj uskraćivanjem temeljnih procesnih ali i ljudskih prava kao što su pravo na trenutačnu obavijest o pojedinostima optužbe u smislu članka 6. stavak 3. Europske konvencije, koje je prekršeno prezentiranjem apelantu naloga za hapšenje koji nije sadržavao nikakve činjenične navode optužnice, niti pravne detalje osim pravne kvalifikacije.

13. Dalje, da je povrijeđeno njegovo pravo na djelotvornu obranu, djelotvorno pravno sredstvo i jednakopravnost stranaka u kaznenom postupku u smislu članka 6. stavak 3.b. i c. Europske konvencije. Navodi da se u istražnom postupku, odnosno tijekom postupka davanja izjave u Ministarstvu unutarnjih poslova Brčko Distrikta apelant prije početka saslušavanja tek upoznao sa činjeničnim opisom optužbe, te da je tu davao odgovore na pokazane dokazne materijale bez mogućnosti konzultiranja sa svojim nazočnim braniteljem kojem je uskraćeno pravo uvida u dokazni materijal sve do 60 minuta prije početka ročišta za potvrđivanje optužnice i tada prve procesne mogućnosti da se obrana izjasni o dokaznom materijalu od nekoliko stotina stranica. Navodi da apelantova obrana nije bila efikasna jer se prigodom davanja izjave ili odgovora apelant nije mogao konzultirati sa svojim braniteljem koji je bio samo nazočna osoba u smislu članka 105. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku. Da je njegov branitelj u zadnji moment, odnosno dvadeset

treći sat isteka roka dobio na raspolaganje dokazni materijal koji je trebalo u sljedećih sat vremena obraditi, analizirati i zauzeti svoj stav u smislu članka 153. stavak 1. točka 3. Zakona o kaznenom postupku iako je riječ o dokaznom materijalu koji je prikupljan više od godinu dana i koji se sastoji od nekoliko desetina pa i stotina stranica dokumenata. Na temelju izloženog apelantova obrana nije imala prigode pripremiti se i na efikasan način izjasniti o dokazima optužbe.

14. Također navodi da je narušen i standard «jednakopravnosti stranaka» da i tužiteljstvo i obrana kao strane u postupku moraju imati mogućnost izložiti svoje argumente i da ni jedna strana ne smije biti u prednosti u odnosu na svog protivnika, a što uključuje i pravodobno saznanje o činjenicama i navodima oprečne strane radi efikasnog odgovora. Navedena je jednakopravnost narušena na štetu apelantove obrane. Žurnost postupanja se ne može koristiti kao pokriće ovakvog postupanja pravosudnih i optužnih tijela. Povreda jednakopravnosti se zrcali i glede davanja odgovora na prizivne navode oprečne strane u postupku, jer priziv Javnog tužiteljstva nije nikada bio dostavljen apelantu ili njegovom branitelju. Povredu jednakopravnosti apelant također vidi i kroz objektivnost i nepristranost postupajućih sudova obzirom da je prvostupanjski sud dokazuje obrane i sadržaj izjava saslušanih svjedoka, koje idu u korist apelantu, interpretirao kao «pristrane izjave», «diskrecijske» i ničim obrazložene i prihvatljive argumentacije, ne provodeći aktivnosti usporedbe, analize, njihove argumentacije i činjenica u odnosu na ostale izvedene dokaze kao jedino mjerilo svih i poglavito dokaza obrane. Također, navodi i neprihvatanje i nekonstatiranje ključnih izjava i dokaza obrane, neprihvatanje argumentacije, stručnosti i objektivnosti saslušanih vještaka i njihovih nalaza.

15. Apelant navodi povredu članka 7. Europske konvencije u svezi čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je postupak vođen i on optužen za «produljeno kazneno djelo» koje kao takvo nije bilo propisano u prethodnom Kaznenom zakonu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, niti kao institut ili kao kategorija, niti kao konkretna činjenica ili pravna kvalifikacija. Dalje, da su sudovi primijenili Kazneni zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koji je u primjeni tek od 1. siječnja 2001. godine, tako da su primijenili zakon koji nije bio na snazi u 2000. godini, te prema tomu nije mogao biti primijenjen. Sudovi nisu u potrebnoj mjeri ispoljili razumijevanje blanketnog kaznenog djela, te su pogrešno protumačili i primijenili Zakon o akcizama i porezu na promet Republike Srpske. Zaključak Apelacijskog suda da su poduzeća «Vest-prom» i «Medo» zakonito registrirani kod suda i da je prihod ostvaren poslovanjem ovih poduzeća zakonit u izravnoj je koliziji sa dispozitivom presude Osnovnog suda iz kojeg proizlazi da su navedena poduzeća utemeljena vršenjem kaznenih djela, da su utemeljena radi vršenja

kaznenih djela i da su se tijekom poslovanja bavila vršenjem kaznenih djela, što znači da promet i prihod koji je ostvaren poslovanjem ovih poduzeća nije zakonit pa prema tomu nije ni oporeziv. Također navodi da prvostupanjski i drugostupanjski sud nisu posvetili ni minimalnu pozornost dokazima obrane. Sudovi su svoje presude temeljili i na iskazima vještaka Sekule Mičića, kao i na njegovom pismenom nalazu i mišljenju iako je vještačenje izvršio u drugim predmetima u kojima su osumnjičeni bile druge osobe, te su utemeljili presudu na dokazu na kojem se presuda ne može temeljiti. Također, sudovi su utemeljili svoje presude na iskazima službenih osoba Slavka Radumila, Milorada Mihajlovića i Branka Brkića koji su saslušani kao svjedoci na okolnosti o tijeku službene radnje, te su tako utemeljili presudu na dokazu na kojem se presuda ne može temeljiti.

16. U dopuni apelacije od 16. veljače 2005. godine apelant navodi da Apelacijski sud o njegovom prizivu protiv prvostupanjske presude nije uopće odlučio.

17. U dopuni apelacije od 19. travnja 2005. godine apelant navodi da, iako presuda Apelacijskog suda nije pravomoćna jer sud nije odlučio o apelantovom prizivu, presuda Osnovnog suda se tretira kao pravomoćna, te se pred Osnovnim sudom u Bijeljini vodi postupak za njezino izvršenje pod brojem IKS-21/05.

b) Odgovor na apelaciju

18. Apelacijski je sud naveo da su odluke sudova donesene nakon zakonito provedenog i pravičnog suđenja u kojem je apelantu suđeno sukladno tada važećim zakonskim propisima procesnog i materijalnog prava uz potpuno poštivanje apelantovog prava na obranu kroz angažiranje branitelja, mogućnosti da predlaže svjedoke svoje obrane, kao i da predlaže izvođenje drugih dokaza, te poštivanje prava na izjavljivanje pravnih lijekova i odlučivanje o njima u zakonom propisanim rokovima. Apelacijski sud navodi da su navodi apelacije neutemeljeni. U svezi apelantovih navoda da drugostupanjski sud nije odlučivao o apelantovom prizivu prigodom donošenja drugostupanjske presude sud navodi da nije dostavljen poseban apelantov priziv, nego zajednički priziv apelanta i njegovog branitelja. Dalje, da primjena pravne konstrukcije produljenog kaznenog djela, koja je normativno regulirana tek člankom 55. Kaznenog zakona Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine» broj 10/03), ne znači da je povrijeđeno načelo zakonitosti, niti članak 7. Europske konvencije, te da je o razlozima primjene konstrukcije produljenog djela u konkretnom predmetu Apelacijski sud dao obrazloženje u svojoj presudi. Naglašava da apelant ne navodi u čemu vidi povredu članka 13. Europske konvenciju, te da je pravo na djelotvoran pravni lijek apelant u potpunosti iskoristio i da je za svaki izjavljeni pravni lijek donesena odluka nadležnog tijela.

19. U odgovoru na apelaciju Osnovni sud navodi da smatra da su navodi apelacije neutemeljeni, neargumentirani i neobjektivni, te da tijekom trajanja prvostupanjskog postupka nije došlo do povrede niti jednog apelantovog prava na koje se on poziva. Donošenju prvostupanjske presude prethodio je vrlo iscrpan glavni pretres tijekom kojeg je održano 14 ročišta, saslušano 40 svjedoka od kojih su neki tijekom unakrsnog ispitivanja i postupka pobijanja dokaza saslušani dva, a neki i tri puta, saslušano šest vještaka, izvršen uvid u vrlo opsežan dokazni materijal. Dinamika suđenja se odvijala sukladno prijedlogu Javnog tužiteljstva i apelantove obrane, ostavljajući dovoljno vremena strankama da se pripreme za svaki naredni glavni pretres. Vijeće prvostupanjskog suda je uvažilo sve prijedloge Javnog tužiteljstva kao i sve prijedloge obrane za izvođenje dokaza. Sud je tijekom trajanja glavnog pretresa i u postupku donošenja odluke o apelantovoj krivnji vodio računa o svim apelantovim pravima koja su mu garantirana Europskom konvencijom i Ustavom Bosne i Hercegovine.

20. U odgovoru na apelaciju Javno tužiteljstvo predlaže da Ustavni sud apelaciju u cijelosti odbije kao neutemeljenu, te daje detaljan odgovor na navode apelacije. Između ostalog, Javno tužiteljstvo navodi da je javni tužitelj postupao sukladno članku 19. stavak 2. točka 5. i sukladno članku 20. stavak 1. točka 1. Zakona o javnom tužiteljstvu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koji mu daju pravo da javnosti priopći identitet, starosnu dob, prebivalište, zanimanje i obiteljski status optuženog, kao i činjenicu da je optužen za kazneno djelo. Na temelju takve zakonske ovlasti i mogućnosti javni je tužitelj te informacije javnosti dao nakon potvrđivanja optužnice, te uvijek govorio da se radi o kaznenom djelu optuženog Mihajla Kićanovića, da je korišten termin «da je optužen», a ne «da je proglašen krivim ili osuđen», «da se tereti da je izvršeno kazneno djelo», «da je optužnicu potvrdio sud» i slično. Time je javnosti zorno stavljeno na znanje da se radi o optužbama koje je potrebno dokazivati tijekom daljeg kaznenog postupka.

VI. Dopustivost

21. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Apelacijskog suda broj Kž-92/04 od 27. rujna 2004. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih po zakonu. Dalje, pobijanu je presudu apelant primio 5. siječnja 2005. godine, a apelacija je podnesena 19. siječnja 2005. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. stavak 4. Pravila Ustavnog suda.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelant pobija navedene presude, smatrajući da su mu povrijeđena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 5. st. 1, 2. i 4, članka 6. st. 1, 2. i 3. toč. a, b. i d, čl. 7. i 13. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

26. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke».

Članak 6. Europske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi malodobnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2. *Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.»*

3. *Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:*

a. *da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;*

b. *da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;*

c. *da se brani sam ili uz pomoć branitelja kojega sam izabere ili, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;*

d. *da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe».*

27. Ustavni sud konstatira da je članak 6. Europske konvencije primjenljiv u konkretnom slučaju, jer je očito da se u predmetnom postupku radilo o „utvrđivanju utemeljenosti kaznene optužbe protiv“ kako je propisano u prvom stavku ovog članka.

28. Apelant se žali da je nalog za hapšenje sadržavao samo pravnu kvalifikaciju, odnosno samo zakonski naziv djela koje mu se stavlja na teret, što njemu ništa ne znači, niti mu daje mogućnost psihološke pripreme za davanje iskaza, zbog čega je odredba članka 104. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku oprečna standardima Europske konvencije koja predviđa u članku 6. stavak 3.a. da svako optužen za kazneno djelo ima pravo u najkraćem roku biti obaviješten detaljno i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega.

29. Međutim, time što članak 6. Europske konvencije zahtijeva da apelant bude u najkraćem roku obaviješten o optužbi koja se podiže protiv njega, ne znači da o tomu mora biti obaviješten u nalogu za hapšenje već u najkraćem roku, te stoga Ustavni sud i ove apelantove navode smatra neutemeljenim.

30. Apelant se žali što se tijekom postupka davanja izjave u Ministarstvu unutarnjih poslova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine nije mogao konzultirati sa svojim braniteljem.

31. U svezi s ovim apelantovim navodom Ustavni sud zapaža da sam apelant navodi da je njegov branitelj bio nazočan prigodom davanja iskaza, što je sukladno članku 105. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, te je stoga ovaj apelantov navod neutemeljen.

32. Apelant se žali da je u konkretnom predmetu došlo do povrede principa donošenja odluke u «razumnom roku» u svezi postupka određivanja pritvora, navodeći da su sudovi odlučivali o pravnim lijekovima i prijedlozima u razdoblju od ukupno 15 do 29 dana, što predstavlja polovinu vremena koju je apelant proveo u pritvoru.

33. Ustavni sud smatra da ovi navodi nisu utemeljeni, obzirom da je Rješenje broj Kt-192/02, kojim je apelantu određen pritvor, doneseno 20. studenoga 2002. godine, a da je Rješenje broj K-192/02, kojim se apelantu ukida pritvor doneseno 15. siječnja 2003. godine, dakle u razdoblju manjem od dva mjeseca.

34. Apelant se također žali da je povrijeđen princip «presumpcije nevinosti» jer je bio «javno žigosan» kao izvršitelj kaznenih djela koja su mu stavljena na teret i prije suđenja i pravomoćne sudske odluke.

35. Ustavni sud ne smatra da su sudovi i Javno tužiteljstvo postupali sa predrasudom da je apelant kriv, obzirom da su tijekom postupka provedeni brojni dokazi, te odluka donesena tek nakon brižljive i svestrane analize tih dokaza.

36. Apelantove navode da njegova obrana nije imala dovoljno vremena za pripremu jer je opsežan dokazni materijal dobiven sat vremena prije početka ročišta za potvrđivanje optužnice, Ustavni sud smatra neutemeljenim uzimajući u obzir činjenicu da je navedeno saslušanje započeto u roku od 24 sata obzirom da se apelant nalazio u pritvoru i da je mogao tražiti prekid saslušanja radi prikupljanja dodatnih informacija, u smislu odredaba članka 152. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, a što apelant nije učinio.

37. Apelant se žali da je došlo do povrede principa «jednakopravnosti stranaka» u smislu da tužiteljstvo i obrana moraju imati iste mogućnosti za izlaganje svojih argumenata i da niti jedna strana ne može imati prednost u odnosu na svog protivnika.

38. U svezi s tim, Ustavni se sud poziva na stav Europskog suda za ljudska prava «[...]da objema stranama mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet - uključujući i iznošenje dokazne građe - pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređeniji položaj u odnosu na protivnika[...]» (vidi *Dombo Beheer B.V.*, presuda od 27. listopada 1993. godine). U konkretnom predmetu, Ustavni sud nalazi da je apelant tijekom kaznenog postupka imao dva branitelja i mogućnost da predlaže izvođenje dokaza. Tijekom dokaznog postupka sud je saslušao brojne svjedoke i vještake, kako obrane, tako i Javnog tužiteljstva, izvršio uvid u vrlo opsežan dokazni materijal, te je na temelju svih izvedenih dokaza, koje je razmatrao pojedinačno i u uzajamnoj vezi, ustvrdio da je apelant počinio

kazneno djelo za koje se tereti. Također, apelant je imao i iskoristio pravo priziva, tako da se ni u kojem slučaju ne može prihvatiti njegova tvrdnja da je u predmetnom kaznenom postupku došlo do povrede principa «jednakopravnosti» stranaka.

39. U svezi sa apelantovim navodima da su sudovi odbili prihvatiti bilo koji argument i činjenicu koja ide njemu u prilog, Ustavni se sud poziva na praksu Europskog suda za ljudska prava koji smatra da je «[...]ostavljeno domaćim sudovima da procijene treba li izjava koju je dao svjedok u otvorenoj sudnici i pod zakletvom biti izjava na koju će se osloniti, i dati prednost nad drugom izjavom istog svjedoka, čak i kad je prva kontradiktorna drugoj[...]». Identičan je i stav Ustavnog suda u Odluci broj U 62/01 od 5. travnja 2002. godine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 24/02), gdje je navedeno da Ustavni sud, u principu, nije mjerodavan vršiti procjenu činjeničnog stanja koju su izvršili redoviti sudovi, ukoliko utvrđene činjenice i dokazi na kojima se presuda temelji ne izgledaju proizvoljno i neprihvatljivo.

40. Apelant se žali da sudovi u obrazloženjima presuda nisu zadovoljili minimalne standarde dužnog izjašnjenja, kako na navode obrane tako i na razloge koji opredjeljuju donošenje odluke i zauzimanje konkretnog stava.

41. U svezi s tim Ustavni sud navodi da je element pravičnog suđenja i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je utemeljena. Međutim, kolika je ta dužnost ovisi o prirode naravi i može je procijeniti samo sud u odnosu na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Prema stajalištu Europskog suda za ljudska prava, povreda prava na pravično suđenje, zbog toga što nacionalni sudovi nisu u cijelosti riješili sve prizivne navode, postoji na primjer: „kada obrazloženje potpuno nedostaje omogućeni pravni lijek će vjerojatno postati iluzoran“ (vidi *Hadjianastassiou*, presuda od 16. prosinca 1992. godine, serija A-252) ili „sud nije obvezan dati detaljan odgovor na svaki argument“ (vidi *Van de Hurk*, presuda od 19. travnja 1994. godine, serija A-288 i *Ruiz Torija*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A-303). Prema stajalištu bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava «kada prizivni sud koristi razloge nižeg suda, on ne mora ponovno navesti te razloge» (vidi predstavku *X protiv Italije*, broj 10773/84, neobjavljeno). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni apelantovi prigovori, zbog toga što pobijane presude sadrže sasvim dovoljno razloga i objašnjenja.

42. Apelant se žali da Apelacijski sud nije riješio o njegovom prizivu, tako da prvostupanjska presuda nije postala pravomoćna. U prilog navedenom apelant kao dokaz dostavlja presliku prve stranice priziva protiv prvostupanjske presude na kojoj je navedeno da je izjavljuju apelant i njegov branitelj Risto Kojić, odvjetnik iz Beograda.

43. Uzimajući u obzir da je Apelacijski sud riješio o prizivu oba apelantova branitelja, navodeći izvode priziva na skoro trinaest stranica presude koja ima ukupno 25 stranica, te da apelant nije dokazao da je on osobno podnio priziv, Ustavni sud smatra ovaj apelantov navod neutemeljenim.

44. Apelant se žali da mu nije bio dostavljen priziv Javnog tužiteljstva na odgovor.

45. Iako se nitko od sudova niti Javno tužiteljstvo nisu izjasnili o ovom apelantovom navodu, Ustavni sud smatra da, ukoliko navedeni priziv nije bio dostavljena apelantu na odgovor, to predstavlja propust sudova. Međutim, kako je priziv odbijen onda ovaj propust ima manji značaj u odnosu na pravičnost cjelokupnog kaznenog postupka.

46. Apelant se, također, žali da mu je presuda Apelacijskog suda dostavljena nekoliko mjeseci od dana donošenja.

47. Ova presuda Apelacijskog suda je donesena i javno objavljena 27. rujna 2004. godine, a apelant je navedenu presudu primio 5. siječnja 2005. godine, kako proizlazi iz obavijesti pošte u Brčkom. Apelantovom branitelju Ivici Babiću navedena je presuda dostavljena 10. siječnja 2005. godine, branitelju Risti Kojiću 3. veljače 2005. godine, a Javnom tužiteljstvu 4. siječnja 2005. godine. Apelacijski se sud izjasnio da je drugostupanjska presuda dostavljena apelantu nakon nekoliko mjeseci zbog toga što je bilo potrebno vrijeme za njezinu izradu zbog opsežnosti i izuzetne složenosti predmeta. U vezi sa navedenim Ustavni sud smatra da je postojalo kašnjenje u izradi i dostavljanju drugostupanjske presude apelantu i njegovom branitelju. Međutim, Ustavni će sud na temelju cjelokupnog postupka, a uzimajući u obzir i ovaj apelantov navod, utvrditi je li došlo do povrede prava na pravično suđenje u okviru kojeg je i pravo na donošenje odluke u “razumnom roku”. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, za početak relevantnog razdoblja se uzima trenutak u kojem je podignuta “kaznena optužnica” jer jedino od tog trenutka može započeti “razmatranje (...) bilo kakve kaznene tužbe” (vidi presudu *Neumeister* od 27. lipnja 1968. godine, A. 8, str. 41). Međutim, navedeno obrazloženje podrazumijeva da to razdoblje ne mora u svim slučajevima početi u trenutku u kojem je osoba službeno optužena. Čak i prije toga osoba može shvatiti da je osumnjičena za kazneno djelo, tako da od tog trenutka postoji interes da se odluka o toj dvojbi iznese pred sudom. To je sasvim očito u onim predmetima gdje hapšenje prethodi trenutku formalne optužnice (vidi presudu *Wemhoff* od 27. lipnja 1968. godine, A. 7, str. 26). Ukoliko se navedeno uzme u obzir proizlazi da je u konkretnom predmetu apelant uhapšen 19. studenoga 2002. godine, da je Javno tužiteljstvo podiglo optužnicu 19. studenoga 2002. godine, te da je ona potvrđena 20. studenoga 2002. godine, a da je navedeni kazneni postupak okončan

27. rujna 2004. godine, dakle oko dvije godine nakon podizanja optužnice. Stoga, po mišljenju Ustavnog suda, u konkretnom kaznenom predmetu nije došlo do prekoračenja prava na donošenje odluke u “razumnom roku”, poglavito ako se ima u vidu da se radilo o kompleksnom predmetu u kojem je tijekom glavnog pretresa održano četrnaest ročišta, saslušano 40 svjedoka, šest vještaka i izvršen uvid u vrlo opsežan dokazni materijal.

48. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1, 2. i 3. Europske konvencije.

Pravo na slobodu i sigurnost

49. Članak II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(d) Pravo na slobodu i sigurnost osobe.»

50. Članak 5. stavak 1. toč. a., b. i c. i st. 2, 3. i 4. Europske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i sukladno zakonom propisanim postupkom:

a. zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;

b. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovिनovanja zakonitom nalogu suda i u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obveze propisane zakonom;

c. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode glede privođenja nadležnoj sudbenoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila kazneno djelo ili kada postoje valjani razlozi da se ta osoba spriječi da izvrši kazneno djelo ili da, nakon izvršenja kaznenog djela, pobjegne;

2. Svako tko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3. Svako tko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog članka mora odmah biti izveden pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu

do suđenja. Puštanje se na slobodu može uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4. *Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.*

51. U konkretnom predmetu, apelant se žali na povredu principa da moraju postojati «utemeljeni razlozi za određivanje pritvora», navodeći da mu je Rješenjem Osnovnog suda broj Kt-192/02 od 20. studenoga 2002. godine određen pritvor radi osiguravanja njegove nazočnosti u daljem tijeku postupka, a zbog različitog mjesta stvarnog prebivanja i formalnog prijavljivanja apelantovog boravišta.

52. Ustavni sud uvažava činjenicu da, sa aspekta zaštite ljudskih prava, pritvor predstavlja posebice osjetljivu mjeru oduzimanja čovjekove osobne slobode. Stoga je pritvor dopušteno odrediti samo u slučaju u kojem postoji visok stupanj vjerojatnosti utvrđivanja krivnje i izricanja kazne, tj. u kojem postoji utemeljena dvojba da je osoba počinila kazneno djelo te, principijelno, samo u svrhu osiguranja pokretanja i vođenja kaznenog postupka.

53. Ustavni sud podsjeća da u svrhu zaštite prava na slobodu osobnosti i prava na slobodu od proizvoljnog hapšenja i pritvaranja, a u svrhu sprečavanja kršenja temeljnih ljudskih prava, svi oblici pritvaranja moraju biti podložni efikasnoj kontroli sudskih ili drugih tijela vlasti.

54. Uvažavajući prethodne navode Ustavni sud nalazi da su pritvor protiv apelanta odredila tijela sudske vlasti, što je u suglasnosti sa zahtjevom iz članka 5. stavak 3. Europske konvencije «*da svako tko je lišen slobode mora biti izveden pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudsku vlast*», te da su sudovi prigodom određivanja pritvora vodili računa o svim bitnim elementima za donošenje takve odluke.

55. Stoga, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede apelantovog prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. toč. a, b. i c. i st. 2, 3. i 4. Europske konvencije.

Kažnjavanje samo na temelju zakona

56. Članak 7. Europske konvencije, glasi:

«1. Nitko se ne može smatrati krivim za kazneno djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo kazneno djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili

međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja kaznenog djela.

2. Ovaj članak ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo kazneno djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

57. Opseg članka 7. Europske konvencije je u suštini određen konceptom «kaznenog djela» i konceptom «teža kazna». Čini se očitim da je značenje riječi kazneno djelo tijesno povezano sa pojmom «kaznene optužnice» iz članka 6. Europske konvencije.

58. Prvi stavak članka 7. Europske konvencije sadrži sljedeća dva zasebna principa koja su suštinski elementi vladavine prava: (1) kaznena presuda može biti utemeljena samo na normi koja je postojala u vrijeme kada se desio inkriminirani čin ili nečinjenje (*nullum crimen sine lege*); (2) što se tiče kršenja te norme, ne može se nametnuti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u vrijeme kada je kazneno djelo počinjeno (*nulla poena sine lege*). Cilj članka 7. Europske konvencije je da ponudi «suštinske garancije» protiv samovoljnog gonjenja, presuđivanja i kažnjavanja. Pored principa *nullum crimen sine lege* i *nulla poena sine lege* Europski sud za ljudska prava je uspostavio i treći, a to je da tijelo vlasti koji primjenjuje kazneni zakon neće ga tumačiti preširoko, odnosno analogijom, osim ako takva primjena ide u prilog optuženom. Iz ovog trećeg principa slijedi, prema Europskom sudu za ljudska prava, da će zakonodavstvo zorno formulirati normu kaznenog zakona (vidi Europski sud za ljudska prava, *Kokkinakis*, presuda od 25. maja 1993. godine, serija A, broj 260-A, str. 22). Njegove odredbe moraju biti dovoljno predvidive i pristupačne (vidi Europski sud za ljudska prava, *G. protiv Francuske*, presuda od 27. rujna 1995. godine, serija A, broj 325-B, str. 38). Ovaj zahtjev služi da se izbjegne da se kaznena presuda temelji na pravnoj normi za koju dotična osoba nije mogla, ili barem nije morala, biti unaprijed svjesna. On je ispunjen tamo gdje formulacija te odredbe, ako je potrebno i uz pomoć sudskog tumačenja, zorno pojedincu navodi kakvo će ga ponašanje učiniti podložnim gonjenju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Kokkinakis*, presuda od 25. svibnja 1993. godine, serija A, broj 260-A, str. 22). Dovoljno pravnog osnova za kaznenu presudu daje ne samo pisani zakoni već i pravila običajnog ili precedentnog prava pod uvjetom da je zakon adekvatno dostupan i formuliran dovoljno precizno da omogućuje građanima da reguliraju svoje ponašanje (vidi Europski sud za ljudska prava, *X Ltd. I Y. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda broj 8710/79, Odluke i izvješća 28 (1982), str. 77 (80-81).

59. U konkretnom slučaju, apelant navodi da je postupak vođen i on optužen za «produljeno kazneno djelo» koje kao takvo nije bilo propisano u Kaznenom zakonu Brčko Distrikta

Bosne i Hercegovine, niti kao institut ili kao kategorija, niti kao konkretna činjenica ili pravna kvalifikacija.

60. Ovaj apelantov navod Ustavni sud smatra neutemeljenim i uvažava obrazloženje koje je dao Apelacijski sud u svojoj presudi, prema kojem je institut produljenog kaznenog djela u kazneno zakonodavstvo uveden u interesu optuženog, te da on predstavlja povoljnost za optuženog. Da nema tog instituta optuženom bi bilo suđeno za svaku od učinjenih kaznenopravnih radnji i za svaku od tih radnji bi mu bile utvrđene posebne kazne, pa bi mu po tome uz primjenu odredaba o sticanju kaznenih djela bila izrečena jedinstvena kazna, što je za optuženog nedvojbeno nepovoljnije nego u slučaju kada se primjenjuje institut produljenog kaznenog djela, te kada mu se sudi i utvrđuje kazna propisana za jedno djelo. I dok nije bio uveden kao institut u kazneno zakonodavstvo, konstrukcija produljenog kaznenog djela, koju je stvorila pravna teorija, je bila prihvaćena u sudskoj praksi i faktički sudovi su taj institut opravdano primjenjivali i prije nego što je uveden u kazneno zakonodavstvo.

61. Na temelju navedenog, Ustavni sud smatra da, primjenom instituta produljenog kaznenog djela, što je u konkretnom predmetu bilo povoljnije za apelanta, nije došlo do povrede apelantovog prava iz članka 7. Europske konvencije.

Ostali navodi

62. Sukladno zaključcima u svezi članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. te članka 7. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati ostale apelantove navode.

VIII. Zaključak

63. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

64. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1391/05

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Далибора Чурића против
Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Рев-
170/05 од 19. маја 2005. године и
Пресуде Кантоналног суда у Зеници
број Гж-1102/04 од 28. децембра
2004. године

Одлука од 20. децембра 2005.
године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 1391/05**, рјешавајући апелацију **Далибора Чурића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 20. децембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација Далибора Чурића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-170/05 од 19. маја 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Зеници број Гж-1102/04 од 28. децембра 2004. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Далибор Чурић (у даљњем тексту: апелант) из Високог, кога заступају Азиз и Фарук Ћосовић, адвокати из Високог, поднио је 27. јуна 2005. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд)

број Рев-170/05 од 19. маја 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж-1102/04 од 28. децембра 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 став 1 тада важећег Пословника Уставног суда, од Врховног суда и Кантоналног суда затражено је 11. августа 2005. године, а од «Сарајево-осигурања» д.д. Сарајево – Филијала Високо (у даљњем тексту: тужени) 24. октобра 2005. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Врховни суд је доставио 22. августа 2005. године, Кантонални суд 24. августа 2005. године, а тужени 2. новембра 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори су 4. новембра 2005. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Апелант је 25. јануара 2001. године поднио тужбу Општинском суду против туженог ради накнаде нематеријалне штете, због посљедица саобраћајне несреће која се догодила 27. новембра 1981. године, у којој је као пјешак добио тешке тјелесне повреде. Апелант је предложио да суд након спроведеног поступка донесе пресуду којом ће обавезати туженог да му исплати износ од 90.000,00 КМ на име накнаде нематеријалне штете, и то износ од 40.000,00 КМ на име душевних болова због умањења животних активности, износ од 20.000,00 КМ на име физичких болова, износ од 10.000,00 КМ на име претрпљеног страха, износ од 20.000,00 КМ на име душевних болова због наружености, са законском каматом од пресуђења па до исплате, а све у року од 15 дана под пријетњом извршења. У одговору на тужбу тужени је истакао приговор пасивне легитимације и приговор застаријевања потраживања накнаде нематеријалне штете.

7. Пресудом Општинског суда број П-436/02-V од 23. јуна 2004. године усвојен је апелантов тужбени захтјев, тужени је обавезан да исплати апеланту на име накнаде нематеријалне штете износ од 90.000,00 КМ, и то: на име душевних болова због умањене животне активности износ од 40.000,00 КМ, на име физичких болова износ од 20.000,00 КМ, на име претрпљеног страха износ од 10.000,00 КМ и на

име душевних болова због наружености износ од 20.000,00 КМ, све са обрачунатом затезном законском каматом рачунајући од дана када је донесена пресуда, па до завршене исплате, уз накнаду трошкова поступка у износу од 12.740,00 КМ, у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења.

8. Општински суд је оцијенио да нема мјеста приговору о застаријевању апелантовог потраживања који је тужени истакао, те да није спорно да потраживање накнаде проузроковане штете застаријева за три године од када је оштећеник сазнао за штету и учиниоца. Међутим, само сазнање за врсту штете и учиниоца није довољно за доспјелост потраживања на име одштете, већ је потребно да се зна и обим штете, односно околности из којих може да се утврди висина штете. Овај суд је нагласио да се сматра да је оштећени дознао за штету када су физички болови престали, а најкасније када се лијечење довршило. Општински суд је своју оцјену засновао на налазу и мишљењу вјештака медицинске струке и неуропсихијатра, који су сагласни да је степен умањења апелантове способности 90%, а при оцјени интензитета бола дато је мишљење да је бол јаког интензитета трајала до три мјесеца, болови средњег интензитета наредних девет мјесеци, а након тога апелант трпи болове који су доживотни, те да су повреде такве природе да су неопходни трајно физијатријско лијечење, ортопедске и неуролошке контроле, без којих би код апеланта могло да дође до повећања слабости у ходу и кретњама, и закључио да апелантово лијечење не може да се сматра довршеним.

9. Кантонални суд је Пресудом број Гж-1102/04 од 28. децембра 2004. године уважио жалбу туженог, преиначио пресуду Општинског суда тако што је одбио апелантов тужбени захтјев за накнаду нематеријалне штету у износу од 90.000,00 КМ. У образложењу своје пресуде Кантонални суд је навео да је др Наим Кадић, вјештак медицинске струке, јасно и одређено изјавио да је апелантово лијечење од добијених повреда трајало до 1991. године, када је дефинитивно довршено и стабилизовано, а да су сва каснија лијечења предузимана да би се спријечило даље погоршање апелантовог здравственог стања. Даље се наводи да је вјештак др Сахиб Муминагић недвосмислено навео да је апелантово медицинско лијечење стабилизовано након десет до дванаест мјесеци, али да је и после ове стабилизације неопходно физијатријско лијечење, те ортопедске и неуролошке контроле до краја живота. Кантонални суд је навео да се, сходно усвојеној судској пракси, сматра да је оштећени сазнао за штету због умањења животне активности онда када се његово здравствено стање стабилизовало; претрпљених физичких болова и страха, када је њихово трајање престало, а најкасније када се завршило лијечење; наружености, када је постало извјесно да више не може да се отклони, нити битно

смањи. Кантонални суд је истакао да је првостепени суд, одлучујући о приговору о застаријевању права потраживања накнаде свих облика нематеријалне штете који је истакао тужени, био дужан да има у виду све правилно утврђене чињенице од којих зависи рачунање почетка рокова застаријевања, па како то није учинио, овај суд је закључио да је првостепени суд погрешно примијенио материјално право када је одбио приговор о застаријевању потраживања. Овај суд, такође, сматра неспорним да су оба саслушана свједока указала да су и након стабилизације апелантовог здравственог стања предузимани физијатријско лијечење, ортопедске и неуролошке контроле, те да из бројне документације уложене у спис произилази да апелант предузима одређене терапије, након дефинитивне стабилизације његовог здравственог стања, због повреда добијених у саобраћајној несрећи која се догодила 1981. године. Кантонални суд је оцијенио да ове наведене чињенице немају утицаја на право застаријевања потраживања накнаде нематеријалне штете за чији је обим и елементе њене висине апелант сазнао најкасније до 1991. године, када се, сходно мишљењу др Наима Кадића, његово здравствено стање стабилизовало, а чији су налаз и мишљење, сходно оцјени Кантоналног суда, битни за правилну одлуку с обзиром на то да је као неурохирург лијечио апеланта од посљедица добијених повреда у саобраћајној несрећи. Кантонални суд је закључио да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање погрешно примијенио материјално право када је одбио приговор о застаријевању потраживања и наставио да утврђује висину претрпљене штете.

10. Против наведене пресуде Кантоналног суда апелант је изјавио ревизију Врховном суду, који је Пресудом број Рев-170/05 од 19. маја 2005. године одбио ревизију као неосновану. У образложењу своје пресуде Врховни суд се позвао на разлоге изнесене у другостепеној пресуди.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да је оспореном пресудом повријеђено његово уставно право на правичан поступак и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант посебно наводи да пресуда Кантоналног суда не испуњава критеријуме из члана 6 Европске конвенције, јер је суд о жалби туженог одлуку донио на сједници вијећа без заказивања расправе, што је допринијело да се

погрешно и непотпуно утврди чињенично стање и погрешно примјени материјално право, те повриједи његово право на правично суђење и право на имовину.

б) Одговор на апелацију

12. У одговору на апелацију Врховни суд је истакао да пресудом Кантоналног суда није повријеђено апелантово право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Врховни суд је навео да у овој правној ствари није спорно, а што су судови на недвосмислен начин и утврдили, да је апелант у саобраћајној несрећи, која се догодила 27. новембра 1981. године, задобио тешке и по живот опасне тјелесне повреде од којих је као посљедицу претрпио и велику нематеријалну штету, за коју му припада право на новчану накнаду као нематеријалну сатисфакцију, јер у нематеријалној штети не може да се успостави раније стање. Спорно је само да ли је његово право на накнаду застарјело и тако постало неутуживо, дакле, постало натурална облигација која може само добровољно да се испуни, а не може тужбом да се тражи принудно испуњење обавезе, с тим да рок за застаријевање почиње да тече од када је оштећеник имао право да захтијева да се обавеза изврши. Код материјалне штете то је дан када је штета настала, а то је, углавном, дан штетног догађаја. Међутим, код нематеријалне штете то није случај, јер због повреде у штетном догађају, оштећеник тек касније трпи болове и страх и остале облике ове штете, па је судска пракса јединствено стала на становиште да право на нематеријалну штету доспијева оног дана (а то значи када почиње да тече рок застаријевања) када је завршено лијечење. Врховни суд је, даље, истакао да су ово чињенична питања која у ревизионом поступку не могу да се утврђују, нити да се испитује њихова правилност, већ је ревизиони суд везан за чињенично утврђивање нижестепених судова не само о овом већ и о свим другим питањима на основу којих се доноси пресуда. Потраживање накнаде штете застаријева за три године од када је оштећеник сазнао за штету и лице које је штету учинило (субјективни рок), а у сваком случају застаријева у року од пет година (објективни рок) од када је штета настала. Судови нижег степена на основу извршеног вјештачења сматрају да је утврђено да апелантово лијечење може да траје десет година, те да након тог периода не постоји могућност да се побољша апелантово здравствено стање а да, ради спречавања погоршања здравственог стања, он мора да буде доживотно лијечен физикалном терапијом. Овај вид лијечења не наноси апеланту ниједан од видова нематеријалне штете - болове, страх и др. Врховни суд сматра да је другостепени суд правилно утврдио да је апелантово потраживање застарјело, те да је правилно

примијенио материјално право када је одбио апелантов тужбени захтјев за накнаду нематеријалне штете.

13. У одговору на апелацију Кантонални суд је истакао да је оспорена пресуда заснована на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и на правилној примјени материјалног права. У одговору се, даље, наводи да је суд своју оцјену засновао на налазима и мишљењу вјештака медицинске струке, др Наима Кадића, који је као неурохирург лијечио апеланта од посљедица добијених повреда у саобраћајној несрећи, те да је правилно утврдио да је потраживање застарјело, јер је до подношења тужбе Општинском суду, 25. јануара 2001. године, протекао рок из члана 376 Закона о облигационим односима. Суд је истакао да се саобраћајна несрећа догодила 27. новембра 1981. године, а да је апелантово лијечење од добијених повреда трајало до 1991. године.

14. У одговору на апелацију тужени наводи да је оспорена пресуда Кантоналног суда донесена у складу са процесним и материјалним прописима, те потпуно и правилно утврђеним чињеничним стањем. Тужени сматра да нису основани апелантови наводи о повреди његових уставних права и предлаже да Уставни суд одбије апелацију као неосновану.

V. Релевантни прописи

15. Закон о парничком поступку («Службене новине Федерације БиХ» број 53/03)

Члан 217

«(1) Другостепени суд одлучује о жалби у сједници вијећа или на основу одржане расправе.

(2) Другостепени суд ће заказати расправу када оцијени да је ради правилног утврђивања чињеничног стања потребно да се пред другостепеним судом утврде нове чињенице или изведу нови докази или поново изведу већ изведени докази, као и када оцијени да је, због повреде одредби парничког поступка у првостепеном поступку, потребно да се одржи расправа пред другостепеним судом.

(3) Другостепени суд одржаће сједницу вијећа, односно расправу, у року од 45 дана након што од првостепеног суда прими списе по жалби.

(4) Другостепени суд ће донијети одлуку у року од 30 дана од дана када је одржана сједнице вијећа на којој је одлучено о жалби, односно, ако је одржана расправа, у року од 30 дана од дана када је закључена расправа.»

Закон о облигационим односима («Службени лист РБиХ» бр. 2/92, 13/93 и 13/94 те «Службене новине Федерације БиХ» број 29/03)

Члан 186

«Обавеза накнаде штете сматра се доспјелом од тренутка настанка штете.»

Члан 200

«(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе права или права личности, смрти блиског лица, као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и о њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтјеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повријеђеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.»

Члан 360

«(1) Застарјелошћу престаје право да се захтијева испуњење обавезе.

(2) Застарјелост наступа кад протекне законом одређено вријеме у коме је повјерилац могао да захтијева да се испуни обавеза.

(3) Суд не може да се обазире на застарјелост ако се дужник није на њу позвао.»

Члан 376

«(1) Потраживање накнаде проузроковане штете застаријева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило.

(2) У сваком случају оно потраживање застаријева за пет година од када је штета настала.

(3) Потраживање накнаде штете настале повредом уговорне обавезе застаријева за вријеме одређено за застарјелост те обавезе.»

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-170/05 од 19. маја 2005. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 31. маја 2005. године, а апелација је поднесена 27. јуна 2005. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

20. Апелант оспорава наведене пресуде редовних судова, тврдећи да је тим пресудама повријеђено његово право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

21. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а оне обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у првој реченици утврђује да:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]”

22. У конкретном случају поступак се односи на накнаду нематеријалне штете, тј. новчано потраживање, дакле, на предмет грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Сходно томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је поступак пред судовима био правичан, онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

23. Апелант сматра да је право на правичан поступак прекршено тиме што је Кантонални суд донио одлуку без заказивања расправе, због чега су погрешно утврђене чињенице које утичу на рачунање рока за застаријевање потраживања нематеријалне штете.

24. Поступак пред Општинским судом окончан је пресудом у апелантову корист. Општински суд је након спроведених доказа утврдио чињенице и дошао до закључка да није наступило застаријевање потраживања накнаде нематеријалне штете, коју је апелант претрпио због посљедица саобраћајне несреће. Кантонални суд је на основу чињеница утврђених у поступку пред Општинским судом дошао до сасвим супротног закључка, другачијим тумачењем чињеница од којих зависи рачунање почетка рокова застаријавања потраживања нематеријалне штете. Своју пресуду Кантонални суд је темељно образложио и дао разлоге из којих је видљиво шта је руководило Кантонални суд да донесе другачију одлуку. У суштини, радило се о другачијем тумачењу чињеница од којих зависи рачунање почетка рокова за застаријевање потраживања накнаде нематеријалне штете. Наиме, Кантонални суд је оцијенио да су за правилну одлуку суда битни налаз и мишљење др Наима Кадића, неурохирурга који је лијечио апеланта од повреда добијених у саобраћајној несрећи, према коме је за обим и елементе висине штете апелант сазнао најкасније до 1991. године, када је његово здравствено стање стабилизовано, а да су сва каснија лијечења предузимана да би се спријечило даље погоршање његовог здравственог

стања. Кантонални суд је нагласио да се, сходно усвојеној судској пракси, сматра да је оштећени сазнао за штету: због умањења животне активности онда када се његово здравствено стање стабилизовало; претрпљених физичких болова и страха када је њихово трајање престало, а најкасније када се завршило лијечење, те наружености када је постало извјесно да више не може да се отклони, нити битно смањи. Сходно оцјени Кантоналног суда, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно примијенио материјално право – одредбу члана 376 Закона о облигационим односима, када је одбио приговор о застаријевању и наставио да утврђује висину претрпљене штете, јер је тужба у овој правној ствари поднесена 25. јануара 2001. године, а апелантово лијечење од добијених повреда је довршено 1991. године.

25. Уставни суд није нашао елементе који би указивали на то да је у конкретном случају Кантонални суд процијенио доказе очигледно произвољно, нити да је доказни поступак злоупотријебљен на апелантову штету у смислу права на правичан поступак. Такође, апелантова жалба је била предмет разматрања Врховног суда, па је Врховни суд оцијенио да је Кантонални суд правилно поступио када је оцијенио да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање погрешно примијенио материјално право.

26. Уставни суд није генерално надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивно-правне прописе сем уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан, или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Одлуку Уставног суда број *У 29/02* од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03). Исто тако, Уставни суд се неће мијешати у начин на који је Кантонални суд усвојио доказе као доказну грађу, ни у то којим доказима страна у поступку је Кантонални суд поклонио повјерење на основу слободне судијске процјене. То је искључиво улога редовних судова.

27. Што се тиче ограничења која у конкретном случају прописују застарјелост за предузимање одређених правних радњи, Уставни суд примјењује да су та ограничења предвиђена чланом 376 Закона о облигационим односима. Даље, Уставни суд наглашава да постоји јавни интерес у погледу ограничавања наведених права

прописивањем одређених рокова, који се огледају у ефикасном функционисању правног система и правној безбједности. Уставни суд сматра да су законом прописана ограничења пропорционална циљевима који желе да се постигну (види, *mutatis mutandis*, Одлуку Уставног суда број У 49/02 од 28. новембра 2003. године објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 6/04, тачка 74).

28. Уставни суд закључује да у конкретном случају начин на који је Кантонални суд тумачио позитивно-правне прописе не може да се сматра произвољним и не представља кршење апелантових уставних права. У оспореној одлуци су наведени сви потребни разлози и дата детаљна образложења. Такође, не постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан.

29. У вези са апелантовим приговором да му је ускраћено право на правично суђење због тога што је Кантонални суд донио другостепену одлуку без заказивања јавне расправе, Уставни суд истиче да је чланом 217 став 2 Закона о парничком поступку (у даљњем тексту: ЗПП) предвиђено да ће другостепени суд заказати расправу кад оцијени да је, ради правилно утврђеног чињеничног стања, пред тим судом потребно да се утврде нове чињенице или изведу нови докази, или да се поново изведу већ изведени докази, као и када оцијени да је, због повреде одредби парничког поступка у првостепеном поступку, потребно да се одржи расправа пред другостепеним судом.

30. Уставни суд запажа да је Кантонални суд поступио у складу са цитираним чланом ЗПП када је донио одлуку на сједници вијећа, без одржавања расправе, јер је оцијенио да докази изведени пред првостепеним судом не би довели до другачије одлуке, што је ствар слободне судијске процјене. Уставни суд примјећује да апелант није тражио да се одржи расправа пред Кантоналним судом а, сходно наводима Кантоналног суда, у одговору на жалбу је само истакао да је пресуда првостепеног суда законита. С обзиром на то да је у конкретном случају Кантонални суд донио одлуку без одржавања расправе, а апелант то није изричито захтијевао, нису ни постојали услови да апелант буде позван, тиме није прекршен и принцип «једнакости» пред судом.

31. Узимајући у обзир природу жалбеног поступка, надлежности другостепеног суда и начин на који су апелантови интереси презентовани и заштићени пред жалбеним судом, као и чињеницу да апелант није тражио да се одржи расправа пред другостепеним судом, Уставни суд сматра да апелантова жалба ни у овом дијелу није основана.

32. На основу наведеног Уставни суд закључује да нема кршења апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

33. У оквиру закључка о кршењу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није неопходно да посебно разматра остале наводе из апелације.

VIII. Закључак

34. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер се апелант жали на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права у судском поступку, а Уставни суд није утврдио да постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Такође, не може да се закључи да је одлука Кантоналног суда, због тога што је донесена на сједници вијећа, без одржавања расправе, донесена супротно стандардима и критеријумима из члана 6 став 1 Европске конвенције.

35. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

36. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 787/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacije Senada Avdića, Danke Savić i Adnana Buturovića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-51/04 od 17. juna 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-45/03 od 15. marta 2004. godine i protiv Presude Vrhovnog suda broj Gž- 67/04 od 10. augusta 2004. godine i Presude Kantonalnog suda broj P-44/03 od 20. aprila 2004. godine

Odluka od 20. decembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 787/04**, rješavajući apelaciju **Senada Avdića i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 20. decembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvajaju se apelacije Senada Avdića, Danke Savić i Adnana Buturovića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. Gž-51/04 od 17. juna 2004. godine i Gž-67/04 od 10. augusta 2004. godine i presude Kantonalnog suda u Sarajevu br. P-45/03 od 15. marta 2004. godine i P-44/03 od 20. aprila 2004. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 10. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine“.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Senad Avdić, Danka Savić i Adnan Buturović (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Sarajeva, koje zastupa Nikica Gržić, advokat iz Sarajeva, podnijeli su 2. i 21. septembra 2004. godine dvije odvojene apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) koje su registrirane pod br. AP 787/04 i AP 813/04. Apelacija pod brojem AP 787/04 podnesena je protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Gž-51/04 od 17. juna 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj P-45/03 od 15. marta 2004. godine. Apelacija pod brojem AP 813/04 podnesena je protiv Presude Vrhovnog suda broj Gž-67/04 od 10. augusta 2004. godine i Presude Kantonalnog suda broj P-44/03 od 20. aprila 2004. godine. Apelanti su dopunili apelaciju 17. marta 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 2/04) od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, te Aide Delić i Indire Čatić (u daljnjem tekstu: tužiteljice) zatraženo je 24. februara, 4. marta i 27. maja 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud dostavio je odgovor na apelaciju 24. marta 2005. godine, dok su tužiteljice dostavile odgovor na apelaciju 15. juna 2005. godine. Vrhovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Kantonalnog suda i tužiteljica dostavljen je apelantima 7. novembra 2005. godine.

5. S obzirom da je u konkretnom slučaju Ustavnom sudu dostavljeno više zahtjeva iz njegove nadležnosti o istom pitanju, tj. dvije odvojene apelacije protiv presuda redovnih sudova koje su donesene u dva postupka ali povodom istog slučaja, Ustavni sud je, u skladu sa članom 31. stav 1. Pravila Ustavnog suda, odlučio da spoji predmete registrirane

pod br. AP 787/04 i AP 813/04, te da vodi jedan postupak i donese jedna odluka pod brojem AP 787/04.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

a) Činjenice zajedničke za oba predmeta

7. U izdanju nedjeljnika „Slobodna Bosna“ od 24. oktobra 2002. godine objavljen je tekst pod naslovom „Ko su Radončićevi medijski snajperisti“ (u daljnjem dijelu: sporni tekst). Tekst se odnosi na određene novinare zaposlene u dnevnom listu „Avaz“. Relevantni dio spornog teksta glasi: *„Aida Delić preferira vojne kadrove, za razliku od Indire Čatić, kojoj su draži policajci. No i jedna i druga donose korist gazdi Radončiću, koji ih ponekad počasti (zajedničkim) kupanjem u bazenu. Zahvaljujući čvrstim vezama Deličke u Federalnom ministarstvu odbrane, Radončić može biti siguran da će njegova zgrada ostati netaknuta iako je sagrađena na atomskom skloništu, dok „ležeći policajci“ iz KMUP-a imaju čvrst stav glede Indire Čatić garantujući da niko neće počistiti vozila načičkana ispred zgrade „Avaza“.*

b) Činjenice u predmetu broj AP 787/04

8. Tužiteljica Aida Delić podnijela je tužbu Kantonalnom sudu protiv apelanata radi naknade nematerijalne štete u iznosu od 80.000 KM, nastale objavljivanjem spornog teksta. Tokom postupka apelanti su naglašavali da je sporni tekst pisan u satiričnom duhu, te da satira kao vid izražavanja ne podliježe sudskoj zaštiti, jer bi time bilo povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja garantirano članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Osim toga, apelanti su naglasili da tužiteljica nije tražila ispravak teksta, kao i da tužiteljica nije predložila niti jedan dokaz na okolnosti da joj je nanescena nematerijalna šteta, te bi se, u najgorem slučaju, sporno izražavanje moglo okarakterizirati kao uvreda. Međutim, uvreda nije sankcionirana Zakonom o zaštiti od klevete, niti je za tu vrstu tužbi nadležan Kantonalni sud. Sa druge strane, tužiteljica je isticala da u spornom tekstu nema ništa satirično i smiješno, te da joj je objavljivanjem spornog teksta nanijeta šteta u stvarnom životu, kao i da je zakon ne obavezuje da traži ispravak teksta, jer se ispravak spornog teksta ne može ni napraviti, niti na taj način smanjiti šteta koja joj je nanescena. Tokom postupka Kantonalni sud nije provodio bilo kakve druge dokaze osim čitanja spornog teksta, objavljenog u nedjeljniku

„Slobodna Bosna“. Nakon okončanja prvostepenog postupka Kantonalni sud je utvrdio da je tužbeni zahtjev djelimično osnovan, te donio Presudu broj P-45/03 od 15. marta 2004. godine, kojom je obavezao apelante da tužiteljici solidarno nadoknade nematerijalnu štetu zbog povrede časti i ugleda u iznosu od 2.000 KM, sa zakonskim zateznim kamatama, počevši od 9. januara 2003. godine pa do isplate.

9. U obrazloženju presude Kantonalnog suda navedeno je da kleveta predstavlja nezakonit čin namjere i nepažnje čime je uzrokovana povreda druge osobe iznošenjem ili širenjem neistinitih činjenica trećoj osobi. U konkretnom slučaju, Kantonalni sud je bio mišljenja da su se ispunili uvjeti da se neke formulacije iz spornog članka mogu smatrati klevetom. Kantonalni sud je smatrao da navodi apelanata objavljeni u spornom članku, prema kojima tužiteljica preferira vojne kadrove te da donosi korist gazdi Radončiću, koji je zbog toga počasti zajedničkim kupanjem u bazenu, imaju prvenstveno uvredljiv karakter. Međutim, Kantonalni sud je smatrao da formulacija iz spornog teksta: „zahvaljujući čvrstim vezama Delićke u Federalnom ministarstvu odbrane Radončić može biti siguran da će njegova zgrada ostati netaknuta iako je sagrađena na atomskom skloništu“ predstavlja iznošenje činjenica koje ovako prezentirane „sugerišu“ da tužiteljica uz pomoć svojih kontakata u Federalnom ministarstvu odbrane „može“ isposlovati povoljan tretman nekog trećeg lica, za koji se „može pretpostaviti“ da je u neskladu sa važećim zakonima. Ovo je činjenična konstatacija čija se istinitost ili neistinitost može utvrditi. Ovakva formulacija se ne može smatrati „mišljenjem“ ili „satirom“. Kantonalni sud je naglasio kako iz utvrđenog činjeničnog stanja očito proizlazi da su apelanti namjerno ili iz nepažnje iznosili činjenice koje zadiru u privatni život tužiteljice, a da pri tome i sami ne utvrde da li su te činjenice istinite. Zbog toga, po mišljenju Kantonalnog suda, postoji odgovornost apelanata za nastanak nematerijalne štete izazvane klevetanjem tužiteljice.

10. Rješavajući o žalbama koje su podnijeli apelanti i tužiteljica, Vrhovni sud je donio Presudu broj GŽ-51/04 od 17. juna 2004. godine kojom je u cijelosti odbio žalbu apelanata, dok je tužiteljčinu žalbu djelimično uvažio, te preinačio prvostepenu presudu tako što je tužiteljici dosudio na ime naknade za nematerijalnu štetu iznos od 5.000 KM, umjesto prvobitno dosuđenih 2.000 KM. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naglasio da, prema odredbi člana 200. Zakona o obligacionim odnosima, sud može dosuditi novčanu naknadu za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti. Stoga, tužiteljica ima pravo na naknadu neimovinske štete za duševne bolove koje trpi zbog uvrede, sve da sporni tekst i ne predstavlja klevetu. Vrhovni sud je naglasio da tužiteljica u žalbi s pravom ističe da je dio spornog teksta oslikava kao osobu bez morala, odnosno lakog morala i da joj je objavljivanjem takvog teksta nanijeta duševna bol. Prema mišljenju Vrhovnog suda dio spornog teksta, kako je to zaključio i prvostepeni sud, se po objektivnim kriterijima može

podvesti pod pojam uvrede, koja znači omalovažavanje, nepoštivanje i poniženje ljudskog dostojanstva određenog lica, odnosno „negativan vrijednosni sud o tužiteljici i napad na njenu čast“. Tužiteljicina duševna bol zbog toga je normalna reakcija svakog prosječnog čovjeka, pa nije bilo potrebe izvoditi posebne dokaze na koji način je objavljivanje spornog teksta djelovalo na nju, a nije bilo ni potrebe da tužiteljica traži ispravku spornog teksta, jer se postavlja pitanje kakvu je ispravku mogla tražiti. Vrhovni sud naglašava da je za visinu naknade za nematerijalnu štetu bitno što se apelanti nikad nisu izvinuli tužiteljici zbog klevete i uvrede nanijete objavljivanjem spornog teksta, jer da su se izvinuli to bi eventualno moglo uticati da visina dosuđenog iznosa bude manja.

c) Činjenice u predmetu broj AP 813/04

11. Tužiteljica Indira Čatić podnijela je tužbu Kantonalnom sudu protiv apelanata radi naknade nematerijalne štete u iznosu od 80.000 KM, nastale objavljivanjem spornog teksta. Nakon provedenog postupka u kojem je izveden dokaz čitanjem spornog teksta objavljenog u nedjeljniku „Slobodna Bosna“, Kantonalni sud je donio Presudu broj P-44/03 od 20. aprila 2004. godine, kojom je utvrdio da je tužbeni zahtjev djelimično osnovan, te obavezao apelante da tužiteljici solidarno nadoknade nematerijalnu štetu zbog povrede časti i ugleda u iznosu od 2.000 KM sa zakonskim zateznim kamatama, počevši od 9. januara 2003. godine pa do isplate.

12. Navodi stranaka, te obrazloženje predmetne presude je pretežno isto kao i u prethodnom slučaju, s tim da ovdje Kantonalni sud smatra da su se ispunili uvjeti da se formulacije iz spornog teksta u cijelosti mogu okarakterizirati kao kleveta. S tim u vezi, Kantonalni sud navodi da formulacija spornog teksta: „Aida Delić preferira vojne kadrove, za razliku od Indire Čatić kojoj su draži policajci, no i jedna i druga donose korist gazdi Radončiću koji ih ponekad počasti zajedničkim kupanjem u bazenu, dok „ležeći policajci“ iz Kantonalnog MUP-a koji imaju čvrst stav glede Indire Čatić garantuju da niko neće počistiti vozila načičkana ispred zgrade „Avaza“, predstavlja iznošenje činjenica koje prezentirane na ovakav način i u ovom kontekstu „sugerišu“ da tužiteljica preko svojih kontakata sa Kantonalnim MUP-om policije, „može“ isposlovati povoljan tretman trećeg lica, za koji se „može pretpostaviti“ da je u neskladu sa važećim zakonom. Ovo predstavlja činjeničnu konstataciju čija se istinitost ili neistinitost može utvrditi. Dakle, Kantonalni sud je u ovom slučaju smatrao da relevantni dio spornog teksta u cijelosti predstavlja klevetanje tužiteljice Indire Čatić.

13. Rješavajući o žalbama koje su podnijeli apelanti i tužiteljica, Vrhovni sud je donio Presudu broj GŽ-67/04 od 10. augusta 2004. godine, kojom je u cijelosti odbio žalbu

apelanata, dok je žalbu tužiteljice djelimično uvažio, te preinačio prvostepenu presudu tako što je tužiteljici dosudio na ime naknade za nematerijalnu štetu iznos od 5.000 KM, umjesto prvobitno dosuđenih 2.000 KM. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naglasio kako smatra da sporni tekst predstavlja grubu klevetu kojom je nanesena šteta tužiteljicinom ugledu. Osim toga, Vrhovni sud je naveo kako smatra da prema objektivnim kriterijima sporni tekst vrijeđa dostojanstvo lica na kojeg se odnosi, „kojim se iznose negativne vrijednosti o ličnosti“, te da takav tekst sigurno kod prosječnog čovjeka izaziva duševnu bol. Stoga, smatra Vrhovni sud, nije ni bilo potrebno provoditi posebne dokaze na okolnosti intenziteta tužiteljicinog duševnog bola.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. U predmetu broj AP 787/04 apelanti smatraju da su im povrijeđena ustavna prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. stav 1. Evropske konvencije. Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide, prije svega, u tome što su redovni sudovi donijeli odluku o visini nematerijalne štete, a da pri tome od tužiteljice nije traženo da prezentira niti jedan dokaz o nastanku štete, niti je tužiteljica takav dokaz predložila tokom postupka. Osim toga, povredu prava na pravično suđenje apelanti vide i u različitoj pravnoj kvalifikaciji spornog teksta, navodeći da je Kantonalni sud utvrdio da se radi o kleveti, dok je Vrhovni sud smatrao da sporni tekst treba pravno okvalificirati kao uvredu. Povredu prava na pravično suđenje apelanti vide i u pogrešnom odmjeravanju troškova postupka, s obzirom da su redovni sudovi presudili da svaka stranka snosi svoje troškove postupka. Naime, apelanti smatraju da je apelantica uspjela samo sa 5% u odnosu na tužbeni zahtjev, te su je stoga sudovi trebali obavezati na naknadu troškova parničnog postupka.

15. Povredu prava na slobodu izražavanja apelanti vide u tome što su redovni sudovi sankcionirali izražavanje objavljeno u tekstu satiričnog sadržaja. Sankcioniranje satire, kao posebnog oblika izražavanja, suprotno je Deklaraciji o slobodi političke debate u medijima Odbora ministara Vijeća Evrope od 12. februara 2004. godine. Apelanti navode i da sporno izražavanje predstavlja njihovo mišljenje, odnosno da izražava kritiku uređivačke politike dnevnih novina „Avaz“. Osim toga, apelanti se pozivaju na odredbe člana 2. stav 2. Zakona o zaštiti od klevete koje garantiraju pravo na slobodu izražavanja ne samo u slučaju kada je izražavanje pohvalno i neuvredljivo, nego i u slučajevima kada izražavanje može uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti. Apelanti navode da je tužiteljica javna

osoba zaposlena u javnom glasilu u smislu člana 4. stav 1. tač. b) i c), te člana 6. stav 5. Zakona o zaštiti od klevete, usljed čega je bila dužna otpjeti ovo izražavanje koje je moglo uvrijediti. Naglašava se da tužiteljica, u smislu člana 8. Zakona o zaštiti od klevete, nije tražila ispravku spornog izražavanja i time pokušala umanjiti eventualnu štetu, što je imperativna obaveza u smislu navedenog zakona. Podnosioci apelacije se pozivaju na liberalnu praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u pogledu prava na slobodu izražavanja, navodeći presude Evropskog suda u predmetima: *Lingens*, presuda od 8. jula 1986. godine, *Castells protiv Španije*, presuda iz 1992. godine, *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. decembra 1976. godine, *The Observer and Guardian*, presuda od 25. juna 1992. godine i *Thorgeir Thorgeison* presuda od 26. aprila 1995. godine.

16. Navodi iz apelacije u predmetu broj AP 813/04 su pretežno isti kao i u prethodnoj apelaciji u pogledu pozivanja na povrede ustavnih prava, te argumentacije koja se u vezi s tim koristi. Specifični su, u odnosu na prethodnu apelaciju, prigovori apelanata koji se tiču povrede prava na pravično suđenje. S tim u vezi, apelanti naglašavaju kako je Presuda Kantonalnog suda broj P-44/03 od 20. aprila 2004. godine doslovno ista kao i Presuda Kantonalnog suda broj P-45/03 od 15. marta 2004. godine (misli se na presudu u predmetu broj AP 787/04). Međutim, ovdje se postavlja pitanje pravne sigurnosti građana pred sudom, kada se uzmu u obzir različita pravna shvatanja Vrhovnog suda povodom rješavanja žalbi na dvije presude koje su, u suštini, iste.

17. Naime, u prvom slučaju, Vrhovni sud je utvrdio da sporno izražavanje ne predstavlja klevetu nego uvredu. U drugom slučaju, Vrhovni sud je potvrdio stav Kantonalnog suda da se radi o kleveti, ne smatrajući da se radi o uvredi. U navedenom stavu Vrhovnog suda apelanti vide povredu pravne sigurnosti građana pred sudom, jer Vrhovni sud u dva ista slučaja donosi potpuno suprotne zaključke.

18. Apelanti predlažu da se apelacije usvoje, utvrde povrede prava iz člana 6. stav 1. i člana 10. stav 1. Evropske konvencije, ukinu osporene presude, te da se odbije tužbeni zahtjev tužiteljica.

b) Odgovor na apelaciju

19. U odgovoru na apelaciju Kantonalni sud ostaje kod stavova iz svoje presude, smatra da nije došlo do povrede ustavnih prava, te predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

20. Tužiteljice su u odgovoru na apelaciju navele da u osporenim presudama nema povrede ustavnih prava apelanata i predložile da se apelacije odbiju kao neosnovane.

V. Relevantni propisi

21. Zakon o zaštiti od klevete („Službene novine Federacije BiH“ broj 59/02)

„Cilj zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se građanska odgovornost za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu.

Principi koji se ostvaruju zakonom

Član 2.

Uređivanjem građanske odgovornosti iz člana 1. ovog zakona želi se postići da:

a) pravo na slobodu izražavanja, zajamčeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (“Službeni glasnik BiH“ broj 6/99) predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;

b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti;

c) sredstva javnog informiranja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni promatrači i prenosioci informacija javnosti.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4. u relevantnom dijelu glasi:

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

b) javni organ - organ odnosno pravno lice u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu Federacija) i to:

c) javni službenik - svako lice koje je zaposleno u javnom organu.

Odgovornost za klevetu

Član 6. u relevantnom dijelu glasi:

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili

pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

(5) Standard odgovornosti iz stava 4. ovog člana primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema općem shvatanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih u tački c) stava 1. ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja [...]

Član 8.

Oštećeni je dužan da poduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja“.

22. **Zakon o obligacionim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 57/89, te «Službeni list RBiH» br. 2/92, 13/93 i 29/03)

«Član 200.

Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda i časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliske osobe te za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a osobito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdavaju, dosuditi pravičnu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete, a i kad nje nema.

Pri odlučivanju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete te o visini njezine naknade sud će voditi računa o značenju povrijeđenog dobra i cilju kojem služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom prirodom i društvenom svrhom.»

23. **Deklaracija o slobodi političke debate u medijima**, usvojilo Vijeće ministara Vijeća Evrope na 872. sjednici zamjenika ministara od 12. februara 2004. godine (dostupno na www.cr.ba/hr/broadcast/reports/)

„V.

Komični i satirični žanr, zaštićen članom 10. Konvencije, dozvoljava veći stupanj pretjerivanja i čak provociranja, sve dok činjenice nisu pogrešno predstavljene u javnosti.“

24. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03)

„Član 7. stav 1.

Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Član 123.

Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev.

Sud će slobodnom ocjenom dokaza utvrditi činjenice na osnovu kojih će donijeti odluku.

Član 386. stav 2.

Ako stranka djelimično uspije u parnici, sud može s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka podmiruje svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj srazmjeran dio troškova.“

VI. Dopustivost

25. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

27. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom su presude Vrhovnog suda br. GŽ-51/04 od 17. juna 2004. godine i GŽ-67/04 od 10. augusta 2004. godine, protiv kojih nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu Presudu broj GŽ-51/04 od 17. juna 2004. godine apelanti su primili 5. jula 2004. godine, a apelacija je podnesena 2. septembra 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Osporena Presuda broj GŽ-67/04 donesena je 10. augusta 2004. godine, a apelacija je podnesena 21. septembra 2004. godine, tj. u roku od 60 dana predviđenih članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg nije dopustiva.

28. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelanti pobijaju navedene presude, tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) i h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 10. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na slobodu izražavanja

30. Član II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

h) Sloboda izražavanja.“

Član 10. Evropske konvencije glasi:

«1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanje javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje (su) neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti suda.»

31. Sloboda izražavanja je *conditio sine qua non* (uvjet bez kojeg se ne može, bitna pretpostavka) funkcioniranja i opstanka svakog demokratskog društva, te stoga jamstvo svih drugih ljudskih prava i sloboda. U slučaju mogućeg sukoba ovog prava sa ostalim zagwarantovanim ljudskim pravima i slobodama, sudovi moraju voditi računa o tome da svako ograničavanje te slobode, s ciljem zaštite nekog drugog ljudskog prava zajamčenog ustavom, može biti tek iznimka od pravila, u demokratskom društvu dopuštena samo ako to pravilo ničim ne ugrožava nego ga potvrđuje.

32. Ugroziti, stoga, na bilo koji način slobodu izražavanja i slobodu medija, ne znači samo ugroziti neka osobna, ustavom zajamčena, prava novinara. To znači, prije svega, ugroziti njihovu, za održavanje svakog demokratskog društva presudnu funkciju, pa stoga i samu demokraciju kao oblik vladavine i pretpostavku ostvarenja svih drugih proklamovanih ljudskih prava i sloboda. S tim u vezi, skreće se pažnja na poznati stav Evropskog suda da štampa mora biti u mogućnosti da “ima ključnu ulogu javnog psa čuvara” (vidi, *The Observer and Guardian*, presuda od 26. novembra 1991. godine).

33. To, međutim, ne znači da je sloboda izražavanja apsolutna i da nije ničim ograničena. U demokratskim i pravnim državama, naime, gotovo nijedno ljudsko pravo i sloboda, ma koliko bilo primarno ili značajno, nije i ne može biti apsolutno i neograničeno. Budući da su apsolutna sloboda i apsolutno pravo *contradictio in adjecto* (suprotnost sama po sebi, spajanje dvaju pojmova koji se međusobno isključuju), presudan, a istodobno i sporan ostaje način na koji se neko utvrđeno pravno načelo tumači i praktično primjenjuje. Stoga je ključna uloga i zadaća nezavisnog sudstva da u svakome pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao samo puku deklaraciju.

34. Član 10. Evropske konvencije je strukturiran tako da prvi stav definira zaštićene slobode, a drugi stav propisuje okolnosti pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja.

35. Karakteristično je za član 10. Evropske konvencije da štiti izražavanje koje nosi rizik ugrožavanja, ili zaista ugrožava interese drugih. Ovaj član štiti ne samo informacije i ideje koje su primljene pozitivno ili se smatraju bezopasnim ili prema njima nema stava, već i one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju i to je ono što zahtijeva tolerantnost i pluralizam, bez kojih nema demokratskog društva (vidi *mutatis mutandis* Evropski sud za ljudska prava, *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. decembra 1976. godine). Ovdje je bitno napomenuti da je ovaj stav Evropskog suda uvršten u Zakon o zaštiti od klevete kao njegov član 2. tačka b). Evropski sud za ljudska prava je u predmetu *Castells* (vidi *mutatis mutandis* Evropski sud za ljudska prava, *Castells protiv Španije*, presuda iz 1992. godine), u kojem je podnositelj osuđen na zatvorsku kaznu jer je uvrijedio špansku vladu optužujući je u štampi da je „*kriminalna*“ i da „*krije izvršitelje zločina protiv naroda Baskije*“, smatrao da „*dominantan položaj u kojem je vlada nalaže joj da bude suzdržana u pribjegavanju krivičnim postupcima, posebno kad su dostupna i druga sredstva, u reakciji na neopravdane napade i kritike svojih neprijatelja kroz medije*“.

36. Postoji jasna distinkcija između informacije (činjenice) i mišljenja (vrijednosne ocjene) jer se postojanje činjenice može dokazati, dok se za istinu na osnovu vrijednosne ocjene ne može dati dokaz (vidi *mutatis mutandis* Evropski sud za ljudska prava, *Lingens*, presuda iz 1986. godine). Ovu distinkciju pravi i Zakon o zaštiti od klevete propisujući, u članu 7. stav 1. tačka a), da ne postoji odgovornost za klevetu ako je izražavanjem izneseno mišljenje. Uz to, čak i u pogledu činjenica, priznaje se odbrana na osnovu iskrene namjere u pružanju medijima «prostora za greške» (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Dalban protiv Rumunije*, presuda iz 1999. godine). Evropski sud za ljudska prava je u predmetu *Thorgeirson*, u kojem je podnositelj u štampi iznio navode o rasprostranjenoj brutalnosti

policije na Islandu, u principu prenoseći govorkanja iz javnosti i policajce nazvao „*zvijeri u uniformama*“, a odbranu policije nazvao „*provociranje, laž, nezakonita djela, sujevjerje, nepromišljenost i nesposobnost*“, zaključio da je podnositelj pokrenuo jedno važno pitanje u svojoj zemlji i „*dužnost je štampe da prenosi informacije i ideje o pitanjima od javnog interesa*“. U principu, odbrana na osnovu iskrene namjere jedna je vrsta zamjene za dokazivanje istinitosti. Kada novinar ima legitiman cilj, kad je u pitanju nešto od značaja za javnost i kada su razumni naponi uloženi u potvrđivanje činjenica, mediji se neće smatrati odgovornim čak i u slučaju da se ispostavi da su činjenice bile neistinite.

37. S tim u vezi, slikovit je primjer iz prakse Vrhovnog suda SAD. Naime, u slučaju *N.Y Times protiv Sullivana* iz 1964. godine, Vrhovni sud SAD je naglasio: „[...] *Javna rasprava o javnim problemima mora biti neograničena, ustrajna i sveobuhvatna[...] Takva otvorena rasprava neumitno će ponekad rezultirati i lažnim i pogrešnim tvrdnjama, ali čak i takva vrsta govora štampe mora biti zaštićena ukoliko želimo da sloboda štampe ima „zraka“ koji joj je potreban da bi preživjela. Stoga bi svako pravilo koje bi prisiljavalo kritičara ponašanja javnih djelatnika da garantira istinitost iznijetih činjeničnih tvrdnji (u strahu od naknada praktički neograničene visine) vodilo izravno u autocenzuru, koja je nespojiva s Prvim amandmanom.*“

38. Svaka restrikcija, uvjet, ograničenje ili bilo koja vrsta miješanja u slobodu izražavanja može se primijeniti samo na određeno ostvarivanje ove slobode, dok sadržaj prava na slobodu izražavanja uvijek ostaje netaknut. Javna vlast ima samo mogućnost, a ne i obavezu da naloži ograničavajuću ili kaznenu mjeru protiv ostvarivanja prava na slobodu izražavanja. Generalno, u Bosni i Hercegovini oblik ograničenja slobode izražavanja je uveden zakonima o zaštiti od klevete. Ovi zakoni, pored toga što detaljno razrađuju uvjete za namirenje štete pričinjene klevetom, postavljaju vrlo rigorozne uvjete za primjenu tih odredbi i u pojedinim aspektima pružaju veći stepen zaštite slobode izražavanja od onog minimuma predviđenog Evropskom konvencijom.

39. S tim u vezi naglašava se da član 8. Zakona o zaštiti od klevete, kao obavezan uvjet propisuje da je oštećeni dužan da preduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja. Prema mišljenju Ustavnog suda, prema citiranom članu Zakona o zaštiti od klevete navedene radnje treba preduzeti prije podnošenja tužbe. Osim toga, prema odredbama člana 6. stav 5. Zakona o zaštiti od klevete, ukoliko se radi o osobi koja prema općem shvatanju javnosti vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa (javna ličnost), te ukoliko takva osoba podnosi tužbu, štetnik odgovara za štetu koja

je izazvana iznošenjem ili pronošenjem neistinite činjenice jedino ako je znao da je to izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

40. Naknada štete u građanskoj parnici, dodijeljena kao naknada za štetu nanesenu nečijem dostojanstvu ili ugledu, predstavlja jasno miješanje u ostvarivanje prava na slobodu izražavanja. U skladu sa stavom 2. člana 10. Evropske konvencije vlast se može miješati u ostvarivanje slobode izražavanja samo ako se ispune tri kumulativna uvjeta: a) miješanje je propisano zakonom b) miješanje za cilj ima zaštitu jednog ili više predviđenih interesa ili vrijednosti c) miješanje je neophodno u demokratskom društvu. Sudovi moraju slijediti ova tri uvjeta kad razmatraju i odlučuju o predmetima koji se tiču slobode izražavanja. U predmetu *Tolstoy Miloslavski* (vidi *mutatis mutandis* Evropski sud za ljudska prava, *Tolstoy Miloslavski protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda iz 1995. godine) Evropski sud za ljudska prava je zaključio da suma naknade štete predstavlja kršenje člana 10. Evropske konvencije jer *«ne znači da je porota imala pravo da dodijeli štetu potpuno prema svom nahođenju jer, prema Konvenciji, dodjela štete za klevetu mora biti razumno proporcionalna šteti nanesenoj nečijem ugledu»*.

41. U konkretnom slučaju, osporene presude su donesene na osnovu Zakona o zaštiti od klevete i Zakona o obligacionim odnosima, dakle miješanje je propisano zakonom. Ovi zakoni su javno objavljeni u službenom glasilu, njihov tekst je jasan, pristupačan i predvidljiv i, kako je već rečeno, Zakon o zaštiti od klevete pruža veći stepen zaštite slobode izražavanja od onog minimuma predviđenog Evropskom konvencijom.

42. Osporene presude su donesene u dvije građanske parnice koje su pokrenule tužiteljice protiv apelanata zbog nanošenja štete njihovoj časti i ugledu, pa je jasno da je cilj miješanja zaštita „ugleda ili prava drugih“, odnosno ugleda tužiteljica.

43. Ustavni sud još mora utvrditi je li cilj proporcionalan sredstvima korištenim da se on ostvari. Kako je već rečeno, „cilj“ na koji se osporene presude pozivaju je zaštita „ugleda ili prava drugih“, a „sredstvo“ je nalog suda apellantima da plate odštetu nanesenu ugledu tužiteljica. Da bi se dokazalo da je miješanje bilo „neophodno u demokratskom društvu“ potrebno je dokazati postojanje „hitne društvene potrebe“, koja je tražila konkretno ograničenje u ostvarivanju slobode izražavanja.

44. Da li je u osporenim presudama, po principu proporcionalnosti, uspostavljena ravnoteža između slobode medija i prava novinara kao javne ličnosti na vlastiti ugled? Apelanti tvrde da nije, odnosno oni u potpunosti negiraju osnovanost predmetnih tužbi u smislu prava na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije. U tom smislu apelanti navode da: a)

sporno izražavanje predstavlja satiru, koja ne može biti sankcionirana prema Deklaraciji o slobodi političke debate u medijima; b) sporno izražavanje predstavlja njihovo mišljenje, odnosno kritiku uređivačke politike dnevnih novina „Avaz“; c) tužiteljice su javne ličnosti prema Zakonu o zaštiti od klevete, te su stoga dužne otpjeti kritike objavljene u spornom tekstu; d) tužiteljice nisu tražile ispravak spornog izražavanja, odnosno nisu nastojale umanjiti štetu na šta su bile obavezne prema Zakonu o zaštiti od klevete i e) sloboda izražavanja dozvoljava pisanje koje može uvrijediti ili ogorčiti.

45. Ustavni sud je već naglasio da se postojanje činjenica može dokazati, ali istinitost vrijednosnih ocjena nije nešto za šta se mogu dati dokazi. U konkretnom slučaju, prema mišljenju Ustavnog suda, formulacije iz spornog teksta u cijelosti predstavljaju vrijednosne sudove, odnosno mišljenje apelanata o tužiteljicama i odnosima u dnevnim novinama u kojima rade, te ne sadrže bilo kakve činjenične navode čija bi se istinitost ili neistinitost mogla dokazivati. Navodi: „*Aida Delić preferira vojne kadrove, za razliku od Indire Čatić, kojoj su draži policajci. No i jedna i druga donose korist gazdi Radončiću, koji ih ponekad počasti (zajedničkim) kupanjem u bazenu*“, mogu se smatrati jedino vrijednosnim sudovima o tužiteljicama i odnosima u dnevnim novinama u kojima rade. Kad bi se smatralo suprotno, s pravom bi se moglo postaviti pitanje, na koji način je uopće moguće egzaktno dokazati da bilo ko „preferira vojne ili policijske kadrove“ usljed čega donosi korist osobi za koju radi, koja ga onda „počasti zajedničkim kupanjem u bazenu“. Takve navode nije moguće dokazivati, jer oni ne sadrže minimum činjenica koje bi se mogle provjeriti objektivnim dokazima.

46. Osim toga, navodi: „*Zahvaljujući čvrstim vezama Deličke u Federalnom ministarstvu odbrane, Radončić može biti siguran da će njegova zgrada ostati netaknuta iako je sagrađena na atomskom skloništu, dok „ležeći policajci“ iz KMUP-a imaju čvrst stav glede Indire Čatić garantujući da niko neće počistiti vozila načičkana ispred zgrade „Avaza*“, mogu se, također, smatrati samo vrijednosnim sudovima, a ne činjenicama koje bi se trebale dokazivati. Naime, spomenutim formulacijama se ne iznose nikakve činjenice u vezi sa tužiteljicama, osim što se kaže da one imaju „veze“ u određenim državnim organima. U konkretnom slučaju, osim što je navedeno da tužiteljice imaju „veze“ nije dalje ništa rečeno što bi se eventualno moglo ispitivati sa aspekta tužbe zbog klevete. Napisano je da „Radončić može biti siguran da će njegova zgrada ostati netaknuta iako je sagrađena na atomskom skloništu“, te da „niko neće počistiti vozila načičkana ispred zgrade Avaza“. Međutim, opet se postavlja pitanje gdje su činjenice koje bi se trebale utvrđivati u kontekstu tužbe zbog klevete. U spornom tekstu nigdje se ne govori da su tužiteljice uradile nešto nezakonito, te su bez uporišta tvrdnje redovnih sudova „da ovako

prezentirane činjenice sugerišu da tužiteljice uz pomoć svojih kontakata mogu isposlovati povoljan tretman nekog trećeg lica za koji se može pretpostaviti da je u neskladu sa važećima zakonima». Ne mogu se iz navoda spornog teksta izvlačiti pretpostavke o tome da tužiteljice „navodno“ rade nešto nezakonito, te na temelju toga izvoditi odgovornost apelanata za klevetu.

47. Iz navedenog proizlazi da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu napravili distinkciju između informacije (činjenice) i mišljenja (vrijednosne ocjene). Sasvim suprotno, redovni sudovi su vrijednosne sudove iz spornog teksta interpretirali kao činjenice, te utvrdili odgovornost apelanata zbog klevete. Redovni sudovi upravo naglašavaju da sporno izražavanje predstavlja „negativan vrijednosni sud o tužiteljici i napad na njenu čast“ i da se njime „iznose negativne vrijednosti o ličnosti“. Takvi zaključci, u smislu sankcioniranja onog što je napisano u konkretnom slučaju, apsolutno su suprotni od standarda koje propisuju član 10. Evropske konvencije i član 7. stav 1. tačka a) Zakona o zaštiti od klevete, s obzirom da ne postoji odgovornost za klevetu ukoliko neko izražava svoje mišljenje ili daje vrijednosni sud o nekome. Ukoliko su riječi iz spornog teksta neugodne za tužiteljice, ipak to ne može ograničiti pravo na slobodu izražavanja apelanata, koju im daju standardi iz člana 10. Evropske konvencije i člana 2. stav 1. tačka b) Zakona o zaštiti od klevete, prema kojima apelanti imaju pravo na izražavanje koje može uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti, posebno kada se uzme u obzir da su pisali o pitanjima koja su od interesa za javnost, tj. o odnosima u jednim dnevnim novinama, koja bez sumnje vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

48. Osim toga, Ustavni sud naglašava kako su redovni sudovi zanemarili zaista satirične odnosno šaljive karakteristike spornog teksta, te da nisu imali u vidu odredbe člana 5. Deklaracije o slobodi političke debate u medijima, koje, kod ovakve vrste tekstova, dozvoljavaju veći stepen pretjerivanja čak i provociranja. Napominje se da spomenuta deklaracija nema obligatoran karakter, međutim, Bosna i Hercegovina, kao članica Vijeća Evrope, ne može zanemariti preporuke koje se tiču slobode medija, odnosno slobode političke debate u medijima, koje je donijelo Vijeće ministara Vijeća Evrope.

49. Napominje se da sporni tekst govori o novinarima zaposlenim u jednim dnevnim novinama, kao i odnosima u tim dnevnim novinama. Prema mišljenju Ustavnog suda, takva tematika je od značaja za javnost koja ima pravo da bude obaviještena o tome, s obzirom da dnevne novine moraju imati „značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa“ kao i da se novinari zaposleni u njima imaju smatrati javnim ličnostima koje, također, „vrše značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa“. Stoga, čak i da su u spornom tekstu bile iznesene činjenice, stepen tolerancije u vezi sa dokazivanjem

istinitosti ili neistinitosti takvih činjenica morao bi biti veći od uobičajenog, odnosno moralo bi se dokazivati da su neistinite činjenice iznesene namjerno ili iz nepažnje.

50. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su u konkretnom slučaju redovni sudovi izašli izvan dozvoljenog stepena slobodne procjene kada su zaključili da sporni tekst predstavlja iznošenje činjenica, iako on u cijelosti izražava vrijednosne sudove apelanata, čime je došlo do povrede principa proporcionalnosti u odnosu na ravnotežu između ograničavanja slobode medija i ugleda javne ličnosti, u ovom slučaju novinara. Stoga, s obzirom na sve okolnosti ovog slučaja Ustavni sud je mišljenja da nije postojala „hitna društvena potreba“ koja je tražila konkretno ograničavanje u ostvarivanju prava na slobodu izražavanja apelanata. Prema tome, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

51. U svjetlu zaključka o kršenju prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

52. Povreda prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. stav 1. Evropske konvencije nastala je zbog toga što sporni tekst u cijelosti predstavlja iznošenje vrijednosnih sudova ili mišljenja apelanata, koji su redovni sudovi, izvan dozvoljenog stepena slobodne procjene, okvalificirali kao iznošenje neistinitih činjenica i naložili apellantima da plate odštetu tužiteljicama zbog klevete.

53. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

54. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 130/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacije Zuhre Alibašić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske – «stara devizna štednja kod domaćih banaka»

Odluka od 2. prosinca 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broju **AP 130/04**, rješavajući apelaciju **Zuhre Alibašić i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. točka 2. i članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 2. prosinca 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvajaju se apelacije Zuhre Alibašić, Sime Jarića, Krste Eskića, Spomenke Mićanović, Stažije Ćubel i Ilije Grgića, Trifka Guzine, Mirka Subića, Vladimira Zelića, Milke Karakaš, Ljubomira Karakaša, Branislave Obradović, Mirka Tomića, Azemine Gagulić, Bahtije Radončića, Ramiza Softića, Stanojle Đurasović, Ljubomira Radovića i Barbare Vrpoljac.

Ustvrđuje se povreda članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na Bosnu i Hercegovinu.

Odbijaju se kao neutemeljene apelacije podnesene protiv Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u odnosu na članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

Ova odluka dostavlja se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da bi se osigurala ustavna prava sukladno ovoj odluci.

Nalaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da u roku od šest mjeseci obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i “Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Zuhra Alibašić, Simo Jarić, Krsto Eskić, Spomenka Mičanović, Stažija Ćubel i Ilija Grgić, koje zastupa Ivan Ćubel, Trifko Guzina, Mirko Subić, kojeg zastupa Vesna Lukač, Vladimir Zelić, Milka Karakaš, Ljubomir Karakaš, Branislava Obradović, Mirko Tomić, Azemina Gagulić, Bahtija Radončić, Ramiz Softić, Stanojla Đurasović, Ljubomir Radović i Barbara Vrpoljac, koju zastupa Marija Ciprić (u daljnjem tekstu: apelanti), podnijeli su tijekom 2004. i 2005. godine apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud, sukladno članku 31. Pravila Ustavnog suda, odlučio je da apelacije AP 130/04, AP 259/04, AP 369/04, AP 497/05, AP 500/05, AP 802/05, AP 888/05, AP 907/05, AP 954/05, AP 955/05, AP-962/05, AP 973/05, AP 974/05, AP 1066/05, AP 1074/05, AP 1166/05, 1173/05 i AP 1238/05 spoji u jedan predmet pod brojem AP 130/04, jer se radi o nadležnosti Ustavnog suda o istom pitanju glede kojeg Ustavni sud može voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku.

3. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine je zatraženo 6. lipnja 2005. godine da dostave odgovore na apelacije.

4. Bosna i Hercegovina je putem Pravobraniteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravobraniteljstvo) dostavila odgovor na apelacije 21. lipnja 2005. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine putem Federalnog ministarstva financija (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo) 20. lipnja 2005. godine.

5. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine 23. lipnja 2005. godine su dostavljeni apelantima.

III. Činjenično stanje

6. Apelanti su građani Bosne i Hercegovine. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ) su ulagali devize kod bivših komercijalnih banaka u toj zemlji. Zbog rastuće nestašice deviza i drugih gospodarskih problema, isplata sredstava sa ovih "starih" deviznih štednih računa je progresivno ograničavana prema zakonima koji su stupili na snagu tijekom 1980. i početkom 1990. godine.

7. Neposredno pred početak, kao i tijekom oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini podnositelji apelacija, uglavnom, nisu bili u mogućnosti podići novac sa svojih štednih računa. Također, svi njihovi pokušaji da podignu novac u poslijeratnom razdoblju su bili odbijeni bez obrazloženja ili pozivanjem na zakone koje su usvojile SFRJ, Republika Bosna i Hercegovina i kasnije Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska.

8. Činjenice pojedinačnih predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Predmet broj AP 130/04

9. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 28. siječnja 2004. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 1.051,84 DM.

Predmet broj AP 259/04

10. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 27. veljače 2004. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 3.427,73 DM.

Predmet broj AP 369/04

11. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 14. travnja 2004. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo u iznosu od 22.631,69 USD.

Predmet broj AP 497/05

12. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 15. veljače 2005. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Osnovne banke Tuzla u iznosu od 5.301,57 DM.

Predmet broj AP 500/05

13. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 8. ožujka 2005. godine. Apelantica Stažija Ćubel je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, na jednoj knjižici u iznosu od 60.273,30 CHF, a na drugoj knjižici 12.859,34 CHF. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda za platni promet Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zavod) od 1. lipnja 2000. godine, apelantičino ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 81.199,76 KM.

14. Apelant Ilija Grgić je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 16.706,87 DM. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 25. svibnja 2000. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 30.934,63 KM.

Predmet broj AP 802/05

15. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 28. ožujka 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Unionbanke Sarajevo. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 21. ožujka 2005. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 24.232,14 KM.

Predmet broj AP 888/05

16. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 30. ožujka 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Unionbanke Sarajevo. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 21. ožujka 2005. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 125.222,67 KM.

Predmet broj AP 907/05

17. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 5. travnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 2. svibnja 1999. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 1.604,71 KM.

Predmet broj AP 954/05

18. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 8. travnja 2005. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 8.676,10 DM.

Predmet broj AP 955/05

19. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 9. travnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo u iznosu od 1. 537,00 DM.

Predmet broj AP 962/05

20. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 8. travnja 2005. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Unionbanke Sarajevo, i to na jednoj knjižici iznos od 10.185,44 DM i na drugoj knjižici 17.688,48 DM. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 2. svibnja 1999. godine, apelantičino ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 28.197,14 KM.

Predmet broj AP 973/05

21. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 12. travnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, i to iznos od 1.591,06 DM, 44,59 HFZ, 621,83 FF, 1789,55 LIT, 2273,00 USD i 23,60 CHF.

Predmet broj AP 974/05

22. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 3. lipnja 2005. godine. Apelantičin suprug je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, i to na jednoj knjižici iznos od 28.553,00 DM i na drugoj knjižici iznos od 3.727,21 DM. U prilogu apelacije apelantica je dostavila Rješenje o nasljeđivanju Općinskog suda u Kiseljaku broj O-19/99 od 25. ožujka 1999. godine kojim se ona proglašava zakonskim nasljednikom sa dijelom 1/1. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 21. siječnja 2002. godine, apelantičino ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 32.335,18 KM.

Predmet broj AP 1066/05

23. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 21. travnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, i to iznos od 654,01 DM. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 27. siječnja 2001. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 677,98 KM.

Predmet broj AP 1074/05

24. Apelacija je podnesena 22. travnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Osnovne banke Tuzla, i to iznos od 574,87 DM. Prema izvratku sa Jedinstvenog računa građana Zavoda od 2. svibnja 1999. godine, apelantovo ukupno potraživanje po osnovi stare devizne štednje iznosi 579,90 KM.

Predmet broj AP 1166/05

25. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 9. svibnja 2005. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, i to iznos od 2.031,32 DM.

Predmet broj AP 1173/05

26. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 17. svibnja 2005. godine. Apelant je polagao sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Jugobanke Sarajevo, i to iznos od 13.324,15 USD.

Predmet broj AP 1238/05

27. Apelacija je podnesena Ustavnom sudu 31. svibnja 2005. godine. Apelantica je polagala sredstva na deviznu štednu knjižicu kod Privredne banke Sarajevo, i to iznos od 31.146,42 DM.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

28. Predmetne apelacije se odnose na zahtjeve apelanata da ostvare svoja potraživanja po osnovi stare devizne štednje, deponirane isključivo u bankama Bosne i Hercegovine i njihovim poslovnim jedinicama na teritoriju današnje Federacije Bosne i Hercegovine. Kod određenih apelanata banke su prebacile staru deviznu štednju na jedinstvene račune građana Zavoda osim u određenim predmetima gdje podnositelji apelacije izričito navode da njihova devizna štednja nije evidentirana na jedinstvenom računu građana.

29. Iz sadržaja apelacija proizlazi da se apelanti žale na povredu prava na mirno uživanje imovine iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Svi apelanti traže da im se isplati cjelokupna devizna štednja, a neki traže da im se isplate i kamate.

b) Odgovor na apelaciju

30. U odgovoru na apelacije Pravobraniteljstvo ističe da je Bosna i Hercegovina donošenjem Okvirnog zakona o privatizaciji poduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini svoja izvorna prava titulara državnog kapitala prenijela na entitete Bosne i Hercegovine. Na temelju ovog zakona entiteti su bili ovlašteni donijeti vlastite propise o privatizaciji, što su i učinili, tako da je, prema propisima o privatizaciji banaka, sve potraživanje «stare devizne štednje» preneseno na teret proračuna entiteta Bosne i Hercegovine. Dalje, Pravobraniteljstvo navodi da su entiteti u svrhu rješavanja pitanja stare devizne štednje donijeli zakone o unutarnjem dugu i provedbene propise kojim su regulirani registriranje stare devizne štednje i način njezine isplate. Prema postojećem pravnom stanju, entiteti Bosne i Hercegovine su nositelji prava na staroj deviznoj štednji, pa samim time i odgovornosti. Pravobraniteljstvo napominje da je Bosna i Hercegovina potpisnica Sporazuma o pitanju sukcesije koji u Aneksu C regulira financijska potraživanja i dugovanja. Međutim, nisu doneseni odgovarajući dokumenti na temelju kojih bi se uspostavio sustav prava i obveza, te predlaže da se apelacije u odnosu na Bosnu i Hercegovinu odbiju.

31. U odgovoru na apelacije Federalno ministarstvo navodi da je pitanje stare devizne štednje riješeno Zakonom o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije i Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine. Člankom 5. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije je propisano da potraživanja na temelju stare devizne štednje postaju unutarnji dug Federacije, koji se izmiruje sukladno posebnom zakonu. Devizna štednja, koja je verificirana kao unutarnji dug i kao obveza Federacije, izmirit će se sukladno Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno isplatom dijela duga u gotovini, a ostatak izdavanjem obveznica. Dalje, Federalno ministarstvo ističe kako je većina apelanata stekla pravo na potraživanje od Federacije, sukladno Zakonu o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije, kao i pravo na izmirenje obveza na navedeni način.

V. Relevantni propisi

32. **Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju** («Službeni list Republike Bosne i Hercegovine» broj 2/92)

Članak 9.

«Za devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima jamči Republika.»

33. Uredba sa zakonskom snagom o deviznom poslovanju («Službeni list Republike Bosne i Hercegovine» broj 10/94)

Članak 3.

«Devize se mogu koristiti samo za plaćanje prema inozemstvu osim ako ovom uredbom nije drugačije određeno.»

Članak 12.

«Domaće i strane fizičke osobe mogu devize držati na računu kod banke i slobodno ih koristiti.»

Članak 44.

«Devizne rezerve čine potraživanja na računima u inozemstvu, efektivni strani novac i vrijednosni papiri izdati u inozemstvu [deponirani] kod Narodne banke [Bosne i Hercegovine] i [ovlaštenih] banaka.»

34. Odluka o ciljevima i zadacima devizne politike («Službeni list Republike Bosne i Hercegovine» broj 13/96)

Točka 7.

«Devizna štednja građana deponirana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavat će se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine, ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom.»

35. Odluka o ratifikaciji Sporazuma o pitanjima sukcesije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije («Službeni glasnik BiH» br. 10/01)

U Sporazumu o sukcesiji SFRJ, Aneks C, u relevantnom dijelu predviđa sljedeće:

Članak 2. stavak 3.

« [...]

Ostala finansijska dugovanja (SFRJ) uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njezine Narodne banke Jugoslavije za štednju u čvrstoj valuti položenu kod komercijalnih banaka ili njihovih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije nadnevka kojeg je ona proglasila neovisnost;

[...]»

Članak 7.

“Jamstva bivše SFRJ ili njezine NBJ za štednju čvrste valute položenu kod komercijalne banke ili neke od njezinih filijala u bilo kojoj državi sljednici prije nadnevka kada je ta država proglasila neovisnost predmet su pregovara bez odgađanja, vodeći naročito računa o potrebi zaštite štednje čvrste valute pojedinaca. Ovi pregovori će se odvijati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja.”

36. Zakon o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 27/97 i 8/99)

Članak 3.

«Osoba koja ima deviznu štednju u bankama ili poslovnim jedinicama sa sjedištem na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine iznad 100 KM, a bila je državljanin bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i na dan 31. ožujka 1991. godine imala prebivalište na teritoriju koja sada pripada Federaciji Bosne i Hercegovine stječe potraživanja prema Federaciji sa stanjem na dan 31. ožujka 1992. godine.

Realizacija potraživanja građana koji su na dan 31. ožujka 1991. godine imali državljanstvo bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koji nemaju prebivalište na teritoriju Federacije, kao i drugih osoba koje imaju devizna potraživanja u bankama na teritoriju Federacije, u smislu ovog zakona, uredit će se posebnim propisom.

Osobama iz stavka 1. ovog članka s deviznom štednjom do 100 DM banke će na njihov zahtjev isplatiti iznos štednje.

Potraživanja iz stavka 3. ovog članka su isplativa nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana primjene ovog zakona.”

Članak 7.

“Potraživanja iz članka 3. ovog zakona banka prenosi na jedinstveni račun štediše.

Način prijenosa potraživanja građana ... čiji se računi vode u bankama kod kojih su organizacijske jedinice na teritoriju Federacije prestale raditi uredit će se posebnim propisom Federalnog ministarstva financija.”

Članak 11.

“Otvaranje jedinstvenih računa se vrši po službenoj dužnosti na temelju jedinstvenog matičnog broja građana-nositelja potraživanja iz ovog zakona.

Jedinstveni račun predstavlja certifikat građanina.”

Članak 18.

“Potraživanja sa jedinstvenog računa se mogu koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od dana izdavanja izvotka sa jedinstvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.

Istekom roka iz stavka 1. ovog članka potraživanja na jedinstvenom računu se gase.»

37. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj 45/00)

Članak 18.

«Potraživanja sa jedinstvenih računa građana se mogu uporabiti u procesu privatizacije u roku od četiri godine od dana izdavanja izvotka sa jedinstvenog računa građana, nakon registracije svakog pojedinog potraživanja.

Po isteku roka navedenog u stavku 1. ovog članka potraživanja sa jedinstvenih računa se gase.

Iznimno od odredaba st. 1. i 2. ovog članka, nositelji stanarskog prava iz članka 8.a Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 27/97, 11/98, 22/99 i 7/00) mogu koristiti potraživanja sa jedinstvenog računa u roku od tri mjeseca od dana ovjere potpisa sa kupoprodajnim ugovorom kod nadležnog suda.»

38. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poduzeća (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 45/00)

Članak 28.

«Prodaja iz članka 26. ovog zakona se vrši uz obvezno plaćanje u novcu ili certifikatima iz osnove stare devizne štednje najmanje 35 posto ugovorene prodajne cijene.

Za svaki iznos plaćen u novcu ili certifikatom po osnovi stare devizne štednje više od 35% može se odobriti popust od 8%.»

39. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poduzeća (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj 61/01)

Članak 27.

«Mala privatizacija u smislu članka 26. ovog zakona se provodi javnom prodajom, koju je poduzeće dužno pripremiti i prijaviti nadležnoj agenciji (za privatizaciju) u roku koji odredi Agencija Federacije i u roku važenja potraživanja građana iz Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (certifikati itd).»

40. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, stupio na snagu 8. siječnja 2002. godine (nakon nadnevka odluke Ustavnog suda Federacije)

Članak 24.

«Plaćanje otkupne cijene stana se vrši jednim od platežnih sredstava, i to:

a) novcem,

b) certifikatima na temelju tražbine građana, a koji su ustvrđeni posebnim propisima.

Kada se plaćanje vrši novcem ili certifikatom iz osnove stare devizne štednje, cijena stana se umanjuje za 20% ustvrđene otkupne cijene.»

41. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj 57/03)

Članak 7.

«Potraživanja iz članka 3. ovog zakona banka, na zahtjev štetiše koji se podnosi u roku do šest mjeseci od dana usvajanja ovog zakona, prenosi na jedinstveni račun štetiše.»

Članak 11.

«Otvaranje jedinstvenih računa se vrši po službenoj dužnosti na temelju matičnog broja građana-nositelja potraživanja iz ovog zakona, a otvaranje jedinstvenog računa po osnovi stare devizne štednje se vrši na zahtjev štetiše.»

Članak 18.

«Potraživanja sa jedinstvenog računa se mogu koristiti u postupku privatizacije u roku od šest godina od dana izdavanja izvotka sa jedinstvenog računa, a nakon upisa potraživanja po pojedinim vrstama.»

Članak 20.

«Ravnatelj Agencije za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona donijet će uputu o evidenciji i realizaciji potraživanja sa jedinstvenog računa.»

Članak 20. a

«Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH će neiskorištena potraživanja po osnovi stare devizne štednje koja su prenijeta na jedinstveni račun vratiti na račun imatelja u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva štediše.»

Članak 20. b

«Štediše koje su izvršile prijenos potraživanja iz osnove stare devizne štednje u privatizacijske investicijske fondove koja žele povratiti na svoje jedinstvene račune mogu podnijeti zahtjev privatizacijskim investicijskim fondovima za povrat potraživanja u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.»

42. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potraživanju građana (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj 20/04) tako da je članak 5. dopunjen novim člankom 5.a koji glasi:

Članak 5.a

«Iznimno od članka 5. ovog zakona potraživanje po osnovi stare devizne štednje postaje unutarnji dug Federacije Bosne i Hercegovine, koji se izmiruje sukladno posebnom zakonu, osim ako osoba koja ima potraživanje na temelju stare devizne štednje ne da izjavu da se ta potraživanja koriste za namjene iz članka 18. ovog zakona.

Izjava iz stavka 1. ovog članka je neopoziva i podnosi se Federalnom ministarstvu financija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.»

Članak 18.

“Potraživanja sa jedinstvenog računa se mogu koristiti u procesu privatizacije:

- za kupovinu dionica poduzeća, imovine poduzeća i druge imovine koja se bude prodavala u procesu privatizacije do 30. lipnja 2006. godine pod uvjetom da učešće pojedinačne ponude ne prelazi 10% od ukupne kupovne cijene;

- za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo do 30. lipnja 2007. godine u visini do 100% od ukupne cijene.

Istekom rokova iz stavka 1. ovog članka potraživanja na jedinstvenom računu se gase.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, rok za kupovinu stanova na kojima postoji stanarsko pravo se može mijenjati ovisno o donošenju i promjenama propisa o restituciji.”

Članak 20.

“Agencija za privatizaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavit će Federalnom ministarstvu financija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovi stare devizne štednje na jedinstvenom računu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.»

43. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj 64/04), koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

«Ovim zakonom se ustvrđuju unutarnje obveze Federacije Bosne i Hercegovine prema fizičkim i pravnim osobama nastale na temelju: neisplaćenih invalidnina, neisplaćenih mirovina, neisplaćenih naknada prema dobavljačima za robu, materijale i usluge, obveze nastale na temelju neisplaćenih plaća i dodataka, te ostale obveze (u daljnjem tekstu: unutarnji dug), odnosno način pojedinačne verifikacije ustvrđenih potraživanja, kao i način njihovog izmirenja.“

Članak 2.

“Ovim zakonom se ustvrđuje sveobuhvatno izmirenje unutarnjeg duga na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Unutarnji dug Federacije se procjenjuje u iznosu od 1.858,9 milijuna KM. Ova procjena isključuje iznos obveza za staru deviznu štednju obzirom da će se oni utvrditi u postupku verifikacije.

Obveze unutarnjeg duga iz stavka 1. ovog članka se izmiruju isplatom u gotovini, putem izdavanja obveznica (u daljnjem tekstu: obveznice) i otpisivanjem, prema odredbama ovog zakona.

Izmirenje svih kategorija unutarnjeg duga, uključujući i staru deviznu štednju, neće prelaziti iznos od 10% GDP za 2003. godinu, i to u neto sadašnjoj vrijednosti za sve planirane isplate svih kategorija unutarnjeg duga.”

Članak 3.

“Unutarnji dug Federacije iznosi 1.858,9 milijuna KM, isključujući iznos obveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verifikacije, a čine ga:

opće obveze u iznosu od 947,9 milijuna KM,

obveze na temelju kredita komercijalnih banaka u iznosu od 11 milijuna KM,

obveze za staru deviznu štednju u iznosu koji će se utvrditi prema verifikaciji obveza na način propisan u članku 12. ovog zakona.”

Članak 9.

“Federacija preuzima obveze na temelju stare devizne štednje ostvarene u najnižim poslovnim jedinicama banaka (ekspozitura i/ili agencija) na teritoriju Federacije. Ukoliko banka nema poslovnih jedinica, onda se smatra da je sjedište banke najniža poslovna jedinica.

Obveze na temelju stare devizne štednje, definirane stavkom 1. ovog članka, ne obuhvaćaju obveze na temelju stare devizne štednje deponirane u Ljubljanskoj banci i Investbanci obzirom da će se one rješavati u procesu sukcesije imovine bivše SFRJ.

Obveze na temelju stare devizne štednje iz članka 3. ovog zakona Federacija će izmiriti isplatom u gotovini i izdavanjem obveznica.

Kamate na staru deviznu štednju od 1. siječnja 1992. godine se otpisuju.”

Članak 10.

“Kad se izvrši verificiranje potraživanja za staru deviznu štednju, na način predviđen člankom 12. ovog zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi metodu i visinu isplate u gotovini za staru deviznu štednju svakoj fizičkoj osobi, nositelju stare devizne štednje, do iznosa propisanog u članku 2. ovog zakona. “

Članak 11.

“Gotovinske isplate za staru deviznu štednju iz članka 10. ovog zakona izvršit će se iz proračuna Federacije u razdoblju od četiri godine, počevši od fiskalne godine kada se završi postupak verificiranja stare devizne štednje.”

Članak 12.

“Verificiranje svih potraživanja za staru deviznu štednju vršit će se na temelju baze podataka koja je ustanovljena Zakonom o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije (“Službene novine Federacije BiH” br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03, 20/04) i drugim propisima donesenim na temelju zakona i baza podataka koje posjeduju banke.

Proces verifikacije potraživanja za staru deviznu štednju završit će se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Federalni ministar financija donijet će podzakonske akte o verifikaciji svih potraživanja za staru deviznu štednju u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Članak 13.

“Za obveze za staru deviznu štednju koje ne budu izmirene isplatom u gotovini, sukladno čl. 9. i 10. ovog zakona, izdat će se obveznice do iznosa koji je potreban za izmirenje kumulativnih potraživanja.”

Članak 14.

“Kad se izvrši verificiranje potraživanja za staru deviznu štednju na način predviđen člankom 12. ovog zakona, Vlada Federacije će posebnim propisom utvrditi model izdavanja obveznica propisujući rok dospijeca obveznica, visinu kamate na obveznice i duljinu grace perioda, a do iznosa koji se utvrdi kao glavnica u procesu verificiranja potraživanja na temelju stare devizne štednje do iznosa propisanog u članku 2. ovog zakona.

Kako bi osigurala dodatna financijska sredstva nositeljima obveznica iz članka 13. ovog zakona, Vlada Federacije, u svojstvu dioničara a prema važećim propisima, svojom odlukom rasporedit će do 15% dividende iz privrednih društava sa državnim kapitalom kako bi otkupljivala javne obveznice putem ponude po tržišnoj cijeni, isplaćujući ih kako je predviđeno godišnjim proračunom, počevši od obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti i progresivno krenuvši ka obveznicama sa višom nominalnom vrijednosti.”

Članak 15.

“Vlada Federacije će tri posto iznosa koji se ostvari od prodaje poduzeća JP „BH Telecom“, JP „Elektroprivrede BiH“ d.d., JP „Elektroprivrede HZHB“ d.d. i „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar uplatiti na poseban račun.

Sredstva ostvarena na posebnom računu iz stavka 1. ovog članka koristit će se u svrhu prijevremenog otkupa obveznica na temelju stare devizne štednje po tržišnoj cijeni, i to uključujući prioritet u isplati - otkupu obveznica vlasnika stare devizne štednje i to ponudom otkupljenja obveznica sa najnižom nominalnom vrijednosti, a potom obveznica sa višom nominalnom vrijednosti.

Federalni ministar financija donijet će podzakonske akte o načinu raspolaganja sredstvima deponiranim na računu iz prethodnog stavka, odnosno o modalitetima isplate vlasnika obveznica, prema ostvarenju sredstava iz ovog članka.”

Članak 21.

“Obveznice za izmirenje obveza za staru deviznu štednju i ratnih potraživanja su vrijednosni papiri koje izdaje u cijelosti ili djelomično Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri BiH) u ime Federacije ili Federacija (u daljnjem tekstu: vrijednosni papiri Federacije) prema posebnom propisu.

Obveznice izdate za izmirenje obveza za staru deviznu štednju i ratna potraživanja su utržive i prenosive i izdaju se i vode samo u elektronskoj formi.

Svi uvjeti vezani za obveznice utvrđuju se odlukom Vlade Federacije i posebnim propisom.

Za predračun obveza na osnovi stare devizne štednje i ratnih potraživanja u KM koristi se srednji službeni kurs Centralne banke Bosne i Hercegovine koji važi na dan donošenja odluke Vlade Federacije o emisiji obveznica u smislu ovog zakona.

Obveznice izdate za izmirenje obveza iz stavka 2. ovog članka predstavljaju unutarnji dug Federacije sukladno posebnom propisu.

Federalno ministarstvo financija upravljat će računima sa kojih se sredstva koja su položena mogu podizati u svrhu isplate obveznice.”

Članak 22.

“Obveznice Federacije ne podliježu propisima i odobrenju Povjerenstva za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.”

Članak 24.

“Federacija garantira za obveznice izdate sukladno odredbama ovog zakona za izmirenje unutarnjeg duga.”

Članak 26.

“Vlada Federacije će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti podzakonske akte za utvrđivanje prioriteta među kategorijama obveza za izmirenje potraživanja sukladno stavku 2. članka 7, članku 8. i članku 11. ovog zakona.”

44. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 63/04)

Članak 1.

„Ovim zakonom se uređuju postupak, način i rokovi utvrđivanja i izmirivanja unutarnjeg duga Republike Srpske prema fizičkim i pravnim osobama u ukupnom iznosu od 1.761,7 milijuna KM.”

Članak 3. stavak 1. točka 2.

“Pod unutarnjim dugom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se:

2. obveze po osnovi devizne štednje deponirane kod banaka na teritoriju Republike Srpske do 31. prosinca 1991. godine (u daljnjem tekstu: stara devizna štednja) u iznosu od 774,9 milijuna KM.“

45. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine 8. siječnja 2001. godine ustvrdio je da članci 3, 7, 11. i 18. Zakona o potraživanjima građana nisu sukladni Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Sud je ustanovio da su ti članci protivni članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i time protivni članku II A.2(1)(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i Amandmanu 5. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije naredio nikakve posebne izmjene i dopune ili na neki drugi način propisao prijelazne odredbe prema kojima bi relevantni članci trebali biti primijenjeni.

Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

“Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine člankom II A. 2 (1)(k) i Amandmanom V. je ustvrđeno da će Federacija osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda ustvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava [...].

Ustvrdjujući ustavnost čl. 3, 7, 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u procesu privatizacije sa navedenim ustavnim odredbama i člankom 1. stavak 1.

Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, Sud je ustvrdio da odredbe čl. 3, 7, 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije nisu sukladne Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine.”

Odluka Ustavnog suda Federacije je objavljena 9. ožujka 2001. godine u “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” broj 7/01.

Člankom 12(b) dijela IV(c) Ustava Federacije se predviđa da ako Ustavni sud Federacije “*utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije sukladan ovom ustavu, taj zakon ili drugi propis se neće primjenjivati, odnosno stupiti na snagu osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud, ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci*”.

46. Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 14/05 od 2. prosinca 2005. godine u relevantnom dijelu glasi:

«Ustvrdjuje se da Zakon o izmirenju obveza po osnovi stare devizne štednje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» broj 27/04) i odredbe Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH» broj 66/04) i Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 63/04) koji se tiču stare devizne štednje nisu sukladni članku III. Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukidaju se sukladno članku 63. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine:

Zakon o izmirenju obveza po osnovi stare devizne štednje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» broj 27/04),

U Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 66/04): članak 2. stavak 2. u dijelu koji glasi: ‘Ova procjena isključuje iznos obveza za staru deviznu štednju obzirom da će se on utvrditi u postupku verificiranja’, članak 2. stavak 4. u dijelu koji glasi: ‘uključujući i staru deviznu štednju’, članak 3. stavak 1. u dijelu koji glasi: ‘isključujući iznos obveze za staru deviznu štednju koji će se utvrditi u postupku verificiranja’, članak 3. stavak 1. točka 3, članak 3. stavak 2. u dijelu koji glasi: ‘izuzev za staru deviznu štednju’, čl. 9. do 16, članak 21. stavak 1. u dijelu koji glasi: ‘obveza za staru deviznu štednju’, članak 21.

stavak 2. u dijelu koji glasi: 'izmirenje obveza za staru deviznu štednju' i članak 21. stavak 4. u dijelu koji glasi: 'stare devizne štednje',

U Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutaršnjeg duga Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 63/04): članak 3. stavak 1. točka 2, članak 4. stavak 1. točka 4. u dijelu koji glasi: 'isključujući sudske odluke i odluke drugih nadležnih tijela po osnovi stare devizne štednje iz članka 3. stavak 1. točka 2. ovog zakona', članak 9. stavak 1. točka 2. u dijelu koji glasi: 'isključujući sudske odluke i odluke drugih nadležnih tijela po osnovi stare devizne štednje iz članka 3. stavak 1. točka 2. ovog zakona' i čl. 11. do 18.»

VI. Dopustivost

47. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

48. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

49. Sukladno članku 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

50. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek, koji je učinkovit i adekvatan da ispita nižestupanjsku odluku kako u činjeničnom, tako i u pravnom pogledu. Pri tomu apelant odlučuje hoće li koristiti pravni lijek bez obzira radi li se o redovitom ili izvanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje pristojbi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) se ne može smatrati konačnom. Uporaba takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan člankom 15. stavak 3. Pravila Ustavnog suda (vidi Rješenje Ustavnog suda *U 15/01* od 4. i 5. svibnja 2001. godine).

51. Sukladno navedenom, Ustavni sud će razmotriti postoje li djelotvorni pravni lijekovi i, ako postoje, jesu li apelanti dokazali da su ih iscrpili, te jesu li dokazali da su apelacije podnesene u roku od 60 dana od dana kada je donesena konačna odluka.

52. Ustavni sud, na prvome mjestu, napominje da je prigodom primjene načela iscrpljivanja pravnih lijekova potrebno ispitivati u svakom pojedinom slučaju je li pravni lijek učinkovit ili ne prema relevantnim zakonima države.

53. Na pojedinca se ne može staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi došao do ostvarivanja svojih prava (vidi, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 18/00* od 10. svibnja 2002. godine, točka 40, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 30/02). Učinkovitost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen već i da je u praksi efikasan. Temeljna ljudska prava, koja štite Europska konvencija i Ustav Bosne i Hercegovine, moraju biti stvarna i učinkovita kako u zakonu, tako i u praksi, a ne iluzorna i teoretska. Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odgađanjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štiti predmetna prava (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 36/02* od 30. siječnja 2004. godine, točka 25, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 9/04).

54. Glede toga Ustavni sud podsjeća da je u Bosni i Hercegovini već etablirana praksa da se podnositelji apelacije mogu obratiti izravno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine u slučaju kada nema učinkovitih pravnih lijekova u svezi određenog ustavnog prava i prava iz Europske konvencije. Tako je u svim slučajevima kada postupak nerazumno dugo traje zaključeno da u Bosni i Hercegovini ne postoji pravni lijek protiv tvrdnje da je u određenom slučaju povrijeđeno pravo na odlučivanje u razumnom roku. Zbog toga, apelanti se nisu morali obratiti niti jednom domaćem tijelu, već izravno Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine ili ranije Domu za ljudska prava, odnosno Povjerenstvu za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, i tvrditi povredu citiranog prava (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *AP 769/04* od 30. studenoga 2004. godine, točka 23, sa uputom na daljnju praksu Europskog suda za ljudska prava). Dalje, Dom za ljudska prava je razvidno naveo da činjenica da postupak još traje neće spriječiti Dom da ispita prizivne navode podnositelja prijave u svezi duljine postupka (vidi, Odluka o prihvatljivosti i meritumu, *CH/99/1972, M.T. protiv Republike Srpske*, od 3. srpnja 2003. godine, točka 27). Isti je slučaj bio sa pravom pristupa sudu u kojem je zaključeno da Bosna i Hercegovina i njezine podržavne teritorijalne cjeline nisu predvidjele pravni lijek protiv povrede prava pristupa sudu (vidi, primjerice, Odluku o prihvatljivosti i meritumu Povjerenstva, *Dmitar Arula protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, od 8. i 9. ožujka 2005. godine, točka 55;

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 19/00* od 4. svibnja 2001. godine, točka 12, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 27/01).

55. Ustavni sud navodi da je prva indicija neučinkovitog pravnog sustava glede isplate stare devizne štednje činjenica da Bosna i Hercegovina još uvijek nije počela isplaćivati deviznu štednju. Osim toga, neki od apelanata su pokrenuli postupke pred domaćim sudovima kako bi im se isplatila gotovina sa njihovih računa. Nijedan od apelanata do sada u tomu nije uspio. Konačno, sama zakonska rješenja trenutačno ne dopuštaju da se pravomoćne presude iz ove problematike izvršavaju, jer su predviđeni drugi modaliteti isplate stare devizne štednje.

56. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da ne postoje efikasni pravni lijekovi koji su dostupni apellantima a koje bi trebali iscrpiti. U ovim okolnostima Ustavni sud nije spriječen da razmatra apelacije. Treba napomenuti da je zahtjev za isplatu pravni zahtjev koji se formalno, ali i faktično, proteže od samog početka nemogućnosti da se štedišama isplate njihove devizne štednje. Prema tomu, iako je nastala prije 14. prosinca 1995. godine, pravna situacija je nepromijenjena do danas. Radi se, znači, o klasičnom slučaju tvrdnje kontinuirane povrede (vidi, između ostalih, Dom za ljudska prava, CH/99/1900 i 1901, *D.S. i N.S. protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, odluke o prihvatljivosti i meritumu od 6. ožujka 2002. godine, točka 49; Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 23/00*, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

57. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b), članka 16. st. 1, 2, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete iz navedenih članaka glede dopustivosti.

VII. Meritum

58. Apelanti se žale da im je povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

59. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«3. Popis prava

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

[...]

(k) Pravo na imovinu.»

60. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

61. Apelanti se žale da su njihova prava povrijeđena odbijanjem banaka i sudionika u postupku pred Ustavnim sudom da im isplate deviznu štednju i konverzijom te štednje u certifikate za privatizaciju bez njihovog znanja i suglasnosti. Dalje, apelanti tvrde da radnjama koje je poduzela Federacija nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog i privatnog interesa, a rezultat toga je nastavljanje povreda njihovih prava na imovinu.

62. Prema jurisprudenciji Europskog suda za ljudska prava, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, pokriva lišavanje imovine i ograničava ga izvjesnim uvjetima. Treći, sadržan u drugom stavku, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem interesu, provedbom onih zakona koje smatraju potrebitim za tu svrhu (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 3/99* od 17. ožujka 2000. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 21/00).

63. Uzimajući u obzir prethodnu točku ove odluke, slijedi da Ustavni sud mora odgovoriti na tri pitanja. Prvo, mogu li se prava u svezi stare devizne štednje smatrati *imovinom* u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju? Drugo, ako se smatraju imovinom, miješa li se postojećom zakonskom regulativom ili nedostatkom regulative Bosna i Hercegovina, tj. Federacija Bosne i Hercegovine u ta prava tako da uključuje zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju? Treće, ako je članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju uključen, je li prema tom članku miješanje opravdano?

Da li se radi o imovini apelanata?

64. Prema ustanovljenoj praksi, riječ imovina uključuje širok opseg imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvješća (O.I) 13, st. 40-46 (1978)), a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost. Koncept imovine ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dostatno ako se ustanovi pravo zaštićeno Europskom konvencijom pri čemu pitanje jesu li imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sustavu nije značajno (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktbolag protiv Švedske* iz 1984. godine, serija A, broj 159, stavak 53).

65. Dom za ljudska prava je u svojoj ranijoj praksi, u nekoliko prigoda, ustanovio da stara devizna štednja predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Dom je ustvrdio da, bez obzira na financijsku situaciju banaka i opću ekonomsku situaciju u državi i Federaciji Bosne i Hercegovine, te ograničenja u podizanju stare devizne štednje ili *de facto* blokiranja te štednje, novac koji je deponiran na računima podnositelja prijava predstavlja ekonomsku vrijednost. Potraživanja podnositelja prijava kod banaka po osnovi njihove devizne štednje tako predstavljaju *vlasništvo* u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi *Odluku Doma broj 97/48 i dr., Poropat i drugi, točka 161*).

Navodne povrede od Bosne i Hercegovine

Je li se Bosna i Hercegovina umiješala u pravo apelanata na imovinu?

66. Ustavni sud, prije svega, napominje da je u predmetu *Poropat i dr.* Dom razvidno ustvrdio da se Bosna i Hercegovina miješala u pravo podnositelja prijava na imovinu zbog činjenice da je propustila *osigurati štedišama stare devizne štednje njihovo pravo na mirno uživanje njihovog vlasništva*. Ovo znači *uplitanje u to pravo*. Više od tri godine kasnije, u odluci *Đurković i dr.* (vidi *Odluku Doma broj CH/98/377 i dr., Đurković i drugi protiv Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske*), Dom je potvrdio miješanje Bosne i Hercegovine u isto pravo podnositelja prijave. Od donošenja ove odluke država nije donijela niti jedan pravni akt kojim bi regulirala ovo pitanje. S druge strane, isplata stare devizne štednje nije izvršena u bilo kojem obliku. Zbog toga, Ustavni sud smatra da se Bosna i Hercegovina nastavila miješati u pravo podnositelja prijava na imovinu. Također, nedvojbeno je da se Bosna i Hercegovina umiješala u pravo apelanata na imovinu zbog čega je neophodno ispitati opravdanje za ovakvo *propuštanje* države da regulira pitanje stare devizne štednje.

Je li miješanje opravdano?

67. Prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini država je bila zakonodavno aktivna glede stare devizne štednje. Naime, Republika Bosna i Hercegovina je usvojila zakone i propise u svezi devizne štednje (vidi Odluku Doma broj CH/97/48, *ibid.*, toč. 88-91; točka 1064). Članak 9. stavak 3. Uredbe iz 1992. godine je predviđao da Republika daje garanciju za deviznu štednju, a članak 12. Uredbe iz 1994. godine stimulirao je građane da mogu koristiti svoju štednju slobodno. Imajući u vidu da je člankom 144. Uredbe iz 1992. godine određeno da isplate devizne štednje građana uložene kod Narodne banke Jugoslavije treba odrediti posebnim propisom, Ustavni sud smatra da je ustanovljeno da se izričita garancija i obećanje da se štednja može slobodno koristiti nisu odnosili na staru deviznu štednju, nego samo na nove štedne uloge koje su građani počeli ulagati u vrijeme kada je usvojena zakonska regulativa Republike. Ipak, ostavljajući staru deviznu štednju za rješavanje posebnim propisom, Republika je implicitno priznala odgovornost za ovu štednju. Odlukom od 9. travnja 1995. godine ne samo da je pojačano ovo implicitno priznanje već je razvidno navedeno da će se pitanje stare štednje rješavati usvajanjem državnog zakona o javnom dugu Republike.

68. Iako je Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini stupio na snagu nakon nadnevak koji su navedeni u prethodnoj točki, Ustavni sud ponavlja da, prema članku I. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje prema međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine. Ustavni se sud, dalje, poziva na Aneks II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, kojim je propisan kontinuitet pravnih propisa, prema kojem *[s]vi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriju Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostat će na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu protivni Ustavu dok drugačije ne odredi nadležno tijelo vlasti Bosne i Hercegovine. In conclusio*, svi opći akti koji su usvojeni do stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine ostaju na snazi u punom opsegu sve dok drugačije ne odredi nadležno tijelo vlasti Bosne i Hercegovine. Time su i obveze koje je imala Republika Bosna i Hercegovina, a koje su opisane u prethodnoj točki, prešle na državu bez ikakvih ograničenja. Drugim riječima, vidljiv je kontinuitet obveze države od razdoblja raspada bivše SFRJ pa sve do 14. prosinca 1995. godine, kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. U tome svojstvu Bosna i Hercegovina sudjeluje u pregovorima koji se tiču sukcesije imovine SFRJ.

69. Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, država je dobila nove obveze koje se odnose na pitanja imovinskih prava u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U alineji 4. Preambule Ustava, koja ima normativni karakter, sukladno odluci

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (*vidi djelomičnu odluku broj U 5/98 III od 30. lipnja i 1. srpnja 2000. godine, točka 17*), je propisano da je država obvezna da *podstakn[e] opće blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišnog gospodarstva*. Člankom I/4. Ustava Bosne i Hercegovine stimulirani su, između ostalog, sloboda kretanja kapitala širom Bosne i Hercegovine i garantiranje jedinstvenog tržišta, a člankom II/1. su *Bosna i Hercegovina i oba entiteta [obvezna] osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda*. Osim toga, člankom II/6. Ustava Bosne i Hercegovine *Bosna i Hercegovina i svi sudovi, ustanove, tijela vlasti, te tijela kojima posredno rukovode entiteti ili koja djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i temeljne slobode na koje je ukazano u stavku 2. Konačno, [p]rava i slobode predviđeni u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i u njezinim protokolima se izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima*.

70. S druge strane, glede problema devizne štednje država je nastavila zakonodavne aktivnosti nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je Odlukom od 10. travnja 1996. godine potvrđena Odluka od 9. travnja 1995. godine kojom je propisano da *[d]evizna štednja građana deponirana kod bivše Narodne banke Jugoslavije, zajedno sa kamatama na ovu štednju, rješavat će se donošenjem zakona o javnom dugu Bosne i Hercegovine ili na drugi način u sklopu ukupne konsolidacije duga Bosne i Hercegovine zajedno sa međunarodnom zajednicom*. Država je 22. srpnja 1998. godine, odnosno 19. srpnja 1999. godine, usvojila Okvirni zakon o privatizaciji banaka i poduzeća koji je samo formulirao određena opća načela u privatizaciji. Usprkos ovoj zakonodavnoj aktivnosti, a sukladno ustavnim obvezama države, Dom je u svojoj odluci o deviznoj štednji građana, CH/97/48 (*ibid.*, točka 164), zaključio da je država odgovorna za povredu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer je propustila poduzeti određenu radnju i tako ostavila *štediše u situaciji u kojoj nije bilo pravne osnove po kojoj su oni mogli tražiti isplatu svoje štednje, bilo izravno od banaka ili neizravno od države kroz plaćanje javnog duga*. Ovakva situacija je nastavljena do listopada 2003. godine, kada je Dom u svojoj odluci CH/98/377 i dr. (*ibid.*, točka 204) u svezi štednih uloga građana zaključio:

[...] da Bosna i Hercegovina ostaje odgovorna za nalaz zajedničkog rješenja za problem starih bankovnih računa. Bosna i Hercegovina je uključena u državne pregovore u svezi pitanja kao što su odgovornosti banaka iz inozemstva (kao što su Ljubljanska banka i Unionbanka, bivša Jugobanka), prava ekonomske sukcesije i druga pitanja koja utječu na imatelje deviznih štednih računa, uključujući i podnositelje ovih prijava. Dom, zbog toga, nalazi da su te prijave prihvatljive protiv Bosne i Hercegovine u svezi članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju.

71. Prema Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 44/04), bjelodano proizlazi da Bosna i Hercegovina, tj. država, ne podrazumijeva štednju građana kao svoj dug, već dug entiteta. Drugim riječima, sva aktivnost glede *stare devizne štednje* građana je prenesena na entitete i Distrikt Brčko, koji su pitanje stare devizne štednje regulirali putem relevantnih zakona o unutarnjem dugu. Na taj način je razvidno da se država *de facto* i *de jure* odrekla obveza koje su proizlazile iz legislative donesene od 1992. do 1999. godine, uključujući i obveze iz Ustava Bosne i Hercegovine.

72. Što se tiče obveza države koje proizlaze iz legislative donesene od 1992. do 1999. godine, država nije donijela niti jedan akt kojim bi stavila izvan snage postojeću legislativu, a kojom je u to vrijeme izravno preuzela obveze po osnovi stare devizne štednje. Problem bi mogao biti riješen primjenom načela *lex posterior derogat lex priori*, čime bi entiteti i Distrikt Brčko mogli preuzeti obvezu samostalnog garantiranja imovinskih prava po osnovi stare devizne štednje. Međutim, u ovom slučaju se radi o obvezi države, osim onih koje proizlaze iz *državnih* pozitivno-pravnih propisa, koju država Bosna i Hercegovina nije mogla prenijeti entitetima i Brčko Distriktu da reguliraju ovu materiju. Stara devizna štednja, nakon 14. prosinca 1995. godine, predstavlja konstituirano imovinsko pravo u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, članka II/2.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. stavak 11. Sporazuma. Znači, radi se o imovinskim pravima koja su razvidno definirana obveza države, a država ne može delegirati entitetima i Brčko Distriktu odgovornost da ih štiti (na način na koji je to učinjeno). Zbog toga, efikasna zaštita ovih prava ne bi mogla biti moguća da pravna pozicija podnositelja apelacije nije zaštićena Sporazumom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Država se ne može osloboditi garantiranja poštivanja ovog prava pokušajem da delegira odgovornosti, u smislu reguliranja i implementacije, na entitetske institucije i institucije Brčko Distrikta, bez osiguravanja dostatno pravnih garancija da će ove institucije djelovati sukladno, između ostalog, standardima iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

73. Ustavni je sud svjestan da je pitanje unutarnjeg duga veliko opterećenje za entitete. Njihova je solventnost interes države, jer od toga izravno ovisi i moć države, njezina makroekonomska stabilnost. Država, s ciljem obrane forme i vrste svog političkog postojanja, može i mora poduzeti sve potrebite mjere. Prema tomu, država mora osigurati funkcioniranje svih nadležnih teritorijalnih cjelina u smislu uređenih dijelova financijskog gospodarstva, koji će i u budućnosti biti izloženi velikim problemima i rizicima (primjerice, najava rješavanja problema restitucije). To se može postići samo tako da država zakonskim aktom utvrdi jedinstvena načela za cijeli teritorij, koja bi bila rezultat ekonomske analize makroekonomske stabilnosti države u kontekstu postojećeg problema.

74. U svezi toga, prema članku III/1.(d) Ustava Bosne i Hercegovine, u nadležnosti državnih institucija je monetarna politika. Štoviše, članak VII. Ustava označava Centralnu banku Bosne i Hercegovine kao jedino nadležno tijelo za monetarnu politiku u cijeloj zemlji. Točno je da Centralnoj banci nije data ovlast da regulira rad banaka uopće ili posebice deviznu štednju. Međutim, sadašnja štednja sa predmetnih bankovnih računa se ne isplaćuje preko banaka, već izravno iz entitetskih proračuna, što se odražava na protok novca i deviza i tako utječe na monetarnu politiku za koju je Centralna banka, kao državna institucija, odgovorna. Prema tomu, bankovni sustav, osim Centralne banke Bosne i Hercegovine, nema ulogu u pitanju stare devizne štednje.

75. Članak I/4. Ustava Bosne i Hercegovine obvezuje državu da regulira pitanje jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini u koje spada, između ostalog, promet kapitala. Jedinstveno tržište i liberalizacija tržišta kapitala obuhvaćaju isključivanje svakog ograničenja, tj. ne samo diskriminirajućih mjera nego i svih drugih mjera koje, bez obzira što nemaju diskriminirajući karakter, opterećuju određene skupine više nego druge. Ustavni sud primjećuje da je isto pitanje, za koje je država odgovorna i koje je na isti način bilo tretirano sve do donošenja entitetskih zakona o reguliranju ovog problema, uključujući Distrikt Brčko, regulirano na nejednak način. Tako, primjerice, Federacija Bosne i Hercegovine predviđa isplaćivanje, *inter alia*, u novcu u razdoblju od četiri godine (članak 11. Zakona), a dospijee obveznica još nije regulirano. Republika Srpska je predvidjela druge modalitete novčane isplate (članak 15. Zakona), a obveznice imaju rok dospijeeća 30 godina (članak 16. stavak 1. točka 1). Distrikt Brčko je predvidio rok od tri godine za novčanu isplatu (članak 2. stavak 1. Zakona), a obveznice imaju rok dospijeeća 25 godina (članak 2. stavak 2.a Zakona). Nejednako tretiranje je posljedica delegiranja problema sa države na entitete i Brčko Distrikt. Na taj način različito zakonsko tretiranje, osim na zakon o slobodnom tržištu, bitno i izravno će utjecati na tržište obveznicama u Bosni i Hercegovini, kao jedinstveni tržišni prostor. S druge strane, stara devizna štednja je bila i načelno ostala državni problem. U svezi toga, Ustavni sud napominje da je država obvezna poštivati opće načelo jednakosti u pravima, kako to propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, i to ne samo ustavnih prava već svih prava koja su propisana zakonom. Pravo na jednakost je ustavno pravo i odnosi se na sva zakonska prava. Nijedan zakonodavac ne može biti oslobođen te obveze. Država mora dati garancije da su različita zakonska rješenja na podržavnim razinama neophodne mjere radi zaštite funkcioniranja financijskog gospodarstva, monetarnog sustava itd. države. Međutim, različite mjere i različito tretiranje, koji utječu na jedinstveno tržište kapitala, su dopušteni ukoliko ispunjavaju pretpostavke načela proporcionalnosti (vidi presudu Suda za pravdu, predmet C-423/98, *Alfredo Albore*, Zbirka 2000, str. I-5965).

76. Dopuštajući da entiteti i Brčko Distrikt preuzmu operacionalizaciju i odgovornost za isplatu stare devizne štednje, država nije dala niti jednu garanciju da će isplata, kako u novcu, tako i u formi obveznica biti realizirana. Ustavni sud smatra da je neophodno da država da određene garancije u tom smislu. Naime, prema teoriji identiteta strana, Republike Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, a koja razvidno proizlazi iz članka I. Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje prema međunarodnom pravu kao država i tako nasljeđuje status bivše Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina ima poziciju dužnika. Ne bi bilo sukladno načelu pravne države da se država, kao dužnik, u potpunosti oslobodi svoje obveze, tako što bi, prenošenjem svoje nadležnosti, dala garancije da će ispuniti svoje obveze. Zbog toga, Ustavni sud ne može prihvatiti garanciju koju daju entiteti, a pogotovu ne garanciju osiguranja novca putem privatizacije javnih poduzeća, uzimajući u obzir njene dosadašnje rezultate. Konačno, davanje garancije bi omogućilo da se ojača osjećanje da postoji načelo kontinuiteta, u smislu članka I. Ustava Bosne i Hercegovine, i dobre vjere u njega. Naime, apelanti kao vjerovnici, u trenutku sklapanja pravnog posla sa državnim bankama, nisu bili opterećeni rizikom da će njihova devizna štednja kad-tad propasti ili postati neutuživa. Stoga, Ustavni sud smatra da je država odgovorna da se ojača to osjećanje dobre vjere u kontinuitet pravnog sustava postojanja.

77. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da država mora na određeni način regulirati navedenu problematiku, od čega će izravno ovisiti i uspjeh predviđenog modaliteta isplate stare devizne štednje. Ustavni sud smatra da država nije obvezna u potpunosti regulirati ova pitanja. Ipak, načelno reguliranje ovih pitanja a, prije svega, pitanja davanja garancije za isplatu od određene relevantne međunarodne institucije kapitala, ujednačavanje standarda na cijeloj teritoriji države, vodeći pri tomu računa o ostvarivanju jedinstvenog tržišta u Bosni i Hercegovini i makroekonomskoj stabilnosti države, vodit će ka tomu da pravo na imovinu ne bude ugroženo u budućnosti, tj. da zakonska regulativa ispuni standarde koji su nametnuti pozitivnom obvezom državi, a koja proizlazi iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Ustavni sud napominje da je zakonodavac najkompetentniji, uzimajući u obzir praktična stajališta, odlučiti koja su to pitanja na terenu koja se načelno moraju uzeti u obzir.

78. Obzirom da država Bosna i Hercegovina nije donijela određeni okvirni zakon kojim bi načelno regulirala ova pitanja, Ustavni sud smatra da je Bosna i Hercegovina propustila učinkovito zaštititi pravo apelanata na imovinu, čime je povrijedila svoje pozitivne obveze koje proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Navodne povrede od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

79. Ustavni sud mora odlučiti da li, u svjetlu najnovijih zakonskih promjena, pravna situacija u Federaciji i Republici Srpskoj u svezi stare devizne štednje nastavlja kršiti članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

80. Ustavni sud, prije svega, ponavlja da se u predmetnim slučajevima radi o imovini podnositelja apelacije. Prema tomu, Ustavni sud mora utvrditi miješaju li se postojećom zakonskom regulativom Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska u ta prava tako da uključuje zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju? Osim toga, Ustavni sud mora ispitati, ako se radi o miješanju u to pravo, je li miješanje opravdano prema tome članku?

Radi li se o miješanju Federacije Bosne i Hercegovine u pravo apelanata na imovinu i, ako je odgovor potvrđan, sastoji li se ono u kontroli ili lišavanju prava na imovinu?

81. Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 14/05 od 2. prosinca 2005. godine je ustvrđeno da odredbe Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH» broj 66/04), kao i odredbe Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 63/04) koje se tiču stare devizne štednje nisu sukladne članku III. Ustava Bosne i Hercegovine, te se ukidaju.

82. Navedenom odlukom [...] *Ustavni sud smatra da je Bosna i Hercegovina, u okviru svojih nadležnosti u smislu članka III.5.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, a u svrhu ispunjenja svojih obveza iz Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma, nadležna za donošenje zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje, i to na jedinstven način za sve građane Bosne i Hercegovine. Tek po ispunjenju tog uvjeta entiteti i Brčko Distrikt bi mogli, u okviru povjerenih ovlasti, regulirati to pitanje sukladno načelima prethodno utvrđenim jedinstvenim zakonodavstvom na razini Bosne i Hercegovine. Ustavni sud zaključuje da se Bosna i Hercegovina nije mogla osloboditi obveze da garantira poštivanje konstituiranih imovinskih prava imatelja devizne štednje bez prethodnog osiguranja dostatnih garancija za adekvatno rješavanje ovog problema, donošenjem zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje, i to na jedinstven način za sve građane Bosne i Hercegovine, sukladno, između ostalog, standardima iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.*

83. Ukidanjem odredaba Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine i odredaba Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja

unutarnjeg duga Republike Srpske koje se tiču stare devizne štednje donošenje zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje je preneseno na Bosnu i Hercegovinu.

84. Aneks 6 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Opći okvirni sporazum) predstavlja sporazum o ljudskim pravima u kojem su se Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska dogovorile da će poštivati ljudska prava, i to tako što će „[...]osigurati svim osobama unutar njihove jurisdikcije najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i fundamentalnih sloboda uključujući prava i slobode koje su osigurane Europskom konvencijom i njezinim protokolima i ostalim međunarodnim sporazumima koji su navedeni u dodatku na ovaj aneks. To su: [...] pravo na vlasništvo“.

85. Aneksom 6 Općeg okvirnog sporazuma je predviđeno postojanje institucija za zaštitu ljudskih prava na razini Bosne i Hercegovine sa isključivom nadležnošću da ispituju povrede ljudskih prava i sloboda iz Europske konvencije. Iz članka II/1. Ustava Bosne i Hercegovine nedvojbeno proizlazi da su, osim Bosne i Hercegovine, i entiteti dužni osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i sloboda. Međutim, iz Aneksa 6 Općeg okvirnog sporazuma proizlazi da je intencija njegovih tvoraca bila da se prvenstveno na razini države Bosne i Hercegovine osiguraju mehanizmi za zaštitu ljudskih prava i sloboda, odnosno da država mora stvoriti okvir za zaštitu ljudskih prava i sloboda. U ostvarenju tog svojeg „zadatka“ iz Općeg okvirnog sporazuma Bosna i Hercegovina je osigurala mehanizme za zaštitu ljudskih prava na razini države osnutkom institucija za zaštitu ljudskih prava, kako je to i predvidio Aneks 6 Međutim, Bosna i Hercegovina, kada su u pitanju imovinska prava imatelja stare devizne štednje, je propustila poduzeti sve neophodne mjere kako bi tim osobama osigurala ostvarivanje same biti njihovog prava na imovinu iz Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno Europske konvencije. Bosna i Hercegovina je propustila stvoriti zakonodavni i institucionalni okvir za ujednačeno rješavanje tog problema na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

86. Iz svega navedenog Ustavni sud zaključuje da se Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska nisu miješale u pravo podnositelja apelacije na njihovu imovinu i nisu povrijedile članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

87. Ustavnom sudu ostaje još ispitati je li apelantima povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu članka 6. Europske konvencije.

88. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi kaznenog postupka.»

89. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije glasi:

«1.Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.»

90. Ustavni sud smatra da predmetne apelacije pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu prava na pristup sudu iz članka 6. Europske konvencije. Naime, podnositelji prijava se žale da se ne mogu obratiti niti jednoj instituciji koja bi zaštitila njihova prava na imovinu.

91. Ustavni je sud u svojoj dosadašnjoj praksi ukazivao na značaj prava pristupa sudu (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 3/99, od 17. ožujka 2000. godine, "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 21/00 i Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, U 107/03, od 19. studenoga 2004. godine, toč. 7. i 21, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 23/05). Pravo pristupa sudu ne znači samo formalni pristup sudu već efikasan pristup sudu. Da bi nadležno tijelo bilo efikasno, ono mora obnašati svoju funkciju na zakonit i učinkovit način. Obveza osiguranja efikasnog prava na pristup nadležnim tijelima se ubraja u kategoriju dužnosti, tj. pozitivne obveze države (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, od 9. listopada 1979. godine, serija A, broj 32, stavak 25).

92. U dijelu o dopustivosti apelacija Ustavni sud je zaključio da većina apelanata nije iscrpljivala pravne lijekove, jer entitet, nadležan u tom smislu, nije predvidio učinkovit pravni sustav. Samim tim Ustavni sud smatra da podnositelji apelacija, usprkos činjenici da stara devizna štednja nije isplaćivana, kao ugovorna obveza, nisu imali nikakvu institucionalnu zaštitu, niti mogućnost obratiti se bilo kojem sudu ili drugom tijelu. Ovakvo stanje traje od nastanka problema, znatno ranije nego što je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu. Situacija se nije promijenila do danas usprkos odlukama Doma (prije svega, *Poropat i dr., loc. cit.*, toč 152-156; *Đurković i dr., loc. cit.*, toč. 220-222) u kojima je

izričito navedeno da u pravnom sustavu Bosne i Hercegovine ne postoje učinkoviti pravni lijekovi, te je nađeno flagrantno kršenje prava na imovinu vlasnika stare devizne štednje. Tužena strana nije nikada ispoštovala odluke Doma u svezi toga. Konačno, uzimajući u obzir zaključke ove odluke u svezi prava na imovinu, u kojoj je nađena povreda, Ustavni sud smatra da pravo pristupa sudu još uvijek nije opravdano i izbalansirano.

93. Iz svega navedenog Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede prava apelanata na pravično suđenje, u smislu prava pristupa sudu, koje štiti članak 6. stavak 1. Europske konvencije, za što je odgovorna Federacija Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

94. Ustavni sud zaključuje da je time što nije donesen određeni okvirni zakon kojim bi se reguliralo pitanje isplate stare devizne štednje Bosna i Hercegovina propustila učinkovito zaštititi pravo apelanata na imovinu, čime su povrijeđena prava koja proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Federacija Bosne i Hercegovine nije omogućila apellantima pravo pristupa sudu, te je na taj način povrijeđen članak 6. Europske konvencije.

95. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

96. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 528/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Ђуре Максимовића против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број У-1100/98 од 24. фебруара 2000. године, Рјешења Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове број 01-473-220/98 од 15. маја 1998. године и Рјешења Општинске управе за геодетске и имовинско-правне послове Општине Тузла број 11-473-97/86-10 и 11-473-110/86 од 4. априла 1998. године

Одлука од 13. октобра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету броју **АП 528/04**, рјешавајући апелацију **Ђуре Максимовића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Миодраг Симић, потпредседник

Хатица Хациосмановић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 13. октобра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Ђуре Максимовића.

Утврђује се повреда члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број У-1100/98 од 24. фебруара 2000. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине на хитан поновни поступак, у складу са чланом 64 ст. 1, 5 и 6 Правила Уставног суда.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да у року од шест мјесеци од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине”, “Службеном гласнику Републике Српске” и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Ђуро Максимовић (у даљњем тексту: апелант) из Мрамора, општина Тузла, кога заступа Субхија Ђузић, адвокат из Тузле, поднио је 22. јуна 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број У-1100/98 од 24. фебруара 2000. године, Рјешења Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове (у даљњем тексту: Федерална управа) број 01-473-220/98 од 15. маја 1998. године и Рјешења Општинске управе за геодетске и имовинско-правне послове Општине Тузла (у даљњем тексту: Општинска управа) број 11-473-97/86-10 и 11-473-110/86 од 4. априла 1998. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног суда и учесника у поступку, Федералне управе, затражено је 18. априла 2005. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд доставио је одговор на апелацију 4. маја 2005. године, а Федерална управа 17. маја 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију су 4. јула 2005. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Рјешењем Општинске управе број 11-473-97/86-10 и 11-473-110/86 од 4. априла 1998. године, које је потврђено Рјешењем Федералне управе број 01-473-220/98 од 15. маја 1998. године, усвојен је предлог Рудника угља Тузла да се ради изградње

улаза главног слоја од апеланта, уз накнаду, потпуно експропришу непокретности означене као к.ч. број 881/2, њива површине 1227 м², звана “Лука”. Тачком 2 диспозитива наведеног рјешења одбијен је апелантов захтјев да му се експропришу и преостале непокретности означене као к.ч. број 882/2, ливада површине 773 м², звана “Лука”.

7. Врховни суд донио је Пресуду у управном спору број У-1100/98 од 24. фебруара 2000. године, коју је апелант примио 14. маја 2004. године, и њоме одбио апелантову тужбу изјављену против Рјешења Федералне управе. У образложењу пресуде Врховни суд, између осталог, наводи да су органи управе правилно утврдили чињенично стање и закључили да експропријацијом сусједне парцеле није онемогућено нити битно погоршано нормално коришћење преосталог дијела апелантових непокретности, те да је на правилан начин примијењено материјално право.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

8. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција). Апелант у апелацији истиче да сама чињеница да је усвојен предлог о потпуној експропријацији његове парцеле, која је означена као к.ч. број 881/2, површине од 1.227 м², са помоћним објектима на њој, значи да код њега не постоји привредни интерес за коришћење преосталих непокретности, означених као к.ч. број 882/2, површине од 773 м², на којој се налази породична кућа. Наиме, оспореним одлукама, наводи апелант, одузете су му 2/3 непокретности, а породични објекат удаљен је од границе експропријационог појаса 4,30 м, чиме му је битно нарушена егзистенција. Према апелантовим наводима, у таквим условима немогуће је живјети због штетних имисија које се производе свакодневним радом и буком тешких машина на радилишту које је у непосредној близини његовог стамбеног објекта. Осим тога, апелант истиче да се на преосталим непокретностима, усљед нестручног извођења радова корисника експропријације, причињава метеријална штета и да му је нарушен нормалан живот како са економског, тако и са еколошког аспекта.

9. С обзиром на наведено, апелант тражи да се пониште оспорене одлуке и да се изврши експропријација и преостале парцеле са стамбеним објектом, или да се не прихвати предлог корисника експропријације за експропријацију већ експроприсаних

непокретности, јер је сврху изградње улаза главног слоја остварио експропришући сусједне парцеле.

б) Одговор на апелацију

10. У одговору на апелацију Врховни суд истиче да у цијелости остаје при разлозима које је дао у оспореној одлуци и сматра да том одлуком нису повријеђена права на која апелант указује у поднесеној апелацији тим прије што апелант оспорава утврђено чињенично стање у спорном предмету, које не може да буде уставни основ за мериторно одлучивање о апелацији. Осим наведеног, Врховни суд указује да је оспорена пресуда достављена апелантовом пуномоћнику 14. маја 2000. године, а апелација Уставном суду поднесена је 22. јуна 2004. године, тј. по протеку рока од 60 дана, па предлаже да се због тог разлога одбаци.

11. Федерална управа у одговору на апелацију истиче да у потпуности остаје при наводима из свога рјешења којим је одлучила о апелантовој жалби изјављеној против првостепеног рјешења. Федерална управа сматра да нису повријеђена апелантова уставна права и предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

12. **Закон о експропријацији** (“Службени лист СРБиХ” број 12/87 и 38/88, “Службени лист РБиХ” број 15/94)

Члан 9 Закона у релевантном дијелу гласи:

“(1) На сопствеников захтјев експроприсаће се и преостали дио непокретности: ако се при експропријацији једног дијела непокретности утврди да сопственик нема привредног интереса да користи преостали дио, односно ако је услед тога на преосталом дијелу онемогућена или битно погоршана његова дотадашња егзистенција или му је онемогућено нормално коришћење преосталог дијела непокретности.

[...].”

VI. Допустивост

13. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

14. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку ког је користио.

15. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број У-1100/98 од 24. фебруара 2000. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 14. маја 2004. године а апелација је поднесена 22. јуна 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 став 4 Правила Уставног суда. У погледу тврдњи Врховног суда да је апелација неблаговремена, Уставни суд је увидом у фотокопију доставнице о уручењу оспорене пресуде апеланту утврдио да је апеланту оспорена пресуда достављена 14. маја 2004. године, а не 14. маја 2000. године, како наводи Врховни суд, што је видљиво како из исписаног датума пријема од апеланта, тако и из отиска штамбиља поште из Тузле. Стога, Уставни суд сматра да су неосновани наводи Врховног суда да је апелација неблаговремена, те их као такве и одбија. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

16. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

17. Апелант оспорава наведене одлуке тврдећи да је тим одлукама повријеђено његово право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на имовину

18. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

“Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

к) *Право на имовину;*”

19. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на мирно и неометано уживање своје имовине. Нико не може да буде лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.”

20. При разматрању да ли је дошло до повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију први корак се састоји у разматрању да ли је апелант имао право које може да се тумачи у смислу значења појма “имовина”, а који потпада под члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

21. Појам “имовина” подразумијева широке сопственичке интересе који представљају економску вриједност (види Уставни суд, Одлука број *У 14/00* од 4. априла 2001. године, објављена у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 33/01). Такође, према јуриспруденцији Европског суда за људска права, “имовина” која се штити може да буде само постојећа имовина (види Европски суд за људска права, *Van der Musselle*, пресуда од 23. новембра 1983, серија А, бр. 70, тачка 48) или барем имовина за коју апелант има “оправдано очекивање” да ће је добити (види Европски суд за људска права, *Pine Valley Developments Ltd и други*, пресуда од 29. новембра 1995, серија А, бр. 332, тачка 31). Уставни суд у својим ранијим одлукама закључио је да појам “имовина” не треба да се тумачи рестриктивно, него тај појам треба схватити тако “да укључује и постојећа новчана потраживања појединаца, као и одређена права појединаца која имају економску вриједност” (види Уставни суд, Одлука број *У 26/00* од 21. децембра 2001. године). У конкретном случају Уставни суд сматра да апелантове непокретности које су предмет експропријације, као и оне за које апелант сматра да би требало да буду експроприсане, представљају економску вриједност, односно имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

22. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило, наведено у првом ставу, јесте опште природе и исказује принцип

мирног уживања имовине. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, обухвата лишавање имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће правило, које се налази у другом ставу, признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзиру коришћење имовине у складу са јавним интересом. Ова три правила нису “различита” у смислу да су неповезана, друго и треће правило се односе на појединачне случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их стога треба тумачити у свјетлу општег принципа исказаног у првом правилу (види Европски суд за људска права, *Sporrong i Lönnorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

23. Уставни суд примјећује да се апелант није конкретно позвао на неки од принципа садржаних у члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Он, наиме, није експлицитно навео да ли оспорене одлуке представљају лишавање имовине у смислу друге реченице става 1 овог члана, надзирање коришћења имовине у смислу става 2 овог члана, или мијешање са правом на мирно уживање имовине у смислу прве реченице става 1 овог члана. У конкретном случају апелант се жали што су оспореним одлукама управни органи и Врховни суд у управном спору одбили његов захтјев да му се, осим непокретности које су експроприсане у корист Рудника угља Тузла, у сврху изградње улаза главног слоја, уз накнаду, потпуно експропришу и преостале непокретности, у смислу члана 9 Закона о експропријацији.

24. С обзиром на наводе из апелације, према којим апелант нема услова за даљње коришћење преосталих непокретности због штетних имисија, буке и сталног плављења његовог земљишта, стамбеног и помоћних објеката, произилази да се апелант жали да је оспореним одлукама, којим није усвојен његов захтјев за потпуну експропријацију преосталих непокретности, онемогућен да мирно користи своју имовину. Разматрајући наводе из апелације, оспорене одлуке и осталу документацију списа предмета, Уставни суд сматра да последице на које се апелант жали јесу резултат смањења могућности да се располаже непокретностима које, према апелантовом захтјеву, нису експроприсане оспореним одлукама. Те последице по апеланта настале су због ограничења која су му наметнута на неекспроприсаном земљишту и стамбеном и помоћним објектима, а усљед одузимања експроприсаних непокретности. Међутим, иако је апелантово право на непокретностима које нису одузете изгубило садржај, ово имовинско право није нестало, већ је добило извјесна ограничења. С тим у вези, Уставни суд запажа да је апелант могао да настави да користи спорне непокретности, те да је у односу на њих могао да црпи и сва остала сопственичко-правна овлашћења. Стога, Уставни суд констатује да се у конкретном

случају одузимањем једних, а неодузимањем других непокретности ради о мијешању у право на мирно уживање апелантових непокретности које нису експроприсане.

25. Имајући у виду претходну констатацију, Уставни суд даље мора да утврди да ли је постигнута правична равнотежа између захтјева општег интереса заједнице и услова за заштиту апелантових основних права која су загарантована чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у односу на утврђено мијешање и да ли су органи управе и Врховни суд поступили у складу са принципом законитости (види, нпр., Европски суд за људска права, *Sporrong i Lönnorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982., серија А, број 52).

26. У погледу разматрања питања да ли су оспорене одлуке засноване на принципу законитости, Уставни суд запажа да су те одлуке донесене на основу одредбе става 1 члана 9 Закона о експропријацији. Наиме, надлежна Општинска и Федерална управа, као и Врховни суд у управном спору утврдили су да у апелантовом случају нису испуњени услови из наведене законске одредбе да се, осим непокретности које су биле предмет експропријације, од апеланта, на основу његовог захтјева, експропришу и остале непокретности. У поступку, у ком је одлучивано о наведеном апелантовом захтјеву, у вези са могућностима коришћења стамбеног објекта и преосталог земљишта, проведено је вјештачење вјештака грађевинске струке. На основу налаза и мишљења тог вјештака, других изведених доказа и резултата цијелокупног поступка Врховни суд и органи управе утврдили су да апеланту неће бити битно погоршана досадашња егзистенција у стамбеном објекту, нити да је испуњен било који други услов из наведене законске одредбе који би могао да представља основ за усвајање апелантовог захтјева.

27. Међутим, Уставни суд, разматрајући цијелокупну документацију овога случаја, дајући посебну пажњу налазу и мишљењу сталног судског вјештака грађевинске струке, др Ибрахима Чачковића, и вјештака у подручју геологије и хидрогеологије Енвера Бркића, исказао је сумњу у исправност наведеног закључка Врховног суда и органа управе до ког су они дошли на основу утврђеног чињеничног стања. Наиме, налазима и мишљењима наведених вјештака, који су вјештачење провели за потребе Општинског суда у Тузли у предмету број П-2155/99, изражен је став, између осталог, *да је изградња приступног пута и радног платоа око јаме рудника Мрамор на парцелама тужиоца (односно апеланта), на начин како је изведена, изазвала трајни поремећај природног режима површинских и подземних вода Мраморског потока (преусмјерено разливање, спријечено отицање, продужено*

задржавање воде на парцелама, подизање нивоа подземних вода и др.) чији су резултат постепене, али дугорочне штете на земљишту и објектима тужилоца. Дакле, према наведеним налазима и мишљењима, евидентно је да је изградњом приступног пута и прекидом површинског канала за одвод површинских вода из апелантовог дворишта апелантова имовина, односно његови стамбени и помоћни објекти, изложена сталном плавлeњу услед појачаних падавина.

28. Осим тога, чињеница да је граница експропријационог појаса од апелантове куће удаљена свега 4,30 м и да се пројектовани пут за приступ улазу главног слоја налази на удаљености од 26,50 м неспорно доводи до закључка да су апелант и чланови његовог породичног домаћинства свакодневно изложени буци тешких машина и камиона који пролазе наведеним путем, као и прашини и штетним имисијама насталим сагоријевањем погонског горива који они користе. Имајући у виду ове чињенице, Уставни суд сматра да је, услед наведеног стања, на преосталом дијелу апелантових непокретности, за чију експропријацију није усвојен захтјев, ако не онемогућена, а оно сигурно битно погоршана његова дотадашња егзистенција, или му је онемогућено нормално коришћење преосталог дијела непокретности, у смислу одредбе члана 9 став 1 Закона о експропријацији. С обзиром на то да овакво чињенично стање указује на повреду апелантових уставних права, Уставни суд је нашао упориште да преиспита чињенице које су утврђене у управном поступку од надлежних органа управе (види Уставни суд, Одлука број У 62/01 од 5. априла 2002. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 24/02).

29. Уставни суд не може да подржи став који је на основу овако утврђених чињеница донио Врховни суд у оспореној пресуди према којем је апелант у случају да, због извођења радова на сусједним непокретностима, трпи материјалну штету овлашћен да тражи накнаду такве штете од корисника експропријације вансудским или судским путем, подношењем тужбе редовном, стварно и мјесно надлежном суду. Наиме, постојање могућности да наступи евентуална штета на апелантовим непокретностима у будућности, у толиком обиму, веома је извјесно услед чега би била онемогућена или битно погоршана апелантова дотадашња егзистенција или онемогућено нормално коришћење преосталог дијела непокретности. Таква перманентна штета, која би се извјесно апеланту догађала сваке године, можда и више пута, може да буде основ за потпуну експропријацију преосталих апелантових непокретности. Уставни суд сматра да би се упућивањем апеланта на обавезу да након сваке тако претрпљене штете подноси тужбу надлежном суду за њену надокнаду на њега пренио претјеран и обиман терет.

30. С обзиром на све наведено, Уставни суд сматра да оспорене одлуке, засноване на одредби става 1 члана 9 Закона о експропријацији, како су је примијенили Врховни суд и органи управе, не испуњавају услове постављеног принципа законитости које захтијева члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

31. На основу изложеног Уставни суд закључује да је у конкретном случају прекршено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

32. Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово уставно право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када у поступку експропријације чињенице предмета указују да су испуњени законски услови за експропријацију, осим експроприсаних непокретности, и преосталих апелантових непокретности иако је надлежни орган управе одбио његов захтјев.

33. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 639/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Hajrudina Gromilića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine

Odluka od 23. septembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 639/04**, rješavajući apelaciju **Hajrudina Gromilića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

David Feldman, sudija

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 23. septembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Hajrudina Gromilića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine i rješenja Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje br. 02/1-1049865759 od 18. marta 2002. godine i br. 1049865759 od 7. septembra 2001. godine.

Predmet se vraća Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.“

Obrazloženje

I. Uvod

1. Hajrudin Gromilić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Livna podnio je 16. jula 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Federalni zavod PIO) zatraženo je 28. februara 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud je 18. marta 2005. godine dostavio odgovor na apelaciju, a Federalni zavod PIO nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 25. stav 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, odgovor Vrhovnog suda je 10. juna 2005. godine dostavljen apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem prvostepenog organa Federalnog zavoda PIO broj 1049865759 od 7. septembra 2001. godine apelantu je priznato pravo na starosnu penziju u određenom

iznosu počevši od 22. decembra 1998. godine. Tim rješenjem zamijenjeno je privremeno rješenje od 18. augusta 1999. godine u kojem je bio određen akontativni iznos penzije koji je apelant primao.

7. Apelant je podnio žalbu protiv prvostepenog rješenja u kojoj je naveo da je 1. aprila 1992. godine podnio zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju, jer je, prema Rješenju Osnovne škole „10. oktobar“ Livno broj 54/92 od 20. marta 1992. godine, ispunio sve uvjete za odlazak u penziju, i da je radnu knjižicu i svu potrebnu dokumentaciju dostavio Društvenom fondu PIO, Ispostava u Livnu (broj protokola 1810-571/92). Dalje, apelant je naveo da zbog ratnih okolnosti nije primio odluku o svom zahtjevu, ali da je primao akontaciju penzije sve vrijeme kada je Općina Livno isplaćivala penzije, te da, s obzirom na to da njegovom krivicom nije izgubljena dokumentacija, smatra da mu pravo na isplatu penzije treba priznati od dana ispunjenja uvjeta propisanih za stjecanje penzije, odnosno od 23. marta 1992. godine.

8. Federalni zavod PIO je Rješenjem broj 02/1-1049865759 od 18. marta 2002. godine odbio apelantovu žalbu i potvrdio prvostepeno rješenje uz obrazloženje da iz spisa proizlazi da je apelant podnio zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju 22. juna 1999. godine, odnosno da u spisu nema dokaza da je apelant podnio zahtjev 1. aprila 1992. godine, kako je to tvrdio u žalbi. U obrazloženju rješenja je, zatim, navedeno da je apelantu priznato pravo na isplatu penzije od 22. decembra 1998. godine, u skladu sa članom 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, s obzirom na to da je apelant zahtjev za penzionisanje podnio 22. juna 1999. godine. Protiv tog rješenja apelant je podnio tužbu Vrhovnom sudu.

9. Vrhovni sud je Presudom broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine odbio apelantovu tužbu uz obrazloženje da su upravni organi pravilno primijenili član 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, nakon što su pravilno utvrdili da apelant ispunjava uvjete za starosnu penziju. U obrazloženju presude je, dalje, navedeno da u spisu predmeta, suprotno navodima iz obrazloženja drugostepenog rješenja, postoji dokaz da je apelant podnio zahtjev za ostvarivanje prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja 1. aprila 1992. godine. Međutim, kako se navodi u obrazloženju, navedena okolnost ne bi mogla dovesti do drugačijeg rješenja upravne stvari s obzirom na to da je apelant od dana podnošenja zahtjeva primao penziju iako za to nije postojao pravni osnov. Vrhovni sud je ocijenio kao paušalne i proizvoljne apelantove navode da očigledno postoji određeni vremenski period u kojem on nije potpuno ostvario svoja prava po osnovu penzije koju je primao od aprila 1992. godine do 22. decembra 1998. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. U apelaciji apelant je ponovio navode iz svoje žalbe prvostepenom organu Federalnog zavoda PIO. Također, apelant je naveo da se ne žali na visinu penzije, nego na činjenicu da mu je priznato pravo na penziju od decembra 1998. godine, a ne od aprila 1992. godine, kada je i podnio svoj prvobitni zahtjev za ostvarivanje tog prava. U apelaciji je, zatim, navedeno da „Vrhovni sud nije uvažio vjerodostojne podatke i dokaze o apelantovom stvarnom penzionisanju, već je taj sud samo prenio podatke iz raznih rješenja koja mu je dostavio Federalni zavod PIO“. Apelant smatra da je neophodno da mu Federalni zavod PIO isplati razliku akontacije penzija koje je primao od aprila 1992. godine do 22. decembra 1998. godine, prema stalnom rješenju. Zbog navedenih razloga, prema apelantovom mišljenju, došlo je do povrede njegovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

b) Odgovor na apelaciju

11. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da smatra da u konkretnom predmetu nema kršenja člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

12. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** („Službeni list SRBiH“ br. 38/90, 22/91, 24/92 i 13/94)

Član 76.

„Penzija, novčana naknada za tjelesno oštećenje i novčana naknada za pomoć i njegu isplaćuje se od dana ispunjenja uvjeta propisanih za stjecanje tih prava ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta a ako je zahtjev podnesen po isteku tog roka, od dana podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unazad.,,

13. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98 i 32/01)

Član 104. stav 1.

„Penzija se isplaćuje od dana ispunjenja uvjeta propisanih za stjecanje penzije ako je zahtjev podnjet u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, a ako je zahtjev podnjet po isteku tog roka, od dana podnošenja zahjeva i za šest mjeseci unazad.“

VI. Dopustivost

14. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

16. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 28. juna 2004. godine a apelacija je podnesena Ustavnom sudu 16. jula 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

17. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

18. Apelant je osporio navedenu presudu tvrdeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Iako se apelant žali da mu je povrijeđeno pravo na imovinu osporenom presudom, iz apelacije proizlazi da se ona odnosi i na odluke Federalnog zavoda PIO, pa će se ova analiza odnositi i na odluke tog organa.

Član II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje: [...]

k) Pravo na imovinu.»

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

«Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

19. Član 1. Protokola broj 1 obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavu, jeste opće prirode i iskazuje princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, obuhvata lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavu, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, da nadziru korištenje imovine u skladu sa javnim interesom. Ova tri pravila nisu «različita» u smislu da su nepovezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u okviru općeg principa iskazanog u prvom pravilu.

20. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, koncept “imovine” u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ima autonomno značenje koje, zasigurno, nije ograničeno na pojam vlasništva ili posjedovanja fizičkih stvari: i neka druga prava i interesi koji predstavljaju određena dobra, također, mogu se smatrati „imovinskim pravima“ i mogu predstavljati „posjed“ u smislu navedene odredbe (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Gasus Dossier- und Fördertechnik GmbH protiv Holandije* od 23. februara 1995. godine, serija A, broj 306-B, strana 46, stav 53). Prema usvojenom stavu Ustavnog suda, pravo na penziju za određeni period predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 5/00* od 29. septembra 2000. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 1/01).

21. Apelantu se osporava pravo na penziju za određeni vremenski period, te s obzirom na prethodno navedeni stav, Ustavni sud zaključuje da se predmetna apelacija tiče apelantovog prava na imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

22. Nakon što je utvrđeno da se predmetna apelacija tiče apelantovog prava na imovinu, potrebno je utvrditi da li su se nadležne vlasti miješale u to pravo. Federalni zavod PIO i Vrhovni sud su svojim odlukama priznali apelantu pravo na penziju od dana kada je on podnio obnovljeni zahtjev za ostvarivanje tog prava, a ne u odnosu na prvobitno podneseni zahtjev, iako je Vrhovni sud nesporno utvrdio da je apelant takav zahtjev podnio. Ustavni sud smatra da je na taj način došlo do miješanja u apelantovo pravo na uživanje imovine iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. Dalje, prema praksi Evropskog suda, prvi i osnovni zahtjev iz člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije je da miješanje javnih vlasti u mirno uživanje imovine mora biti zakonito: druga rečenica prvog stava dopušta lišavanje imovine „samo pod uvjetima predviđenim zakonom“, a drugi stav prihvata da države imaju pravo kontrole korištenja imovine tako što će provoditi „zakone“. Zatim, «vladavina prava, jedan od temeljnih principa svakog demokratskog društva, neodvojiva je od bilo kojeg člana Evropske konvencije [...] i za sobom povlači obavezu države ili drugog organa javne vlasti da poštuje sudske odluke ili odluke koje mogu biti donesene protiv nje [...]». Iz ovoga slijedi da pitanje «da li je postignuta pravična ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednica i zahtjeva za zaštitu temeljnih prava nekog pojedinca [...]» postaje relevantno samo kada se ustanovi da je to miješanje zadovoljilo uvjet zakonitosti i da nije bilo proizvoljno» (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. marta 1999. godine, stav 58).

24. Iz dokumentacije u spisu je utvrđeno da je apelant u toku 1993. i 1994. godine primao akontativni iznos penzije od Društvenog fonda PIO, Ispostava u Livnu, a nakon 1994. godine, do donošenja osporenih rješenja, on je, kao i ostali penzioneri, primao akontativni iznos penzije od novoformiranog Federalnog zavoda PIO. Pošto je apelant obnovljeni zahtjev za penziju podnio 22. juna 1999. godine, to mu je, u skladu sa članom 104. stav 1. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, Rješenjem Federalnog zavoda PIO od 7. septembra 2001. godine priznato pravo na penziju retroaktivno od 22. decembra 1998. godine. Iako je utvrdio da je apelant podnio zahtjev za ostvarivanje prava na penziju 1. aprila 1992. godine, Vrhovni sud je zaključio da se apelantu ne može priznati pravo na osnovu tog zahtjeva, jer o tom zahtjevu nije nikada doneseno rješenje. Vrhovni sud je zaključio da nije relevantna činjenica da je apelant podnio zahtjev 1992. godine, jer je apelant praktično primao penziju cijeli sporni vremenski period iako za to nije imao pravni osnov.

25. Ustavni sud, međutim, smatra da je pri utvrđivanju da je apelant podnio zahtjev za ostvarivanje prava na penziju 1. aprila 1992. godine, te da je cijeli vremenski period od 1993. godine primao akontativni iznos penzije kao i ostali penzioneri, Vrhovni sud arbitrarno zaključio da je u apelantovom slučaju pravilno primijenjen član 104. stav 1. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Ustavni sud smatra da je Federalni zavod PIO trebalo da prihvati, kao relevantan, prvobitni zahtjev koji je apelant podnio 1. aprila 1992. godine i primjenjujući član 104. stav 1. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju (član 76. ranijeg Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju) prizna apelantu pravo na penziju u smislu tog zahtjeva.

26. Ustavni sud zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na uživanje imovine bilo posljedica arbitrarne primjene zakona Federalnog zavoda PIO, odnosno Vrhovnog suda. S obzirom na prethodni zaključak, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati ostale aspekte prava na imovinu.

27. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđen član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

28. Ustavni sud je zaključio da je povrijeđen član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer je miješanje u apelantovo ustavno pravo na imovinu bilo posljedica arbitrarne primjene člana 104. stav 1. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju Federalnog zavoda PIO i Vrhovnog suda.

29. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

30. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 740/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Milana Marića protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj Gž-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine

Odluka od 13. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u predmetu broj **AP 740/04**, rješavajući apelaciju **Milana Marića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

na sjednici održanoj 13.rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Milana Marića.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Tuzli, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Milan Marić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Tuzle je podnio 20. kolovoza 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj GŽ-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog je suda zatraženo 15. srpnja 2005. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni je sud 28. srpnja 2005. godine dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na temelju članka 22. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, od Federalnog zavoda za mirovinsko osiguranje, tuženog u parničnom postupku po apelantovoj tužbi, je zatraženo 15. srpnja 2005. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

5. Federalni je zavod za mirovinsko osiguranje 27. srpnja 2005. godine dostavio odgovor na apelaciju.

6. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori su Kantonalnog suda i Federalnog zavoda za mirovinsko osiguranje 29. srpnja 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Općinski je sud u Tuzli (u daljnjem tekstu: Općinski sud) Presudom broj P-875/03 od 13. svibnja 2003. godine usvojio apelantov tužbeni zahtjev da se Federalni zavod

za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: tuženi) obveže da će isplatiti neisplaćene mirovine za listopad, studeni i prosinac 2000. godine u ukupnom iznosu od 1.659,00 KM uz zateznu zakonsku kamatu počevši od 5. siječnja 2001. godine, pa do konačne isplate. U obrazloženju je presude navedeno da je apelantov zahtjev utemeljen, jer je člankom 4. Odluke Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu o Zakonu o organiziranju mirovinsko-invalidskog osiguranja Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Odluka o Zakonu o organiziranju MIO) razvidno ustvrđeno da tuženi, osim ostalih poslova, obnaša i poslove isplate mirovina. Dalje je navedeno da je člankom 17. Odluke o Zakonu o organiziranju MIO predviđeno da Vlada Federacije BiH, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona, treba donijeti program financijske konsolidacije zatečenih nositelja osiguranja u kojem će posebice ustvrditi uvjete za izvršavanje dinamike isplate mirovina sukladno Zakonu o mirovinsko-invalidskom osiguranju. Međutim, kako je navedeno u obrazloženju presude, ova odredba ne isključuje zakonsku obvezu tuženog na isplatu mirovina, niti je ovom odredbom Vlada Federacije BiH preuzela ovu obvezu tuženog, a obzirom da apelant nije ni u kakvom odnosu sa Vladom Federacije BiH, ne treba ga se ticati kako se osiguravaju sredstva za isplatu mirovina i ima li tuženi novca za isplatu. Općinski je sud zaključio da nijedan drugi propis na koji se poziva tuženi ne ukazuje, također, da isplata mirovina nije zakonska obveza tuženog, pa i za utužena razdoblja, te da se prigovori tuženog odnose više na izvršenje isplate – osiguranje sredstava, a ne na isključenje obveze tuženog da izvrši isplatu. Tuženi je Kantonalnom sudu uložio priziv na presudu Općinskog suda.

9. Kantonalni je sud Presudom broj GŽ-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine uvažio priziv tuženog, preinačio presudu Općinskog suda i odbio apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju je presude navedeno da je prvostupanjska presuda nezakonita, jer je utemeljena na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Naime, kako je navedeno u presudi, prema članku 17. stavak 4. Odluke o Zakonu o organiziranju MIO i zaključku Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH od 7. ožujka 2002. godine o sačinjavanju plana isplate i osiguravanju izvora sredstava iz kojih će se isplatiti tri zaostale neisplaćene mirovine u 2000. godini, tuženi je dužan isplatiti tri zaostale mirovine tek nakon što Vlada Federacije BiH osigura potrebna novčana sredstva. U obrazloženju se dalje navodi da, obzirom da Vlada Federacije BiH do danas nije osigurala sredstva za isplatu, odnosno nije ispunjena obveza koju je nametnuo navedeni zakon, apelantovo potraživanje nije dospjelo za isplatu. U svezi toga Kantonalni je sud zaključio da je, obzirom da činidba na koju je obvezan tuženi prvostupanjskom presudom nije dospjela do zaključenja glavne rasprave, apelantov tužbeni zahtjev preuranjen u smislu članka 307. Zakona o parničnom postupku koji je bio na snazi u vrijeme presuđivanja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. U svojoj je apelaciji apelant naveo da je presuda Kantonalnog suda nezakonita, te da mu je tom presudom oduzeto pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Apelant smatra da je Općinski sud zakonito proveo postupak i ustvrdio sve relevantne činjenice, ali ih je Kantonalni sud pobio i poništio prvostupanjsku presudu. U apelaciji je, potom, navedeno da se „Kantonalni sud poziva na nekakav članak 17. nekog zakona i na odluku Visokog predstavnika, koji uopće ne zabranjuje isplatu duga, nego govori o konsolidaciji Fonda MIO i Vlada Federacije od 2001. godine namjerno obmanjuje umirovljenike“. Apelant je predložio da Ustavni sud poništi presudu Kantonalnog suda i ostavi na snazi presudu Općinskog suda, jer je presudom Kantonalnog suda povrijeđeno materijalno pravo. Apelant je naveo i povredu prava na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i prava na privatni i obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

11. U odgovoru na apelaciju Kantonalni je sud ponovio svoje obrazloženje iz pobijane presude i predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

12. Tuženi je u odgovoru na apelaciju naveo da presudom Kantonalnog suda nije povrijeđen zakon, niti apelantovo pravo na imovinu, te je predložio da se apelacija odbije u cijelosti.

V. Relevantni propisi

13. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ br. 42/98 i 3/99) koji je primijenjen u konkretnom slučaju:

Članak 307. stavak 1.

„Sud može naložiti tuženiku da obavi određenu činidbu samo ako je ona dospjela do zaključenja glavne rasprave.“

14. **Odluka o Zakonu o organiziranju mirovinskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine Federacije BiH“ broj 49/00)

Članak 4.

“Federalni zavod obavlja sljedeće poslove:

b) prikuplja doprinose za mirovinsko i invalidsko osiguranje i isplaćuje mirovine, [...]”

Članak 17. stavak 4.

«Vlada će Federacije u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti program financijske konsolidacije zatečenih nositelja osiguranja u kojem će posebice ustvrditi uvjete izjednačavanja dinamike isplate mirovina i isplate mirovina u stvarnim iznosima koji pripadaju korisnicima mirovina sukladno Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju.»

15. Zaključci Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 13/02)

Točka 1.

„Obvezuje se Vlada Federacije BiH da zajedno sa Klubom zastupnika Stranke umirovljenika Federacije BiH najkasnije do 31. ožujka 2002. godine sačini plan isplate i osigura plan iz kojih sredstava će se isplatiti tri zaostale neisplaćene mirovine iz 2000. godine, a najkasnije do 30. rujna 2002. godine.“

16. Zakon o izvršnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 32/03)

Članak 22.

„Sud određuje izvršenje samo na temelju izvršne ili vjerodostojne isprave ako ovim zakonom nije drukčije određeno.»

Članak 23. stavak 1. točka 2.

«Izvršne su isprave:

2. izvršna odluka donesena u upravnom postupku i poravnanje u upravnom postupku ako glasi na ispunjenje novčane obveze, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.»

Članak 24. stavak 2.

«Odlukom u upravnom postupku, prema ovom zakonu, smatraju se rješenje i zaključak koje su u upravnom postupku donijela upravna tijela i službe ili pravna osoba s javnim

ovlastima, a upravnim poravnanjem smatra se poravnanje zaključeno u smislu Zakona o upravnom postupku.“

17. Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98)

Članak 273. stavak 2.

„Izvršenje radi ispunjenja novčanih potraživanja se provodi sudskim putem. Iznimno, izvršenje radi ispunjenja novčanih potraživanja iz primanja na temelju radnog se odnosa može provesti administrativnim putem po pristanku izvršenika.“

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. U konkretnom je slučaju predmet pobijanja apelacijom Presuda Kantonalnog suda broj Gž-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu je presudu apelant primio 11. kolovoza 2004. godine a apelacija je Ustavnom sudu podnesena 20. kolovoza 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. stavak 4. Pravila Ustavnog suda.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. st. 1. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VI. Meritum

22. Apelant je pobio navedenu presudu tvrdeći da su tom presudom povrijeđena njegova prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te prava iz članka II/3.(a) i (f) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na imovinu

Članak II/3. (k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje: [...]

(k) Pravo na imovinu.»

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

«Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

23. Članak 1. Protokola broj 1 obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavku, jeste opće prirode i iskazuje načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stavka, obuhvaća lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavku, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, nadzirati uporabu imovine sukladno javnom interesu. Ova tri pravila nisu «različita» u smislu da su nepovezana: drugo i treće se pravilo odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u okviru općeg načela iskazanog u prvom pravilu.

24. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, koncept “imovine” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ima autonomno značenje koje, zasigurno, nije ograničenonapojamvlasništva ili posjedovanja fizičkih stvari: inekadrugapravai interesikoji predstavljaju određena dobra se, također, mogu smatrati „imovinskim pravima“ i predstavljati „posjed“ u smislu navedene odredbe (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Gasus Dossier-und Fördertechnik GmbH protiv Nizozemske*, od 23. veljače 1995. godine, serija A, broj 306-B, strana 46, stavak 53). Prema usvojenom stavu Ustavnog suda, pravo na mirovinu za određeno razdoblje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 5/00* od 29. rujna 2000. godine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 1/01).

25. Apelantu se pobija pravo na isplatu mirovine za određeno vremensko razdoblje, te obzirom na prethodni stav, Ustavni sud zaključuje da se predmetna apelacija tiče apelantovog prava na imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

26. Nakon što je ustvrđeno da se predmetna apelacija tiče apelantovog prava na imovinu, potrebno je ustvrditi je li bilo miješanja nadležnih vlasti u to pravo. Presudom je Kantonalnog suda apelantu osporeno pravo na isplatu zaostalih mirovina, čime je nepobitno došlo do miješanja u apelantovo pravo na uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

27. Potom, prema praksi Europskog suda, prvi i temeljni zahtjev iz članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije jeste da miješanje javnih vlasti u mirno uživanje imovine mora biti zakonito: druga rečenica prvog stavka dopušta lišavanje imovine „samo pod uvjetima predviđenim zakonom“, a drugi stavak prihvaća da države imaju pravo kontrolirati uporabu imovine, tako što će provoditi „zakone“. Također, vladavina je prava, jedno od temeljnih načela svakog demokratskog društva, neodvojiva od bilo kojeg članka Europske konvencije [...] i za sobom povlači obvezu države ili drugog tijela javne vlasti da poštuje sudske odluke ili odluke koje mogu biti donesene protiv nje [...]. Iz ovoga slijedi da pitanje je li postignuta pravična ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva za zaštitu temeljnih prava nekog pojedinca postaje relevantno samo kada se ustanovi da je to miješanje ispunilo uvjet zakonitosti i da nije bilo proizvoljno (vidi Europski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. ožujka 1999. godine, stavak 58).

28. Pobijanom je presudom Kantonalnog suda odbijen apelantov tužbeni zahtjev uz obrazloženje da je preuranjen u smislu članka 307. Zakona o parničnom postupku. Kantonalni je sud zaključio da je tužbeni zahtjev preuranjen zato što apelantovo potraživanje nije dospjelo za naplatu obzirom da nije sačinjen plan isplate zaostalih mirovina, niti su osigurana novčana sredstva za te potrebe u smislu Zaključka Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH od 7. ožujka 2002. godine. Također, prigodom donošenja odluke da apelantov tužbeni zahtjev odbije Kantonalni je sud primijenio i članak 17. stavak 4. Odluke o Zakonu o organiziranju MIO, koji predviđa da će Vlada Federacije BiH donijeti program financijske konsolidacije zatečenih nositelja osiguranja.

29. Ustavni sud, unučelju, nije nadležan vršiti provjeru ustvrđenih činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivno-pravnih propisa bila bjelodano proizvoljna, kada je sam relevantni zakon neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih

procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Međutim, u konkretnom slučaju navodi iz apelacije upravo ukazuju da je posljedica pogrešne primjene materijalnog prava bila kršenje ustavnog prava na imovinu, pa je Ustavni sud nadležan i obavezan ispitati ove navode.

30. Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije pravilno primijenjen zakon, jer je u parničnom postupku odlučeno o pravnoj stvari koja se ubraja u izvršni postupak. Naime, obzirom da se u konkretnom slučaju radi o apelantovim potraživanjima koja su nepobitna i utvrđena u upravnom postupku kada je odlučivano o njegovom pravu na mirovinu, iznosu mirovine i načinu isplate, nema razloga da se u parničnom postupku ponovno ustvrđuje ima li apelant ili nema pravo na isplatu mirovine u utvrđenim iznosima za upitno razdoblje tim prije što ne postoji nikakva odluka nadležnog tijela o prestanku apelantovog prava na isplatu mirovine. S druge strane, u slučaju neizvršavanja izvršnog rješenja o isplati mirovina, koje je doneseno u upravnom postupku, apelant ima mogućnost pokrenuti postupak izvršenja pred nadležnim sudom, u smislu članka 273. Zakona o upravnom postupku koji određuje sudsku nadležnost u postupku izvršenja rješenja donesenog u upravnom postupku radi ispunjenja novčanih potraživanja, te u smislu čl. 23. i 24. Zakona o izvršnom postupku.

31. Ustavni sud smatra da nije potrebno analizirati razloge zbog kojih je odbijen apelantov tužbeni zahtjev, koje je dao Kantonalni sud u svojoj presudi, obzirom na zaključak da redoviti sudovi nisu bili nadležni da u parničnom postupku rješavaju o konkretnoj pravnoj stvari.

32. Ustavni sud zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na uživanje imovine bilo posljedica pogrešne primjene zakona od Kantonalnog suda. Obzirom na prethodni zaključak, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati ostale aspekte članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

33. Ustavni sud zaključuje da su povrijeđeni članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Ostali navodi

34. Obzirom na zaključak glede kršenja apelantovog prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebice razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

35. Ustavni je sud zaključio da su povrijeđeni članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo posljedica proizvoljne primjene materijalnog propisa.

36. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

37. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 856/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Радосаве Јездимировић
против Пресуде Врховног суда
Федерације Босне и Херцеговине
број Рев-203/02 од 17. јуна 2004.
године

Одлука од 2. децембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП 856/04**, рјешавајући апелацију **Радосаве Јездимировић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 тачка 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, председник

Tudor Pantiru, потпредседник

Миодраг Симовић, потпредседник

Хатица Хаџиосмановић, потпредседник

David Feldman, судија

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

Constance Grewe, судија

на сједници одржаној 2. децембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Радосаве Јездимировић.

Утврђује се повреда члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-203/02 од 17. јуна 2004. године и Пресуда Кантоналног суда у Тузли број Гж-846/01 од 7. децембра 2001. године.

Предмет се доставља Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, који је дужан да донесе нову одлуку, у складу са овом одлуком.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да у року од шест мјесеци од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које је предузео, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине, “Службеном гласнику Републике Српске” и “Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине”.

Образложење

I. Увод

1. Радосава Јездимировић (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступају Сеад Сарихоџић и Аида Смајић, адвокати из Тузле, поднијела је 11. октобра 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-203/02 од 17. јуна 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног суда и учесника у поступку, Тузланске банке д.д. Тузла (у даљњем тексту: тужена), затражано је 3. и 13. јуна 2005. да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију тужена је доставила 22. јуна 2005. године, а Врховни суд 5. јула 2005. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор тужене достављен је апеланткињи 27. јуна 2005. године, а одговор Врховног суда 1. августа 2005. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Апеланткиња је положила средства на девизну штедну књижицу код Тузланске банке д.д. Тузла, у износу од 94.612,21 ДМ.

7. Апеланткиња је 22. јуна 1998. године поднијела тужбу Општинском суду у Тузли (у даљњем тексту: Општински суд) против тужене ради раскида уговора о девизној штедњи. Општински суд донио је Пресуду број П-1094/98 од 31. октобра 2000. године сходно којој је раскинут уговор о девизној штедњи закључен између апеланткиње и тужене, те тужена обавезана да исплати апеланткињи износ од 94.612,21 ДМ са законском каматом и трошковима поступка.

8. У образложењу пресуде Општински суд наводи да је у току поступка доказано да апеланткиња није држављанка Босне и Херцеговине и да никада није имала пријављено мјесто боравка на територији Босне и Херцеговине, те да на конкретан случај не могу да се примијене одредбе Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације. Наиме, ставом 2 члана 3 споменутог закона прописано је да ће се остваривање потраживања грађана који немају пребивалиште на територији Федерације Босне и Херцеговине и који нису држављани Босне и Херцеговине регулисати посебним прописом, а с обзиром на то да није донесен посебан пропис, суд је примијенио одредбе Закона о облигационим односима. Законом о облигационим односима прописано је да, када једна уговорна страна не испуни своју обавезу, друга страна може да захтјева да се обавеза испуни или да раскине уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступи сходно самом закону. С обзиром на то да је међу странкама неспорно да тужена не испуњава своју обавезу према апеланткињи, суд је усвојио тужбени захтјев којим се тражи раскид уговора који је евидентиран као девизна штедња, па је, сходно томе, обавезао тужену да исплати апеланткињи њене девизне штедне улоге.

9. Одлучујући о жалби тужене Кантонални суд у Тузли је Пресудом број Гж-846/01 од 7. децембра 2001. године жалбу уважио, првостепену пресуду преиначио и тужбени захтјев одбио.

10. Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине је Пресудом број Рев-203/02 од 17. јуна 2004. године одбио апеланткињину ревизију. Образлажући пресуду Врховни суд је навео да је правни однос између апеланткиње и тужене настао у правном режиму бивше државе, која је својим Законом о девизном пословању и уз њега донесеним прописима забранила слободу располагања средствима на девизним рачунима грађана. Приликом свога осамостаљивања Република Босна и Херцеговина је донијела Уредбу са законском снагом о девизном пословању и Закон о девизном пословању из 1994. године, којим се не уређују односи настали прије његовог ступања на снагу, већ се обавезала да ће питање старе девизне штедне ријешити доношењем закона о јавном дугу Босне и Херцеговине. На крају, Врховни

суд закључује да Закон о девизном пословању бивше државе мора да се примијени на све односе настале у вријеме док је био на правној снази, односно на све односе засноване до ступања на снагу Уредбе са законском снагом о девизном пословању из 1992. године. С обзиром на то да он забрањује слободно располагање девизним штедним улозима, исправно је становиште другостепеног суда који је одбио апеланткињин тужбени захтјев.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. У апелацији апеланткиња наводи да је Врховни суд у оспореној одлуци погрешном примјеном материјалног права повриједио њено право на имовину загарантовано чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), те предлаже да Уставни суд удовољи њеној апелацији и укине оспорену пресуду. Апеланткиња истиче да није држављанка бивше Републике Босне и Херцеговине, нити је имала пребивалиште на територији данашње Федерације Босне и Херцеговине, те сматра да у конкретном случају нису могли да се примијене члан 3 Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације, Закон о девизном пословању бивше државе, као и Уредба са законском снагом о девизном пословању из 1992. године, већ да је требало да се примијени Закон о облигационим односима.

б) Одговор на апелацију

12. У одговору на апелацију Врховни суд наводи да у цијелости остаје при наводима изнесеним у образложењу своје одлуке.

13. У одговору на апелацију тужена цитира релевантне прописе који се односе на стару девизну штедњу и истиче да приликом одлучивања о апеланткињином тужбеном захтјеву нису могле да се примијене одредбе Закона о облигационим односима, јер примјена овог закона само на стране држављане - власнике старе девизне штедње, а посебног прописа на грађане Федерације Босне и Херцеговине-власнике старе девизне штедње, доводи стране држављане у повољнији положај. Даље, тужена сматра да је оспорена пресуда Врховног суда досљедно и правилно примијенила материјално право, да није повријеђено апеланткињино право на имовину, те предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

14. **Уредба са законском снагом о девизном пословању** («Службени лист Републике Босне и Херцеговине» број 2/92)

Члан 9

«За девизе на девизним рачунима и девизним штедним улозима јемчи Република.»

Члан 144

«Услове и начин враћања кредита које су користиле овлашћене банке по основу девиза грађана депонованих код Народне банке Југославије до дана ступања на снагу ове уредбе и враћања девиза грађана из депозита код Народне банке Југославије утврђују се посебним прописом.»

Члан 149

«Прописе и друге опште акте чије је доношење прописано овом уредбом овлашћени органи Републике донијеће у року од једне године по ступању ове уредбе на снагу.»

Члан 150

«Даном ступања на снагу ове уредбе престаје да важи Закон о девизном пословању («Службени лист СФРЈ» бр. 66/85, 13/86, 71786, 2/85, 3/88, 59/88, 27/90, 82790 и 96/91).»

15. **Закон о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације** (у даљњем тексту: Закон о потраживањима грађана, “Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 27/97 и 8/99)

Члан 3

«Лице које има девизну штедњу у банкама или пословним јединицама са сједиштем на територији Федерације Босне и Херцеговине изнад 100 КМ, а било је држављанин бивше Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине и на дан 31. марта 1991. године имало пребивалиште на територији која сада припада Федерацији Босне и Херцеговине стиче потраживања према Федерацији са стањем на дан 31. марта 1992. године.»

Реализација потраживања грађана који су на дан 31. марта 1991. године имали држављанство бивше Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, а

који немају пребивалиште на територији Федерације, као и других лица која имају девизна потраживања у банкама на територији Федерације, у смислу овог закона, уредиће се посебним прописом.

Лицима из става 1 овог члана с девизном штедњом до 100 ДМ банке ће на њихов захтјев исплатити износ штедње.

Потраживања из става 3 овог члана су исплатива након истека периода од три мјесеца од дана примјене овог закона.»

16. Одлука Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине је 8. јануара 2001. године утврдио да чл. 3, 7, 11 и 18 Закона о потраживањима грађана нису у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине. Установио је да су ти чланови у супротности са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и тиме у супротности са чланом II А.2(1)(к) Устава Федерације Босне и Херцеговине и Амандманом 5. Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине није наредио никакве посебне измјене и допуне или на неки други начин прописао прелазне одредбе према којим би релевантни чланови требало да буду примијењени.

Одлука Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«Уставом Федерације Босне и Херцеговине чланом II А. 2 (1)(к) и Амандманом V утврђено је да ће Федерација обезбиједити примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у документима наведеним у Анексу овог устава [...].

Утврђујући уставност чл. 3, 7, 11 и 18 Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у процесу приватизације са наведеним уставним одредбама и чланом 1 став 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију о људским правима и основним слободама, Суд је утврдио да одредбе чл. 3, 7, 11 и 18 Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације нису у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине.»

Одлука Уставног суда Федерације је објављена 9. марта 2001. године у “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” број 7/01.

Чланом 12(б) дијела IV(ц) Устава Федерације се предвиђа да, ако Уставни суд Федерације утврди да закон, усвојени или предложени закон или други пропис

Федерације или било ког кантона или општине није у складу са овим уставом, тај закон или други пропис неће се примјењивати, односно ступити на снагу, осим уколико се измијени на начин који пропише Суд или уколико Суд не утврди прелазна рјешења која не могу да буду на снази дуже од шест мјесеци.

17. У **Закону о облигационим односима** («Службени лист СФРЈ» бр. 29/78, 39/85, 57/89 и »Службени гласник РБиХ» бр. 2/92, 13/93, 13/94 и 29/03») релевантне одредбе гласе:

Члан 124

«У двостраним уговорима, кад једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није шта друго одређено, да захтијева испуњење обавеза, или под условом предвиђеним у наредним члановима, да раскине уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа према самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.»

Члан 132 став 2

«[...]

(2) Ако је једна страна извршила уговор потпуно или дјелимично, има право да јој се врати оно што је дала.

[...]»

18. **Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине број У 14/05 од 2. децембра 2005. године у релевантном дијелу гласи:**

«Усваја се захтјев Николе Шпирића, предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, за оцјену усаглашености са Уставом Босне и Херцеговине Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 66/04), Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» број 63/04) и Закона о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине («Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ» број 27/04).

Утврђује се да Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине («Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ» број 27/04) и одредбе Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 66/04)

и Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» број 63/04) који се тичу старе девизне штедње нису у складу са чланом III Устава Босне и Херџеговине.

Укидају се у складу са чланом 63 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херџеговине:

Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко Дистрикта Босне и Херџеговине («Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ» број 27/04), у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херџеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04): члан 2 став 2 у дијелу који гласи: ‘Ова процјена искључује износ обавеза за стару девизну штедњу с обзиром на то да ће се он утврдити у поступку верификовања’, члан 2 став 4 у дијелу који гласи: ‘укључујући и стару девизну штедњу’, члан 3 став 1 у дијелу који гласи: ‘искључујући износ обавезе за стару девизну штедњу који ће се утврдити у поступку верификовања’, члан 3 став 1 тачка 3, члан 3 став 2 у дијелу који гласи: ‘изузев за стару девизну штедњу’, чл. 9 до 16, члан 21 став 1 у дијелу који гласи: ‘обавеза за стару девизну штедњу’, члан 21 став 2 у дијелу који гласи: ‘измирење обавеза за стару девизну штедњу’ и члан 21 став 4 у дијелу који гласи: ‘старе девизне штедње’, у Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04): члан 3 став 1 тачка 2, члан 4 став 1 тачка 4 у дијелу који гласи: ‘искључујући судске одлуке и одлуке других надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона’, члан 9 став 1 тачка 2 у дијелу који гласи: ‘искључујући судске одлуке и одлуке других надлежних органа по основу старе девизне штедње из члана 3 став 1 тачка 2 овог закона’ и чл. 11 до 18.

Укинуте одредбе престају да важе наредног дана од дана објављивања ове одлуке у «Службеном гласнику Босне и Херџеговине», у складу са чланом 63 став 3 Правила Уставног суда Босне и Херџеговине.

Налаже се Парламентарној скупштини Босне и Херџеговине да у року од 3 мјесеца од дана објављивања ове одлуке у «Службеном гласнику Босне и Херџеговине» донесе закон којим ће се регулисати питање исплате старе девизне штедње.

Парламентарној скупштини Босне и Херџеговине се налаже да у року од три мјесеца од дана објаве ове одлуке у «Службеном гласнику Босне и Херџеговине» обавијести Уставни суд о предузетим мјерама, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда.»

VI. Допустивост

19. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку ког је користио.

21. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-203/02 од 17. јуна 2004. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Даље, оспорену пресуду апеланткиња је примила 11. августа 2004. године, а апелација је поднесена 8. октобра 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/3б), члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове из наведених чланова у погледу допустивости.

VII. Меритум

23. Апеланткиња оспорава наведену пресуду, тврдећи да је том пресудом повријеђено њено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

к) Право на имовину.»

25. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може да буде лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.”

26. Приликом разматрања да ли је дошло до повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију прво мора да се утврди да ли је апелант имао «имовину» у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију.

27. Сходно установљеној пракси, ријеч имовина укључује широк обим имовинских интереса које треба штитити (види пресуду бивше Европске комисије за људска права, *Wiggins против Уједињеног Краљевства*, апликаџија број 7456/76, Одлуке и извјештаји (О.И) 13, ст. 40-46 (1978)), а који представљају економску вриједност. Концепт имовине има аутономно значење, а доказивање утврђеног економског интереса може да буде довољно ако се установи право заштићено Европском конвенџијом при чему питање да ли су имовински интереси признати као законско право у домаћем правном систему није значајно (види, Европски суд за људска права, *Tre Traktörer Aktbolag против Шведске*, пресуда из 1984. године, серија А, број 159, став 53).

28. Дом за људска права (у даљњем тексту: Дом) у својој ранијој пракси, у неколико случајева, установио је да стара девизна штедња представља имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију. Дом је утврдио да без обзира на финансијску ситуацију банака и општу економску ситуацију у држави и Федерацији Босне и Херџеговине, те ограничења у подизању старе девизне штедње или *de facto* блокирање те штедње, новац који је депонован на рачунима подносилаца пријава представља економску вриједност. Потраживања подносилаца пријава код банака по основу њихове девизне штедње тако представљају *својину* у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију (види Дом за људска права, Одлука о прихватљивости и меритуму број *СН/ 97/48* и др., *Poropat* и други, тачка 161).

29. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенџију обухвата три различита правила. Прво правило, које је изражено у првој реченици првог става и које је опште природе,

изражава принцип мирног уживања имовине. Друго правило, у другој реченици истог става, односи се на лишавање имовине и ограничава га извјесним условима. Треће правило, садржано у ставу 2 овог члана, дозвољава да државе потписнице имају право, између осталог, да контролишу коришћење имовине у складу са општим интересом. Ова три правила нису различита, у смислу да нису повезана: друго и треће правило се односе на поједине случајеве мијешања у право на мирно уживање имовине и треба да буду тумачена у оквиру општег принципа израженог у првом правилу (види Европски суд за људска права, *Sporrong u Lönnorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

30. Оспорена пресуда Врховног суда несумњиво представља «мијешање» у апеланткињину имовину и контролу коришћења имовине, будући да онемогућава апеланткињи да раскине уговор о девизној штедњи закључен са туженом и да јој се врати износ новца примљен по основу уговора о девизној штедњи. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да је у конкретном случају примјенљиво треће правило из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, које регулише услове под којима држава може да контролише коришћење имовине. Свако мијешање у право према другом или трећем правилу мора да буде предвиђено законом, да служи легитимном циљу, успоставља правичну равнотежу између права носиоца права и јавног и општег интереса. Другим ријечима, оправдано мијешање не може да се наметне само законском одредбом која испуњава услове владавине права и служи легитимном циљу у јавном интересу, него мора, такође, да одржи разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља који жели да се оствари. Мијешање у право не смије да иде даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носиоци имовинских права не смију да се подвргавају произвољном третману и од њих не смије да се тражи да носе превелик терет у остваривању легитимног циља (види Уставни суд, Одлука број У 83/03 од 22. септембра 2004. године, “Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/04, тачка 49).

31. Због тога је неопходно да се испита да ли је мијешање у апеланткињино право на имовину било оправдано. Да би мијешање у право на имовину било оправдано, оно мора: (а) да буде предвиђено законом, (б) да има легитиман циљ од јавног или општег интереса и (с) да буде у складу са принципом пропорционалности.

32. Прво питање на које треба да се да одговор је да ли је у конкретном случају мијешање у апеланткињину имовину предвиђено законом. У конкретном случају није спорно да је апеланткиња закључила уговоре о девизној штедњи који су евидентирани као девизне књижице са девизним штедним улозима, као и то

да тужена није апеланткињи исплатила девизну штедњу. Даље, није спорно ни то да апеланткиња никада није имала пријављено пребивалиште на територији Федерације Босне и Херџеговине, нити је имала држављанство бивше Републике Босне и Херџеговине. Спорно је да ли на конкретан случај може да се примијени Закон о облигационим односима или треба да се примијени, како је то наведено у оспореној одлуци, Закон о девизном пословању бивше државе. Наиме, Врховни суд у образложењу своје одлуке је навео да је грађанско-правни однос између странака настао у правном режиму бивше државе и да Закон о девизном пословању бивше државе мора да се примијени на све односе засноване до ступања на снагу Уредбе са законском снагом о девизном пословању из 1992. године. С обзиром на то да Закон о девизном пословању бивше државе забрањује да се слободно располаже девизним штедним улозима, сходно мишљењу Врховног суда, апеланткиња нема право да располаже својим девизним штедним улозима. Наиме, чланом 150 Уредбе са законском снагом о девизном пословању престао је да важи Закон о девизном пословању који је донијела бивша држава, а с обзиром на то да уредба ни у једној својој одредби не даје повратно дјеловање, сходно мишљењу Врховног суда, за односе настале или засноване у вријеме док је на снази био Закон о девизном пословању, његова примјена на те односе није престала.

33. Уставни суд примјеђује да је даном ступања на снагу Уредбе са законском снагом о девизном пословању, сходно члану 150, престао да важи Закон о девизном пословању бивше државе, а сходно члану 144 исте уредбе, прописано је да ће се враћање девиза грађанима из депозита Народне банке Југославије утврдити посебним прописом. Даље, својом одлуком број У-10/00 од 8. јануара 2001. године Уставни суд Федерације Босне и Херџеговине је прогласио неуставним члан 3 Закона о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације. Наведеним чланом било је прописано да ће се потраживања грађана који 31. марта 1991. године немају пребивалиште на територији Федерације Босне и Херџеговине, као и других лица која имају потраживања у банкама на територији Федерације уредити посебним прописом. Уставни суд примјеђује да је апеланткиња страни држављанин, да реализација потраживања страних држављана у односу на стару девизну штедњу није регулисана досадашњом законском регулативом и да на апеланткињу не може да се примијени Закон о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације, као ни Закон о девизном пословању бивше државе који је престао да важи 11. априла 1992. године.

34. Дакле, оспореном пресудом апеланткињин тужбени захтјев којим је тражила раскид уговора о девизној штедњи, закључен са туженом, и повраћај уложеног новца

је одбијен, јер, сходно мишљењу Врховног суда, на конкретну правну ситуацију мора да се примијени Закон о девизном пословању бивше државе који забрањује да се слободно располаже девизним штедним улозима. Уставни суд закључује да је контрола коришћења апеланткињине имовине оспореном одлуком предвиђена законом који је престао да важи и који не чини саставни дио правног система у Босни и Херцеговини, те у конкретној правној ситуацији није могао да се примијени пропис који није на правној снази.

35. Предметна област је регулисана одредбама важећег позитивног прописа, а то је Закон о облигационим односима. Чланом 124 наведеног закона је прописано да, када једна уговорна страна не испуни своју обавезу, друга страна може да захтијева да се обавеза испуни или да раскине уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа сходно самом закону. Чланом 132 став 2 Закона о облигационим односима је прописано да у случају раскида уговора страна која је извршила уговор има право да тражи да јој се врати оно што је дала.

36. Уставни суд закључује да у конкретном случају мијешање у право на имовину није било „под условима предвиђеним законом“ у складу са првим ставом члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију с обзиром на то да нема важећег закона који предвиђа такво мијешање. Стога је произвољном примјеном материјалног права повријеђено апеланткињино право на имовину заштићено чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. Уставни суд примјећује да је прва индиција недјелотворног правног система у погледу исплате старе девизне штедње чињеница да Босна и Херцеговина ни данас није почела да исплаћује девизну штедњу. На крају, сама законска рјешења тренутно не дозвољавају да се извршавају правоснажне пресуде из ове проблематике, јер су предвиђени други модалитети исплате старе девизне штедње.

38. Комисија за људска права при Уставном суду донијела је Одлуку број ЦХ/98/375 и др. од 6. априла 2005. године која се тиче потраживања по основу старе девизне штедње, а поводом апликације Ђорђа Бесаревића и др. против Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине. Овом одлуком Босна и Херцеговина је обавезана да по хитном поступку мора да донесе закон који ће на јединствен начин у Босни и Херцеговини регулисати измирење унутрашњег дуга по основу старе девизне штедње с тим да ће се регулаторне мјере, односно механизми за вршење верификације и измирења унутрашњег дуга предати у надлежност ентитета доношењем ентитетских законских и подзаконских прописа.

39. Најновијом одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине број У 14/05 од 2. децембра 2005. године утврђено је [...] да Уставни суд сматра да је Босна и Херцеговина, у оквиру својих надлежности у смислу члана III5а) Устава Босне и Херцеговине, а с циљем испуњења својих обавеза из Анекса б Општег оквирног споразума, надлежна за доношење законодавног оквира за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине. Тек по испуњењу тог услова ентитети и Брчко Дистрикт би могли, у оквиру повјерених овлашћења, регулисати то питање у складу са принципима претходно утврђеним јединственим законодавством на нивоу Босне и Херцеговине. Уставни суд закључује да Босна и Херцеговина није могла да се ослободи обавезе да гарантује поштовање конституисаних имовинских права ималаца девизне штедње, без претходног обезбјеђења довољних гаранција за адекватно рјешавање овог проблема, доношењем законодавног оквира за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине, у складу са, између осталог, стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

40. Мијешање у апеланткињино право на имовину није било оправдано, јер је оспореном одлуком суда произвољно примијењен материјални пропис који није на правној снази због чега то мијешање не испуњава услов «законитости», па је повријеђено апеланткињино право на имовину заштићено чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

41. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 1048/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Salka Brčaninovića protiv
Presude Kantonalnog suda u Tuzli
broj GŽ-1448/03 od 28. septembra
2004. godine

Odluka od 13. oktobra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 1048/04**, rješavajući apelaciju **Salka Brčaninovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 13. oktobra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Salka Brčaninovića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1448/03 od 28. septembra 2004. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Živinicama da osigura izvršenje svoje presude broj P-322/00 od 27. maja 2003. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Živinicama da u roku od 60 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom

glasniku Republike Srpske” i « Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Salko Brčaninović (u daljnjem tekstu: apelant), koga zastupa Kemal Đulović, advokat iz Živinica, podnio je 30. novembra 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-1448/03 od 28. septembra 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i učesnika u postupku, JP «Elektroprivreda BiH» Sarajevo-«Elektro distribucija» Tuzla (u daljnjem tekstu: tužena), zatraženo je 31. marta 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 7. aprila 2005. godine, a tužena nije dostavila odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Kantonalnog suda dostavljen je apelantu 6. septembra 2005. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Općinski sud u Živinicama (u daljnjem tekstu: Općinski sud) je Presudom broj P-322/00 od 27. maja 2003. godine usvojio apelantov tužbeni zahtjev kojim je on tražio da Sud utvrdi da tužena nije stekla pravo stvarne služnosti postavljanja elektrolinije preko apelantove zemljišne parcele, označene kao k.č. broj 2794, zv. «Bašta», upisane u p.l. broj 267 k.o. Živinice, odnosno postavljanja dalekovodnog stuba za tu elektroliniju 7,5 metara od asfaltne ivice regionalnog puta unutar navedene apelantove zemljišne parcele. Također, apelant je tražio da se tuženoj naloži da prestane dalje izvršavati ovu služnost, tako što će izmjestiti dalekovodni stub sa apelantovog zemljišta ili pomjeriti ovaj stub za 3,5 metara bliže regionalnom putu Lukavac-Šekovići, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja. Navedenom presudom tužena je obavezana da apelantu nadoknadi

troškove parničnog postupka. Istom presudom je odbijen protutužbeni zahtjev tužene kojim je tražila da se utvrdi da je stekla pravo vlasništva na dijelu navedene apelantove parcele, na kojoj je postavljen dalekovodni stub broj 3 priključnog dalekovoda trafostanice Ciljuge II, te da je stekla pravo stvarne služnosti pristupa vodovima i dalekovodnom stubu broj 3 postavljenom na navedenoj apelantovoj parceli.

7. Tužena se žalila protiv navedene presude Općinskog suda. Rješavajući o žalbi, Kantonalni sud je donio osporenu presudu kojom je djelimično uvažio žalbu i prvostepenu presudu preinačio u stavu jedan izreke, tako što se tužbeni zahtjev kojim je apelant tražio da se naloži tuženoj-protivtužiteljici da izvrši izmještanje dalekovodnog stuba sa apelantovog zemljišta ili njegovo pomjeranje za 3,5 metara bliže regionalnom putu Lukavac-Šekovići odbija kao neosnovan. U ostalom dijelu prvostepena presuda je potvrđena.

8. U obrazloženju osporene presude Kantonalni sud je naveo da je, prema utvrđenim činjenicama prvostepenog suda i podacima iz spisa, tužena na osnovu građevinske dozvole 1996. godine izgradila željezno-rešetkastu transformatorsku stanicu Ciljuge II sa priključnim dalekovodom s tim što je jedan od dalekovodnih stubova (stub broj 3) postavljen na apelantovoj parceli. Dalje, Sud navodi da apelant nije odmah izrazio protivljenje postavljanju navedenog stuba, već je njegovo uklanjanje zatražio tek 2000. godine, kada je na predmetnoj parceli započeo izgradnju stambeno-poslovnog objekta. Kantonalni sud smatra da je u žalbi osnovano ukazano da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je naložio tuženoj da izvrši izmještanje predmetnog dalekovodnog stuba sa apelantovog zemljišta ili njegovo pomjeranje za 3,5 metara bliže regionalnom putu Lukavac-Šekovići. Kantonalni sud se pozvao na odredbe čl. 33. i 34. Zakona o elektroprivredi («Službeni list RBiH» br. 1/93 i 13/94). Prema mišljenju ovog suda, a u skladu sa odredbama navedenog zakona, apelant kao vlasnik nekretnine na kojoj je postavljen sporni dalekovodni stub ima pravo na naknadu štete koju mu je tužena pričinila izgradnjom, odnosno održavanjem dalekovodnog stuba, ali nema pravo zahtijevati uklanjanje ili njegovo pomjeranje u situaciji kada je tužena predmetno elektroenergetsko postrojenje izgradila na osnovu urbanističke i građevinske dozvole, te za koju je nakon izgradnje dobila i upotrebnu dozvolu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelant smatra da je osporenim presudom povrijeđeno njegovo pravo na imovinu, to jeste pravo na nesmetano uživanje svog posjeda iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

10. U apelaciji je navedeno da je u konkretnom slučaju došlo do ograničavanja prava vlasništva na nezakonit način, te da je Kantonalni sud zanemario odredbu člana 6. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima kojom je regulirano da se pravo vlasništva može ograničiti u javnom interesu, ali isključivo na način i pod uvjetima određenim zakonom. Apelant smatra da je tokom parničnog postupka dokazao da je električni stub postavljen na njegovom zemljištu bez njegovog odobrenja, da nije utvrđen opći interes, da prethodno nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi, te da nije proveden postupak u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji s ciljem donošenja rješenja o nepotpunoj eksproprijaciji. Apelant ističe da je dalekovodna linija postavljena izvan projektirane trase i da je nepotrebno došlo do ekstremnog ograničavanja prava vlasništva, jer je, zbog spornog stuba, apelantu onemogućena izgradnja građevinskog objekta na njegovoj izrazito atraktivnoj parceli. Apelant na kraju dodaje da je u konkretnom slučaju postojala alternativa, jer se stub mogao postaviti unutar trase regionalnog puta, kako je projektom predviđeno, čime bi se zaštitio javni interes, bez veće štete po privatno vlasništvo, te da je nužno ocijeniti odnos koristi za apelanta nasuprot šteti za tuženu koja bi nastala izmještanjem spornog stuba.

b) Odgovor na apelaciju

11. U odgovoru Kantonalni sud ističe da navode iz apelacije smatra neosnovanim o čemu je dao razloge u obrazloženju svoje presude. Sud ističe da je, kao što je u osporenoj presudi navedeno, tužena postavila predmetni dalekovodni stub na apelantovom zemljištu na osnovu svih potrebnih odobrenja (urbanističke, građevinske i upotrebne dozvole) a tom postavljanju apelant se nije protivio sve do 2000. godine, kada je zatražio uklanjanje ili njegovo pomjeranje radi izgradnje stambeno-poslovnog objekta na istoj parceli na kojoj je stub postavljen. Dalje se ističe da je Sud prilikom donošenja odluke vodio računa o tome da je dalekovodni stub postavljen na zemljištu koje je u apelantovom vlasništvu, međutim, isto tako je vodio računa i o tome da se u izuzetnim slučajevima pravo vlasništva na nekretnini može ograničiti, uz pravičnu naknadu, ako to zahtijeva opći interes utvrđen zakonom. Sud zaključuje da je, upravo zbog općeg interesa utvrđenog članom 33. Zakona o elektroprivredi, tužena i dobila sve potrebne dozvole za postavljanje stuba na apelantovom zemljištu, koji sada može ostvariti samo pravo na naknadu štete, ali ne može tražiti uklanjanje ili pomjeranje elektroenergetskog objekta-stuba. Na kraju Kantonalni sud predlaže da Ustavni sud odbije apelaciju kao neutemeljenu.

V. Relevantni propisi

12. **Zakon o elektroprivredi** («Službeni list RBiH» br. 1/93 i 13/94)

Član 33.

«Izgradnja, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata, osim priključaka, od općeg je interesa za Republiku.

Priključkom, u smislu ove uredbe, smatra se električni vod za jednog potrošača.»

Član 34.

«Vlasnici nekretnina na kojima se izgrađuje elektroenergetski objekt imaju pravo na naknadu štete nastale izgradnjom, korištenjem i održavanjem elektroenergetskih objekata, u skladu sa zakonom.»

Član 39.

«Radi održavanja elektroenergetskih objekata izgrađenih na nekretnini koja nema direktan pristup sa javnog puta, Javno preduzeće ima pravo prolaza preko zemljišta društvenog vlasništva i zemljišta na kome postoji pravo vlasništva.

Pravo iz stava 1. ovog člana Javno preduzeće ostvaruje na osnovi rješenja koje, po njihovom zahtjevu, donosi nadležni općinski organ.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, Javno preduzeće, s ciljem osiguranja uvjeta za redovno i nesmetano snabdijevanje potrošača električnom energijom, može, u hitnim slučajevima, koristiti pravo prolaza do elektroenergetskih objekata i bez rješenja iz stava 2. ovog člana.

Javno preduzeće dužno je vlasnicima, odnosno korisnicima zemljišta iz st. 2. i 3. ovog člana naknaditi štetu koju pričinu prolazom preko tog zemljišta.»

13. Zakon o vlasničko-pravnim odnosima («Službene novine Federacije BiH» broj 6/98)

Član 6.

«Pravo vlasništva može se ograničiti ili oduzeti samo u javnom interesu, u skladu sa Ustavom, na način i pod uvjetima određenim zakonom.

Vlasnik ima pravo na punu nadoknadu za ograničeno ili oduzeto pravo vlasništva.»

Član 49. st. 1. i 3.

«Ako treće lice protivpravno uznemirava vlasnika ili pretpostavljenog vlasnika na drugi način, a ne oduzimanjem stvari, vlasnik, odnosno pretpostavljeni vlasnik imaju pravo tužbom zahtijevati da to uznemiravanje prestane.

Pravo na podnošenje tužbe iz stava 1. ovog člana ne zastarijeva.»

14. Zakon o eksproprijaciji («Službeni list SRBiH» br. 12/87, 38/89 i 21/91, «Službeni list R BiH» 20/93, 11/94 i 15/94)

Član 1. stav 3. alineja 2.

«Nekretnina se može ekspropirirati naročito radi:

- izgradnje centrale za proizvodnju električne energije i postrojenja za prijenos i razvođenje takve energije;»

Član 4.

«Eksproprijacijom se može ustanoviti službenost na zemljištu i zgradi, kao i zakup na zemljištu na određeno vrijeme (nepotpuna eksproprijacija).»

Član 8.

«Eksproprijacijom nekretnina korisnik eksproprijacije stječe pravo da tu nekretninu koristi u svrhu radi koje je eksproprijacija izvršena.»

Član 27.

«Rješenje po prijedlogu za eksproprijaciju donosi nadležni organ uprave općine na čijem se području nalazi nekretnina za koju se eksproprijacija predlaže, prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku.

Prije donošenja rješenja o eksproprijaciji organ iz prethodnog stava saslušat će vlasnika nekretnine o činjenicama u vezi sa eksproprijacijom. [...]»

Član 75.

«Poslije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji nadležni općinski organ uprave dužan je da bez odgađanja zakaže i održi usmenu raspravu za sporazumno određivanje naknade za ekspropiriranu nekretninu . [...]»

VI. Dopustivost

15. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi

djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj GŽ-1448/03 od 28. septembra 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 4. novembra 2004. godine a apelacija je podnesena 30. novembra 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

18. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

19. Apelant pobija navedenu presudu, tvrdeći da mu je povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

20. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

k) Pravo na imovinu.»

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

21. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavu, jeste opće prirode i iskazuje princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, obuhvata lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavu, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, da nadziru korištenje imovine u skladu sa javnim interesom. Ova tri pravila nisu «različita» u smislu da su nepovezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u okviru općeg principa iskazanog u prvom pravilu.

22. Evropski sud za ljudska prava je naveo u više navrata da koncept «imovine» u članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ima autonomno značenje, koje nesumnjivo nije ograničeno na vlasništvo nad fizičkim stvarima: određena druga prava i interesi koji čine imovinu svakako se mogu smatrati kao «imovinska prava» i na taj način kao «imovina» u smislu ove odredbe (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. marta 1999, Izvještaji o presudama i odlukama 1999.-II, strana 96, tačka 54).

23. Apelant je vlasnik zemljišta na kojem je postavljen sporni elektroenergetski objekt, te stoga apelantovo pravo vlasništva predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

24. Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na imovinu, u smislu prve rečenice stava 1. ovog člana, s obzirom na to da je pravosnažnom presudom odbijen apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se tuženoj naloži da izmjesti dalekovodni stub sa njegovog zemljišta ili da ga pomjeri 3,5 metara bliže regionalnom putu Lukavac-Šekovići.

25. Ustavnom sudu ostaje da utvrdi: a) da li je miješanje predviđeno zakonom, b) da li služi miješanje zakonitom cilju u javnom interesu i c) da li je miješanje proporcionalno cilju, tj. da li uspostavlja pravičnu ravnotežu između apelantovog prava i općeg javnog interesa.

26. Osporena presuda se zasniva na odredbama čl. 33. i 34. Zakona o elektroprivredi na temelju kojih je Kantonalni sud utvrdio da apelant, kao vlasnik nekretnine na kojoj je postavljen sporni dalekovodni stub, ima pravo na naknadu štete koju mu je tužena pričinila izgradnjom, odnosno održavanjem dalekovodnog stuba, ali nema pravo zahtijevati uklanjanje ili pomjeranje spornog stuba u situaciji kada je tužena osigurala urbanističku, građevinsku i upotrebnu dozvolu za izgradnju navedenog stuba.

27. Općinski sud u provedenom postupku utvrdio je da među parničnim strankama nije sporno da je tužena postavila sporni dalekovodni stub na apelantovoj parceli, zatim, da

apelantu nije plaćena naknada za postavljanje stuba na njegovoj parceli. Također nije sporno da je tužena prilikom izgradnje spornog stuba pribavila urbanističku i građevinsku dozvolu, te upotrebnu dozvolu, što je Sud utvrdio uvidom u rješenja Općinskog sekretarijata za privredu i opće upravne poslove Općine Živinice broj 02/16-361-32/93 od 18. novembra 1993. godine, broj 39/93 od 14. juna 1993. godine i broj 05/4-360-90/97 od 3. novembra 1997. godine. Općinski sud zaključuje da je sporno među parničnim strankama da li apelant ima pravo da traži izmjешtanje dalekovodnog stuba sa svoje parcele. Materijalno-pravno utemeljenje postavljenog apelantovog tužbenog zahtjeva, prema mišljenju tog suda, zasniva se na odredbi člana 49. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, a u vezi sa članom 4. Zakona o eksproprijaciji. Sud je dalje utvrdio da među parničnim strankama nije sporno da tužena nikada nije nadležnoj službi Općine Živinice podnosila prijedlog za nepotpunu eksproprijaciju apelantove nekretnine ustanovljenjem službenosti, niti je nadležni organ Općine Živinice rješenjem utvrdio opći interes postavljanja elektrolinije preko apelantove parcele. S obzirom na to da je među strankama bilo nesporno da nije vođen postupak eksproprijacije za spornu apelantovu nekretninu, Općinski sud nije utvrđivao da li je opći interes za eksproprijaciju utvrđen na osnovu regulacionog plana, u smislu člana 14. Zakona o eksproprijaciji, kada bi se uz prijedlog za eksproprijaciju dostavio i izvod iz regulacionog plana, a ne rješenje o utvrđivanju općeg interesa. Prema mišljenju Općinskog suda, opravdano je narediti vraćanje oduzetog posjeda i u slučaju kada je tužilac imao saglasnost nadležnih organa da postavi sporni stub, ali je radove izveo na tuđem zemljištu bez saglasnosti posjednika (apelanta) i bez odgovarajuće zakonske procedure predviđene Zakonom o eksproprijaciji, pa je takvo postupanje tužene, prema mišljenju Općinskog suda, protivpravno i sadrži elemente oduzimanja posjeda. Sud, na kraju, dodaje da prema nalazu i mišljenju sudskih vještaka građevinske struke proizlazi da sporni dalekovodni stub nije izgrađen na projektnoj trasi, odnosno prema projektnoj dokumentaciji. U postupku se tužena, također, izjasnila da sporni dalekovodni stub nije lociran prema projektnoj dokumentaciji zbog čega je smanjena udaljenost trase spornog dalekovoda u odnosu na temelj novog apelantovog objekta.

28. S druge strane, redovni sudovi su utvrdili da tužena nije stekla pravo služnosti postavljanja dalekovodnog stuba, niti su se ispunili uvjeti za stjecanje služnosti pristupa vodovima i dalekovodnom stubu koji su postavljeni preko i na apelantovoj parceli, jer se za takve objekte, u smislu člana 4. Zakona o eksproprijaciji («Službeni list RBiH» broj 12/87), služnost može ustanoviti putem nepotpune eksproprijacije, uz pravičnu novčanu naknadu, a taj postupak u konkretnom slučaju nije proveden. Međutim, neovisno o tome, Kantonalni sud zaključuje da tužena, prema odredbi člana 39. Zakona o elektroprivredi, ima pravo prolaza preko apelantovog zemljišta radi održavanja predmetnog dalekovodnog

stuba i vodova s tim što ovo pravo ostvaruje na osnovu rješenja koje na njen zahtjev donosi nadležni organ uprave. Ustavni sud zapaža da iz dokumenata u spisu proizlazi da tužena nije pribavila spomenuto rješenje.

29. U odgovoru na pitanje «da li je miješanje predviđeno zakonom», Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju miješanje u pravo na apelantovu imovinu nije slijedilo princip zakonitosti. Zakon o elektroprivredi, na koji se poziva Kantonalni sud, na opći način regulirao je pitanja općeg interesa izgradnje, korištenja i održavanja elektroenergetskih objekata, kao i pitanje naknade štete vlasniku nekretnina. Međutim, uplitanje u pravo na imovinu zbog izgradnje konkretnog objekta, koji ima javni značaj, na konkretnom zemljištu u vlasništvu određenog građanina, uz utvrđivanje naknade štete, regulirano je Zakonom o eksproprijaciji. Ustavni sud zapaža da u ovom predmetu postupak eksproprijacije nije proveden, kako to predviđa Zakon o eksproprijaciji, te da je tužena ušla u apelantov posjed iako, prema Zakonu o eksproprijaciji, korisnik eksproprijacije stječe pravo na posjed ekspropirane nekretnine danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji. Osim toga, apelant, kao vlasnik nekretnine, nije imao mogućnost da iznese činjenice s ciljem zaštite svojih imovinskih prava u vezi s eksproprijacijom pred nadležnim općinskim organom s obzirom na to da postupak nepotpune eksproprijacije apelantovog zemljišta nije ni vođen. Na kraju, dalekovodni stub nije postavljen prema projektnoj dokumentaciji, što je onemogućilo apelanta da svoje zemljište koristi na način najsvrsishodniji za njega. Osim toga, apelantu nije niti utvrđena, niti isplaćena naknada štete propisana zakonom iako Zakon o eksproprijaciji propisuje izričitu obavezu nadležnog državnog organa da zakaže raspravu za određivanje naknade. Prema tome, Ustavni sud zaključuje da miješanje u pravo na apelantovu imovinu nije bilo u skladu s zakonom.

30. Sljedeće pitanje koje se nameće u vezi sa ovim ustavno-pravnim sporom jeste da li služi miješanje zakonitom cilju u javnom interesu. Ustavni sud zaključuje da u konkretnom predmetu nije sporno da postoji opći interes, jer funkcioniranje elektroenergetskog sistema jedne zemlje ima javni značaj, a u konkretnom slučaju taj javni interes je i zakonom utvrđen.

31. Na kraju, Ustavni sud mora utvrditi da li je miješanje proporcionalno cilju koji se želi postići, tj. da li uspostavlja pravičnu ravnotežu između apelantovog prava i općeg javnog interesa.

32. U apelaciji apelant je naveo da šteta koja je za njega nastala kao rezultat izgradnje dalekovodnog stuba na njegovom zemljištu prevazilazi korist koju je tužena ostvarila postavljanjem spornog stuba, i to na mjestu koje nije predviđeno projektnom

dokumentacijom. Apelant ističe da trpi značajnu štetu zbog nemogućnosti izgradnje poslovnog objekta na svojoj atraktivnoj parceli. Ustavni sud smatra da je tužena izgradnjom i održavanjem spornog dalekovodnog stuba, osiguravajući svoj interes za nesmetani protok električne struje, nametnula pretjeran teret apelantu. Ustavni sud zapaža da je tužena odstupila od projektne dokumentacije pri postavljanju predmetnog dalekovodnog stuba, onemogućujući apelantu izgradnju drugih objekata na njegovom zemljištu za koje je zainteresiran, te da je šteta koju bi tužena trpjela usljed dislokacije spornog stuba mnogo manja od štete koju apelant ima u sadašnjoj situaciji. Osim toga, Ustavni sud smatra da je time što je izostala bilo kakva kompenzacija u konkretnom predmetu apelant dodatno opterećen. Ustavni sud zaključuje da je Kantonalni sud osporenim presudom poremetio, na apelantovu štetu, ravnotežu koja mora postojati između zaštite prava na imovinu pojedinca i zahtjeva općeg društvenog interesa.

33. Na osnovu navedenog Ustavni sud zaključuje da je presudom Kantonalnog suda apelantu uskraćeno pravo na imovinu na način koji nije u skladu sa uvjetima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

34. Apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju je povrijeđeno zbog toga što miješanje u navedeno pravo nije bilo zasnovano na zakonu i zbog toga što je narušena pravična ravnoteža između apelantovog prava na imovinu i općeg javnog interesa.

35. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broj AP 1086/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Hajre Gece protiv Rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj Gž-146/04 od 9. studenoga 2004. godine, rješenja Općinskog suda u Goraždu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) br. I-583/04 od 10. rujna 2004. godine i I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine

Odluka od 2. prosinca 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 1086/04**, rješavajući apelaciju **Hajre Gece**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 2. prosinca 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Hajre Gece.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se:

- Rješenje Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-146/04 od 9. studenoga 2004. godine i

- rješenja Općinskog suda u Goraždu br. I-583/04 od 10. rujna 2004. godine i I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine.

Predmet se vraća Općinskom sudu u Goraždu, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Općinskom sudu u Goraždu se nalaže da, u roku od šest mjeseci od dostave ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama, sukladno članku 75. stavak 5. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i “Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Hajro Geca (u daljnjem tekstu: apelant) iz Goražda, kojeg zastupa Esad Muminović, odvjetnik iz Goražda, podnio je 10. prosinca 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnog suda u Goraždu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-146/04 od 9. studenoga 2004. godine, rješenja Općinskog suda u Goraždu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) br. I-583/04 od 10. rujna 2004. godine i I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine. Apelant je 21. travnja 2005. godine podnio dopunu apelacije.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda zatraženo je 23. prosinca 2004. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni sud i Općinski sud su 30. prosinca 2004. godine dostavili odgovore na apelaciju.

4. Na temelju članka 22. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, od Aiše Imamović, tražitelja izvršenja (u daljnjem tekstu: tražitelj izvršenja) u izvršnom postupku protiv

apelantove supruge kao izvršenika, zatraženo je 23. prosinca 2004. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

5. Tražitelj izvršenja je dostavio odgovor na apelaciju 28. prosinca 2004. godine.

6. Na temelju članka 26. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, odgovori Kantonalnog suda, Općinskog suda i tražitelja izvršenja su 18. svibnja 2005. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Općinski je sud u izvršnom predmetu tražitelja izvršenja protiv izvršenika Nezire Geca, radi provođenja izvršenja na nepokretnosti, donio Rješenje o izvršenju broj I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine. Rješenje je doneseno na temelju pravomoćne i izvršne presude Općinskog suda broj P-36/00 i pravomoćne sudske nagodbe broj P-91/01 od 31. svibnja 2001. godine, radi namirenja novčanih tražbina u ukupnom iznosu od 3.779,50 KM, sa zateznim kamatama počevši od 11. rujna 2000. godine, pa do isplate. Rješenjem se određuje izvršenje na nekretnini - dvosobnom stanu u Goraždu, upisanom na ime apelanta, supruge izvršenika i to: zabilježbom ovog rješenja u zemljišnu knjigu, potom utvrđivanjem vrijednosti nekretnine, njezinom prodajom i namirenjem tražitelja izvršenja iz iznosa dobivenog prodajom.

9. U obrazloženju ovog rješenja je navedeno da je apelant u dijelu 1/1 etažni vlasnik na dvosobnom stanu u Goraždu, da je tražitelj izvršenja, radi namirenja novčanih tražbina, predložio navedeni stan kao predmet izvršenja, jer se vodi na suprugu izvršenika, te je sud slijedom čl. 8. i 69. Zakona o izvršnom postupku udovoljio prijedlogu.

10. Općinski je sud Rješenjem broj I-583/04 od 10. rujna 2004. godine odbio kao neutemeljen apelantov prigovor izjavljen na navedeno rješenje o izvršenju. U apelantovom je prigovoru navedeno da nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti za određivanje izvršenja na nepokretnosti koja nije u vlasništvu izvršenika, a ne radi se o obvezama za koje bračni drugovi odgovaraju solidarno. Tražitelj izvršenja je u odgovoru na apelantov prigovor naveo da je apelant prigodom dodjele navedenog stana dobio bodove i na suprugu, pa zato ona uživa pravo na polovicu stana. U obrazloženju ovog rješenja sud je naveo da je izvršenik supruga vlasnika stana, te stan predstavlja zajedničku imovinu, čime su bili

ispunjeni uvjeti za donošenje pobijanog rješenja, tim prije što je apelant prigodom dodjele stana dobio bodove i na suprugu. Iz navedenog je sud ocijenio da je predmetni stan zajednička imovina, te da apelant može zahtijevati, prema članku 69. stavak 6. Zakona o izvršnom postupku, da se predmet izvršenja ustupi njemu ako položi iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari.

11. Kantonalni je sud Rješenjem broj Gž-146/04 od 9. studenoga 2004. godine odbio apelantov priziv izjavljen na Rješenje Općinskog suda broj I-583/04 od 10. rujna 2004. godine i potvrdio pobijano rješenje. U obrazloženju ovog rješenja je navedeno da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da se izvršenje na nepokretnosti, u smislu odredaba članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku, može odrediti i na zajedničkoj imovini i tada se primjenjuju odredbe članka 69. st. 2-9. istog zakona, koje propisuju postupak kada je predmet izvršenja nekretnina na kojoj postoji suvlasništvo izvršenika i drugih osoba. Sud smatra da se apelantovim prizivom neutemeljeno ukazuje da je prvostupanjski sud bio dužan provesti postupak u smislu odredaba članka 70. stavak 2. Zakona o izvršnom postupku, pa tek ako su se stekli uvjeti za promjenu zemljišno-knjižnog stanja udovoljiti prijedlogu. Sud navodi kako se može ustvrditi da je pravo etažnog vlasnika apelant ostvario sukladno Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, kao raniji nositelj stanarskog prava. Dalje, da odredbu članka 11. stavak 1. ovog zakona, prema kojoj supružnici stan kupuju zajednički, a jedan od njih samo uz suglasnost drugog, treba razumjeti kao posljedicu odredbe članka 6. Zakona o stambenim odnosima, kojom je propisano da su bračni drugovi sunositelji stanarskog prava. Sud navodi da se pravo vlasništva na stanu stiče upisom u zemljišne knjige, odnosno upisom u knjigu položenih ugovora, te kako je tražitelj izvršenja uz prijedlog priložio rješenje kojim je kupoprodaja stana upisana u knjigu položenih ugovora, time je priložio ispravu koja ima istu snagu kao izvod iz zemljišne knjige. Prvostupanjski je sud zakazao ročište radi utvrđivanja odlučnih činjenica, ali se nitko od pozvanih nije odazvao. Obzirom da apelant nije pobijao činjenicu da je izvršenik njegova supruga, prvostupanjski je sud izveo pravilan zaključak i donio pravilnu odluku kada je odbio apelantov prigovor kao neutemeljen, zaključio je Kantonalni sud.

12. Zaključkom Općinskog suda broj I-583/04 od 25. ožujka 2005. godine određeno je treće ročište za prodaju predmetnog stana za 22. travnja 2005. godine.

IV. Relevantni propisi

13. **Zakon o izvršnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 32/03 i 52/03)

«Članak 8.

(1) Sud rješenjem određuje izvršenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u izvršnom prijedlogu.

(2) Ako je predloženo više sredstava ili više predmeta izvršenja sud može ograničiti izvršenje samo na neke od tih sredstava ili predmeta ako su dovoljni za ostvarenje potraživanja.

(3) Ako se izvršno rješenje o izvršenju na određenom predmetu ili sredstvu ne može provesti, tražitelj izvršenja može radi namirenja istog potraživanja predložiti novo sredstvo ili predmet izvršenja o čemu će sud odlučiti rješenjem.

Članak 69.

(1) Ukoliko nije drukčije određeno predmet izvršenja može biti samo nepokretnost kao cjelina određena propisima koji uređuju vlasništvo i druga stvarna prava.

(2) Suvlasnički dio nepokretnosti može biti samostalan predmet izvršenja glede kojeg se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovog zakona o izvršenju na nepokretnostima.

(3) U slučaju postupka izvršenja na suvlasničkom dijelu, a prema zahtjevu tražitelja izvršenja, izvršenika ili drugog suvlasnika, sud će u rješenju o izvršenju odrediti da se na prodaju ponude kako cjelokupna nepokretnost tako i suvlasnički dio koji je predmet izvršenja. U rješenju o izvršenju sud će naznačiti i da će, ovisno o ispunjenju uvjeta iz stavka 4. ovog članka, svojim zaključkom iz stavka 3. članka 90. ovog zakona odlučiti je li predmet prodaje cjelokupna nepokretnost ili samo njezin suvlasnički dio. U istom rješenju sud će odrediti da se zabilježba izvršenja iz članka 72. ovog zakona odnosi na cjelokupnu nepokretnost.

(4) Ako bi prodajna cijena suvlasničkog dijela nepokretnosti bila znatno viša u slučaju prodaje cjelokupne nepokretnosti, sud će odrediti prodaju cjelokupne nepokretnosti postupajući kao da se radi o zahtjevu suvlasnika za diobu fizički nedjeljive stvari kako je to predviđeno propisima koji uređuju suvlasničke odnose.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovog članka suvlasnici koji nisu izvršenici imaju pravo na namirenje u visini svojih suvlasničkih dijelova iz iznosa dobivenog prodajom stvari prije namirenja tražitelja izvršenja i drugih osoba koje se namiruju u izvršnom postupku te prije naknade troškova izvršnog postupka.

(6) Suvlasnici koji nisu izvršenici imaju pravo zahtijevati da im se stvar koja je predmet izvršenja ustupi ako polože iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari.

(7) Suvlasnika koji nije izvršenik, a kojem je pobijan udio u stvari koja je predmet izvršenja, sud će uputiti na parnicu protiv tražitelja izvršenja, a i protiv izvršenika ako i on pobija njegovo pravo da dokaže svoje pravo, osim ako u izvršnom postupku ne može dokazati svoje pravo pravomoćnom presudom, javnom ispravom ili prema zakonu ovjerenom privatnom ispravom. Na pokrenutu parnicu kao i na prava suvlasnika da u njoj traže odlaganje postupka izvršenja dosljedno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih osoba.

(8) Ako suvlasnik iz stavka 7. ovog članka može dokazati svoje pravo pravomoćnom presudom, javnom ispravom ili prema zakonu ovjerenom privatnom ispravom, sud će postupiti kao da njezino pravo nije pobijano.

(9) Okolnost da je sud u izvršnom postupku uzeo da pravo osoba iz stavka 7. ovog članka nije pobijano u smislu odredaba tog stavka ili stavka 8. ovog članka ne utiče na pravo tražitelja izvršenja ili izvršenika da svoja prava protiv te osobe ostvaruju u posebnoj parnici.

(10) Odredbe st. od 2. do 9. ovog članka se na odgovarajući način primjenjuju i na vlasnike zajedničke imovine (zajedničari). Ako između izvršenika i ostalih vlasnika zajedničke imovine ne postoji suglasnost o njihovim pravima u zajedničkoj stvari, sud će vlasnika zajedničke imovine koji pobija izvršenikova prava na zajedničku stvar zaključkom uputiti da svoja prava dokazuje u parnici. Na pokrenutu parnicu kao i na prava vlasnika zajedničke imovine da u njoj traže odlaganje postupka izvršenja dosljedno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje postupanje suda po prigovoru trećih osoba.

(11) Ako je u vezi neke nepokretnosti ili njezinog idealnog dijela utemeljeno pravo produljivanja, ono može biti samostalni predmet izvršenja s tim da izvršenik može namiriti svoje potraživanje iz plodova koje to pravo daje na temelju nekog pravnog odnosa (najamnina, zakupnina) glede čega se na odgovarajući način primjenjuju pravila ovog zakona o izvršenju na pravima.

Članak 70.

(1) Uz prijedlog za izvršenje na nepokretnosti tražitelj izvršenja dužan je podnijeti izvod iz zemljišne knjige kao dokaz o tomu da je nepokretnost upisana kao vlasništvo izvršenika.

(2) Ako je pravo na nepokretnosti iz stavka 1. ovog članka upisano u zemljišnoj knjizi na drugu osobu a ne na izvršenika prijedlogu se može udovoljiti samo ako su, po utvrđenju izvršenikove imovine sukladno članku 37. ovog zakona, ispunjeni uvjeti za promjenu zemljišnoknjižnog stanja.»

Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo («Službene novine Federacije BiH» br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02 i 54/04)

«Članak 11.

(1) Supružnici stan mogu kupiti zajednički, a jedan od njih samo uz suglasnost drugog.

[...]

(4) U slučaju uskraćenosti suglasnosti, odnosno nepostojanja sporazuma, odlučuje se u sudskom postupku.»

14. Porodični zakon («Službeni list SRBiH» br. 21/79 i 44/89)

«Članak 263.

Imovina bračnih drugova može biti posebna i zajednička.

Članak 264.

(1) Imovina koju bračni drug ima u času zaključenja braka ostaje njegova posebna imovina.

(2) Imovina koju su bračni drugovi stekli radom tijekom bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu.

[...].

Članak 265.

(1) Zajedničkom imovinom bračni drugovi raspoložu sporazumno.

(2) Svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati niti ga opteretiti pravnim poslom među živima.

Članak 267.

(1) Svaki bračni drug može tužbom zahtijevati da sud utvrdi koliki je njegov dio u zajedničkoj imovini, ili jednom dijelu te imovine, ili na pojedinoj stvari iz te imovine.

[...].

Članak 273.

Za obveze koje je jedan bračni drug preuzeo radi podmirenja tekućih potreba bračne odnosno obiteljske zajednice, kao i za obveze za koje po zakonu odgovaraju zajednički oba bračna druga, odgovaraju bračni drugovi solidarno kako zajedničkom tako i svojom posebnom imovinom.»

15. **Zakon o vlasničko-pravnim odnosima** («Službene novine Federacije BiH» br. 6/98 i 29/03)

«Članak 21.

Zajedničko vlasništvo postoji, u slučajevima određenim zakonom, kada stvar pripada dvjema ili više osoba (zajedničari) tako da njihovi udjeli nisu unaprijed određeni, ali su određivi.

Nazajedničko vlasništvo dosljedno se primjenjuju odredbe ovog zakona o suvlasništvu, ako zakonom nije drukčije određeno.»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant navodi da je pobijanim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine. Povredu navedenog prava apelant vidi u tomu što smatra da je predmetni stan isključivo njegova imovina, da ne postoje uvjeti za izmjenu zemljišnoknjižnog stanja, da je izvršenje dozvoljeno zbog izvršenja obveze za koju oba bračna druga ne odgovaraju solidarno, zajedničkom i posebnom imovinom, te, zbog svega navedenog, nije bilo zakonskog utemeljenja da se dozvoli izvršenje na toj imovini.

b) Odgovor na apelaciju

17. U odgovoru na apelaciju Kantonalni je sud naveo da je apelacija neutemeljena i da je treba odbiti zbog toga što je odluka suda donesena na temelju Zakona o izvršnom postupku i Obiteljskog zakona.

18. U odgovoru na apelaciju Općinski sud predlaže da se apelacija odbije. Općinski sud navodi da je pobijano rješenje zakonito i doneseno sukladno odredbama Zakona o izvršnom postupku i da njime nisu povrijeđena apelantova ustavna prava na koje se poziva u apelaciji.

19. U odgovoru na apelaciju tražitelj izvršenja predlaže da se apelacija proglašena neutemeljenom. Navodi da je Općinski sud u dva navrata pokušao izvršenje popisom stvari u stanu, ali da su stvari tako stare da ne mogu biti predmetom izvršenja.

VI. Dopustivost

20. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

22. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Rješenje Kantonalnog suda broj GŽ-146/04 od 9. studenoga 2004. godine, protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih po zakonu. Dalje, apelacija je Ustavnom sudu podnesena 10. prosinca 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer je očito da nije (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

23. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da je tim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(k) Pravo na imovinu.»

25. Ove ustavne odredbe odgovaraju članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

26. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavku, je opće naravi i iskazuje princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stavka, obuhvaća lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavku, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, nadzirati korištenje imovine sukladno javnom interesu. Ova tri pravila nisu «različita» u smislu da su nepovezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u svjetlu općeg principa iskazanog u prvom pravilu.

27. Apelant je vlasnik predmetnog stana jer ga je otkupio na temelju članka 11. stavak 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i uknjižio se u knjigu položenih ugovora kao vlasnik u dijelu 1/1. Stoga, predmetni stan predstavlja njegovu imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

28. Iako se apelant nije konkretno pozvao na neki od principa sadržanih u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na imovinu u smislu stavka 2. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer su sudovi pobijanim rješenjima odredili izvršenje na predmetnom stanu, čiji je vlasnik apelant.

29. Za Ustavni sud ostaje da odgovori na sljedeća pitanja: (a) je li miješanje predviđeno zakonom i sukladno principu pravne sigurnosti, (b) služi li miješanje zakonitom cilju u javnom interesu i (c) je li miješanje proporcionalno cilju, tj. uspostavlja li pravičnu ravnotežu između apelantovog prava i općeg javnog interesa. Miješanje u imovinu je inkompatibilno sa člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ukoliko je odgovor na bilo koje pitanje negativan.

30. Neprijeporno je da pravomoćna presuda Općinskog suda broj P-6/00 od 14. rujna 2000. godine i pravomoćna sudska nagodba broj P-91/01 od 31. svibnja 2001. godine predstavljaju u konkretnom slučaju izvršni naslov, prema kojemu se ne radi o obvezi za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno u smislu članka 273. Zakona o obiteljskim odnosima. Također je neprijeporno da je izvršenik apelantova supruga i da je apelant stan, koji je predmetom izvršenja, otkupio u smislu članka 11. stavak 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo uz suglasnost supruge i da je uknjižen u knjizi položenih ugovora kao vlasnik stana sa dijelom 1/1, a da je tražitelj izvršenja podnio prijedlog za izvršenje na cijelom tom stanu.

31. Općinski je sud dozvolio izvršenje Rješenjem broj I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine, i to: zabilježbom ovog rješenja u zemljišnu knjigu, potom utvrđivanjem vrijednosti nekretnine, njezinom prodajom i namirenjem tražitelja izvršenja iz iznosa dobivenog prodajom. U obrazloženju ovog rješenja je navedeno da je sud slijedom čl. 8. i 69. Zakona o izvršnom postupku udovoljio prijedlogu.

32. Tek u obrazloženju Rješenja broj I-583/04 od 10. rujna 2004. godine, kojim je odbio apelantov prigovor, Općinski je sud naveo da stan predstavlja zajedničku imovinu, tim prije što je apelant prigodom dodjele stana dobio bodove i na suprugu, te da apelant može zahtijevati, prema članku 69. stavak 6. Zakona o izvršnom postupku, da se predmet izvršenja ustupi njemu ako položi iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari.

33. Kantonalni je sud u obrazloženju Rješenja broj Gž-146/04 od 9. studenoga 2004. godine naveo da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da se izvršenje na nepokretnosti, u smislu odredaba članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku, može odrediti i na zajedničkoj imovini i tada se primjenjuju odredbe članka 69. st. 2-9. istog zakona, koje propisuju postupak kada je predmet izvršenja nekretnina na kojoj postoji suvlasništvo izvršenika i drugih osoba. Dalje, da je neutemeljen apelantov prigovor da je prvostupanjski sud bio dužan provesti postupak u smislu odredaba članka 70. stavak 2. Zakona o izvršnom postupku, pa tek ako su se stekli uvjeti za promjenu zemljišnoknjižnog stanja udovoljiti prijedlogu. Međutim, nedostaje objašnjenje ovog stava Kantonalnog suda. Dalje, da odredbu članka 11. stavak 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, prema kojoj supružnici stan kupuju zajednički, a jedan od njih samo uz suglasnost drugog, treba razumjeti kao posljedicu odredbe članka 6. Zakona o stambenim odnosima, kojom je propisano da su bračni drugovi sunositelji stanarskog prava, te da je tražitelj izvršenja uz prijedlog priložio rješenje kojim je kupoprodaja stana upisana u knjigu položenih ugovora, čime je priložio ispravu koja ima istu snagu kao izvod iz zemljišne knjige.

34. Dakle, pobijana su rješenja sudovi donijeli na temelju članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku.

35. Ustavni će sud, prvo, analizirati odgovarajuće odredbe Zakona o izvršnom postupku koje su relevantne u konkretnom i sličnim slučajevima.

36. Prema članku 69. stavak 1. Zakona o izvršnom postupku «predmet izvršenja može biti samo nepokretnost kao cjelina», a prema stavku 2. istog članka «suvlasnički dio nepokretnosti može biti samostalan predmet izvršenja». Prema stavku 4. istog članka sud će odrediti prodaju cjelokupne nepokretnosti samo iz ekonomskih razloga, ako bi tada prodajna cijena suvlasničkog dijela nepokretnosti bila znatno viša. U tom slučaju suvlasnici koji nisu izvršenici imaju pravo zahtijevati da im se predmet izvršenja ustupi ako polože iznos koji odgovara vrijednosti izvršenikovog udjela u toj stvari. Dakle, mogućnost prodaje cijele nepokretnosti je iznimka i potrebno je da za to budu ispunjeni zakonom propisani uvjeti. Kako je osnovni predmet izvršenja suvlasnički dio, u slučaju kada se dopušta izvršenje prodajom cijele nepokretnosti, po mišljenju Ustavnog suda, u dispozitivu rješenja o izvršenju trebalo bi navesti da se dopušta izvršenje na suvlasničkom dijelu nepokretnosti i njime ne može biti obuhvaćena cijela nepokretnost, pošto takvu odluku sud ne može donijeti u momentu donošenja rješenja, već na ročištu za prodaju. Također, sud bi u obrazloženju ovakvog rješenja trebao navesti da će se naknadnim zaključkom odlučiti izlaže li se prodaji cijela nepokretnost ili suvlasnički dio. Uz uvažavanje specifičnosti stana kao predmeta izvršenja i nepopularnog zasnivanja suvlasničkih odnosa na njemu prigodom eventualne prodaje u postupku izvršenja, i u takvom slučaju sud treba postupiti na navedeni način, jer zakon ne poznaje nikakve iznimke od navedenog postupanja.

37. Ustavni sud smatra da je očita bila namjera zakonodavca da u slučaju prodaje cijele nepokretnosti nad kojom postoji suvlasništvo zaštititi suvlasnika koji nije izvršenik, time što ima pravo prvenstvenog namirenja iz iznosa dobivenog prodajom, te time što može zahtijevati da mu se cijela stvar ustupi ako položi iznos koji odgovara vrijednosti udjela izvršenika. Dakle, za uživanje ove zaštite je nužno da su utvrđeni suvlasnički udjeli.

38. Prema članku 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku odredbe tog zakona koje se odnose na suvlasnike na odgovarajući način se primjenjuju i na vlasnike zajedničke imovine (zajedničare). U slučaju zajedničkog vlasništva bračnih drugova izravna primjena nekih odredaba nije moguća, jer udjeli bračnih drugova nisu određeni. U tom su slučaju povjeritelji legitimirani da traže utvrđivanje udjela bračnog druga-izvršenika u zajedničkoj imovini. Tek utvrđivanjem udjela jednog bračnog druga u zajedničkoj imovini zasniva se suvlasništvo i

moгуća je primjena odredaba o izvršenju na suvlasničkom udjelu. Dakako, ovo sve važi u slučaju da se ne radi o obvezama za koje bračni drugovi odgovaraju solidarno.

39. Pored toga, u smislu članka 70. stavak 2. Zakona o izvršnom postupku, ako je pravo na nepokretnosti koje su predmet izvršenja upisano u zemljišnoj knjizi na drugu osobu, a ne na izvršenika, prijedlogu se može udovoljiti samo ako su ispunjeni uvjeti za promjenu zemljišnoknjižnog stanja. Da bi se osoba koja u izvršnom postupku kupi nepokretnost mogla upisati kao vlasnik u zemljišnu knjigu nužno je da njegov prethodnik, izvršenik, bude upisan u zemljišnu knjigu kao vlasnik. Iako Zakon o izvršnom postupku ne sadrži odredbu o upisu prava vlasništva izvršenika po službenoj dužnosti, implicite to proizlazi iz odredbe po kojoj se prijedlogu za izvršenje može udovoljiti ako su ispunjeni uvjeti za promjenu zemljišnoknjižnog stanja. To znači da je sud nadležan i dužan da, u slučaju kada izvršenik nije upisan kao vlasnik nepokretnosti koja je predmetom izvršenja i kada su ispunjeni zakonski uvjeti za to, traži promjenu zemljišnoknjižnog stanja, odnosno upis prava izvršenika prije upisa zabilježbe o izvršenju na toj nepokretnosti.

40. Dalje, Ustavni sud smatra da je nužno ispitati zadovoljavaju li odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku standarde zakona. Ustavni je sud u svojoj jurisprudenciji već zaključio da je mjerodavan u postupku iz prizivne jurisdikcije izvršiti i konkretnu ocjenu ustavnosti u smislu članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, ako je to potrebno (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 106/03* od 24. listopada 2004. godine). Ustavni sud podsjeća da vlasti uživaju široko polje procjene glede izbora sredstava provođenja i glede utvrđivanja mogu li se posljedice provođenja opravdati općim interesom postizanja cilja konkretnog zakona.

41. Kako je već navedeno, u smislu članka 69. Zakona o izvršnom postupku prigodom izvršenja na nepokretnosti koja je zajednička imovina, identično kao i kod izvršenja na nepokretnosti na kojoj postoji suvlasništvo, vlasnik zajedničke imovine koji nije izvršenik uživa zaštitu svojih prava na taj način što: a) ima pravo prvenstvenog namirenja i b) ima pravo da mu se stvar ustupi ako položi iznos koji odgovara vrijednosti udjela izvršenika. Radi lakšeg objašnjenja, Ustavni će sud ova prava dovesti u vezu sa konkretnim slučajem, odnosno s izvršenjem na stanu koji je zajednička imovina supružnika koji je uknjižen kao vlasništvo samo jednog od njih sa dijelom 1/1, a u slučaju kada je izvršenik samo jedan bračni drug i ne radi se o obvezi za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno. Dakle, u takvoj situaciji, bračni drug koji nije izvršenik ima, kao prvo, pravo prvenstvenog namirenja. To znači da u slučaju prodaje cijelog stana u izvršnom postupku taj bračni drug ima pravo prvenstvenog namirenja iz iznosa dobivenog prodajom stana prije namirenja troškova postupka i prije namirenja tražitelja izvršenja. U situaciji kada on nije želio prodaju stana,

ali je nije mogao ni spriječiti, mora dobiti stvarnu protuvrijednost svog udjela u zajedničkoj imovini. Bez obzira hoće li se udjeli bračnih drugova u zajedničkoj imovini, tj. stanu, određivati u sudskom postupku ili će zakonskom odredbom biti utvrđeno da su oni uvijek isti, odnosno da su supružnici zajedničari sa udjelom $\frac{1}{2}$ u zajedničkoj imovini, postavlja se pitanje predstavlja li prodaja cijelog stana u takvoj situaciji i namirenje bračnog druga koji nije izvršenik punu naknadu uz postojanje javnog interesa ili se, pak, radi o oduzimanju prava vlasništva bez pune naknade i bez postojanja javnog interesa. Suština je, dakle, u tomu da u slučaju kada jedan od zajedničara, odnosno suvlasnika, ne izvršava svoje obveze, drugi zajedničar, odnosno suvlasnik može izgubiti svoj udjel, čak i bez obzira na visinu izvršenikovog udjela.

42. Sa druge strane, ukoliko bračni drug koji nije izvršenik želi spriječiti prodaju stana u izvršnom postupku, on može zahtijevati da mu se stan ustupi ako položi iznos koji odgovara vrijednosti njegovog udjela u tom stanu. To praktično znači da on otkupljuje svoj udjel u stanu koji je otkupljen u cijelosti i, npr., on je već uknjižen kao vlasnik sa dijelom 1/1. U slučaju polaganja potrebnog iznosa iz položene sume se namiruju troškovi izvršenja i tražitelj izvršenja, potom izvršenik, a bračni drug koji nije izvršenik postaje jedini vlasnik stana koji više nije zajednička imovina, dok bračni drug, izvršenik, gubi svoj udjel u stanu. Dakle, da bi ostvario ovu zaštitu zajedničar, koji nije izvršenik, mora raspolagati potrebnim novčanim sredstvima (prema tomu, ustupanje predmeta izvršenja može predstavljati zaštitu samo ako se raspolože sredstvima za otkup) i mora ih položiti, npr., u vrijednosti $\frac{1}{2}$ stana, iako je stan već bio otkupljen u cijelosti. Određivanje udjela bračnih drugova u zajedničkom vlasništvu u izvršnom postupku je nespojivo sa institutom zajedničkog vlasništva, jer time zajedničko vlasništvo može prestati, što ima implikacije na prava bračnih drugova. Oni ostaju u bračnoj zajednici, samo jedan je jedini vlasnik, npr. stana u kojem žive, stan više nije zajednička imovina, pa bračni drug koji nije vlasnik ne polaže više nikakvo pravo na taj stan. S druge strane, institut zajedničkog vlasništva bračnih drugova ima za cilj zaštitu oba bračna druga glede imovine koju su stekli zajedničkim doprinosom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kako za vrijeme trajanja te zajednice, tako i za slučaj rastave braka. Tako, prema Obiteljskom zakonu zajedničkom imovinom bračni drugovi raspoložu sporazumno, a svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati, niti ga opteretiti pravnim poslom među živima.

43. Za Ustavni je sud razvidno da je cilj zakonodavca bio da se olakša položaj povjeritelja, čije potraživanje nije osigurano i koji pokreće izvršni postupak, a jedina imovina koju izvršenik ima je udio u zajedničkoj imovini, odnosno suvlasnički dio u nepokretnosti. U općem je interesu pravne sigurnosti da se osiguraju mehanizmi namirenja povjeritelja, kao i izvršenje pravomoćnih sudskih odluka, jer bi u oprečnom bilo iluzorno i samo

njihovo donošenje. Međutim, Ustavni sud smatra da je člankom 69. st. 5. i 6. Zakona o izvršnom postupku propisana zaštita imovine vlasnika zajedničke imovine (zajedničara) koji nije izvršenik u slučajevima prodaje cijelog stana, u prvom slučaju: ne predstavlja punu naknadu, jer bračni drug koji nije izvršenik ne želi prodaju i nakon prodaje ostaje bez stana, a dobiva protuvrijednost svog udjela u stanu kao zajedničkoj imovini, a u drugom slučaju: uvjetuje zaštitu raspolaganjem sredstvima za otkup udjela na stanu koji je već bio otkupljen u cijelosti i tu imovinu su uživala oba bračna druga. Prema tomu, dopušteno izvršenje prodajom cijelog stana predstavlja miješanje za koje ne postoji razumna proporcionalnost između sredstava koja se koriste i cilja koji se želi postići, odnosno predstavlja za vlasnika zajedničke imovine, koji nije izvršenik, poseban i pretjeran teret u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

44. Ustavni sud zaključuje da sudovi u pobijanim rješenjima nisu dosljedno primijenili odredbe članka 69. stavak 10. i članka 70. stavak 2. Zakona o izvršenju, odnosno nisu dovoljno uvjerljivo dokazali da su ispunjeni uvjeti da bi se moglo udovoljiti prijedlogu tražitelja izvršenja. Pored toga, Ustavni sud smatra da bi čak i dosljedna primjena odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku, prema kojoj se dopušta mogućnost izvršenja na nepokretnostima koje su u zajedničkom vlasništvu, pozivanjem na odredbe st. 2-9. istog članka kojima je regulirano izvršenje na nepokretnostima koje su u suvlasništvu, u konkretnom slučaju, predstavljala miješanje u imovinu apelanta kojim se ne postiže pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa i zahtjeva za zaštitom ustavnog prava na apelantovu imovinu i koje nije sukladno principu pravne sigurnosti.

45. Stoga, sudovi su prigodom donošenja pobijanih rješenja postupali proizvoljno. U demokratskom društvu, koje poštuje vladavinu zakona, nijedna odluka koja je proizvoljna ne može se nikada smatrati zakonitom (vidi Europski sud za ljudska prava, *Winterwerp protiv Nizozemske*, presuda iz 1979. godine, serija A 33, stavak 45).

46. Na temelju navedenog, Ustavni sud zaključuje da je pobijanim rješenjima prekršeno apelantovo ustavno pravo na imovinu iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

47. Primjena odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku, prema kojoj se dopušta mogućnost izvršenja na nepokretnostima koje su u zajedničkom vlasništvu, pozivanjem na odredbe st. 2-9. istog članka kojima je regulirano izvršenje na nepokretnostima koje su u suvlasništvu, u slučaju izvršenja na cjelokupnoj nepokretnosti,

stanu koji je zajednička imovina izvršenika, apelantove supruge i apelanta koji nije izvršenik, a koji je u knjizi položenih ugovora uknjižen kao vlasništvo apelanta sa dijelom 1/1, zbog obveze koja nije obveza za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno, predstavlja miješanje u apelantovu imovinu kojim se ne postiže pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa i zahtjeva za zaštitom ustavnog prava na imovinu apelanta i koje nije sukladno principu pravne sigurnosti, čime se krši apelantovo ustavno pravo na imovinu iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

48. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 1115/04

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ

Апелација Арсенија Арсенића против
Пресуде Врховног суда Републике Српске
број Рев-513/02 од 15. јуна 2004. године,
Пресуде Окружног суда у Требињу број
Гж-187/02 од 29. априла 2002. године и
Пресуде Основног суда у Фочи број П-
328/01 од 25. јануара 2002. године

Одлука од 17. новембра 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 1115/04**, рјешавајући апелацију **Арсенија Арсенића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 60/05), у саставу:

Мато Тадић, предсједник

Миодраг Симовић, потпредсједник

Хатица Хациосмановић, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Јово Росић, судија

на сједници одржаној 17. новембра 2005. године донио је

ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Арсенија Арсенића.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се:

- Пресуда Врховног суда Републике Српске број Рев-513/02 од 15. јуна 2004. године,

- Пресуда Окружног суда у Требињу број Гж-187/02 од 29. априла 2002. године,

- Пресуда Основног суда у Фочи број П-328/01 од 25. јануара 2002. године.

Предмет се враћа Основном суду у Фочи, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Фочи да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које је предузео с циљем да изврши ову одлуку, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Арсеније Арсенић (у даљњем тексту: апелант) кога заступа Миле Чајевић, адвокат из Фоче, поднио је 21. децембра 2004. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-513/02 од 15. јуна 2004. године, Пресуде Окружног суда у Требињу (у даљњем тексту: Окружни суд) број Гж-187/02 од 29. априла 2002. године и Пресуде Основног суда у Фочи (у даљњем тексту: Основни суд) број П-328/01 од 25. јануара 2002. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 21 ст. 1 и 2 тада важећег Пословника Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда и СОД “Јахорина”, Филијала Фоча, сада акционарско друштво «Јахорина-осигурање», Филијала Фоча (у даљњем тексту: тужени), затражено је 22. марта 2005. године да доставе одговоре на апелацију. Од Основног суда је 5. августа 2005. године затражено да достави спис број П-328/01.

3. Одговоре на апелацију Основни суд, Окружни суд и Врховни суд су доставили 6, 7. и 8. априла 2005. године. Тужени је доставио одговор на апелацију 11. априла 2005. године.

4. Основни суд је 11. августа 2005. године доставио спис број П-328/01.

5. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Врховног суда, Окружног суда, Основног суда и туженог су 26. октобра 2005. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Апелант је власник путничког возила, регистарске ознаке ГЖ 476-36, марке «фијат», тип “берлина супер 45», година производње 1990, које је на основу каско-осигурања било осигурано код ДД «Сарајево-осигурање», Филијала Горажде, Пословница Фоча. Управљајући наведеним возилом апелант је 19. фебруара 1992. године претрпио материјалну штету коју је наведено осигуравајуће друштво прихватило да исплати у износу од 113.863,50 динара, али због ратних дејстава до исплате није дошло.

8. Влада Републике Српске 2. октобра 1992. године донијела је Одлуку о припајању Српском осигуравајућем друштву дијелова осигуравајућих друштава број 05-262/92 («Службени гласник Републике Српске» бр. 17/92, 6/93 и 8/93). Наведеном одлуком одређено је да се сви дијелови осигуравајућих друштава, између осталих и «Сарајево-осигурање» д.д. Сарајево, који послују на територији Републике Српске припајају Српском осигуравајућем друштву «Јахорина», д.д. Соколац. Истом одлуком је одређено да ће Институт за економику и развој Републике Српске извршити процјену вриједности капитала који се на тај начин уноси у Српско осигуравајуће друштво «Јахорина», д.д. Соколац.

9. Апелант је 14. новембра 1996. године поднио тужбу Основном суду против туженог ради надокнаде штете. У тужби апелант је, између осталог, навео да му штета за његово возило није никада исплаћена и то у почетку због ратних дејстава, а касније због тога што је тужени апеланту тврдио да штету не може да му исплати прије диобног биланса између СОД “Јахорина” и ЗОИЛ-а “Сарајево”.

10. Одлуком Владе Републике Српске број 02-1755/97 од 15. децембра 1997. године (“Службени гласник Републике Српске” број 34/97) прекинути су сви поступци за надокнаду штете против свих правних сљедбеника, између осталог и ЗО «Сарајево-осигурање» д.д. Сарајево, у споровима који се воде пред редовним судовима у Републици Српској, а на основу закључених полиса осигурања до 4. априла 1992. године. Наведеном одлуком је одређено да ће прекид поступка трајати док се не донесе диобни биланс у вези са разграничењем имовине, права и обавеза предника и правних сљедбеника.

11. Основни суд је Рјешењем број П-121/96 од 29. маја 1998. године, које је потврђено Рјешењем Окружног суда број Гж-148/98 од 24. децембра 1998. године, утврдио прекид поступка у предметној правној ствари и одредио да ће се поступак наставити на предлог једне од парничких странака, а након што се донесе диобни биланс у вези са разграничењем имовине, права и обавеза туженог и његовог правног претходника, Заједнице осигурања “Сарајево-осигурање” д.д. Сарајево.

12. Апелант је 19. фебруара 2001. године затражио од Основног суда да се настави поступак, те је Основни суд Рјешењем број П-121/96 од 16. новембра 2001. године одредио да се прекинути поступак у предметној правној ствари наставља и да се главна расправа заказује за 17. децембар 2001. године. У образложењу рјешења суд је навео да је неизвјесно када би могао да буде израђен диобни биланс, те да одлука Владе Републике Српске о прекидању поступка у суштини задире у независност рада судова у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која сваком лицу даје право на судску одлуку о његовим грађанским правима у разумном року. Стога је суд одлучио да уважи апелантов захтјев и настави поступак ради доношења одлуке у меритуму и да сам, у смислу члана 215 став 2 Закона о парничком поступку, ријешити претходно питање о томе да ли је тужени правни сљедбеник бившег Осигуравајућег друштва “Сарајево-осигурање” д.д. Сарајево.

13. Основни суд је Пресудом број П-328/01 од 25. јануара 2002. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број Гж-187/02 од 29. априла 2002. године, одбио апелантов тужбени захтјев. У образложењу пресуде суд је навео да су туженом након његове регистрације, Одлуком Владе Републике Српске број 05-262/92 од 2. октобра 1992. године («Службени гласник Републике Српске» бр. 17/92, 6/93 и 8/93), припојени дијелови више осигуравајућих друштава која су у моменту избијања рата 1992. године пословала на подручју Републике Српске, с тим да Институт за економику и развој Републике Српске изврши процјену вриједности капитала који се на овај начин уноси у СОД “Јахорина” д.д. Соколац, али да наведена процјена није никада извршена. Даље се наводи да одлука Владе Републике Српске, а ни други прописи Републике Српске ништа не говоре о одговорности новооснованих предузећа, која су организована од дијелова предузећа чије је сједиште било на територији Федерације Босне и Херцеговине или других република бивше Југославије, према постојећим обавезама тих дијелова предузећа. У вријеме када је донесена наведена одлука Владе Републике Српске на снази је био Закон о предузећима (“Службени лист СФРЈ” бр. 77/88 и 61/90) који је примјењиван на основу члана 12 Уставног закона за спровођење Устава Српске Републике Босне

и Херцеговине. Сходно члану 187 Закона о предузећима, као статусна промјена предузећа сматрају се подјела, спајање или припајање предузећа, а те промјене се врше на основу одлуке органа управљања предузећа с тим да новонастала предузећа своје односе међусобно уређују уговором. Неспорно је да таквог уговора између бившег ДД “Сарајево-осигурање” Сарајево и туженог нема, нити има било какве одлуке органа управљања ДД “Сарајево-осигурање” о подјели друштва. Стога, чињеница да је тужени као новоосновано осигуравајуће друштво, између осталог, организован и од дијела имовине бившег ДД “Сарајево-осигурање” Сарајево, Пословница Фоча, чији је осигураник био апелант, не може да буде разлог да се закључи да је то новоосновано осигуравајуће друштво одговорно за пријашње обавезе Пословнице Фоча, а нити да је правни сљедбеник те пословнице, односно ДД “Сарајево-осигурање”. То поготово што Пословница Фоча није имала статус правног лица, већ је статус правног лица имало матично осигуравајуће друштво ДД “Сарајево-осигурање”, које је одговарало за све обавезе своје пословнице у Фочи. ДД “Сарајево-осигурање” је наставило свој правни субјективитет и након избијања ратних сукоба у Босни и Херцеговини, односно никада није ни престајало правно да постоји, те апеланту, сходно мишљењу суда, остаје могућност да своје потраживање оствари подношењем тужбе против матичног ДД “Сарајево-осигурање”, Филијала Горажде, у чијем саставу је била пословница у Фочи код које је апелант каско-осигурао своје возило. Стога је суд закључио да тужени није правни сљедбеник ДД “Сарајево-осигурање” Сарајево код кога је апелант имао закључену полису каско-осигурања, те, сходно томе, не постоји ни његова одговорност за раније настале обавезе дијелова овог друштва који су, на основу одлуке Владе Републике Српске, припојени туженом, јер тужени на основу споменуте одлуке на припојеној имовини није могао да стекне право власништва без обзира на чињеницу што је та имовина и сада у његовом посједу.

14. Против другостепене пресуде апелант је изјавио ревизију, коју је Врховни суд Пресудом број 513/02 од 15. јуна 2004. године одбио. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да су нижестепени судови правилно закључили да тужени није пасивно легитимисан у предметном спору. Врховни суд је, такође, навео да тужени јесте матична заједница осигурања у погледу обавеза насталих од његовог оснивања па даље, а с обзиром на то да је апелантово потраживање настало прије оснивања туженог, 19. фебруара 1992. године, сходно оцјени суда, нема сметњи да апелант своје потраживање оствари код ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање», који је наставио правни субјективитет, а који је 2. априла 1992. године и прихватио обавезу да надокнади штету апеланту у процијењеном износу.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

15. Апелант сматра да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Апелант сматра да је својом одлуком од 2. октобра 1992. године Влада Републике Српске одредила правног наследника, односно пасивно легитимисано лице које апелант може да тужи за надокнаду штете, али да је 15. децембра 1997. године донијела нову одлуку којом је наредила да се прекину сви парнички поступци који су покренути против тих правних наследника. На основу наведеног апелант сматра да је Влада Републике Српске у цијелости контролисала његову имовину и његов приступ имовини, тако што је доносила одлуке којим је позиционисала апелантов положај у односу на ту имовину. Апелант сматра да не може да сноси штетне посљедице ако су Владине одлуке биле незаконите или ако нису могле да буду довољно валидне да се на основу њих региструју наведене статусне промјене у надлежном суду. Такође, сматра да њему не може да се стави претјеран терет да изналази најефикаснији пут и правно средство за заштиту својих права. Апелант наводи да никада не би поднио тужбу за надокнаду штете против туженог да Влада Републике Српске није донијела одлуку којом је одредила туженог као правног наследника ДД “Сарајево-осигурање” и на тај начин позиционисала апелантов положај у односу на субјекат преко ког може да приступи својој имовини. У вези са становиштем судова да апелант својој имовини може да приступи искључиво преко ЗОИЛ-а “Сарајево” ДД “Сарајево-осигурање”, апелант наводи да су судови занемарили чињеницу да се штетни догађај десио прије више од 14 година, те да би се он у случају да сада поднесе тужбу против ДД “Сарајево-осигурање” изложио реалној опасности да та осигуравајућа кућа изнесе приговор о застарјелости потраживања, јер сва потраживања на основу надокнаде штете застарјевају у року од три године рачунајући од дана настанка штете. Апелант, такође, сматра да је наведени процес трајао веома дуго, и то у периоду од 14. новембра 1996. године до 11. новембра 2004. године, те да је Основни суд Рјешењем број П-121/96 од 29. маја 1998. године прекинуо предметни поступак и да је његов прекид трајао од 29. маја 1998. године до 16. новембра 2001. године, иако је он у својој жалби на рјешење о прекиду поступка истицао да је то супротно члану 6 Европске конвенције. Апелант наводи да ниједним поступком није утицао на дужину поступка, него, напротив, више пута је ургирао да се процес што прије заврши. Апелант истиче да се поставља

питање да ли одговорност СОД “Јахорина” Соколац, Филијала Фоча, може да се заснива и на “фактичким статусним промјенама” које се огледају у томе да је та осигуравајућа кућа присвојила сву покретну и непокретну имовину коју је прије рата користило ДД “Сарајево-осигурање” Сарајево, те да је преузела све предратне раднике који су радили у њеној пословној јединици у Фочи. Апелант, такође, наводи да није имао на располагању дјелотворно правно средство којим би заштитио своје право на имовину. Истиче да Република Српска није никада донијела одговарајуће законе којим би регулисала одговорна лица за надокнаду штете у оним случајевима у којим осигураници нису успјели да наплате насталу штету прије почетка ратних сукоба. Апелант предлаже да Уставни суд утврди кршење наведених права, укине оспорене пресуде и наложи Основном суду да одмах закаже и одржи ново рочиште поводом апелантове тужбе и донесе нову пресуду.

б) Одговор на апелацију

16. У одговору на апелацију Врховни суд наводи да у свему остаје при разлозима датим у образложењу оспорене пресуде. Врховни суд сматра да су нижестепени судови правилно утврдили чињенично стање и на њега правилно примијенили материјално право, те стога суд сматра да апеланту није ускраћено право на правично суђење, право на имовину и право на дјелотворан правни лијек.

17. У одговору на апелацију Окружни суд наводи да пресудом суда није нарушено апелантово уставно право на правично суђење, право на имовину и право на дјелотворан правни лијек.

18. Основни суд у одговору на апелацију наводи да доношењем оспорених пресуда није нарушено апелантово уставно право на правично суђење, право на имовину и право на дјелотворан правни лијек, те да се у образложењима наведених пресуда јасно види којим прописима су се судови руководили приликом њиховог доношења.

19. Тужени је истакао да, према његовом мишљењу, апелант свој захтјев није упутио издавачу полисе за његово возило, а то је ЗОИЛ «Сарајево», који и сада постоји и послује трансформисан у «Сарајево-осигурање» Сарајево са истим сједиштем у Сарајеву, а што може да се закључи из навода у Рјешењу Основног суда удруженог рада у Сарајеву број У/1 2182/90 од 1. октобра 1990. године о регистрацији «Сарајево-осигурања» Сарајево, увјерења Историјског архива Града Сарајева број 05-827-1/02 од 20. јуна 2002. године, те акта Основног суда Соколац број СУ-262/04 од 7. октобра 2004. године, које је тужени доставио у прилогу свог одговора. Тужени даље наводи

да су судови у овом догађају правилно поступили доносећи закључак о одлучним чињеницама, јер апелант није суду пружио доказе да је СОД «Јахорина» основано на имовини издавача полисе, односно на имовини ЗОИЛ-а «Сарајево», да је имовина ушла у оснивачки капитал СОД «Јахорина», а нити постоји записник о висини преузете имовине. Такође, сходно Закону о предузећима и другим материјалним прописима, није испуњен услов за евентуално постојање одлуке органа управљања матичног друштва о припајању, диоби и сл., те нема закљученог акта о међусобном регулисању права и обавеза правних предника и сљедника. Тужени истиче да је тадашњи ЗОИЛ «Сарајево» био организован према централистичком систему, те да је сједиште било и остало у Сарајеву, као и фондови осигурања, односно фондови сигурности из којих би требало да буде исплаћена штета. Даље наводи да тадашње филијале нису имале статус правног лица у правном промету, него су наступале у име и за рачун матичног правног лица, те, сходно позитивним прописима, не могу да се појаве као предник новооснованог друштва или самог друштва. Обрада и ликвидација наведене штете Пословнице Фоча, односно Филијале Горажде, која је наставила континуирани рад у матичном друштву «ЗОИЛ» Сарајево, које се трансформисало у «Сарајево-осигурање» Сарајево, указују да је оштећени све вријеме могао основано да потражује штету од издавача каско-полисе, али да је то пропустио. Тужени указује да својом одлуком о припајању дијелова осигуравајућих друштава Влада Републике Српске није могла да одреди правног сљедника ЗОИЛ-а «Сарајево», како апелант погрешно тумачи, јер СОД «Јахорина» није основана том одлуком, него одлуком својих оснивача. Тужени наводи да имовина ЗОИЛ-ових филијала није ушла у оснивачки капитал новооснованог друштва, па није могла ни да се приватизује, те да су сви судови апеланта упућивали да право на штету оствари код издавача каско-полисе, који и сада постоји, те да се апелант неосновано позива на евентуално застаријевање према ЗОИЛ-у «Сарајево», јер би према томе наступило застаријевање тужбе и против СОД «Јахорина». Тужени наводи да је апелант свој захтјев усмјерио према нелегитимном правном лицу, те тиме утицао на дужину судских поступака. Стога, тужени сматра да нису повријеђена апелантова уставна права, те да је у току споменутих поступака имао правних инструмената да захтјев усмјери издавачу полисе, што је, према мишљењу туженог, пропустио. Тужени предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

20. **Закон о предузећима** («Службени лист СФРЈ» бр. 77/78, 40/89, 46/90 и 61/90) у релевантном дијелу гласи:

«Члан 187а)»

Одлуку о статусној промјени предузећа (подјели, спајању или припајању) доноси орган управљања.

Предузећа настала подјелом, спајањем с другим предузећима или припајањем другом предузећу солидарно одговарају за обавезе предузећа која су престала да постоје.

Међусобни односи предузећа који су настали статусним промјенама уређују се уговором.»

VI. Допустивост

21. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

23. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-513/02 од 15. јуна 2004. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Даље, оспорену пресуду апелант је примио 11. новембра 2004. године, а апелација је поднесена Уставном суду 21. децембра 2004. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

25. Апелант сматра да је оспореним пресудама повријеђено његово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1

уз Европску конвенцију, право на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције.

Право на имовину

Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

к) Право на имовину.»

Члан 1 Протокола број 1 гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може да буде лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.”

26. Сходно јуриспруденцији Европског суда за људска права, члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију садржи три различита правила. Прво правило је општег карактера и изражава принцип мирног уживања посједа. Друго правило је садржано у другој реченици првог става и обухвата лишавање посједа и ограничава га одређеним условима. Треће правило, које је садржано у другом ставу, дозвољава уговорним странама да надзиру коришћење имовине, у складу са општим интересом, спровођењем оних закона које сматрају да су потребни за тај циљ. Међутим, ова три правила нису независна у смислу да су неповезана; друго и треће правило се баве конкретним случајевима мијешања у право на мирно уживање власништва и ова два правила требало би да се тумаче у оквиру општег принципа израженог у првом правилу.

27. Ријеч “имовина” укључује широк обим имовинских интереса који представљају одређену економску вриједност (види Одлуку Уставног суда број У 14/00 од 4. априла 2001. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 33/01). Међутим, ријеч имовина укључује само стечена права на одређену економску

вриједност. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не штити право на стицање имовине. Даље, члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гарантује у суштини (*in substance*) право на имовину (види пресуду Европског суда за људска права, *Marckx против Белгије*, серија А, број 31, став 63 (1979)).

28. Уставни суд посебно наглашава да идеја о заштити људских права обухвата само правне односе између државе и приватних правних и физичких лица. Сходно томе, нема заштите људских права у погледу односа између приватних лица. Међутим, постоји обавеза државе да одреди правну позицију приватних правних и физичких лица, а у исто вријеме заштити дјелотворно уживање права која из тога произилазе. То је тако због природе људских права која треба сматрати не само вриједностима које стварају баријере држави у мијешању са овим правима него и обавезама државе да дјелује позитивном акцијом како би се заштитило дјелотворно уживање ових права. Ову обавезу држава испуњава усвајањем потребних закона и њиховом интерпретацијом, између осталог, у складу са релевантним људским правима (теорија индиректног *Drittwirkung*).

29. У овом случају апелант је имао условни захтјев чије је остварење зависило од наступања осигураног случаја. Није спорно да је апелант имао закључен уговор о каско-осигурању возила са ЗОИЛ-ом «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање», Филијала Горажде, Пословница Фоча, и да је овај уговор обухватао догађај који се десио 19. фебруара 1992. године. Дакле, за Уставни суд је неспорно да се овај случај тиче грађанске тужбе за плаћање новчаних потраживања на која апелант има право након што се осигурани догађај десио. Потраживања која апелант наводи као стечена могу да се сматрају имовином (види, *mutatis mutandis*, Европски суд за људска права, *Mario de Napolis Pacheco против Белгије*, пресуда од 5. октобра 1978. године, Д.Р.15, број 7775/77, стр. 143).

30. Апелант наводи да су судови повриједили његово право на имовину оспореним пресудама којим је утврђено да тужени није обавезан да апеланту плати новчану штету с обзиром на то да није правни сљедник ДД «Сарајево-осигурање», него су апеланта упутили да своје потраживање може да оствари код ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање».

31. Из наведеног би могло да се закључи да апелант сматра да је жртва надзирања коришћења имовине супротно члану 1 став 2 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, будући да, сходно оспореним пресудама, нема право да тражи од туженог да испуни обавезу у вези са осигураним догађајем (упркос чињеници да

је апелант закључио уговор о осигурању са Пословницом Фоча), него то треба да тражи од ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање». Уставни суд сматра да цјелокупна правна ситуација у којој се апелант налази може да се подведе под појам надзирања коришћења, у смислу члана 1 став 2 Протокола број 1, а не лишавања његове имовине, у смислу члана 1 став 1 друге реченице Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Наиме, сходно оспореним пресудама судова, апелант треба да се обрати ДД «Сарајево-осигурање», дакле, није имао приступ својој имовини преко Пословнице Фоча. Утврђујући да се у конкретном случају ради о надзирању коришћења апелантове имовине, Уставном суду се поставља питање да ли је негирање одговорности Пословнице Фоча, усљед фактичких статусних промјена, оправдано у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

32. Као што је наведено, право на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију је право на “мирно уживање” имовине: право на посједовање, коришћење, располагање и друге видове уживања, па чак и право да се уништи сопствена имовина. Сходно томе, Уставни суд истиче да овај члан у суштини (*in substance*) гарантује право на имовину. То, даље, значи да члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију укључује и право на приступ имовини, у супротном би право на имовину било илузорно. Ако је нечији приступ имовини ограничен у смислу да он нема право да поднесе имовински захтјев пословници са којом је закључио уговор о осигурању, него се мора, како га судови упућују, обратити ЗОИЛ-у «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање», што укључује додатне потешкоће (као што је очекивани правни поступак у смислу негирања одговорности ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање»), онда је такав случај у вези са проблемом надзирања коришћења имовине.

33. У контексту Европске конвенције, у принципу, оправдана контрола мирног уживања имовине постоји само тамо гдје се апелантова имовина контролише на основу закона, који треба да буде доступан и довољно јасан с правног гледишта. Даље, контролисање коришћења мора да буде израз општег интереса.

34. Оспореним пресудама судови су утврдили да Одлуком Владе Републике Српске од 2. октобра 1992. године није уређен систем одговорности новооснованог осигуравајућег друштва, односно туженог, према обавезама пријашњих матичних заједница осигурања, нити је то регулисано неким другим нормативним актом из области законодавства Републике Српске. Судови су, такође, утврдили да Пословница Фоча, као саставни дио матичне заједнице осигурања ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање», Филијала Горажде, није имала статус правног лица, те је

за све обавезе одговарала заједница осигурања - ЗОИЛ «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање». Затим су утврдили да у конкретном случају нема одлуке органа управљања ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање» о било каквој статусној промјени у смислу одредбе члана 187а) Закона о предузећима, нити уговора о регулисању међусобних обавеза заједнице осигурања и туженог као новооснованог предузећа, те су, стога, судови закључили да тужени није правни сљедник ЗОИЛ-а «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање». Судови су, даље, апеланта упутили да своје потраживање може да оствари у ЗОИЛ-у «Сарајево» ДД «Сарајево-осигурање», који је наставио свој правни субјективитет и који је 2. априла 1992. године прихватио обавезу да надокнади штету апеланту у процијењеном износу.

35. Уставни суд истиче да је фактичко припајање ова два осигуравајућа друштва утицало на апелантову правну позицију, будући да пословница код које је апелант осигурао своје возило неће да испуни обавезу, што је потврђено судским пресудама.

36. Као што је Уставни суд већ навео у овој одлуци, контрола коришћења права на мирно уживање имовине мора, прије свега, да буде предвиђена законом или било којим другим појединачним правним актом донесеним у складу са законом, што држави омогућава да регулише правно релевантну позицију приватних правних или физичких лица којих се тиче такав правни акт. У конкретном случају јасно је да је апелант поднио основан захтјев против Пословнице Фоча. Упркос наведеним фактичким статусним промјенама, апелантов правни однос према пословници није се промијенио, будући да фактичке промјене везане за Пословницу Фоча нису пропраћене адекватним правним поступцима. Сходно схватању Уставног суда, формално-правни однос између апеланта и Пословнице Фоча је још увијек исти.

37. Уз то, фактичке промјене нису релевантне у смислу Европске конвенције, будући да је први услов за контролу коришћења права на мирно уживање имовине и да оно мора да буде предвиђено законом. Конкретно, очигледно је да фактичко спајање ова два друштва у једно није заједнички уговорни израз њихове воље а, сем тога, чињеница није правно *покривена* у складу са релевантним Законом о предузећима Републике Српске («Службени лист СФРЈ» бр. 77/88, 40/89, 46/90 и 61/90), који је тада примјењиван.

38. Из свега наведеног Уставни суд закључује да Пословница Фоча, због чињенице да фактичке статусне промјене нису пропраћене адекватним правним поступцима у складу са важећим законом којим се уређује та материја, не може да се ослободи обавезе да плати осигуравајући износ апеланту. Уставни суд закључује да такав

закон мора да буде у складу са стандардима члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Другим ријечима, нико не може да се ослободи својих обавеза само због тога што фактичке промјене за које је одговоран нису правно регулисане, а што је било обавезно, између осталог, ради безбједности заинтересованих трећих лица. Такво стање, строго формалним тумачењем и примјеном права, како су у конкретном случају поступили судови у Републици Српској, довело би до избегавања законских обавеза, а што није у складу са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (види Одлуку Уставног суда број У 35/00 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

39. Сходно наведеном, Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право на имовину из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

40. У оквиру закључка о кршењу права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да није неопходно да посебно разматра остале наводе из апелације.

VIII. Закључак

41. Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер нико не може да се ослободи својих обавеза само због тога што фактичке промјене за које је одговоран нису правно регулисане, а што је било обавезно, између осталог, ради безбједности заинтересованих трећих лица.

42. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

43. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP 487/05

ODLUKA O MERITUMU

Apelacije Dragomira Gužvića i dr. podnesene zbog nemogućnosti izvršenja pravosnažnih presuda kojim je apelantima dosuđena materijalna i nematerijalna šteta, koja je nastala u periodu rata, mada su izvršenja pravosnažnih presuda dozvoljena pravosnažnim rješenjima o izvršenju

Odluka od 20. decembra 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 487/05**, rješavajući apelaciju **Dragomira Gužvića i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 2, te člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednica

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudija

na sjednici održanoj 20. decembra 2005. godine donio je

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Gužvić Dragomira, Marić Riste, Mirne, Nikoline i Dubravke; Marić Stanimira; Borojević Milovana; Đokić Cvijana, Radojke i Mirka; Majstorović Plavke, Desanke, Radane, Dragana, Slobodana i Stojke; Ljuboja Zorana, Ljiljane i Jele; Latinović Darka, Mare i Olivera; Šobot Radomira, Dušanke, Ljilje, Nikice i Nevenke; Simendić Danice, Dragane, Radeta i Ilinke; Dejanović Savke, Suzane Gorana, Svete i Jovanke; Zrnić Brane, Nade, Dušana i Slavka; Zavišić Draženka; Vujičić Cvijete, mldb. P., P. i S.; Švraka Boška, Deve, Molorada i Miroslava; Šironjić Radivoja, Branke i Maje; Šević mldb. Đ., mldb. J., M., M. i T.; Roljić Jovanke, Borivoja i Stane; Perić Zdravka; Paripović Mare, Zorana, Gorana Gordane i Anđe; Lovrić Zorke, Gaković Dragice, Lazarević Dušanke, Stupar Mirjane, Čulibrk Mirjane i Drljača Milice; Bera Mladena; Bundalo Slavka; Obradović Đurađa; Petković Đuke; Pekez Draženka, mldb. M., M. i K.; Popović Dragoslava; Simić Stevanije, Dušana, Mirjane, Drage i Migerl rođ. Simić Sladane; Sukur Radeta; Umičević Snežane, mldb. S. i R.; Vočkić Ilije i Jele; Mitrić Dušana; Krajnović Đorđa; Ilić Momira; Stupar Gojka i Jelene; Janjić Slobodana; Vujičić Boška, Milene, mldb. S. i S.; Gačić Suzane i mldb. A. O.; Ratković Miroslava; Vujanović Ljubana, Stoje i Gojić Tanje;

Nestorović Darinke, Petra i Milijane; Lazić Mare, Branke i Milića; Marčeta Pere; Mišković Radmile; Nikolić Stane i Puač rođ. Nikolić Jovanke; Nedić Radovana, Mare, Milice, mlđb. R. i V.; Nikolić Gordane, mlđb. D., mlđb. A. i mlđb. B.; Marčeta Krstana; Krivaja Dragoslava; Babić Milana, Spasenije i Predraga; Božić Jove i Boje; Božić Dese; Čupeljić Jovanke i mlđb. D.; Čelić Dušana; Ćoralić Snježane, mlđb. S., Đ. i Đ.; Ćulibrk Ljubice, Siniše i Saše; Danilović Milana; Damjanić Milorada, Stojanke, mlđb. S., S., D., i D.; Draško Rajke, Stanislava, Miroslava, Gordane i Stoje; Dronjak Mire, Draška i Duška; Đokić Bosiljke, mlđb. M., mlđb. M. i M.; Đukanović Milke, Miodraga i Dalibora; Đukić Mileta; Erak Branke, mlđb. D. i mlđb. D.; Ganilović Ljube, Lazara, Jeka, Jelene i Danijele; Ilinčić Radeta i Bogdanović Đuke; Karanović Pere, Dušanke, Ljiljane i mlđb. P.; Kapetanović Radeta, Gospave, Radojke, Željka i Željke; Kovačević Dragana; Marić Đure, Gospave, Stane i Olivere; Hrvacánin Ranka; Škorić Duška, Danijele, Dejana i Đuje; Vučić Ostoje; Bojanić Miladinke; Čolić Igora; Jusufagić Teofika; Ćočkalo Željka; Spasojević Slavka; Momić Milana, Tee, Igora i Mirele; Brković Jadranke, mlđb. B. i mlđb. Đ.; Brkić Radosava; Grubač Boje, Anđelke i Mirjane; Đurica Branke, Sanje, Rodoljuba i Milice; Manojlović Paje i Dušanke; Babić Laze; Knezić Stane, mlđb. L., J. i V.; Injac Stoje, Petra, Uroša, Nikole, Biljane i Sanje; Vujičić Stojana; Drinić Drage (AP1264/05); Drinić Drage (AP1265/05); Žderić Nevenke; Petrović Dušanke, mlđb. V., B. i J.; Suvajčević Spase, mlđb. D., Keleman rođ. Suvajčević Dragice, Suvajčević Zorice i Sanje; Vučić Bore, Gospane i Ljupke; Vuković Neđe, Stane i Ilije; Mihajlović Zorke i Siniše; Knežević Ranke, mlđb. S. i mlđb. N.; Ilić Zemke i Snježane; Mandić Biljane, Dragoslava, Danijele i mlđb. B.; Gaković Tomislava; Pajčin Zdravke, Sanje, mlđb. S. i mlđb. Z.; Ilić Slađane, mlđb. D. i mlđb. V.; Marinković Rose, Slavka, Slavke, Mileta i Jovanović Slavice; Bulajić Jele i mlđb. S.; Petrović Božice, mlđb. G. i mlđb. J.; Jovanović Radojke, mlđb. G., mlđb. M. i S.; Novak Milojke i mlđb. M.; Stanić Nove; Stanić Rose, Nove, Jovana, Anđelka i Milutinović Veselke; Šulaja Jovanke i mlđb. B.; Stojaković Bore; Marjanović Zdravka; Bukarac Aleksandra; Novović Zdravka; Pavlović Milivoja; Pavlović Vasilja, Ljubice i Vlastimira; Đurić Jove; Radović Dragoljuba i Jelene; Pejović Dragoslava; Stanković Jovanke, Mire i mlđb. M.; Čović Duška, Gordane i Ognjena; Stajić Slobodana; Petković Stane; Simić Milanke, Jelene i Milojke; Božić Mladena; Gudalović Milenka; Suvajac Rajke i Milene; Vujanović Vujadina; Ćetojević Milana; Dević Stojanke; Stanojević Marice, mlđb. M. i mlđb.

D.; Gužvić Ranka, Nade, mldb. A., mldb. B., mldb. J. i N.; Cerovac Vida, Radojke, Željka i Žarka; Adamović Saše; Stanišljević Nade, Svjetlane i Miše; Jevrić Pere, Višnje i Čede; Antonić Smilje, Zorke, mldb. M. i mldb. A.; Marčeta Bože i Milice; Obradović Jadranke, mldb. Ž. i mldb. J.; Tešić Borislavke; Paprica Vasilije; Lučić Predraga; Savić Vitomira; Milić Vida; Govedarica Vasiljke, Đorđa, Nade, Jelene i Ranka; Kebara Rade, mldb. M., mldb. Z., mldb. M. i Joke; Stevanović Rosande, Ane, Ive i Mileve; Moravac Jadranke, Marine i Mirjane; Jeličić Nikole, Stane i Zore; Ćosić Blagoje, Dušanke, Dade i Alaša rođ. Ćosić Sanje; Osmančević Fuada; Višić Vojina; Trninić Steve; Todorović Jove, Željke i mldb. I.; Ilić Cvijetina, Rankice i Gorana; Kovačević Radojke, Milana, Stojanke, mldb. A. i mldb. M.; Anić Mare, Dragice, Gordane i Aleksandra; Plazačić Ratomira i Nade; Crnobrnja Zdravka; Čančar Tihomira; Kremenović Mladena; Lukić Mare, Gorana, Predraga, Nenada i Borke; Savić Mare, Vanje i mldb. J.; Vukmirović Radojke, Milke, Stuparić rođ. Vukmirović Suzane i Vukmirović Nebojše; Popović Nikole; Rogić Gorana; Miljković Slobodanke i Lakić rođ. Miljković Biljane; Radovanović Marinka; Kezić Marice, Danijele, mldb. I.-D.; Mihajlović Bore; Bašić Doste, Dalibora, Daliborke i Pave; Ostojčić Stoje, Nikoline i mldb. M.; Preradović Nade, Bogoljuba i Branka; Kostić Lazara i Draginje; Krečar Momčila, Bosiljke i Svjetlane; Ostojčić Draška, Radinke i Aleksandra; Zrnić Mihajla; Joveš Smiljane, Kristine i Davora; Anikić Zlatka; Malbašić Dragana; Berić Rajka; Kovačević Radmile, mldb. J. i mldb. N.; Solarević Zorke, Borislave, Goranke i Boška; Kostić Neđe; Erceg Bosiljke, Sretena i Slavice; Rijs Ante; Stojanović Mladena; Franjić Ružice, Dragane, Radovana i Gospave; Berić Janje i Tatić rođ. Berić Radmile; Topić Milana; Rujević Nene i Nenada; Trninić Petra, Stoje i Štikl rođ. Trninić Gordane; Predragović Saše; Babić Jovanke, Mladena i Mitra; Perduv Žarka; Trninić Miloša; Rakić Slobodana; Vujasin Stojana, Rosanke i Ljiljane; Ilić Dragice, Dragana, Dražena, Darka i Darinke; Milićević Stojana; Glavendekić Slobodana.

Utvrđuje se povreda člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, te povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Ova odluka dostavlja se Vladi Republike Srpske da bi se osigurala ustavna prava apelanata u skladu s ovom odlukom.

Vladi Republike Srpske se nalaže da, u roku od tri mjeseca od dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama u skladu sa članom 74. stav 5. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelacije su podnijeli sljedeći apelanti: Gužvić Dragomir, 8. marta 2005. godine, kojeg zastupa Gužvić Vukosava iz Šekovića; Marić Risto, Mirna, Nikolina i Dubravka; Marić Stanimir; Borojević Milovan; Đokić Cvijan, Radojka i Mirko; Majstorović Plavka, Desanka, Radana, Dragan, Slobodan i Stojka; Ljuboja Zoran, Ljiljana i Jela; Latinović Darko, Mara i Olivera; Šobot Radomir, Dušanka, Ljilja, Nikica i Nevenka; Simendić Danica, Dragana, Rade i Ilinka; Dejanović Savka, Suzana, Goran, Sveto i Jovanka; Zrnić Brane, Nada, Dušan i Slavko; Zavišić Draženko; Vujičić Cvijeta, mldb. P., P. i S.; Švraka Boško, Deva, Molorad i Miroslav; Šironjić Radivoje, Branka i Maja; Šević mldb. Đ., mldb. J., M., M. i T.; Roljić Jovanka, Borivoje i Stana; Perić Zdravko; Paripović Mara, Zoran, Goran Gordana i Anđa; Lovrić Zorka, Gaković Dragica, Lazarević Dušanka, Stupar Mirjana, Čulibrk Mirjana i Drljača Milica; Bera Mladen; Bundalo Slavko; Obradović Đurađ; Petković Đuka; Pekez Draženko, mldb. M., M. i K.; Popović Dragoslav; Simić Stevanija, Dušan, Mirjana, Drago i Migerl rođ. Simić Slađana; Sukur Rade; Umičević Snežana, mldb. S. i R.; Voćkić Ilija i Jela; Mitrić Dušan; Krajinović Đorđe; Ilić Momir; Stupar Gojko i Jelena; Janjić Slobodan; Vujičić Boško, Milena, mldb. S. i S.; Gačić Suzana i mldb. A. O.; Ratković Miroslav; Vujanović Ljuban, Stoja i Gojić Tanja; Nestorović Darinka, Petar i Milijana; Lazić Mara, Branka i Milić; Marčeta Pero; Mišković Radmila; Nikolić Stana i Puač rođ. Nikolić Jovanka; Nedić Radovan, Mara, Milica, mldb. R. i V.; Nikolić Gordana, mldb. D., mldb. A. i mldb. B.; Marčeta Krstan; Krivaja Dragoslav; Babić Milan, Spasenija i Predrag; Božić Jovo i Boja; Božić Desa; Čupeljić Jovanka i mldb. D.; Čelić Dušan; Čoralić Snježana, mldb. S., Đ. i Đ.; Čulibrk Ljubica, Siniša i Saša; Danilović Milan; Damjanić Milorad, Stojanka, mldb. S., S., D., i D.; Draško Rajka, Stanislav, Miroslav, Gordana i Stoja; Dronjak Mira, Draško i Duško; Đokić Bosiljka, mldb. M., mldb. M. i M.; Đukanović Milka, Miodrag i Dalibor; Đukić Mile; Erak Branka, mldb. D. i mldb. D.; Ganić Ljubo, Lazar, Jeka,

Jelena i Danijela; Ilinčić Rade i Bogdanović Đuka; Karanović Pero, Dušanka, Ljiljana i mldb. P.; Kapetanović Rade, Gospava, Radojka, Željko i Željka; Kovačević Dragan; Marić Đuro, Gospava, Stana i Olivera; Hrvaćanin Ranko; Škorić Duško, Danijela, Dejan i Đuja; Vučić Ostoja, 21. aprila 2005. godine, koje zastupa Đorđe Marić, advokat iz Banje Luke; Bojanić Miladinka, Čolić Igor, Jusufagić Teofik, 25. aprila 2005. godine, sve ih zastupa Sjerikov Igor, advokat iz Banje Luke; Čočkalo Željko, 25. aprila 2005. godine; Spasojević Slavko, 11. maja 2005. godine; Momić Milan, Tea, Igor i Mirela, 26. maja 2005. godine, koje zastupa Marić Siniša, advokat iz Banje Luke; Brković Jadranka, mldb. B. i mldb. Đ., Brkić Radosav, Grubač Boja, Anđelka i Mirjane, Đurica Branka, Sanja, Rodoljub i Milica, 30. maja 2005. godine, sve ih zastupa Blagojević Ruža, advokat iz Banje Luke; Manojlović Pajo i Dušanka, 3. juna 2005. godine; Babić Lazo, 6. juna 2005. godine; Knezić Stana, mldb. L., J. i V., Injac Stoja, Petar, Uroš, Nikola, Biljana i Sanja, Vujičić Stojan, Drinić Drago (AP 1264/05), Drinić Drago (AP 1265/05), Žderić Nevenka, Petrović Dušanka, mldb. V., B. i J., Suvajčević Spasa, mldb. D., Keleman rođ. Suvajčević Dragica, Suvajčević Zorica i Sanja, Vučić Boro, Gospana i Ljupka Vuković Neđo, Stana i Ilija, Mihajlović Zorka i Siniša, Knežević Ranka, mldb. S. i mldb. N., Ilić Zemka i Snježana, Mandić Biljana, Dragoslav, Danijela i mldb. B., Gaković Tomislav, Pajčin Zdravka, Sanja, mldb. S. i mldb. Z., 6. juna 2005. godine, sve ih zastupa Blagojević Ruža, advokat iz Banje Luke; Ilić Slađana, mldb. D. i mldb. V., 8. juna 2005. godine; Marinković Rosa, Slavko, Slavka, Mile i Jovanović Slavica, 15. juna 2005. godine; Bulajić Jela i mldb. S., 16. juna 2005. godine; Petrović Božica, mldb. G. i mldb. J., 16. juna 2005. godine; Jovanović Radojka, mldb. G., mldb. M. i S., 20. juna 2005. godine; Novak Milojka i mldb. M.; Stanić Novo; Stanić Rosa, Novo, Jovan, Anđelko i Milutinović Veselka; Šulaja Jovanka i mldb. B., 23. juna 2005. godine; Stojaković Boro, 27. juna 2005. godine, kojeg zastupaju Plavšić Marinko i Radmila, advokati iz Banje Luke; Marjanović Zdravko, 27. juna 2005. godine; Bukarac Aleksandar, 29. juna 2005. godine; Novović Zdravko; Pavlović Milivoje; Pavlović Vasilj, Ljubica i Vlastimir, 4. jula 2005. godine, sve ih zastupa Čajević Mile, advokat iz Foče; Đurić Jovo, 6. jula 2005. godine; Radović Dragoljub i Jelena; Pejović Dragoslav; Stanković Jovanka, Mira i mldb. M.; Čović Duško, Gordana i Ognjen, 13. jula 2005. godine, sve ih zastupa Čajević Mile, advokat iz Foče; Stajić Slobodan, 13. jula 2005. godine, kojeg zastupa Stajić Ljiljana, advokat iz Banje Luke; Petković Stana, 13. jula 2005. godine; Simić Milanka, Jelena i Milojka, 18. jula 2005. godine; Božić Mladen, 28. jula 2005. godine; Gudalović Milenko, 4. augusta 2005. godine, kojeg zastupa Sandić Ljubomir; Suvajac Rajka i Milena; Vujanović Vujadin; Četojević Milan; Dević Stojanka, 5. augusta 2005. godine; Stanojević Marica, mldb. M. i mldb. D.; Gužvić Ranko, Nada, mldb. A.r, mldb. B., mldb. J. i N.; Cerovac Vid, Radojka, Željko i Žarko; Adamović Saša; Stanišljević Nada, Svjetlana i Mišo, 10. augusta 2005. godine; Jevrić Pero, Višnja i Čedo; Antonić Smilja, Zorka, mldb. M. i mldb. A.; Marčeta Božo i Milica; Obradović Jadranka, mldb. Ž. i mldb. J., 10. augusta

2005. godine, sve ih zastupa Sandić Ljubomir, advokat iz Srpcia; Tešić Borislavka, 11. augusta 2005. godine; Paprica Vasilija, 22. augusta 2005. godine, koju zastupa Čajević Mile, advokat iz Foče; Lučić Predrag; Savić Vitomir, 29. august 2005. godine, koje zastupa Mile Čajević, advokat iz Foče; Milić Vid, 9. septembra 2005. godine, kojeg zastupa Sjerikov Igor, advokat iz Banje Luke; Govedarica Vasiljka, Đorđe, Nada, Jelena i Ranko; Kebara Rada, mldb. M., mldb. Z., mldb. M. i J.; Stevanović Rosanda, Ana, Iva i Mileva, 15. septembra 2005. godine, koje zastupa Čajević Mile, advokat iz Foče; Moravac Jadranka, Marina i Mirjana, 13. oktobra 2005. godine; Jeličić Nikola, Stana i Zora, 14. oktobra 2005. godine; Ćosić Blagoja, Dušanka, Dado i Alaša rođ. Ćosić Sanja; Osmančević Fuad, 24. oktobra 2005. godine; Višić Vojin; Trninić Stevo, 28. oktobra 2005. godine, koje zastupa Sjerikov Igor, advokat iz Banje Luke; Todorović Jovo, Željka i mldb. I.; Ilić Cvijetin, Rankica i Goran; Kovačević Radojka, Milan, Stojanka, mldb. A. i mldb. M.; Anić Mara, Dragica, Gordana i Aleksandar; Plazačić Ratomir i Nada; Crnobrnja Zdravko; Čančar Tihomir; Kremenović Mladen; Lukić Mara, Goran, Predrag, Nenad i Borka; Savić Mara, Vanja i mldb. J.; Vukmirović Radojka, Milka, Stuparić rođ. Vukmirović Suzana i Vukmirović Nebojša; Popović Nikola; Rogić Goran; Miljković Slobodanka i Lakić rođ. Miljković Biljana; Radovanović Marinko; Kezić Marica, Danijela, mldb. I.-D.; Mihajlović Boro; Bašić Dosta, Dalibor, Daliborka i Pavo; Ostojić Stoja, Nikolina i mldb. M.; Preradović Nada, Bogoljub i Branko; Kostić Lazar i Draginja; Krečar Momčilo, Bosiljka i Svjetlana; Ostojić Draško, Radinka i Aleksandar; Zrnić Mihajlo; Joveš Smiljana, Kristina i Davor; Anikić Zlatko; Malbašić Dragan; Berić Rajko; Kovačević Radmila, mldb. J. i mldb. N.; Solarević Zorka, Borislava, Goranka i Boško; Kostić Neđo; Erceg Bosiljka, Sreten i Slavica; Rijs Anto; Stojanović Mladen; Franjić Ružica, Dragana, Radovan i Gospava; Berić Janja i Tatić rođ. Berić Radmila; Topić Milan; Rujević Nena i Nenad; Trninić Petar, Stoja i Štikl rođ. Trninić Gordana; Predragović Saša; Babić Jovanka, Mladen i Mitar; Perduv Žarko, 31. oktobra 2005. godine, sve ih zastupaju Plavšić Marinko i Radmila, advokati iz Banje Luke; Trninić Miloš; Rakić Slobodan; Vujašin Stojan, Rosanka i Ljiljana; Ilić Dragica, Dragan, Dražen, Darko i Darinka; Milićević Stojan, 9. novembra 2005. godine, sve ih zastupa Sandić Ljubomir, advokat iz Banje Luke; Glavendekić Slobodan, 10. novembra 2005. godine, (u daljnjem tekstu: apelanti). Sve apelacije su podnesene zbog nemogućnosti izvršenja pravosnažnih presuda kojim je apelantima dosuđena materijalna i nematerijalna šteta, koja je nastala u periodu rata, mada su izvršenja pravosnažnih presuda dozvoljena pravosnažnim rješenjima o izvršenju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. S obzirom da je Ustavnom sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti, koje se tiču istog činjeničnog i pravnog osnova, Ustavni sud je, u skladu sa članom 31.

stav 1. Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP 487/05. Spojene su sljedeće apelacije: AP 487/05, AP 1069/05, AP 1085/05 do AP 1087/05, 1092/05, AP 1152/05, AP 1218/05, AP 1222/05 do AP 1225/05, AP 1252/05, AP 1260/05, AP 1261/05 do AP 1276/05, AP 1281/05, AP1306/05, AP 1341/05, AP 1343/05, AP 1352/05, AP 1371/05 do AP 1374/05, AP 1385/05, AP 1386/05, AP 1395/05, AP 1412/05 do AP 1414/05, AP 1421/05, AP 1482/05 do AP 1485/05, AP 1486/05, AP 1487/05, AP 1518/05, AP 1590/05, AP 1614/05, AP 1624/05 do AP 1627/05, AP 1642/05 do AP 1646/05, AP 1647/05 do AP 1650/05, AP 1679/05, AP 1777/05, AP 1821/05, AP 1822/05, AP 1893/05, AP 1922/05 do AP 1924/05, AP 2127/05, AP 2135/05, AP 2168/05, AP 2169/05, AP 2185/05, AP 2186/05, AP 2189/05 do AP 2229/05, AP 2231/05, AP 2287/05 do AP 2291/05 i AP 2295/05.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

1. AP 487/05 Gužvić Dragomir

4. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj P-204/01 od 9. oktobra 2002. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apellantu, na ime naknade materijalne štete zbog oduzetog teretnog motornog vozila koje je trajno oštećeno, isplati ukupan novčani iznos od 5.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

5. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6825/03 od 23. marta 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

2. AP 1069/05 Marić Risto, Mirna, Nikolina i Dubravka i 74 dole navedena apelanata

6. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3379/98 od 29. marta 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ.947/00 od 18. decembra 2001. godine obavezao tuženog da apellantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 24.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

7. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2658/02 od 2. jula 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Marić Stanimir

8. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-650/98 od 11. januara 1999. godine koja je, u dijelu u kojem se traži izvršenje, potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-611/00 od 18. augusta 2000. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova i straha, isplati ukupan novčani iznos od 10.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

9. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2369/00 od 1. novembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Borojević Milovan

10. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1303/98 od 9. decembra 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-197/00 od 12. oktobra 2000. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenog straha i duševnih bolova zbog umanjavanja opće fizičke aktivnosti isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

11. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3160/00 od 26. februara 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Đokić Cvijan, Radojka i Mirko

12. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-106/98 od 25. aprila 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

13. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5587/01 od 11. aprila 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Majstorović Plavka, Desanka, Radana, Dragan, Slobodan i Stojka

14. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-296/98 od 14. septembar 1999. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na materijalnu štetu i troškove postupka ukinuta

Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1629/00 od 1. augusta 2001. godine a u ostalom dijelu postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 20.500 KM.

15. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4741/01 od 28. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ljuboja Zoran, Ljiljana i Jela

16. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3616/98 od 11. aprila 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1272/00 od 20. februara 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenog straha i duševnih bolova zbog umanjnja opće fizičke aktivnosti i naruženosti, te zbog duševnih bolova usljed naročito teškog invaliditeta bliskog srodnika, isplati ukupan novčani iznos od 45.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

17. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1457/02 od 14. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Latinović Darko, Mara i Olivera

18. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3576/98 od 16. decembra 1999. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na troškove postupka preinačena, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1168/00 od 1. oktobra 2000. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

19. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4744/01 od 21. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Šobot Radomir, Dušanka, Ljilja, Nikica i Nevenka

20. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1790/99 od 2. novembra 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknada za četvero apelanata preinačena,

a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-406/01 od 17. septembra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 36.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

21. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-629/04 od 6. aprila 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Simendić Danica, Dragana, Rade i Ilinka

22. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1158/99 od 27. septembra 2000. godine, koja je dopunjena 16. oktobra 2002. godine i ispravljena rješenjem isti broj od 23. septembra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 21.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

23. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1152/04 od 16. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Dejanović Savka, Suzana, Goran, Sveto i Jovanka

24. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3200/98 od 20. juna 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-682/01 od 27. aprila 2004. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 35.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

25. Osnovni sud u Banjoj Luci je, rješenjem broj I-1453/04 od 7. jula 2004. godine, dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda, izvršenje nije provedeno.

Zrnić Brane, Nada, Dušan i Slavko

26. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-305/98 od 12. juna 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1519/00 od 8. aprila 2002. godine a u ostalom dijelu potvrđena,

obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 29.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

27. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3516/02 od 4. septembra 2004. godine, dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Zavišić Draženko

28. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-368/99 od 11. januara 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1008/01 od 7. aprila 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 28.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

29. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1452/04 od 9. jula 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Vujičić Cvijeta, mladb. P., P. i S.

30. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-9798 Š od 24. marta 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

31. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4318/01 od 16. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Švraka Boško, Deva, Milorad i Miroslav

32. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-316/98 od 2. februara 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete, isplati ukupan novčani iznos od 23.400 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

33. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1324/00 od 15. septembra 2000. godine, dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda, izvršenje nije provedeno.

Šironjić Radivoje, Branka i Maja

34. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2906/98 od 1. novembra 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-424/01 od 4. oktobra 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog ranjavanja tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 39.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

35. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6648/02 od 7. februara 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Šević mldb. Đ., mldb. J., M., M. i T.

36. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2854/98 od 30. oktobra 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 7.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

37. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1120/01 od 27. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Roljić Jovanka, Borivoje i Stana

38. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1991/98 od 7. aprila 2000. godine, koja je u dijelu koji se tiče zakonske zatezne kamate preinačena, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2082/00 od 11. januara 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 20.900 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

39. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1458/02 od 13. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Perić Zdravko

40. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1267/98 od 30. marta 1999. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha, umanjenja opće životne aktivnosti i naruženosti, isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

41. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1199/01 od 14. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Paripović Mara, Zoran, Goran, Gordana i Anđa

42. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-474/99 od 17. decembra 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2125/00 od 16. jula 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 37.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

43. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1801/03 od 23. aprila 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Lovrić Zorka, Gaković Dragica, Lazarević Dušanka, Stupar Mirjana, Čulibrk Mirjana i Drljača Milica

44. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3491/98 od 21. marta 2002. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1353/02 od 23. jula 2004. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 35.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

45. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2601/04 od 27. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Bera Mladen

46. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1728/99 od 25. aprila 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-756/02 od 15. jula 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

47. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2357/04 od 5. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Bundalo Slavko

48. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3071/98 od 18. juna 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2301/01 od 29. jula 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 19.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

49. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2359/04 od 23. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Obradović Đurađ

50. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3200/98 od 20. juna 2000. godine, koja je preinačena u dijelu u kojem se odnose na troškove postupka, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-489/00 od 17. jula 2001. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 12.900 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

51. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4021/01 od 25. oktobra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Petković Đuka

52. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-105/98 od 25. aprila 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade materijalne

i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS isplati ukupan novčani iznos od 6.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

53. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4351/01 od 6. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Pekez Draženka, mlđb. M., M. i K.

54. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3094/98 od 22. juna 2000. godine, koja je preinačena u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1396/00 od 8. marta 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 32.690 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

55. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2276/042 od 20. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Popović Dragoslav

56. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-313/98 od 12. jula 2001. godine, koja je u jednom dijelu preinačena a u ostalom potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2050/01 od 20. oktobra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 21.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

57. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6789/03 od 4. decembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Simić Stevanija, Dušan, Mirjana, Draga i Migerl rođ. Simić Slađana

58. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1315/98 od 5. aprila 2001. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 21.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

59. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3020/01 od 24. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Sukur Rade

60. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3619/98 od 15. septembra 1999. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-17/00 od 18. augusta 2000. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

61. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2475/00 od 11. decembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Umičević Snežana, mladb. S. i R.

62. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2185/98 od 25. oktobra 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

63. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1121/01 od 27. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Vočkić Ilija i Jela

64. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-111/98 Š od 24. marta 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

65. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4350/01 od 16. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Mitrić Dušan

66. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-133/97 od 19. decembra 2001. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2301/01 od 29. jula 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

67. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2358/04 od 21. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Krajinović Đorđe

68. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3620/98 od 13. juna 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2327/01 od 15. aprila 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 12.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

69. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1151/04 od 22. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ilić Momir

70. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1959/99 od 4. jula 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2171/01 od 26. decembra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 19.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

71. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-335/04 od 9. marta 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Stupar Gojko i Jelena

72. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-951/99 od 20. juna 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2692/01 od 18. marta 2004.

godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 12.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

73. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1175/04 od 22. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Janjić Slobodan

74. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3561/98 od 13. novembra 2001. godine, koja je preinačena u dijelu koji se odnosi na visinu naknade a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-202/02 od 24. maja 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 27.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

75. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1635/04 od 6. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Vujičić Boško, Milena, mldb. S. i S.

76. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-303/98 od 13. decembra 2001. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-810/02 od 2. septembra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog ranjavanja, odnosno duševnih patnji zbog ranjavanja bliskog srodnika, isplati ukupan novčani iznos od 50.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

77. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2600/04 od 5. novembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Gaćić Suzana i mldb. A.O.

78. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2754/98 od 8. juna 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-112/99 od 5. septembra 2000. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 12.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

79. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2560/00 od 20. decembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ratković Miroslav

80. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-295/98 od 29. novembra 2001. godine, koja je preinačena u visini iznosa presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1791/02 od 22. oktobra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade nematerijalne štete zbog posljedica ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 19.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

81. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3249/04 od 3. januara 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Vujanović Ljuban, Stoja i Gojić Tanja

82. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3936/98 od 19. maja 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1063/99 od 20. jula 2000. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

83. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2247/00 od 7. decembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Nestorović Darinka, Petar i Milijana

84. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-1167/98 od 27. septembra 2000. godine, koja je dopunjena rješenjem istog broja od 24. januara 2002. godine i koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

85. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4420/02 od 17. oktobra 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Lazić Mara, Branka i Milić

86. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-108/98 Š od 25. aprila 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

87. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4319/01 od 2. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Marčeta Pero

88. Osnovni sud u Mrkonjić-Gradu je Presudom broj P-182/98 od 12. aprila 2000. godine, koja je potvrđena presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1136/00 od 4. februara 2002. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova, straha i smanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

89. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-11456/02 13. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Mišković Radmila

90. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-525/99 od 24. novembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 7.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

91. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2007/01 od 24. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Nikolić Stana i Puač rođ. Nikolić Jovanka

92. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-110/98 Š od 25. aprila 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i

nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 10.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

93. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4317/01 od 2. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Nedić Radovan, Mara, Milica, mldb. R.i V.

94. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-104/98 Š od 25. aprila 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

95. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4321/01 od 2. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Nikolić Gordana, mldb. D., mldb. A.i mldb. B.

96. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-256/99 od 7. februara 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 5.869 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

97. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1107/01 od 11. aprila 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Marčeta Krstan

98. Osnovni sud u Mrkonjić-Gradu je Presudom broj P-80/98 od 2. novembra 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1671/02 od 10. novembra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjavanja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 22.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

99. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3484/04 od 8. februara 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Krivaja Dragoslav

100. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3507/98 od 9. maja 2000. godine, koja je preinačena u dijelu koji se odnosi na visinu troškova a u ostalom je dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 1791/01 od 3. novembra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 18.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

101. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-23/04 od 26. januara 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Babić Milan, Spasenija i Predrag

102. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-101/98 Š od 3. maja 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

103. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4349/01 od 9. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Božić Jovo i Boja

104. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-103/98 Š od 25. aprila 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 6.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

105. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2714/01 od 24. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Božić Desa

106. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-1141/98 od 21. jula 1999. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete, isplati ukupan novčani iznos od 2.200 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

107. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-669/00 od 8. maja 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Čupeljić Jovanka i mldb. D.

108. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-232/99 od 7. februara 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 10.369 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

109. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1105/01 od 14. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ćelić Dušan

110. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-758/98 od 1. marta 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 907/00 od 13. oktobra 2000. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 25.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

111. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3332/00 od 9. aprila 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ćoralić Snježana, mldb. S., Đ. i Đ.

112. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1842/98 od 18. marta 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne naknade preinačena a u ostalom dijelu

potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2042/00 od 14. juna 2002, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 32.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

113. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4858/02 od 18. oktobra 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ćulibrk Ljubica, Siniša i Saša

114. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3381/98 od 19. jula 2000. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

115. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2967/00 od 21. decembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Danilović Milan

116. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3614/98 od 18. februara 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 614/00 od 13. septembra 2001. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 50.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

117. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4115/01 od 13. decembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Damjanić Milorad, Stojanka, mlđb. S., S., D. i D.

118. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2607/98 od 6. jula 1999. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-9/00, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika

koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 32.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

119. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1106/01 od 27. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Draško Rajka, Stanislav, Miroslav, Gordana i Stoja

120. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-96/98 Š od 20. marta 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 20.800 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

121. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4320/01 od 16. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Dronjak Mira, Draško i Duško

122. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3563/98 od 29. maja 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1899/00 od 4. oktobra 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 22.700 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

123. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6649/02 od 17. februara 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Đokić Bosiljka, mlđb. M., mlđb. M. i M.

124. Osnovni sud u Modriči je Presudom broj P-89/98 od 25. aprila 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

125. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2715/01 od 24. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Đukanović Milka, Miodrag i Dalibor

126. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2687/98 od 27. aprila 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

127. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2966/00 od 21. decembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Đukić Mile

128. Osnovni sud u Mrkonjić-Gradu je Presudom broj P-32/97 od 23. oktobra 1998. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 1457/00 od 20. juna 2001. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjena opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 52.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

129. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4022/01 od 24. oktobra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Erak Branka, mldb. D. i mldb. D.

130. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3077/98 od 25. februara 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-909/99 obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

131. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-69/01 od 9. aprila 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ganilović Ljuba, Lazar, Jeka, Jelena i Danijela

132. Osnovni sud u Bijeljini je dopunskom Presudom broj P-1137/98 od 30. oktobra 2002. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima na ime zakonske zatezne kamate isplati ukupan novčani iznos od 26.500 KM.

133. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3626/03 od 27. juna 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Ilinčić Rade i Bogdanović Đuka

134. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1354/98 30. maja 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

135. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4352/01 od 16. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Jolić Čedo

136. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-757/98 od 28. januara 1999. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 575/00 od 4. septembra 2001. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 27.314,68 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

137. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4459/01 od 8. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Karanović Pero, Dušanka, Ljiljana i mldb. P.

138. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-242/99 18. februara 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i

nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojski RS, isplati ukupan novčani iznos od 23.400 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

139. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1598/01 od 21. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Kapetanović Rade, Gospava, Radojka, Željko i Željka

140. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2172/98 4. aprila 2000. godine, koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1699/00 od 7. maja 2002. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojski RS, isplati ukupan novčani iznos od 34.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

141. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6317/02 od 4. marta 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Kovačević Dragan

142. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2298/98 od 19. aprila 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 1136/00 od 4. februara 2002. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 22.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

143. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2659/02 od 19. jula 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Marić Đuro, Gospana, Stana i Olivera

144. Osnovni sud u Banjoj Luci je djelimičnom Presudom broj P-2953/97 od 29. januara 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1288/02 od 22. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće

životne aktivnosti usljed ranjavanja, te duševnih bolova usljed teškog invaliditeta bliskog srodnika, isplati ukupan novčani iznos od 47.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

145. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3483/04 od 14. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Hrvaćanin Ranko

146. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-306/98 od 2. februara 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-492/02 od 19. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 15.400 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate. i troškovima postupka.

147. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3485/04 od 9. maja 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Škorić Duško, Danijela, Dejan i Đuja

148. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2300/98 od 29. januara 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 1983/02 od 12. januara 2005. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja i pretrpljene duševne bolove usljed naročito teškog invaliditeta bliskog srodnika, isplati ukupan novčani iznos od 31.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

149. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-608/05 od 19. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

Vučić Ostoja

150. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1711/98 od 25. septembra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 2511/02 od 21. februara

2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 4.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

151. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-816/05 od 9. maja 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

3. AP 1085/05 Bojanić Miladinka

152. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5210/99 od 22. aprila 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2431/02 od 21 decembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 12.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

153. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-610/05 od 7. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

4. AP 1086/05 Čolić Igor

154. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3151/98 od 18. septembra 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1783/02 od 16. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 30.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

155. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-698/05 od 20. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

5. AP 1087/05 Jusufagić Teofik

156. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2663/98 od 25. februara 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na rok za plaćanje zakonske zatezne kamate preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 2084/02 od

25. januara 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne štete zbog oduzetog motornog vozila koje je havarisano, isplati ukupan novčani iznos od 8.580 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

157. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5458/05 od 19. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

6. AP 1092/05 Čočkalović Željko

158. Osnovni sud u Mrkonjić-Gradu je Presudom broj P-51/99 od 10. septembra 1999. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ- 2778/01 od 13. aprila 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 20.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

159. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1745/04 od 8. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

7. AP 1152/05 Spasojević Slavko

160. Osnovni sud u Loparama je Presudom broj P-15/00 od 9. maja 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj GŽ- 607/01 od 15. novembra 2001. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 7.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

161. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6922/03 od 24. decembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

8. AP 1218/05 Momić Milan, Tea, Igor i Mirela

162. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1026/98 od 13. aprila 1998. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade nematerijalne štete i dio potraživanja na osnovu izgubljene zarade preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj GŽ-1306/00 od 2. maja 2001. godine obavezao tuženog da apelantima,

na ime naknade nematerijalne štete i izgubljene zarade zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, te pretrpljenih duševnih bolova usljed naročito teškog invaliditeta bliskog srodnika, isplati ukupan novčani iznos od 84.538,58 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

163. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2427/01 od 9. oktobra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

9. AP 1222/05 Brković Jadranka, mlđb. B. i mlđb. Đ.

164. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3954/98 od 24. maja 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 17.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

165. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2728/00 od 23. novembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

10. AP 1223/05 Brkić Radosav

166. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-310/97 od 6. jula 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1721/00 od 18. septembra 2001. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 29.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

167. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4391/01 od 6. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

11. AP 1224/05 Grubač Boja, Anđelka i Mirjana

168. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2273/98 od 5. septembra 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1902/02 od 15. augusta 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i

nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 20.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

169. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-114/03 od 13. marta 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

12. AP 1225/05 Đurica Branka, Sanja, Rodoljub i Milica

170. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3967/98 od 27. jula 1999. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškova parničnog postupka ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-824/00 od 2. jula 2001. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 33.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

171. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3603/01 od 10. septembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno

13. AP 1252/05 Manojlović Pajo i Dušanka

172. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2173/98 od 15. juna 1999. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade za nematerijalnu štetu preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1460/99 od 1. juna 2000. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 18.460 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

173. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1626/00 od 18. oktobra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

14. AP 1260/05 Babić Lazo

174. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5175/99 od 29. maja 2003. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete

zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.490 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

175. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-903/04 od 2. maja 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

15. AP 1261/05 Knezić Stana, mldb. L., J. i V.

176. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3962/98 od 28. septembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

177. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3790/00 od 7. marta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

16. AP 1262/05 Injac Stoja, Petar, Uroš, Nikola, Biljana i Sanja

178. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3949/98 od 12. jula 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 32.400 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

179. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4313/01 od 12. decembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

17. AP 1263/05 Vujičić Stojan

180. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-6738/00 od 27. decembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade zbog umanjene životne aktivnosti i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-989/01 od 26. juna 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja,

isplati ukupan novčani iznos od 8.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

181. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-90/04 od 6. februara 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

18. AP 1264/05 Drinić Drago

182. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-912/99 od 19. aprila 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade zbog umanjene životne aktivnosti i troškova parničnog postupka ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1681/00 od 26. novembra 2001. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 11.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

183. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-150/02 od 1. aprila 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

19. AP 1265/05 Drinić Drago

184. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3011/01 od 26. februara 2002. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

185. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2657/03/02 od 12. maja 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

20. AP 1266/05 Žderić Nevenka

186. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2720/99 od 27. septembra 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-863/01 od 25. januara 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja

opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 9.800 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

187. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-722/02 od 10. aprila 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

21. AP 1267/05 Petrović Dušanka, mldb. V., B. i J.

188. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2274/98 od 26. septembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

189. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-515/01 od 24. aprila 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

22. AP 1268/05 Suvajčević Spasa, mldb. D., Keleman rođ. Suvajčević Dragica, Suvajčević Zorica i Sanja

190. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1280/99 od 26. septembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

188. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3791/00 od 5. marta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

23. AP 1269/05 Vučić Boro, Gospana i Ljupka

189. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3963/98 od 6. septembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1867/00 od 28. februara 2000. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 29.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

190. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6262/02 od 21. oktobra 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

24. AP 1270/05 Vuković Neđo, Stana i Ilija

191. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5136/99 od 9. mart 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu naknade materijalne štete i troškova parničnog postupka ukinuta te u tom pogledu predmet vraćen na ponovni postupak a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-215/01 od 9. decembra 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

192. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2821/03 od 14. maja 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

25. AP 1271/05 Mihajlović Zorka i Siniša

193. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2269/98 od 27. juna 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1703/00 od 1. februara 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

194. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1437/02 od 14. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

26. AP 1272/05 Knežević Ranka, mldb. S. i mldb. N.

195. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3956/98 od 25. maja 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 19.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

196. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5000/02 od 19. marta 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

27. AP 1273/05 Ilić Zemka i Snježana

197. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2279/98 od 21. decembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a uostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2085/01 od 12. novembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 18.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

198. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-459/04 od 23. marta 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

28. AP 1274/05 Mandić Biljana, Dragoslav, Danijela i mlđb. B.

199. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-656/01 od 11. jula 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2203/01 od 14. maja 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 328 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

200. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3744/03 od 3. septembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

29. AP 1275/05 Gaković Tomislav

201. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5152/99 od 2. maja 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu parničnih troškova preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1750/01 od 16. oktobra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 26.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

202. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-91/04 od 4. februara 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

30. AP 1276/05 Pajčin Zdravka, Sanja, mlđb. S. i mlđb. Z.

203. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-597/99 od 21. juna 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 24.100 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

204. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2287/00 od 23. novembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

31. AP 1281/05 Ilić Slađana, mlđb. D.i mlđb. V.

205. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1098/99 od 27. augusta 1999. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1239/99 od 1. novembra 2000. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

206. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3365/00 od 24. decembra 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

32. AP 1306/05 Marinković Rosa i drugi

207. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj P-553/99 od 26. decembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

208. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3438/01 od 13. marta 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

33. AP 1341/05 Bulajić Jela i mldb. S.

209. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-1163/00 od 23. novembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

210. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4212/01 od 12. februara 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

34. AP 1343/05 Petrović Božica, mldb. G. i mldb. J.

211. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-100/98 od 12. januara 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

212. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-136/02 od 28. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

35. AP 1352/05 Jovanović Radojka, mldb. G., mldb. M. i S.

213. Osnovni sud u Bijeljini je presudama broj P-221/00 od 18. aprila 2000. godine i P-1245/00 od 18. oktobra 2000. godine koje su postale pravosnažne obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 19.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

214. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5369/01 od 20. februara 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

36. AP 1371/05 Novak Milojka i mldb. M.

215. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-498/99 od 15. novembra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i

nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

216. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3371/02 od 31. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

37. AP 1372/05 Stanić Novo

217. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-487/01 od 3. decembra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

218. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2267/02 od 4. juna 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

38. AP 1373/05 Stanić Rosa, Novo, Jovan, Anđelko i Milutinović Veselka

219. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-488/01 od 9. oktobra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

220. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5315/01 od 29. novembra 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

39. AP 1374/05 Šulaja Jovanka i mlđb. B.

221. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-576/01 od 26. juna 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

222. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5500/01 od 15. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

40. AP 1385/05 Stojaković Boro

223. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1897/00 od 17. oktobra 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na pretrpljene fizičke bolove i strah ukinuta, u dijelu koji se odnosi na bolove zbog umanjenja životne aktivnosti i troškove parničnog postupka preinačena, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-152/03 od 25. oktobra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 2.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

224. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3248/04 od 21. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

41. AP 1386/05 Marjanović Zdravko

225. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-533/01 od 3. oktobra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

226. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-5643/01 od 25. februara 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

42. AP 1395/05 Bukarac Aleksandar

227. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-475/01 od 23. oktobra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

228. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-333/02 od 31. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

43. AP 1412/05 Novović Zdravko

229. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-283/99 od 18. decembra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj GŽ-148/03 od 19. juna 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 11.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

230. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1298/05 od 15. juna 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

44. AP 1413/05 Pavlović Milivoje

231. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-115/97 od 26. juna 2001. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj GŽ-23/03 od 24. januara 2002. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

232. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1305/05 od 16. juna 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

45. AP 1414/05 Pavlović Vasilj, Ljubica i Vlastimir

233. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-144/02 od 22. maja 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj GŽ-293/02 od 16. augusta 2002. godine obavezao tuženog da apelantima na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 17.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

234. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1301/05 od 20. juna 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

46. AP 1421/05 Đurić Jovo

235. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-497/01 od 5. jula 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 15.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

236. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4644/01 od 21. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

47. AP 1482/05 Radović Dragoljub i Jelena

237. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-220/00 od 13. februara 2004. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-215/04 od 8. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja i pretrpljenih bolova zbog naročito teškog invaliditeta bliske osobe, isplati ukupan novčani iznos od 29.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

238. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1299/05 od 4. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

48. AP 1483/05 Pejović Dragoslav

239. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-229/99 od 18. decembra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-98/03 od 2. aprila 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja i pretrpljenih bolova zbog naročito teškog invaliditeta bliske osobe, isplati ukupan novčani iznos od 20.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

240. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1308/05 od 16. juna 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

49. AP 1484/05 Stanković Jovanka, Mira i mlđb. M.

241. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-125/05 od 19. februara 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 18.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

242. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1302/05 od 4. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

50. AP 1485/05 Čović Duško, Gordana i Ognjen

243. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-233/02 od 14. novembra 2002. godine, koja je potvrđena presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-166/03 od 25. septembra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantima na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja i pretrpljenih bolova zbog naročito teškog invaliditeta bliske osobe, isplati ukupan novčani iznos od 57.296,62 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

244. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1318/05 od 4. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda, izvršenje nije provedeno.

51. AP 1486/05 Stajić Slobodan

245. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3783/98 od 14. maja 1999. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-854/99 od 14. jula 2000. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 23.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

246. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2032/00 od 3. novembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

52. AP 1487/05 Petković Stana

247. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj P-499/99 od 7. novembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

248. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1409/01 od 17. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

53. AP 1518/05 Simić Milanka, Jelena i Milojka

249. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj P-500/99 od 7. novembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

250. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1408/01 od 29. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

54. AP 1590/05 Božić Mladen

251. Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je Presudom broj P-85/00 od 2. augusta 2001. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu zakonske zatezne kamate preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2608/01 od 14. septembra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne štete koju mu je prouzrokovala prisilnim oduzimanjem 12.000 maraka vojna policija, isplati ukupan novčani iznos od 12.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

252. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2794/04 od 23. novembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

55. AP 1614/05 Gudalović Milenko

253. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-134/98 od 16. augusta 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu materijalne štete, zakonske zatezne kamate i troškova postupka preinačena, a u ostalom dijelu apelant je odbijen Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2215/01 od 4. oktobra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu na ime naknade materijalne štete prouzrokovane oštećenjem kuće i namještaja koji je koristila u toku rata Vojska RS, isplati ukupan novčani iznos od 14.340 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

254. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3482/04 od 10. januara 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

56. AP 1624/05 Suvajac Rajka i Milena

255. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-60/99 od 9. marta 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

256. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1182/01 od 15. oktobra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

57. AP 1625/05 Vujanović Vujadin

257. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-153/98 od 10. maja 2000. godine, koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i parničnih troškova preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1416/00 od 25. decembra 2000. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 27.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

258. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1181/01 od 30. novembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

58. AP 1626/05 Četojević Milan

259. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-154/98 od 29. decembra 1999. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1716/00 od 15. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

260. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-240/05 od 16. februara 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

59. AP 1627/05 Dević Stojanka

261. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-176/99 od 12. aprila 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-372/01 od 31. oktobra 2002. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 8.850 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

262. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-7075/02 od 23. januara 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

60. AP 1642/05 Stanovjević Marica, mldb. M. i mldb. D.

263. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-62/99 od 5. jula 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-332/01 od 26. augusta 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 22.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

264. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6257/02 od 12. februara 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

61. AP 1643/05 Gužvić Ranko, Nada, mldb. A., mldb. B., mldb. J. i N.

265. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-94/99 od 21. juna 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-371/01 od 5. novembra 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 38.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

266. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-112/03 od 13. marta 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

62. AP 1644/05 Cerovac Vid, Radojka, Željko i Žarko

267. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-261/99 od 27. septembra 2000. godine, koja je u dijelu koji se tiče visine materijalne štete i zakonske zatezne kamate koja se ima naknaditi prvom, drugom i četvrtom apelantu preinačena, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1324/01 od 9. februara 2004. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 25.200 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

268. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1272/04 od 18. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

63. AP 1645/05 Adamović Saša

269. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-203/99 od 20. decembra 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1198/01 od 19. februara 2004. godine, obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 22.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

270. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1149/04 od 22. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

64. AP 1646/05 Stanišljević Nada, Svjetlana i Mišo

271. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-53/99 od 10. maja 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na dosuđenu kamatu na materijalnu štetu preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1198/01 od 19. februara 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.872 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

272. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1145/04 od 21. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

65. AP 1647/05 Jevrić Pero, Višnja i Čedo

273. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-272/99 od 7. augusta 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1174/01 od 23. aprila 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 22.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

274. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1356/04 od 6. jula 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

66. AP 1648/05 Antičić Smilja, Zorka, mldb. M. i mldb. A.

275. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-61/99 od 25. oktobra 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu zakonske zatezne kamate preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1020/01 od 17. juna 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 41.800 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

276. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6022/03 od 11. septembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

67. AP 1649/05 Marčeta Božo i Milica

277. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-72/99 od 14. juna 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-334/01 od 23. marta 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 17.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

278. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1171/04 od 7. jula 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

68. AP 1650/05 Obradović Jadranka, mldb. Ž. i mldb. J.

279. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-114/99 od 12. aprila 2000. godine, koja je potvrđena presudama Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1420/00 od 2. aprila 2002. godine i Vrhovnog suda RS broj Rev-370/02 od 24. oktobra 2003. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 25.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

280. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2480/02 od 2. jula 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

69. AP 1679/05 Tešić Borislavka

281. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj P-569/99 od 11. januara 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 5.750 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

282. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1334/01 od 17. augusta 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

70. AP 1777/05 Paprica Vasilija

283. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-113/00 od 25. aprila 2001. godine koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-146/04 od 31. maja 2005. godine

obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 8.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

284. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1989/05 od 27. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

71. AP 1821/05 Lučić Predrag

285. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-217/00 od 18. decembra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-140/03 od 13. juna 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 15.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

286. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1993/05 od 3. augusta 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

72. AP 1822/05 Savić Vitomir

287. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-289/99 od 14. novembra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž-589/03 od 16. decembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

288. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1998/05 od 3. augusta 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

73. AP 1893/05 Milić Vid

289. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-8290/99 od 17. aprila 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2107/02 od 17. marta 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće

životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

290. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1402/05 od 5. septembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

74. AP 1922/05 Govedarica Vasiljka, Đorđe, Nada, Jelena i Ranko

291. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-153/00 od 4. jula 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 34.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

292. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1988/05 od 5. septembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

75. AP 1923/05 Kebara Rada, mldb. M., mldb. Z., mldb. M. i J.

293. Osnovni sud u Foči je Presudom broj P-140/00 od 3. aprila 2005. godine koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Trebinju broj Gž.147/04 od 31.5.2005. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 43.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

294. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1990/05 od 8. septembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

76. AP 1924/05 Stevanović Rosanda, Ana, Iva i Mileva

295. Osnovni sud u Foči je presudama broj P-113/02 od 27. juna 2002. godine i P-355/02 od 14. novembra 2002. godine, koja je postala pravosnažna, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

296. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1999/05 od 8. septembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

77. AP 2127/05 Moravac Jadranka, Marina i Mirjana

297. Osnovni sud u Bijeljini je Presudom broj P-1354/00 od 22. maja 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

298. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3119/01 od 14. januara 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

78. AP 2135/05 Jeličić Nikola, Stana i Zora

299. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3861/98 od 3. oktobra 2000. godine koja je preinačena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-956/01 od 7. septembra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Vrhovnog suda RS broj Rev-264/02 od 25. septembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 25.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

300. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3739/02 od 22. aprila 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

79. AP 2168/05 Ćosić Blagoja, Dušanka, Dada i Alaša rođ. Ćosić Sanja

301. Osnovni sud u Kozarskoj Dubici je Presudom broj P-163/99 od 18. maja 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.776 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

302. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4144/01 od 20. decembra 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

80. AP 2169/05 Osmančević Fuad

303. Osnovni sud u Prijedoru je Presudom broj P-430/00 od 15. decembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade materijalne štete zbog oduzetog, i usljed ratnih dejstava uništenog vozila, isplati ukupan novčani iznos od 18.846,96 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

304. Osnovni sud u Prijedoru je Rješenjem broj I-109/01 od 3. maja 2001. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

81. AP 2185/05 Višić Vojin

305. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4763/99 od 17. oktobra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-376/03 od 10. maja 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće oživotne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 11.400 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

306. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2267/05 od 24. oktobra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

82. AP 2186/05 Trninić Stevo

307. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1305/97 od 28. januara 2003. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1717/03 od 26. maja 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 27.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

308. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2267/05 od 24. oktobra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

83. AP 2189/05 Todorović Jovo, Željka i mldb. I.

309. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3351/99 od 26. juna 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-629/02 od 20. augusta

2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 20.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

310. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2645/04 od 8. novembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

84. AP 2190/05 Ilić Cvijetin, Rankica i Goran

311. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2550/99 od 14. decembra 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2084/01 od 14. aprila 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 25.100 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

312. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1845/04 od 16. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

85. AP 2191/05 Kovačević Radojka, Milan, Stojanka, mldb. A., mldb. M.

313. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4154/99 od 13. septembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1504/01 od 18. marta 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 31.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

314. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1295/04 od 18. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

86. AP 2192/05 Anić Mara, Dragica, Gordana i Aleksandar

315. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-7249/99 od 7. novembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog

postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1330/01 od 22. januara 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 35.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

316. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-627/04 od 6. aprila 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

87. AP 2193/05 Plazačić Ratimir i Nada

317. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5428/99 od 13. septembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1789/00 od 11. aprila 2002. godine a koju je, odbijajući žalbu tužene, potvrdio Presudom broj Rev-568/02 od 27. maja 2004. godine Vrhovni sud RS, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 14.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

318. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-4583/02 od 6. februara 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

88. AP 2194/05 Crnobrnja Zdravko

319. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-9201/99 od 30. maja 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena, a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-78/03 od 12. maja 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 15.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

320. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1658/05 od 11. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

89. AP 2195/05 Čančar Tihomir

321. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4414/99 od 27. februara 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1354/02 od 2. decembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 17.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

322. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-472/05 od 19. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

90. AP 2196/05 Kremenović Mladen

323. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1046/99 od 16. maja 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete za pretrpljene fizičke bolove preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1861/01 od 25. marta 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 6.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

324. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1405/04 od 25. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

91. AP 2197/05 Lukić Mara, Goran, Predrag, Nenad i Borka

325. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2164/02 od 24. januara 2003. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-727/03 od 15. marta 2005. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 41.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

326. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1686/05 od 14. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

92. AP 2198/05 Savić Mara, Vanja i mldb. J.

327. Osnovni sud u Banjoj Luci je djelimičnom Presudom broj P-724/99 od 1. novembra 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1263/01 od 3. novembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 26.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

328. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-7049/03 od 5. januara 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

93. AP 2199/05 Vukmirović Radojka, Milka, Stuparić rođ. Vukmirović Suzana i Vukmirović Nebojša

329. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4269/99 od 13. novembra 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-48/02 od 30. septembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 34.100 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

330. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-377/05 od 14. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

94. AP 2200/05 Popović Nikola

331. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2262/00 od 24. jula 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjjenja opće životne aktivnosti preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-358/02 od 9. jula 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 30.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

332. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2525/04 od 26. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

95. AP 2201/05 Rogić Goran

333. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4663/99 od 14. novembra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2774/01 od 10. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 17.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

334. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3479/04 od 26. januara 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

96. AP 2202/05 Miljković Slobodanka i Lakić rođ. Miljković Biljana

335. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4156/99 od 22. januara 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1415/01 od 26. marta 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 10.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

336. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1946/04 od 6. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

97. AP 2203/05 Radovanović Marinko

337. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3368/99 od 12. marta 2002. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1994/02 od 4. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 9.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

338. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3247/04 od 23. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

98. AP 2204/05 Kezić Marica, Danijela, mlđb. I.-D.

339. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-4290/99 od 20. februara 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2457/01 od 21. septembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 27.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

340. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3430/04 od 30. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

99. AP 2205/05 Mihajlović Boro

341. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-665/99 od 25. juna 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1858/01 od 25. novembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

342. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-95/04 od 4. februara 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

100. AP 2206/05 Bašić Dosta, Dalibor, Daliborka i Pava

343. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-752/01 od 29. maja 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-769/02 od 13. maja 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 33.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

344. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1503/04 od 7. jula 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

101. AP 2207/05 Ostojić Stoja, Nikolina i mlđb. M.

345. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3127/98 od 12. septembra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-197/02 od 15. juna 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

346. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2218/04 od 27. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

102. AP 2208/05 Preradović Nada, Bogoljub i Branko

347. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-491/02 od 24. aprila 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1851/02 od 24. januara 2005. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 24.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

348. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-368/05 od 11. maja 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

103. AP 2209/05 Kostić Lazar i Draginja

349. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2758/99 od 10. jula 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-706/02 od 19. novembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

350. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-428/05 od 13. jula 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

104. AP 2210/05 Krečar Momčilo, Bosiljka i Svjetlana

351. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2119/99 od 22. augusta 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-104/02 od 24. maja 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 23.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

352. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2698/04 od 12. novembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

105. AP 2211/05 Ostojić Draško, Radinka i Aleksandar

353. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-711/99 od 9. juna 1999. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete dosuđene Ostojić Radinki preinačena u dijelu koji se odnosi na materijalnu štetu i troškove parničnog postupka ukinuta i vraćena prvostepenom sudu na ponovno suđenje a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1203/01 od 27. novembra 2002. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 28.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

354. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3612/03 od 26. juna 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

106. AP 2212/05 Zrnić Mihajlo

355. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2115/99 od 6. jula 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1694/00 od 7. decembra 2001. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja,

isplati ukupan novčani iznos od 9.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

356. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-392/02 od 15. maja 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

107. AP 2213/05 Joveš Smiljana, Kristina i Davor

357. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2467/99 od 5. februara 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškove parničnog postupka ukinuta i vraćena prvostepenom sudu na ponovno suđenje a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-913/01 od 23. augusta 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 24.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate.

358. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2489/04 od 22. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

108. AP 2214/05 Anikić Zlatko

359. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3718/99 od 23. aprila 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškove parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-92/02 od 14. maja 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 21.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

360. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2301/04 od 4. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

109. AP 2215/05 Malbašić Dragan

361. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2555/99 od 23. oktobra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1247/02 od 18. oktobra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete

zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

362. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3454/04 od 30. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

110. AP 2216/05 Berić Rajko

363. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1009/02 od 10. oktobra 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2555/02 od 11. januara 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 14.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

364. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-678/05 od 28. marta 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

111. AP 2217/05 Kovačević Radmila, mlđb. J. i mlđb. N.

365. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-864/99 od 13. decembra 2001. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 18.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

366. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-396/02 od 5. aprila 2002. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

112. AP 2218/05 Solarević Zorka, Borislava, Goranka, Boško

367. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3182/99 od 13. decembra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1225/02 od 1. oktobra 2004. godine, obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci

RS, isplati ukupan novčani iznos od 32.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

368. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3246/04 od 20. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

113. AP 2219/05 Kostić Neđo

369. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2369/99 od 13. decembra 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2083/01 od 12. novembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 9.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

370. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6879/03 od 16. decembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

114. AP 2220/05 Erceg Bosiljka, Sreten i Slavica

371. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-7383/99 od 25. septembra 2000. godine koja je postala pravosnažna obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 17.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

372. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-527/05 od 5. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

115. AP 2221/05 Rijs Anto

373. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2554/99 od 10. novembra 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2089/01 od 12. novembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti,

straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 15.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

374. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-6978/03 od 16. decembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

116. AP 2222/05 Stojanović Mladen

375. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-5266/99 od 4. septembra 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-2747/01 od 6. oktobra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 22.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

376. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3268/04 od 27. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

117. AP 2223/05 Franjić Ružica, Dragana, Radovan i Gospava

377. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2466/99 od 15. oktobra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-47/02 od 26. oktobra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 33.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

378. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3267/04 od 20. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

118. AP 2224/05 Berić Janja i Tatić rođ. Berić Radmila

379. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-741/99 od 5. jula 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-740/02 od 21. septembra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti

bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 10.900 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

380. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-3090/04 od 13. decembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

119. AP 2225/05 Topić Milan

381. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1102/99 od 19. septembra 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2768/01 od 18. oktobra 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja isplati ukupan novčani iznos od 11.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

382. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-427/05 od 30. marta 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

120. AP 2226/05 Rujević Nena i Nenad

383. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-6006/99 od 23. januara 2002. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1109/02 od 18. oktobra 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 15.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

384. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-426/05 od 19. aprila 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

121. AP 2227/05 Trninić Petar, Stoja i Štikl rođ. Trninić Gordana

385. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2144/99 od 20. aprila 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne i materijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2676/01 od 2. juna 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo

tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 16.600 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

386. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1913/04 od 20. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

122. AP 2228/05 Predragović Saša

387. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-1391/99 od 1. novembra 1999. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete i troškova parničnog postupka preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-19/00 od 3. jula 2000. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 33.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

388. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1911/00 od 19. septembra 2000. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

123. AP 2229/05 Babić Jovanka, Mladen i Mitar

389. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-3498/98 od 27. marta 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2270/01 od 23. jula 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 33.150 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

390. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-2373/04 od 5. oktobra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

124. AP 2231/05 Perduv Žarko

391. Osnovni sud u Banjoj Luci je Presudom broj P-2868/00 od 1. februara 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-280/03 od 18. marta 2005. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti, straha

i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 20.300 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

392. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1109/05 od 24. maja 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

125. AP 2287/05 Trninić Miloš

393. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-69/00 od 24. maja 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-2398/01 od 4. maja 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 13.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

394. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1598/04 od 1. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

126. AP 2288/05 Rakić Slobodan

395. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-1/00 od 7. marta 2001. godine koja je u dijelu koji se odnosi na visinu nematerijalne štete za pretrpljeni strah i duševne bolove zbog naruženosti preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj GŽ-1955/01 od 8. decembra 2003. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjnja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 25.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

396. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-331/04 od 9. marta 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

127. AP 2289/05 Vujasin Stojan, Rosanka i Ljiljana

397. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-87/99 od 16. augusta 2000. godine koja je u dijelu koji se odnosi na vrijeme od kada teče zakonska kamata za materijalnu štetu

preinačena a u ostalom dijelu potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-1167/01 od 2. oktobra 2003. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 22.500 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

398. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-642/03 od 16. novembra 2003. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

128. AP 2290/05 Ilić Dragica, Dragan, Dražen, Darko i Darinka

399. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-78/99 od 21. juna 2000. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-333/01 od 25. marta 2004. godine obavezao tuženog da apelantima, na ime naknade materijalne i nematerijalne štete zbog smrti bliskog srodnika koji je poginuo tokom rata služeći u Vojsci RS, isplati ukupan novčani iznos od 38.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

400. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1148/04 od 16. juna 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

129. AP 2291/05 Milićević Stojan

401. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-115/99 od 20. juna 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-426/02 od 16. juna 2004. godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti, straha i umanjenja opće životne aktivnosti usljed ranjavanja, isplati ukupan novčani iznos od 27.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

402. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1949/04 od 27. septembra 2004. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda izvršenje nije provedeno.

130. AP 2295/05 Glavendekić Slobodan

403. Osnovni sud u Srpcu je Presudom broj P-199/99 od 20. juna 2001. godine koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-425/02 od 24. maja 2004.

godine obavezao tuženog da apelantu, na ime naknade štete, isplati ukupan novčani iznos od 14.000 KM sa zakonskom kamatom do konačne isplate i troškovima postupka.

404. Osnovni sud u Banjoj Luci je Rješenjem broj I-1688/05 od 5. septembra 2005. godine dozvolio izvršenje pravosnažne presude, ali do dana donošenja ove odluke Ustavnog suda, izvršenje nije provedeno.

IV. Apelacija

Navodi iz apelacije

405. Apelanti smatraju da je neprovođenjem rješenja o izvršenjima, koja su donesena na osnovu pravosnažnih presuda, povrijeđeno njihovo pravo na imovinu i pravo na pravično suđenje. Apelanti smatraju da je izvršenje ovih rješenja onemogućeno donošenjem Zakona o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 25/02 i 51/03, u daljnjem tekstu: Zakon o odlaganju), zatim Zakona o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 110/03 i 63/04, u daljnjem tekstu: Zakon o privremenom odlaganju), te Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 63/04, u daljnjem tekstu: Zakon o unutrašnjem dugu). Apelanti tvrde da je ovim propisima povrijeđeno njihovo pravo na imovinu, jer kako navode, «država nije uspostavila pravičan i proporcionalan odnos između javnog interesa s jedne strane i pojedinačnih prava apelanata, s druge strane, jer je na njih prebacila pretjeran i neproporcionalan teret». Također, apelanti smatraju da im je prekršeno i pravo na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, budući da Evropska konvencija ne daje pravo državama da donose zakone kojim bi se propisivala zabrana izvršavanja pravosnažnih presuda.

406. U apelacijama od broja AP 2189/05 do broja AP 2231/05 apelanti se žale na povredu prava na efikasan pravni lijek, kojeg garantira član 13. Evropske konvencije. Pored toga apelanti u navedenim apelacijama traže da Ustavni sud u svojoj odluci naredi Vladi Republike Srpske da u roku 30 dana od dana prijema odluke Ustavnog suda izvrši isplatu po 2.000,00 KM svakom apelantu na ime nematerijalne štete zbog neizvršenja rješenja o izvršenju, zatim 10% zatezne kamate na ukupne neisplaćene iznose i isplatu ukupnih iznosa dosuđenih pravosnažnim presudama.

V. Dopustivost i meritum

407. Apelanti smatraju da je neprovođenjem rješenja o izvršenju pravosnažnih presude došlo do povrede njihovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

408. Umjesto posebnog obrazloženja dopustivosti i merituma ove odluke u pogledu navedenih žalbenih navoda apelanata, Ustavni sud se poziva na obrazloženje i razloge navedene u Odluci u predmetu broj AP 774/04 od 20. decembra 2005. godine, koja je donesena povodom istih pravnih pitanja.

409. Razlozi navedeni u Odluci broj AP 774/04 od 20. decembra 2005. godine se u cijelosti odnose i na ovu odluku pa, iz istih razloga, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede ustavnih prava apelanata navedenih u ovoj odluci.

Ostali zahtjevi

410. U svjetlu nalaza Ustavnog suda o povredi člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navode o povredi člana 13. Evropske konvencije, koje su apelanti naveli u apelacijama broj AP 2189/05 do 2231/05.

Zahtjev za kompenzaciju

411. Uzimajući u obzir vrlo složenu ekonomsku situaciju i zaključke Ustavnog suda u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da je ovakva odluka dovoljna satisfakcija apelantima za kršenje prava na imovinu i na pravično suđenje. Ustavni sud također smatra da bi dosuđivanje kompenzacije kako to apelanti traže u predmetima broj AP 2189/05 do AP 2231/05 predstavljalo dodatni teret koji bi doprinio daljem usložnjavanju situacije i koji bi otežao pronalaženje odgovarajućih rješenja u smislu zaključaka Ustavnog suda. Stoga Ustavni sud odbija zahtjev apelanata za kompenzaciju.

VI. Zaključak

412. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kada zakon kojim se miješa u pravo na imovinu ima legitiman cilj od javnog interesa,

ali upotrijebljena sredstva nisu proporcionalna tom cilju, odnosno kada zakonom nije uspostavljena «pravična ravnoteža» između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva da se zaštiti pravo pojedinca na imovinu.

413. Ustavni sud također zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. Evropske konvencije, ako je zakonom ili kojim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravosnažne sudske presude, ako takav zakon ili drugi akt stavlja «pretjeran teret na pojedince», čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca. Također, Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na «nezavisan sud», kao elementa prava na pravično suđenje, kada zakonodavac svojim mjerama mijenja pravosnažne sudske odluke, čime krši i princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

414. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

415. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Predmet broju AP 625/04

ODLUKA O MERITUMU

Apelacija Innungskrankenkasse
Ortenau protiv Presude Vrhovnog
suda Federacije Bosne i Hercegovine
broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004.
godine

Odluka od 23. rujna 2005. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broju **AP 625/04**, rješavajući apelaciju **Innungskrankenkasse Ortenau**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 60/05), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Tudor Pantiru, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednica

David Feldman, sudac

Valerija Galić, sutkinja

Jovo Rosić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

na sjednici održanoj 23. rujna 2005. godine donio

ODLUKU O MERITUMU

Usvaja se apelacija Innungskrankenkasse Ortenau.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Mostaru da osigura izvršenje Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj Pž-58/01 od 10. prosinca 2002. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Mostaru da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Innungskrankenkasse Ortenau (u daljnjem tekstu: apelant) iz Offenburga, SR Njemačka (osiguravajuća kompanija), kojega zastupa Nikica Vučina, odvjetnik iz Mostara, je podnio 14. srpnja 2004. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 21. st. 1. i 2. tada važećeg Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i sudionika u postupku, «Croatia osiguranja» d.d. iz Ljubuškog (u daljnjem tekstu: tuženi), je zatraženo 7. ožujka 2005. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud i tuženi nisu dostavili odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. U mjestu Tromeda, općina Čitluk, 30. srpnja 1996. godine se dogodila saobraćajna nezgoda u kojoj je kao suvozač u vozilu marke «mercedes» 124, 250 D, registarskih oznaka OG-UE-051, teško tjelesno povrijeđen Matan Dedić, apelantov osiguranik. Saobraćajnu je nezgodu skrivio osiguranik tuženog Lovro Pavlović, koji je upravljao vozilom marke «opel-vectra», registarske oznake ČA-758-CA, vlasništvo Žarka Pavlovića.

6. Glede liječenja Matana Dedića apelant je imao troškove od 30.718,78 DM. Radi namirenja troškova, apelant je uputio regresnu tužbu protiv tuženog Općinskom sudu u Čitluku (u daljnjem tekstu: Općinski sud), koji je donio Presudu broj Ps-4/99 od 2. ožujka 2001. godine i odbio apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude Općinski sud, između ostalog, navodi da je utemeljen prigovor tuženog o nedostatku njegove pasivne

legitimacije zbog toga što ne postoji zaključen bilateralni sporazum iz područja socijalnog osiguranja između Bosne i Hercegovine i SR Njemačke. Ujedno, Općinski sud smatra da se u konkretnom slučaju ne može primijeniti Sporazum o socijalnom osiguranju zaključen između SR Njemačke i države prethodnice Bosne i Hercegovine, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: SFRJ).

7. Odlučujući o apelantovom prizivu, Kantonalni je sud u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) donio Presudu broj Pž-58/01 od 10. prosinca 2002. godine kojom je uvažio priziv, preinačio prvostupanjsku presudu Općinskog suda i usvojio apelantov tužbeni zahtjev u cijelosti. Kao razloge za ovakvu odluku Kantonalni sud navodi, između ostalog, da je presuda Općinskog suda rezultat pogrešne primjene materijalnog prava, jer je Sporazum zaključen između SFRJ i SR Njemačke o socijalnom osiguranju iz 1969. godine, prema odredbama Bečke konvencije o sukcesiji država u odnosu na ugovore iz 1978. godine, primjenjiv u predmetnom slučaju. Kantonalni sud smatra da je Ministarstvo inozemnih poslova Bosne i Hercegovine provelo postupak notifikacije tog sporazuma čime je SR Njemačka prihvatila Bosnu i Hercegovinu kao sukcesora u odnosu na zaključeni (i objavljeni) sporazum o socijalnom osiguranju, što znači da navedeni sporazum važi na teritoriju Bosne i Hercegovine. U prilog navedenom zaključku Kantonalni sud navodi da je Ministarstvo inozemnih poslova Bosne i Hercegovine dopisom od 27. prosinca 2002. godine potvrdilo da se navedeni sporazum primjenjuje na teritoriju SR Njemačke i Bosne i Hercegovine, što je dogovoreno izmjenom nota između vlada SR Njemačke i Bosne i Hercegovine 13. studenog 1992. godine. Kantonalni je sud udovoljio tužbenom zahtjevu u cijelosti obzirom da su tijekom postupka utemeljenost i visina tužbenog zahtjeva učinjeni nepobitnim.

8. Presudom Vrhovnog suda broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004. godine je uvažena revizija tuženog, pa je presuda Kantalnog suda preinačena tako da se apelantov priziv protiv Presude Općinskog suda broj Ps-4/99 od 2. ožujka 2001. godine odbija i prvostupanjska presuda potvrđuje. U obrazloženju ove presude Vrhovni sud navodi da je šteta za apelanta nastala izvan Bosne i Hercegovine i izvan domašaja primjene domaćeg prava, a time i izvan teritorijalne odgovornosti tuženog. Stoga, tuženi nije dužan apelantu naknaditi tako nastalu štetu ako obveza ne proistječe iz nekog međudržavnog sporazuma Bosne i Hercegovine i SR Njemačke. Vrhovni sud dalje navodi da Bosna i Hercegovine od stjecanja neovisnosti nije do sada sa SR Njemačkom sklopila takav poseban sporazum. Potom se navodi da Bosna i Hercegovina sa SR Njemačkom nije okončala pregovore o usuglašavanju lista ugovora koji ostaju na snazi, te da nije objavljen upitni međudržavni sporazum o socijalnom osiguranju zbog čega taj sporazum nije postao sastavni dio domaćeg pravnog sustava i izvor prava i obveza.

IV. Relevantni propisi

9. Ustav Bosne i Hercegovine

Aneks II točka 2.
„Kontinuitet propisa

Svi zakoni, propisi, sudske procedure koji su na snazi na teritoriju Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostat će na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu protivne Ustavu dok drugačije ne odredi kompetentno tijelo vlasti Bosne i Hercegovine.»

Članak IV/3.(h)

«Odluke parlamentarne skupštine neće stupiti na snagu prije nego što se objave.»

10. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Poglavlje IX. članak 5.

„1) Svi zakoni, drugi propisi i pravosudni poslovници na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi u mjeri u kojoj se ne kose s ovim ustavom ukoliko mjerodavno tijelo vlasti ne odredi drukčije.

2) Svi međunarodni ugovori i sporazumi na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi ukoliko ih ne opozove predsjednik Federacije prema članku VII. 4.(2).“

11. Uredba sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni („Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“ broj 2/92)

Članak 1. Poglavlje I. Potpoglavlje 4. točka 6.

„Preuzimaju se i primjenjuju u Republici Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Republika) kao republički zakoni sljedeći savezni zakoni:

6) Zakon o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Službeni list SFRJ“ br. 5/78, 2/89 i 47/89), kao i savezni zakoni koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma.“

12. Zakon o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom („Službeni list Republike BiH“ broj 13/94)

Članak 1. stavak 1. točka 3.

„Potvrđuju se uredbe sa zakonskom snagom koje je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine donijelo na temelju Amandmana LI. točka 5. stavak 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine u funkciji Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, i to:

3) Uredba sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni („Službeni list RBiH“ broj 2/92).“

13. Zakon o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 29/00)

Članak 1.

„Ovim se zakonom uređuju postupak zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora i drugi postupci u svezi međunarodnih ugovora koje zaključuje Bosna i Hercegovina.»

Članak 23.

«Na sukcesiju međunarodnih ugovora države prethodnice Bosne i Hercegovine se primjenjuju pravila međunarodnog prava i odredbe Bečke konvencije o sukcesiji država glede ugovora iz 1978. godine.»

Članak 35.

«Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih obveza („Službeni list RBiH“ br. 2/92 i 13/94).“

14. Odluka o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 4/00)

Članak 20.

«Na sukcesiju međunarodnih ugovora države prethodnice Bosne i Hercegovine se primjenjuju pravila međunarodnog prava i odredbe Bečke konvencije o sukcesiji država glede ugovora iz 1978. godine.»

15. Bečka konvencija o sukcesiji država glede ugovora («Službeni list SFRJ» broj 1/80)

Članak 10. st. 1. i 3.

«1) Kada je ugovorom predviđeno da će u slučaju sukcesije država država sukcesor imati mogućnost da se smatra članicom ugovora, ta država može notificirati svoju

sukcesiju glede tog ugovora sukladno odredbama ugovora ili, u nedostatku odredaba u tom smislu, sukladno odredbama ove konvencije.

2) [...] država sukcesor daje pristanak da bude članica ugovora smatra se članicom ugovora počevši od dana sukcesije država osim ako ugovorom nije drugačije određeno ili drugačije dogovoreno.»

Članak 24.

«1) Dvostrani se ugovor koji je na dan sukcesije država bio na snazi glede teritorija na koji se odnosi sukcesija država smatra da je na snazi između države koja je stekla neovisnost i druge države članice:

(a) ako su se one o tomu izričito sporazumjele ili

(b) ako na temelju njihovih ponašanja treba smatrati da su se one o tomu sporazumjele.

2) Ugovor za koji se smatra da je na snazi na temelju stavka 1. se primjenjuje u odnosima između države koja je stekla neovisnost i druge države članice počevši od dana sukcesije država osim ako iz njihova sporazuma ne proistječe druga namjera ili ako ta namjera ne bude drugačije ustanovljena. »

Članak 34.

a. Kada se jedan ili više dijelova teritorija jedne države od nje otcijepi da bi formirali jednu ili više država, bez obzira na to da li država prethodnica i dalje postoji ili ne:

(a) svaki ugovor koji je bio na snazi na dan sukcesije država glede cjelokupnog teritorija države prethodnice ostaje na snazi u odnosu na svaku tako nastalu državu sukcesora;

(b) [...]».

16. **Sporazum između SFRJ i SR Njemačke o socijalnom osiguranju** («Službeni list SFRJ» broj 9/69) u relevantnom dijelu glasi:

«Članak 3.

(1) Ukoliko ovim sporazumom nije drugačije određeno, u primjeni pravnih propisa jedne države ugovornice su izjednačeni sa njezinim državljanima:

a) državljanima druge države ugovornice

[...];

(2) Davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice državljanima druge države ugovornice koji prebivaju na području država ugovornica pružat će se pod istim uvjetima kao i državljanima prve države ugovornice koji tamo prebivaju.

Članak 35.

(1) Ako osoba koja, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, treba dobiti naknadu za štetu nastalu na području druge države ugovornice, a prema njezinim propisima ima pravo na naknadu štete od treće osobe, ovo pravo na naknadu prelazi na nositelja prve države ugovornice prema pravnim propisima koji važe za njega.

(2) Ako nositelj jedne države ugovornice prema njezinim pravnim propisima ima originarno pravo na naknadu štete od treće osobe, to pravo priznaje druga država ugovornica.

[...].»

V. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant se žali da su navodi pobijane presude Vrhovnog suda, na kojima se temelji njegova odluka, neutemeljeni zbog toga što iz nepobitnih činjenica proizlazi da je Sporazum o socijalnom osiguranju zaključen između SFRJ i SR Njemačke 12. listopada 1968. godine ratificiran i objavljen u «Službenom listu SFRJ» broj 9/69 i da je, prema Bečkoj konvenciji o sukcesiji država u odnosu na ugovore iz 1978. godine, Bosna i Hercegovina notificirala taj sporazum. To znači, navodi dalje apelant, da navedeni sporazum vrijedi na teritoriju ovih država, kako to, uostalom, potvrđuje svojim dopisom i Ministarstvo inozemnih poslova Bosne i Hercegovine.

18. Obzirom na navedeno, apelant smatra da je pobijanom presudom povrijeđeno njegovo pravo na mirno uživanje imovine iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

VI. Dopustivost

19. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

21. U konkretnom je slučaju predmet pobijanja apelacijom Presuda Vrhovnog suda broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijana je presuda donesena, dakle, 20. svibnja 2004. godine a apelacija je podnesena 14. srpnja 2004. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije bjelodano (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b), članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant pobija navedenu presudu tvrdeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

“Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(k) Pravo na imovinu.”

25. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

26. Prigodom razmatranja je li došlo do povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju prvi je korak razmatranje je li apelant imao pravo koje se može tumačiti u smislu značenja riječi “imovina”, a koje potpada pod članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

27. Riječ “imovina” uključuje široke imovinske interese koji predstavljaju određenu ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U14/00* od 4. travnja 2001. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/01). Pravo za koje apelant tvrdi da mu pripada moglo bi se smatrati imovinom ukoliko za to postoji pravni temelj. U konkretnom se slučaju radi o apelantovom regresnom zahtjevu za naknadu štete, koja je izražena u novcu, što, prema ustaljenoj jurisprudenciji Ustavnog suda, predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju primjenjiv u ovom slučaju.

28. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavku, jeste opće prirode i iskazuje načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stavka, obuhvaća lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, koje se nalazi u drugom stavku, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, nadzirati uporabu imovine sukladno javnom interesu.. Ova tri pravila nisu “različita” u smislu da su nepovezana, drugo i treće se pravilo odnose na pojedinačne slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih stoga treba tumačiti u okviru općeg načela iskazanog u prvom pravilu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61).

29. Ustavni sud primjećuje da se apelant nije konkretno pozvao na neko od načela sadržanih u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. On, naime, nije naveo predstavlja li pobijana presuda lišavanje imovine u smislu druge rečenice stavka 1. ovog članka, nadziranje uporabe imovine u smislu stavka 2. ovog članka, ili miješanje sa pravom na mirno uživanje imovine u smislu prve rečenice stavka 1. ovog članka. U konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da se radi o lišavanju imovine, jer se pobijanom presudom Vrhovnog suda apelant lišava regresnog prava na naknadu štete u traženom iznosu od tuženog.

30. Sukladno drugoj rečenici stavka 1. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, država ima pravo lišiti nekoga imovine u “javnom interesu” i “pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava”. Primjenjujući ovu rečenicu na konkretan slučaj, to znači da Ustavni sud mora ustvrditi je li lišavanje apelanta prava na naknadu štete bilo: a) zakonski predviđeno, b) sukladno javnom interesu. Osim toga, sukladno praksi Europskog suda za ljudska prava, lišavanje imovine mora biti sukladno načelu

proporcionalnosti, tj. mora postojati razuman odnos između sredstava koja su zakonom propisana i cilja koji se želi postići. Takva se proporcionalnost ne može podržati ako je na pojedinca stavljen “pretjeran” teret (vidi Europski sud za ljudska prava, *Lithigow i drugi protiv Velike Britanije*, presuda od 8. srpnja 1986. godine, serija A, broj 102, stavak 120).

31. Ustavni sud primjećuje da je u konkretnom slučaju Općinski sud, kao prvostupanjski, odbio apelantov tužbeni zahtjev u odnosu na tuženog zbog nedostatka njegove pasivne legitimacije, jer se, prema mišljenju tog suda, na upitni pravni odnos između parničnih strana nisu mogle primijeniti relevantne odredbe Sporazuma o socijalnom osiguranju koji je zaključen između SFRJ i SR Njemačke 12. listopada 1968. godine. U prizivnom postupku o ovom pravnom pitanju Kantonalni je sud donio potpuno drugačiji stav od prvostupanjskoga suda i na temelju njega usvojio apelantov priziv, te preinačio prvostupanjsku presudu i usvojio apelantov zahtjev u cijelosti s obzirom da osnova i visina tog zahtjeva nisu bile upitne među parničnim strankama. Konačno, u postupku revizije koju je izjavio tuženi, Vrhovni sud pobijanom je presudom preinačio presudu Kantonalnog suda tako što je odbio apelantov priziv protiv prvostupanjske presude i tu presudu potvrdio.

32. U takvoj se fazi predmeta postavlja prvo pitanje je li, kao uvjet za utemeljenost lišavanja apelanta imovine u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, stav Vrhovnog suda o nedostatku pasivne legitimacije tuženog na “zakonu” utemeljen, odnosno može li se ili ne može u konkretnom slučaju na upitni materijalnopravni odnos, sa inozemnim elementom, primijeniti Sporazum o socijalnom osiguranju koji je zaključen između SFRJ i SR Njemačke 12. listopada 1968. godine. Za razliku od stava Vrhovnog suda, apelant tvrdi da se na Bosnu i Hercegovinu treba primijeniti bilateralni sporazum SFRJ zaključen sa SR Njemačkom o socijalnom osiguranju, te da je sa aspekta Ustava Bosne i Hercegovine njegova primjena moguća i sukladna Zakonu o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora i Bečkoj konvenciji o sukcesiji država u odnosu na međunarodne ugovore.

33. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud podsjeća da je međunarodnim priznanjem države Bosne i Hercegovine, 1. ožujka 1992. godine, nastala pravna praznina glede reguliranja onih pravnih područja koje su do tada bile regulirane saveznom zakonima bivše SFRJ. Kada se uzme u obzir ta činjenica, onda se ciljnim (teleološkim) tumačenjem Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni od 11. travnja 1992. godine dolazi do zaključka da je navedena uredba donesena u svrhu reguliranja onih pravnih područja koja su do tada bile regulirana saveznom zakonima bivše države. Tako su preuzeti i savezni zakoni koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma, zato

što su takvim zakonima regulirana pravna područja koja su bitna za funkcioniranje svake države u njezinom odnosu s drugom državom, kao što je, primjerice, pružanje socijalnog osiguranja između dviju država, koje se, *in abstracto*, regulira bilateralnim sporazumima. U tome smislu Ustavni se sud poziva na drugi dio odredbe članka I. potpoglavlja 4. točka 6. citirane uredbe koja glasi: „*kao i savezni zakoni koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma*“. Upravo na osnovi te odredbe je preuzet i savezni zakon, kojim je ratificiran Sporazum o socijalnom osiguranju između bivše SFRJ i SR Njemačke, te su se prema toj osnovi njegove odredbe mogle primjenjivati u Bosni i Hercegovini. Navedena je uredba postala zakon donošenjem Zakona o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom od 9. lipnja 1994. godine. Dakle, Bosna i Hercegovina na svojem teritoriju primjenjuje Sporazum o socijalnom osiguranju zaključen sa SR Njemačkom, čije relevantne odredbe obvezuju našu državu na suradnju u pružanju socijalnog osiguranja sa SR Njemačkom (vidi, primjerice, čl. 14. i 35. citiranog sporazuma).

34. Kontinuitet zakona koji se primjenjuju na teritoriju Bosne i Hercegovine nije prekinut donošenjem Ustava Federacije Bosne i Hercegovine 30. ožujka 1994. godine, čijim se Poglavljem IX. članak 5. predviđa da svi zakoni i drugi propisi, te međunarodni ugovori i sporazumi koji su bili na snazi u vrijeme stupanja na snagu Ustava Federacije BiH ostaju na snazi dok ih ne opozove predsjednik Federacije. Dakle, savezni je zakon kojim je ratificiran Sporazum o socijalnom osiguranju između SFRJ i SR Njemačke ostao na snazi obzirom da nisu stavljeni izvan snage citirani propisi na osnovi kojih se navedeni savezni zakon primjenjuje u Bosni i Hercegovini.

35. Stupanjem na snagu Ustava Bosne i Hercegovine 14. prosinca 1995. godine je nastavljen kontinuitet propisa, jer se u članku 2. Aneksa II Ustava Bosne i Hercegovine predviđa da svi zakoni i propisi koji su bili na snazi u trenutku stupanja na snagu Ustava ostaju važiti u onoj mjeri u kojoj nisu protivni Ustavu, te dok drugačije ne odredi kompetentno tijelo vlasti Bosne i Hercegovine. Dakle, članak 2. Aneksa II Ustava Bosne i Hercegovine ostavlja na snazi propise kojim je preuzet savezni zakon o ratifikaciji Sporazuma o socijalnom osiguranju između SFRJ i SR Njemačke, te koji se primjenjuje u Bosni i Hercegovini obzirom da „*kompetentno tijelo vlasti Bosne i Hercegovine*“ nije osporilo ustavnost zakona kojima su preuzeti savezni zakoni koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 91/04 od 23. ožujka 2005. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 30/05).

36. Naposljetku, Ustavni sud podsjeća da je Zakonom o ratifikaciji Bečke konvencije o sukcesiji država u odnosu na ugovore, koji je donijela Skupština SFRJ i koji je objavljen u «Službenom listu SFRJ» broj 1/80, izvršena ratifikacija ove konvencije koja

je primjenom navedenih načela o preuzimanju ranijih saveznih zakona i međunarodnih pravnih dokumenata na snazi i u Bosni i Hercegovini. Odredbom članka 24. stavak 1. navedene konvencije je određeno da «*[D]vostrani ugovor koji je na dan sukcesije država bio na snazi [...] smatra se da je na snazi između države koja je stekla neovisnost i druge države članice: (a) ako su se one o tomu izričito sporazumjele ili (b) ako na temelju njihovih ponašanja treba smatrati da su se one o tomu sporazumjele. Stavkom 2. istog članka je propisano da «*[U]govor za koji se smatra da je na snazi na temelju stavka 1. se primjenjuje u odnosima između države koja je stekla neovisnost i druge države članice počevši od dana sukcesije država osim ako iz njihova sporazuma ne proistječe druga namjera ili ako ta namjera ne bude drugačije ustanovljena*».*

37. Tumačenjem navedenih odredaba Bečke konvencije o sukcesiji država u odnosu na ugovore slijedi da je predmetni Sporazum o socijalnom osiguranju na dan sukcesije bivše SFRJ bio na snazi na teritorijima koji su do nastanka novih država bili u sastavu SFRJ, pa tako i u Bosni i Hercegovini. Iz citirane odredbe članka 24. stavak 1. navedene Bečke konvencije, kao i njezinih odredaba iz članka 34. te konvencije nedvojbeno proistječe da je upitni bilateralni sporazum ostao na snazi u Bosni i Hercegovini. Naime, vlade su se Bosne i Hercegovine i SR Njemačke u procesu notifikacije svih njihovih bilateralnih sporazuma i uspostavom diplomatskih odnosa, 13. studenog 1992. godine, izričito dogovorile da svi sporazumi između njih, pa tako i Sporazum o socijalnom osiguranju, ostaju na snazi. Prema odredbi stavka 2. članka 24. ove konvencije, Sporazum o socijalnom osiguranju na teritoriju Bosne i Hercegovine se primjenjuje od dana sukcesije SFRJ, odnosno od dana međunarodnog priznanja države Bosne i Hercegovine, 1. ožujka 1992. godine. U prilog ovom zaključku ide i stav Ministarstva inozemnih poslova Bosne i Hercegovine, izražen u dopisu Općinskom sudu od 27. prosinca 2000. godine.

38. U navedenim okolnostima Ustavni sud smatra da je pobijanom presudom Vrhovni sud povrijedio Bečku konvenciju o sukcesiji država u odnosu na međunarodne ugovore, koja predstavlja, kako je navedeno, dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine. Stoga, Vrhovni je sud pogrešno odlučio da relevantne odredbe Sporazuma o socijalnom osiguranju iz 1968. nisu primjenjive na spor između apelanta i tuženog. Slijedi da je odlukom Vrhovnog suda apelantu uskraćeno pravo na imovinu na način koji nije „sukladan uvjetima iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju».

VIII. Zaključak

39. Povrijeđeno je pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u slučaju kada redoviti sud nije

na upitni odnos primijenio relevantni međunarodnopravni bilateralni ugovor, koji se u konkretnom slučaju morao primijeniti, jer je kao savezni zakon preuzet Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni, te koji i dalje egzistira kao relevantni propis u Bosni i Hercegovini, na osnovi kontinuiteta propisa iz članka 2. Aneksa II Ustava Bosne i Hercegovine.

40. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog su suda konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

Предмет број АП 655/04

РЈЕШЕЊЕ

Захтјев К. К. за преиспитивање
Одлуке Уставног суда Босне и
Херцеговине број АП 655/04 од
23. марта 2005. године

Рјешење од 22. јула 2005. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у саставу: предсједник Мато Тадић, потпредсједници Tudor Pantiru, Миодраг Симовић и Хатица Хаџиосмановић, судије David Feldman, Валерија Галић, Јово Росић и Constance Grewe, на сједници одржаној 22. јула 2005. године, у предмету број АП 655/04, по захтјеву **К. К.**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 3 и члана 71 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине – Нови пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/04), донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Одбија се као неоснован захтјев К. К. за преиспитивање Одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број АП 655/04 од 23. марта 2005. године.

Образложење

1. **К. К.** (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева поднио је 27. маја 2005. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за преиспитивање Одлуке Уставног суда број АП 655/04 од 23. марта 2005. године. Апелант је истовремено поднио и захтјев да се донесе привремена мјера, којом ће се «у прописаној процедури утврдити да је Рјешење Врховног суда Федерације БиХ број Пж-227/02 од 2. марта 2004. године кривотворен акт».
2. Апелант је поднио 26. јула 2004. године апелацију Уставном суду против Рјешења Врховног суда Федерације БиХ број Пж-227/02 од 2. марта 2004. године којим је укинута Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број ПС-480/99 од 19. јуна 2002. године и предмет враћен Кантоналном суду у Сарајеву на поновно суђење. Сходно наводима из апелације, у овом поновном поступку још није била донесена одлука.
3. Уставни суд је донио Одлуку број АП 655/04 од 23. марта 2005. године којом је одбацио апелацију као недопуштену, јер је преурањена. Уставни суд је у тој одлуци, између осталог, закључио сљедеће:

«4. У конкретном случају, о предмету апелације је још у току судски поступак (поновно суђење) и није донесена коначна одлука.

5. Имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тачка 14 Пословника Уставног суда, сходно којима ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је преурађена, Уставни суд је једногласно одлучио као у диспозитиву ове одлуке.»

4. У захтјеву за преиспитивање наведене одлуке Уставног суда апелант наводи да је одлука Уставног суда заснована на непотпуно и погрешно утврђеном стању, јер се «тај суд без оправданог разлога закљонио за небитне, нејасне формалне разлоге, без уласка у оцјену да ли постоје повреде људских права». Даље, да је жртва организоване групе лица, која су се удружила ради вршења кривичних дјела, при чему највећу имовинску и сваку другу штету носе он и његова предузећа.

5. Приликом испитивања допустивости захтјева за преиспитивање Одлуке Уставног суда број АП 655/04 од 23. марта 2005. године, Уставни суд је пошао од одредби члана 71 Пословника Уставног суда, које у релевантном дијелу гласе:

“Члан 71

(1) У случају да се открије нека чињеница која је по својој природи могла да утиче на исход спора и која, кад је одлука била донесена, није била позната Суду и није разумно могла да буде позната странци, то странка може у року од шест мјесеци, након што је стекла сазнање о тој чињеници, да поднесе захтјев Суду да преиспита ту одлуку.

(2) У захтјеву из става 1 овог члана треба да се наведе одлука чије се преиспитивање тражи, као и потребне податке који указују да су испуњени услови у ставу 1 овог члана. У прилогу захтјева достављају се сви докази који га поткрепљују. Захтјев и документи достављају се Секретаријату Суда.

[...]

(4) Захтјев за преиспитивање одлуке претходно разматра Мало вијеће које просљеђује предлог Суду у пленарној сједници.

[...]

(6) Преиспитивање одлуке Суда није могуће ако је од њеног доношења прошло више од једне године.»

6. Из наведеног члана Пословника Уставног суда произилази да су услови за усвајање захтјева за преиспитивање одлуке Уставног суда, постојање чињеница које су по својој природи могле одлучно да утичу на исход спора и које, кад је одлука била донесена, нису биле познате Уставном суду и нису разумно могле да буду познате странци, те да је захтјев поднесен најкасније у року од шест мјесеци од дана сазнања о тим чињеницама, али не касније од годину дана од доношења одлуке чије се преиспитивање захтијева.

7. С обзиром да је одлука Уставног суда чије се преиспитивање тражи донесена 23. марта 2005. године, а захтјев поднесен 27. маја 2005. године, Уставни суд закључује да је захтјев поднесен у року из члана 71 ст. 1 и 6 Пословника Уставног суда.

8. Одлуке Уставног суда, на основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, коначне су и обавезујуће. С обзиром да захтјев за преиспитивање одлуке Уставног суда доводи у питање коначни карактер одлуке Уставног суда, могућност да се преиспитају такве одлуке, сходно члану 71 Пословника Уставног суда, је изузетан поступак и мора да буде предмет строгог испитивања.

9. У поступку преиспитивања коначне одлуке Уставног суда, Уставни суд је ограничен на испитивање о томе да ли су, *prima facie*, чињенице које су поднесене такве да би могле по својој природи да имају одлучујући утицај. С циљем да се утврди да ли би чињенице на којима се базира захтјев за преиспитивање могле по својој природи да имају одлучујући утицај оне морају да се разматрају у вези са одлуком Уставног суда чије се преиспитивање тражи. Уставни суд у вези с тим истиче да захтјев за преиспитивање сам по себи није довољан да доведе до закључка да би чињенице наведене у захтјеву могле по својој природи да имају одлучујући утицај. С друге стране, Уставни суд не може да искључи могућност да би чињенице које су у питању могле по својој природи да имају одлучујући утицај. На Уставном суду је да одлучи стварају ли чињенице наведене у захтјеву недоумицу у погледу закључака садржаних у одлуци Уставног суда чије се преиспитивање тражи.

10. Разматрајући суштину и основаност конкретног захтјева, Уставни суд закључује да се захтјев заснива на чињеницама и доказима који су већ разматрани приликом доношења оспорене одлуке, и које је Уставни суд узео у обзир приликом одлучивања о допустивости предметне апелације. Дакле, наводи које је апелант изнио у захтјеву за преиспитивање били су познати Уставном суду приликом доношења одлуке чије се преиспитивање тражи.

11. На основу наведеног, произилази да апелант, у прилог основаности захтјева за преиспитивање одлуке Уставног суда, није доставио доказе који би били основ за закључак да су се у овом случају стекли сви правно ваљани услови предвиђени чланом 71 Пословника Уставног суда за другачију одлуку о допуствости предмета. Уставни суд, напротив, сматра да наводи из захтјева, по својој природи, садржини и свом значењу, не представљају довољну правну основу за другачију одлуку Уставног суда о допуствости овог предмета, односно за усвајање предметног захтјева.

12. Из наведених разлога на предлог Малог вијећа Уставног суда, а полазећи од одредби члана 71 Пословника Уставног суда, Уставни суд је одлучио једногласно као у диспозитиву овог рјешења.

13. С обзиром на закључак о неоснованости захтјева за преиспитивање Одлуке Уставног суда број АП 655/04 од 23. марта 2005. године, Уставни суд сматра да нема основе да посебно разматра апелантов предлог за доношење привремене мјере.

14. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић

Predmet broj AP-285/05

RJEŠENJE

Zahtjev A. D. za preispitivanje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-285/05 od 18. maja 2005. godine

Rješenje od 22. jula 2005. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednik Mato Tadić, potpredsjednici Tudor Pantiru, Miodrag Simović i Hatidža Hadžiosmanović, sudije David Feldman, Valerija Galić, Jovo Rosić i Constance Grewe, na sjednici održanoj 22. jula 2005. godine, u predmetu broj **AP 285/05**, po zahtjevu **A. D.**, na osnovu člana VI/3. b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 3. i člana 71. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 2/04), donio je

R J E Š E N J E

Odbija se kao neosnovan zahtjev A. D. za preispitivanje Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-285/05 od 18. maja 2005. godine.

Obrazloženje

1. A. D. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 6. juna 2005. godine zahtjev Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) za preispitivanje Odluke Ustavnog suda broj AP 285/05 od 18. maja 2005. godine.
2. Ustavni sud podsjeća da je apelant podnio 24. februara 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj Iž-52/04 od 14. decembra 2004. godine, kojim je odbijena njegova žalba protiv Odluke Izbornog vijeća za prekršaje i žalbe Bosne i Hercegovine broj 02-50-4289/04 od 19. oktobra 2004. godine, kojom je apelantu izrečena novčana kazna u iznosu od 1000,00 KM zbog povrede pravila ponašanja u izbornoj kampanji.
3. Ustavni sud je donio Odluku broj AP 285/05 od 18. maja 2005. godine kojom je odbacio apelaciju kao nedopuštenu zbog proteka roka za podnošenje. Ustavni sud je u toj odluci, između ostalog, zaključio slijedeće:

«3. U skladu sa članom 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi efektivni pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60

dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

4. Kako je apelantu 15. decembra 2004. godine uručeno Rješenje Suda Bosne i Hercegovine, broj Iž-52/04 od 14 decembra 2004. godine, a apelacija Ustavnom sudu podnesena 24. februara 2005. godine, proizlazi da je podnesena nakon što je protekao rok za podnošenje apelacije predviđen članom 15. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda. U skladu sa navedenim, Ustavni sud je zaključio da je apelacija podnesena neblagovremeno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada je apelant primio osporeno rješenje Suda Bosne i Hercegovine.

5. Imajući u vidu odredbe člana 16. stav 2. tačka 4. Poslovnika Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant podnese apelaciju nakon proteka roka za podnošenje, Ustavni sud je jednoglasno odlučio kao u dispozitivu ove odluke.»

4. U zahtjevu za preispitivanje navedene odluke Ustavnog suda, apelant navodi da je odluka Ustavnog suda zasnovana na nepotpuno i pogrešno utvrđenom stanju jer Rješenje Suda Bosne i Hercegovine broj Iž-52/04 od 14. decembra 2004. godine nije sadržavalo pravnu pouku, pa je on 21. decembra 2004. godine od Suda Bosne i Hercegovine zatražio obavještenje, na koje nije dobio odgovor. Kako nije znao da je osporena odluka suda konačna i obavezujuća zakasnio je sa podnošenjem apelacije Ustavnom sudu.

5. Prilikom ispitivanja dopustivosti zahtjeva za preispitivanje Odluke Ustavnog suda, broj AP 285/05 od 18. maja 2005. godine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana 71. Poslovnika Ustavnog suda koje u relevantnom dijelu glase:

“Član 71.

(1) U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj prirodi mogla uticati na ishod spora i koja, kad je odluka bila donesena, nije bila poznata Sudu i nije razumno mogla biti poznata stranci, to stranka može u roku od šest mjeseci, nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, podnijeti zahtjev Sudu za preispitivanje te odluke.

(2) U zahtjevu iz stava 1. ovog člana treba navesti odluku čije se preispitivanje traži, kao i potrebne podatke koji ukazuju da su ispunjeni uvjeti u stavu 1. ovog člana. U prilogu zahtjeva dostavljaju se svi dokazi koji ga potkrepljuju. Zahtjev i dokumenti dostavljaju se Sekretarijatu Suda.

[...]

(4) *Zahtjev za preispitivanje odluke prethodno razmatra Malo vijeće koje prosljeđuje prijedlog Sudu u plenarnoj sjednici.*

[...]

(6) *Preispitivanje odluke Suda nije moguće ako je od njenog donošenja prošlo više od jedne godine.»*

6. Iz navedenog člana Poslovnika Ustavnog suda proizlazi da su uvjeti za usvajanje zahtjeva za preispitivanje odluke Ustavnog suda, postojanje činjenica koje su po svojoj prirodi mogle odlučno uticati na ishod spora i koje, kad je odluka bila donesena, nisu bile poznate Ustavnom sudu i nisu razumno mogle biti poznate stranki, te da je zahtjev podnesen najkasnije u roku od šest mjeseci od dana saznanja o tim činjenicama, ali ne kasnije od godinu dana od donošenja odluke čije se preispitivanje zahtjeva.

7. S obzirom da je odluka Ustavnog suda, čije se preispitivanje traži, donesena 18. maja 2005. godine, a zahtjev podnesen 6. juna 2005. godine, Ustavni sud zaključuje da je zahtjev podnesen u roku iz člana 71. st. 1. i 6. Poslovnika Ustavnog suda.

8. Odluke Ustavnog suda, na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, su konačne i obavezujuće. S obzirom da zahtjev za preispitivanje odluke Ustavnog suda dovodi u pitanje konačni karakter odluke Ustavnog suda, mogućnost preispitivanja tih odluka, prema članu 71. Poslovnika Ustavnog suda, je izuzetan postupak i mora biti predmet strogog ispitivanja.

9. U postupku preispitivanja konačne odluke Ustavnog suda, Ustavni sud je ograničen na ispitivanje o tome da li su, *prima facie*, činjenice koje su podnesene takve da bi mogle po svojoj prirodi imati odlučujući utjecaj. S ciljem utvrđivanja da li bi činjenice na kojima se bazira zahtjev za preispitivanje mogle po svojoj prirodi imati odlučujući uticaj one se moraju razmatrati u vezi sa odlukom Ustavnog suda čije se preispitivanje traži. Ustavni sud u vezi s tim ističe da zahtjev za preispitivanje sam po sebi nije dovoljan da dovede do zaključka da bi činjenice navedene u zahtjevu mogle po svojoj prirodi imati odlučujući utjecaj. S druge strane, Ustavni sud ne može isključiti mogućnost da bi činjenice koje su u pitanju mogle po svojoj prirodi imati odlučujući utjecaj. Na Ustavnom sudu je da odluči da li činjenice navedene u zahtjevu stvaraju nedoumicu u pogledu zaključaka sadržanih u odluci Ustavnog suda čije se preispitivanje traži.

10. Razmatrajući suštinu i utemeljenost konkretnog zahtjeva, Ustavni sud zaključuje da se zahtjev temelji na činjenicama i dokazima koji su već razmatrani prilikom donošenja

osporene odluke, i koje je Ustavni sud uzeo u obzir prilikom odlučivanja o dopustivosti predmetne apelacije. Naime, apelant se na nezakornost osporenog rješenja poziva i u svojoj apelaciji. Dakle, navodi koje je apelant iznio u zahtjevu za preispitivanje bili su poznati Ustavnom sudu prilikom donošenja odluke čije se preispitivanje traži.

11. Na osnovu navedenog, proizlazi da apelant, u prilog utemeljenosti zahtjeva za preispitivanje odluke Ustavnog suda, nije dostavio dokaze koji bi bili osnova za zaključak da su se u ovom slučaju stekli svi pravno valjani uvjeti predviđeni članom 71. Poslovnika Ustavnog suda, za drugačiju odluku o dopustivosti predmeta. Ustavni sud, naprotiv, smatra da navodi iz zahtjeva, po svojoj prirodi, sadržaju i značenju, ne predstavljaju dovoljnu pravnu osnovu za drugačiju odluku Ustavnog suda o dopustivosti ovog predmeta, odnosno za usvajanje predmetnog zahtjeva.

12. Iz navedenih razloga, na prijedlog Malog vijeća Ustavnog suda, a polazeći od odredaba člana 71. Poslovnika Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio jednoglasno kao u dispozitivu ovog rješenja.

13. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić

REGISTRI ODLUKA

РЕГИСТРИ ОДЛУКА

Registar odluka po nadležnosti

1. članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine

1.1. Predmet broj U 14/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 23. rujna 2005. godine

Zahtjev Nikole Špirića, predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za donošenje privremene mjere, a u svezi sa zahtjevom za ocjenu usuglašenosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske i Zakona o izmirenju obveza po osnovi stare devizne štednje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

strana 45

1.2. Predmet broj U 6/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 22. srpnja 2005. godine

Zahtjev Save Latinovića za ocjenu ustavnosti članka 13. Priloga roba oslobođenih od plaćanja uvoznih davanja, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

strana 51

1.3. Predmet broj U 7/05

ODLUKA O MERITUMU od 2. prosinca 2005. godine

Zahtjev Sulejmana Tihića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenom ustavnosti Statuta Grada Istočno Sarajevo i Odluka o izboru odbornika u Skupštinu Grada Istočno Sarajevo i to: Odluka Skupštine Općine Sokolac broj 01-111-48 od 15. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Pale broj 01-022/10 od 31. ožujka 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Lukavica broj 01-013-600-08/05 od 5. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Kasindo, broj 02-023-113/05 od 15. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Trnovo broj 01-33/05 od 28. travnja 2005. godine, Odluka Skupštine Općine Istočni Stari Grad od 4. travnja 2005. godine, kao i Statuta Grada Banjaluka i konstituiranja Skupštine Grada Banjaluka na temelju rezultata lokalnih izbora održanih 2004. godine u Bosni i Hercegovini

strana 55

1.4. Predmet broj U 14/05

ODLUKA O MERITUMU od 22. prosinca 2005. godine

Zahtjev Nikole Špirića, predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine

Bosne i Hercegovine za ocjenu usuglašenosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske i Zakona o izmirenju obveza po osnovi stare devizne štednje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

strana 73

1.5. Predmet broj U 44/01

RJEŠENJE od 22. srpnja 2005. godine

Zahtjev Drage Bundala, načelnika općine Bosanska Kostajnica, za preispitivanje Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 44/01 od 22. rujna 2004. godine

strana 103

2. članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine

2.1. Predmet broj AP 1404/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 13. rujna 2005. godine

Zahtjev Zijada Pite za donošenje privremene mjere podnesen uz apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine zbog nedonošenja meritorne odluke u razumnom roku po zahtjevu za povrat stana u posjed u predmetu Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo broj 23/6372-P-3801/98

strana 109

2.2. Predmet broj AP 1460/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 13. srpnja 2005. godine

Zahtjev M. L. za donošenje privremene mjere podnesen uz apelaciju protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj Gž-1523/04 od 13. svibnja 2005. godine i Rješenja Osnovnog suda u Novom Gradu broj P-71/04 od 30. lipnja 2004. godine

strana 115

2.3. Predmet broj AP 1925/05

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 13. listopada 2005. godine

Zahtjev Nazifa Bajramovića za donošenje privremene mjere podnesen uz apelaciju podnesenu zbog duljine trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Prnjavoru broj P-249/00

strana 121

2.4. Predmet broj AP 929/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. rujna 2005. godine*

Apelacija Danice Rakić i dr. protiv Rješenja Višeg stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 58-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva Garnizona Bijeljina broj 132-1 od 20. ožujka 2001. godine, Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Odsjeka Bijeljina broj 05-050-03-R/00 D.S. od 28. lipnja 2003. godine, Presude Osnovnog suda u Bijeljini broj P-807/00 od 17. svibnja 2001. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 57-2 od 17. srpnja 2001. godine, Rješenja Stambenog povjerenstva broj 176-1 od 20. ožujka 2001. godine, Presude Osnovnog suda broj P-1031/02 od 30. listopada 2003. godine, Zaključka o dozvoli izvršenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-Z-1538/03 D.S. od 10. studenoga 2003. godine, Rješenja Odsjeka Ministarstva broj 05-050-03-R-534/99 od 12. listopada 2004. godine, Rješenja Višeg stambenog povjerenstva broj 55-2 od 17. srpnja 2001. godine i Rješenja Stambenog povjerenstva broj 135-1 od 20. ožujka 2001. godine

strana 129

2.5. Predmet broj AP 640/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. rujna 2005. godine*

Apelacija Tunje Krištića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-23/04 od 6. svibnja 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj P-3/02 od 30. prosinca 2003. godine

strana 137

2.6. Predmet broj AP 659/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. listopada 2005. godine*

Apelacija Radeta Pantića protiv Presude Okružnog suda u Trebinju broj KŽ-10/04 od 29. travnja 2004. godine

strana 147

2.7. Predmet broj AP 953/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. srpnja 2005. godine*

Apelacija D. R. protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KV-198/04 od 11. listopada 2004. godine i Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KPS-105/04 od 29. rujna 2004. godine

strana 159

2.8. Predmet broj AP 1393/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. srpnja 2005. godine*

Apelacija V. D. protiv Rješenja Kantonalnog suda u Zenici broj GŽ-356/05 od 28.

travnja 2005. godine, Rješenja Općinskog suda u Zenici broj I-3023/02 od 16. studenoga 2004. godine i Zaključka Općinskog suda broj I-3023/02 od 5. studenoga 2004. godine

strana 167

2.9. Predmet broj AP 1116/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. srpnja 2005. godine

Apelacija F. S., N. Đ., A. H., S. G., M. G., M. G., B. L., O. I., N. M., S. H., B. T., K. T., J. Z., H. Lj., E. M., F. Z., D. L., B. S., S. N., V. S., M. K., I. Š., E. D., B. D., D. P., R. S., D. V., Š. B., F. H., M. J., M. J., M. V., M. Š., B. T., F. K., V. J., E. S., M. K. i I. B. podnesena protiv Odluke Doma za ljudska prava u Bosni i Hercegovini u predmetima br. CH/98/584, CH/98/377, CH/98/410, CH/98/416, CH/98/417, CH/98/418, CH/98/422, CH/98/428, CH/98/429, CH/98/431, CH/98/435, CH/98/446, CH/98/447, CH/98/448, CH/98/449, CH/98/472, CH/98/473, CH/98/498, CH/98/585, CH/98/622, CH/98/626, CH/98/784, CH/98/785, CH/98/1084, CH/98/1092, CH/98/1305, CH/99/1613, CH/99/1729, CH/99/2025, CH/99/2207, CH/99/2215, CH/99/2685, CH/99/2998, CH/00/4801, CH/4832, CH/5105, CH/01/7301, CH/02/11106 od 7. studenoga 2003. godine

strana 175

2.10. Predmet broj AP 207/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. srpnja 2005. godine

Apelacija R. A. podnesena radi nesudjelovanja u postupku davanja u zakup stanova na temelju oglasa raspisanog po Odluci Općinskog vijeća Općine Bihać o davanju u zakup stanova u Bloku 11 u naselju Ozimice II u Bihaću broj 01-02-3068 od 17. svibnja 2004. godine

strana 181

2.11. Predmet broj AP 968/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. srpnja 2005. godine

Apelacija E. P. protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Uvl-38/03 od 1. rujna 2004. godine, Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1123/01 od 7. svibnja 2003. godine; Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske broj 05-050-01-828/01 od 6. kolovoza 2001. godine i Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske – Odsjek Rudo broj 05-050-38-89a/99 od 4. listopada 1999. godine

strana 187

2.12. Predmet broj AP 258/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. srpnja 2005. godine

Apelacija A. L. podnesena radi isplate novčanog potraživanja na štednoj knjižici kod Jugobanke Sarajevo

strana 193

2.13. Predmet broj AP 228/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 23. rujna 2005. godine*

Apelacija Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo podnesena radi nestanka osoba tijekom rata u Bosni i Hercegovini

strana 197

2.14. Predmet broj AP 228/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 17. studenoga 2005. godine*

Apelacija Udruženja obitelji nestalih osoba Istočno Sarajevo u dijelu u kojem je podnesena u ime Ognjena Čajevića

strana 205

2.15. Predmet broj AP 1126/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. rujna 2005. godine*

Apelacija Seada Halilovića protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj Gž-450/04 od 20. listopada 2004. godine

strana 209

2.16. Predmet broj AP 943/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. srpnja 2005. godine*

Apelacija S. V. podnesena protiv Rješenja Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Gž-340/04 od 12. kolovoza 2004. godine

strana 215

2.17. Predmet broj AP 747/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 13. srpnja 2005. godine*

Apelacija M. L. podnesena radi sankcija koje su mu izrečene u tijeku izdržavanja kazne zatvora

strana 221

2.18. Predmet broj AP 917/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI *od 22. srpnja 2005. godine*

Apelacija A. M. podnesena radi nestanka lica tijekom rata na području Bosne i Hercegovine

strana 225

2.19. Predmet broj 764/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. srpnja 2005. godine

Apelacija M. K. podnesena radi otuđenja pokretne imovine iz stana

strana 229

2.20. Predmet broj AP 840/04

ODLUKA O OBUSTAVLJANJU POSTUPKA od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Branislave Kubiček podnesena radi nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Tuzli broj P-523/03

strana 233

2.21. Predmet broj AP 1045/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. studenoga 2005. godine

Apelacija Stipe Mršića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. rujna 2004. godine

strana 237

2.22. Predmet broj AP 228/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. srpnja 2005. godine

Apelacije Udruge obitelji nestalih osoba i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo i dr. podnesene radi nestanka osoba tijekom rata na teritoriju Bosne i Hercegovine

strana 257

2.23. Predmet broj AP 696/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. rujna 2005. godine

Apelacija Bogdana Subotića protiv Bosne i Hercegovine radi toga što ga je uhapsio i pritvorio SFOR

strana 275

2.24. Predmet broj AP 301/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. rujna 2005. godine

Apelacija Osmana Mulahalilovića protiv Presude Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. prosinca 2003. godine

strana 303

2.25. Predmet broj AP 542/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Sabahete Beganović radi nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetima

koji se vode na Općinskom sudu u Visokom pod br. P-82/90, P-658/90 i O-294/87 i u predmetu koji se vodi u Općini Visoko pod brojem 03/5-364-26/89

strana 319

2.26. Predmet broj AP 599/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Industrije mesa «Pasuscuro» d.o.o. Banjaluka protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj PŽ-1969/03 od 25. veljače 2004. godine i Rješenja Suda za prekršaje u Banjaluci broj P-P-5536/02 od 22. travnja 2003. godine

strana 337

2.27. Predmet broj AP 602/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Ivana Kožula i dr. podnesena radi neizvršenja Rješenja Općine Široki Brijeg-Služba gospodarstva, Odsjek za inspekcijske poslove broj 04-8-362-36/5 od 4. veljače 2002. godine

strana 351

2.28. Predmet broj AP 620/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Saliha, Samira, Ferida i Ibrahima Hadžića protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici broj PŽ-I-416/04 od 20. travnja 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju broj P-111/03 od 15. rujna 2003. godine

strana 365

2.29. Predmet broj AP 637/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. srpnja 2005. godine

Apelacija A. K. protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine broj KŽ-30/04 od 19. svibnja 2004. godine i broj K-34/03 od 26. veljače 2004. godine

strana 377

2.30. Predmet broj AP 662/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. srpnja 2005. godine

Apelacija Suade Halilagić protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. srpnja 2004. godine i U-53/04 od 6. srpnja 2004. godine, Odluke Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva bez broja od 17. svibnja 2004. godine, Odluke Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva VSTV BiH broj HJPC-01-033-170504

SDPS (za sudije) 1/04 od 17. svibnja 2004. godine i Odluke Prvostupajnskog stegovnog povjerenstva VSTVBiH broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. ožujka 2004. godine

strana 389

2.31. Predmet broj AP 694/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Nasihe Kulenović-Čivša podnesena radi nedonošenja odluke u izvanparničnom postupku određivanja naknade za oduzeto zemljište, Općinskog suda u Bihaću (ranije Osnovnog suda u Drvaru) broj R:83/82

strana 407

2.32. Predmet broj AP 743/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. listopada 2005. godine

Apelacija Zlatana Bašagića podnesena radi duljine trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj P-463/03

strana 419

2.33. Predmet broj AP 767/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. listopada 2005. godine

Apelacija Milana Samardžića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Kž-26/04 od 27. svibnja 2004. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj K-6/03 od 15. prosinca 2003. godine

strana 439

2.34. Predmet broj AP 770/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Žarka Babičića podnesena radi duljine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Gradišci u predmetu broj K-128/02

strana 455

2.35. Predmet broj AP 795/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Alojza Weitzera protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj Kž-71/04 od 1. srpnja 2004. godine, Presude Suda BiH broj K-36/04 od 27. travnja 2004. godine, Rješenja Suda BiH broj K-36/04 od 27. travnja 2004. godine i Rješenja Suda BiH broj Kv-50/04 od 8. travnja 2004. godine

strana 469

2.36. Predmet broj AP 807/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Dominika Ilijaševića protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-240/04 od 25. kolovoza 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. svibnja 2004. godine

strana 487

2.37. Predmet broj AP 836/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. studenoga 2005. godine

Apelacija Nikole Popovića podnesena radi nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu koji se vodi pred Općinskim sudom Zenica broj R-80/98

strana 499

2.38 Predmet broj AP 938/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 17. studenoga 2005. godine

Apelacija Boška Trnjakovića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-375/00 od 9. srpnja 2002. godine i radi toga što nije donesena odluka u parničnom postupku Osnovnog suda u Banjaluci broj P-1371/99

strana 515

2.39. Predmet broj AP 949/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. studenoga 2005. godine

Apelacija Hasana Mujagića podnesena radi nedonošenja konačne odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-228/00, radi neprovođenja izvršnog postupka u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01 i radi nepokretanja kaznenog postupka pred Općinskim sudom u Cazinu povodom događaja u kojem je oštećen

strana 531

2.40. Predmet broj AP 979/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. rujna 2005. godine

Apelacija Branke Belobrč protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. lipnja 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. veljače 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okoliša broj Up-II-13-25-232/01 od 8. rujna 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove broj 3-372-6632/98 od 23. lipnja 2003. godine

strana 553

2.41. Predmet broj AP 981/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacija «Plamingo» d.o.o. Gračanica protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu

broj PŽ-165/03 od 29. lipnja 2004. godine i Rješenja Općinskog suda I Sarajevo broj Ip-3186/02 od 29. listopada 2002. godine

strana 577

2.42. Predmet broj AP 994/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Amele Kurtović podnesena radi povrede prava na pristup sudu zbog neprocesuiranja tužbe koju je radi naknade štete podnijela Osnovnom sudu u Banjaluci

strana 591

2.43. Predmet broj AP 1094/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacija Agencije za marketing "STELLA" podnesena radi neizvršenja rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj IP-1010/04 od 17. rujna 2004. godine

strana 601

2.44. Predmet broj AP 1097/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. listopada 2005. godine

Apelacija Ilinke Novaković i dr. podnesena radi duljine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Banjaluci

strana 619

2.45. Predmet broj AP 1101/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija H.I.G.A.T. Ges m.b.H. iz Graza podnesena radi toga što Osnovni sud u Banjaluci nije donio odluku u razumnom roku u predmetu broj P-1058/04

strana 635

2.46. Predmet broj AP 1124/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija ODP «Interplet» Brčko i Ane Bračanović protiv Presude Apelacijskoga suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-30/04 od 1. listopada 2004. godine

strana 651

2.47. Predmet broj AP 1145/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. prosinca 2005. godine

Apelacija «Press-Singa» d.o.o. Sarajevo, Senada Avdića i Mirsada Fazlića protiv Persude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-70/04 od 28. rujna

2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-103/03 od 14. svibnja 2004. godine

strana 665

2.48. Predmet broj AP 19/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacija Nedeljka Todorovića podnesen radi duljine trajanja postupka pred upravnim organima i pred Kantonalnim sudom u Mostaru, a u svezi sa pravom na povrat stana u posjed

strana 687

2.49. Predmet broj AP 86/05

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Mihajla Kićanovića protiv Presude Apelacijskog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj KŽ-92/04 od 27. rujna 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02 od 9. lipnja 2004. godine

strana 703

2.50. Predmet broj AP 1391/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacija Dalibora Čurića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-170/05 od 19. svibnja 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Zenici broj GŽ-1102/04 od 28. prosinca 2004. godine

strana 723

2.51. Predmet broj AP 787/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacije Senada Avdića, Danke Savić i Adnana Buturovića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-51/04 od 17. lipnja 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-45/03 od 15. ožujka 2004. godine i protiv Presude Vrhovnog suda broj GŽ-67/04 od 10. kolovoza 2004. godine i Presude Kantonalnog suda broj P-44/03 od 20. travnja 2004. godine

strana 737

2.52. Predmet broj AP 130/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. prosinca 2005. godine

Apelacije Zuhre Alibašić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske – «stara devizna štednja kod domaćih banaka»

strana 757

2.53. Predmet broj AP 528/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Đure Maksimovića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-1100/98 od 24. veljače 2000. godine, Rješenja Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove broj 01-473-220/98 od 15. svibnja 1998. godine i Rješenja Općinske uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Općine Tuzla broj 11-473-97/86-10 i 11-473-110/86 od 4. travnja 1998. godine

strana 791

2.54. Predmet broj AP 639/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. rujna 2005. godine

Apelacija Hajrudina Gromilića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-1320/02 od 12. svibnja 2004. godine

strana 803

2.55. Predmet broj AP 740/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. rujna 2005. godine

Apelacija Milana Marića protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1673/03 od 25. svibnja 2004. godine

strana 813

2.56. Predmet broj AP 856/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. prosinca 2005. godine

Apelacija Radosave Jezgimirović protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-203/02 od 17. lipnja 2004. godine

strana 825

2.57. Predmet broj AP 1048/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. listopada 2005. godine

Apelacija Salka Brčaninovića protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1448/03 od 28. rujna 2004. godine

strana 841

2.58. Predmet broj AP 1086/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. prosinca 2005. godine

Apelacija Hajre Gece protiv Rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-146/04 od 9. studenoga 2004. godine, rješenja Općinskog suda u Goraždu br. I-583/04 od 10. rujna 2004. godine i I-583/04 od 13. kolovoza 2004. godine

strana 855

2.59. Predmet broj AP 1115/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. studenoga 2005. godine

Apelacija Arsenija Arsenića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-

513/02 od 15. lipnja 2004. godine, Presude Okružnog suda u Trebinju broj GŽ-187/02 od 29. travnja 2002. godine i Presude Osnovnog suda u Foči broj P-328/01 od 25. siječnja 2002. godine

strana 873

2.60. Predmet broj AP 487/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. prosinca 2005. godine

Apelacije Dragomira Gužvića i dr. podnesene radi nemogućnosti izvršenja pravosnažnih presuda kojim je apelantima dosuđena materijalna i nematerijalna šteta, koja je nastala tijekom rata, mada su izvršenja pravosnažnih presuda dozvoljena pravosnažnim rješenjima o izvršenju

strana 889

2.61. Predmet broj AP 625/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. rujna 2005. godine

Apelacija Innungskrankenkasse Ortenau protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-124/03 od 20. svibnja 2004. godine

strana 965

2.62. Predmet broj AP 655/04

RJEŠENJE od 22. srpnja 2005. godine

Zahtjev K. K. za preispitivanje Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-655/04 od 23. ožujka 2005. godine

strana 981

2.63. Predmet broj AP 285/04

RJEŠENJE od 22. srpnja 2005. godine

Zahtjev A. D. za preispitivanje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-285/05 od 18. svibnja 2005. godine

strana 987

3. članak VI/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine

3.1. Predmet broj U 10/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. srpnja 2005. godine

Zahtjev predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Velimira Jukića kojim traži ispitivanje regularnosti postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavnog utemeljenja da se Prijedlog zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu Bosne i Hercegovine smatra destruktivnim po vitalne interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini

strana 13

Регистар одлука по критеријима допустивости

Према Пословнику Уставног суда пимјењљив до 31. августа 2005. године

члан 16 став 2 тачка 1 Пословника Уставног суда
СУД НИЈЕ НАДЛЕЖАН ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ

Предмет број АП 1116/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Ф.С., Н. Ђ, А. Х., С. Г., М. Г., М. Г., Б. Л., О. И., Н. М., С. Х., Б. Т., К. Т., Ј. З., Х. Љ., Е. М., Ф. З., Д. Л., Б. С., С. Н., С. В., М. К., И. Ш., Е. Д., Б. Д., Д. П., Р. С., Д. В., Ш. Б., Ф. Х., М. Ј., М. Ј., М. В., М. Ш., Б. Т., Ф. К., В. Ј., Е. С., М. К. и И. Б. поднесена против Одлуке Дома за људска права у Босни и Херцеговини у предметима бр. ЦХ/98/584, ЦХ/98/377, ЦХ/98/410, ЦХ/98/416, ЦХ/98/417, ЦХ/98/418, ЦХ/98/422, ЦХ/98/428, ЦХ/98/429, ЦХ/98/431, ЦХ/98/435, ЦХ/98/446, ЦХ/98/447, ЦХ/98/448, ЦХ/98/449, ЦХ/98/472, ЦХ/98/473, ЦХ/98/498, ЦХ/98/585, ЦХ/98/622, ЦХ/98/626, ЦХ/98/784, ЦХ/98/785, ЦХ/98/1084, ЦХ/98/1092, ЦХ/98/1305, ЦХ/99/1613, ЦХ/99/1729, ЦХ/99/2025, ЦХ/99/2207, ЦХ/99/2215, ЦХ/99/2685, ЦХ/99/2998, ЦХ/00/4801, ЦХ/4832, ЦХ/5105, ЦХ/01/7301, ЦХ/02/11106 од 7. новембра 2003. године,

страна 175

Предмет број АП 207/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Р. А. поднесена због несудјеловања у поступку давања у закуп станова на основу огласа расписаног по Одлуци Општинског савјета Општине Бихаћ о давању у закуп станова у Блоку 11 у насељу Озимице II у Бихаћу број 01-02-3068 од 17. маја 2004. године

страна 181

члан 16 став 2 тачка 4 Пословника Уставног суда
ПРОТЕКАО РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ АПЕЛАЦИЈЕ

Предмет број АП 968/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Е. П. против Пресуде Врховог суда Републике Српске број Увл-38/03 од 1. септембра 2004. године, Пресуде Врховог суда Републике Српске број У-1123/01 од 7. маја 2003. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-828/01 од 6. августа 2001. године и Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Рудо број 05-050-38-89а/99 од 4. октобра 1999. године

страна 187

члан 16 став 2 тачка 5 Пословника Уставног суда
ЗАХТЈЕВ/АПЕЛАЦИЈУ ЈЕ ПОДНИЈЕЛО НЕОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ

Предмет број У 6/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 22. јула 2005. године

Захтјев Саве Латиновића за оцјену уставности члана 13. Прилога роба ослобођених од плаћања увозних дажбина, који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине

страна 51

Предмет број АП 258/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација А. Л. поднесена због исплате новчаног потраживања на штедној књижици код Југобанке Сарајево

страна 193

члан 16 став 2 тачка 7 Пословника Уставног суда
АПЕЛАЦИЈА ЈЕ ОЧИГЛЕДНО (*prima facie*) НЕОСНОВАНА ИЛИ ЈЕ ЗЛОУПОТРИЈЕБЉЕНО ПРАВО НА ПОДНОШЕЊЕ АПЕЛАЦИЈЕ

Предмет број АП 953/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Д. Р. против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КВ-198/04 од 11. октобра 2004. године и Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КПС-105/04 од 29. септембра 2004. године

страна 159

Предмет број АП 1393/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација В. Д. против Рјешења Кантоналног суда у Зеници број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године

страна 167

члан 16 став 2 тачка 8 Пословника Уставног суда
АКО СУ ИЗМИЈЕЊЕНЕ ПРАВНЕ ОКОЛНОСТИ

Предмет број АП 953/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Д. Р. против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КВ-198/04 од 11.

октобра 2004. године и Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КПС-105/04 од 29. септембра 2004. године

страна 159

члан 16 став 2 тачка 9 Пословника Уставног суда

АПЕЛАЦИЈА ЈЕ *ratione materiae* ИНКОМПАТИБИЛНА СА УСТАВОМ

Предмет број АП 1393/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација В. Д. против Рјешења Кантоналног суда у Зеници број Гж-356/05 од 28. априла 2005. године, Рјешења Општинског суда у Зеници број И-3023/02 од 16. новембра 2004. године и Закључка Општинског суда број И-3023/02 од 5. новембра 2004. године

страна 167

Предмет број АП 943/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација С. В. поднесена против Рјешења Апелационог суда Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине број Гж-340/04 од 12. августа 2004. године

страна 215

члан 16 став 2 тачка 13 Пословника Уставног суда

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЈЕВА/АПЕЛАНТ ЈЕ ПРОПУСТИО ДА У ОСТАВЉЕНОМ РОКУ ДОПУНИ/ПРЕЦИЗИРА ЗАХТЈЕВ/АПЕЛАЦИЈУ

Предмет број АП 747/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација М. Л. поднесена због санкција које су му изречене у току издржавања казне затвора

страна 221

Предмет број АП 917/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 22. јула 2005. године

Апелација А. М. поднесена због нестанка лица током рата на подручју Босне и Херцеговине

страна 225

члан 16 став 2 тачка 14 Пословника Уставног суда

АПЕЛАЦИЈА ЈЕ ПРЕУРАЂЕНА

Предмет број АП 953/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација Д. Р. против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КВ-198/04 од 11.

октобра 2004. године и Рјешења Суда Босне и Херцеговине број КПС-105/04 од 29. септембра 2004. године

страна 159

члан 16 став 2 тачка 17 Пословника Уставног суда

АПЕЛАНТ НИЈЕ ИСЦРПИО ПРАВНЕ ЛИЈЕКОВЕ МОГУЋЕ ПО ЗАКОНУ

Предмет број АП 764/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. јула 2005. године

Апелација М. К. поднесена због отуђења покретне имовине из стана

страна 229

Према Правилима Уставног суда примјенљива од 31. августа 2005. године

члан 16 став 2 Правила Уставног суда

АПЕЛАЦИЈА ЈЕ ОЧИГЛЕДНО *prima facie* НЕОСНОВАНА

Предмет број АП 640/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Туње Криштића против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-23/04 од 6. маја 2004. године и Пресуде Кантоналног суда у Оџаку број П-3/02 од 30. децембра 2003. године

страна 137

Предмет број АП 659/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. октобра 2005. године

Апелација Радета Пантића против Пресуде Окружног суда у Требињу број Кж-10/04 од 29. априла 2004. године

страна 147

члан 16 став 4 тачка 4 Правила Уставног суда

ПРОТЕКАО ЈЕ РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ АПЕЛАЦИЈЕ

Предмет број АП 929/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Данице Ракић и др. против Рјешења Више стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 58-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 132-1 од 20. марта 2001. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бијељина број 05-050-03-Р/00 Д. С. од 28. јуна 2003. године, Пресуде Основног суда у Бијељини број 807/00 од 17. маја 2001. године, Рјешења Више стамбене комисије број 57-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије број 176-1 од 20. марта 2001. године, Пресуде Основног суда број П-1031/02 од 30. октобра 2003. године, Закључка о дозволи извршења Одсјека Министарства број 05-050-03-3-1538/03. Д. С. од 10. новембра

2003. године, Рјешења Одсјека Министарства број 05-050-03-Р-534/99 од 12. октобра 2004. године, Рјешења Више стамбене комисије број 55-2 од 17. јула 2001. године и Рјешења Стамбене комисије број 135-1 од 20. марта 2001. године

страна 129

члан 16 став 4 тачка 5 Правила Уставног суда
АПЕЛАЦИЈУ ЈЕ ПОДНИЈЕЛО НЕОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ

Предмет број АП 929/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Данице Ракић и др. против Рјешења Више стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 58-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 132-1 од 20. марта 2001. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бијељина број 05-050-03-Р/00 Д. С. од 28. јуна 2003. године, Пресуде Основног суда у Бијељини број 807/00 од 17. маја 2001. године, Рјешења Више стамбене комисије број 57-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије број 176-1 од 20. марта 2001. године, Пресуде Основног суда број П-1031/02 од 30. октобра 2003. године, Закључка о дозволи извршења Одсјека Министарства број 05-050-03-3-1538/03. Д. С. од 10. новембра 2003. године, Рјешења Одсјека Министарства број 05-050-03-Р-534/99 од 12. октобра 2004. године, Рјешења Више стамбене комисије број 55-2 од 17. јула 2001. године и Рјешења Стамбене комисије број 135-1 од 20. марта 2001. године

страна 129

члан 16 став 4 тачка 6 Правила Уставног суда
РАДИ СЕ О ПИТАЊУ О КОМ ЈЕ УСТАВНИ СУД ВЕЋ ОДЛУЧИВАО, А ИЗ НАВОДА ИЛИ ДОКАЗА ИЗНЕСЕНИХ У АПЕЛАЦИЈИ НЕ ПРОИЗИЛАЗИ ДА ИМА ОСНОВА ДА СЕ ПОНОВО ОДЛУЧУЈЕ

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 23. септембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево и Градске организације логораша Источно Сарајево поднесена због нестанка лица током рата у Босни и Херцеговини

страна 197

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 17. новембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево, у дијелу у ком је поднесена у име Огњена Чајевића

страна 205

члан 16 став 4 тачка 7 Правила Уставног суда
АПЕЛАНТ ЈЕ ЗЛОУПОТРИЈЕБИО ПРАВО НА ПОДНОШЕЊЕ АПЕЛАЦИЈЕ

Предмет број АП 1126/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Седа Халиловића против Пресуде Канотналног суда у Зеници број Гж-450/04 од 20. октобра 2004. године

страна 209

члан 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда
АПЕЛАЦИЈА ЈЕ *ratione materiae* ИНКОМПАТИБИЛНА СА УСТАВОМ

Предмет број АП 659/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. октобра 2005. године

Апелација Радета Панћића против Пресуде Округног суда у Требињу број Кж-10/04 од 29. априла 2004. године

страна 147

члан 16 став 4 тачка 12 Правила Уставног суда
АПЕЛАНТ ЈЕ ПРЕТХОДНО ПОКРЕНУО ИСТОВЈЕТАН ПОСТУПАК ПРЕД
ДОМОМ ЗА ЉУДСКА ПРАВА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 23. септембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево и Градске организације логораша Источно Сарајево поднесена због нестанка лица током рата у Босни и Херцеговине

страна 197

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 17. новембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево, у дијелу у ком је поднесена у име Огњена Чајевића

страна 205

члан 16 став 4 тачка 13 Правила Уставног суда
АПЕЛАНТ ЈЕ ПРОПУСТИО ДА У ОСТАВЉЕНОМ РОКУ ДОПУНИ/
ПРЕЦИЗИРА АПЕЛАЦИЈУ

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 23. септембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево и Градске организације логораша Источно Сарајево поднесена због нестанка лица током рата у Босни и Херцеговине

страна 197

Предмет број АП 228/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 17. новембра 2005. године

Апелација Удружења породица несталих лица Источно Сарајево, у дијелу у ком је поднесена у име Огњена Чајевића

страна 205

члан 16 став 4 тачка 14 Правила Уставног суда

АПЕЛАЦИЈА ЈЕ ПРЕУРАЂЕНА

Предмет број АП 929/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Данице Ракић и др. против Рјешења Више стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 58-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 132-1 од 20. марта 2001. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бијељина број 05-050-03-Р/00 Д. С. од 28. јуна 2003. године, Пресуде Основног суда у Бијељини број 807/00 од 17. маја 2001. године, Рјешења Више стамбене комисије број 57-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије број 176-1 од 20. марта 2001. године, Пресуде Основног суда број П-1031/02 од 30. октобра 2003. године, Закључка о дозволи извршења Одсјека Министарства број 05-050-03-3-1538/03. Д. С. од 10. новембра 2003. године, Рјешења Одсјека Министарства број 05-050-03-Р-534/99 од 12. октобра 2004. године, Рјешења Више стамбене комисије број 55-2 од 17. јула 2001. године и Рјешенја Стамбене комисије број 135-1 од 20. марта 2001. године

страна 129

члан 16 став 4 тачка 15 Правила Уставног суда

АПЕЛАНТ НИЈЕ ИСЦРПИО ПРАВНЕ ЛИЈЕКОВЕ КОЈИ СУ МОГУЋИ ПО ЗАКОНУ

Предмет број АП 929/04

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 13. септембра 2005. године

Апелација Данице Ракић и др. против Рјешења Више стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 58-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије Гарнизона Бијељина број 132-1 од 20. марта 2001. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бијељина број 05-050-03-Р/00 Д. С. од 28. јуна 2003. године, Пресуде Основног суда у Бијељини број 807/00 од 17. маја 2001. године, Рјешења Више стамбене комисије број 57-2 од 17. јула 2001. године, Рјешења Стамбене комисије број 176-1 од 20. марта 2001. године, Пресуде Основног суда број П-1031/02 од 30. октобра 2003. године, Закључка о дозволи извршења Одсјека Министарства број 05-050-03-3-1538/03. Д. С. од 10. новембра 2003. године, Рјешења Одсјека Министарства број 05-050-03-Р-534/99 од 12. октобра 2004. године, Рјешења Више стамбене комисије број 55-2 од 17. јула 2001. године и Рјешенја Стамбене комисије број 135-1 од 20. марта 2001. године

страна 129

Registar odluka po katalogu prava

član II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

član 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(pravo na život)

Predmet broj AP 1045/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Stipe Mršića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine

strana 237

član II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

član 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(zabrana mučenja)

Predmet broj AP 228/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. jula 2005. godine

Apelacije Udruženja obitelji nestalih lica i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo i dr. podnesene zbog nestanka lica za vrijeme rata na teritoriju Bosne i Hercegovine

strana 257

Predmet broj AP 696/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Bogdana Subotića protiv Bosne i Hercegovine zbog toga što ga je uhapsio i pritvorio SFOR

strana 275

član II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine

član 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(pravo na ličnu slobodu i sigurnost)

Predmet broj AP 696/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Bogdana Subotića protiv Bosne i Hercegovine zbog toga što ga je uhapsio i pritvorio SFOR

strana 275

Predmet broj AP 86/05

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Mihajla Kićanovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj KŽ-92/04 od 27. septembra 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02 od 9. juna 2004. godine

strana 703

član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine
član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(pravo na pravično suđenje)

Predmet broj AP 301/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Osmana Mulahalilovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine

strana 303

Predmet broj AP 542/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Sabahete Beganović zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetima koji se vode na Općinskom sudu u Visokom pod br. P-82/90, P-658/90 i O-294/87 i u predmetu koji se vodi u Općini Visoko pod brojem 03/5-364-26/89

strana 319

Predmet broj AP 599/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Industrije mesa «Pasuscuro» d.o.o. Banja Luka protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj PŽ-1969/03 od 25. februara 2004. godine i Rješenja Suda za prekršaje u Banjoj Luci broj P-P-5536/02 od 22. aprila 2003. godine

strana 337

Predmet broj AP 602/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Ivana Kožula i dr. podnesena zbog neizvršenja Rješenja Općine Široki Brijeg-Služba za privredu, Odsjek za inspekcijske poslove broj 04-8-362-36/5 od 4. februara 2002. godine

strana 351

Predmet broj AP 620/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Saliha, Samira, Ferida i Ibrahima Hadžića protiv Rješenja Kantonalnoga suda za prekršaje u Zenici broj PŽ-I-416/04 od 20. aprila 2004. godine i Rješenja Općinskoga suda za prekršaje u Maglaju broj P-111/03 od 15. septembra 2003. godine

strana 365

Predmet broj AP 637/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. jula 2005. godine

Apelacija A. K. protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine broj KŽ-30/04 od 19. maja 2004. godine i broj K-34/03 od 26. feburara 2004. godine

strana 377

Predmet broj AP 662/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. jula 2005. godine

Apelacija Suade Halilagić protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. UŽ-02/04 od 1. jula 2004. godine i U-53/04 od 6. jula 2004. godine, Odluke Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine o potvrđivanju prijedloga Drugostepene disciplinske komisije bez broja od 17. maja 2004. godine, Odluke Drugostepene disciplinske komisije VSTV BiH broj HJPC-01-033-170504 SDPS (za sudije) 1/04 od 17. maja 2004. godine i Odluke Prvostepene disciplinske komisije VSTVBiH broj SDPF (za sudije) 1/03 od 22. marta 2004. godine

strana 389

Predmet broj AP 694/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Nasihe Kulenović-Čivša podnesena zbog nedonošenja odluke u vanparničnom postupku određivanja naknade za oduzeto zemljište, Općinskog suda u Bihaću (ranije Osnovnog suda u Drvaru) broj R:83/82

strana 407

Predmet broj AP 743/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. oktobra 2005. godine

Apelacija Zlatana Bašagića podnesena zbog dužine trajanja postupka u predmetu Osnovnog suda u Banjoj Luci broj P-463/03

strana 419

Predmet broj AP 767/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. oktobra 2005. godine

Apelacija Milana Samardžića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj KŽ-26/04 od 27. maja 2004. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj K-6/03 od 15. decembra 2003. godine

strana 439

Predmet broj AP 770/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Žarka Babičića podnesena zbog dužine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Gradišci u predmetu broj K-128/02

strana 455

Predmet broj AP 795/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Alojza Weitzera protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj KŽ-71/04 od 1. jula 2004. godine, Presude Suda BiH broj K-36/04 od 27. aprila 2004. godine, Rješenja

Suda BiH broj K-36/04 od 27. aprila 2004. godine i Rješenja Suda BiH broj Kv-50/04 od 8. aprila 2004. godine

strana 469

Predmet broj AP 807/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Dominika Ilijaševića protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine

strana 487

Predmet broj AP 836/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Nikole Popovića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu koji se vodi pred Općinskim sudom Zenica broj R-80/98

strana 499

Predmet broj AP 938/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Boška Trnjakovića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-375/00 od 9. jula 2002. godine i zbog toga što nije donesena odluka u parničnom postupku Osnovnog suda u Banjoj Luci broj P-1371/99

strana 515

Predmet broj AP 949/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Hasana Mujagića podnesena zbog nedonošenja konačne odluke u razumnom roku u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-228/00, zbog neprovođenja izvršnog postupka u predmetu Općinskog suda u Sarajevu broj I-950/01 i zbog nepokretanja krivičnog postupka pred Općinskim sudom u Cazinu povodom događaja u kojem je oštećen

strana 531

Predmet broj AP 979/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Branke Belobrck protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. juna 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. februara 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okoliša broj Up-II-13-25-232/01 od 8. septembra 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove broj 3-372-6632/98 od 23. juna 2003. godine

strana 553

Predmet broj AP 981/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacija «Plamingo» d.o.o. Gračanica protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-165/03 od 29. juna 2004. godine i Rješenja Općinskog suda I Sarajevo broj Ip-3186/02 od 29. oktobra 2002. godine

strana 577

Predmet broj AP 994/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005 godine

Apelacija Amele Kurtović podnesena zbog povrede prava na pristup sudu zbog neprocesuiranja tužbe koju je radi naknade štete podnijela Osnovnom sudu u Banjoj Luci

strana 591

Predmet broj AP 1094/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacija Agencije za marketing “STELLA” podnesena zbog neizvršenja rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci broj IP-1010/04 od 17. septembra 2004. godine

strana 601

Predmet broj AP 1097/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. oktobra 2005. godine

Apelacija Ilinke Novaković i dr. podnesena zbog dužine trajanja postupka koji se vodi pred Osnovnim sudom u Banjoj Luci

strana 619

Predmet broj AP 1101/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija H.I.G.A.T. Ges m.b.H. iz Graza podnesena zbog toga što Općinski sud u Banjoj Luci nije donio odluku u razumnom roku u predmetu broj P-1058/04

strana 635

Predmet broj AP 1124/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija ODP «Interplet» Brčko i Ane Bracanović protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-30/04 od 1. oktobra 2004. godine

strana 651

Predmet broj AP 1145/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacija «Press-Singa» d.o.o. Sarajevo, Senada Avdića i Mirsada Fazlića protiv

Persude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-70/04 od 28. septembra 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-103/03 od 14. maja 2004. godine

strana 665

Predmet broj AP 19/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacija Nedeljka Todorovića podnesen zbog dužine trajanja postupka pred upravnim organima i pred Kantonalnim sudom u Mostaru, a u vezi sa pravom na povrat stana u posjed

strana 687

Predmet broj AP 86/05

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Mihajla Kićanovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj KŽ-92/04 od 27. septembra 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02 od 9. juna 2004. godine

strana 703

Predmet broj AP 1391/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacija Dalibora Čurića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-170/05 od 19. maja 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Zenici broj GŽ-1102/04 od 28. decembra 2004. godine

strana 723

Predmet broj AP 130/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacije Zuhre Alibašić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske – «stara devizna štednja kod domaćih banaka»

strana 757

Predmet broj AP 487/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacije Dragomira Gužvića i dr. podnesene zbog nemogućnosti izvršenja pravosnažnih presuda kojim je apelantima dosuđena materijalna i nematerijalna šteta, koja je nastala tokom rata, mada su izvršenja pravosnažnih presuda dozvoljena pravosnažnim rješenjima o izvršenju

strana 889

član II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine
član 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku)

Predmet broj AP 228/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. jula 2005. godine

Apelacije Udruženja obitelji nestalih lica i Gradske organizacije logoraša Istočno Sarajevo i dr. podnesene zbog nestanka lica za vrijeme rata na teritoriju Bosne i Hercegovine

strana 257

Predmet broj AP 696/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Bogdana Subotića protiv Bosne i Hercegovine zbog toga što ga je uhapsio i pritvorio SFOR

strana 275

Predmet broj AP 301/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Osmana Mulahalilovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine

strana 303

Predmet broj AP 979/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Branke Belobrč protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. juna 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. februara 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okoliša broj Up-II-13-25-232/01 od 8. septembra 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove broj 3-372-6632/98 od 23. juna 2003. godine

strana 553

član II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine
član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(sloboda izražavanja)

Predmet broj AP 1145/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacija «Press-Singa» d.o.o. Sarajevo, Senada Avdića i Mirsada Fazlića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-70/04 od 28. septembra

2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-103/03 od 14. maja 2004. godine

strana 665

Predmet broj AP 787/04

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacije Senada Avdića, Danke Savić i Adnana Buturovića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj GŽ-51/04 od 17. juna 2004. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-45/03 od 15. marta 2004. godine i protiv Presude Vrhovnog suda broj GŽ-67/04 od 10. augusta 2004. godine i Presude Kantonalnog suda broj P-44/03 od 20. aprila 2004. godine

strana 737

član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine

član 1. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (zaštita imovine)

Predmet broj AP 1045/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Stipe Mršića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1180/01 od 22. septembra 2004. godine

strana 237

Predmet broj AP 979/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Branke Belobrk protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj UŽ-169/04 od 3. juna 2004. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj U-471/03 od 24. februara 2004. godine, Rješenja Ministarstva građenja, prostornog uređenja i zaštite okoliša broj Up-II-13-25-232/01 od 8. septembra 2003. godine i Rješenja Službe uprave za urbanizam, građenje i imovinsko-pravne poslove broj 3-372-6632/98 od 23. juna 2003. godine

strana 553

Predmet broj AP 130/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacije Zuhre Alibašić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske – «stara devizna štednja kod domaćih banaka»

strana 757

Predmet broj AP 528/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Đure Maksimovića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i

Hercegovine broj U-1100/98 od 24. februara 2000. godine, Rješenja Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove broj 01-473-220/98 od 15. maja 1998. godine i Rješenja Općinske uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Općine Tuzla broj 11-473-97/86-10 i 11-473-110/86 od 4. aprila 1998. godine

strana 791

Predmet broj AP 639/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Hajrudina Gromilića protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-1320/02 od 12. maja 2004. godine

strana 803

Predmet broj AP 740/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Milana Marića protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1673/03 od 25. maja 2004. godine

strana 813

Predmet broj AP 856/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacija Radosave Jezgimirović protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-203/02 od 17. juna 2004. godine

strana 825

Predmet broj AP 1048/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Salka Brčaninovića protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1448/03 od 28. septembra 2004. godine

strana 841

Predmet broj AP 1086/04

ODLUKA O MERITUMU od 2. decembra 2005. godine

Apelacija Hajre Gece protiv Rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-146/04 od 9. novembra 2004. godine, rješenja Općinskog suda u Goraždu br. I-583/04 od 10. septembra 2004. godine i I-583/04 od 13. augusta 2004. godine

strana 855

Predmet broj AP 1115/04

ODLUKA O MERITUMU od 17. novembra 2005. godine

Apelacija Arsenija Arsenića protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-

513/02 od 15. juna 2004. godine, Presude Okružnog suda u Trebinju broj GŽ-187/02 od 29. aprila 2002. godine i Presude Osnovnog suda u Foči broj P-328/01 od 25. januara 2002. godine

strana 873

Predmet broj AP 487/05

ODLUKA O MERITUMU od 20. decembra 2005. godine

Apelacije Dragomira Gužvića i dr. podnesene zbog nemogućnosti izvršenja pravosnažnih presuda kojim je apelantima dosuđena materijalna i nematerijalna šteta, koja je nastala tokom rata, mada su izvršenja pravosnažnih presuda dozvoljena pravosnažnim rješenjima o izvršenju

strana 889

Predmet broj AP 625/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Innungskrankenkasse Ortenau protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-124/03 od 20. maja 2004. godine

strana 965

član II/4 Ustava Bosne i Hercegovine

član 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(zabrana diskriminacije)

Predmet broj AP 301/04

ODLUKA O MERITUMU od 23. septembra 2005. godine

Apelacija Osmana Mulahalilovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj UŽ-26/03 od 23. decembra 2003. godine

strana 303

Predmet broj AP 637/04

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 22. jula 2005. godine

Apelacija A. K. protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine broj KŽ-30/04 od 19. maja 2004. godine i broj K-34/03 od 26. feburara 2004. godine

strana 377

Predmet broj AP 807/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Dominika Ilijaševića protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine

strana 487

član 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(kažnjavanje samo na osnovu zakona)

Predmet broj AP 86/05

ODLUKA O MERITUMU od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Mihajla Kićanovića protiv Presude Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kž-92/04 od 27. septembra 2004. godine i Presude Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Kp-241/02 od 9. juna 2004. godine

strana 703

član 3. Protokola 7. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(naknada za pogrešnu presudu)

Predmet broj AP 807/04

ODLUKA O MERITUMU od 13. septembra 2005. godine

Apelacija Dominika Ilijaševića protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-240/04 od 25. augusta 2004. godine i Rješenja istog suda broj K-28/01 od 28. maja 2004. godine

strana 487